ΤΕΧΝΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ ΕΛΛΑΔΑΣ

ΟΜΗΡΟΥ ΟΔΥΣΣΕΙΑ

νεοελληνική απόδοση

Δημητρακόπουλος Αναστάσιος

Αθήνα 2021

Τ Ε Χ Ν Ι Κ Ο Ε Π Ι Μ Ε Λ Η Τ Η Ρ Ι Ο Ε Λ Λ Α Δ Α Σ

Ο Μ Η Ρ Ο Υ
Ο Δ Υ Σ Σ Ε Ι Α

νεοελληνική απόδοση

Δημητρακόπουλος Αναστάσιος

Αθήνα 2021

ΤΕΧΝΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ ΕΛΛΑΔΑΣ
ΓΕΝΙΚΗ Δ/ΝΣΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΕΡΓΩΝ – ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ

Τίτλος: **ΟΜΗΡΟΥ ΟΔΥΣΣΕΙΑ**
νεοελληνική απόδοση, Δημητρακόπουλος Αναστάσιος

Συντονισμός, Διοικητική υποστήριξη

Ελευθερία Αθήνη, ΜΜΜ: *Προϊσταμένη Δ/νσης Ανάπτυξης Έργων και Αναπτυξιακής Δραστηριότητας Τ.Ε.Ε.*
Αραπάκη Μαρία, Βιβλιοθηκονόμος: *Προϊσταμένη Τμ/τος Βιβλιοθήκης*

Ηλεκτρονική επεξεργασία - σελιδοποίηση - ζωγραφική:

Κώστας Αβραμίδης: *Τμήμα Βιβλιοθήκης*

©2021 Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας
ISBN: 978-960-8369-67-2

Τα δικαιώματα της παρούσας έκδοσης ανήκουν στο Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας.
Απαγορεύεται η με οποιονδήποτε τρόπο ανατύπωση, καταχώριση σε σύστημα αποθήκευσης και επανάκτησης ή μετάδοσης μέρους ή του συνόλου του βιβλίου αυτού, χωρίς την έγγραφη άδεια του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδας.

Εισήγηση για την ηλεκτρονική έκδοση της Οδύσσειας

Αξιότιμε κύριε Πρόεδρε,

Σχετικά με την αξιολόγηση της ομηρικής Οδύσσειας σε νεοελληνική απόδοση του κου Αναστάσιου Φ. Δημητρακόπουλου, για την οποία ορισθήκαμε με την υπ' Αρ. Πρωτ. 22261/21/11/2019 κριτές, αποφαινόμεθα τα εξής:

Η νεοελληνική απόδοση της ομηρικής Οδύσσειας του κου Δημητρακόπουλου πληροί όλες τις προϋποθέσεις μιας άρτιας φιλολογικής εργασίας. Ο συγγραφέας εργάσθηκε με ζήλο και εξαιρετική επιμέλεια αποδίδοντας με πιστότητα, ορθότητα και ευρηματικότητα το ύφος του πρωτοτύπου σε μια ρέουσα νεοελληνική γλώσσα.

Συγκρίνοντάς την με άλλα παρόμοια πονήματα, αυτό του κου Δημητρακόπουλου επιδεικνύει μια αξιοπρόσεκτη ποιότητα, αφού κατορθώνει να συγκεράσει το αρχαιοελληνικό ήθος του κειμένου με το νεοελληνικό γλωσσικό αίσθημα.

Γι' αυτό συνηγορούμε ασμένως και ανεπιφυλάκτως για την αποδοχή του αιτήματός του να περιληφθεί το έργο του στις ψηφιακές εκδόσεις του ΤΕΕ.

Ταυτόχρονα σας συγχαίρουμε για την επιλογή σας να συμπεριλάβετε αρχαιοελληνικά κείμενα στις ψηφιακές εκδόσεις σας.

Με εξαιρετική τιμή

Οι κριτές

Γεωργία Ξανθάκη-Καραμάνου
Ομότιμη Καθηγήτρια Πανεπιστημίου Πελοποννήσου

Βασίλειος Λ. Κωνσταντινόπουλος
Καθηγητής Πανεπιστημίου Πελοποννήσου

Εὐχαριστίες

Εὐχαριστῶ ὅλους τούς συντελεστές αὐτοῦ τοῦ ἔργου – κι εἶναι πολλοί – γιά τήν πολύτροπη συνδρομή τους:
Πρῶτα καί κύρια τήν κ. Ἀναστασία Θάνου πού δακτυλογράφησε μέ ἐξαιρετική ἐπιμέλεια, ἀνιδιοτέλεια καί ἀγάπη γιά τό ἔργο, τά πολλές φορές ἀναθεωρημένα χειρόγραφα, καί συνέβαλε σημαντικά στήν μορφοποίηση τοῦ ὅλου ἔργου.
Τόν ἀγαπητό φίλο καί σοφό διδάσκαλο Ἀθανάσιο Χριστόπουλο, τούς ἀξιότιμους φιλολόγους Δημήτρη Βρυζίδη καί Δημήτρη Καρλῆ, τόν συνάδελφο Εὐάγγελο Γιαννέα, φίλους καί συμπαραστάτες κατά τήν ἐκπόνηση τοῦ ἔργου.
Τόν κ. Κώστα Ἀβραμίδη καί τήν κ. Ἐλευθερία Ἀθήνη τοῦ Τμήματος Ἐκδόσεων τοῦ Τ.Ε.Ε γιά τήν θερμή ὑποστήριξή τους.

Εὐχαριστῶ ἰδιαιτέρως τούς Πανεπιστημιακούς Καθηγητές κ.κ. Γεωργία Ξανθάκη – Καραμάνου καί Βασίλειο Λ. Κωνσταντινόπουλο, πού ὁρίσθηκαν κριτές ἀπό τό Τ.Ε.Ε γιά τήν ἀξιολόγηση τοῦ ἔργου. Τούς εὐχαριστῶ γιά τόν χρόνο καί τόν κόπο πού διέθεσαν καί γιά τίς πολύτιμες ὑποδείξεις τους.

Εὐχαριστῶ τέλος θερμά τόν Πρόεδρο καί τήν Διοικοῦσα Ἐπιτροπή τοῦ Τ.Ε.Ε πού συμπεριέλαβαν στίς ἠλεκτρονικές ἐκδόσεις τοῦ Τ.Ε.Ε τό προκείμενο ἔργο.

Ἀναστάσιος Φ. Δημητρακόπουλος

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πρόλογος
ΟΜΗΡΟΥ: ΟΔΥΣΣΕΙΑ
Ι. ΑΝΑΖΗΤΗΣΗ ΤΟΥ ΟΔΥΣΣΕΑ
Τ η λ ε μ ά χ ε ι α
Ραψωδία α : Η Αθηνᾶ μέντορας τοῦ Τηλεμάχου.
Ἐπίκληση στή μοῦσα (1 - 10). Συνέλευση τῶν θεῶν (11 - 95). Ἡ θεά Ἀθηνᾶ ἐνθαρρύνει καί συμβουλεύει τόν Τηλέμαχο (96 – 324). Ἐμφάνιση τῆς Πηνελόπης (325 – 364). Ο Τηλέμαχος ὑψώνει τό ἀνάστημά του στούς μνηστῆρες (365 – 444).

Ραψωδία β : Ἀποδημία τοῦ Τηλεμάχου.
Σύναξη τῶν Ἰθακησίων - ὁμιλία τοῦ Αἰγύπτου (1 – 34). Ο Τηλέμαχος καταγγέλλει, ὁ Ἀντίνοος ὑπερασπίζεται τούς μνηστῆρες (35 – 145). Ὁμιλία τοῦ μάντη Ἁλιθέρση - ἀντίλογος τοῦ Εὐρύμαχου (146 – 223). Παρέμβαση τοῦ Μέντορα – Βίαιη ἀντίδραση τοῦ Ληόκριτου (224 – 259). Ἡ θεά Ἀθηνᾶ στό πλευρό τοῦ Τηλέμαχου (260 – 295). Προετοιμασίες γιά τό ταξίδι (296 – 404). Ἀναχώρηση τοῦ Τηλεμάχου (405 – 434).

Ραψωδία γ : Ο Τηλέμαχος στήν Πύλο.
Στά περιγιάλια τῆς Πύλου (1 – 66). Συνομιλία Νέστορα – Τηλεμάχου (67 – 328). Η Αθηνᾶ ἀποχωρεῖ - Ο Τηλέμαχος στό παλάτι (329 – 403). Θυσία στήν Ἀθηνᾶ - Ἀναχώρηση τοῦ Τηλεμάχου (404 – 497).

Ραψωδία δ : Ο Τηλέμαχος στό παλάτι τοῦ Μενελάου.
Ὑποδοχή στό παλάτι τοῦ Μενελάου (1-112). Οἱ οἰκοδεσπότες ἀναγνωρίζουν τόν Τηλέμαχο (113 – 218). Μενέλαος καί Ἑλένη ἀναθυμοῦνται ἀνδραγαθήματα τοῦ Ὀδυσσέα (219 – 305). Συνομιλία Μενελάου – Τηλεμάχου (306 – 586). Δῶρα τοῦ Μενελάου στόν Τηλέμαχο (587 – 623). Οἱ μνηστῆρες ἐπιβουλεύονται τήν ζωή τοῦ Τηλεμάχου (624 – 674). Η Πηνελόπη ἀγωνιᾶ γιά τό παιδί της (675 – 794). Ἡ θεά Ἀθηνᾶ παρηγορεῖ τήν βασίλισσα στ’ ὄνειρό της (795 – 847).

ΙΙ. ΝΟΣΤΟΣ ΤΟΥ ΟΔΥΣΣΕΑ
Ἀ π ό τ ή ν Ὠ γ υ γ ί α σ τ ή ν Σ χ ε ρ ί α
Ραψωδία ε : Καλυψώ – Τό Ναυάγιο.
Συνέλευση τῶν θεῶν (1 – 42). Ο Ερμῆς μεταφέρει στήν Καλυψώ τήν βουλή τοῦ Δία (43 – 147). Ὀδυσσέας καί Καλυψώ (148 – 227). Κατασκευή σχεδίας καί ἀναχώρηση τοῦ Ὀδυσσέα (228 – 281). Ναυάγιο τοῦ Ὀδυσσέα (282 – 381). Διάσωση τοῦ Ὀδυσσέα (382 – 493).

Ραψωδία ζ : Ναυσικᾶ.
Η Αθηνᾶ στ' ὄνειρο τῆς Ναυσικᾶς (1 – 47). Η Ναυσικᾶ κατεβαίνει στόν ποταμό γιά νά πλύνει (48 – 109). Ο Οδυσσέας ἱκέτης τῆς Ναυσικᾶς (110 – 250). Ἡ Ναυσικᾶ ὁδηγός τοῦ Ὀδυσσέα στήν πόλη (251 -331).

Ραψωδία η : Ο Οδυσσέας στό παλάτι τοῦ Ἀλκίνοου.
Τό λαμπρό παλάτι καί οἱ κῆποι τοῦ βασιλιᾶ (1 – 132). Ο Αλκίνοος καλωσορίζει τόν Ὀδυσσέα (133 – 232). Ο Οδυσσέας : ἕνας ναυαγός ἀπ' τό νησί τῆς Ὠγυγίας (233 – 347).

Ραψωδία θ : Οἱ Φαίακες δεξιώνονται τόν Ὀδυσσέα.
Συνέλευση τῶν Φαιάκων – Γιορτή στό παλάτι (1 – 103). Οἱ ἀγῶνες - Ὁ ἀθλητής Ὀδυσσέας (104 – 265). Ἄσματα εὐτράπελα τοῦ ἀοιδοῦ (266 – 366). Δῶρα τῶν Φαιάκων – Χαιρετισμοί (367 – 468). Ο Δούρειος ἵππος, ὁ Ὀδυσσέας κι «ὁ ξένος» (469 – 586).

Ἀ π ό τ ή ν Τ ρ ο ί α σ τ ή ν Ὠ γ υ γ ί α
Ραψωδία ι : Κίκονες – Λωτοφάγοι – Κύκλωπες.
Ο Οδυσσέας ξεφανερώνεται καί ἀφηγεῖται (1 – 38). Κίκονες – Λωτοφάγοι (39 – 104). Κύκλωπες (105 – 215). Στή σπηλιά τοῦ Κύκλωπα (216 – 306). Ὁ Ὀδυσσέας τυφλώνει τόν Κύκλωπα (307 – 412). Ἔξοδος ἀπ' τήν σπηλιά (413 – 460). Ο Οδυσσέας προκαλεῖ τόν Κύκλωπα (461 – 566).

Ραψωδία κ : Αἴολος – Λαιστρυγόνες – Κίρκη.
Αἴολος (1 -79). Λαιστρυγόνες (80 – 132). Κίρκη (133 – 574).

Ραψωδία λ : Τό βασίλειο τῶν ψυχῶν.
Τό ταξίδι στόν Ἅδη (1 -50). Ἐλπήνωρ – Τειρεσίας - Ἀντίκλεια (51 – 224). Γυναῖκες (225 – 332). Παύση (333 – 384). Ἥρωες τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου (385 – 567). Ἥρωες τῶν μυθικῶν χρόνων (568 – 635). Ἐπιστροφή στό φῶς (636 – 640).

Ραψωδία μ : Σειρῆνες – Σκύλλα – Χάρυβδη – Τά βόδια τοῦ Ἥλιου.
Ἀπό τόν Ἅδη στό νησί τῆς Κίρκης (1 – 15). Η Κίρκη συμβουλεύει τόν Ὀδυσσέα (16 – 141). Σειρῆνες (142 – 200). Σκύλλα – Χάρυβδη (201 – 259). Τά βόδια τοῦ Ἥλιου (260 – 396). Τό ναυάγιο (397 – 453).

Σ τ ή ν Ἰ θ ά κ η, σ τ ή ν κ α λ ύ β α τ ο ῦ Ε ὔ μ α ι ο υ
Ραψωδία ν : Ο Οδυσσέας στήν Ἰθάκη.
Ἀναχώρηση τοῦ Ὀδυσσέα ἀπό τό νησί τῶν Φαιάκων (1 – 92). Οἱ Φαίακες ἀποβιβάζουν τόν Ὀδυσσέα στήν Ἰθάκη (93 – 125). Ο Ποσειδώνας ὀργισμένος ἐκδικεῖται τούς Φαίακες (126 – 186). Ο Οδυσσέας δέν ἀναγνωρίζει τήν πατρίδα του (187 – 286). Η Αθηνᾶ φανερή πλέον παραστάτις τοῦ Ὀδυσσέα (287 – 371). Ὀδυσσέας καί Ἀθηνᾶ μεθοδεύουν τήν ἐξόντωση τῶν μνηστήρων (372 – 440).

Ραψωδία ξ : Ο Οδυσσέας στήν καλύβα τοῦ Εὔμαιου.
Ὁ χοιροβοσκός Εὔμαιος ὑποδέχεται τόν «ξένο» (1 – 108). Ὁ «ξένος» βεβαιώνει μέ ὅρκο πώς ὁ Ὀδυσσέας σύντομα θά γυρίσει (109 – 190). Ὁ «ξένος», οἱ περιπέτειές του, κι ὁ Ὀδυσσέας (191 – 408). Ο Εὔμαιος παραθέτει πλούσιο δεῖπνο στόν Ὀδυσσέα (409 – 456). Μιά ἀκόμη πλαστή ἱστορία τοῦ «ξένου» (457 – 533).

Ραψωδία ο : Ἐπιστροφή τοῦ Τηλεμάχου στήν Ἰθάκη.
Μενέλαος καί Ἑλένη κατευοδώνουν τόν Τηλέμαχο (1 – 181). Ἀπό τήν Σπάρτη στό λιμάνι τῆς Πύλου (182 – 300). Συνομιλία Ὀδυσσέα – Εὔμαιου (301 – 495). Ἄφιξη τοῦ Τηλεμάχου στήν Ἰθάκη (496 – 557).

Ραψωδία π : Ὀδυσσέας καί Τηλέμαχος.
Ο Τηλέμαχος στήν καλύβα τοῦ Εὔμαιου (1 – 89). Παρέμβαση τοῦ Ὀδυσσέα – Ἀναχώρηση τοῦ Εὔμαιου (90 – 153). Ο Τηλέμαχος ἀναγνωρίζει τόν πατέρα του (154 – 238). Πατέρας καί γιός σχεδιάζουν τόν χαλασμό τῶν μνηστήρων (239 – 320). Οἱ μνηστῆρες ἐπιβουλεύονται τήν ζωή τοῦ Τηλεμάχου (321 – 408). Παρέμβαση τῆς Πηνελόπης (409 – 431). Ἐπιστροφή τοῦ Εὔμαιου (432 – 481).

Ὁ ζητιάνος βασιλιάς στό παλάτι
Ραψωδία ρ : Ο Οδυσσέας στήν πόλη.
Ο Τηλέμαχος ἐπιστρέφει στό πατρικό παλάτι (1 – 182). Ὀδυσσέας καί Εὔμαιος ξεκινοῦν γιά τήν πόλη – Μελάνθιος (183 – 253). Μπροστά στό παλάτι - ὁ πιστός σκύλος Ἄργος (254 – 327). Εἴσοδος στό παλάτι - ὁ ὑβριστής Ἀντίνοος (328 – 491). Η Πηνελόπη ἐκδηλώνει μεγάλο ἐνδιαφέρον γιά τόν «ξένο» (492 – 606).

Ραψωδία σ : Ὁ ζητιάνος βασιλιάς στό παλάτι.
Πάλη Ὀδυσσέα καί Ἴρου (1 – 157). Ἐμφάνιση τῆς Πηνελόπης (158 – 303). Μελανθώ καί Εὐρύμαχος χλευάζουν τόν Ὀδυσσέα (304 – 404). Ἀναχώρηση τῶν μνηστήρων (405 – 428).

Ραψωδία τ : Η Πηνελόπη κι ὁ «ξένος» της.
Ὀδυσσέας καί Τηλέμαχος ἀποσύρουν τά ὅπλα (1 – 52). Μελανθώ (53 – 95). Συνομιλία Ὀδυσσέα – Πηνελόπης (96 – 360). Η Εὐρύκλεια ἀναγνωρίζει τόν Ὀδυσσέα (361 – 507). Ἐπίλογος τῆς συνομιλίας Ὀδυσσέα – Πηνελόπης (508 – 606).

Ραψωδία υ : Προανάκρουσμα τῆς Μνηστηροφονίας.
Ο Οδυσσέας ξαγρυπνᾶ - Η Αθηνᾶ τόν καθυσυχάζει (1 – 55). Η Πηνελόπη ξυπνᾶ - Σημάδια τοῦ Δία στόν Ὀδυσσέα (56 – 121). Ο Τηλέμαχος στήν ἀγορά -

Ἑτοιμασίες στό παλάτι (122 – 159). Ὁ «ἐπαίτης» Ὀδυσσέας καί οἱ βοσκοί του (160 – 239). Οἱ μνηστῆρες προσβάλλουν τόν «ξένο» - Ἀπειλεῖ ὁ Τηλέμαχος (240 – 344). Ὁ μάντης Θεοκλύμενος προλέγει τόν χαλασμό τῶν μνηστήρων (345 – 394).

Ὁ ἀθλοφόρος βασιλιάς Ὀδυσσέας
Ραψωδία φ : Τό Μέγα Τόξο.
Η Πηνελόπη, ἀθλοθέτις τοῦ τόξου (1 – 100). Ο Τηλέμαχος δοκιμάζει νά τανύσει τό τόξο (101 – 139). Οἱ μνηστῆρες ρίχνονται στόν ἀγώνα (140 – 187). Ὁ Ὀδυσσέας φανερώνεται στόν χοιροβοσκό καί στόν βουκόλο (188 – 244). Ἀποτυχία τῶν μνηστήρων νά τανύσουν τό τόξο (245 – 272). Ἀθλοφόρος νικητής ὁ Ὀδυσσέας (273 – 434).

Ραψωδία χ : Μνηστηροφονία
Ο Οδυσσέας στρέφει τά βέλη του κατά τῶν μνηστήρων (1 – 125). Ο Μελάνθιος φέρνει ὅπλα στούς μνηστῆρες (126 – 199). Η Αθηνᾶ ἐμψυχώνει τόν Ὀδυσσέα (200 – 240). Ἐξολοθρεμός τῶν μνηστήρων (241 – 309). Ληώδης, Φήμιος καί Μέδοντας ἱκετεύουν τόν Ὀδυσσέα (310 – 380). Ο Οδυσσέας μεριμνᾶ γιά τόν καθαρμό τοῦ μεγάρου (381 – 445). Οἱ ἄπιστες δοῦλες κι ὁ Μελάνθιος θανατώνονται (446 – 477). Οἱ πιστές δοῦλες, λαμπαδηφόρες, καλωσορίζουν τόν Ὀδυσσέα (478 – 501).

Ραψωδία ψ : Ὀδυσσέας καί Πηνελόπη.
Η Εὐρύκλεια φέρνει τά καλά νέα στήν Πηνελόπη (1 – 84). Πατέρας καί γιός καί ἡ δύσπιστη μάνα (85 – 152). Ὁ ἀναγνωρισμός (153 – 246). Συνομιλία Ὀδυσσέα καί Πηνελόπης (247 – 343). Ο Οδυσσέας ἀναχωρεῖ γιά τό κτῆμα τοῦ πατέρα του (344 – 372).

Ραψωδία ω : Εἰρήνη.
Οἱ ψυχές τῶν μνηστήρων στόν Ἅδη (1 -14). Συνομιλία Ἀχιλλέα - Ἀγαμέμνονα (15 – 97). Συνομιλία Ἀγαμέμνονα - Ἀμφιμέδοντα (98 – 202). Ὀδυσσέας καί Λαέρτης (203 – 411). Ξεσηκωμός τῶν Ἰθακησίων (412 – 471). Συμπλοκή καί συμφιλίωση (472 – 548).

Ἐπίλογος

Π ρ ό λ ο γ ος

Τριάντα σχεδόν αἰῶνες ὁ Ὅμηρος παραμένει «ὁ Ποιητής» καί τό ἔργο του ἔχει ψυχαγωγήσει καί μορφώσει γενεές καί γενεές ἀνθρώπων σ' ὅλα τά μήκη καί τά πλάτη τοῦ πολιτισμένου κόσμου.
Ἐπαινῶντας ἔμμεσα ὁ ἴδιος ὁ Ποιητής τό ἔργο του περηφανεύεται πώς «ἔχει χάρη ὁ λόγος του, τά νοήματά του εἶναι λαμπρά.» Μορφή καί περιεχόμενο εἶναι πράγματι ἄρρηκτα δεμένα στό ἔργο του, καί εἶναι ἀπαράμιλλη ἡ ἀφηγηματική τέχνη τοῦ Ποιητῆ.
Στήν παύση, στήν μέση τῆς ἐνδέκατης ραψωδίας (λ 363-69), ὁ καταμαγεμένος βασιλιάς τῶν Φαιάκων Ἀλκίνοος ἀπευθύνεται στόν Ὀδυσσέα ἐπαινῶντας τήν ἀφηγηματική του τέχνη μέ τοῦτα τά λόγια:

«Ὀδυσσέα, στό πρόσωπό σου ἐμεῖς διόλου δέν βλέπουμε
κάποιον ἀπατεῶνα ψευτολόγο,
σάν τόσους καί τόσους ἡ μαύρη γῆ πού τρέφει,
πανσπερμία ἀνθρώπων πού σκαρώνουν τέτοια ψέματα,
πού δέν μπορεῖ νά βρεῖ κανένας ἄκρη.
Μά σένα ἔχει χάρη ὁ λόγος σου, τά νοήματά σου εἶναι λαμπρά,
καί ἀφηγήθηκες μέ τόση τέχνη, σάν νά 'σουν ἀοιδός,
τά δικά σου καί τῶν Ἀργείων ὅλων τά πάθη τά πικρά.»

Ὁ ἔπαινος αὐτός ἀντανακλᾶται στόν Ποιητή ἤ ἀκριβέστερα εἶναι ὁ ἴδιος ὁ Ποιητής πού ὁμιλεῖ γιά τήν δική του ἀφηγηματική τέχνη. Μᾶς εἶχε πεῖ ἄλλωστε στό προοίμιο τοῦ ἔργου του ὅτι τό ποίημα εἶναι θεία δωρεά, χάρη τῆς Μούσας, τῆς θεοκόρης τοῦ Δία.
Τό πόνημά μας - ἀπόδοση στά Νέα Ἑλληνικά τῆς **«Ὀδύσσειας»** - εἶναι καρπός μεγάλης ἀγάπης γιά τό ἔργο τοῦ Ποιητῆ, μεγάλης ἐξοικείωσης μέ τήν Ἀρχαία Ἑλληνική γλῶσσα, ἀλλά καί πολύχρονης καί πολύμοχθης προσπάθειας νά διαφυλάξουμε, κατά δύναμη, αὐτήν «τήν χάρη τοῦ λόγου καί τά λαμπρά νοήματα» τοῦ ποιητικοῦ κειμένου.
Ἡ μετάφρασή μας, πιστή στό γράμμα καί κυρίως στό πνεῦμα τοῦ κειμένου, δέν εἶναι φιλολογική· εἶναι ἀπόδοση στά Νέα Ἑλληνικά ἑνός μελωδικοῦ Ποιήματος, ἑνός σχεδόν μουσικοῦ ἔργου· ἐπιδιώξαμε νά δονεῖται ἀπό ἕναν ἐσωτερικό ρυθμό, νά ἔχει πνοή καί ζωή ὅπως τό πρωτότυπο κείμενο.
Διαρκής πηγή ἔμπνευσής μας ἡ ἀκρίβεια, ἡ καθαρότητα, ἡ σαφήνεια, καί ἡ ὅλη μαγεία τοῦ ἔργου τοῦ Ποιητῆ.

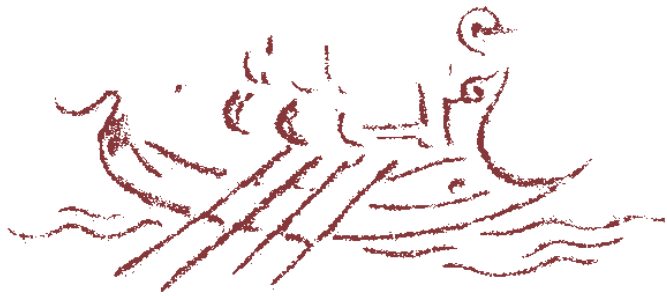
Φ ι λ ο ί τ ι ο ς

Ο Μ Η Ρ Ο Υ:
Ο Δ Υ Σ Σ Ε Ι Α

Στη μνήμη του παλληκαριού
και στα καλοτάξιδα αρμενάκια
Αλέξανδρο, Αριάνα και Ανδρέα

Ρ Α Ψ Ω Δ Ι Α α

Η Αθηνᾶ μέντορας τοῦ Τηλεμάχου

Γιά τόν ἄντρα μίλησέ μου, Μοῦσα, τόν πολύτροπο,
ἀπό χίλια μύρια πού πέρασε κύματα
τό ἱερό σάν κούρσεψε κάστρο τῆς Τροίας.
Πολλές εἶδε πόλεις, πολλῶν ἀνθρώπων γνώρισε τά ἤθη,
δοκιμάστηκε καί ὑπέφερε πολύ μέσα στά πέλαγα,
γιά τήν δική του τήν ζωή καί τῶν συντρόφων τόν νόστο μοχθῶντας.
Ἀλλ', ὅσο κι ἄν πάσχισε, τούς λατρευτούς δέν γλύτωσε συντρόφους·
ἀπό τίς δικές τους χάθηκαν ἀτασθαλίες οἱ ἀνόητοι,
πού τοῦ Οὐρανόδρομου Ἥλιου πῆγαν καί φάγαν τά γελάδια·
κι αὐτός τήν γλυκειά μέρα τούς στέρησε μετά τοῦ νόστου.
Αὐτά, ἀπό κάπου ἀρχίζοντας, θεοκόρη τοῦ Δία, πές καί σέ μᾶς.

Ἐκεῖνο τόν καιρό οἱ ἄλλοι ὅλοι, τόν μαῦρο χαλασμό ὅσοι ξεφύγαν,
ἦταν στά σπίτια τους, ἀπό τόν πόλεμο καί τήν θάλασσα σωσμένοι.
Αὐτόν μονάχα, πού τόση εἶχε χρεία τῆς γυναικός του καί τοῦ νόστου,
σεβάσμια νεράϊδα τόν κρατοῦσε ἡ Καλυψώ, θεά τρισεύγενη,
σέ γλαφυρές μέσα σπηλιές, ἄντρας της λαχταρῶντας νά'ναι.

Ἀλλ’ ὅταν ἦρθε πιά, μέ τό κυκλογύρισμα τῶν χρόνων, ὁ καιρός,
πού τοῦ κλώσαν οἱ θεοί στό σπίτι του στήν Ἰθάκη νά γυρίσει,
οὔτε κι ἐκεῖ, ἀνάμεσα κι ἄς βρισκόταν στούς δικούς του,
οὔτε κι ἐκεῖ ἀπ’ τούς σκληρούς δέν γλύτωσε μόχθους.
Κι οἱ θεοί ὅλοι μά ὅλοι τόν σπλαχνίζονταν ἐκτός τοῦ Ποσειδώνα·
ἀδυσώπητος αὐτός ἔπνεε μένεα κατά τοῦ ἰσόθεου Ὀδυσσέα,
στήν πατρική του γῆ πρίν νά γυρίσει.

Ἀλλά στήν μακρινή χώρα τῶν Αἰθιόπων εἶχε τότε κεῖνος πάει,
πού στά δυό μοιρασμένοι, στά πέρατα κατοικοῦν τοῦ κόσμου,
ἄλλοι στήν ἀνατολή κι ἄλλοι στή δύση τοῦ Ὑπερίονος Ἥλιου.
Λαμπρές θυσίες κριῶν καί ταύρων προσφέραν κεῖνοι στήν χάρη του,
κι αὐτός μέ τίς τιμές καί τίς χαρές τῆς γιορτῆς εὐφραινόταν·
οἱ ἄλλοι θεοί στά μέγαρα εἶχαν συναχτεῖ τοῦ Ὀλύμπιου Δία.
Πρῶτος ὁ πατέρας θεῶν κι ἀνθρώπων πῆρε τόν λόγο·
ἀναθυμήθηκε βαρύθυμος τόν ἄρχοντα Αἴγισθο,
πού ὁ γιός τόν σκότωσε τοῦ Ἀγαμέμνονα, ὁ ξακουστός Ὀρέστης.
Αὐτόν ἀναθυμούμενος μιλοῦσε κι ἔλεγε στούς ἀθανάτους:
«Ὤ πόσο μά πόσο ἀστόχαστα κατηγοροῦν οἱ θνητοί τούς θεούς!
Ὑπαίτιοι τῶν κακῶν λένε εἴμαστε μεῖς·
εἶναι ὅμως καί οἱ δικές τους ἀτασθαλίες σέ βάσανα
πού τούς ρίχνουν καί συμφορές πού δέν ἦσαν μοιρόγραφτες.
Ὅπως νά τώρα ὁ Αἴγισθος, πού προκαλῶντας τήν μοῖρα του
ἅρπαξε τήν γυναίκα τοῦ Ἀτρείδη καί σκότωσε καί τόν ἴδιο
σάν γύρισε, κι ἄς ἤξερε πώς φριχτός θάνατος τόν περιμένει.
Τόν εἴχαμε προειδοποιήσει ἐμεῖς, στέλνοντας τόν Ἑρμῆ,
τόν ἄγρυπνο μαντατοφόρο, μήτε τόν ἄντρα νά σκοτώσει
μήτε τήν γυναῖκα του νά γυρεύει ν’ ἁρπάξει·
γιατί θά καταφτάσει ἐκδικητής γιά τόν Ἀτρείδη ὁ Ὀρέστης
μιά μέρα, ἄντρας σάν γίνει καί νοσταλγήσει τήν γῆ του.
Ἀλλά τά φρόνιμα λόγια τοῦ Ἑρμῆ τά μυαλά δέν ἀλλάξαν
τοῦ Αἴγισθου· τώρα τά πλήρωσε ὅλα μαζεμένα».

Τοῦ ἀποκρίθηκε τότε ἡ θεά Ἀθηνᾶ, ἡ γλαυκομάτα:
«Γιέ τοῦ Κρόνου καί πατέρα μας, ὑπέρτατε τῶν βασιλέων,
ἀπό θάνατο πού τοῦ ἄξιζε καί τοῦ παράξιζε κείτεται κεῖνος·
παρόμοια ἄς χανόταν κι ὅποιος ἄλλος τέτοια ἤθελε πράξει.
Ἀλλά γιά τόν γνωστικό Ὀδυσσέα ἡ καρδιά μου μένα σκίζεται,
τόν δύσμοιρο, πού μακριά ἀπ’ τούς δικούς του χρόνια τυραννιέται,

σ’ ἕνα νησί καταμεσῆς στό πέλαγος, πολύδεντρο, ὁ ὀμφαλός
ὁποῦ ’ναι τῆς θάλασσας· μιά θεά κατοικεῖ ἐκεῖ στά παλάτια της,
θυγατέρα τοῦ μαυρόψυχου Ἄτλαντα, πού τά βάθη ξέρει ὅλης
τῆς θάλασσας, καί τίς κολῶνες τίς ψηλές αὐτός κρατεῖ,
πού γῆ κι οὐρανό χώρια κρατοῦνε.
Αὐτοῦ ἡ θυγατέρα τόν δύστυχο πού ὀδύρεται κατακρατεῖ,
καί μέ φιλοφρονήσεις ὁλοένα καί γλυκόλογα τόν θέλγει,
τήν Ἰθάκη γιά νά λησμονήσει. Ἀλλ’ ὅμως ὁ Ὀδυσσέας,
λαχταρῶντας καί καπνό μόνο νά δεῖ ἀπ’ τήν γῆ του ν’ ἀνεβαίνει,
ποθεῖ ἀπ’ τόν καημό του νά πεθάνει.
Κι ὅμως οὔτε πού συγκινεῖται ἡ καρδιά σου σένα, Ὀλύμπιε.
Μά τί, δέν ἦταν στήν χάρη σου οἱ θυσίες πού πρόσφερε ὁ Ὀδυσσέας
πλάϊ στά καράβια τῶν Ἀργείων, στούς πλατειούς κάμπους τῆς Τροίας;
πρός τί λοιπόν ἡ τόση δυσμένεια πού τοῦ δείχνεις, ὦ Δία;»

Ἀνταπαντῶντας τότε ὁ Δίας, ὁ συνεγέρτης τῶν νεφῶν, τῆς εἶπε:
«Τέκνον μου, τί λόγος εἶναι τώρα τοῦτος πού ξεστόμισες;
πῶς θά μποροῦσα ἐγώ ποτέ τόν θεϊκό νά λησμονήσω Ὀδυσσέα,
πού καί στό νοῦ ὑπερέχει τῶν ἄλλων θνητῶν, καί περίσσιες πρόσφερε
θυσίες στούς ἀθάνατους θεούς, στῶν οὐρανῶν πού κατοικοῦν τά πλάτη;
Ἀλλά ὁ Ποσειδώνας, ὁ κύριος τῆς γῆς, ἀδυσώπητος πάντα
ἔχει χολωθεῖ γιά τόν Κύκλωπα, πού τόν τύφλωσε ὁ Ὀδυσσέας,
τόν ἰσόθεο Πολύφημο, πού εἶναι ὁ πιό τρανοδύναμος
ἀπ’ ὅλους τούς Κύκλωπες. Η Θόωσα τόν γέννησε ἡ νεράϊδα,
ἡ θυγατέρα τοῦ Φόρκυνα, ἄρχοντα τοῦ ἀτρύγητου πελάγους,
μέ τόν θεό σέ θολωτές σπηλιές ἐρωτοσμίγοντας, τόν Ποσειδώνα.
Γι αὐτό κατατρέχει τόν Ὀδυσσέα ὁ κοσμοσείστης Ποσειδώνας·
δέν τόν σκοτώνει, ὄχι, ἀπ’ τήν πατρική του γῆ τόν ξεστρατίζει.
Ὅμως ἐλᾶτε, ὅλοι ἐμεῖς ἐδῶ νά συσκεφτοῦμε γιά τόν νόστο,
σπίτι του πῶς θά γυρίσει· κι ὁ Ποσειδώνας θ’ ἀφήσει τήν ὀργή του·
δέν θά μπορέσει μόνος αὐτός ν’ ἀντιταχτεῖ στήν θέληση ὅλων
τῶν θεῶν τῶν ἀθανάτων.»

Τοῦ ἀποκρίθηκε τότε ἡ θεά Ἀθηνᾶ, ἡ γλαυκομάτα:
«Γιέ τοῦ Κρόνου καί πατέρα μας, ὑπέρτατε τῶν βασιλέων,
ἄν εἶναι τώρα πιά εὐάρεστο στούς μακάριους θεούς,
νά γυρίσει ὁ φρόνιμος καί γνωστικός Ὀδυσσέας στό σπιτικό του,
ἄς ξαποστείλουμε ἀμέσως τόν Ἑρμῆ, τόν φτερωτό μαντατοφόρο,
στό νησί τῆς Ὠγυγίας, στήν καλλιπλόκαμη νεράϊδα

τάχιστα τήν ἀμετάκλητη βουλή νά πεῖ γιά τόν νόστο
τοῦ καρτερικοῦ Ὀδυσσέα, πώς πρέπει πιά νά γυρίσει.
Κι ἐγώ μ' ἄλλη θά μεταβῶ ἀποστολή στήν Ἰθάκη, νά ξεσηκώσω
ἔτι μᾶλλον τόν γιό του κι ἀντρεία νά ἐμφυσήσω στήν ψυχή του,
νά συγκαλέσει σέ συνέλευση τούς μακρυμάλληδες Ἀχαιούς
φραγμό νά βάλουν σ' ὅλους τούς μνηστῆρες, πού ἄπαυτα
πλῆθος τοῦ σφάζουν πρόβατα καί στριφτοκέρατα εἰλίβατα βόδια.
Καί στήν Σπάρτη καί στά περιγιάλια τῆς Πύλου θά τόν στείλω,
γιά τόν νόστο νά μάθει τοῦ πατέρα του, ἄν ἀπό κάπου ἀκούσει,
καί γιά νά ξακουστεῖ λαμπρό στόν κόσμο τ' ὀνομά του.»

Αὐτά ὡς εἶπε, τ' ἀθάνατα, τά χρυσά, τά πανωραῖα
ποδέθηκε σάνδαλά της, αὐτά πού πάνω ἀπό θάλασσες
τήν φέρναν καί στεριές μέ τίς πνοές μαζί τ' ἀνέμου.
Καί τ' ἄλκιμο ἄδραξε χαλκομύτικο κοντάρι, βαρύ κοντάρι
στιβαρό καί μέγα· μ' αὐτό τοῦ κραταιοῦ πατέρα ἡ θυγατέρα τίς τάξεις
καταλεῖ ἀνδρῶν ἡρώων, αὐτῶν πού θά προκαλέσουν τήν ὀργή της.
Μ' ὀρμή ἀπ' τίς κορυφές τ' Ὀλύμπου κατεβαίνοντας, στήν πόλη
ἦλθε τῆς Ἰθάκης καί στ' αὔλειο στάθηκε κατώφλι, στά προπύλαια
τοῦ Ὀδυσσέα· κρατοῦσε τό χάλκινο κοντάρι στήν παλάμη
κι εἶχε ἐνός ξένου τήν μορφή, τοῦ Μέντη, ἀρχηγέτη τῶν Ταφίων.
Καθισμένους σέ τομάρια βοδιῶν, πού εἶχαν σφάξει οἱ ἴδιοι,
βρῆκε τούς ἀγέρωχους μνηστῆρες, ἐκεῖ μπροστά στίς πύλες
τοῦ παλατιοῦ νά παίζουν ξέγνοιστοι πεσσούς καί νά χαιρόνται.
Στή δούλεψή τους πρόθυμοι ὑπηρέτες καί κήρυκες,
ἄλλοι συγκερνοῦσαν κρασί καί νερό μές στά κροντήρια,
ἄλλοι πάλι μέ σφουγγάρια πολύτρητα καθαρίζαν τά τραπέζια
καί τά βάναν μπροστά τους, κι ἄλλοι κρέατα σωρό μοιράζαν ὀλόγυρα.

Πρῶτος ἀπ' ὅλους τήν εἶδε ὁ θεόμορφος Τηλέμαχος·
βαθειά πικραμένος στόν ὅμιλο καθόταν κι αὐτός τῶν μνηστήρων,
καί τόν λαμπρό ὁραματιζόταν πατέρα του, πώς ἀπό κάπου ἄν πρόβαινε
θά σκόρπιζε καί θ' ἀπόδιωχνε τούς μνηστῆρες ἀπ' τό παλάτι,
καί θά παιρνε κεῖνος τά σκῆπτρα, βασιλιάς στ' ἀγαθά του σάν πρῶτα.
Μέ τίς ὀπτασίες αὐτές στήν ψυχή του καί τούς μνηστῆρες ὀλόγυρα
πῆρε τό μάτι του τήν Ἀθηνᾶ, κι ἔδραμε παρευθύς στήν αὐλόθυρα·
κυριεύτηκε ἀπό ντροπή ν' ἀφήσει τόν ξένο νά στέκει πολλή ὥρα
στίς πύλες· στάθηκε λοιπόν κοντά του, ἔπιασε τό δεξί του χέρι,
τόν ξαλάφρωσε ἀπ' τό χάλκινο δόρυ, καί λόγια λαλῶντας πετούμενα

τόν κάλεσε στό παλάτι:
«Χαῖρε, ξένε, κόπιασε νά σέ φιλέψουμε· κι ἀφοῦ πρῶτα
δειπνήσεις, μᾶς λές ἄν θέλεις μετά ποιά χρεία σέ φέρνει.»

Αὐτά ὡς εἶπε, μπῆκε μπροστά καί ἡ Παλλάδα Ἀθηνᾶ ἀκολουθοῦσε.
Κι ὅταν πιά στό μεγαλόπρεπο πέρασαν μέσα παλάτι,
ἔφερε κι ἔστησε κεῖνος τό δόρυ, σέ μιά ψηλή κολώνα γέρνοντάς το,
στήν καλοτορνεμένη μέσα δουροδόκη, ὅπου κι ἄλλα πολλά
κοντάρια τοῦ καρτερικοῦ Ὀδυσσέα ἦταν στημένα·
ἄπλωσε ἕνα λινό φαντό σέ ὡραῖο πάνω θρόνο περίτεχνο,
πού εἶχε προσκάμνι ἀπό κάτω γιά τά πόδια, κι ἔβαλε τήν θεά νά καθήσει.
Σέ σκαλιστό ἀνάκλιντρο κάθησε μετά κι ὁ ἴδιος κοντά της,
παράμερα ἀπ’ τούς μνηστήρες, μήν ἐνοχληθεῖ ἀπ’ τήν ὀχλαγωγία
τῶν ὑπερφίαλων ἀνδρῶν καί δέν χαρεῖ τό δεῖπνο ὁ ξένος·
ἤθελε ἐπιπλέον γιά τόν ξενητεμένο πατέρα του νά ρωτήσει.
Νερό καθάριο γιά τά χέρια ἔφερε μετά μιά παρακόρη σ’ ὄμορφο
σταμνί χρυσό, καί πάνω ἀπό λεγένι τό ’χυνε ἀσημένιο,
νά νιφτοῦνε· κι ἀστραφτερό τραπέζι ἄπλωσε μπροστά τους.
Ψωμί κι ἄλλα ἐδέσματα πολλά ἔφερε καί παρέθεσε
ἡ σεβάσμια οἰκονόμος, ἀπ’ τά ὑπάρχοντα νά τούς φιλέψει·
κι ὁ μεριστής τῶν κρεάτων δίσκους μέ κρέατα ποικίλα καί διαλεχτά
τούς παρέθεσε, καί δυό κοῦπες τούς ἔβαλε πλάϊ χρυσές.
Οἰνοχόος ἦταν ὁ κήρυκας πού πηγαινορχόταν ὁλοένα κοντά τους.

Μπῆκαν ἔπειτα κι οἱ ἀγέρωχοι μνηστῆρες στό παλάτι,
καί στή σειρά σ’ ἀνάκλιντρα καί θρόνους παίρνανε θέσεις.
Στή δουλεψή τους, κήρυκες τούς ἔχυναν νερό στά χέρια,
καί ψωμί γεμίζαν τά πανέρια πλάϊ τους οἱ δοῦλες,
καί ξεχειλίζαν μέ πιοτό οἱ παραγιοί τά κροντήρια.
Κι αὐτοί στά ἕτοιμα μπροστά τους φαγητά τά χέρια ἁπλώναν.
Κι ἀφοῦ φάγαν κι ἤπιαν καί φαΐ, πιοτό, χορτάσαν οἱ μνηστῆρες,
ἄλλα μελήματα ἡ ἀνέμελη εἶχε ψυχή τους, τόν χορό καί τό τραγούδι·
εἶναι αὐτά μαθές πού λαμπρύνουν τά συμπόσια.
Ἔβαλε ὁ κήρυκας τήν περίκαλλη κιθάρα στά χέρια τοῦ Φήμιου,
πού κατ’ ἀνάγκην στόν ὅμιλο τραγουδοῦσε τῶν μνηστήρων,
καί τίς χορδές κεῖνος ἀνακρούοντας ἄρχισε γλυκόφωνα νά τραγουδάει.

Γέρνοντας τήν κεφαλή πρός τό μέρος της, γιά νά μήν ἀκούσουν οἱ ἄλλοι:
γύρισε τότε ὁ Τηλέμαχος καί εἶπε στήν γλαυκομάτα Ἀθηνᾶ:
«Θά μοῦ θυμώσεις ἆραγε, φίλε ξένε, ὅ,τι θέλω νά πῶ σάν ἀκούσεις;

αὐτούς τώρα ἄλλο δέν τούς μέλει, κιθάρα μόνο καί τραγούδι,
ξέγνοιαστοι, ἀφοῦ ξένο τρῶνε βιός ἀξεπλήρωτα, τ' ἀνθρώπου,
πού τ' ἄσπρα κοκκαλά του σέ κάποια κείτονται στεριά στή βροχή
καί σαπίζουν, ἤ μές στή θάλασσα τά συγκυλάει τό κῦμα.
Ἄν γύριζε ὅμως κεῖνος στήν Ἰθάκη καί τόν βλέπαν μπροστά τους,
μιάν εὐχή τότε ὅλοι τους θά κάναν, ἐλαφρότεροι νά 'ναι στά πόδια
παρά πλουσιότεροι σέ λαμπρές φορεσιές καί χρυσάφι.
Μά τώρα ἀπό ἄθλιο θάνατο χάθηκε κεῖνος καί πάει· καί παρηγοριά
δέν εἶναι γιά μᾶς, ἄν κάποιος ἀπ' τούς ἀνθρώπους μᾶς μηνύσει
πώς θά γυρίσει· πάει χάθηκε γι' αὐτόν ἡ γλυκειά μέρα τοῦ νόστου.

Ἀλλά σέ τοῦτο τώρα καθαρά καί ξάστερα ἀπάντησέ μου:
Ποιός εἶσαι κι ἀπό ποῦ; ἀπό ποιά πόλη; ποιό τό γένος σου;
σέ ποιό πάνω καράβι ἔχεις φτάσει; πῶς καί σέ φέραν
οἱ ναῦτες στήν Ἰθάκη; ποιοί καμαρώναν τάχα πώς εἶναι;
γιατί δέν πιστεύω βέβαια νά ἔχεις φτάσει πεζός ἐδῶ πέρα.
Κι ἀκόμη τοῦτο μέ εἰλικρίνεια μίλα καί πές μου, καλά γιά νά ξέρω·
πρώτη φορά ἔρχεσαι δῶ, ἤ παληός εἶσαι φίλος τοῦ πατέρα μου,
ξένος· κι ἄλλοι πολλοί ἔχουν περάσει μαθές ἀπ' τό σπίτι μας,
ἀφοῦ καί κεῖνος πολύν κόσμο εἶχε γυρίσει.»

Τοῦ εἶπε τότε ἡ θεά Ἀθηνᾶ, ἡ γλαυκομάτα:
«Θά σοῦ ἀπαντήσω λοιπόν καθαρά καί ξάστερα ἐγώ σέ τοῦτα.
Γιός τοῦ σοφοῦ καί γενναίου Ἀγχίαλου καυχιέμαι πώς εἶμαι,
ὁ Μέντης, καί στούς θαλασσόχαρους Ταφιῶτες βασιλεύω.
Τώρα κατέπλευσα ἐδῶ μέ τό καράβι μου καί τούς συντρόφους,
ἔχοντας βάλει σκοπό τό κρασωπό νά διασχίσω τό πέλαγος,
σ' ἀλλόγλωσσους γιά νά πάω ἀνθρώπους, στήν Τεμέσα,
ν' ἀνταλλάξω μέ χαλκό τό φορτίο σίδερο λαμπερό πού κουβαλάω.
Τό καράβι μου εἶναι ἀραγμένο στά ξώμερα μακριά ἀπ' τήν πόλη,
στό λιμάνι τοῦ Ρείθρου, κάτω ἀπ' τό δασωμένο τό Νήϊο.
Ἔχω τήν τιμή νά εἴμαστε φίλοι μέ τόν πατέρα σου ἀπό παληά·
μπορεῖς νά πᾶς νά ρωτήσεις τόν γέροντα Λαέρτη τόν ἄρχοντα,
πού λένε πώς δέν ἔρχεται πιά στήν πόλη, ἀλλ' ἀποτραβηγμένος
στά κτήματα τυραννιέται· μόνος κι ἔρμος μέ μιά γριά ὑπηρέτρια,
πού τοῦ βάνει κάτι νά φάει, νά πιεῖ, ὅταν πιά ἀποκάμει νά σέρνεται
στήν πλαγιά ἀπό τήν μιά φυτειά στήν ἄλλη τοῦ ἀμπελώνα.

Τώρα ἦλθα, ἀκούοντας πώς εἶναι ἤδη ἐδῶ ὁ πατέρας σου,
ἀλλά φαίνεται πώς οἱ θεοί βάνουν ἐμπόδια στόν γυρισμό του.

Δέν ἔχει μαθές πεθάνει ὁ θεϊκός Ὀδυσσέας, δέν ἔχει χαθεῖ,
ἀλλά στό πλατύ κάπου τό πέλαγος ζωντανός ἀκόμη κατακρατεῖται,
σ' ἕνα νησί κυκλωμένο ἀπό τά κύματα, κι ἐπίβουλοι ἄντρες κι ἄγριοι
τόν κρατοῦν καί τοῦ φράζουν τήν στράτα, ἀψηφῶντας τήν θέλησή του.
Καί τώρα θά σοῦ ἐξαγγείλω μιά προφητεία, μέ τήν φώτιση
πού δίνουν στόν νοῦ μου οἱ ἀθάνατοι, πού θά βγεῖ θαρρῶ ἀληθινή,
κι ἄς μήν εἶμαι οὔτε οἰωνοσκόπος οὔτε μάντης.
Μακριά ἀπ' τήν γλυκειά πατρίδα του πολύ καιρό πιά δέν θά 'ναι
ὁ Ὀδυσσέας, ἀκόμη κι ἄν σιδερένια δεσμά τόν κρατοῦνε·
θά σκεφτεῖ τρόπο νά γυρίσει, γιατί 'ναι πολυμήχανος.

Ἀλλά σέ τοῦτο τώρα καθαρά καί ξάστερα ἀπάντησέ μου:
Εἶσαι πράγματι γιός, ὁλόκληρο ἐσύ παλληκάρι, τοῦ Ὀδυσσέα;
τοῦ μοιάζεις τρομερά· ἡ κεφαλή, τά ὅμορφά σου μάτια
μοῦ θυμίζουν ἐκεῖνον· σμίγαμε μαθές συχνά οἱ δυό μας,
προτοῦ κινήσει νά πάει στήν Τροία, μαζί μέ τούς ἄλλους Ἀργείους,
τούς πιό τρανούς, πού σαλπάραν γιά κεῖ στά κοῖλα πάνω καράβια.
Ἀπό τότε οὔτ' ἐγώ εἶδα τόν Ὀδυσσέα οὔτε κεῖνος ἐμένα.»

Φρόνιμος καί γνωστικός ὁ Τηλέμαχος τῆς ἀποκρίθηκε:
«Θά σοῦ ἀπαντήσω λοιπόν, ξένε, καθαρά καί ξάστερα θά σοῦ μιλήσω.
Ἡ μάνα μου λέει πώς εἶμαι γιός του, ἀλλ' ἐγώ βεβαίως δέν ξέρω·
κανείς ποτέ δέν ξέρει σίγουρα ποιός εἶναι γεννήτοράς του.
Πῶς θά 'θελα, ναί, νά 'μουν γιός κάποιου καλότυχου ἀνθρώπου,
κάποιου πού τόν βρίσκουνε τά γερατειά μές τ' ἀγαθά του.
Τώρα μάθε το ἀφοῦ μέ ρωτᾶς· ὁ πιό τρισάμοιρος ἄνθρωπος
πού ὑπῆρξε στόν κόσμο εἶναι λένε γεννήτοράς μου.»

Τοῦ εἶπε τότε ἡ θεά Ἀθηνᾶ, ἡ γλαυκομάτα:
«Ἄσημο οἱ θεοί δέν ὁρίσαν νά μείνει στό μέλλον τό γένος σου,
ἀφοῦ ἕνα τέτοιο ἄξιο παλληκάρι σέ γέννησε ἡ Πηνελόπη.
Ἀλλά σέ τοῦτο τώρα καθαρά καί ξάστερα ἀπάντησέ μου·
τί γλέντι, καί τί γλεντοκόποι εἶναι ὅλοι τοῦτοι; τί χρέος βγάνεις;
γιορτή εἶναι ἤ γάμος; συντροφικό γλέντι πάντως δέν εἶναι.
Ἀναίσχυντοι καί ὑπερφίαλοι μοῦ φαίνονται ὅλοι τοῦτοι
πού γλεντοκοπᾶνε στά μέγαρά σου. Θ' ἀγανακτοῦσε κάποιος
τόσα αἴσχη θωρῶντας, κάποιος περαστικός ἀπό δῶ φρόνιμος ἄντρας.»

Φρόνιμος καί γνωστικός ὁ Τηλέμαχος τῆς ἀποκρίθηκε:
«Ἄκου λοιπόν, ξένε, ἀφοῦ μέ ρωτᾶς καί ζητᾶς τοῦτα νά μάθεις·

πλούσιο καί περίλαμπρο ἦταν πράγματι κάποτε τοῦτο τό σπίτι,
ὅσο ἦταν ἀκόμη στήν πόλη ἐδῶ κεῖνος ὁ ἄντρας.
Τώρα ἀλλοιῶς οἱ θεοί βουληθήκαν, πού τόσα κακά κλῶσαν
γιά κεῖνον ὅσα γιά κανέναν ἄλλον στόν κόσμο· τόν ἀφανίσαν.
Ὁ θάνατός του δέν θά μοῦ προξενοῦσε τόση ὀδύνη,
ἄν ἀνάμεσα στούς συντρόφους του τόν εἶχε βρεῖ στή γῆ τῶν Τρώων,
ἤ στῶν δικῶν του τά χέρια, ὅταν τόν πόλεμο εἶχε πιά τελειώσει.
Τύμβο θά τοῦ ὕψωναν τότε οἱ Παναχαιοί νά τόν τιμήσουν,
καί δόξα μεγάλη θ’ ἄφηνε κληρονομιά πίσω στό παιδί του.
Τώρα ἄδοξα οἱ ἅρπυιες τόν ἀναρπάξαν· πάει χάθηκε, χωρίς κανείς
νά τόν δεῖ ἤ νά μάθει, καί σέ μένα στεναγμούς ἄφησε μόνο κι ὀδύνες.
Καί δέν εἶναι μόνο γιά κεῖνον πού ὀδύρομαι καί στενάζω,
ἀφοῦ κι ἄλλα βάσανα, ναί, οἱ θεοί μοῦ φορτώσαν κι ἄλλες ἔγνοιες.
Οἱ ἄρχοντες μαθές οἱ πιό τρανοί πού διαφεντεύουν στά νησιά,
στό Δουλίχι, στή Σάμη, στή δασωμένη Ζάκυνθο,
κι ὅσοι στήν κακοτράχαλη γῆ τῆς Ἰθάκης ἔχουν τά σκῆπτρα,
τόσοι πού ’ναι γυρεύουν τήν μάνα μου καί ρημάζουν τό σπίτι.
Καί κείνη οὔτ’ ἀρνεῖται τόν μισητό γάμο πού τῆς προτείνουν,
οὔτε μπορεῖ νά βάλει τέρμα σ’ ὅλα τοῦτα· κι αὐτοί τρῶνε καί πίνουν
καί λυμαίνονται τό βιός μου· κι ὅπου νά ’ναι θ’ ἀφανίσουν καί μένα.»

Ἐξοργισμένη μ’ ὅσα ἄκουσε ἡ Παλλάδα Ἀθηνᾶ τοῦ εἶπε:
«Ὤ πόσο μά πόσο μεγάλη ἀνάγκη πού ἔχεις τόν ξενητεμένο Ὀδυσσέα,
καί πῶς θά καταχέριζε τούς ξεδιάντροπους κεῖνος μνηστῆρες.
Ἄς ἦταν μόνο νά πρόβαινε τώρα στητός στοῦ παλατιοῦ τίς πύλες,
μέ περικεφαλαία κι ἀσπίδα καί δυό κοντάρια στά χέρια,
τέτοιος ὄντας ὅπως τόν πρωτογνώρισα ἐγώ στ’ ἀρχοντικό μας
νά πίνει καί νά εὐφραίνεται, κατά τήν ἐπιστροφή του ἀπ’ τήν Ἐφύρα.
Πῆγε μαθές καί κεῖ σέ γοργόδρομο πάνω καράβι ὁ Ὀδυσσέας,
τό Ἴλιο τόν γιό τοῦ Μέρμερου νά συναντήσει, φαρμάκι φονικό
ἀναζητῶντας, τίς χαλκομύτες τίς σαΐτες του μ’ αὐτό ν’ ἀλείφει.
Ἀλλ’ ἐκεῖνος δέν τοῦ ’δωσε, τήν ὀργή τῶν αἰώνιων θεῶν μή προκαλέσει·
τοῦ ἔδωσε ὅμως ὁ πατέρας μου, πού τόσο πολύ τόν ἀγαποῦσε.
Τέτοιος ὄντας νά ’ρχόταν μέ τούς μνηστῆρες ὁ Ὀδυσσέας νά σμίξει·
βραχύς ὁ βίος κι ὁ γάμος πικρός θά γινόταν τότε γιά ὅλους.
Ἀλλ’ εἶναι ἀλήθεια πώς στό χέρι τῶν θεῶν εἶναι τοῦτα·
μπορεῖ νά γυρίσει στά μέγαρά του καί νά πάρει ἐκδίκηση, μπορεῖ κι ὄχι.

Σέ συμβουλεύω ὅμως τοῦ λόγου σου νά σκεφτεῖς πῶς θά διώξεις
τούς μνηστῆρες ὁ ἴδιος ἀπ’ τό παλάτι.

Ἄκου λοιπόν τώρα καί βάλε καλά στό νοῦ σου τί θά σοῦ πῶ:
Κάλεσε αὔριο σέ συνέλευση τό ἀρχοντολόϊ τῶν Ἀχαιῶν
κι ἀνάγγειλε σ' ὅλους τήν βουλή σου, κι ἄς εἶναι οἱ θεοί μάρτυρές σου.
Ζήτησε ἀπ' τούς μνηστῆρες νά σκορπιστοῦν νά πᾶνε στά σπίτια τους,
κι ἡ μάνα σου, ἄν νά παντρευτεῖ τήν παρορμᾶ ἡ καρδιά της,
ἄς πάει πίσω στ' ἀρχοντικό τοῦ τρανοδύναμου πατέρα της·
ἐκεῖ αὐτοί θά κανονίσουν τόν γάμο καί πάμπολλα προικιά νά δοθοῦν
θά φροντίσουν, ὅσα ἡ ἀκριβή θυγατέρα τους ἀρμόζει νά πάρει.

Ἔχω μιά ἀκόμη φρόνιμη συμβουλή, νά σοῦ δώσω, ἄν μ' ἀκούσεις·
καράβι ἀρμάτωσε ἄριστο μέ εἴκοσι κωπήλατες, καί πήγαινε
νά μάθεις νέα γιά τόν χρόνια ξενητεμένο πατέρα σου,
ἄν κάποιος σοῦ πεῖ ἀπ' τούς θνητούς, ἤ Διόσταλτη προφητεία
ἀκούσεις· κι εἶναι αὐτή προπαντός πού ἀπλώνει τήν φήμη στόν κόσμο.
Πρῶτα στήν Πύλο νά πᾶς καί τόν σεβάσμιο νά ρωτήσεις τόν Νέστορα,
κι ἀπό κεῖ στήν Σπάρτη στ' ἀρχοντικό τοῦ ξανθοῦ Μενελάου·
εἶναι ὁ τελευταῖος πού γύρισε, ἀπ' ὅλους τούς χαλκοθώρακες Ἀχαιούς.
Ἄν ἴσως ἀκούσεις πώς εἶναι ζωντανός καί θά γυρίσει ὁ πατέρας σου,
κάνε ἕνα χρόνο ἀκόμη ὑπομονή ὅσο κι ἄν τυραννιέσαι·
ἄν ὅμως ἀκούσεις πώς ἔχει πεθάνει καί δέν ὑπάρχει πιά,
ὅταν πιά θά ἔχεις γυρίσει πίσω στήν πατρική σου γῆ,
μνημεῖο νά τοῦ στήσεις καί μέ λαμπρές ἐπιτάφιες τιμές, ἀρμοστές,
νά τόν τιμήσεις, καί σ' ἄλλον ἄντρα τήν μάνα σου νά δώσεις.

Ἀλλ' ὅταν πιά θά ἔχεις ὅλα τοῦτα στήν ἐντέλεια πράξει,
βάλε τότε τόν νοῦ σου νά σκεφτεῖ καί τήν καρδιά σου ν' ἀποφασίσει,
πῶς τούς μνηστῆρες στά μέγαρά σου μέσα θά σκοτώσεις,
εἴτε μέ δόλο εἴτε ἀναφανδόν· οὔτε ἄλλωστε πρέπει
σάν πῶς νήπιο νά φέρεσαι, ἀφοῦ μωρό παιδί δέν εἶσαι ἄλλο πιά.
Τί, γιά τήν δόξα δέν ἄκουσες πού ἀξιώθηκε στόν κόσμο ὅλο
ὁ γενναῖος Ὀρέστης, τόν στυγερό δολοφόνο σάν σκότωσε,
τόν Αἴγισθο τόν δολερό, τόν ξακουστό πατέρα πού τοῦ εἶχε σκοτώσει;

Καί σύ φίλε, ὄμορφο μαθές πολύ καί ψηλό παλληκάρι φαντάζεις,
τήν ἀντρεία σου δεῖξε, γιά νά σ' ἐπαινοῦν κι οἱ γενιές οἱ μελλούμενες.
Ἀλλ' ἤδη ἐγώ γιά τό γοργόδρομο θά τραβήξω καράβι·
πολύ καιρό μέ προσμένουν καί θ' ἀδημονοῦν οἱ συντρόφοι.
Καί σύ, πάρε τήν ζωή σου στά χέρια σου, καί σκέψου καλά ὅ,τι σοῦ εἶπα.»

Φρόνιμος καί γνωστικός ὁ Τηλέμαχος, τῆς ἀποκρίθηκε:

«Τό ξέρω, ξένε, γιά τό καλό μου τοῦτα πώς ἀγορεύεις,
σάν πῶς πατέρας στόν γιό του, καί δέν θά τά λησμομήσω ποτέ.
Μεῖνε ὅμως λίγο ἀκόμη, κι ἄς ἐπείγεσαι δρόμο νά πάρεις·
κι ἀφοῦ λουστεῖς καί τῆς φιλοξενίας τά καλά ὅλα χορτάσεις,
τραβᾶς μετά ὀλόχαρος γιά τό καράβι, δῶρο κρατῶντας
πανωραῖο, βαρύτιμο, κειμήλιο ἀπό μένα νά τό ’χεις.
Τέτοια οἱ ξενιστές στούς ξένους φίλους πάντα δίνουν.»

Τοῦ ἀποκρίθηκε τότε ἡ θεά Ἀθηνᾶ, ἡ γλαυκομάτα:
«Μή μέ κρατᾶς, ἀπ’ τό ταξίδι πού λαχταράει ἡ καρδιά μου μή μέ κόβεις.
Κι ὅσο γιά τό ὅποιο δῶρο σέ παρορμᾶ ἡ καρδιά σου νά μοῦ δώσεις,
ὅταν θά ξαναγυρίσω μοῦ τό δίνεις νά τό πάρω στό σπίτι μου·
διάλεξε κάτι πανωραῖο, καί θά ’ναι ἀντάξιά του ἡ ἀμοιβή σου.»

Αὐτά ὡς εἶπε ἡ γλαυκομάτα Ἀθηνᾶ ἔγινε ἄφαντη·
πέταξε μέσα ἀπ’ τόν φεγγίτη τῆς σκεπῆς, πουλί ὡς νά ’ταν.
Θάρρος ὅμως κι ἀντρεία ἐμφύσησε στήν ψυχή τοῦ Τηλεμάχου,
καί τήν μνήμη μέσα του ζωντάνεψε, πιό πολύ ἀπό πρίν, τοῦ πατέρα του.
Ὁ νοῦς του φωτίστηκε, τήν παρουσία γροίκησε τῆς θεᾶς,
καί κατακλύστηκε ἀπό θάμβος ἡ ψυχή του.
Τράβηξε τότε περευθύς νά σμίξει μέ τούς μνηστῆρες ὁ ἰσόθεος ἄντρας.

Καθισμένοι αὐτοί ἀκούγαν σιωπηλοί τόν περίφημο ἀοιδό
νά τούς τραγουδάει· τῶν Ἀχαιῶν τραγούδαε τόν νόστο
ἀπ’ τήν Τροία τόν πικρό, ὅπως τόν ὅρισε ἡ Ἀθηνᾶ ἡ Παλλάδα.

Αὐτοῦ τό θεσπέσιο τραγούδι γροίκησε ἀπό τ’ ἀνώϊ
ἡ θυγατέρα τοῦ Ἰκάριου, ἡ φρόνιμη Πηνελόπη,
καί πῆρε νά κατεβαίνει τήν ἀψηλή σκάλα τοῦ παλατιοῦ της·
ὄχι μονάχη, τήν συνοδεύαν ἀκολουθία της δυό παρακόρες.
Κι ὅταν ἀντάμωσε πιά τούς μνηστῆρες ἡ τρισεύγενη γυναῖκα,
στάθηκε πλάϊ σ’ ἕνα στύλο τῆς στέρεα τεχνουργημένης στέγης,
τά λαμπρά ἀφήνοντας μαγνάδια νά ἰσκιώνουν τά μάγουλά της·
παραστάτιδες δεξιά κι ἀριστερά οἱ δυό πιστές παρακόρες.
Στράφηκε τότε στόν θεῖο ἀοιδό καί μέ δάκρυα στά μάτια τοῦ εἶπε:
«Τόσα τραγούδια ξέρεις, Φήμιε, πού θέλγουν τούς θνητούς,
θεῶν κι ἀνθρώπων τόσα ἔργα, πού ἐξυμνοῦν οἱ ἀοιδοί.
Ἕνα ἀπ’ αὐτά καθισμένος πλάϊ τους ἐσύ τραγούδησέ τους,
καί σιωπηλοί αὐτοί ἄς πίνουν τό κρασί τους· μά τό τραγούδι
αὐτό τό θλιβερό σταμάτα· μοῦ σπαράζει πάντα τήν καρδιά

μέσα στά στήθια, ἀφοῦ καημός ἀσίγαστος βαθειά μέ καίει.
Ποθῶ μαθές κι ἀναθυμᾶμαι πάντα τήν λατρευτή μορφή τ' ἀντρός
πού ἡ δόξα του στό Ἄργος μέσα ἀπλώνεται καί στήν Ἑλλάδα.»

Φρόνιμος καί γνωστικός ὁ Τηλέμαχος τῆς ἀποκρίθηκε:
«Γιατί δέν ἀφήνεις, μάνα μου, τόν τιμημένο ἀοιδό
νά μᾶς εὐφραίνει ὅπως τόν ὁδηγεῖ ἡ ἔμπνευσή του;
Ὄχι, δέν εἶναι αἴτιοι οἱ ἀοιδοί γι αὐτά πού γίναν,
ἀλλά ὁ Δίας εἶναι αἴτιος, πού δίνει ὅποια μοῖρα θέλει
στόν καθένα ἀπ' τούς ἀνθρώπους πού μοχθοῦν πάνω στή γῆ.
Μεμπτό δέν εἶναι τήν μαύρη μοῖρα νά τραγουδάει τοῦτος τῶν Δαναῶν·
τό τραγούδι πού πιότερο ἐπευφημοῦν οἱ ἄνθρωποι,
εἶναι μαθές αὐτό πού ἀκούγεται ὁλοκαίνουργο στ' αὐτιά τους.
Δεῖξε λοιπόν ὑπομονή καί καρτερία κι ἄκουσέ το·
ἄλλωστε δέν ἔχασε μόνον ὁ Ὀδυσσέας τοῦ νόστου τήν γλυκειά
μέρα στήν Τροία, χάθηκαν καί πολλοί ἄλλοι ἀνθρῶποι.
Πήγαινε ὅμως στήν καμαρά σου καί γιά τά δικά σου ἔργα γνοιάσου,
τήν ρόκα καί τόν ἀργαλειό, καί στρῶσε καί τίς δοῦλες στή δουλειά.
Τ' ἄλλα τούς ἄντρες θ' ἀπασχολήσουν ὅλους καί προπαντός ἐμένα·
γιατί 'μαι ἐγώ στό σπίτι τοῦτο μέσα πού ὁρίζω.»

Ἐξεπλάγη ἡ Πηνελόπη καί κίνησε νά πάει πάλι στήν καμαρά της·
ἔβαλε μαθές βαθειά μές στήν ψυχή της τά φρόνιμα λόγια τοῦ παιδιοῦ της.
Κι ὅταν ἀνέβηκε μαζί μέ τίς παρακόρες της στ' ἀνώϊ ἔκλαιγε
ἔπειτα τόν Ὀδυσσέα, τόν ἄντρα της, ὥσπου γλυκός ὕπνος
μέ τήν χάρη τῆς γλαυκομάτας Ἀθηνᾶς βάρυνε τά βλέφαρά της.

Ἀνεβόησαν στό σύσκιο μέσα τό μέγαρο οἱ μνηστῆρες,
καί μιάν εὐχή κάναν ὅλοι τους νά συμπλαγιάσουν μαζί της.
Τούς ἀνακάλεσε στή τάξη ὁ συνετός Τηλέμαχος κράζοντας:
«Μνηστῆρες τῆς μάνας μου, πού ὅρια ἡ αὐθάδειά σας δέν ἔχει,
τώρα στίς χαρές τοῦ συμποσίου ἄς ἀφεθοῦμε, καί κάθε βουητό
ἄς πάψει· εἶναι τόσο ὡραῖο ν' ἀκοῦμε ἕναν τέτοιο ἀοιδό
ὅπως εἶναι αὐτός, ἀπαράλλαχτος μέ τούς θεούς σάν τραγουδάει.
Χαράματα αὔριο νά συνέλθουμε ὅλοι στήν ἀγορά νά παρακαθήσουμε
στή συνέλευση, γιά νά σᾶς ἐξαγγείλω ὀρθά κοφτά τήν βουλή μου:
Νά πάρετε δρόμο ἀπ' τό παλάτι· γνοιαστεῖτε γι ἄλλα τραπέζια·
φᾶτε καί πιέτε ἀπ' τά δικά σας ἀγαθά στά δικά σας τά σπίτια,
πότε στό σπίτι τοῦ ἑνός συναγμένοι καί πότε στοῦ ἄλλου.
Ἄν πάλι σᾶς φαίνεται πώς εἶναι καλύτερο καί συμφερότερο,

νά ρημάζετε τό βιός ἐνός ἀνθρώπου ἀξεπλήρωτα, ρημᾶχτε το·
κι ἐγώ βοῶντας τούς θεούς θά ἐπικαλεστῶ τούς αἰώνιους,
κι ἄμποτε νά δώσει ὁ Δίας, τῆς ἀνταπόδοσης ἡ μέρα νά φέξει·
μπορεῖ τότε ὄλεθρο ἀξεπλήρωτο στά μέγαρα τοῦτα μέσα νά βρεῖτε.»

Αὐτά τοῦ λόγου του, κι αὐτοί ὅλοι τά χείλη δαγκώνοντας
ἀποροῦσαν μέ τόν Τηλέμαχο, πού τόσο θαρραλέα ἀγόρευε.
Γύρισε τότε καί τοῦ εἶπε ὁ Ἀντίνοος, ὁ γιός τοῦ Εὐπείθη:
«Τηλέμαχε, δίχως καμμιά ἀμφιβολία οἱ ἴδιοι οἱ θεοί σέ διδάξαν
μέ τόση κομπορρημοσύνη καί θράσος ν’ ἀγορεύεις·
εἴθε ὅμως ὁ γιός τοῦ Κρόνου νά μή σέ κάνει ποτέ βασιλιά
στήν κυματοζωσμένη Ἰθάκη, βασιλικό κι ἄς εἶναι τό γένος σου.»

Φρόνιμος καί γνωστικός ὁ Τηλέμαχος τοῦ ἀποκρίθηκε:
«Ἄκου, Ἀντίνοε, ὅσο κι ἄν μέ φθονήσεις γιά ὅ,τι θά πῶ:
θά μοῦ ἦταν εὐπρόσδεκτη μιά τέτοια δωρεά ἀπ’ τόν Δία.
Τί, θαρρεῖς πώς εἶναι ἡ βασιλεία τό χείριστο πού ὑπάρχει στόν κόσμο;
ὄχι, δέν εἶναι διόλου κακό νά βασιλεύεις· γρήγορα γεμίζει
πλούτη τό σπίτι σου καί πιότερες τιμές ὁ ἴδιος ἀπολαμβάνεις.
Ἀλλ’ εἶναι ἀλήθεια πώς ὑπάρχουν κι ἄλλοι πολλοί ἄρχοντες Ἀχαιοί
στήν κυματοζωσμένη Ἰθάκη, παληοί καί νέοι· κάποιος ἀπ’ αὐτούς
μπορεῖ νά βασιλεύσει, ἀφοῦ πέθανε ὁ λαμπρός Ὀδυσσέας.
Πάντως τό σπίτι τό δικό μας θά τό διαφεντεύω ἐγώ,
καί τούς δούλους λεία πού κέρδισε γιά μένα ὁ λαμπρός Ὀδυσσέας.»

Παρεμβαίνοντας τότε ὁ Εὐρύμαχος, ὁ γιός τοῦ Πόλυβου, τοῦ εἶπε:
«Τηλέμαχε, εἶναι οἱ θεοί τελικά πού θ’ ἀποφασίσουν,
ποιός ἀπό τούς Ἀχαιούς στήν κυματοζωσμένη θά βασιλεύσει Ἰθάκη.
Στό σπίτι σου πάντως καί στ’ ἀγαθά σου κύριος νά ’σαι σύ κι ἀφέντης·
ποτέ στήν Ἰθάκη μήν ἔρθει, ὅσο ἀπό ἄντρες αὐτή κατοικεῖται,
ἐπίβουλος κάποιος τό βιός σου μέ τή βία ἀθέλητά σου ν’ ἁρπάξει.
Ἀλλά, παλληκάρι μου, γιά τόν ξένο θέλω νά σέ ρωτήσω,
ποιός εἶναι κι ἀπό ποῦ, ἀπό ποιά χώρα εἶχε νά λέει πώς εἶναι,
ποιό εἶναι ἀλήθεια τό γένος του καί ποιά ἡ γῆ ἡ πατρική του·
φέρνει μήπως κάποια ἀγγελία γιά τόν ἐρχομό τοῦ πατέρα σου,
ἤ ἀπό χρεία δική του καί γιά δικές του δουλειές στά μέρη μας φτάνει;
πόσο ξαφνικά σηκώθηκε κι ἔφυγε, κι οὔτε κάν περίμενε
νά γνωριστοῦμε· ὅποιος κι ὅποιος πάντως δέν ἔδειχνε νά ’ναι.»

Φρόνιμος καί γνωστικός ὁΤηλέμαχος τοῦ ἀποκρίθηκε:

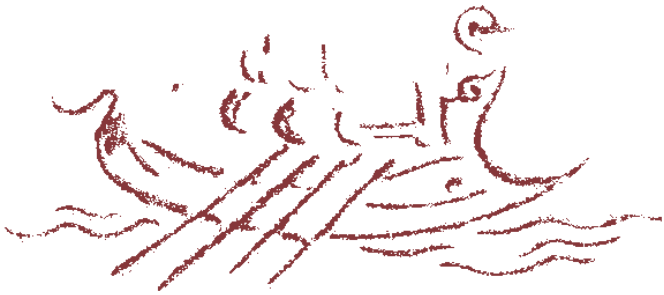
«Εὐρύμαχε, νόστος δέν ὑπάρχει πιά γιά τόν πατέρα μου·
οὔτε σέ ἀγγελίες πιά πιστεύω, ἀπ' ὅπου κι ἄν ἔλθουν,
οὔτε δίνω καμμιά σημασία στίς μαντεῖες τῶν μάντεων,
σάν καλέσει κάποιον στό μέγαρο νά τόν ρωτήσει ἡ μάνα μου.
Ὁ ξένος αὐτός φίλος εἶναι παληός τοῦ πατέρα μου ἀπό τήν Τάφο,
γιός τοῦ σοφοῦ καί γενναίου Ἀγχίαλου καυχιέται πώς εἶναι,
ὁ Μέντης, καί στούς θαλασσόχαρους Ταφιῶτες βασιλεύει.»

Λόγια μονάχα, ἀφοῦ τήν ἀθάνατη θεά εἶχε ὁ Τηλέμαχος νοιώσει.
Ξαναρχίσαν τότε οἱ μνηστῆρες τό γλέντι, μέ τά θέλγητρα
τοῦ τραγουδιοῦ καί τόν χορό νά χαροῦνε, ὥσπου νά πέσει τό βράδυ.
Καί σάν ἔπεσε μαῦρο τό βράδυ, σταμάτησαν τό γλεντοκόπι
καί πῆγαν τότε πιά, ὁ καθένας στό σπίτι του, νά κοιμηθοῦνε.

Ὁ κοιτώνας τοῦ Τηλέμαχου ἦταν μιά κάμαρα ψηλή
στήν περίκαλλη χτισμένη μέσα αὐλή, σ' ἕνα ξάγναντο μέρος·
ἐκεῖ πῆγε κεῖνος νά κοιμηθεῖ ἀναδεύοντας πολλά μές στόν νοῦ του.
Τόν συνόδευε, δάδες ἀναμμένες κρατῶντες, ἡ ἀφοσιωμένη
Εὐρύκλεια, θυγατέρα τοῦ Ὤπα κι ἐγγονή τοῦ Πεισήνορα.
Τήν εἶχε ἀγοράσει κάποτε ὁ Λαέρτης, παιδίσκη ὄντας ἀκόμη,
δίνοντας εἴκοσι βόδια ἀπό τό βιός του,
καί τήν τιμοῦσε ἴσα μέ τ' ἀκριβό του ταίρι στά μέγαρά του·
ἀλλά δέν ἐρωτόσμιξε ποτέ μαζί της, μή τυχόν χολωθεῖ ἡ γυναῖκα του.
Αὐτή τόν συνόδευε δάδες ἀναμμένες κρατῶντας· τόν ἀγαποῦσε μαθές
πιότερο ἀπ' ὅλες τίς δοῦλες, τροφός του ὄντας σάν ἦταν παιδάκι.

Ἄνοιξε κεῖνος τήν πόρτα τῆς στέρεα δομημένης κάμαράς του
καί μπῆκε· κάθησε στήν κλίνη, ἔβγαλε τόν ἁπαλό χιτώνα
πού φοροῦσε, καί στῆς συνετῆς γερόντισσας τόν ἔβαλε μέσα τά χέρια.
Κι αὐτή τόν δίπλωσε, ἴσιωσε μ' ἐπιμέλεια τίς ζάρες,
καί στό κρεμαστάρι τόν κρέμασε στήν τρυπητή πλάϊ τήν κλίνη.
Βγῆκε ἔπειτα ἀπό τήν κάμαρα, τράβηξε ἀπ' τό ἀσημένιο χερούλι
τήν πόρτα καί τάνυσε τόν ἱμάντα τοῦ σύρτη, νά κλείσει.
Ἐκεῖ ὁλονυχτίς, μ' ὁλόμαλλη φλοκάτη κεῖνος σκεπασμένος,
τήν στράτα πού τοῦ ὑπέδειξε ἡ Ἀθηνᾶ μελετοῦσε μές στόν νοῦ του.

Ρ Α Ψ Ω Δ Ι Α β

Ἀποδημία τοῦ Τηλεμάχου

Χαράζοντας ἡ ροδοδάχτυλη Αὐγή στόν οὐρανό,
σηκώθηκε ἀπ’ τήν κλίνη του ὁ ἀκριβογιός τοῦ Ὀδυσσέα,
ντύθηκε, κρέμασε τό κοφτερό σπαθί στόν ὦμο του,
ποδέθηκε πέδιλα πανωραῖα στά εὔρωστα πόδια του,
καί βγῆκε ἀπ’ τήν κάμαρά του, ὅμορφος σάν θεός.
Παρευθύς ἔδωσε ἐντολή στούς βροντερόφωνους κήρυκες
νά συγκαλέσουν στήν ἀγορά τούς μακρυμάλληδες Ἀχαιούς.
Διαλαλοῦσαν οἱ κήρυκες, καί συναζόταν μέ σπουδή ὁ κόσμος.
Κι ὅταν συνάχτηκαν κι ἦταν ὅλοι στήν ἀγορά συναγμένοι,
κίνησε νά πάει καί κεῖνος, χάλκινο κοντάρι στό χέρι κρατῶντας,
ὄχι μονάχος· τόν ἀκολουθοῦσαν δυό γοργόποδοι σκύλοι.
Θεσπέσια τοῦ περιέχυνε χάρη κι ὀμορφιά ἡ Ἀθηνᾶ,
καί τόν καμάρωνε ὁ κόσμος ὅλος θωρῶντας τον νά προβαίνει·
παραμερίσαν οἱ γέροντες, καί στόν πατρικό κάθησε θρόνο.

Πῆρε τότε πρῶτος τόν λόγο νά μιλήσει ὁ πολέμαρχος Αἰγύπτιος,
κυρτός ὄντας πιά ἀπ’ τά γεράματα, πολύπειρος πράγματι ἄντρας.

Ὁ γιός του, ὁ κονταρομάχος Ἄντιφος, στά κοῖλα ἐπιβαίνοντας καράβια
εἶχε πάει μαζί μέ τόν ἰσόθεο Ὀδυσσέα στήν ἀλογόχαρη Τροία·
ἀπό κεῖ γυρνῶντας τόν σκότωσε, στήν θολωτή μέσα σπηλιά του,
τό στερνό δεῖπνο του ν' ἀποτελέσει, ὁ ἄγριος Κύκλωπας.
Εἶχε κι ἄλλους τρεῖς γιούς· ὁ ἕνας, ὁ Εὐρύνομος, εἶχε σμίξει
μέ τούς μνηστῆρες, οἱ ἄλλοι δυό τά πατρικά φρόντιζαν κτήματα.
Ἀλλ' ὅμως δέν λησμόνησε τόν ξενητεμένο γιό του ποτέ·
ὀδυρόταν πάντα γιά κεῖνον καί στέναζε, ὅπως καί τώρα
πού δάκρυα χύνοντας μίλησε στή συνέλευση κι εἶπε:
«Ἀκοῦστε τώρα, Ἰθακήσιοι, τί ἔχω τοῦ λόγου μου νά σᾶς πῶ:
Οὔτε συνέλευση ποτέ συγκαλέσαμε, οὔτε συμβούλιο κάναμε,
ἀφότου ἀπῆλθε μέ τά κοῖλα καράβια ὁ βασιλιάς Ὀδυσσέας.
Ποιός μᾶς σύναξε τώρα ἐδῶ; ποιόν σφίγγει τόση ἀνάγκη;
κάποιος μήπως ἀπό τούς νέους ἤ κάποιος ἀπ' τούς παληότερους;
ἄκουσε μήπως κάποια εἴδηση γιά ἐπιστροφή τοῦ στρατοῦ,
καί θέλει νά κάνει γνωστό καί σέ μᾶς, ὅ,τι πρῶτος αὐτός ἔχει μάθει;
ἤ μήπως θέλει νά ἐκθέσει στή συνέλευση κάποιο ἄλλο δημόσιο θέμα;
Ἄξιος ἄνθρωπος μοῦ φαίνεται νά 'ναι, εὐλογημένος· εἴθε νά δώσει
ὁ Δίας νά τοῦ βγεῖ σέ καλό, ὅποια βουλή κι ἄν ἔχει βάλει στόν νοῦ του.»

Χάρηκε μέ τόν καλό λόγο τοῦ γέροντα ὁ ἀκριβογιός τοῦ Ὀδυσσέα,
κι ἄναψε ὁ ζῆλος του νά μιλήσει· χωρίς καιρό πιά νά χάσει σηκώθηκε
καί στάθηκε στή μέση τῆς ἀγορᾶς. Ἔμπειρος καί γνωστικός ὁ κῆρυξ
Πεισήνορας τοῦ 'βαλε στό χέρι τό σκῆπτρο.
Ἀπευθυνόμενος τότε πρῶτα στόν γέροντα μίλησε κι εἶπε:
«Γέροντα, δέν εἶναι μακριά αὐτός ὁ ἄντρας πού γυρεύεις νά μάθεις·
ἐγώ 'μαι πού σύναξα ἐδῶ τόν λαό· πόνος βαρύς πολύ μέ πλακώνει.
Οὔτε κάποια εἴδηση ἄκουσα γιά ἐπιστροφή τοῦ στρατοῦ,
γιά νά κάνω γνωστό καί σέ σᾶς ὅ,τι πρῶτος ἐγώ ἔχω μάθει,
οὔτε θέλω νά ἐκθέσω στή συνέλευση κάποιο ἄλλο δημόσιο θέμα,
ἀλλά χρεία δική μου, διπλή συμφορά πού ἔχει τό σπίτι μου πλήξει.
Τόν λαμπρό πατέρα μου ἔχασα ἀπό τήν μιά, πού σέ σᾶς ἐδῶ
βασίλευε κάποτε, κι ἄρχοντας ἦταν στοργικός σάν πατέρας·
κι αὐτή τώρα, συμφορά πολύ μεγαλύτερη, πού θά ρημάξει συθέμελα
τό σπιτικό μου, καί θ' ἀφανίσει ὁλότελα ὅλο τό βιός μου.
Στήν μάνα μου ἔχουν ριχτεῖ, μνηστῆρες της ἀνεπιθύμητοι,
οἱ ἀκριβογιοί αὐτῶν πού τό ἀρχοντολόϊ εἶναι τοῦ τόπου.
Ἀπό δειλία ὅμως καί φόβο δέν πᾶνε στ' ἀρχοντικό τοῦ πατέρα της,
τοῦ Ἰκάριου, ὥστε νά κανονίσει αὐτός τήν προῖκα τῆς θυγατέρας του,

καί νά τήν δώσει στόν πιό χαρισματικό πού θά διαλέξει.
Προτιμοῦν στό δικό μας ἀρχοντικό ὁλοένα νά λημεριάζουν,
καί βόδια σφάζοντας καί πρόβατα κι ὁλόπαχες γίδες
γλεντοκοπᾶνε, καί φλογόμαυρο πίνουν κρασί ἀσυλλόγιστα·
κατασπαταλῶνται ἔτσι τά πάντα.
Δέν ὑπάρχει μαθές ἕνας ἄντρας ἄξιος ὅπως ἦταν ὁ Ὀδυσσέας,
τήν κατάρα ἀπό τό σπίτι νά διώξει.
Ἐμεῖς δέν εἴμαστε διόλου σέ θέση ν' ἀντισταθοῦμε· ἀδόκιμοι
πολεμιστές θά φανεῖ ἀμέσως πώς εἴμαστε κι ἀξιολύπητοι.
Ἄν εἶχα ὅμως τήν δύναμη τότε σίγουρα θ' ἀντιστεκόμουν.

Εἶναι πράγματι ἐντελῶς ἀπαράδεκτα τά ὅσα γινόνται·
ἔχει ρημαχτεῖ πέρα ἀπό κάθε ἔννοια δικαίου τό σπιτικό μου.
Στήν ὑπηρεσία τῆς Νέμεσης τεθεῖτε λοιπόν, πολίτες, καί σεῖς
καί τούς ἄλλους περίοικους λαούς στά γύρω νησιά αἰσχυνθεῖτε·
φοβηθεῖτε τήν ὀργή τῶν θεῶν, μή γιά τά κακά ἔργα κεῖνοι
ἀγανακτῶντας μεταστρέψουν κατ' ἀλλοῦ, κατά σᾶς, τόν θυμό τους.
Σᾶς ἱκετεύω, στό ὄνομα τοῦ Ὀλύμπιου Δία ἀλλά καί τῆς Θέμιδος,
πού συγκαλεῖ καί διαλύει τῶν ἀνθρώπων τίς συνελεύσεις·
σταματεῖστε, φίλοι, κι ἀφεῖστε με μόνον στό βαρύ μέσα πένθος
νά ρεύω. Ἐκτός κι ἄν τυχόν ὁ πατέρας μου, ὁ λαμπρός Ὀδυσσέας,
ἀπό κακεντρέχεια τούς ἁρματωμένους ἔβλαψε Ἀχαιούς,
κι ἀνταποδίδοντας ἀπό κακεντρέχεια βλάπτετε μένα ἐσεῖς,
αὐτούς ἐνθαρρύνοντας. Θά προτιμοῦσα πάντως ἐγώ
νά τρῶτε, Ἰθακήσιοι ἐσεῖς, τά πλούτη καί τά κοπάδια μου·
γιατί ἄν θά τά τρώγατε σεῖς, θά 'ρχόταν ἴσως κάποτε κι ἡ πληρωμή.
Τριγυρνῶντας μέσα στήν πόλη θ' ἀπαιτούσαμε φορτικά
τά ὀφειλόμενα, ἕως ὅτου ν' ἀποδοθοῦν πίσω τά πάντα.
Μά τώρα ἀγιάτρευτες ὀδύνες ἐμβάλλετε στήν ψυχή μου.»

Τέλειωσε, κι ὀργή γεμᾶτος πέταξε καταγῆς τό σκῆπρο,
ξεσπῶντας σέ δάκρυα· ἕνα κῦμα συμπόνιας συνεπῆρε τά πλήθη.
Οἱ ἄλλοι ὅλοι τότε ἀπομείναν βουβοί, ἄχνα δέν βγάναν·
κανείς δέν βάσταξε ν' ἀπαντήσει μέ λόγια τραχειά στόν Τηλέμαχο·
ὁ Ἀντίνοος μόνον ἀντιμιλῶντας τοῦ ἔκραξε:
«Τηλέμαχε, μεγαλόστομε ρήτορα, ἀκατάσχετε, τί λόγο
ξεστόμισες; τί; μομφή καί καταισχύνη θέλεις νά μᾶς προσάψεις;
Μά δέν σοῦ φταῖνε οἱ Ἀχαιοί μνηστῆρες ἀπολύτως σέ τίποτε,
ἀλλά ἡ καλή σου μάνα τά φταίει, ἀσύγκριτη πού 'ναι στίς πανουργίες.

Πᾶνε τώρα τρία χρόνια, κι ὅπου νά ’ναι θά γίνουνε τέσσερα,
πού ὅλο πλανεύει καί ξεγελάει τῶν Ἀχαιῶν τήν καρδιά.
Σ’ ὅλους δίνει ἐλπίδες, καί ὑποσχέσεις στόν καθένα μοιράζει
μηνύματα στέλνοντας· ἄλλες ὅμως βουλές ἔχει στόν νοῦ της.
Αὐτός ὁ ἄλλος δόλος πού σοφίστηκε τό μυαλό της τό δείχνει.
Μέγαν ἔστησε ἀργαλειό στ’ ἀρχοντικό της, καί λεπτό πανί
ἄρχισε νά ὑφαίνει περίμακρο· μᾶς κάλεσε τότ’ εὐθύς καί μᾶς εἶπε:
«Λεβέντες μνηστῆρες μου, ἀφοῦ ὁ τρισεύγενος πέθανε Ὀδυσσέας,
καρτερηθεῖτε, μή βιάζετε τόν γάμο μου, ὥσπου τό φαντό πού ἄρχισα
νά τελειώσω, νά μή μοῦ πᾶνε τά νήματα πού ἔχω χαμένα.
Σάβανο εἶναι γιά τόν ἄρχοντα Λαέρτη, ὅταν ἡ μαύρη μοῖρα
τόν καταβάλει τοῦ ἀνήλεου ἀναπότρεπτου θανάτου·
μή βγεῖ κάποια ἀπό τίς Ἀχαΐδες στήν χώρα καί μέ ψέξει,
ἄν δεῖ νά κεῖται ἀσαβάνωτος αὐτός μέ τόσα πλούτη.»
Περήφανη ἡ ψυχή μας συναίνεσε τότε στήν πρότασή της.
Βάλθηκε τότε ὀλημερίς τό μέγα πανί νά ὑφαίνει,
καί τίς νύχτες, κάτω ἀπ’ τό φῶς τῶν λαμπάδων, τό ξήλωνε.
Τρία χρόνια κράτησε ὁ δόλος καί ξεγέλαγε τούς Ἀχαιούς·
ἄλλ’ ὅταν ὁ τέταρτος ἦρθε χρόνος κι οἱ ἐποχές κάναν τόν κύκλο τους,
τότε πιά μιά ἀπ’ τίς δοῦλες πού ἤξερε τό πρᾶγμα μᾶς τό μαρτύρησε.
Κάναμε ἔφοδο καί τήν πιάσαμε τό περίκαλλο πανί νά ξηλώνει·
ἀναγκάστηκε ἔτσι θέλοντας καί μή νά τό τελειώσει.

Ἰδού τί ἀπόκριση δίνουν οἱ μνηστῆρες τώρα σέ σένα,
γιά νά ξέρεις κι ὁ ἴδιος ἐσύ, κι ὅλοι οἱ Ἀχαιοί γιά νά ξέρουν:
Ἐξαπόστειλε τήν μάνα σου, πρότρεψέ την νά παντρευτεῖ
μ’ ὅποιον ὁ πατέρας της προκρίνει κι ἀρέσει φυσικά καί στήν ἴδια.
Ἄν ὅμως συνεχίσει νά τυραννάει τούς γιούς τῶν Ἀχαιῶν,
στίς χάρες ὑπολογίζοντας πού ἀπλόχερα τῆς ἔδωσε ἡ Ἀθηνᾶ,
πανέξυπνη κι ἐπιτήδεια νά ’ναι στά πανωραῖα ἔργα καί στίς πανουργίες
- χάρες τέτοιες πού ἄλλη καμμιά δέν ἀκούσαμε νά ’χει ὡς τώρα,
οὔτε ἀπ’ τίς παληές καλλιπλόκαμες Ἀχαΐδες πού ζήσανε πρίν,
ἡ καλλιστέφανη ἡ Μυκήνη, ἡ Τυρώ, ἡ Ἀλκμήνη.
Καμμιά τους δέν εἶχε τίς χάρες τοῦ νοῦ πού ἔχει ἡ Πηνελόπη·
ἀλλ’ ὅμως τοῦτο δέν τό λογάριασε σωστά ὁ νοῦς της.
Μάθε λοιπόν πώς θά κατατρώγονται καί τό βιός καί τ’ ἀγαθά σου
τόσο καιρό, ὅσο θά ’χει κείνη τούτη τήν γνώμη, πού οἱ θεοί
τῆς ἔχουν βάλει τώρα στά στήθη. Μπορεῖ δόξα νά φέρνει στήν ἴδια
μεγάλη, σοῦ στερεῖ ὅμως σένα τά πολλά ἀγαθά σου.

Ἐμεῖς πάντως οὔτε στίς δουλειές μας θά πᾶμε οὔτ’ ἀλλοῦ πουθενά,
προτοῦ αὐτή παντρευτεῖ μ’ ὅποιον ἀπ’ τούς Ἀχαιούς ἡ ἴδια θελήσει.»

Ἀνταπαντῶντας τότε ὁ συνετός Τηλέμαχος τοῦ εἶπε:
«Ἀντίνοε, τί; νά διώξω ἀπ’ τό σπίτι, παρά τήν θέλησή της,
αὐτήν πού μέ γέννησε, πού μέ ἀνάθρεψε; ποτέ καί μέ τίποτε.
Κι ὁ πατέρας μου σέ κάποια ἄκρη τῆς γῆς μπορεῖ καί νά ζεῖ,
μπορεῖ καί νά ’χει πεθάνει· κι εἶναι κακό νά πληρώσω τίμημα βαρύ
στόν Ἰκάριο, ἄν θελήσω ὁ ἴδιος ἐγώ ν’ ἀποπέμψω τήν μάνα μου.
Ἐκτός μαθές ἀπ’ τά κακά πού θά πάθω ἀπ’ τόν πατέρα της, κι ἄλλα
θά μοῦ δώσουν οἱ δαίμονες, ἀφοῦ φεύγοντας ἀπ’ τό σπίτι ἡ μάνα μου
τίς στυγερές θά ἐπικαλεστεῖ νά μοῦ ριχτοῦν Ἐρινύες·
καί θά ’χω καί τήν κατακραυγή ἀπό πάνω τοῦ κόσμου.
Ἔτσι τοῦτος ὁ λόγος ποτέ μά ποτέ δέν θά βγεῖ ἀπ’ τό στόμα μου.
Ἄν τώρα ἐξοργίζεται μ’ αὐτά ἡ ψυχή ἡ δική σας, ἐμπρός
πάρτε δρόμο ἀπ’ τό παλάτι μου· γνοιαστεῖτε γι ἄλλα τραπέζια·
φᾶτε καί πιέτε ἀπ’ τά δικά σας ἀγαθά στά δικά σας τά σπίτια,
πότε στό σπίτι τοῦ ἑνός συναγμένοι καί πότε στοῦ ἄλλου.
Ἄν πάλι σᾶς φαίνεται πώς εἶναι καλύτερο καί συμφερότερο,
νά ρημάζετε τό βιός ἑνός ἀνθρώπου ἀξεπλήρωτα, ρημᾶχτε το·
κι ἐγώ βοῶντας τούς θεούς θά ἐπικαλεστῶ τούς αἰώνιους,
κι ἄμποτε νά δώσει ὁ Δίας, τῆς ἀνταπόδοσης ἡ μέρα νά φέξει·
μπορεῖ τότε ὅλεθρο ἀξεπλήρωτο στά μέγαρα τοῦτα μέσα νά βρεῖτε.»

Ἀπαντῶντας στήν εὐχή τοῦ Τηλεμάχου ὁ βιγλάτορας Δίας,
ἔστειλε δυό ἱπτάμενους ἀετούς ἀπ’ τήν κορυφή ψηλά τοῦ ὄρους.
Τούς ταξιδεύαν οἱ διάπλατα ἀνοιγμένες φτεροῦγες τους
καί οἱ πνοές μαζί τ’ ἀνέμου, ὁ ἕνας πλάϊ στόν ἄλλον ὡς πετοῦσαν.
Ἀλλ’ ὅταν πιά στῆς πολύβουης ἀγορᾶς τήν μέση φτάσαν,
πῆραν τότε νά στροβιλίζονται μέ σάλαγο πολύ φτεροκοπῶντας,
κι ὡς τίς κεφαλές τῶν συναγμένων φτάναν, ἄγριο χαλασμό
προμηνύοντας· κι ἀφοῦ λαιμούς καί παρειές ξεσκίσαν μέ τά νύχια τους
ὁ ἕνας τ’ ἄλλου, πρός τά δεξιά ὁρμῶντας φύγαν πάνω ἀπ’ τά σπίτια
πετῶντας καί τά κάστρα τῆς πόλης.
Κι αὐτοί ἔκπληκτοι κι ἔντρομοι μ’ ὅσα εἶδαν τά μάτια τους
ψυχανεμίζονταν ὅσα ἔμελλε νά συντελεστοῦνε μιά μέρα.

Πῆρε τότε τόν λόγο ὁ γέροντας Ἀλιθέρσης, ὁ ἄρχοντας γιός
τοῦ Μαστόρου· ἦταν ὁ μόνος ἀπ’ τήν γενιά του πού εἶχε τό χάρισμα
νά ἐξηγεῖ τῶν πουλιῶν τά σημάδια, καί νά προμαντεύει τά μέλλοντα.

Καλόγνωμος μίλησε στήν ὁμήγυρη καί τούς εἶπε:
«Ἀκοῦστε τώρα, Ἰθακήσιοι, τί ἔχω τοῦ λόγου μου νά σᾶς πῶ·
προσήμανση προπάντων γιά τούς μνηστῆρες εἶναι τά λόγια μου.
Μεγάλη ἐπέρχεται συμφορά καταπάνω τους.
Ἀπ’ τούς δικούς του μακριά δέν θά ’ναι γιά πολύ ὁ Ὀδυσσέας,
ἀλλ’ ὄντας ἤδη κάπου κοντά, τόν φόνο καί τόν χαλασμό ὅλων
τούτων ἐδῶ μηχανεύεται.
Θά κακοπάθουν ὅμως κι ἄλλοι πολλοί ἀπό μᾶς, στήν ξέφαντη
πού κατοικοῦμε Ἰθάκη. Ἀλλά πολύ πρίν, πῶς θά τούς σταματήσουμε
ἄς βουλευτοῦμε· μά κι οἱ ἴδιοι ἄς πάψουν.
Τοῦτο τώρα ἐπείγει κι εἶναι γι’ αὐτούς συμφερότερο.
Ἀδόκιμος ἄλλωστε μάντης δέν εἶμαι, κατέχω καλά ὅσα λέω·
εἶμαι βέβαιος πώς καί γιά κεῖνον ὅλα μά ὅλα θά τελειώσουν
ὅπως τοῦ τά προεῖπα, ὅταν βάναν πλώρη γιά τό Ἴλιον οἱ Ἀργεῖοι,
καί σάλπαρε κι ὁ πολύβουλος Ὀδυσσέας μαζί τους.
Προφήτευσα πώς πολλά κακά ἔχοντας πάθει, κι ἔχοντας χάσει
ὅλους τούς συντρόφους, θά γυρίσει τόν εἰκοστό χρόνο στήν πατρίδα
ἀπ’ ὅλους ἀγνώριστος· καί νά πού τώρα συντελοῦνται τά πάντα.»

Τόν ἀποπῆρε τότε ὁ Εὐρύμαχος, ὁ γιός τοῦ Πόλυβου, κράζοντας:
«Γέροντα, σύρε καλύτερα στό σπίτι σου καί φύλαξε τίς μαντεῖες σου
γιά τά παιδιά σου, μή τά βρεῖ αὐτά καμμιά συμφορά κάποια μέρα·
τοῦτα κατέχω ἐγώ καλύτερα ἀπό σένα νά πῶ τί σημαίνουν.
Πουλιά πολλά συχνοπετοῦν κάτω ἀπ’ τό φῶς τοῦ ἥλιου,
ὅμως δέν προμηνοῦν ὅλα τό μέλλον.
Ο Οδυσσέας πάντως χάθηκε μακριά ἐκεῖ στά ξένα, κι ἄμποτε
νά εἶχες χαθεῖ καί σύ μαζί μέ κεῖνον· δέν θ’ ἀγόρευες τώρα
τόσες προφητεῖες, οὔτε τήν ὀργή θά ὑποδαύλιζες ὕπουλα
τοῦ χολωμένου Τηλέμαχου, προσδοκῶντας μή καί χαρίσει
κάποιο δῶρο στό σπίτι σου.
Ἀλλά τό δηλώνω, καί θά συντελεστεῖ ὅ,τι πῶ, νά τό ξέρεις:
Ἄν σύ, πολλά καί παληά πού κατέχεις, ἕναν νεότερο ἄντρα
μέ τήν εὐφράδειά σου πλανεύεις καί τήν ὀργή του ὑποδαυλίζεις,
γι’ αὐτόν πρῶτα τά πράγματα θά γίνουν χειρότερα,
κι οὐδέ θά μπορέσει ἄλλωστε ἕνεκα τούτων κάτι νά κατορθώσει.
Σέ σένα ἔπειτα, γέροντα, πρόστιμο θά πέσει βαρύ πού θ’ ἀγανακτεῖς
σάν τό πληρώνεις, κι ἄλγος τό ἴδιο βαρύ τήν καρδιά σου θά θλίβει.

Στόν Τηλέμαχο θά δώσω ὁ ἴδιος ἐγώ μιά συμβουλή ἐνώπιον ὅλων:
Νά προτρέψει τήν μάνα του νά γυρίσει στό πατρικό της·

ἐκεῖ αὐτοί θά κανονίσουν τόν γάμο καί πάμπολλα προικιά νά δοθοῦν
θά φροντίσουν, ὅσα ἡ ἀκριβή θυγατέρα τους ἀρμόζει νά πάρει.
Τοῦτο πρίν γίνει δέν νομίζω νά πάψουν οἱ γιοί τῶν Ἀχαιῶν
τήν πολύμοχθη τούτη μνηστεία· κανέναν δέν φοβόμαστε ἄλλωστε,
οὔτ' ἀσφαλῶς τόν Τηλέμαχο, πολυλογάς ὅσο κι ἄν εἶναι.
Οὔτε δίνουμε καμμιά σημασία, γηραιέ, στίς προφητεῖες σου,
πού παραμύθια θ' ἀποδειχτοῦνε, κι ἀκόμη πιό μισητό θά σέ κάνουν.
Τ' ἀγαθά του θά κατατρώγονται καί θά ρημάζονται χωρίς ποτέ
καμμιά ἀνταπόδοση, ὅσο κείνη πλανεύοντας τούς Ἀχαιούς
θ' ἀναβάλλει τόν γάμο της.
Κι ἐμεῖς ἐδῶ ἀκατάπαυτα περιμένοντας ἐρίζουμε γιά τίς χάρες της,
κι οὔτε νοιαζόμαστε γι ἄλλες γυναῖκες, τῆς σειρᾶς μας ἀρχόντισσες,
νά μνηστευθεῖ ὁ καθένας μας.»

Ἀνταπαντῶντας τότε ὁ συνετός Τηλέμαχος τοῦ εἶπε:
«Εὐρύμαχε, καί σεῖς οἱ ἄλλοι, μνηστῆρες περίλαμπροι,
δέν θά σᾶς ἱκετεύσω ἄλλο πιά, βάνω τέλος σέ τοῦτα·
τά ξέρουν ἄλλωστε ἤδη οἱ θεοί κι ὅλοι οἱ Ἀχαιοί.
Μόνο καράβι γοργόδρομο καί εἴκοσι συντρόφους ζητῶ νά μοῦ δώσετε,
ἀπό 'δῶ ἐκεῖ νά μέ ταξιδέψουν καί νά μέ φέρουν πίσω πάλι.
Σκοπεύω στήν Σπάρτη καί στά περιγιάλια τῆς Πύλου νά πάω,
γιά τόν νόστο νά μάθω τοῦ χρόνια ξενητεμένου πατέρα μου,
ἄν κάποιος μοῦ πεῖ ἀπ' τούς θνητούς ἤ Διόσταλτη προφητεία
ἀκούσω· κι εἶναι αὐτή προπαντός πού ἁπλώνει τήν φήμη στόν κόσμο.
Ἄν ἴσως ἀκούσω πώς εἶναι ζωντανός καί θά γυρίσει ὁ πατέρας μου,
θά κάνω ἕνα χρόνο ἀκόμη ὑπομονή, ὅσο κι ἄν τυραννιέμαι.
Ἄν ὅμως ἀκούσω πώς ἔχει πεθάνει καί δέν ὑπάρχει πιά,
ὅταν πιά θά ἔχω γυρίσει πίσω στήν πατρική μου γῆ,
μνημεῖο θά τοῦ στήσω καί μέ λαμπρές ἐπιτάφιες τιμές, ἀρμοστές,
θά τόν τιμήσω, καί σ' ἄλλον ἄντρα τήν μάνα μου θά δώσω.»

Εἶπε ὅ,τι εἶχε νά πεῖ κεῖνος καί κάθησε· σηκώθηκε τότε
νά τούς μιλήσει ὁ Μέντορας. Τοῦ ἄμεμτου Ὀδυσσέα ἦταν φίλος
καί σ' αὐτόν ἐμπιστεύτηκε τό σπιτικό του κεῖνος σαλπάροντας,
νά ὑπακούει στόν γέροντα καί θεματοφύλακας νά 'ναι τῶν πάντων.
Καλόγνωμος πῆρε τόν λόγο καί μιλῶντας στήν ὁμήγυρη εἶπε:
«Ἀκοῦστε τώρα, Ἰθακήσιοι, τοῦ λόγου μου τί θά σᾶς πῶ:
Μή σώσει πιά καί βασιλεύσει ἤπιος ἄρχοντας πρᾶος
καί καλόγνωμος, μήτε σωστός μήτε καί δίκαιος,
ἀλλά τύραννος ἄς εἶναι πάντα ὁ βασιλιάς κι ἀδικοπράχτης.

Τόν θεϊκό συλλογίζομαι Ὀδυσσέα· ἤπιος ἦταν βασιλιάς
καί σάν πατέρας στοργικός μέ τόν λαό του,
κι ὅμως κανείς ἀπ' ὅσους ὅριζε δέν τόν θυμᾶται.
Ἀλλ' ὄχι, δέν καταφέρομαι κατά τῶν μνηστήρων πού ἀγέρωχοι
ἀτασθαλίες διαπράττουν, κακά ὁ νοῦς τους βυσσοδομῶντας·
παίζοντας μαθές αὐτοί τά κεφάλια τους κατατρῶνε ἀψήφιστα
τό βιός τοῦ Ὀδυσσέα, σίγουροι πώς δέν πρόκειται πιά νά γυρίσει.
Μέ τόν ἄλλο λαό ἀγανακτῶ καί ὀργίζομαι, πού ὅλοι σας κάθεστε
κι ἄχνα δέν βγάνετε, ἀντί νά καταγγείλετε τούς μνηστῆρες
καί πολλοί ὄντας νά συγκρατήσετε αὐτούς τούς λίγους.»

Τόν ἀποπῆρε ὁ Λητόκριτος, ὁ γιός τοῦ Εὐήνορα, κράζοντας.
« Φαρμακόγλωσσε Μέντορα, σαλεμένε, τί λόγο βρῆκες νά πεῖς;
τί; τούς ὑποκινεῖς νά μᾶς σταματήσουν; Σκληρό καί δύσκολο
μ' ἄντρες πιό πολλούς ν' ἀνοίξει γιά τό φαγοπότι κάποιος ἀμάχη.
Ἀκόμη κι ἄν θά κατάφθανε ὁ ἴδιος ὁ Ἰθακήσιος Ὀδυσσέας,
καί βρίσκοντας τούς λαμπρούς μνηστῆρες νά εὐωχοῦνται στά μέγαρά του,
σφοδρή τόν κυρίευε ἐπιθυμία νά τούς διώξει ἀπ' τό παλάτι,
δέν θά εἶχε χαρεῖ ἡ γυναῖκα του, πού τόσο τόν λαχταρᾶ, τόν ἐρχομό του,
ἀλλά παρευθύς κι ἐπί τόπου ἄθλιο θά 'βρισκε θάνατο,
μέ πιό πολλούς ἄν ἄνοιγε μάχη. Τελείως ἄστοχη λοιπόν ἡ πρότασή σου.

Ἐμπρός τώρα, κόσμε, σκορπιστεῖτε γιά τήν δουλειά του ὁ καθένας.
Τοῦτος ἔχει τόν Μέντορα καί τόν Ἀλιθέρση, παληούς φίλους
τοῦ πατέρα του, νά φροντίσουν γιά τό ταξίδι του.
Ἀλλά θαρρῶ πώς θά κάθεται πολύ καιρό ἐδῶ στήν Ἰθάκη
προσμένοντας νέα νά μάθει, καί δέν θά κάνει τοῦτο τό ταξίδι ποτέ.»

Τοῦτα κράζοντας κήρυξε τήν ἄμεση λήξη τῆς συνέλευσης.
Ὁ κόσμος σκορπίστηκε, γυρνῶντας ὁ καθένας στό σπίτι του,
ἐνῶ οἱ μνηστῆρες γιά τοῦ θεϊκοῦ Ὀδυσσέα τραβήξαν τό παλάτι.

Μόνος κι ἔρμος ὁ Τηλέμαχος ἀποτραβήχτηκε στ' ἀκροθαλάσσι·
ἔνιψε στήν ἀφροστολισμένη θάλασσα τά χέρια του,
κι ὑψώνοντάς τα δεόταν στήν Ἀθηνᾶ ἀναβοῶντας:
«Ἐπάκουσόν με, θεά σύ, πού ἦλθες χθές στό σπιτικό μας,
καί μέ πρότρεψες τό καταχνιασμένο νά διαπλεύσω τό πέλαγος,
γιά τόν νόστο τοῦ χρόνια ξενητεμένου πατέρα μου νά ρωτήσω
νά μάθω· ἀλλά τά ἐμποδίζουν ὅλα τοῦτα οἱ Ἀχαιοί,
καί προπαντός οἱ μνηστῆρες, ἄντρες ἀγέρωχοι καί φαντασμένοι.»

Τέλειωσε τήν προσευχή του, κι ἦλθε ἀμέσως κοντά του
ἡ Ἀθηνᾶ, τήν μορφή καί τήν λαλιά ἔχοντας πάρει τοῦ Μέντορα,
καί λόγια λαλῶντας πετούμενα τοῦ μιλοῦσε καί τοῦ ’λεγε:
«Τηλέμαχε, οὔτε δειλός οὔτε ἀστόχαστος θά’σαι στό μέλλον,
ἄν ἔχει ἐνσταλάξει μέσα σου τό γενναῖο φρόνημα τοῦ πατέρα σου,
πού καί στά λόγια καί στά ἔργα ἕνας τέλειος ἦταν ἄντρας.
Οὔτε ἀτέλεστο τότε οὔτε μάταιο θ’ ἀποβεῖ τό ταξίδι σου.
Ἄν ὅμως γνήσιος γόνος ἐκείνου καί τῆς Πηνελόπης δέν εἶσαι,
δέν πιστεύω τότε νά τελειώσεις ὅσα ἔχεις βάλει στό νοῦ σου.
Λίγα εἶναι μαθές τά παιδιά πού μοιάζουν στήν ἀξιοσύνη
μέ τόν πατέρα τους· χειρότερα τά πιό πολλά, καλύτερα εἶναι λίγα.
Ἀλλά μιᾶς καί σύ οὔτε δειλός οὔτε ἀστόχαστος θά ’σαι στό μέλλον,
οὔτε ἡ ἐξυπνάδα τοῦ Ὀδυσσέα σοῦ ἔχει καθόλου λείψει,
ὑπάρχει τότε ἐλπίδα τά ἔργα τοῦτα νά τελειώσεις.
Γι αὐτό τώρα ἄφησε τούς ἀνόητους μνηστῆρες, τήν βουλή ἀψηφῶντας
καί τήν γνώμη τους, ἀφοῦ οὔτε δίκαιοι οὔτε διόλου νοήμονες εἶναι·
οὔτε ἔχουν ἐπίγνωση πώς ἡ μαύρη μοῖρα τούς σιμώνει ἤδη
τοῦ θανάτου, πώς σέ μιά μέρα μέσα ὅλοι τους θ’ ἀφανιστοῦνε.
Τό ταξίδι πού ἔχεις βάλει σύ στό νοῦ σου πιά δέν θ’ ἀργήσει·
παραστάτης σου μαθές εἶμαι ἐγώ, παληός φίλος τοῦ πατέρα σου,
πού καράβι θά σ’ ἁρματώσω γοργόδρομο, καί θά σέ συνοδέψω κι ὁ ἴδιος.
Πήγαινε ὅμως τώρα σύ στό παλάτι νά σμίξεις μέ τούς μνηστῆρες,
κι ἑτοίμασε κι ἀσφάλισε σ’ ἀγγειά μέσα ὅλες τίς προμήθειες·
σ’ ἀμφορεῖς μέσα κρασί, κι ἀλεύρι, μεδούλι πού ’ναι τῶν ἀνθρώπων,
σέ γερούς δερμάτινους σάκκους.
Ἐγώ διατρέχοντας τήν πόλη ἐθελοντές θά στρατολογήσω συντρόφους.
Καράβια ὑπάρχουν πολλά στήν κυματοζωσμένη Ἰθάκη παληά
καί καινούρια· ἀπ’ αὐτά θά κοιτάξω νά σοῦ διαλέξω ἐγώ τό καλύτερο,
κι ἀφοῦ γοργά τ’ ἁρματώσουμε στό πλατύ πέλαγος θά ξανοιχτοῦμε.»

Ἀπόσωσε τόν λόγο της ἡ Ἀθηνᾶ, ἡ κόρη τοῦ Δία, κι ἀκούγοντας
τήν θεϊκή λαλιά πολύ πιά δέν παρέμεινε ὁ Τηλέμαχος·
περίλυπος καί σκεφτικός πῆρε τό δρόμο γιά τό παλάτι.
Φτάνοντας στά μέγαρά του βρῆκε τούς ἀγέρωχους μνηστῆρες,
νά γδέρνουν γίδες στήν αὐλή καί τροφαντούς νά καψαλίζουν χοίρους.
Γέλασε σάν τόν εἶδε κι ἔσπευσε κοντά του ὁ Ἀντίνοος,
τοῦ ἔσφιξε τό χέρι καί τοῦ μιλοῦσε καί τοῦ ’λεγε:
«Τηλέμαχε, μεγαλόστομε ρήτορα, ἀκατάσχετε, φτάνει·
λόγο κι ἔργο κακό ἄλλο μή μελετᾶς μές στόν νοῦ σου,

ἔλα μαζί μου νά φᾶμε καί νά πιοῦμε, σάν καί πρῶτα.
Κι ὅλα τοῦτα θά φροντίσουν νά γίνουν στήν ἐντέλεια οἱ Ἀχαιοί,
καράβι νά ’χεις καί διαλεχτούς κωπηλάτες, στήν ἱερή Πύλο
γοργά γιά νά φτάσεις, νέα γιά τόν λαμπρό πατέρα σου νά μάθεις.»

Ἀνταπαντῶντας τότε ὁ συνετός Τηλέμαχος τοῦ εἶπε:
«Ἀντίνοε, δέν γίνεται μέ σᾶς τούς ὑπερφίαλους ἄντρες καθισμένος
νά εὐωχοῦμαι καί νά εὐφραίνομαι χωρίς μιλιά νά βγάνω, ἀνέγνοιος.
Τί; δέν φτάνει πού μοῦ ρημάξατε τόσα καί τόσα ἀγαθά μου πολύτιμα,
οἱ μνηστῆρες σεῖς, ὅσο ἤμουν ἀκόμη παιδί καί δέν νογοῦσα;
Τώρα πού μεγάλωσα πιά καί ρωτῶ καί μαθαίνω ἀκούγοντας
κι οἱ ἄλλοι τί λένε, τώρα πού θεριεύει μέσα μου τό θάρρος,
θά προσπαθήσω τίς μαῦρες μοῖρες κατά πάνω σας νά ρίξω,
εἴτε πηγαίνοντας στήν Πύλο, εἴτε ἐδῶ στή χώρα τούτη μείνω.
Μά θά πάω, δέν θά ματαιωθεῖ τό ταξίδι τοῦτο πού ζητάω,
ἔστω σάν ἐπιβάτης· θεωρήσατε μαθές πώς εἶναι συμφερότερο
γιά λόγου σας, μήτε καράβι μήτε κωπηλάτες ὁ ἴδιος νά κατέχω.»

Αὐτά, καί τραβῶντας ἀπέσπασε, ἀπ’ τοῦ Ἀντίνοου τό χέρι,
τό χέρι του, ἐνῶ οἱ μνηστῆρες ἑτοίμαζαν στό παλάτι τό δεῖπνο.
Ἄρχισαν τότε νά τόν περιγελοῦν καί νά τόν χλευάζουν,
κι ἕνας κάποιος ἀπό τούς φαντασμένους νέους πῆρε νά λέει:
« Βυσσοδομεῖ νά μᾶς ἐξοντώσει στ’ ἀλήθεια ὁ Τηλέμαχος.
Ἤ ἀπ’ τά περιγιάλια τῆς Πύλου, ἤ μπορεῖ κι ἀπ’ τήν Σπάρτη,
συμμάχους θά κουβαλήσει, τόσο τρομερή πού εἶναι, ναί, ἡ βουλή του.
Ἤ μπορεῖ κι ὡς τήν εὔφορη γῆ τῆς Ἐφύρας νά θελήσει
νά φτάσει, φαρμακερά βοτάνια ἀπό κεῖ γιά νά φέρει,
νά τά ρίξει μές στό κροντήρι κι ὅλους μεμιᾶς νά μᾶς ξεκάνει.»

Κι ἄλλος πάλι ἀπό τούς φαντασμένους νέους εἶχε νά λέει:
«Ποιός ξέρει ἄν, φεύγοντας στό κοῖλο πάνω καράβι, δέν χαθεῖ κι αὐτός
μακριά παραδέρνοντας ἀπ’ τούς δικούς του, ὅπως ὁ Ὀδυσσέας.
Θά μᾶς ἔβανε σίγουρα ἔτσι σέ πρόσθετους κόπους:
Θά εἴχαμε τά ὑπάρχοντά του ὅλα νά μοιραστοῦμε· τό σπίτι ὅμως
θά τό δίναμε νά τό ’χει πάλι ἡ μάνα του κι ὅποιος τήν παντρευόταν.»

Εἶχαν νά λέν· μά κεῖνος στό κελάρι κατέβηκε τοῦ πατέρα του,
μιά εὐρύχωρη ψηλοτάβανη κάμαρα, ὅπου κειτόταν
χρυσός πολύς καί χαλκός, καί κασέλες φορεσιές γεμάτες,
κι ἀποθέματα λάδι εὐωδιαστό μεγάλα· κι ἀκόμη

στημένα στή σειρά, κατά μῆκος τοῦ τοίχου ἀραδιασμένα,
πιθάρια μέ παληό γλυκόπιοτο κρασί, ἄκρατο θεϊκό ποτό γεμάτα,
φυλαγμένα γιά τόν Ὀδυσσέα, ἄν κάποτε παλιννοστοῦσε
στήν πατρίδα βάσανα ἔχοντας πολλά τραβήξει.
Καλά συναρμοσμένες δίφυλλες πόρτες ἀσφαλίζαν τήν κάμαρα,
καί μιά γυναῖκα οἰκονόμος ἀγρυπνοῦσε νύχτα καί μέρα
τά πάντα φυλάσσοντας, ἡ πολύπειρη καί συνετή Εὐρύκλεια,
θυγατέρα τοῦ Ὦπα κι ἐγγονή τοῦ Πεισήνορα.

Αὐτήν κάλεσε τότε στό κελάρι ὁ Τηλέμαχος καί τῆς εἶπε:
«Ἔλα, καλή μου παραμάνα, ἄντλησέ μου σ' ἀμφορεῖς μέσα κρασί,
τό ἐκλεκτότερο μετά ἀπό κεῖνο τό πανέμνοστο πού φυλᾶς
γιά κεῖνον τόν δύσμοιρο, καρτερῶντας πάντα νά 'ρθει ἀπό κάπου
ὁ τρισεύγενος Ὀδυσσέας, τήν μοῖρα ἔχοντας ξεφύγει τοῦ θανάτου.
Δώδεκα γέμισέ μου ἀμφορεῖς καί μέ πώματα ὅλους σφράγισέ τους.
Βάλε μου κι ἀλεύρι σέ καλορραμμένους μέσα δερμάτινους σάκκους·
εἴκοσι σκαφίδια νά 'ναι, ἀπό καλά στό μύλο ἀλεσμένο στάρι.
Ἡ μόνη πού τό ξέρει νά 'σαι σύ· κι ἕτοιμα νά τά 'χεις ὅλα συναγμένα.
Θά ἔρθω νά τά πάρω ἐγώ μόλις νυχτώσει, ὅταν θά 'χει ἀνεβεῖ
στ' ἀνώγι ἡ μάνα μου, στήν κοίτη της γιά νά πλαγιάσει.
Θά πάω μαθές στήν Σπάρτη καί στά περιγιάλια τῆς Πύλου,
νέα νά μάθω γιά τόν νόστο τοῦ πατέρα μου, ἄν ἀπό κάπου ἀκούσω.»

Τοῦτ' ἀκούγοντας ξεφώνισε ἡ πιστή παραμάνα Εὐρύκλεια,
καί λόγια πετούμενα κράζοντας τοῦ 'λεγε θρηνολογῶντας:
«Τί ἔβαλες, καλό μου παιδί, στόν νοῦ σου νά κάνεις;
γιατί θέλεις στή γῆ πάνω νά πλανιέσαι τήν ἀπέραντη
ἀγαπητός ὄντας σέ μᾶς καί μονάκριβος; ἐκεῖνος, ὁ τρισεύγενος
Ὀδυσσέας, πάει χάθηκε ἀπ' τήν πατρίδα μακριά σ' ἀλλόξενη χώρα.
Κι αὐτοί οἱ ἐπίβουλοι εὐθύς μόλις φύγεις θά μηχανεύονται
πῶς μέ δόλο νά σ' ἀφανίσουν, κι ὅλα τοῦτα οἱ ἴδιοι θά μοιραστοῦνε.
Μεῖνε λοιπόν ἐδῶ ὅσα ἔχεις ἐπιστατῶντας· ἀνάγκη καμμιά
νά τυραννιέσαι καί νά παραδέρνεις στό ἀτρύγητο μέσα τό πέλαγος.»

Ἀνταπαντῶντας τότε ὁ συνετός Τηλέμαχος τῆς εἶπε:
«Θάρρος, καλή μου· θεοῦ πνοή τήν βουλή γέννησε τούτη.
Ἀλλ' ὁρκίσου πώς δέν θά τά φανερώσεις τοῦτα στή μάνα μου,
πρίν ἔνδεκα πρίν δώδεκα μέρες θά 'χουν περάσει,
ἐκτός κι ἄν ἡ ἴδια μέ γυρέψει κι ἀκούσει γιά τόν μισεμό μου·
δέν θέλω νά χαλάει μέ τά κλάματα τ' ὄμορφο πρόσωπό της.»

Δέχτηκε τότε νά δώσει βαρύν ὅρκον στούς θεούς ἡ γερόντισσα.
Κι ὅταν ὁρκίστηκε καί τέλειωσε τελετουργικά τόν ὅρκο,
ἀμέσως μετά ἄντλησε καί τοῦ γέμισε κρασί τούς ἀμφορεῖς,
καί τοῦ ’βαλε κι ἀλεύρι μέσα σέ καλορραμμένους δερμάτινους σάκκους.
Κι ὁ Τηλέμαχος ξαναγυρνῶντας στό μέγαρο ἔσμιξε μέ τούς μνηστῆρες.

Ἄλλα ἔβαλε τότε στόν νοῦ της ἡ θεά Ἀθηνᾶ ἡ γλαυκομάτα·
ἴδια κι ὅμοια μέ τόν Τηλέμαχο διέτρεχε ἀπ’ ἄκρη σ’ ἄκρη τήν πόλη,
καί στρατολογοῦσε αὐτοπροσώπως ἕνα ἕνα τά παλληκάρια,
προτρέποντας στό γοργόδρομο νά συναχτοῦνε καράβι μόλις νυχτώσει.
Ἡ ἴδια πάλι καράβι ζητοῦσε γοργόδρομο ἀπ’ τόν Νοήμονα
τόν λαμπρό γιό τοῦ Φρόνιου· κι αὐτός δέχθηκε πρόθυμα νά τῆς δώσει.

Κι ὁ ἥλιος ἐβασίλεψε κι οἱ στράτες ὅλες σκοτεινιάσαν·
ἔσυρε τότε τό γοργόδρομο καράβι στή θάλασσα, κι ἔβαλε μέσα
ὅλα τά ξάρτια, πού τά καλόχτιστα καράβια ἔχουν ἁρματωσιά τους.
Στοῦ λιμανιοῦ τ’ ἄραξε μετά τήν ἄκρη· καί συνάχτηκαν γύρω ὅλα
μεμιᾶς τά λαμπρά παλληκάρια· κι ἔδινε ὁδηγίες ἡ θεά στόν καθένα.

Ἄλλα ἔβαλε τότε στόν νοῦ της ἡ θεά Ἀθηνᾶ, ἡ γλαυκομάτα·
στά δώματα τοῦ θεϊκοῦ Ὀδυσσέα κίνησε νά πάει.
Ἐκεῖ, μέ δική της βουλή, μιά γλυκειά νύστα ἔπιασε τούς μνηστῆρες,
ζαλίστηκαν ἀπ’ τό ποτό, τούς πέφταν τά κύπελλα ἀπό τά χέρια.
Πῆραν λοιπόν τούς δρόμους τῆς πόλης νά πᾶνε νά κοιμηθοῦνε,
ἄλλο πιά δέν βαστοῦσαν, ὁ ὕπνος βάρυνε τά βλέφαρά τους.
Κάλεσε τότε τόν Τηλέμαχο ἔξω ἀπό τό μεγαλόπρεπο παλάτι
ἡ γλαυκομάτα Ἀθηνᾶ, τήν μορφή καί τήν λαλιά ἔχοντας πάρει
τοῦ Μέντορα, καί τοῦ εἶπε:
«Τηλέμαχε, οἱ ἀντρειωμένοι σύντροφοι ἔχουν πάρει ἤδη θέσεις,
σένα προσμένοντας νά πιάσουν τά κουπιά καί νά ξεκινήσουν·
ἐμπρός πᾶμε, μή καθυστεροῦμε ἄλλο τό ταξίδι.»

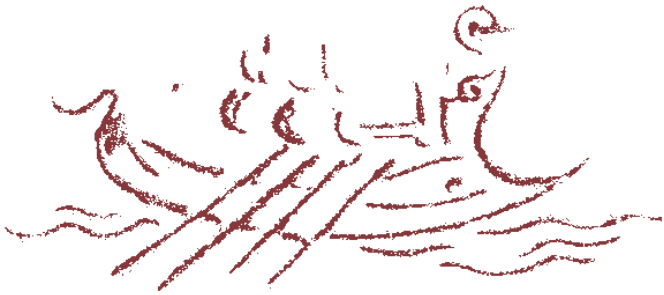
Αὐτά ὡς εἶπε, μπῆκε μπροστά μέ βῆμα γοργό ἡ Ἀθηνᾶ
ἡ Παλλάδα· κι αὐτός μετά στ’ ἀχνάρια τῆς θεᾶς ἀκολουθοῦσε.
Κατέβηκαν λοιπόν στήν θάλασσα, στό ἀραγμένο καράβι,
κι ἐκεῖ στήν ἀμμουδιά τούς μακρυμάλληδες βρῆκαν συντρόφους.
Πῆρε τόν λόγο τότε καί τούς εἶπε ὁ γενναῖος Τηλέμαχος:
«Ἔλᾶτε, φίλοι, πᾶμε νά φέρουμε τά ἐφόδια γιά τό ταξίδι·
εἶναι ἤδη ὅλα ἕτοιμα στό μέγαρο μέσα συναγμένα.

Κανείς, οὔτε ἡ μάνα μου, δέν ἔχει μάθει ἀπό μένα τίποτε·
μία μόνον ἀπ' ὅλες τίς δοῦλες εἶναι ἐνήμερη.»

Μπῆκε ἀμέσως μπροστά, κι αὐτοί ὁμάδι ἀκολουθοῦσαν.
Φέραν λοιπόν τά πάντα καί στό καλοκούβερτο τ' ἀποθέσαν
καράβι, ὁ ἀκριβογιός ὅπως πρόσταξε τοῦ Ὀδυσσέα.
Ἀνέβηκαν τότε καί στήν πρύμνη καθήσαν τοῦ πλοίου
ὁ ἕνας πλάϊ στόν ἄλλον, πρῶτα ἡ Ἀθηνᾶ καί μετά ὁ Τηλέμαχος·
ἐνῶ οἱ σύντροφοι τίς πρυμάτσες τοῦ καραβιοῦ ἀφοῦ λύσαν,
πήδηξαν κι αὐτοί μέσα καί στά ζυγά πήρανε θέσεις.
Πρίμος φύσηξε τότε ἀγέρας, Πουνέντες ἀκμαῖος,
ἀπό τήν γλαυκομάτα Ἀθηνᾶ σταλμένος γιά χάρη τους,
στό κρασωπό νά τούς ταξιδεύει κελαηδῶντας τό πέλαγος.
Ξεσηκώνοντας τούς συντρόφους ὁ Τηλέμαχος πρόσταξε
νά πιάσουν τά ξάρτια· κι αὐτοί ὑπάκουσαν στήν προσταγή του.
Σήκωσαν τό λατίσιο κατάρτι κι ὄρθιο στό κοῖλο μέσα μεσοδόκι
τό στῆσαν, γερά μέ τήν ἀντέννα στεριώνοντάς το,
κι ὕψωσαν τά λευκά πανιά, τά καλοπλεγμένα λουριά ἀπό δορά
βοδιοῦ συροτραβῶντας.

Φούσκωσε ὁ ἄνεμος τό μεσιανό πανί, καί γύρω ἀπό τήν καρίνα
σκοτεινό κι ἀγριεμένο ἀγκομαχοῦσε τό κῦμα,
καθώς ἄνοιγε δρόμο τά κύματα σκίζοντας γοργόδρομο τό καράβι.
Πετοῦσε τώρα τό μελανόπλωρο πλεούμενο, κι αὐτοί
δέσαν τά ξάρτια, στῆσαν τά ξέχειλα μέ κρασί κροντήρια,
καί κάναν σπονδή στούς προαιώνιους θεούς τούς ἀθάνατους,
σ' ὅλους καί προπαντός στή γλαυκομάτα κόρη τοῦ Δία.

Κι ὁλονυχτίς καί τήν αὐγή ποντοποροῦσε ἀκράτητο τό καράβι.

Ο Τηλέμαχος στήν Πύλο

Τά ὀλόστρωτα ἀφήνοντας νερά τά πανωραῖα,
στόν πολύχαλκο ἀνέβαινε τόν οὐρανό ἡ ἥλιος,
τό φῶς νά φέρει στούς ἀθάνατους καί στούς θνητούς
στήν πλατωσιά πάνω τῆς γῆς τῆς ζωοδότρας.
Κι αὐτοί φτάναν στήν Πύλο, τό καλοχτισμένο κάστρο
τοῦ Νηλέα· στήν ἀμμουδιά καθισμένοι κεῖνοι τῆς θάλασσας
τελοῦσαν θυσίες, κατάμαυρους προσφέροντας ταύρους
στόν κυανοχαίτη θεό, τόν Κοσμοσείστη.
Ἐννέα ἦταν οἱ ὅμιλοι τῶν συναγμένων, καί πεντακόσιοι καθόνταν
στόν καθένα, κι ἐννιά σφαγμένοι ταῦροι κείτονταν μπροστά τους.
Εἶχαν μόλις γευτεῖ τά σπλάχνα καί καίγαν τά μεριά γιά τόν θεό,
ὅταν κατέπλευσε τό ἰσοζύγιστο καράβι στό λιμάνι, κι οἱ ναῦτες
κατεβάσαν καί μαζέψαν τά πανιά, ἀράξαν τό πλοῖο, καί βγῆκαν·
ἀκολουθῶντας τήν Ἀθηνᾶ βγῆκε ἀπ’ τό καράβι κι ὁ Τηλέμαχος.

Γύρισε τότε καί τοῦ εἶπε ἡ Ἀθηνᾶ, ἡ γλαυκομάτα θεά:
«Τηλέμαχε, διόλου ντροπαλός δέν πρέπει τώρα νά ’σαι·

γι αὐτό διάβηκες τό πέλαγος, γιά νά μάθεις γιά τόν πατέρα σου,
ποιᾶς γῆς τό χῶμα τόν σκέπασε, τόν θάνατο πῶς βρῆκε.
Ἐμπρός λοιπόν στόν ἀλογολάτη τράβα ἴσια τόν Νέστορα·
εἴμαστε ’δῶ γιά νά μάθουμε στό σοφό νοῦ του μέσα τί κρύβει.
Παρακάλεσέ τον ὁ ἴδιος τήν καθαρή νά ὁμολογήσει ἀλήθεια·
ψέματα δέν θά σοῦ πεῖ· εἶναι πολύ φρόνιμος πράγματι ἄντρας.»

Ἀνταπαντῶντας τότε ὁ συνετός Τηλέμαχος τῆς εἶπε:
«Μέντορα, πῶς νά πάω; πῶς νά τόν χαιρετήσω; τί νά πῶ;
ἄπειρος εἶμαι ἀκόμη γνωστικά νά μιλῶ ἐγώ καί μετρημένα·
κι εἶναι ντροπή ὁ νέος τόν γεροντότερο πῶς καί τί νά ρωτάει.»

Τοῦ εἶπε τότε ἡ θεά Ἀθηνᾶ, ἡ γλαυκομάτα:
«Τηλέμαχε, ἄλλα ὁ νοῦς ὁ δικός σου θά γεννήσει, κι ἄλλα
κάποιος θεός θά ὑποβάλει στήν ψυχή σου· γιατί, δέν νομίζω
πώς χωρίς τήν βουλή τῶν θεῶν γεννήθηκες σύ καί μεγάλωσες.»

Αὐτά ὡς εἶπε, μπῆκε μπροστά μέ βῆμα γοργό ἡ Ἀθηνᾶ
ἡ Παλλάδα· κι αὐτός μετά στ’ ἀχνάρια τῆς θεᾶς ἀκολουθοῦσε.
Στή σύναξη φτάσαν λοιπόν τῶν Πυλίων, ἐκεῖ πού θρονιασμένος
καθόταν ὁ Νέστορας μαζί μέ τούς γιούς του· γύρω οἱ σύντροφοι
ψήναν τά κρέατα κι ἄλλα λιανισμένα τά περνοῦσαν στίς σοῦβλες,
ἑτοιμάζοντας ἔτσι μέ σπουδή τό συμπόσιο.
Σάν εἶδαν ὅμως τούς ξένους, στραφήκαν ὅλοι ὁλομεμιᾶς
πρός τό μέρος τους, καί μέ τά χέρια τούς καλωσόριζαν
καί νά συνεορτάσουν τούς προσκαλοῦσαν.
Πρῶτος ὁ Πεισίστρατος, ὁ γιός τοῦ Νέστορα ἦρθε κοντά τους,
τούς πῆρε καί τούς δυό ἀπ’ τό χέρι καί στοῦ γιαλοῦ τούς ἔβαλε
τήν ἄμμο νά καθήσουν, σέ μαλακές πάνω προβειές, συνδαιτυμόνες
πλάϊ στόν ἀδελφό του τόν Θρασυμήδη καί στόν πατέρα του.
Τούς ἔδωσε μερίδες ἀπ’ τά σπλάχνα, τούς ἔβαλε κρασί
σέ μιά κούπα χρυσή, καί προσφωνῶντας τήν Παλλάδα Ἀθηνᾶ,
τήν κόρη τοῦ κεραυνόχαρου Δία, τήν καλωσόρισε λέγοντας:
« Εὐχήσου τώρα στόν Ποσειδώνα τόν ἄρχοντα, ξένε·
εἶναι πρός τιμήν του ἡ γιορτή πού φτάνοντας ἐδῶ συναντήσατε.
Κι ἀφοῦ κάνεις σπονδή κι εὐχηθεῖς, τό ἔθιμο ὅπως ὁρίζει,
δῶσε μετά τήν κοῦπα τό μελόγλυκο κρασί καί σέ τοῦτον
νά στάξει· προσεύχεται θαρρῶ κι αὐτός στούς ἀθανάτους·
χάρες ζητοῦν ἀπ’ τούς θεούς ὅλοι οἱ ἄνθρωποι.
Ἀλλά εἶναι νεότερος, συνομήλικος μᾶλλον δικός μου,

γι αὐτό θά δώσω τό χρυσό κύπελλο σέ σένα πρῶτα.»

Αὐτά ὡς εἶπε, ἔβαλε τήν κούπα τό γλυκό κρασί στό χέρι της.
Χάρηκε ἡ Ἀθηνᾶ πού, φρόνιμο καί δίκαιο τό παλληκάρι,
ἔδωσε τό χρυσό κύπελλο πρῶτα σ' αὐτή νά στάξει,
καί προσευχόταν παρευθύς θερμά στόν ἄρχοντα Ποσειδώνα:
«Ἐπάκουσόν με, κύριε κραταιέ τῆς γῆς, Ποσειδώνα,
μήν ἀρνηθεῖς, σέ ἱκετεύουμε, νά ἐκπληρώσεις τίς εὐχές μας.
Στόν Νέστορα πρώτιστα καί στούς γιούς του δόξα χάριζε,
καί τούς ἄλλους μετά ἀπαξάπαντες τούς Πυλίους μέ περίσσιες
ἀντάμειψε χάρες, γιά τήν περίλαμπρη πού σοῦ προσφέρουν θυσία.
Ἄξίωσε καί μᾶς, μένα καί τόν Τηλέμαχο, νά γυρίσουμε,
ἔχοντας ἐπιτύχει ὅσα μᾶς φέραν ταξιδιῶτες ἐδῶ,
στό γοργόδρομο πάνω μαῦρο καράβι.»

Ἔτσι τότε δεόταν κι ἐκπλήρωνε ἡ ἴδια τά πάντα.
Ἔδωσε μετά στόν Τηλέμαχο τήν ὡραία δίγουβη κούπα,
κι ὡσαύτως δεόταν κι ὁ ἀκριβογιός τοῦ Ὀδυσσέα.
Βγάλαν τότε οἱ σύντροφοι τά διαλεχτά ψημένα κρέατα
ἀπό τίς σοῦβλες, τά κόψαν σέ μερίδες, τά μοιράσαν στόν κόσμο,
καί στρωθῆκαν ὅλοι μαζί τό περίλαμπρο ν' ἀπολαύσουν συμπόσιο.

Φάγαν κι ἤπιαν λοιπόν καί χόρτασε κι εὐφράνθηκε ἡ ψυχή τους,
καί τότε ἄρχισε νά λέει ὁ Νέστορας, ὁ γέροντας ἀλογολάτης:
«Τώρα πού φάγαν κι εὐφρανθήκαν οἱ ξένοι, τώρα εἶναι
πιό καλά νά τούς ρωτήσουμε νά μάθουμε ποιοί τάχα εἶναι.
Ποιοί εἶστε καί ποῦθ' ἔρχεστε, ξένοι, στίς ὑγρές πλέοντας στράτες;
δουλειά κάποια σᾶς φέρνει, ἤ περιφέρεστε ἔτσι στήν τύχη
μές στά πελάγη, καταπῶς περιφέρονται ριψοκινδυνεύοντας
τήν ζωή τους οἱ πειρατές, τόν ξένο κόσμο λεηλατῶντας;»

Τοῦ ἀποκρίθηκε θαρραλέα μιλῶντας ὁ συνετός Τηλέμαχος·
τοῦ ἐμφύσησε θάρρος μαθές στήν ψυχή ἡ ἴδια ἡ Ἀθηνᾶ,
γιά τόν ἐξαφανισμένο πατέρα του τί ἀπόγινε νά ρωτήσει,
καί λαμπρό νά ξακουστεῖ μετά στόν κόσμο μέσα τ' ὄνομά του:
«Νέστορα, γιέ τοῦ Νηλέα, τρανό καμάρι τῶν Ἀχαιῶν,
ρωτᾶς ποῦθ' ἐρχόμαστε· θά σοῦ πῶ ἐγώ, θά σ' ἀπαντήσω.
Ἔχουμε ἔρθει ἀπ' τήν Ἰθάκη, τό Νήιο ὄρος ὅπου δεσπόζει·
ἰδιωτικό τό ζήτημα τοῦτο πού θά ἐκθέσω, δέν εἶναι δημόσιο.
Ἠχώ ἀπ' τήν πλατειά φήμη τοῦ πατέρα μου γυρεύω ν' ἀκούσω,

τοῦ καρτερόψυχου Ὀδυσσέα τοῦ τρισεύγενου, πού κούρσεψε
τό Τρωϊκό τό κάστρο, ὅπως λένε, μαζί μέ σένα τότε πολεμῶντας.
Γιά τούς ἄλλους ὅλους πού πολέμησαν κατά τῶν Τρώων
ἔχουμε ἤδη μάθει, ποῦ καί μέ ποιό θάνατο οἰκτρό χαθήκαν,
κείνου ὅμως καί τόν χαμό ἄγνωστο κρατᾶ ὁ γιός τοῦ Κρόνου.
Κανείς δέν μπορεῖ νά μᾶς πεῖ μέ σιγουριά ποῦ καί πότε χάθηκε,
ἄν χαλάστηκε στήν στεριά ἀντίμαχους πολεμῶντας ἄντρες,
ἤ στά πέλαγα μέσα καί στά κύματα τῆς Ἀμφιτρίτης.
Γι αὐτό τώρα προσπέφτοντας σέ ἱκετεύω, ἄν θά ’θελες
γιά τόν ἄθλιο χαμό ἐκείνου νά μοῦ πεῖς, μέ τά ἴδια τά μάτια σου
ἄν κάπου ἔχεις δεῖ, ἤ ἄν ἄκουσες ἄλλον περιπλανώμενον νά λέει·
πάρα πολύ βαρειόμοιρο τόν γέννησε μαθές ἡ μάνα του.
Μή μεταχειριστεῖς ὅμως λόγια γλυκά ἀπό συμπόνια ἤ λύπηση,
ἀλλά τά πράγματα ὅπως τ’ ἀντίκρυσαν τά μάτια σου ἱστόρησέ μου.
Σέ θερμοπαρακαλῶ· ἄν κάποτε σοῦ στάθηκε ὁ πατέρας μου,
ὁ γενναῖος Ὀδυσσέας, μέ λόγο ἤ μέ ἔργο κάτι κατορθώνοντας,
στή γῆ τῶν Τρώων ὅπου δεινοπαθούσατε οἱ Ἀχαιοί,
τώρα γιά χάρη μου θυμήσου τα, καί τήν ἀλήθεια πές μου.»

Τοῦ ἀποκρίθηκε τότε ὁ Νέστορας, ὁ γέροντας ἀλογολάτης:
«Ὤ τί μνῆμες σκληρές πού ξύπνησες μέσα μου, φίλε,
τόσα καί τόσα δεινά πού βαστάξαμε τότε ἐμεῖς
οἱ ἀκαταδάμαστοι γιοί τῶν Ἀχαιῶν στήν χώρα κείνη·
πότε περιπλανώμενοι μέ τά καράβια καί μπροστάρη τόν Ἀχιλλέα
στό καταχνιασμένο μέσα τό πέλαγος, λεία ἀναζητῶντας·
πότε σκληρά πολεμῶντας γύρω ἀπ’ τοῦ Πρίαμου τοῦ βασιλιᾶ
τό μέγα κάστρο, ὅπου πέσαν μαχόμενοι τόσοι γενναῖοι.
Ἐκεῖ ὁ πολεμόχαρος κείτεται Αἴας, ἐκεῖ ὁ Ἀχιλλέας,
ἐκεῖ κι ὁ Πάτροκλος, σύμβουλος σοφός, θεοφώτιστος,
ἐκεῖ κι ὁ ἀκριβός μου γιός, ὅμορφο πολύ καί δυνατό παλληκάρι,
ὁ Ἀντίλοχος, φτεροπόδαρος καί στίς μάχες ἀτρόμητος.
Καί δέν εἶναι μόνον αὐτά· κι ἄλλα κακά πάθαμε πλῆθος·
ποιός ἀπ’ τούς θνητούς θά δυνόταν ὅλα κεῖνα νά ἱστορήσει;
καί πέντε κι ἕξι χρόνια ἐδῶ ἄν παρέμενες, καί ρωτοῦσες
νά μάθεις ὅσα κακά πάθαν ἐκεῖ οἱ τρισένδοξοι Ἀχαιοί,
δέν θά σέ φτάναν, κι ἐξαντλημένος στήν πατρική σου γῆ θά γυρνοῦσες.

Ἐννιά μαθές χρόνια συνέχεια ἀπεργαζόμαστε τόν χαλασμό τους,
μετερχόμενοι κάθε λογῆς πανουργίες, μά ὁ γιός τοῦ Κρόνου

μόλις καί μετά βίας εὐόδωσε τόν σκοπό μας.
Ὑπῆρχε τότε κάποιος ἐκεῖ πού κανείς δέν ἤθελε νά τοῦ παραβγεῖ
στήν ἐξυπνάδα, ἀφοῦ ἔβγαινε ὑπέρτερος ὅλων στίς κάθε λογῆς
πανουργίες· ὁ τρισεύγενος Ὀδυσσέας ἦταν αὐτός, ὁ πατέρας σου,
ἄν εἶσαι γιός πράγματι κείνου· μένω ἔκθαμβος θωρῶντας σε.
Εἶναι τόσο ὅμοια στ’ ἀλήθεια τά λόγια σας καί δέν θά περίμενε
κανείς νά μιλήσει μέ μιά τέτοια εὐστοχία ἕνας νεότερος.
Ἐκεῖ πάντως ὅλα αὐτά τά χρόνια ἐγώ κι ὁ τρισεύγενος Ὀδυσσέας
δέν βρεθήκαμε ποτέ νά ὑποστηρίζουμε ἀντίθετες γνῶμες,
οὔτε σέ κάποια συνέλευση οὔτε σέ συμβούλιο κάποιο τῶν ἀρχηγῶν,
ἀλλά τά ἴδια καί οἱ δύο φρονῶντας, μέ εὐθυκρισία καί σύνεση
συμβουλεύαμε τούς Ἀργείους τό καλύτερο πῶς θά πετύχουν.

Ἀλλ’ ὅταν τό ἀπόγκρεμο κουρσέψαμε κάστρο τοῦ Πρίαμου,
κι ἀπό κάποιον θεό σκορπισμένοι μπήκαμε οἱ Ἀχαιοί στά καράβια,
τότε ὁ Δίας νόστο ἔκλωσε στό νοῦ του πικρό γιά τούς Ἀργείους,
γιατί οὔτε δίκαιοι ἦταν ὅλοι οὔτε νοήμονες.
Γι αὐτό πολλοί ἀπ’ αὐτούς κακό βρῆκαν τέλος ἀπ’ τήν ὀλέθρια ὀργή
τῆς γλαυκομάτας θεᾶς, τοῦ παντοδύναμου πατέρα τήν κόρη,
πού διχόνοια ἐνέβαλε ἀνάμεσα στούς δύο Ἀτρεΐδες.
Βιαστικά κι ἀπρογραμμάτιστα τοῦτοι οἱ δύο συγκαλέσαν
σέ συνέλευση ὅλους τούς Ἀχαιούς, κατά τήν δύση τοῦ ἥλιου·
προσῆλθαν τότε ζαλισμένα ἀπ’ τό κρασί τά παλληκάρια τῶν Ἀχαιῶν,
κι ἄρχισαν κεῖνοι γι αὐτά πού σύναξαν τόν λαό ν’ ἀγορεύουν.
Μιλῶντας ὁ Μενέλαος πρότρεπε ὅλους τούς Ἀχαιούς νά γνοιαστοῦν
γιά τόν νόστο, τό ταξίδι πάνω στήν πλατειά ράχη τῆς θάλασσας,
μά δέν ἄρεσε διόλου τοῦτο στόν Ἀγαμέμνονα· βουλή του ἦταν
νά κρατήσει ἐκεῖ τόν στρατό καί λαμπρές νά τελέσει θυσίες,
τήν τρομερή ὀργή τῆς Ἀθηνᾶς μήπως καί κατευνάσει.
Μωρός, πού δέν τό κατάλαβε πώς δέν ἐπρόκειτο νά τήν κάμψει·
δέν μεταστρέφεται τόσο γρήγορα ἡ βουλή τῶν θεῶν τῶν αἰώνιων.
Ἐρίζαν λοιπόν τοῦτοι οἱ δύο ἀνταλλάζοντας λόγια βαρειά,
καί οἱ ἀντρειωμένοι Ἀχαιοί θεοτική σηκώνοντας ὀχλοβοή
διχαστήκαν κι αὐτοί στήν βουλή τους.
Περάσαμε τήν νύχτα κατ’ ἀλλήλων τοῦ λόγου μας λυσσομανῶντας·
δίχτυ μαύρης μαθές συμφορᾶς ἄπλωνε νά μᾶς πιάσει ὁ Δίας.
Χαράζοντας σύραμε οἱ μισοί στήν θάλασσα τήν θεοτική τά καράβια,
βάλαμε μέσα τήν λεία καί τίς βαθύζωνες σκλάβες γυναῖκες,
κι ἀνεβαίνοντας καί μεῖς στ’ ἄρμενά μας σαλπάραμε.

Ὁ ἄλλος μισός στρατός κρατήθηκε πίσω, σταθερός ἐκεῖ
στό πλευρό τοῦ Ἀγαμέμνονα τοῦ ἀρχιστράτηγου.

Οἱ μισοί ἀρμενίζαμε, πλέαν πρόσω ὁλοταχῶς τά πλεούμενα·
ἕνας θεός τό βαθυκύμαντο ἔστρωνε μπροστά μας τό πέλαγος.
Προσαράξαμε πρῶτα στήν Τένεδο καί προσφέραμε θυσίες ἐκεῖ
στούς θεούς, τόν νόστο ποθῶντας· ἀδυσώπητος ὅμως ὁ Δίας ἔκλωθε
ἄλλα στόν νοῦ του, καί διχόνοια ὀλέθρια μεταξύ μας σήκωσε πάλι.
Κάποιοι τά δρεπανόγυρτα στρέψαν καράβια καί γύρισαν πίσω,
τόν Ὀδυσσέα ἀκολουθῶντας, τόν σοφό πολυμήχανο βασιλιά,
τήν χάρη κάνοντας τοῦ Ἀτρείδη Ἀγαμέμνονα κι αὐτή τήν φορά.
Τοῦ λόγου μου ὅμως μ’ ὅλα τά καράβια τοῦ δικοῦ μου τοῦ στόλου
ἔφυγα, γιατί καταλάβαινα τί κακά σκάρωνε στό νοῦ του ὁ δαίμονας.
Ἔφυγε κι ὁ πολεμόχαρος Διομήδης ξεσηκώνοντας τούς συντρόφους.
Ὁ ξανθός Μενέλαος κίνησε ὕστερα, τόν στόλο μας ἀκολουθῶντας·
μᾶς βρῆκε στήν Λέσβο τό μακρύ νά καταστρώνουμε ταξίδι στό πέλαγος.
Ταλαντευόμαστε· ἤ δυτικά τῆς Χίου νά πλεύσουμε πρός τά Ψαρά,
ἔχοντας στ’ ἀριστερά τίς βραχώδεις ἀκτές της,
ἤ νότια τῆς Χίου, τόν ἀνεμοδαρμένο παραπλέοντας Μίμαντα.
Ζητήσαμε ἀπ’ τόν θεό κάποιο σημάδι, κι αὐτός μᾶς ὑπέδειξε
νά διασχίσουμε τό πέλαγος, ἴσια γιά τήν Εὔβοια βάνοντας πλώρη,
γιά νά ξεφύγουμε ὅσο γινόταν πιό γρήγορα ἀπ’ τά δεινά.
Πῆρε νά φυσάει σφυρίζοντας οὔριος ἄνεμος, κι ὁλοταχῶς
τίς ἰχθυοφόρες διατρέχοντας στράτες γοργόδρομα τά καράβια
καταπλεύσαν στήν Γεραιστό μές στήν νύχτα· εἴχαμε διανύσει
μίλια πολλά στήν πλατωσιά τοῦ πελάγους, κι ἦταν πολλά
καί τά ταυρίσια μεριά πού προσφέραμε στόν Ποσειδώνα.
Ἡ τέταρτη ἦταν μέρα ὅταν ἀράξαν στό Ἄργος τά ἰσοζύγιστα
καράβια οἱ σύντροφοι τοῦ ἱπποδαμαστῆ Διομήδη, γιοῦ τοῦ Τυδέα.
Ἀλλ’ ἐγώ τράβηξα γραμμή γιά τήν Πύλο, κι οὔτε στιγμή δέν ἔπαψε
νά φυσάει ὁ οὔριος ἄνεμος πού ἐξ ἀρχῆς κάποιος θεός εἶχε στείλει.

Ἔτσι ἦρθα, παιδί μου, ἀπληροφόρητος, καί ἰδέα δέν ἔχω
ποιοί σώθηκαν, ποιοί χάθηκαν, ἀπ’ τούς Ἀχαιούς πού ἔμειναν πίσω.
Ὅσα νέα ὅμως μαθαίνω στά μέγαρά μου ἐδῶ διαμένοντας,
εἶναι δίκαιο νά τά μάθεις καί σύ, τίποτε δέν θά σοῦ κρύψω.
Σῶοι γύρισαν, λένε, στά σπίτια τους οἱ κονταρομάχοι Μυρμηδόνες,
τοῦ ἀντρειωμένου Ἀχιλλέα ὁ ἔνδοξος γιός πού ὁδηγοῦσε·
σῶος γύρισε κι ὁ λαμπρός γιός τοῦ Ποίαντα, ὁ Φιλοκτήτης.

Κι ὅλους ἐπανέφερε τούς συντρόφους ὁ Ἰδομενέας στήν Κρήτη,
ὅσοι ἀπ' τόν πόλεμο εἶχαν γλυτώσει· ἡ θάλασσα δέν τοῦ πῆρε κανέναν.
Ο Αγαμέμνων θά ἔχετε ἀκούσει καί σεῖς ἀλάργα κι ἄς κατοικεῖτε,
πώς γύρισε καί πώς οἰκτρό τοῦ 'κλωσε θάνατο ὁ δόλιος Αἴγισθος.
Ἀλλά πλήρωσε καί κεῖνος τό ἴδιο βαρειά γιά τό κρῖμα του·
εἶναι στ' ἀλήθεια καλό ν' ἀφήνει γιό πίσω κάποιος πεθαίνοντας·
ὁ γιός κείνου μαθές ἐκδικήθηκε τόν δολοφόνο, τόν Αἴγισθο
τόν δολερό, τόν ξακουσμένο πατέρα πού τοῦ εἶχε σκοτώσει.
Καί σύ, φίλε, ὄμορφο μαθές πολύ καί ψηλό παλληκάρι φαντάζεις,
τήν ἀντρεία σου δεῖξε, νά σ' ἐπαινοῦν κι οἱ γενιές οἱ μελλούμενες.»

Ἀνταπαντῶντας τότε ὁ συνετός Τηλέμαχος τοῦ εἶπε:
« Νέστορα, γιέ τοῦ Νηλέα, τρανό καμάρι τῶν Ἀχαιῶν,
τήν ἀπόλυτη πῆρε κεῖνος ἐκδίκηση,
καί πλατειά θ' ἀπλώσουν τήν δόξα του οἱ Ἀχαιοί,
ὡς τίς γενιές τίς μελλούμενες μέ τό τραγούδι νά φτάσει.
Ἄς ἦταν μέ τόση δύναμη νά περιβάλλαν καί μένα οἱ θεοί,
νά ἐκδικηθῶ τούς μνηστῆρες πού ἀτασθαλίες μηχανεύονται
οἱ ξεδιάντροποι εἰς βάρος μου, ἀλαζονικά τό δίκηο καταπατῶντας.
Ἀλλά τέτοια ὄλβια μοῖρα δέν ἔκλωσαν οἱ θεοί οὔτε σέ μένα
οὔτε καί στόν πατέρα μου· τώρα τοῦτο μόνο μοῦ μένει,
καρτερικά ὅλα αὐτά τά κακά νά βαστάζω.»

Τοῦ ἀποκρίθηκε τότε ὁ Νέστορας, ὁ γέροντας ἀλογολάτης:
«Φίλε, μιά κι ἔφερες, μ' ὅσα εἶπες, τοῦτα στόν νοῦ μου,
ἀκούω νά λένε πώς συρφετός μνηστῆρες τῆς μάνας σου
λημεριάζουν ἀψηφῶντας σε στά μέγαρά σου,
καί βυσσοδομῶντας ἀπεργάζονται τόν χαλασμό σου.
Πές μου, θεληματικά ὑποτάζεσαι ἤ μήπως σ'ἐχθρεύεται
ἀπό φωνή θεοῦ ξεσηκωμένος ὁ λαός ὅλης τῆς χώρας;
Ποιός ξέρει ἄν γυρνῶντας δέν τούς πληρώσει γιά τίς ἀνομίες τους
κεῖνος μιά μέρα, ἤ μόνος ὄντας, ἤ καί ὅλοι μαζί οἱ Ἀχαιοί;
Ἄς ἦταν μόνον μέ τόση νά σέ περιβάλλει ἀγάπη ἡ γλαυκομάτα Ἀθηνᾶ,
μ' ὅση στοργική φροντίδα περιέβαλε τότε τόν περίλαμπρο Ὀδυσσέα
στήν χώρα τῶν Τρώων, ὅπου δεινοπαθούσαμε οἱ Ἀχαιοί!
Δέν ἔχω δεῖ ποτέ τούς θεούς τέτοια νά δείχνουν ἀναφανδόν ἀγάπη,
ὅπως ἀναφανδόν παραστεκόταν ἡ Παλλάδα Ἀθηνᾶ σέ κεῖνον -
ἄς ἦταν ἔτσι νά σ' ἀγαπᾶ καί νά σέ νοιάζεται καί σένα ἡ καρδιά της·
μπορεῖ τότε κάποιοι ἀπό κείνους νά λησμονοῦσαν τόν γάμο γιά πάντα.»

Ἀνταπαντῶντας τότε ὁ συνετός Τηλέμαχος τοῦ εἶπε:
«Γέροντα, δέν νομίζω νά ἐκπληρωθεῖ ποτέ αὐτός ὁ λόγος·
πολύ μεγάλος λόγος πράγματι· ἐκπλήσσομαι.
Παρά τίς προσδοκίες μου δέν πρόκειται τοῦτα νά γίνουν,
οὔτε καί οἱ θεοί ἄν τό θελήσουν.»

Τοῦ ἀποκρίθηκε τότε ἡ θεά Ἀθηνᾶ, ἡ γλαυκομάτα:
«Τηλέμαχε, τί λόγος εἶναι τοῦτος τώρα πού ξεστόμισες;
εὔκολα ἄν θέλει ὁ θεός μπορεῖ νά σώσει κάποιον κι ἀπ' ἀλάργα.
Ἐγώ πάντως θά προτιμοῦσα βάσανα ἔχοντας πολλά τραβήξει
νά γυρίσω στήν πατρίδα καί τήν γλυκιά νά δῶ μέρα τοῦ νόστου,
παρά γυρνῶντας στήν ἑστία μέσα νά πεθάνω, ὅπως ὁ Ἀγαμέμνων
πού ἀπ' τῆς γυναίκας του καί τοῦ Αἴγισθου χάθηκε τόν δόλο.
Ἀλλά τόν θάνατο, τήν κοινή αὐτή μοῖρα, οὔτε οἱ θεοί δέν μποροῦν
ν' ἀποτρέψουν κι ἀπό κάποιον πού ἀγαπᾶνε, ὅταν σημάνει ἡ ὥρα
ἰσοπεδωτική καί ἀνήλεη ἡ μαύρη νά τόν πάρει μοῖρα τοῦ θανάτου.»

Ἀνταπαντῶντας τότε ὁ συνετός Τηλέμαχος τῆς εἶπε:
« Μέντορα, ἄς μήν μιλᾶμε ἄλλο πιά γιά τοῦτα κι ἄς μᾶς καῖνε.
Γιά κεῖνον εἶναι πιά ὁ νόστος ξεγραμμένος· καί ἤδη θάνατο
ἔχουν σημάνει οἱ ἀθάνατοι γι αὐτόν καί μαύρη μοῖρα.
Τώρα θέλω κάτι ἄλλο νά ἐξετάσω καί νά ρωτήσω τόν Νέστορα,
πού σοφός ἄντρας εἶναι καί δίκαιος ὅσο ἄλλος κανένας·
σέ τρεῖς μαθές γενιές ἀνθρώπων λένε πώς ὑπῆρξε βασιλιάς,
καί σάν ἀθάνατος σάν τόν θωροῦν τά μάτια μου φαντάζει.
Νέστορα, γιέ τοῦ Νηλέα, πές μου πῶς ἀκριβῶς γίνανε τοῦτα:
πῶς πέθανε ὁ τρανός βασιλιάς Ἀγαμέμνων, ὁ γιός τοῦ Ἀτρέα;
ποῦ ἦταν ὁ Μενέλαος; ποιά παγίδα τοῦ στησε θανάτου
κι ἕναν κατά πολύ πιό ἀντρεῖο σκότωσε ὁ δολερός Αἴγισθος;
τί; δέν ἦταν στό Ἀχαϊκό Ἄργος ὁ Μενέλαος,
ἀλλά σ' ἄλλους περιπλανιόταν τόπους κι ἀνθρώπους,
καί βρῆκε τήν ἀποκοτιά ὁ δολοφόνος νά χτυπήσει;»

Τοῦ ἀποκρίθηκε τότε ὁ Νέστορας, ὁ γέροντας ἀλογολάτης:
«Θά σοῦ πῶ λοιπόν ἐγώ, παιδί μου, πῶς ἀκριβῶς γίναν ὅλα.
Τό φαντάζεσαι ἀσφαλῶς κι ὁ ἴδιος τί θά εἶχε συμβεῖ,
ἄν πρόφταινε ζωντανό στά μέγαρα μέσα τόν Αἴγισθο
ὁ ξανθός Μενέλαος, ὁ γιός τοῦ Ἀτρέα, ἀπ' τήν Τροία γυρνῶντας.
Οὔτε χῶμα θά σωρεύαν τότε χυτό, τό κουφάρι του νά σκεπάσουν,
ἀλλά πεταμένο στόν κάμπο ἔξω ἀπό τά τείχη τῆς πόλης,

θά τόν εἶχαν κατασπαράξει τά σκυλιά καί τά ὄρνια,
κι οὔτε θά βρισκόταν κάποια ἀπ' τίς γυναῖκες τῶν Ἀχαιῶν
νά τόν κλάψει· τερατῶδες πράγματι σκάρωσε ἔργο.
Ἐμεῖς ἐκεῖ στήν Τροία πολλές ἡρωϊκές δίναμε μάχες,
κι αὐτός ἀνέγνοιος, στό ἀλογόχαρο ἀραγμένος τό Ἄργος,
εἶχε βαλθεῖ τήν γυναῖκα τοῦ Ἀγαμέμνονα μέ τά λόγια νά ξελογιάσει.

Εἶναι ἀλήθεια πώς στήν ἀρχή δέν συναινοῦσε στό ἀνάρμοστο ἔργο
ἡ τρισεύγενη Κλυταιμνήστρα, ἔντιμη ὄντας καί χρηστή γυναῖκα.
Προσέτι εἶχε κάποιον ἀοιδό κοντά της, πού κινῶντας γιά τήν Τροία
ὁ γιός τοῦ Ἀτρέα φύλακας τοῦ εἶχε ἀναθέσει νά εἶναι τῆς γυναικός του.
Ἀλλ' ὅταν πιά θεόδοτη τήν δέσμευσε μοῖρα νά ὑποκύψει,
σέ κάποιο ἐρημονήσι ἔφερε τότε ὁ Αἴγισθος τόν ἀοιδό
καί τόν παράτησε, λεία καί βορά νά γίνει στά ὄρνια·
κι αὐτήν, καί κεῖνος θέλοντας καί ἡ βασίλισσα θέλοντας,
στό δικό του τήν πῆρε νά τήν φέρει παλάτι.
Μεριά μετά πολλά στούς ἱερούς βωμούς ἔκαιγε τῶν θεῶν,
κι ἀναθήματα ἀφιέρωνε πολλά, ὑφάσματα καί χρυσάφι,
γιά τήν μεγάλη του κατάκτηση, τήν ἀνέλπιστη στήν καρδιά του.

Ἐμεῖς ὡστόσο, ὁ γιός τοῦ Ἀτρέα κι ἐγώ, φίλοι καλοί
κι ἀγαπημένοι, πλέαμε μαζί γυρνῶντας ἀπό τήν Τροία.
Ἀλλ' ὅταν φτάσαμε στό Σούνιο, τό ἱερό τῶν Ἀθηνῶν ἀκρωτήρι,
ὁ Φοῖβος Ἀπόλλων, μέ τίς ἀνέγγιχτες ἐφορμῶντας σαΐτες του,
τόν κυβερνήτη θέρισε τοῦ Μενελάου, τόν Φρόντι, γιό τοῦ Ὀνήτορα,
ἐνῶ κρατοῦσε στά χέρια του τοῦ καραβιοῦ πού ἔτρεχε τό δοιάκι·
ἦταν ἕνας ἄντρας ἱκανός, ὅσο κανείς ἄλλος στόν κόσμο,
τό καράβι στήν μανία μέσα τῶν καταιγίδων νά κυβερνήσει.
Ἔτσι, παρότι βιαζόταν, σταμάτησε ἐκεῖ ὁ Μενέλαος,
νά θάψει καί τίς ἐπιτάφιες νά προσφέρει τιμές στόν σύντροφό του.
Ἀλλ' ὅταν ξανοίχτηκε στό κρασωπό καί κεῖνος τό πέλαγος,
καί τά κοῖλα καράβια του πλέοντας ὁλοταχῶς
στοῦ Καβο-Μαλιᾶ τό ἀπόγκρεμο φτάναν τό ἀκρωτήρι,
ὁ βιγλάτορας Δίας φριχτό βουλήθη νά γινεῖ τό ταξίδι του·
σφοδρές ἐξαπέλυσε συρίζουσες θύελλες
καί βουνά σήκωσε κύματα, θεριεμένα, πελώρια.

Ἔκοψε τότε ἐκεῖ τόν στόλο στά δύο·
παρασυρμένα τά μισά καράβια φτάσαν στήν Κρήτη,

ἐκεῖ ὅπου κατοικοῦν οἱ Κύδωνες, στίς ὄχθες τοῦ Ἰαρδάνου.
Ὑπάρχει ἐκεῖ ἕνας κοφτός ὀρθόστητος στή θάλασσα βράχος,
στίς ἐσχατιές τῆς Γόρτυνος, στό καταχνιασμένο μέσα τό πέλαγος·
ἐκεῖ ὁ Νοτιάς μέγα κῦμα ἀμπώχνει πρός τό δυτικό ἀκρωτήρι,
κατά τή Φαιστό, καί μικρός ὁ βράχος κῦμα μέγα ἀντιπαλεύει.
Φτάνοντας ἐκεῖ, μόλις πού ξεφύγαν οἱ ἄντρες τόν ὄλεθρο,
ἀλλά τά καράβια τά συντρίψαν τά κύματα πάνω στούς βράχους.
Πέντε ἀπό τά μελανόπλωρα καράβια τοῦ στόλου φτάσαν
στήν Αἴγυπτο, ἀπό τόν ἄνεμο καί τά κύματα παρασυρμένα·
μέ τά πλοῖα αὐτά ὁ Μενέλαος σέ ἀλλόξενους περιπλανιόταν
τόπους κι ἀνθρώπους, βιός πολύ καί χρυσάφι συνάζοντας.

Ὡστόσο στήν πατρίδα ὁ Αἴγισθος τά φριχτά σκάρωνε ἔργα του·
ἑπτά χρόνια βασίλευε στίς πολύχρυσες Μυκῆνες,
τόν Ἀτρείδη σάν σκότωσε, κι ὁ λαός εἶχε ὑποταχτεῖ στόν ζυγό του.
Ὁ ὄγδοος χρόνος σήμανε τόν ὄλεθρό του· γυρνῶντας ἀπ’ τήν Ἀθήνα
ὁ γενναῖος Ὀρέστης τόν στυγερό κατέσφαξε δολοφόνο,
τόν Αἴγισθο τόν δολερό, πού τόν ξακουστό πατέρα τοῦ εἶχε σκοτώσει.
Ἔχοντας πάρει ἐκδίκηση παρέθεσε νεκρόδειπνο στούς Ἀργείους,
γιά τήν φριχτή μάνα του τήν μισητή καί τόν ἄναντρο Αἴγισθο·
τήν ἴδια μέρα πρόβαλε ’κεῖ ὁ Μενέλαος, ὁ βροντερόφωνος ἄντρας,
πλούτη πολλά κουβαλῶντας, ὅσα βαστοῦσαν τά καράβια του νά σηκώσουν.

Καί σύ, φίλε, μή περιπλανιέσαι πολύ καιρό μακριά ἀπ’ τό σπίτι σου,
ἔχοντας ἀφήσει πίσω τ’ ἀγαθά σου ἀφύλακτα,
κι αὐτούς τούς τόσο ὑπερφίαλους ἄντρες στά μέγαρά σου·
μή μοιραστοῦνε αὐτοί καί καταφᾶνε ὅλο τό βιός σου,
καί βγεῖς ἀπ’ τό ταξίδι σου τοῦτο ὁ ἴδιος χαμένος.
Σέ συμβουλεύω λοιπόν ἐγώ καί σέ προτρέπω νά πᾶς στόν Μενέλαο·
εἶναι λίγος καιρός πού γύρισε κεῖνος ἀπό ἀλλόξενους τόπους
κι ἀνθρώπους, ἀπ’ ὅπου δέν θά εἶχε ἐλπίδα καμμιά νά γυρίσει,
κάποιος πού θά τόν εἶχαν πρίν ξεστρατίσει οἱ θύελλες
σέ πέλαγος μέγα τόσο καί ἄγριο πού ἕνας χρόνος δέν θά ’φτανε
οὔτε στά πουλιά τά πετούμενα νά τό διαβοῦνε.
Ξεκίνα λοιπόν τώρα μέ τό καράβι σου καί τούς συντρόφους σου·
ἄν πάλι ἀπό στεριᾶς θέλεις νά πᾶς, στήν διάθεσή σου κι ἁμάξι καί ἄτια,
στήν διάθεσή σου κι οἱ γιοί μου, στῶν Λακεδαιμονίων τήν θαυμάσια
νά σέ συνοδέψουν τήν χώρα, ὁ ξανθός ὅπου βασιλεύει Μενέλαος.
Παρακάλεσέ τον ὁ ἴδιος τήν καθαρή νά ὁμολογήσει ἀλήθεια·

ψέματα δέν θά σοῦ πεῖ· εἶναι πολύ ἔντιμος πράγματι ἄντρας.»

Τέλειωσε, κι ἔδυε ἤδη ὁ ἥλιος κι ἔπεφτε ἀχνό ἀκόμη τό βράδυ.
Πῆρε τότε τόν λόγο καί τούς εἶπε ἡ θεά Ἀθηνᾶ ἡ γλαυκομάτα:
«Καταλεπτῶς, γέροντα, καί μέ τάξη ἱστόρησες τοῦτα.
Ἐλᾶτε ὅμως, τῶν σφαγίων κόφτε τίς γλῶσσες, συγκερᾶστε κρασί,
σπονδή νά προσφέρουμε στόν Ποσειδῶνα καί στούς ἄλλους ἀθάνατους,
καί νά πᾶμε μετά νά πλαγιάσουμε· εἶναι ἄλλωστε ὥρα.
Στόν ζόφο βουλιάζει ἤδη τό φῶς· κι οὔτε ἁρμόζει ἐπί μακρόν
στήν γιορτή τῶν θεῶν νά καθόμαστε· καιρός νά πηγαίνουμε.»

Αὐτά ἡ θυγατέρα τοῦ Δία, κι αὐτοί ὑπάκουσαν στό κάλεσμά της·
νερό νά νιφτοῦν τούς ἔρριχναν στά χέρια οἱ κήρυκες,
καί μέ πιοτό ξεχειλίζαν οἱ παραγιοί τά κροντήρια,
καί μοιράσαν λίγο πρῶτα γιά τήν σπονδή σ' ὅλων τίς κοῦπες·
ρίχτηκαν οἱ γλῶσσες στή φωτιά, κι ὄρθιοι αὐτοί κρασί σταλάζαν.
Μετά τήν σπονδή κι ἀφοῦ ἤπιαν, ἡ ψυχή τους ὡς νά χορτάσει,
τότε πιά ἡ Ἀθηνᾶ κι ὁ θεόμορφος Τηλέμαχος κινηθήκαν
κι οἱ δύο στό κοῖλο νά πᾶνε καράβι.

Τούς σταμάτησε ὁ Νέστορας καί τούς ἀπέτρεπε κράζοντας:
«Ἄς μέ φυλάξει ὁ Δίας καί οἱ ἄλλοι θεοί οἱ ἀθάνατοι
ἀπ' τό ὄνειδος τοῦτο, νά σᾶς ἀφήσω ἀπό μένα νά φύγετε,
κι ἀντί γιά τό σπίτι μου στό γοργόδρομο νά πᾶτε καράβι·
σάν πῶς νά 'ταν κάποιου πάμφτωχου ἤ κάποιου θεόγυμνου,
πού φλοκάτες καί χράμια πολλά δέν ἔχει στό σπίτι του,
οὔτε ὁ ἴδιος στά μαλακά νά πλαγιάσει οὔτε οἱ ξένοι του.
Ἀλλά καί φλοκάτες ἔχω ἐγώ καί χράμια ὡραῖα στ' ἀρχοντικό μου.
Δέν γίνεται λοιπόν ὁ γιός ἑνός τέτοιου ἀντρός, τοῦ Ὀδυσσέα,
στά καραβοσάνιδα νά πλαγιάσει, τοῦ λόγου μου ὅσο θά ζῶ·
ἀλλά κι ἔπειτα θά μείνουν πίσω στά μέγαρά μου οἱ γιοί μου,
νά φιλοξενοῦνε τούς ξένους, ὅποιος ἤθελε φτάσει στά δώματά μου.»

Τοῦ εἶπε τότε ἡ θεά Ἀθηνᾶ ἡ γλαυκομάτα:
« Καλός ὁ λόγος σου, γέροντά μου, κι εἶναι σωστό ν' ἀποδεχτεῖ
ὁ Τηλέμαχος τήν πρόσκλησή σου· εἶναι καλύτερο ἔτσι νά γίνει.
Αὐτός λοιπόν θά ἔλθει τώρα μαζί σου, γιά νά πλαγιάσει
στά μέγαρά σου· ἐγώ ὅμως στό μελανό θά πάω καράβι,
τούς συντρόφους νά ἐμψυχώσω καί νά τούς πῶ τά καθέκαστα.
Ἔχω νά λέω ἄλλωστε πώς εἶμαι ὁ μόνος μεγάλος ἀνάμεσά τους·

οἱ ἄλλοι εἶναι νεότεροι, λόγῳ φιλίας συνταξιδιῶτες,
ὅλοι συνομήλικοι μέ τόν ἀντρειωμένο Τηλέμαχο.
Ἐκεῖ λέω ἀπόψε νά κοιμηθῶ στό μελανό τό πλεούμενο·
χαράζοντας αὔριο στούς ἀντρειωμένους θά πάω τούς Καύκωνες,
πού μοῦ ὀφείλουν ἕνα χρέος παληό, διόλου ἀσήμαντο.
Σύ ξεπροβόδισε τόν νέο τοῦτον πού θά φιλοξενήσεις στό σπίτι σου·
μιά ἅμαξα δός του καί ἄλογα, τά πιό ἀνάλαφρα στό τρέξιμο
τά πιό ρωμαλέα, κι ἕνα γιό σου νά γινεῖ ὁδηγός του.»

Αὐτά ὡς εἶπε, ἀπῆλθε πετῶντας ἡ γλαυκομάτα Ἀθηνᾶ,
τήν μορφή παίρνοντας γυπαετοῦ· κι ἔμειναν ἔκθαμβοι ὅλοι οἱ Ἀχαιοί,
κι ἄφησε τό θαῦμα του ὁ γέροντας, μ’ ὅσα εἶδαν τά μάτια του.
Ἔπιασε τό χέρι τοῦ Τηλέμαχου κι τοῦ μιλοῦσε καί τοῦ ’λεγε:
«Ἀνάξιος, φίλε, καί ἄναντρος δέν φοβᾶμαι νά γίνεις στό μέλλον,
ἄν τόσο νέος ὄντας ἔχεις τούς θεούς συμπαραστάτες σου στό ταξίδι.
Ὄχι, κανείς ἄλλος τοῦτος δέν εἶναι ἀπ’ τούς θεούς τούς Ὀλύμπιους,
παρά ἡ θυγατέρα τοῦ Δία, ἡ τρισεύγενη Τριτογένεια,
πού καί τόν λαμπρό τιμοῦσε πατέρα σου ἀνάμεσα στούς Ἀργείους.
Ἵλεως γενοῦ, Δέσποινά μου, καί δόξα λαμπρή χάρισέ μου,
σέ μένα καί στά παιδιά μου καί στήν σεμνή σύντροφό μου.
Κι ἐγώ θά σοῦ θυσιάσω δαμάλα χρονιάρικη, φαρδειοκουτελάτη,
ἀδάμαστη, πού δέν τήν ἔχει ἀκόμη κανείς στό ζυγό ὑποτάξει·
θά σοῦ τήν θυσιάσω ἔχοντας πρίν χρυσαφώσει τά κέρατά της.»

Αὐτά τοῦ λόγου του, κι ἄκουε ἡ Παλλάδα Ἀθηνᾶ τήν εὐχή του.
Μπῆκε τότε μπροστά ὁ Νέστορας, ὁ γέροντας ἀλογολάτης,
τούς γιούς καί τούς γαμπρούς νά ὁδηγήσει στό λαμπρό του παλάτι.
Στό περίλαμπρο σάν φτάσαν παλάτι τοῦ βασιλιᾶ,
πῆραν θέση αὐτοί στή σειρά στ’ ἀνάκλιντρα καί στούς θρόνους,
κι ὁ γέροντας συγκέρασε γλυκόπιοτο κρασί γιά χάρη τους
σ’ ἕνα κροντήρι· δέκα χρόνια σέ σφραγισμένο φυλασσόταν
πιθάρι, καί τό ἄνοιξε τώρα στόν ἐνδέκατο χρόνο ἡ οἰκονόμος.
Αὐτό συγκέρασε στό κροντήρι ὁ γέροντας, καί σταλάζοντας
εὐχόταν μέ θέρμη στήν Ἀθηνᾶ, τήν κόρη τοῦ κεραυνόχαρου Δία.

Κι ἔπειτα σάν κάναν σπονδή κι ἤπιαν, ἡ ψυχή τους ὡς νά χορτάσει,
τραβήξαν ὁ καθένας γιά τό σπίτι του νά κοιμηθοῦνε.
Τόν Τηλέμαχο ὅμως, τόν ἀκριβογιό τοῦ θεϊκοῦ Ὀδυσσέα,
ὁ Νέστορας, ὁ γέροντας ἀλογολάτης, τόν κράτησε νά κοιμηθεῖ
στό παλάτι, σέ κλίνη τρυπητή, στόν ἀχόλαλο προθάλαμο τοῦ μεγάρου,

πλάϊ στόν ἐπιδέξιο ἀκοντιστή Πεισίστρατο, τόν ἀρχηγέτη,
τόν μόνον ἀκόμη ἀνύπαντρον ἀπό τούς γιούς του.
Κι ὁ βασιλιάς στόν μυχό τ' ἀψηλοῦ παλατιοῦ ἀποσύρθηκε νά πλαγιάσει,
τήν στρωμένη κλίνη νά μοιραστεῖ μέ τήν ἀρχόντισσα τήν κυρά του.

Χαράζοντας ἡ ροδοδάχτυλη Αὐγή στόν Οὐρανό,
σηκώθηκε ἀπ' τήν κλίνη του ὁ Νέστορας, ὁ γέροντας ἀλογολάτης,
κι ἄλλο δέν εἶχε στόν νοῦ του παρά τό τάμα του στήν θεά.
Βγῆκε λοιπόν στήν αὐλή καί στήν πέτρινη κάθησε καθέδρα,
λαξευτές ἄσπρες πέτρες, στιλβωμένες, ἀστραφτερές,
μπροστά ἀπ' τοῦ παλατιοῦ τίς ἀψηλές μεγαλόπρεπες πόρτες.
Σ' αὐτές συνήθιζε νά κάθεται ἄλλοτε ὁ Νηλέας,
σύμβουλος σοφός, θεοφώτιστος· ἀλλά τόν εἶχε καταβάλει
ἤδη ὁ Χάρος καί στά δώματα εἶχε διαβεῖ κεῖνος τοῦ Ἅδη.
Τώρα καθόταν ἐκεῖ ὁ γηραιός Νέστορας, πύργος τῶν Ἀχαιῶν,
σκῆπτρο κρατῶντας. Γύρω του συνάχτηκαν ὅλοι ὁμάδι οἱ γιοί του
ἀπ' τίς κάμαρές τους προβαίνοντας, ὁ Ἐχέφρων κι ὁ Στρατῆς
κι ὁ Περσέας κι ὁ Ἄρητος κι ὁ ἰσόθεος ὁ Θρασυμήδης.
Σ' αὐτούς προστέθηκε ἔπειτα ἔκτος ὁ ἥρωας Πεισίστρατος,
καί πλάϊ του τόν θεόμορφο φέραν νά καθήσει Τηλέμαχο.
Μιλῶντας τότε τούς εἶπε ὁ Νέστορας, ὁ γέροντας ἀλογολάτης:
«Τήν λαχτάρα τῆς ψυχῆς μου γρήγορα τώρα ἐκπληρῶστε, παιδιά μου,
τήν εὐμένεια πρωτίστως τῆς Ἀθηνᾶς εὐλαβικά νά ζητήσω,
τῆς θεᾶς πού ἐναργής ἦλθε χθές στήν λαμπρή γιορτή τοῦ θεοῦ μας.
Ἐμπρός λοιπόν στόν κάμπο κάποιος ἄς πάει γιά τήν δαμάλα,
ὁ βοϊδολάτης βουκόλος τάχιστα ἐδῶ νά τήν φέρει·
ἄλλος στό μελανό καράβι νά πάει τοῦ ἀντρειωμένου Τηλέμαχου,
τούς συντρόφους του ὅλους νά φέρει, δύο μόνον πίσω ν' ἀφήσει·
κι ἄλλος πάλι νά καλέσει νά ἔλθει ἐδῶ τόν χρυσοχόο Λαέρκη,
τά κέρατα τῆς δαμάλας νά χρυσαφώσει.
Ὅλοι οἱ ἄλλοι μείνετε μαζί μου ἐδῶ, καί πεῖτε μέσα στίς δοῦλες
τήν γιορτή στό περίλαμπρο παλάτι νά ἑτοιμάσουν,
καθίσματα καί ξύλα γιά τήν φωτιά καί νερό καθάριο νά φέρουν.»

Αὐτά'πε, καί ξαπολύθηκαν ὅλοι μέ ζῆλο νά ἐκτελέσουν τίς ἐντολές του.
Ἦλθε πράγματι ἡ δαμάλα ἀπό τόν κάμπο, ἦλθαν ἀπ' τό γοργό
ἰσοζύγιστο καράβι οἱ σύντροφοι τοῦ γενναίου Τηλέμαχου,
ἦλθε κι ὁ χρυσοχόος, τά χάλκινα σύνεργα τῆς τέχνης του στά χέρια
κρατῶντας, τό σφυρί καί τ' ἀμόνι καί τήν καλοφκιαγμένη πυρολαβίδα·

ἦλθε κι ἡ Ἀθηνᾶ νά προσδεχτεῖ τήν θυσία.
Τόν χρυσό ἔδωκε τότε ὁ Νέστορας, ὁ γέροντας ἀλογολάτης·
κι ὁ χρυσοχόος ἀνέλαβε τά κέρατα τῆς δαμάλας μέ τέχνη
νά χρυσαφώσει, κεκοσμημένη νά τήν δεῖ ἡ θεά ν' ἀναγαλλιάσει.
Ο Στρατῆς κι ὁ ἀνδρεῖος Ἐχέφρων κρατῶντας ἀπ' τά κέρατα
τήν δαμάλα τήν ὁδήγησαν στόν βωμό,
κι ἦρθε κι ὁ Ἄρητος ἀπ' τό κελάρι, νερό καθάριο
σ' ἀνθοπλούμιστο φέρνοντας τάσι στό ἕνα του χέρι,
καί στ' ἄλλο κριθάλευρα σ' ἕνα πανέρι.
Μ' ἕνα κοφτερό τσεκούρι στό χέρι στεκόταν ὀρθόστητος
κι ὁ πολεμόχαρος Θρασυμήδης, ἕτοιμος τήν δαμάλα νά κόψει·
κι ὁ Περσέας λεγένι γιά τό αἷμα κρατοῦσε τοῦ σφάγιου.
Ξάγιασε τό καθάριο νερό καί τά κριθάλευρα τότε ὁ Νέστορας.
ὁ γέροντας ἀλογολάτης, κι εὐχόταν μέ θέρμη στήν Ἀθηνᾶ,
ρίχνοντας μιά τοῦφα τρίχες ἀπ' τήν κεφαλή τοῦ θύματος στή φωτιά,
ὡς ἀπαρχή τῆς θυσίας.

Κι ὅταν οἱ εὐχές πῆραν τέλος καί τά κριθάλευρα σκορπιστήκαν,
παρευθύς ὁ γιός τοῦ Νέστορα, ὁ λεοντόκαρδος Θρασυμήδης,
σιμώνοντας σήκωσε τό τσεκούρι καί χτύπησε· οἱ τένοντες
τοῦ αὐχένα κοπήκαν, καί παραλυμένο τό ζῶο σωριάστηκε.
Φρίκης σύραν κραυγή οἱ γυναῖκες, ὀλόλυξαν·
κι οἱ θυγατέρες κι οἱ νύφες καί ἡ σεβάσμια σύντροφος τοῦ Νέστορα,
ἡ Εὐρυδίκη, ἡ πρεσβύτερη ἀπό τίς θυγατέρες τοῦ Κλύμενου.
Σήκωσαν ἔπειτα ἀπ' τήν πλατύδρομη γῆ τό θῦμα οἱ ἄντρες,
καί στό βωμό ὡς τό κρατοῦσαν, τό 'σφαξε ὁ ἀρχηγέτης Πεισίστρατος·
κύλησε μαυροπόρφυρο τό αἷμα, καί τό ζῶο ξεψύχησε.
Σπουδαχτικά κομματιάσαν τό σφάγιο, κι ὅπως ὁρίζει ἡ τάξη
χωρίσαν παρευθύς τά μεριά, τά διπλοτύλιξαν μέ λεπτό λευκό
ντῦμα λίπους, καί πάνω τους τά μέσα τά ὠμά ἀποθέσαν.
Στίς ἀναμμένες τά 'καιγε σχίζες ὁ γέροντας καί φλογόμαυρο στάλαζε
κρασί· κι οἱ παραγιοί πλάϊ του κρατοῦσαν στά χέρια τά πεντοσούβλια.
Κι ὅταν καήκαν πιά τά μεριά καί γεύτηκαν κι αὐτοί τά σπλάχνα,
λιανίσαν τά κρέατα τ' ἄλλα, στίς μυτερές τά περάσαν τίς σοῦβλες,
καί τά βαλαν στή φωτιά καί τά συγύριζαν νά ψηθοῦνε.

Βρῆκε τώρα καιρό ἡ ὄμορφη Πολυκάστη, ἡ στερνοθυγατέρα
τοῦ Νέστορα, τοῦ γιοῦ τοῦ Νηλέα, κι ἔλουσε τόν Τηλέμαχο.
Κι ὅταν τόν ἔλουσε καί μέ μῦρο τόν ἄλειψε λάδι ἡ κόρη,

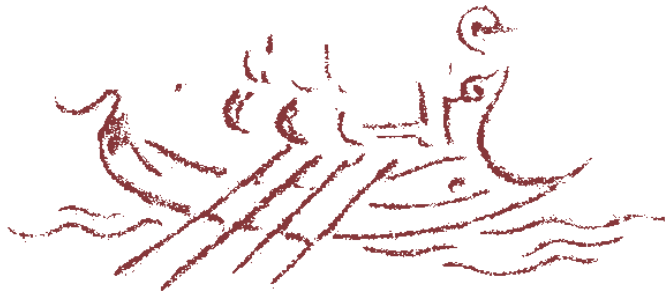
μέ ὡραία τόν ἔντυσε φορεσιά, ὄμορφη χλαμύδα καί χιτῶνα,
καί βγῆκε ἀπ' τό λουτρό ὅμοιος στήν θωριά μέ τούς ἀθάνατους·
ἦλθε μετά καί κάθησε πλάϊ στόν Νέστορα, τοῦ λαοῦ τόν ποιμενάρχη.

Τά διαλεχτά ψημένα κρέατα βγάλαν τότε κεῖνοι ἀπό τίς σοῦβλες,
καί στρωθῆκαν νά φᾶνε· λαμπρά παλληκάρια, στό ρόλο τοῦ οἰνοχόου,
σηκωνόνταν καί γεμίζαν μέ κρασί τίς χρυσές γύρω τίς κοῦπες.
Καί σάν φάγαν κι ἤπιαν καί χόρτασε κι εὐφράνθηκε ἡ ψυχή τους,
πῆρε τόν λόγο καί τούς εἶπε ὁ Νέστορας, ὁ γέροντας ἀλογολάτης:
«Ἔμπρός, παιδιά μου, φέρτε καί ζεῦτε τώρα στήν ἅμαξα
δυό ὠριοχαίτικα ἄλογα γιά τόν Τηλέμαχο, νά ξεκινήσει.»

Αὐτά'πε, κι ὁλοπρόθυμα ὑπάκουσαν κεῖνοι στό καλεσμά του,
καί γρήγορα – γρήγορα ζέψαν στήν ἅμαξα τά γοργόδρομα τ' ἄτια.
Ψωμί καί κρασί ἔβαλε μέσα ἡ οἰκονόμος κι ἐδέσματα ἐκλεκτά,
τέτοια πού οἱ τρισεύγενοι τρῶνε οἱ βασιλιάδες.
Ἀνέβηκε τότε στήν πανωραία ἅμαξα ὁ Τηλέμαχος πρῶτος·
πλάϊ του πῆρε θέση ὁ γιός τοῦ Νέστορα, ὁ ἀρχηγέτης Πεισίστρατος,
φούχτωσε τά γκέμια στά χέρια του, καί λούριασε τ' ἄτια,
πού ὁλοπρόθυμα, σχεδόν πετῶντας, ξαπολυθήκαν στόν κάμπο,
ἀφήνοντας πίσω τό ἀπόγκρεμο κάστρο τῆς Πύλου.
Τραβοῦσαν ὁλημερίς μπροστά σειῶντας τόν ζυγό πού 'ταν ζεμένα.

Κι ὁ ἥλιος ἐβασίλεψε κι οἱ στράτες ὅλες σκοτεινιάσαν·
τό σούρουπο τούς βρῆκε στίς Φερές, στ' ἀρχοντικό τοῦ Διοκλῆ
τόν γιό τοῦ Ὀρτίλοχου, πού τόν Ἀλφειό εἶχε πατέρα.
Πέρασαν τήν νύχτα τους ἐκεῖ, φιλοξενούμενοι τοῦ οἰκοδεσπότη.

Κι ἡ ροδοδάκτυλη σάν φάνηκε λινοντυμένη Αὐγή,
ζέψανε τ' ἄτια, ἀνέβηκαν στό πλουμιστό κι αὐτοί τ' ἀμάξι,
κι ἀπ' τήν αὐλόπορτα κι ἀπό τήν βουερή στοά ἔξω τά βγάλαν·
πολύ δέν θέλαν, μόλις τά λούριασε ξαπολυθήκαν, σχεδόν πετοῦσαν.
Δέν ἄργησαν νά φτάσουν στόν πολύσταρο κάμπο, κι ἔβαιναν ὁλοταχῶς
πρός τό τέρμα· μέ τόση ὁρμή τούς ταξίδευαν τά γρήγορα τ' ἄτια.
Κι ὁ ἥλιος ἐβασίλεψε κι οἱ στράτες ὅλες σκοτεινιάσαν.

Ο Τηλέμαχος στό παλάτι τοῦ Μενελάου

Στῶν Λακεδαιμονίων τήν γῆ, στήν βαθειά λαγκαδιά τοῦ Εὐρώτα
σάν φτάσαν,γιά τό παλάτι τραβήξαν τοῦ περίλαμπρου Μενελάου.
Τόν βρῆκαν νά παραθέτει δεῖπνο γιά τόν γάμο τοῦ γιοῦ καί τῆς πεντάμορφης
θυγατέρας του, σέ πολλούς οἰκείους καί φίλους στ' ἀρχοντικό του.
Αὐτήν τήν ἔδινε νύφη στόν γιό τοῦ Ἀχιλλέα, τοῦ ἀτρόμητου πολεμάρχου.
Τήν ὑποσχέθηκε καί κατένευσε νά τήν δώσει τότε στήν Τροία
καί οἱ θεοί τούς κάναν τήν χάρη καί συντελοῦσαν τώρα τόν γάμο.
Μέ μιά πομπή ἀπ' ἀμάξια κι ἀλόγατα τήν ἔστελνε νά πάει στήν ξακουσμένη
πόλη τῶν Μυρμηδόνων, πού εἶχαν βασιλιά τόν γαμπρό του.
Κόρη ἀπό τήν Σπάρτη, τοῦ Ἀλέκτορα τήν θυγατέρα, ἔδινε στόν γιό του,
τόν ρωμαλέο Μεγαπένθη, τό στερνοπαίδι πού εἶχε ἀπό μιά δοῦλα γεννήσει.
Στήν Ἑλένη δέν χαρίσαν οἱ θεοί ἄλλο παιδί ἐκτός ἀπ' τήν τρισχαριτωμένη
πού πρωτογέννησε θυγατέρα, τήν Ἑρμιόνη, πού εἶχε τήν ὀμορφιά
τῆς χρυσῆς Ἀφροδίτης.

Τρώγαν καί πίναν λοιπόν καί γλεντοῦσαν στ’ ἀψηλόροφο ἀρχοντικό
γείτονες καί συγγενεῖς τοῦ περίλαμπρου Μενελάου.
Θεσπέσιος ἀοιδός ἔπαιζε τήν κιθάρα του καί τραγουδοῦσε γιά χάρη τους
καί δυό ἀκροβάτες στό ρυθμό χορεύοντας τοῦ τραγουδιοῦ στροβιλιζόνταν
καταμεσῆς τῆς ὁμήγυρης.

Μπροστά στήν αὐλόπορτα τοῦ παλατιοῦ στεκόνταν τώρα οἱ δυό νέοι,
ὁ γενναῖος Τηλέμαχος κι ὁ λαμπρός γιός τοῦ Νέστορα,
αὐτοί καί τ’ ἄλογά τους. Προβαίνοντας τούς εἶδε ὁ ἐπιστάτης Ἐτεωνέας
ὁ δραστήριος ὑπηρέτης τοῦ περίλαμπρου Μενελάου,
καί πέρασε ἀμέσως στό παλάτι νά τό μηνύσει στόν βασιλιά.
Στάθηκε κοντά του καί τοῦ εἶπε στά πεταχτά τά μαντάτα:
«Εἶναι ἔξω δυό ξένοι, δυό ἄγνωστοι, ἀρχοντογεννημένε Μενέλαε,
δυό ἄντρες, πού μοιάζουν ἀπ’ τήν γενιά τοῦ μεγάλου Δία νά κρατᾶνε.
Πές μου λοιπόν, νά ξεζέψουμε τά γρήγορα ἄλογά τους,
ἤ νά τούς στείλουμε σ’ ἄλλον νά πᾶνε, νά τούς φιλοξενήσει ἄν θέλει.»

Τόν ἀποπῆρε ὅλο θυμό ὁ ξανθός Μενέλαος κράζοντας:
«Ἀνόητος πρίν δέν ἤσουν, γιέ τοῦ Βοήθιου, Ἐτεωνέα,
τώρα ὅμως ἀνοησίες σάν μωρό παιδί ἀραδιάζεις.
Πρῶτοι οἱ δυό ἐμεῖς σέ πολλά σπίτια ἄλλων ἀνθρώπων
ἔχουμε φιλοξενηθεῖ κι ἔχουμε φάει, ἐδῶ πρίν γυρίσουμε,
ἐλπίζοντας πώς κάποτε ἴσως ἔπαυε τά βάσανά μας ὁ Δίας.
Ξεζέψτε λοιπόν ἀμέσως τ’ ἄτια τῶν ξένων καί ὁδηγεῖστε τους
γρήγορα μέσα, τό συμπόσιο μέ μᾶς μαζί νά χαροῦνε.»

Αὐτά’πε, καί μέ σπουδή διέσχισε κεῖνος τό μέγαρο, κάλεσε κι ἄλλους
δραστήριους ὑπηρέτες νά σπεύσουν μαζί του, καί βγῆκε.
Τά καταϊδρωμένα ἄλογα πρῶτα τοῦτοι ξεζέψαν,
καί στούς σταύλους τά δέσαν στά παχνιά τῶν ἀλόγων,
τούς βάλαν ἔπειτα βρώμη νά φᾶν καί μ’ ἄσπρο τήν ἀναμίξαν κριθάρι,
καί γείραν τήν ἅμαξα στῆς πρόσοψης τούς ἡλιόλαμπρους τοίχους.
Τούς ξένους στό θεσπέσιο τούς ὁδηγήσαν παλάτι· κι αὐτοί τ’ ἀρχοντικό
κοιτάζοντας γύρω τοῦ τρισεύγενου βασιλιᾶ ἀφῆκαν τό θαῦμα τους.
Μιά φεγγοβολή ἥλιου λές ἤ σελήνης περιέλουζε τά πάντα
στ’ ἀψηλόροφο μέγαρο τοῦ περίλαμπρου Μενελάου.
Καταχάρηκε ἡ ψυχή τους μ’ ὅσα βλέπαν τά μάτια τους,
καί στ’ ἀστραφτερά μπῆκαν μετά τά λουτρά νά λουστοῦνε.
Τούς ἔλουσαν λοιπόν οἱ δοῦλες καί μέ μῦρο τούς ἄλειψαν λάδι,
τούς ντύσαν, χιτῶνες καί σγουρές τούς φορέσαν χλαμύδες,

καί σέ θρόνους πλάϊ στόν Ἀτρείδη καθήσαν Μενέλαο.
Νερό καθάριο γιά τά χέρια ἔφερε μετά μιά παρακόρη σ' ὄμορφο
σταμνί χρυσό, καί πάνω ἀπό λεγένι τό 'χυνε ἀσημένιο,
νά νιφτοῦνε· κι ἀστραφτερό τραπέζι ἄπλωσε μπροστά τους.
Ψωμί καί ἄλλα ἐδέσματα πολλά ἔφερε καί παρέθεσε
ἡ σεβάσμια οἰκονόμος, ἀπ' τά ὑπάρχοντα νά τούς φιλέψει.
Κι ὁ μεριστής τῶν κρεάτων δίσκους μέ κρέατα ποικίλα καί διαλεχτά
τούς παρέθεσε, καί δυό κοῦπες τούς ἔβαλε πλάϊ χρυσές.

Καλωσορίζοντας τότε τούς ξένους ὁ ξανθός Μενέλαος εἶπε:
«Καλῶς ἤλθατε καί καλή ὄρεξη, ξένοι.
Δειπνεῖστε πρῶτα, καί θά σᾶς ρωτήσουμε ἔπειτα γιά τήν γενιά σας,
πού δέν κρύβεται πώς εἶναι σίγουρα ἀρχοντική.
Τρισεύγενοι βασιλιάδες εἶναι οἱ γονεῖς σας σκῆπτρα πού κατέχουν·
ὅποιοι κι ὅποιοι δέν θά μποροῦσαν νά γεννήσουν τέτοια κλωνάρια.»

Χοῦφτες ψητά ψαχνά ἀπ' τήν ράχη τοῦ βοδιοῦ τούς παρέθεσε
τότε ὁ βασιλιάς, ἀπ' τήν βασιλική μερίδα πού παραθέσαν στόν ἴδιον.
Κι αὐτοί στά ἕτοιμα μπροστά τους φαγητά τά χέρια ἁπλώναν.
Κι ὅταν φάγαν κι ἤπιαν καί χόρτασε κι εὐφράνθηκε ἡ ψυχή τους,
γύρισε τότε κι εἶπε ὁ Τηλέμαχος στόν γιό τοῦ Νέστορα,
πρός τό μέρος του γέρνοντας γιά νά μήν ἀκούσουν οἱ ἄλλοι:
«Κοίτα καί θαύμασε, γιέ τοῦ Νέστορα, πολυάκριβε φίλε,
πῶς ἀστράφτει στ' ἀχόλαλα τοῦτα μέσα τά δώματα,
ὁ χαλκός καί τ' ἀσήμι, ὁ χρυσός, τό κεχριμπάρι, τό φίλντισι.
Τέτοιο θά 'ναι, τόσα ἔχοντας πλούτη, τό παλάτι τοῦ Ὀλύμπιου Δία,
ὅσα τοῦτα τά χίλια μύρια κι ἀμέτρητα. Μένω ἔκθαμβος θωρῶντας τα.»
Συναγροίκησε τά λεγόμενά του ὁ ξανθός Μενέλαος κι εἶπε·
πέταξαν σάν πουλιά κατά κείνους τά λόγια του:
«Κανείς στ' ἀλήθεια ἀπ' τούς θνητούς δέν μπορεῖ, παιδιά μου, νά παραβγεῖ
μέ τόν Δία· ἀθάνατα εἶναι κείνου τά δώματα, ἀθάνατα καί τ' ἀγαθά του.
Ἀπ' τούς θνητούς θά μποροῦσε ἴσως κάποιος νά μοῦ παραβγεῖ στά πλούτη,
μπορεῖ καί ὄχι. Ὑπόφερα πράγματι πολύ, περιπλανήθηκα πολύ,
νά τά συνάξω στά καράβια· καί μόλις τόν ὄγδοο χρόνο ἦρθα στήν πατρίδα.
Περιπλανήθηκα στήν Κύπρο, στήν Φοινίκη, στήν Αἴγυπτο,
ἔφτασα στούς Αἰθίοπες, στούς Σιδωνούς, στούς Ἐρεμβούς,
καί στή Λιβύη, ὅπου κερασφόρα λές τ' ἀρνιά τ' ἀρσενικά γεννιοῦνται.
Τρεῖς φορές μαθές τόν χρόνο γεννοῦν ἐκεῖ τά πρόβατα.
Ἐκεῖ οὔτε στόν ἄρχοντα οὔτε στόν τσοπᾶνο λείπει ποτέ

τό τυρί καί τό κρέας, οὔτε καί τό γλυκόπιοτο γάλα,
ἀλλ' ἄφθονο παρέχουν γάλα ν' ἀρμέξουν ὅλο τόν χρόνο.

Κι ἐνῶ ἐγώ περιπλανιόμουν βιός πολύ συνάζοντας στά ξένα,
κάποιος ἄλλος ἐδῶ μοῦ σκότωνε τόν ἀδελφό μου, ὕπουλα,
ἀναπάντεχα, μέ δόλο τῆς καταραμένης του γυναίκας.
Διόλου λοιπόν δέν χαίρουμαι στά πλούτη τοῦτα μέσα πού βασιλεύω.
Θά τά 'χετε ἀκούσει αὐτά κι ἀπ' τούς γονεῖς σας, ὅποιοι κι ἄν εἶναι,
γιατί ἔπαθα πάρα πολλά κι ἕνα τρισευτυχισμένο ἔχασα σπιτικό,
γεμᾶτο χίλια μύρια ἀγαθά πολυτίμητα.
Πόσο θά 'θελα νά κατοικῶ στά δώματα τοῦτα, τό ἕνα τρίτον μόνον
ἔχοντας ἀπό κεῖνα τά πλούτη, καί νά 'ναι σῶοι οἱ ἄντρες
πού χάθηκαν τότε στούς πλατειούς κάμπους τῆς Τροίας,
ἀπό τό ἀλογόχαρο ἀλάργα τό Ἄργος.

Τούς κλαίω βέβαια ὅλους αὐτούς καί πονῶ καί ὀδύρομαι,
καί πολλές φορές στά μεγαρά μου τοῦτα 'δῶ καθισμένος,
ἄλλοτε μέ τόν γοερό παρηγοριέμαι τόν θρῆνο, κι ἄλλοτε πάλι
σωπαίνω· χορταίνει τόν γοερό θρῆνο γρήγορα ἡ καρδιά καί παγώνει.
Ἀλλά γιά κανέναν δέν ὀδύρομαι τόσο, γιά ὅλους κι ἄς θλίβομαι,
ὅσο γιά ἕναν, πού ἡ μνήμη του μοῦ κάνει μισητό τό φαγητό
καί τόν ὕπνο, γιατί κανείς ἀπ' τούς Ἀχαιούς δέν δοκιμάστηκε τόσο
ὅσο δοκιμάστηκε καί μόχθησε ὁ Ὀδυσσέας. Μά βάσανα ἔγραφε
σ' αὐτόν ἡ μοῖρα, καί μιά πίκρα σέ μένα παντοτεινή γιά κεῖνον,
πού λείπει μακριά τόσα χρόνια, κι οὔτε ξέρουμε ἄν ζεῖ ἤ ἄν ἔχει πεθάνει.
Τόν κλαῖνε ἀκούω κι ὀδύρονται κι ὁ Λαέρτης ὁ γέροντας καί ἡ φρόνιμη
Πηνελόπη κι ὁ Τηλέμαχος, πού μωρό νιογέννητο τόν ἄφησε πίσω στό σπίτι.»

Τά λόγια του συγκίνησαν βαθειά τήν καρδιά τοῦ Τηλεμάχου·
βουρκώσαν τά μάτια του σάν ἄκουσε γιά τόν πατέρα του,
κι ἀνασηκώνοντας μέ τά δυό του χέρια τήν πορφυρή χλαμύδα
νά κρύψει τό πρόσωπό του, ἄφησε τά δάκρυά του στή γῆ νά κυλήσουν.
Τόν ἔνοιωσε ὁ Μενέλαος κι ἀμήχανος ἀναρωτιόταν τί νά κάνει,
νά τόν ἀφήσει νά μιλήσει ὁ ἴδιος γιά τόν πατέρα του,
ἤ πρῶτος αὐτός νά προσπαθήσει τό κάθε τί ρωτῶντας νά μάθει.

Κι ἐνῶ τοῦτ' ἀνάδευε στό νοῦ μέσα καί στήν ψυχή του,
ξεπρόβαλε ἀπό τήν εὐωδιαστή ψηλόροφη καμαρά της
ἡ Ἑλένη μέ τήν χρυσοδόξαρη ἀπαράλλαχτη τήν Ἄρτεμη.
Τήν συνοδεύαν παραστάτιδες τρεῖς παρακόρες·

ἡ Ἀδρήστη τῆς ἔβαλε σκαλιστό ἀνάκλιντρο νά καθήσει,
ἡ Ἀλκίππη μαλακό τῆς ἔστρωσε μάλλινο χράμι,
καί ἡ Φυλώ ἕνα ἀσημένιο κουβαλοῦσε πανέρι.
Τό εἶχε δώσει στήν Ἑλένη ἡ Ἀλκάνδρη, ἡ γυναῖκα τοῦ Πόλυβου,
πού στή Θήβα κατοικοῦσε τῆς Αἰγύπτου, ὅπου ζάπλουτα εἶναι τά σπίτια.
Δυό ἀσημένιους λουτῆρες εἶχε χαρίσει στόν Μενέλαο ὁ Πόλυβος,
καί δυό τρίποδες, καί δέκα τάλαντα χρυσάφι.
Ἀπ' τήν μεριά της ἡ γυναῖκα του πανωραῖα πρόσφερε δῶρα στήν Ἑλένη·
μιά ρόκα χρυσή κι ἕνα πανέρι τῆς ἔδωσε μέ ρόδες
ἀσημένιο, πού εἶχε ἐπιχρυσωμένα τά χείλη του.
Αὐτό κουβαλῶντας τώρα ἡ Φυλώ τό 'βαλε πλάϊ της·
ἦταν γεμάτο καλά κλωσμένο γνέμα, καί πανωθέ του
ἦταν ἀνακλιμένη ἡ ρόκα μέ μιά τουλούπα μαλλί μενεξεδένιο.
Κάθησε στό ἀνάκλιντρο, πού εἶχε προσκάμνι γιά τά πόδια, ἡ Ἑλένη,
καί παίρνοντας παρευθύς τόν λόγο ρωτοῦσε τά καθέκαστα τόν ἄντρα της:
«Ξέρουμε, ἀρχοντογεννημένε Μενέλαε, ποιά ἀρχοντόπουλα
εἶναι οἱ ξένοι τοῦτοι ἐδῶ πού ἔχουν φτάσει στό σπιτικό μας;
σωστά μαντεύω ἤ γελιέμαι; μά νά τό πῶ μέ σπρώχνει ἡ καρδιά μου.
Ὁμολογῶ πώς δέν ἔχω δεῖ ποτέ ὡς τώρα τέτοια ὁμοιότητα
οὔτε σέ ἄντρα οὔτε σέ γυναῖκα – μένω ἔκθαμβη θωρῶντας τον -
ὅπως μοιάζει αὐτός ὁ νέος μέ τόν γιό τοῦ ἀντρειωμένου Ὀδυσσέα,
τόν Τηλέμαχο, πού μωρό τόν ἄφησε νιογέννητο μές στό παλάτι
κεῖνος ὁ ἄντρας, ὅταν ἐξ αἰτίας μου, μιᾶς ξεδιάντροπης γυναίκας,
κάτω ἀπ' τά τείχη ἤρθατε καί στρατοπεδεύσατε τῆς Τροίας οἱ Ἀχαιοί,
ἀπό ἄγρια πολεμική μανία ἀνταριασμένοι.»

Ἀνταπαντῶντας τότε ὁ ξανθός Μενέλαος τῆς εἶπε:
«Τήν βλέπω τώρα, γυναῖκα, κι ἐγώ τήν ὁμοιότητα πού σύ βρίσκεις.
Τέτοια στ' ἀλήθεια κείνου τά πόδια, τέτοια τά χέρια,
καί τῶν ματιῶν οἱ βολές καί ἡ κεφαλή καί ἡ κόμη τῆς κεφαλῆς του.
Καί πράγματι ὅταν πρίν λίγο μνημονεύοντας τόν Ὀδυσσέα,
ἱστοροῦσα ὅσα δεινά τράβηξε κεῖνος γιά μένα,
βρύση κυλοῦσε τό δάκρυ ἀπό τά μάτια τοῦ ξένου,
πού ἀνασήκωσε τήν πορφυρή χλαμύδα τό πρόσωπό του νά κρύψει.»

Ἀνταπαντῶντας ὁ Πεισίστρατος, ὁ γιός τοῦ Νέστορα, τοῦ εἶπε:
«Ἀρχοντογεννημένε γιέ τοῦ Ἀτρέα, ἀρχηγέτη Μενέλαε,
κείνου εἶναι πράγματι γιός αὐτός ἐδῶ, ὅπως μαντεύεις·
ἀλλ' εἶναι σεμνός, κι αἰσθάνεται ντροπή καί συστολή

πρώτη φορά ἐδῶ πού ἦρθε, ἄκαιρα κι ἄκριτα νά μιλᾶ μπροστά σου,
πού σάν θεοῦ ἐμεῖς χαιρόμαστε τήν λαλιά σου.
Ὅσο γιά μένα, ὁ Νέστορας μ’ ἔστειλε, ὁ γηραιός ἀλογολάτης,
νά τόν συνοδέψω στό ταξίδι· γιατί ἤθελε πολύ νά σέ δεῖ ὁ νέος,
ἐλπίζοντας πώς μέ λόγο ἤ ἔργο κάποιο θά τόν συντρέξεις.
Πολλά μαθές βάσανα ἔχει ὁ γιός ὅταν λείπει ἀπό τό σπίτι ὁ πατέρας,
καί δέν ὑπάρχει ἄλλος νά σταθεῖ στό πλευρό του·
ὅπως συμβαίνει τώρα στόν Τηλέμαχο, πού ὁ πατέρας του ἔχει φύγει,
κι ἄλλους δέν ἔχει στή χώρα τά ὅποια κακά γιά ν’ ἀποτρέψουν.»

Ἀνταπαντῶντας τότε ὁ ξανθός Μενέλαος τοῦ εἶπε:
«Ἀπίστευτο! Τί πολυάκριβου φίλου ὁ γιός ἔχει φτάσει στά μεγαρά μου,
ἐκείνου πού μόχθησε καί βάσταξε πολλά γιά μένα.
Αὐτόν ἐγώ λογάριαζα ὅταν γυρίσει νά τοῦ δείξω τήν ἀγάπη μου,
πιό πάνω τιμῶντας τον ἀπ’ ὅλους τούς Ἀργείους,
ἄν μᾶς ἀξίωνε μέ τά γοργόδρομα νά παλιννοστήσουμε καράβια
πάνω ἀπ’ τά πελάγη ὁ Ὀλύμπιος παντεπόπτης Δίας.
Μιά πόλη θά τοῦ δινα στό Ἄργος νά κατοικήσει καί παλάτι θά τοῦ χτιζα,
φέρνοντάς τον ἀπ’ τήν Ἰθάκη μέ τά ὑπάρχοντά του,
μαζί καί τόν γιό του κι ὅλο τόν λαό του. Θ’ ἄδειαζα μιά πόλη
ἀπ’ τίς γειτονικές στό Ἄργος, πού ἔχουν μένα γιά βασιλιά τους.
Ἔτσι στόν ἴδιο τόπο ζῶντας θά σμίγαμε συχνά οἱ δυό μας
καί θά χαιρόμαστε, φίλοι γιά πάντα ἀχώριστοι κι ἀγαπημένοι,
ὡσότου τό μαῦρο νέφος νά ’ρθει νά μᾶς σκεπάσει τοῦ θανάτου.
Ἀλλ’ ἔμελλε κάποιος θεός αὐτά νά τά φθονήσει, αὐτός
πού σέ κεῖνον μόνον τόν δύσμοιρο τόν γλυκό στέρησε νόστο.»

Βαθειά συγκινημένοι ὅλοι ἀπ’ τά λόγια του τούς πῆραν τά κλάματα.
Ἔκλαιγε ἡ Ἀργείτισσα Ἑλένη, ἡ θυγατέρα τοῦ Δία,
ἔκλαιγε κι ὁ Τηλέμαχος κι ὁ Μενέλαος, ὁ γιός τοῦ Ἀτρέα.
Οὔτε κι ὁ γιός τοῦ Νέστορα ἔμεινε ἀδάκρυτος·
ζωντάνεψε μαθές μές στήν ψυχή του ἡ μνήμη τοῦ ἄμεμπτου Ἀντίλοχου,
πού ὁ ἔνδοξος γιός τῆς λαμπρῆς Αὐγῆς τόν σκότωσε, ὁ Μέμνων.
Μέ κείνου τήν θύμηση στράφηκε καί εἶπε στόν Μενέλαο:
«Γιέ τοῦ Ἀτρέα, γιά τήν ἀσύγκριτη φρόνηση καί τήν σοφία σου
εἶχε πάντα ὁ γέρο Νέστωρ νά λέει, κάθε φορά πού συζητούσαμε
στ’ ἀχροντικό μας καί γινόταν λόγος γιά σένα.
Καί τώρα, παρακαλῶ νά συμμεριστεῖς κάτι, πού ἄτοπο ἄν δέν εἶναι θά πῶ:
Προσωπικά δέ μοῦ εἶναι εὐχάριστο νά ὀδύρομαι, ἡ ὥρα τοῦ ἀπόδειπνου

ὅταν σημάνει· ὑπάρχει καιρός, ἡ αἰθερογέννητη Αὐγή σάν θά φέξει.
Δέν θεωρῶ βέβαια διόλου κακό νά κλαῖμε κάποιον πού ἡ μαύρη μοῖρα
τόν βρῆκε τοῦ θανάτου. Αὐτή ’ναι κι ἡ μόνη τιμή πού μένει
στούς συφοριασμένους θνητούς· νά κόβουν τά μαλλιά τους οἱ ζωντανοί,
δάκρυα γι’ αὐτούς νά χύνουν.
Ἔχει πεθάνει καί μένα ὁ ἀδελφός μου, κι ὅποιος κι ὅποιος δέν ἦταν
μές στούς Ἀργείους· σύ πρέπει νά ξέρεις.
Ἐγώ δέν τόν ἀντάμωσα, οὔτε τόν εἶδα· ὑπερεῖχε λένε τῶν ἄλλων
ἀνδρῶν, φτεροπόδαρος καί μαχητής ἀσύγκριτος, ὁ Ἀντίλοχος.»

Ἀνταπαντῶντας τότε ὁ ξανθός Μενέλαος τοῦ εἶπε:
«Εἶπες τόσα, παλληκάρι μου, ὅσα θά ’λεγε καί θά ’κανε
ἕνας φρόνιμος καί μεγαλύτερος στά χρόνια ἄντρας·
μετρημένα λόγια καί φρόνιμα ἀπ’ τόν γιό ἑνός τέτοιου πατέρα.
Εὔκολα ἀναγνωρίζεται ὁ γόνος κείνου τ’ ἀνθρώπου,
πού ὅλβια τοῦ ἔκλωσε μοῖρα ὁ γιός τοῦ Κρόνου,
στό γάμο του καί στήν γέννα τῶν παιδιῶν του νά εὐτυχήσει.
Τέτοια κι ἡ μοῖρα πού ἔδωσε τώρα γιά πάντα στόν Νέστορα,
εὐτυχισμένα γεράματα στά μεγαρά του μέσα νά ζεῖ,
καί γιούς ἀπ’ τήν ἄλλη φρόνιμους νά ’χει κι ἄριστους κονταρομάχους.
Καί μεῖς τόν θρῆνο ἄς πάψουμε τώρα, πού φούντωσε πρίν,
κι ἀφοῦ νίψουμε πρῶτα τά χέρια μας, ἄς στρωθοῦμε πάλι στό δεῖπνο·
κι ὅσα ἔχουμε νά κουβεντιάσουμε ἐγώ κι ὁ Τηλέμαχος,
χαράζοντας αὔριο θά’χουμε καιρό νά τά ποῦμε.»
Αὐτά ’πε, κι ἔχυσε νερό στά χέρια τους ὁ Ἀσφαλίονας,
ὁ δραστήριος ὑπηρέτης τοῦ περίλαμπρου Μενελάου.
Κι αὐτοί στά ἕτοιμα μπροστά τους φαγητά τά χέρια ἁπλώναν.

Ἄλλα ἔβαλε τότε στόν νοῦ της ἡ Ἑλένη, ἡ θυγατέρα τοῦ Δία·
παραυτίκα ἔρριξε μές στό κροντήρι τό κρασί ἕνα φάρμακο, πού λύπες
καταπαύει καί φαρμάκια κι ἀπάντων τῶν κακῶν τίς μνῆμες σβήνει.
Ὅποιος κι ἄν θά πινε τό καταπότι τοῦτο, μεμιγμένο στό κρασί,
δέν θά κυλοῦσε δάκρυ στά μάγουλά του ὅλη μέρα,
οὔτε κι ἄν τοῦ εἶχαν πεθάνει μάνα καί πατέρας,
οὔτε κι ἄν τοῦ σφάζανε τόν ἀδελφό μέ τόν χαλκό μπροστά του
ἤ τόν γιό του, καί μέ τά μάτια του τά ἴδια τούς θωροῦσε.
Τέτοια κατεῖχε φάρμακα ἡ θυγατέρα τοῦ Δία, ὠφέλιμα,θαυματουργά,
πού ἡ γυναῖκα τοῦ Θώνα τῆς τά εἶχε δώσει, ἡ Πολυδάμνα,
ἀπό τήν Αἴγυπτο, ἐκεῖ πού πλεῖστα ἡ ζωοδότρα γῆ βγάνει βοτάνια·

πολλά ἀπ' αὐτά, μεμιγμένα, εἶναι ὠφέλιμα, πολλά 'ναι βλαβερά.
Κάθε ἄνθρωπος ἐκεῖ εἶναι γιατρός, ἔμπειρος ὅσο κανείς ἄλλος στόν κόσμο·
ἔχουν μαθές τόν Παιήονα τόν θεραπευτή προπάτορά τους.

Σάν ἔρριξε λοιπόν μέσα τό φάρμακο καί πρόσταξε νά κεράσει ὁ οἰνοχόος,
ἀπευθύνθηκε αὐτή πάλι στήν ὁμήγυρη καί μιλῶντας εἶπε:
«Τρισεύγενε γιέ τοῦ Ἀτρέα, ἀρχοντογεννημένε Μενέλαε,
καί σεῖς λαμπρῶν γονιῶν παλληκάρια, ἀκοῦστε με.
Εἶναι στή μοῖρα τοῦ κάθε ἀνθρώπου καί τά καλά καί τά κακά·
ὁ θεός μαθές ἔτσι ὁρίζει, ὁ παντοδύναμος Δίας.
Καθισμένοι λοιπόν τώρα στό μέγαρο τοῦτο δειπνεῖστε,
καί ψυχαγωγεῖστε μέ κουβέντες καί ἱστορίες τήν καρδιά σας·
θά σᾶς διηγηθῶ κι ἐγώ μιά ταιριαστή στήν περίσταση.
Δέν θά γινόταν βέβαια νά ἱστορήσω οὔτε κἄν νά κατονομάσω,
ὅσα μέ τήν καρτερία του κατόρθωσε ὁ ἀτρόμητος Ὀδυσσέας·
ἀλλ' ἕνα μόνο θαυμάσιο ἄθλο πού ἐπιτέλεσε ὁ καρτερικός
κι ἀδάμαστος ἄντρας ἐκεῖ στήν Τροία, ὅπου δεινοπαθούσατε οἱ Ἀχαιοί.

Παραμορφωμένος ἀπό μώλωπες φριχτούς πού εἶχε καταφέρει ὁ ἴδιος
στόν ἑαυτό του, ἔρριξε ἐλεεινά κουρέλια στούς ὤμους του,
καί μέ σκλάβο μοιάζοντας εἰσέδυσε στῶν ἐχθρῶν τήν πλατύδρομη πόλη.
Ὑποκρινόταν γιά νά κρυφτεῖ τόν ζητιάνο, δείχνοντας παντελῶς ἄλλος
ἄνθρωπος ἀπό τόν Ὀδυσσέα ἐκεῖνον ἐκεῖ στῶν Ἀχαιῶν τά καράβια.
Ἔτσι παραλλαγμένος εἰσέδυσε στή πόλη τῶν Τρώων καί ξεγελάστηκαν
ἅπαντες· ἐγώ μόνον τόν ἀναγνώρισα παρ' ὅλη τήν μεταμφίεση
καί τόν ἀνέκρινα, κι ὅλο μοῦ ξέφευγε αὐτός ὁ πανοῦργος.
Ἀλλ' ὅταν πιά τόν ἔλουσα ἐγώ καί μέ μῦρο τόν ἄλειψα λάδι,
καί τοῦ ἔδωσα σκουτιά καί τόν ἔντυσα, καί βαρύ πῆρα ὅρκο
νά μήν φανερώσω πώς εἶναι ἀνάμεσα στούς Τρῶες ὁ Ὀδυσσέας,
πρίν στά γοργόδρομα καράβια καί στίς σκηνές τοῦ λόγου του φτάσει,
μόνον τότε τά σχέδια μοῦ ἀποκάλυψε ὅλα τῶν Ἀχαιῶν.
Καί πολλούς ἀφοῦ σκότωσε Τρῶες μέ τοῦ σπαθιοῦ τό κοφτερό λεπίδι,
ξανάσμιξε μέ τούς Ἀργείους πληροφορίες πολλές κουβαλῶντας.
Στρίγγλιζαν ὀδυρόμενες οἱ ἄλλες Τρωαδίτισσες, μά ἐγώ χαιρόμουν·
εἶχε μεταστραφεῖ ἤδη ἡ καρδιά μου, λαχταροῦσα νά γυρίσω πίσω
στό σπίτι μου. Εἶχα μετανοιώσει πού ἀπ' τήν Ἀφροδίτη τότε τυφλωμένη
ὁδηγήθηκα ἀπ' τήν πατρική μου γῆ στήν Τροία,
ἐγκαταλείποντας τήν κόρη μου, τήν κάμαρά μου, τόν ἄντρα μου
πού τίποτε δέν τοῦ 'λειπε, κι ἔξυπνος ἦταν καί λεβέντης.»

Ἀνταπαντῶντας τότε ὁ ξανθός Μενέλαος τῆς εἶπε:
«Ναί, εἶναι πολύ σωστά, γυναῖκα, ὅλα τοῦτα πού ὡραῖα μᾶς εἶπες.
Ἔχω ἤδη γνωρίσει πολλούς ἥρωες, ἄντρες γνωστικούς καί γενναίους,
σέ πολλούς τόπους γυρνῶντας καί πολλές χῶρες πάνω στή γῆ,
ἀλλά ποτέ ὡς τώρα δέν εἶδα μέ τά μάτια μου κάποιον τόσο καρτερικόν
ὅσο ὑπῆρξε ὁ Ὀδυσσέας.
Τέτοια ἦταν καί τότε ἡ καρτερία πού ἔδειξε ὁ ἀτρόμητος ἄντρας
μέσα στό ξύλινο ἄτι, ὅπου εἴχαμε κρυφτεῖ οἱ πλέον ἀντρεῖοι
μές στούς Ἀργείους, θάνατο νά φέρουμε καί χαλασμό στούς Τρῶες.
Ἦλθες ἔπειτα ἐσύ ἐκεῖ, παρακινημένη, φαίνεται, ἀπό κάποιον δαίμονα
πού ἤθελε νά προσφέρει εὐκαιρία στούς Τρῶες νά δοξαστοῦνε·
κι ἦταν ὁ θεόμορφος Δηΐφοβος πού καταπόδι σ' ἀκολουθοῦσε.
Τρεῖς φορές γυρόφερες ψηλαφῶντας τήν κούφια ξύλινη κρύπτη,
καί καλοῦσες μέ τ' ὀνομά τους τούς ἀρχηγέτες τῶν Δαναῶν,
μιμούμενη τήν φωνή τῆς μιᾶς καί τῆς ἄλλης γυναίκας τοῦ κάθε Ἀργείου.
Ἐγώ λοιπόν κι ὁ γιός τοῦ Τυδέα κι ὁ θεϊκός Ὀδυσσέας
καταμεσῆς καθισμένοι ἀκούσαμε πού μᾶς καλοῦσες.
Ξεσηκώθηκε τότε ἡ καρδιά καί τῶν δυό μας κι ἀσυγκράτητοι θέλαμε
ἤ ἔξω νά βγοῦμε, ἤ ν' ἀποκριθοῦμε παρευθύς ἀπό μέσα·
ἀλλά μᾶς ἐμπόδιζε ὁ Ὀδυσσέας κι ἀνέκοπτε τήν ὁρμή μας.
Δέν βγάναν μιλιά τότε ὅλοι οἱ ἄλλοι λεβέντες τῶν Ἀχαιῶν,
μόνον ὁ Ἄντικλος ἤθελε μιλῶντας νά σ' ἀπαντήσει·
ἀλλά τοῦ ἔφραξε τό στόμα μέ τά στιβαρά του χέρια ἀμείλιχτος
ὁ Ὀδυσσέας, κι ἔσωσε ἔτσι ὅλους τούς Ἀχαιούς· καί δέν τόν ἄφησε
παρά μόνον ὅταν σέ ἀπομάκρυνε ἡ Ἀθηνᾶ ἡ Παλλάδα.»

Φρόνιμος καί γνωστικός ὁ Τηλέμαχος τοῦ ἀποκρίθηκε:
«Τρισεύγενε γιέ τοῦ Ἀτρέα, ἀρχηγέτη Μενέλαε, ἡ ὀδύνη βαθαίνει·
διόλου δέν ἀπέτρεψαν τοῦτα τόν φριχτό χαλασμό του,
οὔτε κι ἄν ἦταν ἀπ' ἀτσάλι ἡ καρδιά του τόν ἔσωσε.
Ἀλλ' εἶναι καιρός πιά ν' ἀποσυρθοῦμε καί νά πλαγιάσουμε,
ἀνάπαυση καί παρηγοριά στό γλυκό βυθισμένοι ὕπνο νά βροῦμε.»
Αὐτά 'πε, καί πρόσταξε ἡ Ἀργείτισσα Ἑλένη τίς δοῦλες νά ἑτοιμάσουν
στόν ξενῶνα δυό κλίνες· ὡραῖα πορφυρά χράμια νά στρώσουν,
καί κλινοσκεπάσματα πανωθέ τους ν' ἁπλώσουν,
καί σγουρές νά προσθέσουν ἀπό πάνω φλοκάτες νά σκεπαστοῦνε.
Κι αὐτές δάδες κρατῶντας ἀναμμένες στά χέρια τους βγῆκαν,
καί στρώσαν τίς κλίνες· κι ὁ κήρυκας ὁδήγησε ἐκεῖ τούς ξένους.
Αὐτοί στόν προθάλαμο τοῦ μεγάρου κοιμηθήκαν, οἱ δυό τους,

ὁ γενναῖος Τηλέμαχος κι ὁ λαμπρός γιός τοῦ Νέστορα.
Ὁ γιός τοῦ Ἀτρέα στόν μυχό τοῦ ψηλόροφου παλατιοῦ ἀποσύρθηκε
νά πλαγιάσει· πλάϊ του, τά μακριά ντυμένη τά πέπλα της,
ἡ τρισεύγενη πλάγιασε πανωραία Ἑλένη.
Κι ἡ ροδοδάχτυλη σάν φάνηκε λινοντυμένη Αὐγή,
σηκώθηκε ἀπ’ τήν κλίνη του ὁ βροντερόφωνος Μενέλαος,
ντύθηκε, κρέμασε τό κοφτερό σπαθί στόν ὦμο του,
ποδέθηκε πέδιλα πανωραῖα στά δυνατά ἄσπρα του πόδια,
καί βγῆκε ἀπ’ τήν καμαρά του· φάνταζε προβαίνοντας σάν θεός.
Ἦρθε μετά καί κάθησε πλάϊ στόν Τηλέμαχο, καί τοῦ μιλοῦσε καί τοῦ ’λεγε:
«Ποιά χρεία τάχα σ’ ἔφερε, γενναῖε Τηλέμαχε, ἐδῶ στήν ἱερή γῆ
τῶν Λακεδαιμονίων, στήν πλατειά πάνω ράχη τῆς θάλασσας;
δημόσιος λόγος ἤ ἰδιωτικός; μίλα καί πές μου τήν ἀλήθεια.»

Τοῦ ἀποκρίθηκε τότε ὁ συνετός Τηλέμαχος:
«Τρισεύγενε γιέ τοῦ Ἀτρέα, ἀρχηγέτη Μενέλαε,
ἦρθα εἴδηση κάποια ἄν ἔχεις νά μοῦ πεῖς γιά τόν πατέρα μου.
Κατατρώγεται τό σπιτικό μου, τά εὔφορα ρημάζουνε κτήματά μου,
ἐχθρούς εἶναι γεμᾶτο τό παλάτι, μνηστῆρες τῆς μάνας μου
ξεδιάντροποι καί ἀλαζόνες, πού ἄπαυτα καί ἀφειδώλευτα
πλῆθος μοῦ σφάζουν πρόβατα καί στριφτοκέρατα εἰλίβατα βόδια.
Γι αὐτό τώρα προσπέφτοντας σέ ἱκετεύω, ἄν θά ’θελες
γιά τόν ἄθλιο χαμό ἐκείνου νά μοῦ πεῖς, μέ τά ἴδια τά μάτια σου
ἄν κάπου ἔχεις δεῖ, ἤ ἄν ἄκουσες ἄλλον περιπλανώμενον νά λέει·
πάρα πολύ βαρειόμοιρο τόν γέννησε μαθές ἡ μάνα του.
Μή μεταχειριστεῖς ὅμως λόγια γλυκά ἀπό συμπόνια ἤ ἀπό λύπηση,
ἀλλά τά πράγματα ὅπως τ’ ἀντίκρυσαν τά μάτια σου ἱστόρησέ μου.
Σέ θερμοπαρακαλῶ· ἄν κάποτε σοῦ βρέθηκε ὁ πατέρας μου,
ὁ γενναῖος Ὀδυσσέας, μέ λόγο ἤ μέ ἔργο κάτι κατορθώνοντας,
στή γῆ τῶν Τρώων ὅπου δεινοπαθούσατε οἱ Ἀχαιοί,
τώρα γιά χάρη μου θυμήσου τα, καί τήν ἀλήθεια πές μου.»

Ἐξανέστη μ’ ὅσα ἄκουσε ὁ ξανθός Μενέλαος κι ἀνέκραξε:
«Ὤ τούς ἄτιμους, τούς ξεδιάντροπους ἄντρες, σέ ποιοῦ λιοντόκαρδου
ἄντρα θέλαν ν’ ἀνέβουν τήν κλίνη, τοῦ λόγου τους ἄναντροι ὄντας!
Πῶς στά λημέρια ἀνήμερου λιόντα λαφίνα ἀνύποπτη,
τά νιογέννητα ἀφοῦ κοιμίσει βυζαχταρούδια λαφόπουλα,
τά κορφοβούνια καί τά χλοερά λαγκάδια ξετρέχει βοσκολογῶντας,
καί ἐπιστρέφοντας ἔπειτα τό θερίο βαρύ στή μονιά του,

μέ θάνατο ἐξοντώνει φριχτό τά μικρά καί τήν μάνα·
ἔτσι μέ θάνατο ὅμοια φριχτό θά ἐξοντώσει καί κείνους ὁ Ὀδυσσέας.
Ἄμποτε, Δία πατέρα καί Ἀθηνᾶ καί Ἀπόλλωνα,
τέτοιος ὄντας νά ’ρχόταν, ὅπως ἦταν τότε στήν ὄμορφη Λέσβο,
πού σηκώθηκε νά παλαίψει μέ τόν Φιλομηλείδη θιγμένος,
καί τόν βρόντηξε καταγῆς, καί τόν εἶχαν οἱ Ἀχαιοί ὅλοι ἀποθεώσει.
Τέτοιος ὄντας νά ’ρχόταν μέ τούς μνηστῆρες ὁ Ὀδυσσέας νά σμίξει·
βραχύς ὁ βίος κι ὁ γάμος πικρός θά γινόταν τότε γιά ὅλους.

Κι ὅσο γι’ αὐτά πού προσπέφτοντας μέ ρωτᾶς, εἰλικρινά
κι ἀπερίφραστα καί χωρίς ὑπεκφυγές ἄλλα δέν θά σοῦ πῶ
παρ’ αὐτά πού μοῦ εἶπε, ἀλάθητος, ὁ θαλάσσιος γέροντας,
χωρίς οὔτε ἕνα λόγο νά παραλλάξω, οὔτε καί νά σοῦ κρύψω.
Στήν Αἴγυπτο μέ κρατοῦσαν ἀκόμη οἱ θεοί, κι ἄς λαχταροῦσα
ἐδῶ νά γυρίσω, γιατί δέν τέλεσα λαμπρές θυσίες στή χάρη τους.
Ἀνέκαθεν θέλαν οἱ θεοί τήν λατρεία τους νά μή λησμονᾶμε.
Ὑπάρχει ἐκεῖ ἕνα νησί, ὁ Φάρος, ὅπως ὁ κόσμος τό λέει,
στό πολυστρόβιλο πέλαγος ὅπου ἐκβάλλει ὁ Νεῖλος,
σέ τόση ἀπόσταση ἀπ’ τήν στεριά, ὅση διανύει ὁλημερίς
ἕνα κοῖλο καράβι, πού τό φυσάει σφυρίζοντας οὔριος ἄνεμος·
κι ἔχει λιμάνι φιλόξενο, ἀπ’ ὅπου ἐξορμοῦν στ’ ἀνοιχτά
τά ἰσοζυγισμένα καράβια, πηγαῖο νερό μόλις ἀντλήσουν οἱ ναῦτες.
Εἴκοσι μέρες μέ κρατοῦσαν ἐκεῖ οἱ θεοί, κι οὐδέποτε εἴδαμε
νά φυσᾶνε θαλασσινοί ἄνεμοι οὔριοι, προπομποί πού γίνονται
τῶν καραβιῶν στήν πλατειά πάνω ράχη τῆς θάλασσας.
Καί μά τήν ἀλήθεια οἱ προμήθειες ὅλες καί τό κουράγιο τῶν ἀντρῶν
θά σωνόνταν, ἄν δέν μέ σπλαχνιζόταν κάποια θεά καί μ’ ἐλεοῦσε,
ἡ θυγατέρα τοῦ κραταιοῦ Πρωτέα, τοῦ θαλάσσιου γέροντα,
ἡ Εἰδοθέα· μέ συνάντησε νά παραδέρνω μόνος δίχως συντρόφους,
καί συγκίνησα, ὡς φαίνεται, βαθειά τήν καρδιά της.
Οἱ σύντροφοι γυροφέρναν ὁλημερίς στίς ἀκτές τοῦ νησιοῦ,
καί μέ γυριστά ψαρεύαν ἀγκίστρια, γιατί θέριζε τήν κοιλιά τους ἡ πεῖνα.

Στάθηκε τότε κείνη κοντά μου καί μοῦ μιλοῦσε καί μοῦ ’λεγε:
«Τόσο πολύ ἀνόητος εἶσαι, ξένε, τόσο τά ’χεις χαμένα,
ἤ θέλεις κι ἀφήνεσαι, καί βρίσκεις εὐχαρίστηση νά τυραννιέσαι;
Εἶναι τόσο πολύ καιρό πού ἔχεις ἀποκλειστεῖ στό νησί, κι οὔτε διέξοδο
μπορεῖς νά βρεῖς, καί τό ἠθικό τῶν συντρόφων σου φθίνει.»

Αὐτά τοῦ λόγου της, καί τῆς ἀποκρίθηκα ἐγώ καί τῆς εἶπα:

«Στό λέω καθαρά, ὅποια κι ἄν εἶσαι σύ ἀπ' τίς θεές,
πώς ἐγώ παρά τήν θέλησή μου εἶμαι ἀποκλεισμένος,
ἀλλά θά πρέπει, ναί, νά ἔχω σφάλει στούς ἀθανάτους,
στῶν οὐρανῶν πού κατοικοῦν τά πλάτη.
Ἀλλά πές μου ἐσύ, οἱ θεοί μαθές ξέρουν τά πάντα,
ποιός ἀπ' τούς ἀθάνατους μέ κρατάει ἐδῶ, ποιός μοῦ φράζει τόν δρόμο,
καί πῶς τό ἰχθυοφόρο θά διασχίσω τό πέλαγος γιά νά γυρίσω.»

Μοῦ ἀποκρίθηκε παρευθύς ἡ τρισεύγενη θεά καί μοῦ εἶπε·
«Ἄκου λοιπόν, ξένε, θά σοῦ πῶ ἐγώ πῶς ἀκριβῶς ἔχουν τά πράγματα.
Συχνάζει ἐδῶ κάποιος θαλάσσιος γέροντας, ἀλάθητος κι ἀθάνατος,
ὁ Αἰγύπτιος Πρωτέας, πού τῆς θάλασσας ὅλης ξέρει τά βάθη,
στήν ὑπηρεσία ὄντας τοῦ Ποσειδῶνα.
Λένε πώς εἶναι καί δικός μου γεννήτορας καί πατέρας.
Αὐτός, ἄν θά κατάφερνες νά τοῦ στήσεις ἐνέδρα καί νά τόν πιάσεις,
θά μποροῦσε νά σοῦ πεῖ γιά τό ταξίδι, πόσο μακρύς εἶναι ὁ δρόμος,
καί πῶς τό ἰχθυοφόρο θά διασχίσεις τό πέλαγος γιά νά γυρίσεις.
Θά μποροῦσε ἀκόμη νά σοῦ πεῖ, ἄν θά θελες, ἀρχοντογέννητε,
ὅ,τι καλό καί κακό ἔχει συμβεῖ στό παλάτι σου,
ἀφότου φεύγοντας μακριά πῆρες κι ἐπίπονη στράτα.»

Αὐτά τοῦ λόγου της, καί τῆς ἀποκρίθηκα ἐγώ καί τῆς εἶπα:
«Ὁρμήνεψέ με τώρα ἐσύ πῶς στόν θεῖο γέροντα θά στήσω καρτέρι,
μήπως προβλέποντας ἤ προμαντεύοντας τί θά συμβεῖ μοῦ ξεφύγει.
Εἶναι μόχθος σκληρός νά δαμαστεῖ ἀπό θνητό ἕνας θεός.»

Μοῦ ἀποκρίθηκε παρευθύς ἡ τρισεύγενη θεά καί μοῦ εἶπε:
«Θά σοῦ πῶ λοιπόν ἐγώ πῶς ἀκριβῶς θά γίνουν τά πράγματα.
Κάθε φορά πού φτάνει στό μεσουράνημά του ὁ ἥλιος,
βγαίνει μέ τίς πνοές τοῦ Ζέφυρου ἀπό τό κῦμα,
τυλιγμένος στή μαύρη προβειά τοῦ ρυτιδωμένου πελάγους,
ὁ ἀλάθητος θαλασσογέροντας.
Βγαίνοντας, σέ θολωτές σπηλιές μέσα κοιμᾶται, κι ὁλόγυρά του
κοιμοῦνται κοπάδι φώκιες, ἀπ' τό λευκανθισμένο πέλαγος βγαλμένες,
θυγατέρες τῆς ὄμορφης θαλασσοκόρης,
τήν πικρή μυρωδιά ἀναδίνοντας τοῦ τρίσβαθου πόντου.
Ἐκεῖ ἀφοῦ σ' ὁδηγήσω ἐγώ, τό φῶς τῆς αὐγῆς μόλις φέξει, θά σᾶς βάλω
στή σειρά νά πλαγιάσετε σένα καί τούς τρεῖς ἄριστους συντρόφους,
ἀπ' τά πληρώματα τῶν στέρεων καραβιῶν πού θά διαλέξεις.
Ἄκου τώρα τά τεχνάσματα ὅλα τοῦ παμπόνηρου γέρου:

Πρῶτα θά φέρει βόλτα καί θά καταμετρήσει τίς φώκιες,
κι ἀφοῦ μέ τά δάχτυλά του τίς λογαριάσει καί δεῖ πώς εἶναι ὅλες ἐκεῖ,
θά πλαγιάσει ἀνάμεσά τους, ὅπως ὁ βοσκός στό κοπάδι τά πρόβατά του.
Μόλις τόν δεῖτε νά ἔχει βυθιστεῖ γιά τά καλά στόν ὕπνο,
ἐπιστρατεῦτε τότε τήν δύναμή σας ὅλη καί τό σθένος σας,
καί κρατεῖστε τον αὐτοῦ κι ἄς μανιάζει κι ἄς παλεύει νά σᾶς ξεφύγει.
Θά μεταμορφωθεῖ σ' ὅλα τά ὄντα πού γεννιοῦνται καί σερνόνται
πάνω στή γῆ, καί νερό καί θεοτική φωτιά ὁ πανοῦργος θά γίνει·
μά σεῖς ἀκόμη πιό γερά νά τόν σφίγγετε κι ἀνένδοτοι νά τόν κρατᾶτε.
Ἀλλ' ὅταν πιά μιλῶντας θά σᾶς ρωτήσει τοῦ λόγου του,
ὄντας αὐτός ὁ ἴδιος πού εἴδατε βυθισμένο στόν ὕπνο,
τήν βία τότε πιά παρατεῖστε κι ἐλευθερῶστε, γενναῖε, τόν γέροντα,
καί ρώτησέ τον ποιός τάχα θεός σέ κατατρέχει,
καί πῶς τό ἰχθυοφόρο θά διασχίσεις τό πέλαγος γιά νά γυρίσεις.»

Χάθηκε ἔπειτα στά κύματα βουτῶντας κείνη τῆς θάλασσας.
Κι ἐγώ τράβηξα γιά τά καράβια, στήν ἀμμουδιά πού ἦταν συρμένα,
καί χίλιες ἔγνοιες τριβελίζαν, ὡς πήγαινα, τήν καρδιά μου.
Κάτω στό περιγιάλι καί στό καράβι σάν φτάσαμε,
ἑτοιμάσαμε τό δεῖπνο μας, κι ἔπεσε θεσπέσια μετά ἡ νύχτα·
πλαγιάσαμε τότε καί κοιμηθήκαμε στ' ἀκροθαλάσσι.
Κι ἡ ροδοδάχτυλη σάν φάνηκε λινοντυμένη Αὐγή,
κίνησα καί γιαλό – γιαλό πηγαίνοντας δεόμουν μέ θέρμη στούς θεούς,
στό χεῖλος ἐκεῖ τῆς ἀπέραντης θάλασσας. Πῆρα καί τρεῖς συντρόφους
μαζί μου, στήριγμα πού τούς εἶχα μεγάλο σέ κάθε ἐξόρμησή μου.

Ἐκείνη ὡστόσο εἶχε καταδυθεῖ στήν πλατειά ἀγκαλιά τοῦ πελάγους,
κι ἔφερε ἀπό τά βάθη τέσσερα δέρματα ἀπό νιόγδαρτες φώκιες,
τόν πατέρα της γυρεύοντας μέ τοῦτα νά ξεγελάσει.
Ἔσκαψε μετά στήν ἄμμο τῆς θάλασσας κι ἔφκιαξε τέσσερες κοῖτες,
καί καθισμένη περίμενε ὥσπου ἤρθαμε καί μεῖς κοντά της·
μᾶς πλάγιασε τότε στή σειρά κι ἔρριξε πάνω στόν καθένα κι ἕνα δέρμα.
Καρτέρι φριχτότερο ἀπό τοῦτο δέν θά γινόταν· ἦταν ἀνυπόφορη
ἡ φριχτότατη μυρωδιά πού ἀναδίναν οἱ θαλασσόθρεφτες φώκιες.
Ποιός θά βαστοῦσε μαθές νά κοιμηθεῖ πλάϊ σ' ἕνα θαλάσσιο κῆτος;
Ἀλλά μᾶς ἔσωσε πάλι αὐτή καί σοφίστηκε μέγα ἀντίδοτο·
θεῖο μῦρο ἔφερε κι ἔβαλε στή ρουθούνια τοῦ καθενός,
πού ἡ γλυκειά μοσχοβολιά του ἀφάνισε τήν ὀσμή τοῦ κήτους.
Μείναμε ὅλο τό πρωϊνό ἐκεῖ καί περιμέναμε καρτερικά,

ὥσπου βγῆκαν κοπαδιαστές ἀπό τήν θάλασσα οἱ φώκιες·
πλάγιασαν ἔπειτα πλάϊ – πλάϊ καί κοιμηθήκαν στ’ ἀκροθαλάσσι.

Βγαίνοντας ἀπό τήν θάλασσα κατά τό μεσημέρι ὁ γέροντας,
τίς τροφαντές βρῆκε φώκιες· τίς μέτρησε, τίς λογάριασε, ἦταν ὅλες ἐκεῖ.
Ἀνυποψίαστος γιά τήν ἀπάτη συγκατέλεξε πρώτους ἐμᾶς μέ τά κήτη·
πλάγιασε ἔπειτα κι αὐτός κι ἐκοιμήθη.
Μ’ ἄγριες ἰαχές ἐφορμῶντας τότε ἐμεῖς περιαδράξαμε τόν παμπόνηρο
γέροντα, πού δέν λησμόνησε διόλου τήν τέχνη του,
ἀλλά μεγαλόπρεπο λιοντάρι πυρόξανθο ἔγινε πρώτιστα,
κι ἔπειτα δράκος καί λιόπαρδη ὕστερα καί μέγας κάπρος·
καί ὑγρό ἔγινε νερό μετά καί θαλερό ὑψίκομο δέντρο.
Καρτερικοί ἐμεῖς καί ἀπτόητοι τόν κρατούσαμε καθηλωμένον.
Ἀλλ’ ὅταν πιά ἀπόκαμε μέ τά δολερά τεχνάσματά του ὁ γέροντας,
μέ τήν μορφή τήν πρώτη ξανά μέ ρωτοῦσε καί μοῦ’λεγε:
«Ποιός στ’ ἀλήθεια θεός σέ συμβούλεψε, γιέ τοῦ Ἀτρέα,
νά μοῦ στήσεις καρτέρι κι ἔτσι ὕπουλα νά μέ γραπώσεις; τί θέλεις;»

Τοῦ ἀποκρίθηκα τότε ἐγώ καί τοῦ εἶπα:
«Τί μέ ρωτᾶς, γέροντα, ἀφοῦ ξέρεις, γιατί ὑπεκφεύγεις;
Ξέρεις πώς ἔχω πολύ καιρό ἀποκλειστεῖ στό νησί,
κι οὔτε κάποια διέξοδο μπορῶ νά βρῶ, καί ἡ καρδιά μέσα μου λυώνει.
Πές μου λοιπόν ἐσύ – οἱ θεοί μαθές ξέρουν τά πάντα –
ποιός ἀπ’ τούς ἀθάνατους μέ κρατάει ἐδῶ, ποιός μοῦ φράζει τόν δρόμο,
καί πῶς τό ἰχθυοφόρο θά διασχίσω τό πέλαγος γιά νά γυρίσω.»
Μοῦ ἀποκρίθηκε κεῖνος παρευθύς καί μοῦ εἶπε:
«Μά ναί, ὄφειλες πρῶτα λαμπρές θυσίες νά προσφέρεις στόν Δία
καί στούς ἄλλους θεούς καί μετά νά σαλπάρεις,
τό κρασωπό γιά νά διασχίσεις τό πέλαγος καί στήν πατρίδα σου
τό γρηγορότερο νά γυρίσεις.
Δέν σοῦ ’ναι μαθές γραφτό νά δεῖς τούς δικούς σου,
στήν πατρική σου γῆ καί στ’ ἀρχοντικό σου σπίτι δέν θά γυρίσεις,
τοῦ Νείλου,τοῦ οὐρανόβρυστου ποταμοῦ, τά νερά πάλι πρίν ἀναπλεύσεις,
καί θυσίες τελέσεις λαμπρές στούς οὐράνιους θεούς τούς ἀθάνατους·
καί τότε τό πολυπόθητο θά σοῦ δώσουν οἱ θεοί ταξίδι τοῦ νόστου.»
Κομμάτια κάναν τήν καρδιά μου τά λόγια του, γιατί μακρύ
κι ἐπίπονο ταξίδι νά κάνω μοῦ ὅριζε,
πάνω ἀπ’ τό καταχνιασμένο πέλαγος στήν Αἴγυπτο πάλι νά πλεύσω.
Βρῆκα ὡστόσο τά λόγια καί πικραμένος τοῦ ἀποκρίθηκα:

«Θά πράξω στήν ἐντέλεια, γέροντα, τοῦτα ὅπως ὁρίζεις.
Ἀλλά τοῦτο πές μου τώρα ἐσύ καί μέ κάθε ἀκρίβεια ἱστόρησέ μου·
γύρισαν σῶοι κι ἀβλαβεῖς μέ τά καράβια τους ὅλοι οἱ Ἀχαιοί,
αὐτοί πού ἐγώ κι ὁ Νέστορας ἀφήσαμε πίσω κινῶντας ἀπό τήν Τροία;
ἤ κάποιοι ἔχουν χαθεῖ θάνατο βρίσκοντας πικρό στά καράβια τους,
ἤ στά χέρια τῶν φίλων τους, τόν πόλεμο σάν φέραν εἰς πέρας.»
Μοῦ ἀποκρίθηκε κεῖνος παρευθύς καί μοῦ εἶπε:
«Τί μέ ρωτᾶς γιά τοῦτα, γιέ τοῦ Ἀτρέα, δέν χρειάζεται νά ξέρεις,
καί μή ζητᾶς ἀπό μένα πού ξέρω νά μάθεις. Στό λέω πῶς ἀδάκρυτος
γιά πολύ δέν θά μείνεις, πῶς ἔχουν ὅλα μ' ἀκρίβεια μόλις θ' ἀκούσεις.
Χαθήκανε εἶναι ἀλήθεια πολλοί, ἀλλά καί πολλοί ἀπομείναν.
Ἀπό τούς ἀρχηγούς πάλι τῶν χαλκοθώρακων Ἀχαιῶν δύο μόνον
χαθήκανε στό γυρισμό· πόσοι στή μάχη, ἤσουν παρών καί σύ καί τά ξέρεις.
Ἕνας κάπου στό πλατύ πέλαγος, ζωντανός ἀκόμη, εἶναι ἀποκλεισμένος.

Ο Αἴας στά μακρόκουπα χάθηκε μέσα καράβια του·
ναυαγό πάνω στούς ἀπόκρημνους Γυραίους βράχους τόν ἔρριξε
πρῶτα ὁ Ποσειδώνας, καί τόν ἔσωσε ἀπό τήν θάλασσα.
Κι ἀλήθεια τόν χάρο θά ξέφευγε, κι ἄς τόν ἐχθρευόταν ἡ Ἀθηνᾶ,
ἄν ὑπερφίαλο δέν ξεστόμιζε λόγο, ἄν δέν ξιππαζόταν τόσο ὁ νοῦς του·
καυχήθηκε πώς στό πεῖσμα τῶν θεῶν εἶχε σωθεῖ ἀπ' τήν τρίσβαθη ἄβυσσο.
Ἄκουσε ὅμως τίς μεγαλαυχίες του τοῦτες ὁ Ποσειδώνας,
κι ἁρπάζοντας παρευθύς στά στιβαρά του χέρια τήν τρίαινα
τόν Γυραῖο χτύπησε βράχο, στά δυό σχίζοντάς τον.
Τό ἕνα μισό ἔμεινε στή θέση του, τό ἄλλο τ' ἀποσπασμένο,
αὐτό πού πάνω του πιασμένος ὁ Αἴαντας ξιππάστη τόσο ὁ νοῦς του,
ἔπεσε στό πέλαγος, παρασύροντάς τον στήν τρίσβαθη μέσα τήν ἄβυσσο.
Τόν κατάπιε ἔτσι ἡ θάλασσα, τό ἁλμυρό νερό καί τό κῦμα.

Ὁ ἀδελφός σου κατάφερε νά ξεφύγει τόν χάρο καί στά κοῖλα
νά γλυτώσει καράβια· τόν ἔσωσε ἡ σεβάσμια Ἥρα.
Ἀλλ' ὅταν ἔμελλε πιά στοῦ Καβομαλιᾶ τ' ἀψηλό ἀκρωτήρι
ὅπου νά 'ναι νά φτάσει, σφοδρή τόν ἀνάρπαξε τότε ἀνεμοθύελλα,
καί βαριά βογγῶντας στό ἰχθυοφόρο τόν ἔσερνε μέσα τό πέλαγος·
ὥσπου στίς ἐσχατιές νά τόν βγάλει τῆς χώρας ὅπου ζοῦσε στά δώματά του
παληά ὁ Θυέστης, καί τώρα κατοικοῦσε ὁ γιός του ὁ Αἴγισθος.
Ἀλλ' ὅταν πιά φαινόταν αἴσιο κι ἀπό κεῖ τό ταξίδι τοῦ νόστου,
καί οὔριο οἱ θεοί στρέψαν πάλι τόν ἄνεμο, γυρίσαν στή γῆ τους.
Τά χώματα πατῶντας πάλι τῆς πατρίδας του ὁ στρατηλάτης,

ἄγγιζε κι ἀνάσαινε καί φιλοῦσε ὁλόχαρος τήν μάνα πατρίδα·
θερμά δάκρυα κυλοῦσαν ἄφθονα στά μάγουλά του,
ἀγαλλόμενος πού ξαναεῖδε ἐπιτέλους τήν γῆ του.
Τόν εἶδε ὅμως ἀπ' τήν σκοπιά ὁ βιγλάτορας, πού ὁ πανοῦργος
εἶχε ἐγκαταστήσει ὁ Αἴγισθος, τάζοντάς του δυό τάλαντα
χρυσοῦ ὡς ἀμοιβή του. Φύλαγε 'κεῖ ἕνα ὁλόκληρο χρόνο,
μή καταφτάνοντας περάσει ἀπαρατήρητος στήν πόλη ὁ στρατηλάτης,
καί ἀναλάβει πρῶτος αὐτός ὁ πολέμαρχος δράση.
Τράβηξε λοιπόν ἴσια γιά τό παλάτι νά τό μηνύσει στόν βασιλιά.
Παραυτίκα ὁ Αἴγισθος σατανικό κατέστρωσε σχέδιο·
διάλεξε εἴκοσι ἄντρες, τούς ἄριστους μέσα στήν πόλη, ἐνέδρα νά στήσει,
καί πρόσταξε νά ἑτοιμάσουν συμπόσιο ἀλλοῦ στό παλάτι.
Κίνησε ἔπειτα μέ ἱππήλατες ἅμαξες νά προσκαλέσει τόν Ἀγαμέμνονα
τόν στρατηλάτη, κακά ὁ νοῦς του βυσσοδομῶντας.
Ἀνυποψίαστον γιά τό φονικό τόν ἔφερε στό παλάτι καί τόν κατάσφαξε
ἐνῶ δειπνοῦσε, ὅπως χτυπῶντας σκοτώνει στό παχνί κάποιος τό βόδι.
Κανείς δέν ἔμεινε ἀπ' τούς συντρόφους πού συνοδεύαν τόν γιό τοῦ Ἀτρέα
οὔτε ἀπ' τούς ἄντρες τοῦ Αἴγισθου· σκοτωθήκαν μέχρι ἑνός στό παλάτι.»

Κομμάτια κάναν τήν καρδιά μου τά λόγια του.
Κάθησα κατάχαμα στήν ἄμμο καί θρηνοῦσα· δέν εἶχα καμμιά ὄρεξη
πιά γιά ζωή, δέν ἤθελα τό φῶς τοῦ ἥλιου ἄλλο νά βλέπω.
Ἀλλ' ὅταν πιά ἀπόκαμα νά κυλιέμαι στή γῆ καί νά κλαίω,
μίλησε τότε ὁ ἀλάθητος θαλασσογέροντας καί μοῦ εἶπε:
«Μή κλαῖς ἄλλο πιά καί μή θλίβεσαι, γιέ τοῦ Ἀτρέα·
δέν βγάνουμε μέ τά κλάματα τίποτε. Ἀλλά προσπάθησε
μέ κάθε τρόπο στήν πατρική σου γῆ τό γρηγορότερο νά γυρίσεις.
Μπορεῖ νά πετύχεις ζωντανό τόν φονιά, μπορεῖ προφταίνοντας
νά τόν σκότωσε ὁ Ὀρέστης· τήν ταφή ἴσως τότε προλάβεις.»

Αὐτά 'πε, καί μένα ἡ περήφανη ψυχή κι ἡ καρδιά μές στά στήθη,
παρότι πικραμένος, ἀναθαρρήσαν.
Φώναξα, σάν πουλιά πετάξαν κατά κεῖνον τά λόγια μου:
«Εἶπες τούς δυό καί πιά τούς ξέρω· ὀνόμασε τώρα τόν τρίτο,
αὐτόν πού ἀκόμη ζωντανός στό πλατύ πέλαγος κατακρατεῖται,
ἤ ἔχει πεθάνει· θέλω, παρότι πικραμένος, νά τ' ἀκούσω.»

Μοῦ ἀποκρίθηκε κεῖνος παρευθύς καί μοῦ εἶπε:
«Γιός εἶναι τοῦ Λαέρτη· τόπος διαμονῆς του ἡ Ἰθάκη.
Σ' ἕνα νησί τόν εἶδα δάκρυα κι ἄλλα δάκρυα νά χύνει,

στά μέγαρα τῆς νεράϊδας Καλυψοῦς, κρατούμενός της
κατ' ἀνάγκην, ἀφοῦ δέν μπορεῖ στήν πατρική του γῆ νά γυρίσει.
Οὔτε κωπήλατα καράβια ἔχει μαθές οὔτε συντρόφους,
πάνω στήν πλατειά ράχη νά τόν ταξιδέψουν τῆς θάλασσας.
Μά σύ, ἀρχοντογεννημένε Μενέλαε, δέν εἶναι τῆς μοίρας σου,
στό ἀλογόχαρο νά πεθάνεις τό Ἄργος, ἄλλη τύχη σέ περιμένει·
στά Ἠλύσια πεδία καί στά πέρατα τῆς γῆς θά σέ ξεπροβοδίσουν
οἱ ἀθάνατοι, ὅπου κι ὁ ξανθός διαμένει Ραδάμανθυς,
ἐκεῖ πού ζωή χαρισάμενη ζοῦνε οἱ ἄνθρωποι.
Οὔτε χιόνια, οὔτε κακοκαιριές ἐκεῖ ποτέ, οὔτε μπόρες,
ἀλλά οἱ γλυκοκελάηδιστες πνοές τοῦ Ζέφυρου, ὁλοένα
ἀπ' τόν Ὠκεανό φυσῶντας, δροσίζουν ἐκεῖ πάνω τούς ἀνθρώπους.
Εἶναι γιατί 'σαι ἄντρας τῆς Ἑλένης καί γαμπρός ἄρα τοῦ Δία.»

Χάθηκε ἔπειτα στά κύματα βουτῶντας κεῖνος τῆς θάλασσας,
κι ἐγώ μαζί μέ τούς ἰσόθεους συντρόφους τράβηξα γιά τά καράβια,
καί χίλιες ἔγνοιες τριβελίζαν,ὡς πήγαινα, τήν καρδιά μου.
Κάτω στό περιγιάλι καί στό καράβι σάν φτάσαμε,
ἑτοιμάσαμε τό δεῖπνο μας, κι ἔπεσε θεσπέσια μετά ἡ νύχτα·
πλαγιάσαμε τότε καί κοιμηθήκαμε στ' ἀκροθαλάσσι.
Κι ἡ ροδοδάχτυλη σάν φάνηκε λινοντυμένη Αὐγή,
σύραμε καταπρωτῆς στή θάλασσα τήν θεοτική τά καράβια,
καί κατάρτια ὑψώσαμε καί πανιά στά ἰσοζυγισμένα πλεούμενα.
Ἀνέβηκαν μετά κι οἱ συντρόφοι καί στά ζυγά πήρανε θέσεις·
καθισμένοι στή σειρά τήν γλαυκή λευκαίναν θάλασσα μέ τά κουπιά τους.
Πίσω πάλι στό Νεῖλο, τό θεϊκό οὐρανόβρυστο ποτάμι,
ἄραξα τά καράβια, κι ἐξιλαστήριες τέλεσα θυσίες λαμπρές,
τήν ὀργή κατευνάζοντας ἔτσι τῶν θεῶν τῶν αἰώνιων.
Σήκωσα μετά τύμβο στή μνήμη τοῦ Ἀγαμέμνονα, ἄσβεστη
γιά πάντα νά μείνει.
Σάν ἔφερα τοῦτα εἰς πέρας, τοῦ γυρισμοῦ πῆρα τήν στράτα·
οἱ ἀθάνατοι θεοί κι ὁ οὔριος ἄνεμος πού ἐκεῖνοι μοῦ στείλαν
γοργά στήν πατρίδα μου σῶο μέ φέραν.

Καί τώρα, οἰκοδεσπότης πιά στ' ἀρχονικό μου, σέ καλῶ
καί δέκα κι ἔνδεκα μέρες φιλοξενούμενος ἐδῶ νά μείνεις.
Κι ἔπειτα θά σέ κατευοδώσω καί δῶρα λαμπρά θά σοῦ χαρίσω,
μιά ἅμαξα ἀστραφτερή καί τρία ἄλογα νά ζέψεις,
καί μιά ὄμορφη κούπα θά σοῦ δώσω, νά μέ θυμᾶσαι πάντα
κάθε φορά πού θά κάνεις σπονδές στούς θεούς τούς ἀθάνατους.»

Φρόνιμος καί γνωστικός ὁ Τηλέμαχος τοῦ ἀποκρίθηκε:
«Μή μέ κρατᾶς πολύ καιρό ἐδῶ, γιέ τοῦ Ἀτρέα,
κι ἄς τέρπομαι τόσο πολύ τά λόγια καί τίς ἱστορίες σου ν' ἀκούω.
Θά μποροῦσα πράγματι νά μείνω ἕνα ὁλόκληρο χρόνο καθισμένος
κοντά σου, κι οὔτε τό σπίτι μου οὔτε τούς γονεῖς μου θά νοσταλγοῦσα.
Ἀλλά θά ἔχουν ἤδη κουραστεῖ οἱ σύντροφοι στήν ἅγια Πύλο
πού μέ προσμένουν· καί σύ μέ κρατᾶς καιρό ἐδῶ πέρα.
Κι ὅσο γιά τό ὅποιο δῶρο θέλεις νά μοῦ δώσεις, κειμήλιο ἄς εἶναι·
ἄλογα πάντως στήν Ἰθάκη δέν θά πάρω, ἀλλά σέ σένα τόν ἴδιο
θά τ' ἀφήσω στολίδι νά 'ναι καί καμάρι σου. Σέ πλατύ ἐσύ κάμπο
βασιλεύεις, ὅπου καί τό τριφύλλι ἀφθονεῖ καί ἡ κάπαρη,
καί ἡ σίκαλη θάλλει καί τό σιτάρι καί τό θαλερό ἄσπρο κριθάρι.
Οὔτε πλατειές στράτες οὔτε λειβάδια ἔχει ἡ Ἰθάκη·
βοσκοτόπια μόνον ὅμορφα γιά γίδια ὅμως ὄχι γι' ἄτια.
Κανένα ἀπό τά θαλασσοφίλητα νησιά δέν ἔχει λειβάδια
χλοερά νά βόσκουν οὔτε καί στράτες τ' ἄτια νά καλπάζουν·
κι αὐτό ἀληθεύει προπαντός γιά τήν Ἰθάκη.»

Αὐτά τοῦ λόγου του, καί χαμογέλασε ὁ βροντερόφωνος Μενέλαος,
τόν χάϊδεψε μέ τό χέρι του καί τοῦ μιλοῦσε καί τοῦ 'λεγε:
«Τήν βασιλική σου καταγωγή δείχνουν, παλληκάρι μου, τά λόγια σου.
Θ' ἀλλάξω λοιπόν γιά χάρη σου ἐγώ τά δῶρα· εἶναι στό χέρι μου.
Δῶρο πανωραῖο βαρύτιμο τοῦ λόγου μου θά σοῦ χαρίσω,
ἀπ' ὅσα κειμήλια πολύτιμα κεῖνται στ' ἀρχοντικό μου.
Θά σοῦ δώσω ἕνα καλοδουλεμένο κροντήρι ἀπό ἀσήμι ἀτόφιο,
πού ἔχει ἐπιχρυσωμένα τά χείλη του, ἔργο τοῦ Ἡφαίστου·
μοῦ τό χάρισε ὁ Φαίδιμος, ὁ τρανός βασιλιάς τῶν Σιδωνίων,
τότε πού μέ φιλοξένησε στ' ἀρχοντικό του·
πέρασα μαθές κι ἀπό κεῖ ἐπιστρέφοντας στήν πατρίδα.
Τώρα θέλω νά γίνει δικό σου· σοῦ τό χαρίζω.»

Αὐτά κι αὐτά συναμεταξύ τους οἱ δυό τοῦτοι ἀγόρευαν,
κι ἀρχίσαν νά καταφτάνουν στοῦ περίλαμπρου βασιλιά τό παλάτι
οἱ καλεσμένοι, δῶρα γεμάτοι.
Φέρναν ἀρνιά κι ἀντρειανό φέρναν κρασί καί κάνιστρα ψωμιά
ἀπό τίς ὁμορφομαντηλοῦσες τίς γυναῖκες τους ἑτοιμασμένα.

Τόν ἴδιο καιρό πού λαμπρό δεῖπνο ἑτοιμάζαν τοῦτοι στό παλάτι,
οἱ μνηστῆρες στό μέγαρο μπροστά τοῦ Ὀδυσσέα
μέ τερπνά ἀθλήματα, δισκοβολία και ἀκοντισμό, διασκεδάζαν,

στό στρωτό στῖβο, ὅπου καί πρίν, ἀψηφῶντας τούς πάντες.
Καθόνταν ἐκεῖ κι οἱ ἀντρεῖοι ἀρχηγοί τῶν μνηστήρων,
ἀσύγκριτα ὑπέρτεροι ὅλων, ὁ Ἀντίνοος κι ὁ θεόμορφος Εὐρύμαχος.
Αὐτούς πλησίασε ὁ γιός τοῦ Φρόνιου, ὁ Νοήμονας,
κι ἀπευθυνόμενος στόν Ἀντίνοο τόν ρωτοῦσε καί τοῦ ’λεγε:
«Ἀντίνοε, ἔχουμε τάχα κάποια ἰδέα πότε ἐπιστρέφει ὁ Τηλέμαχος
ἀπό τά περιγιάλια τῆς Πύλου, ἤ ἔχουμε ἄγνοια;
Σάλπαρε μέ τό καράβι μου κι ἐγώ τό χρειάζομαι στήν ἀπλόχωρη
νά περάσω τήν Ἤλιδα, ὅπου ἔχω δώδεκα γεννημένες φοράδες
βασταγερά μουλάρια βυζαίνοντας, ξέστρωτα·
θά ἤθελα ν’ ἀποκόψω κάποιο ἀπ’ αὐτά καί νά τό ζέψω.»

Αὐτά τοῦ λόγου του, καί κεῖνοι σαστίσαν.
Δέν φανταζόνταν πώς εἶχε πάει στοῦ Νηλέα τήν χώρα, τήν Πύλο,
ἀλλά κάπου στούς ἀγρούς βρισκόταν,
στά μαντριά μέ τόν χοιροβοσκό ἤ τούς τσοπάνηδες.
Τοῦ εἶπε τότε ὁ Ἀντίνοος, ὁ γιός τοῦ Εὐπείθη:
«Μίλα καί πές μου τήν ἀλήθεια, πότε ἔφυγε καί ποιοί ἦταν ἀκόλουθοί του;
διαλεχτά παλληκάρια τῆς Ἰθάκης ἤ παραγιοί καί δοῦλοι δικοί του;
θά μποροῦσε μαθές κι αὐτό νά κάνει.
Καί τοῦτο θέλω μέ εἰλικρίνεια νά μολογήσεις, καλά γιά νά ξέρω·
μέ τήν βία τό μελανό σοῦ πῆρε καράβι, ἀθέλητά σου,
ἤ σέ καλόπιασε μέ τά λόγια, καί μέ τήν θέλησή σου τοῦ τό ’δωσες.»

Ἀνταπαντῶντας ὁ γιός τοῦ Φρόνιου, ὁ Νοήμων, τοῦ εἶπε:
«Ὁ ἴδιος μέ τήν θέλησή μου τοῦ τό ’δωσα· τί θά ’κανε ὁ οἱοσδήποτε
ὅταν ἕνας τέτοιος ἄντρας, στίς ἔγνοιεες πελαγωμένος, τοῦ τό ζητοῦσε;
θά ἦταν σκληρό νά τοῦ ἀρνηθεῖ, νά μή τοῦ κάνει τήν χάρη.
Τό πλήρωμά του, νέοι ἄντρες οἱ καλύτεροι μετά ἀπό μᾶς μές τήν Ἰθάκη·
καί καπετάνιος τους εἶδα νά μπαίνει ὁ Μέντορας, ἤ κάποιος θεός
πού τοῦ ἔμοιαζε σ’ ὅλα.
Κι εἶναι αὐτό πού μέ κάνει κι ἀπορῶ· εἶδα ἐδῶ χθές τά χαράματα
τόν ἄρχοντα Μέντορα, αὐτόν πού μπῆκε τότε στό καράβι γιά τήν Πύλο.»

Αὐτά ὡς εἶπε, ἀναχώρησε κεῖνος γιά τό πατρικό του σπίτι·
κι ἀνάστατοι καί κατάπληκτοι οἱ δυό περήφανοι ἄνδρες πάψαν ἀμέσως
τ’ ἀθλήματα καί βάλαν νά καθήσουν ὁμάδι τούς μνηστῆρες.
Πῆρε τόν λόγο τότε ὁ Ἀντίνοος, ὁ γιός τοῦ Εὐπείθη, κι ἀνέκραξε
χολωμένος - πλημμυροῦσε μένος ἡ μαύρη ψυχή του,
ὡσάν τήν φωτιά πού λαμπαδιάζει ἦταν τά μάτια του -

«Ὤ συμφορά! τί μέγα ἔργο σκάρωσε ὁ Τηλέμαχος!
Μέ περίσσιο θράσος πραγματοποίησε αὐτό τό ταξίδι,
κι ἄς λέγαμε πώς δέν θά μπορέσει ποτέ νά τό κάνει.
Στό πεῖσμα ὅλων μας αὐτό τό παιδάριο ἔχει, ὅπως ἔχει, σαλπάρει,
μέ ἁρματωμένο καράβι καί πλήρωμα διαλεχτά παλληκάρια.
Κι αὐτό εἶναι μόνον ἡ ἀρχή νά πράξει στό μέλλον χειρότερα·
ἀλλ' εἴθε ὁ Ὀλύμπιος Δίας νά καταλύσει τήν δύναμή του,
στήν ἀκμή πρίν ἀκόμη φτάσει τῆς νιότης του.
Ἐμπρός ὅμως, δῶστε μου καράβι γοργόδρομο καί εἴκοσι ἄντρες,
νά τοῦ στήσω καρτέρι στόν γυρισμό του, παραμονεύοντας
στό στενό ἀνάμεσα στήν Ἰθάκη καί στήν κακοτράχαλη Σάμη,
ὥστε τέλος νά 'χει οἰκτρό ὁ ναυτίλος πού πῆγε τόν πατέρα του νά 'βρει.»

Αὐτά 'πε, καί βρῆκε τήν θερμή ὑποστήριξη ὅλων ἡ πρότασή του·
ἀμέσως μετά σηκωθήκαν καί γιά τό παλάτι τραβήξαν τοῦ Ὀδυσσέα.

Δέν ἄργησε ὡστόσο νά μάθει ἡ Πηνελόπη τίς βουλές
πού κλώθανε στό νοῦ τους οἱ μνηστῆρες βυσσοδομῶντας·
ὁ κήρυκας τῆς τά εἶπε ὁ Μέδοντας, πού ἔξω ὄντας ἀπ' τήν αὐλή
κρυφάκουσε τά ὅσα μέσα συνωμοτικά κλώθαν ἐκεῖνοι.
Διασχίζοντας τό παλάτι κίνησε νά τά μηνύσει στή βασίλισσα·
δέν εἶχε προφτάσει νά διαβεῖ τό κατώφλι καί τοῦ 'κραξε ἡ Πηνελόπη:
«Κήρυκα, τί σ' ἔστειλαν ἐδῶ νά κάνεις οἱ ἀγέρωχοι μνηστῆρες;
νά πεῖς μήπως στίς δοῦλες τοῦ θεϊκοῦ Ὀδυσσέα
νά πάψουν τίς δουλειές, καί νά τούς ἑτοιμάσουν τό δεῖπνο;
Ἄμποτε, παίρνοντας τέλος οἱ μνηστεῖες καί οἱ συνάξεις ἐδῶ μέσα,
γιά στερνή φορά κι ὀλόστερνη στό δῶμα τοῦτο τώρα νά δειπνήσουν·
ἐσεῖς, ναί, ὅλοι πού μαζευόσαστε ἐδῶ κάθε τόσο, καί κατατρῶτε
καί ρημάζετε τό βιός τοῦ συνετοῦ Τηλεμάχου.
Ποτέ πρίν δέν ἀκούσατε ἀπό τούς πατέρες σας, σάν ἤσασταν παιδιά,
τί ἤπιος ἄρχοντας ἦταν πάντα ὁ Ὀδυσσέας μέ τούς γονεῖς σας;
Κανέναν μαθές ἀπ' τούς πολίτες δέν ἀδίκησε, κανέναν δέν πρόσβαλε,
κι ἄς εἶναι συνήθως ἄλλοι οἱ τρόποι τῶν τρανῶν βασιλιάδων,
αὐθαίρετα ἄλλον ἀπ' τούς θνητούς νά εὐνοοῦν κι ἄλλον νά κατατρέχουν.
Ἀτασθαλίες ὅμως κεῖνος ποτέ δέν διέπραξε σέ κανέναν,
ἀλλά ἡ δική σας φύση καί τ' ἀνάρμοστα ἔργα σας εἶναι πιά φανερά·
εὐγνωμοσύνη καμμιά γιά τίς πρίν εὐεργεσίες δέν ὑπάρχει.»
Τῆς εἶπε τότε ὁ γνωστικός καί φρόνιμος Μέδοντας:
«Μακάρι, βασίλισσα, νά 'ταν τοῦτο τό κακό ὅλο κι ὅλο.

Ἀλλά κάτι ἄλλο πολύ μεγαλύτερο κι ὀδυνηρότερο σκαρώνουν
οἱ μνηστῆρες, πού ἄμποτε νά μή συντελέσει ὁ γιός τοῦ Κρόνου.
Ἔχουν βάλει βουλή νά σκοτώσουν μέ κοφτερό χαλκό τόν Τηλέμαχο,
καθώς θά ἐπιστρέφει στήν πατρίδα· τοῦ λόγου του πῆγε νά μάθει νέα
γιά τόν πατέρα του στήν ἅγια Πύλο καί στήν ἔνδοξη Λακεδαίμονα.»

Αὐτά’πε, κι αὐτῆς τά γόνατα παραλύσαν κι ἡ καρδιά της,
κι ἔχασε γιά πολλή ὥρα τήν μιλιά της.
Πλημμύρισαν δάκρυα τά μάτια της, ἡ θαλερή πιάστηκε φωνή της.
Ὀψέ πολύ σάν βρῆκε τήν μιλιά της τόν ρώτησε:
«Κήρυκα, τί λόγο εἶχε τό παιδί μου νά μοῦ φύγει;
καμμιά δέν εἶχε ἀνάγκη μέ τά γοργόδρομα νά σαλπάρει τά καράβια,
πού ἅτια γίνονται τῆς θάλασσας στούς ναῦτες,
τίς ὑγρές πλατειές στράτες σάν διαβαίνουν·
ἤ μήπως γιά νά χαθεῖ καί τ’ ὄνομά του ἀκόμη ἀπ’ τόν κόσμο;»
Τῆς ἀποκρίθηκε τότε ὁ γνωστικός καί φρόνιμος Μέδοντας:
«Δέν ξέρω ἄν κάποιος θεός τόν ξεσήκωσε,
ἤ ἀπό δική του παρόρμηση κίνησε νά πάει στήν Πύλο,
νέα γιά τό νόστο νά μάθει τοῦ πατέρα του
ἤ ἀπό ποιά μοῖρα ἔχει πάει κεῖνος θανάτου.»

Αὐτά ὡς εἶπε, ἀποσύρθηκε στό παλάτι μέσα τοῦ Ὀδυσσέα.
Κι αὐτή ἀπό ἀγωνία κατεκλύσθη ψυχοφθόρα καί λύπη,
κι ἀπαντοχή δέν εἶχε σ’ ἕνα σκαμνί ἀπ’ τά πολλά πού ἦταν ἐκεῖ
νά καθήσει, ἀλλά στό κατώφλι κάθησε τῆς περίτεχνης κάμαράς της,
οἰκτρά ἡ δόλια θρηνολογῶντας· κι ὀλόγυρα της σιγοκλαίγαν
οἱ δοῦλες ὅλες, στό δῶμα μέσα ὅσες ἦσαν, παληές καί νέες.
Κλαίοντας γοερά τούς μιλοῦσε καί τούς ἔλεγε ἡ Πηνελόπη:
«Ἀκοῦστε, φίλες· ἀπ’ ὅλες τίς γυναῖκες τῆς γενιᾶς καί τῆς σειρᾶς μου,
ἀσύγκριτα περίσσια βάσανα σέ μένα ἔδωσε ὁ Ὕψιστος.
Τόν ἀκριβό μου ἄντρα ἔχασα πρῶτα τόν λιοντόκαρδο,τόν προικισμένον
μέ κάθε λογῆς χάρες μές στούς Δαναούς, τόν τρισένδοξο,
πού ἡ δόξα του στ’ Ἄργος μέσα ἁπλώνεται καί στήν Ἑλλάδα.
Καί τώρα πάλι τόν λατρευτό μου γιό ἀνάρπαξαν οἱ ἀνεμικές
ἄδοξα ἀπ’ τό παλάτι, κι οὔτ’ ἄκουσα γιά τόν μισεμό του.
Ἄσπλαχνες, οὔτε κι ἀπό σᾶς δέν ἔβαλε κάποια στό νοῦ της
ἀπ’ τήν κλίνη νά μέ ξεπετάξει, μιά πού σαφῶς γνωρίζατε
πότε στό κοῖλο μπῆκε μελανό καράβι κεῖνος νά μισέψει.
Γιατί ἄν μάθαινα ἐγώ πώς εἶχε στό νοῦ του τοῦτο τό ταξίδι,

τότ' ἀσφαλῶς ἤ θά 'μενε, ὅσο κι ἄν εἶχε ξεσηκωθεῖ νά φύγει,
ἤ θ' ἄφηνε στά μέγαρα μέσα τοῦτα μένα πεθαμένη.

Ἀλλ' ἄς τρέξει κάποια τόν γέροντα Δολίο νά καλέσει,
τόν δοῦλο πού μοῦ δωσε ἐδῶ σάν πρωτοῆρθα ὁ πατέρας μου,
καί τό πολύδεντρο περιβόλι τώρα μοῦ φροντίζει.
Στόν Λαέρτη θέλω τάχιστα νά πάει καί νά καθήσει νά τοῦ πεῖ τά πάντα,
μήπως ἐκεῖνος κάποια βουλή μέσα στό νοῦ του κλώσει,
καί βγεῖ καί μιλήσει στό λαό του, ὀδυρόμενος πού βάλανε βουλή
τόν γόνο τόν δικό του καί τοῦ ἰσόθεου Ὀδυσσέα ν' ἀφανίσουν.»

Τῆς εἶπε τότε ἡ Εὐρύκλεια, ἡ πιστή παραμάνα:
«Μ' ἀνήλεο χαλκό ἄν θέλεις σκοτωσέ με, θυγατέρα μου,
ἄν θέλεις ἄφησέ με· μά λέξη ἐγώ δέν θά σοῦ κρύψω.
Ἤξερα ἐγώ τά πάντα, καί τίς προμήθειες πού ζήτησε,
ψωμί, γλυκόπιοτο κρασί, ἐγώ τοῦ ἔδωσα· μά μέ βαρύ μ' ἔδεσε ὅρκο
νά μή στό πῶ, ἡ δωδεκάτη μέρα πρῶτα πρίν χαράξει,
ἐκτός κι ἄν ἡ ἴδια τόν γυρέψεις κι ἀκούσεις γιά τόν μισεμό του·
δέν ἤθελε νά κλαῖς καί τ' ὄμορφο ν' ἀφανίζεις πρόσωπό σου.
Ἀλλ' ἀφοῦ νιφτεῖς καί δροσιστεῖς καί καθαρά σκουτιά φορέσεις,
ἀνέβα τώρα μαζί μέ τίς παρακόρες σου στήν κάμαρά σου,
καί προσευχήσου στήν Ἀθηνᾶ, τήν κόρη τοῦ κεραυνόχαρου Δία·
μπορεῖ αὐτή ἔπειτα κι ἀπ' τόν θάνατο νά τόν γλυτώσει.
Καί μή ταλαιπωρεῖς τόν ἤδη ταλαιπωρημένο γέροντα·
γιατί δέν νομίζω πώς εἶναι τόσο πολύ μισητή στούς μακάριους θεούς
ἡ σπορά τοῦ Ἀρκείσιου, ἀλλά κάποιος ἀπόγονός του θά μείνει,
πού τό ψηλόροφο παλάτι καί τά εὔφορα ἀγροκτήματα τ' ἀλαργινά
δικά του θά 'χει.»

Αὐτά καί κατασίγασε τόν θρῆνο της καί στέγνωσε τά δάκρυά της.
Κατάδροση, κατακάθαρα σκουτιά ντυμένη, ἡ βασίλισσα
ἀνέβηκε μαζί μέ τίς παρακόρες της στήν κάμαρά της,
ἔβαλε ἀγιοκρίθαρα σ' ἕνα πανέρι καί δεόταν μέ θέρμη στή θεά:
«Ἀκαταδάμαστη κόρη τοῦ κεραυνόχαρου Δία, ἐπάκουσόν με·
ἄν ποτέ ὁ πολύβουλος σ' εὐχαρίστησε Ὀδυσσέας
παχιά μεριά βοδιῶν ἤ προβάτων καίγοντας στά μέγαρά του,
θυμήσου τώρα τίς προσφορές του καί τόν λατρευτό σῶσε τόν γιό μας·
ἀπ' τούς κακόβουλους, τούς ὑπερφίαλους μνηστῆρες φύλαξέ τον.»

Αὐτά ὡς εἶπε ἀνολόλυξε, καί ἡ θεά ἄκουσε τήν προσευχή της.

Ἀνεβόησαν ὡστόσο στό σκιερό μέσα παλάτι κι οἱ μνηστῆρες·
κι ἕνας κάποιος ἀπό τούς φαντασμένους νέους πῆρε νά λέει:
«Γάμο μᾶς ἑτοιμάζει κατάδηλα ἡ πολυπόθητη βασίλισσα,
καί δέν ξέρει πώς παγίδα θανάτου ἔχει ἤδη στηθεῖ γιά τό παιδί της.»

Αὐτά εἶχαν νά λένε, ἀφοῦ τά πράγματα πῶς εἶχαν γίνει δέν κατεῖχαν.
Πῆρε τόν λόγο τότε καί τούς εἶπε ὁ Ἀντίνοος:
«Εὐλογημένοι, τίς μεγαλαυχίες ὅλες τοῦτες παρατεῖστε,
μή τ' ἀκούσει καί παραμέσα κάποιος τά μηνύσει.
Σωπᾶστε λοιπόν κι ἄς σηκωθοῦμε ὅλοι νά φέρουμε εἰς πέρας
αὐτό τό σχέδιο, πού ἔχουμε ἐμεῖς ὅλοι καταστρώσει.»

Αὐτά ὡς εἶπε διάλεξε εἴκοσι ἄντρες, τούς ἄριστους,
καί στά γοργόρδομα καράβια κίνησαν νά πᾶν καί στ' ἀκρογιάλι.
Σύρανε καταπρωτῆς τό μελανό πλεούμενο στά νερά
φέραν καί βάλαν μέσα τά ξάρτια, στῆσαν τό κατάρτι.
πέρασαν τά κουπιά στούς δερμάτινους σκαρμούς,
ὅλα κατά σειρά μέ τάξη, καί τά λευκά πανιά τέλος ἁπλώσαν·
ὁλοπρόθυμοι κι οἱ παραγιοί τούς φέραν τ' ἄρματα.
Ἄραξαν τότε τό πλεούμενο στό μουράγιο καί βγῆκαν ἔξω
στ' ἀκρογιάλι· δείπνησαν καί περιμέναν νά πέσει τό βράδυ.

Στ' ἀνώϊ ὡστόσο ἡ φρόνιμη Πηνελόπη κειτόταν νηστική,
δίχως ψωμί, δίχως φαϊ. δίχως νερό ν' ἀγγίξει.
Οἱ ἔγνοιες τριβελίζαν τό μυαλό της, τί θά γίνει,
θά ξέφευγε ἆραγε τόν θάνατο ὁ ἄμεμπτος γιός της,
ἤ ἀπό τούς ὑπερφίαλους θά δαμαζόταν μνηστῆρες.
Πῶς ἐξεγείρει ὁ κίνδυνος τόν λιόντα πού κυνηγοί τόν ἔχουν ζώσει,
καί τρομαγμένος βλέπει νά σφίγγει ὁ δολερός κλοιός ὁλόγυρά του,
ἔτσι κι ὁ νοῦς ἐκείνης τυραννιόταν, ὥσπου γλυκός τήν πῆρε ὕπνος.
Ἀνάγειρε στήν κλίνη κι ἐκοιμήθη, καί λύθηκαν οἱ ἁρμοί ὅλοι
στό κορμί της.

Ἄλλα ἔβαλε τότε στόν νοῦ της ἡ θεά Ἀθηνᾶ, ἡ γλαυκομάτα.
Ἔπλασε ἕνα εἴδωλο πού εἶχε τήν μορφή γυναίκας·
ἔμοιαζε μέ τήν Ἰφθίμη, τήν κόρη τοῦ ἀντρειωμένου Ἰκάριου,
καί γυναῖκα τοῦ Εὔμηλου, στίς Φερές πού κατοικοῦσε.
Στά δώματα τό 'στειλε τοῦ θεϊκοῦ Ὀδυσσέα,
τόν θρῆνο καί τόν ὀδυρμό νά πάψει τῆς Πηνελόπης,
πού ὀδυρόταν κι ἔκλαιε χύνοντας μαῦρο δάκρυ.

Μπῆκε στήν καμαρά της ἀπ' τήν κλειδωνιά, στό λουρί πλάϊ τοῦ σύρτη,
στάθηκε πάνω ἀπ' τήν κεφαλή της, καί τῆς μιλοῦσε καί τῆς ἔλεγε:
«Κοιμᾶσαι, ἀλαλιασμένη ἀπό τήν λύπη, Πηνελόπη;
Μεριμνοῦν ὅμως οἱ τρισμακάριοι θεοί καί δέν ἀφήνουν
οὔτε νά κλαῖς οὔτε νά θλίβεσαι· θά γυρίσει ὁ γιός σου σῶος
στήν πατρίδα, γιατί 'ναι ἀγνός στά μάτια τῶν θεῶν χωρίς σφάλμα κανένα.»

Τῆς ἀποκρίθηκε τότε ἡ γνωστική καί φρόνιμη Πηνελόπη,
γλυκά πολύ στίς πύλες τῶν ὀνείρων πού κοιμόταν:
«Τί τάχα σ' ἔφερε, ἀδελφή μου, ἐδῶ πέρα; δέν πολυσύχναζες
πρίν στά μέρη μας, ἀφοῦ 'ναι πάρα πολύ μακριά τό σπιτικό σου.
Τόν θρῆνο μέ καλεῖς νά πάψω καί τίς ὀδύνες τίς πολλές,
τόν νοῦ καί τήν καρδιά πού μοῦ σπαράζουν, τῆς δύστυχης
πού τόν ἀκριβό μου ἄντρα ἔχασα πρῶτα τόν λιοντόκαρδο,
τόν προικισμένο μέ κάθε λογῆς χάρες μές στούς Δαναούς, τόν τρισένδοξο,
πού ἡ δόξα του στ' Ἄργος μέσα ἁπλώνεται καί στήν Ἑλλάδα.
Καί τώρα πάλι ὁ λατρευτός μου γιός σέ κοῖλο πάνω σάλπαρε καράβι,
ἄγουρο παιδί, ἄβγαλτο στόν κόσμο, ἄπειρο σχεδόν στούς κόπους.
Γιά τοῦτον πιό πολύ ἐγώ ὀδύρομαι παρά γιά κεῖνον·
γιά τοῦτον τρέμει ἡ καρδιά μου καί φοβᾶμαι κάτι μή μοῦ πάθει,
ἤ ἀπ' αὐτούς στή χώρα τους πού ταξιδεύει ἤ μές στό πέλαγος.
Πολλοί μαθές ἐπίβουλοι ἐχθροί βυσσοδομοῦν ἐναντίον του,
ἔχοντας βάλει βουλή νά τόν σκοτώσουν, στήν πατρική του γῆ πρίν νά γυρίσει.»

Τῆς ἀποκρίθηκε τό ἀχνό εἴδωλο καί τῆς εἶπε:
«Θάρρος, διόλου μήν ἀφήνεις νά κατακυριεύσει ὁ φόβος τήν καρδιά σου·
γιατί ἔχει συνοδό του στό ταξίδι κι ὁδηγήτρια
αὐτήν πού κι ἄλλοι θά εὐχόνταν νά τούς παραστέκει – γιατί 'ναι κραταιή –
τήν Παλλάδα Ἀθηνᾶ. Σέ λυπᾶται ἡ καρδιά της πού ὀδύρεσαι,
καί μ' ἔχει στείλει τώρα ἐδῶ νά σέ παρηγορήσω.»

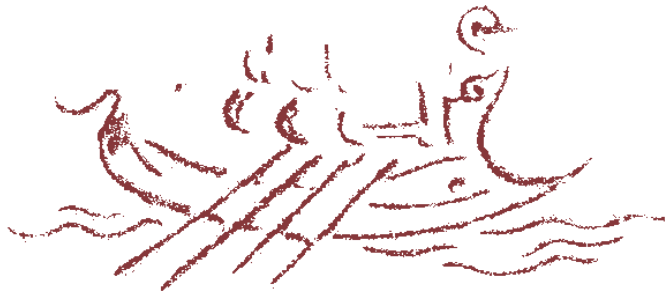
Τῆς εἶπε τότε ἡ γνωστική καί φρόνιμη Πηνελόπη:
«Θεόσταλτη ἄν πράγματι εἶσαι, καί θεοῦ φωνή ἄν ἄκουσες,
ἔλα καί γιά τόν βαρειόμοιρο ἐκεῖνον μίλησέ μου.
Πές μου ἄν κάπου ζεῖ ἀκόμη καί τό φῶς βλέπει τοῦ ἥλιου,
ἤ ἔχει πιά πεθάνει καί στά δώματα εἶναι τοῦ Ἅδη.»

Τῆς ἀποκρίθηκε τό ἀχνό εἴδωλο καί τῆς εἶπε:
«Δέν πρόκειται νά συνεχίσω ν' ἀγορεύω τώρα γιά κεῖνον,
ἄν ζεῖ ἤ ἄν ἔχει πεθάνει.

Εἶναι κακό ἀερολογίες κάποιος ν' ἀραδιάζει.»

Αὐτά ὡς εἶπε πέταξε μέ τίς πνοές πέρα τ' ἀνέμου,
μέσα ἀπ' τήν κλειδωνιά περνῶντας, στόν παραστάτη πλάϊ τῆς πόρτας.
Πετάχτηκε ἀπό τόν ὕπνο τότε ἡ θυγατέρα τοῦ Ἰκάριου,
κι εἶχε γλυκάνει ἡ καρδιά της· ἦταν τόσο ἐναργές τό ὄνειρο,
πού τῆς φανερώθηκε στά σκοτάδια μέσα τῆς νύχτας.

Εἶχαν ἤδη σαλπάρει καί στίς ὑγρές πλέαν τίς στράτες οἱ μνηστῆρες,
τόν ἄγριο φόνο τοῦ Τηλεμάχου ἀναδεύοντας στόν νοῦ τους.
Καταμεσῆς στό πέλαγος ὑπάρχει μιά βραχονησίδα, ὄχι μεγάλη,
ἀνάμεσα στήν Ἰθάκη καί στίς ἀπόκρημνες ἀκτές τῆς Σάμης,
ἡ Ἀστερίδα, πού δίδυμους ἔχει κόρφους φιλόξενους γιά τά καράβια.
Ἐκεῖ τοῦ στήσανε καρτέρι καί περίμεναν οἱ Ἀχαιοί.

Καλυψώ - Τό Ναυάγιο

Ἀπό τοῦ τιμημένου Τιθωνοῦ τήν ἀγκαλιά στόν οὐρανό
ἀνέβαινε ψηλά ἡ Χαραυγή,
τό φῶς σ' ἀθάνατους καί σέ θνητούς νά φέρει·
καί οἱ θεοί στούς θρόνους κάθονταν νά βουλευτοῦν,
κι ἀνάμεσά τους βαρύβροντος καί τρανοδύναμος ὁ Δίας.
Τόν λόγο εἶχε ἡ Ἀθηνᾶ· γιά τά πολλά τυράγνια
τούς μιλοῦσε τοῦ Ὀδυσσέα πού τόν νοιάζονταν,
στά δώματα ὄντας ἀποκλεισμένος τῆς Νεράϊδας:
«Πατέρα Δία καί σεῖς οἱ ἄλλοι τρισμακάριοι θεοί αἰώνιοι,
μή σώσει πιά καί βασιλεύσει ἤπιος ἄρχοντας,
πρᾶος καί καλόγνωμος, μήτε σωστός μήτε καί δίκαιος,
ἀλλά τύραννος ἄς εἶναι πάντα ὁ βασιλιάς κι ἀδικοπράχτης.
Τόν θεϊκό κοιτᾶχτε Ὀδυσσέα!
Ἤπιος ἦταν βασιλιάς καί σάν πατέρας στοργικός μέ τόν λαό του,
κι ὅμως κανείς ἀπ' ὅσους ὅριζε δέν τόν θυμᾶται.

Ἀλλά σ’ ἕνα νησί ἀπ’ τά πικρά ρεύει κεῖνος τά βάσανα,
στά μέγαρα τῆς νεράϊδας Καλυψοῦς, πού τόν κρατᾶ ἐκεῖ
ἀθέλητά του. Κι οὔτε μπορεῖ στήν πατρική του γῆ νά γυρίσει·
οὔτε καράβια μέ κουπιά ἔχει μαθές οὔτε συντρόφους,
πίσω, πάνω ἀπ’ τῆς θάλασσας τά πλάτη, νά τόν φέρουν.
Καί τώρα πάλι τόν ἀγαπητό του γιό βαλθήκαν νά σκοτώσουν·
στήν ἱερή πῆγε τήν Πύλο καί στήν Λακεδαιμόνια γῆ τήν θεϊκιά
γιά τόν πατέρα του νά μάθει, κι ἐνέδρα στόν γυρισμό τοῦ ἔχουν στήσει.»
Παίρνοντας τόν λόγο ὁ Δίας, ὁ συνεγέρτης τῶν νεφῶν, τῆς εἶπε:
«Τέκνον μου, τί λόγος εἶναι τοῦτος τώρα πού ξεστόμισες;
Δική σου τοῦτα μή δέν ἦτανε βουλή, δικό σου σχέδιο,
γιά νά τούς τιμωρήσει κείνους ὁ Ὀδυσσέας σάν γυρίσει;
καί τόν Τηλέμαχο ἐσύ νά τόν συντρέξεις, ἔχεις τήν δύναμη,
σῶος καί ἀβλαβής στήν πατρική του γῆ γιά νά γυρίσει,
καί οἱ μνηστῆρες ἄπραχτοι νά πᾶνε καί νά ’ρθοῦν μέ τό καράβι.»

Αὐτά· καί γυρνῶντας στόν Ἑρμῆ, τόν γιό του, πρόσταξε:
«Ἑρμῆ, μαντατοφόρος εἶσαι σύ καί στ’ ἄλλα, ἀνάγγειλε
στήν ὡριοπλέξουδη Νεράϊδα, πώς εἶναι ἀμετάκλητη βουλή μου
τοῦ Ὀδυσσέα τοῦ καρτερικοῦ ὁ νόστος. Ν’ ἀρχίσει ἀμέσως κεῖνος
τό ταξίδι, χωρίς τήν συνδρομή οὔτε θεῶν οὔτε κι ἀνθρώπων·
ἀλλά σέ μιά ξυλόδετη πάνω σχεδία δεινοπαθῶντας, τήν εἰκοστή μέρα
στήν εὔφορη Σχερία θά φτάσει,στή χώρα τῶν ἰσόθεων Φαιάκων.
Θά τόν καλοδεχτοῦν αὐτοί καί σάν θεό θά τόν τιμήσουν.
Καράβι στή γῆ τήν πατρική του νά τόν φέρει θ’ ἁρματώσουν,
καί πλούσια δῶρα, χαλκό, χρυσάφι, φορεσιές, θά τοῦ χαρίσουν·
τόσα, ὅσα οὐδέποτε θά ’φερνε ὁ Ὀδυσσέας ἀπ’ τήν Τροία,
ἀβλαβής ἄν θά γυρνοῦσε, τό μερτικό του ἀπ’ τήν λεία κουβαλῶντας.
Ἔτσι· εἶναι μαθές τῆς μοίρας του ν’ ἀνταμώσει τούς δικούς του,
στ’ ἀρχοντικό του σπίτι καί στή γῆ τήν πατρική του νά γυρίσει.»

Αὐτά’πε, κι ὁ ψυχοπομπός δέν ἀπείθησε Ἀργειφόντης.
Τ’ ἀθάνατα, τά πανωραῖα, τά χρυσά δένει στά πόδια παρευθύς
τά σάνδαλά του, αὐτά πού πάνω ἀπό θάλασσες τόν φέρναν
καί στεριές μέ τίς πνοές μαζί τ’ ἀνέμου.
Πῆρε καί τό ραβδί πού τῶν θνητῶν τά μάτια θέλγει·
μέ τοῦτο ὑπνωτίζει ἤ συνεγείρει ὅποιους θέλει.
Αὐτό στά χέρια του κρατῶντας ὁ κραταιός πετοῦσε Ἀργειφόντης.
Πετῶντας πέρασε τήν Πιερία κι ἀπ’ τόν αἰθέρα στρώθηκε στό πέλαγος·

κι ἔφευγε μέ ὀρμή πάνω ἀπ' τό κῦμα σάν γλάρος μοιάζοντας,
πού ψάρια ὡς ἀγρεύει στούς φοβερούς μέσα κόρφους
τῆς ἀτρύγητης θάλασσας, μουσκεύει τά πυκνά φτερά στήν ἁλισάχνη.
Μ' αὐτόν παρόμοιος τά χίλια μύρια ἱππεύοντας τά κύματα
ταξίδευε ὁ φτερωτός Ἑρμῆς.

Ἀλλ' ὅταν ἔφτασε πιά στ' ἀλαργινό νησί, στή στεριά
ἀπ' τό γεράνιο βγαίνοντας τότε τό πέλαγος,
τόν δρόμο πῆρε ὥσπου στό μέγα σπήλαιο νά φτάσει,
ἡ ὡριοπλέξουδη, ὅπου κατοικοῦσε ἡ Νεράϊδα.
Τήν βρῆκε νά 'ναι μέσα.
Λαμπάδιαζε τρανή φωτιά στή στιά, καί μοσχοβόλαγε τό νησί
ἀπό τήν εὐωδία τῆς θούγιας καί τοῦ καλόσχιστου τοῦ κέδρου,
πού καιγόνταν.
Κι ἀπό μέσα τό λιγερόφωνο ἁπλωνόταν τραγούδι τῆς θεᾶς
πού ὕφαινε, χρυσή σαΐτα παίζοντας, στόν ἀργαλειό της.
Δάσος ἀπό ψηλόκορμα δέντρα φουντωμένα περίζωνε τήν σπηλιά,
λεῦκες κι εὐκάλυπτοι καί κυπαρίσσια εὐωδιαστά.
Μακρυφτέρουγα πουλιά φωλιάζαν στά κλαδιά τους,
γεράκια, κουκουβάγιες καί λαλίστατες θαλασσινές κουροῦνες,
πού ἄλλη δέν ἔχουν ἔγνοια ἀπό τά ἔργα τῆς θάλασσας.
Μιά νεαρή κληματαριά στεφάνωνε ὀλόγυρα τήν γλαφυρή σπηλιά,
θαλερή, πολλά τσαμπιά σταφύλια θηλάζοντας.
Τέσσερες κρῆνες, ἡ μιά πλάϊ στήν ἄλλη, χύνανε ἄλλη ἀπό δῶ
κι ἄλλη ἀπό κεῖ τά κρούσταλλα νερά τους.
Κι ὀλόγυρα λειβάδια θαλερά βιολέτα κι ἀγριοσέλινο.
Κι ἕνας ἀθάνατος ἄν περνοῦσε ἀπό δῶ θ' ἄφηνε τό θαῦμα του
θωρῶντας τα· θ' ἀναγάλλιαζε ἀπό τό θαῦμα ἡ ψυχή του.

Ἐδῶ στάθηκε καί θαύμαζε ὁ ψυχοπομπός Ἀργειφόντης.
Ἀλλ' ὅταν πιά ἀποθαύμασε τά πάντα ἡ ψυχή του,
μπῆκε παρευθύς στήν εὐρύχωρη σπηλιά· κι ἀπέναντί της
σάν τόν εἶδε τόν γνώρισε ἡ Καλυψώ, ἡ τρισεύγενη θεά.
Γνωρίζονται μαθές οἱ ἀθάνατοι θεοί μεταξύ τους,
ἀκόμη κι ἄν ἔχει κάποιος ἀπόμακρα τήν κατοικιά του.
Ἀλλά τόν ἀντρειωμένο Ὀδυσσέα δέν τόν βρῆκε μέσα.
Αὐτός ἐκεῖ στό ἴδιο πάντα μέρος καθισμένος στ' ἀκρογιάλι
ἔκλαιγε· σκίζαν τά δάκρυα, οἱ στεναγμοί κι οἱ πόνοι τήν καρδιά του.
Κι ὀλοένα τό ἀπέραντο ἀγνάντευε πέλαγος, μαῦρο χύνοντας δάκρυ.

Οἱ δυό θεοί, ὁ Ἑρμῆς καί ἡ Καλυψώ, στήν σπηλιά μόνοι.
Σ’ ὀλόλαμπρο θρόνο ἀστραφτερό τόν ἔβαλε νά καθήσει
ἡ τρισεύγενη θεά, καί τόν ρωτοῦσε καί τοῦ ’λεγε:
«Ἄγγελε Ἑρμῆ μέ τό χρυσό ραβδί στό χέρι,
τί λόγος τάχα σ’ ἔφερε ’δῶ πέρα; φίλος πάντα σεβάσμιος,
ἀλλά δέν σύχναζες πρίν στά λημέρια μου.
Μίλα, φανέρωσε τί ἔχεις στό νοῦ σου καί θά γίνει·
πρόθυμα θά τό κάνω, ἄν μπορῶ κι ἄν εἶναι δυνατόν νά γίνει.
Μά ἔλα κόπιασε νά σέ φιλέψω, ξένε μου, πρῶτα.»

Αὐτά ὡς εἶπε, πλούσιο τραπέζι τοῦ παρέθεσε ἡ θεά,
κόκκινο νέκταρ κι ἀμβροσία νά φάει νά πιεῖ.
Ἔτρωγε κι ἔπινε λοιπόν ὁ φτερωτός μαντατοφόρος.
Κι ὅταν δείπνησε καί στέριωσε μέ τό φαγοπότι ἡ καρδιά του,
μίλησε τότε πιά, ἀπάντησε στό ρώτημά της κι εἶπε:
«Θεόν θεά ρωτᾶς τόν λόγο πού ἦρθα γιά νά μάθεις·
τήν πᾶσα ἀλήθεια λοιπόν θά σοῦ πῶ ὅπως ζητᾶς.
Ο Δίας μέ πρόσταξε νά ’ρθω ἐδῶ, δέν εἶναι ἀπό θέλημα δικό μου·
ποιός μέ τήν θέλησή του θά διάβαινε ἕνα τόσο μέγα ἄσωστο
πέλαγος; κι οὔτε εἶναι κάποια πόλη θνητῶν ἐδῶ κοντά,
πλούσιες κι ἐκλεκτές θυσίες πού προσφέρουν στούς θεούς.
Ἀλλά εἶναι νόμος ἡ βουλή τοῦ κεραυνόχαρου Δία,
κι οὔτε νά τόν παραβεῖ μπορεῖ οὔτε νά τόν ἀκυρώσει ἄλλος θεός.
Ζεῖ, λέει, κοντά σου ἕνας ἄντρας, ὁ πιό συφοριασμένος ἀπ’ ὅλους
τούς ἄλλους πού πολεμήσαν γύρω ἀπό τό κάστρο τοῦ Πρίαμου,
ἐννιά ὁλόκληρα χρόνια, καί τόν δέκατο ἀφοῦ κουρσέψαν τήν πόλη
κινήσαν γιά τήν πατρίδα· ἀλλά στόν γυρισμό δεῖξαν ἀσέβεια στήν Ἀθηνᾶ,
κι αὐτή ἄνεμο σήκωσε κακό καί κύματα θεριά ἐναντίον τους.
Καταποντίστηκαν τότε ὅλοι οἱ ἄλλοι τιμημένοι σύντροφοί του,
κι αὐτόν τόν σάρωσε ὁ ἄνεμος καί τόν ἔβγαλε ἐδῶ τό κῦμα.
Αὐτόν τώρα προστάζει νά τόν ξεπροβοδίσεις τό γρηγορότερο.
Δέν εἶναι πεπρωμένο νά χαθεῖ ἐδῶ, μακριά ἀπ’ τούς δικούς του
ἀλλ’ εἶναι τῆς μοίρας του νά ξαναδεῖ τούς δικούς του,
στ’ ἀρχοντικό του σπίτι καί στήν πατρική του γῆ νά γυρίσει.»

Τοῦτ’ ἀκούγοντας ρίγησε ἡ Καλυψώ, ἡ τρισεύγενη θεά,
καί λόγια λαλῶντας πετούμενα ξέσπασε:
«Σκληρόψυχοι εἶστε, θεοί, ζηλόφθονοι εἶστε, ὅσο ἄλλος κανείς·
πλαντάζετε, θεές νά συμπλαγιάζουν μέ θνητούς στά φανερά

σάν δεῖτε, κι ἄν κάποια μοιραστεῖ τήν κλίνη της μέ τόν καλό της.
Ἔτσι ὅταν τόν Ὠρίωνα διάλεξε ἡ ροδοδάχτυλη Αὐγή,
τόσο πολύ πλαντάξατε θεοί ἀνέγνιοι,
ὥσπου στήν Ὀρτυγία, ἡ χρυσόθρονη Ἄρτεμη ἡ ἀγνή
μέ τίς ἀνέγγιχτες ἐφορμῶντας τίς σαΐτες της τόν θέρισε.
Ἔτσι κι ὅταν ἡ ὡριοπλέξουδη Δήμητρα στοῦ Ἰασίονα
ἐνέδωσε τόν πόθο,
κι ἐρωτόσμιξε μαζί του σέ χωράφι μέσα τριπλόργωτο·
οὔτε τότε δέν ἀργήσαν νά φτάσουν τά μαντᾶτα στόν Δία,
πού πύρινο ρίχνοντας ἀστροπελέκι τόν ἀφάνισε.
Ἔτσι φθονεῖτε καί μένα τώρα, θεοί, ἄντρα θνητόν νά ’χω κοντά μου.
Ἐγώ τόν ἔσωσα σέ μιά καρίνα πάνω ἀνεβασμένον, ὁλομόναχον,
ἀφοῦ τό γρήγορο καράβι τοῦ τό σύντριψε ὁ Δίας,
πύρινο ἀστροπελέκι ξαπολυῶντας καταμεσῆς στό μπλάβο πέλαγος.
Καταποντίστηκαν τότε ὅλοι οἱ ἄλλοι τιμημένοι σύντροφοί του,
κι αὐτόν τόν σάρωσε ὁ ἄνεμος καί τόν ἔβγαλε ἐδῶ τό κῦμα.
Κι ἔγινα ἐγώ τροφός καί φίλη του κι εἶχα σκοπό, ἀθάνατον
νά τόν κάνω κι ἀγέραστον, αἰώνια νέο.
Ἀλλ’ ἀφοῦ εἶναι νόμος ἡ βουλή τοῦ κεραυνόχαρου Δία,
κι οὔτε νά τόν παραβεῖ μπορεῖ οὔτε νά τόν ἀκυρώσει ἄλλος θεός,
ἄς πάει νά θαλασσοδέρνεται στ’ ἀτρύγητο μέσα τό πέλαγος,
ἀφοῦ ἐκεῖνος τόν παρακινεῖ καί τόν προστάζει.
Τρόπο ἐγώ πάντως δέν ἔχω νά τόν ξεπροβοδίσω·
οὔτε καράβια μέ κουπιά ἔχω μαθές οὔτε συντρόφους,
πίσω, πάνω ἀπ’ τῆς θάλασσας τά πλάτη, νά τόν φέρουν.
Πρόθυμα ὅμως κι ἀνεπιφύλαχτα θά τόν ὁρμηνέψω
σῶος κι ὅσο γίνεται ἀβλαβής στήν πατρική του γῆ νά γυρίσει.»

Τῆς εἶπε τότε ὁ ψυχοπομπός Ἀργειφόντης :
«Ἔτσι τώρα ξαπόστειλέ τον, κι ἀπ’ τήν ὀργή φυλάξου τοῦ Δία,
μή τυχόν χολωθεῖ καί σκληρά σέ τιμωρήσει μιά μέρα.»

Αὐτά λοιπόν ὡς εἶπε ὁ κραταιός ἀπῆλθε Ἀργειφόντης·
καί ἡ Νεράϊδα ἡ σεβάσμια στόν ἀντρειωμένο Ὀδυσσέα
κίνησε νά πάει, στά μηνύματα πειθαρχῶντας τοῦ Δία.
Τόν βρῆκε καθισμένον στήν ἀκτή νά κλαίει· δέν στέγνωναν ποτέ
ἀπ’ τά δάκρυα τά μάτια του, τόν ἔτρωγε ὁ καημός τοῦ νόστου·
οἱ μέρες του κυλοῦσαν χωρίς γλύκα, χαρά δέν τοῦ δινε πιά ἡ Νεράϊδα.
Ἀλλ’ ἦταν κατ’ ἀνάγκην πού πλάγιαζε μαζί της στίς γλαφυρές

μέσα σπηλιές τίς νύχτες, ἀπό δικό της πόθο ὄχι δικό του·
καί τίς μέρες στήν ἀμμουδιά καί στῆς ἀκτῆς τούς βράχους καθισμένος,
σπαράζοντας μέ δάκρυα στεναγμούς καί πόνους τήν καρδιά του,
τοῦ ἀδιάβατου πελάγους ξαγνάντευε τά πλάτη, μαῦρο χύνοντας δάκρυ.
Στάθηκε κοντά του ἡ τρισεύγενη θεά καί τοῦ μιλοῦσε καί τοῦ' λεγε:
«Μή μοῦ κλαῖς ἄλλο πιά καί μήν ὀδύρεσαι, βαρειόμοιρε,
μή χαλᾶς τήν ζωή σου· νά σέ ξεπροβοδίσω εἶμαι ἤδη ὀλοπρόθυμη.
Ἐμπρός λοιπόν ξύλα μακριά μέ τό χαλκό πήγαινε κόψε,
καί μιά πλατειά μ' αὐτά σχεδία φκιάξε· γερό σκαρί μετά πάνω της
στῆσε, στό πέλαγος πάνω τό κατσαχνιασμένο νά σέ φέρει.
Κι ἐγώ ψωμί, νερό καί κόκκινο κρασί μέσα θά βάλω,
ὅλα τ' ἀπαραίτητα γιά νά συντηρηθεῖς, ἡ πεῖνα νά μή σέ θερίσει.
Καί σκουτιά θά σοῦ δώσω νά ντυθεῖς, κι ἀεράκι πίσω σου οὔριο θά στείλω,
σῶος κι ὅσο γίνεται ἀβλαβής στήν πατρική σου γῆ γιά νά γυρίσεις·
ἄν θέλουν βεβαίως οἱ θεοί, στῶν οὐρανῶν πού κατοικοῦν τά πλάτη,
κι εἶναι δυνατότεροι ἀπό μένα εἰς πέρας ὅ,τι βουληθοῦν νά φέρουν.»

Ρίγησε σάν τήν ἄκουσε ὁ πολύπαθος ἥρωας Ὀδυσσέας κι εἶπε·
πέταξαν σάν πουλιά κατά κείνην τά λόγια του:
«Κάτι ἄλλο μελετᾶς σίγουρα ἐσύ θεά στό νοῦ σου, ὄχι τόν νόστο.
Τί; τό ἄγριο, τό φοβερό, τό μέγα πέλαγος νά περάσω μέ καλεῖς
μέ μιά σχεδία; αὐτό οὔτε καράβια ἰσοζύγιστα γοργόδρομα
δέν τό περνᾶνε, πρίμο ἀεράκι ἀπό Διός ὁλόχαρα κι ἄς τ' ἀρμενίζουν.
Μά δέν πρόκειται σέ σχεδία νά ἐπιβῶ ἐγώ ἀθέλητά σου,
ἄν γιά χάρη μου, θεά, δέν στρέξεις μέγαν ὅρκον νά δώσεις
πώς ἄλλο πάθημα κακό δέν μελετᾶ γιά μένα ὁ νοῦς σου.»

Αὐτά τοῦ λόγου του· καί χαμογέλασε ἡ Καλυψώ, ἡ τρισεύγενη θεά,
ἄπλωσε τό χέρι καί τόν χάϊδεψε καί τοῦ μιλοῦσε καί τοῦ 'λεγε:
«Εἶσαι στ' ἀλήθεια ἕνας ἄτιμος, ἕνας πανοῦργος·
κοίτα τί πέρασε ἀπ' τό μυαλό σου κι ἕνα τέτοιο ξεστόμισες λόγο.
Μάρτυς μου ἡ γῆ αὐτή κι ὁ οὐράνιος θόλος πάνωθε μας,
καί τῆς Στυγός τά κρεμαστά νερά – μεγαλύτερος καί φριχτότερος
ὅρκος γιά τούς μακάριους θεούς δέν ὑπάρχει –
πώς ἄλλο πάθημα κακό δέν μελετᾶ γιά σένα ὁ νοῦς μου.
Ἀλλ' αὐτά ἔχω μόνον κατά νοῦν καί συλλογίζομαι,
ὅσα καί γιά μένα τήν ἴδια θά σκεφτόμουν, σέ μιά τέτοια
ἄν βρισκόμουν χρεία· γιά τό καλό μαθές δουλεύει ὁ νοῦς μου,
κι εἶναι πονετική, δέν εἶναι ἀπό σίδερο στό στῆθος μέσα ἡ καρδιά μου.»

Αὐτά ὡς εἶπε, πῆρε γοργά τήν στράτα πρώτη ἡ τρισεύγενη θεά·
στά θεϊκά πίσω τ' ἀχνάρια βάδιζε μετά καί κεῖνος.
Κι ἔφτασαν στήν θολωτή σπηλιά καί ἡ θεά κι ὁ ἄντρας.
Ἐκεῖνος κάθησε στόν θρόνο ἀπ' ὅπου εἶχε σηκωθεῖ πρίν ὁ Ἑρμῆς,
καί ἡ Νεράϊδα τοῦ παρέθεσε ἐδέσματα κάθε λογῆς,
νά φάει νά πιεῖ, τέτοια πού οἱ θνητοί τρῶνε ἀνθρῶποι.
Ἐκείνη στόν θεϊκό ἀντίκρυ κάθησε Ὀδυσσέα,
κι ἀμβροσία καί νέκταρ τῆς παρέθεσαν οἱ δοῦλες.
Κι αὐτοί στά ἕτοιμα μπροστά τους φαγητά τά χέρια ἁπλώναν.
Φάγαν λοιπόν καί ἤπιαν καί εὐφρανθήκαν, καί τότε πῆρε τόν λόγο
ἡ Καλυψώ, ἡ τρισεύγενη θεά, καί εἶπε :
«Ἀρχοντογεννημένε γιέ τοῦ Λαέρτη, πολυμήχανε Ὀδυσσέα,
ἔτσι λοιπόν, στό σπίτι σου στήν πατρική σου γῆ
ἀμέσως τώρα θέλεις νά γυρίσεις; ἄς εἶναι, ἄμε στό καλό.
Ἄν ὅμως μποροῦσε νά συλλάβει ὁ νοῦς σου πόσα βάσανα
θά σέ χορτάσει ἡ μοῖρα, στήν πατρική σου γῆ πρίν φτάσεις,
ἐδῶ θ' ἀπόμενες μαζί μου τό δῶμα τοῦτο νά φυλᾶς,
κι ἀθάνατος θά 'σουν, ὅσο κι ἄν σέ φλογίζει ὁ πόθος νά δεῖς
τήν γυναῖκα σου, πού ἀκατάπαυτα τήν λαχταρᾶς, νύχτα καί μέρα.
Οὔτε καί εἶμαι ἐγώ θαρρῶ κατώτερη σέ τίποτε ἀπό κείνη,
οὔτε στήν κορμοστασιά οὔτε στήν χάρη· κι οὔτε μπορεῖ,
οὔτε ἁρμόζει ἄλλωστε ν' ἀνταγωνίζονται στήν ὁμορφιά
καί στήν κορμοστασιά θνητές γυναῖκες τίς ἀθάνατες.»

Ἀνταπαντῶντας τότε ὁ πολύβουλος Ὀδυσσέας τῆς εἶπε:
«Σεβάσμια θεά, μή μοῦ θυμώνεις· τό ξέρω πολύ καλά κι ὁ ἴδιος
πώς ὑστερεῖ πολύ ἀπέναντί σου ἡ φρόνιμη περίσσια Πηνελόπη.
Οὔτε τήν ὁμορφιά οὔτε τό παράστημα ἔχει τό δικό σου·
αὐτή εἶναι μαθές θνητή, καί σύ ἀθάνατη κι ἀγέραστη.
Μά παρά ταῦτα θέλω καί λαχταρᾶ ἡ ψυχή μου ἀκατάπαυτα
στό σπιτικό μου νά γυρίσω, τοῦ γυρισμοῦ νά ἰδῶ τήν μέρα.
Ἄν πάλι θεός κάποιος μέ ρημάξει στό κρασωπό μέσα τό πέλαγος,
θά τό βαστάξω· ἔχω καρτερική καρδιά μέσα στά στήθια μου.
Ἔχω ἤδη βάσανα πολλά τραβήξει, κι ἔχω πολύ στό κῦμα μέσα
καί στόν πόλεμο μοχθήσει· ἄς πάει κι αὐτό μαζί μέ τ' ἄλλα.»

Σώπασε· κι ὁ ἥλιος πιά βασίλεψε κι ἔπεσε τό σκοτάδι·
ἀποτραβήχτηκαν τότε κι αὐτοί στό μυχό τῆς θολωτῆς σπηλιᾶς
τοῦ ἔρωτα τίς γλυκές χάρες νά χαροῦνε, στήν ἀγκαλιά ὁ ἕνας τ' ἄλλου.

Κι ἡ ροδοδάχτυλη σάν φάνηκε λινοντυμένη Αὐγή,
ντύθηκε παρευθύς, χιτῶνα φόρεσε καί χλαμύδα, ὁ Ὀδυσσέας·
κι αὐτή χιονόλευκο πέπλο ντύθηκε μέγα ἡ νεράϊδα,
λεπτό, χαριτωμένο, κι ἔζωσε τήν μέση της μ’ ὡραία ζώνη
χρυσή, κι ἔρριξε στήν κεφαλή ἕνα μαγνάδι.
Ἄρχισε τότε τοῦ ἀντρειωμένου Ὀδυσσέα νά φροντίζει τό ταξίδι:
Ἕνα μεγάλο τοῦ ’δωσε χάλκινο τσεκούρι, δίστομο, κοφτερό,
μ’ ἐλάϊνο, περίτεχνο, ἐφαρμοστό στίς χοῦφτες, καλοστεριωμένο
στειλιάρι· κι ἕνα καλά ἀκονισμένο τοῦ ’δωσε ἔπειτα σκεπάρνι.
Μπῆκε μπροστά μετά στ’ ἀκροτόπια νά τόν φέρει τοῦ νησιοῦ,
ὅπου μεγάλα δέντρα εἶχαν θεριέψει, σκλῆθρες καί λεῦκες,
καί ψηλόκορμα ὡς τόν οὐρανό ἐλάτια, στεγνά ἀπό καιρό,
κατάξερα, ἄριστο ὑλικό γιά τήν πλωτή του.
Κι ἀφοῦ τοῦ ἔδειξε τό μέρος μέ τά ψηλά τά θεριεμένα δέντρα,
ξαναγύρισε στό δῶμα της ἡ Καλυψώ, ἡ τρισεύγενη θεά.
Κι αὐτός ἄρχισε κορμούς νά κόβει· καί προχωροῦσε ἡ δουλειά γοργά.
Εἴκοσι δέντρα ἔρριξε κάτω, καί τά πελέκησε μέ τό χαλκό,
καί τά κατεργάστηκε μαστορικά,
καί μέ τό νῆμα τά εὐθυγράμμισε τῆς στάθμης.
Στήν ὥρα πάνω ἔφερε τά τρύπανα ἡ Καλυψώ, ἡ τρισεύγενη θεά:
Ἄνοιξε τότε τρύπες κεῖνος σ’ ὅλα καί τά συνταίριαξε
τό ἕνα μέ τ’ ἄλλο, καί μ’ ἐντορμίες τά σύνδεσε καί βύσματα,
τήν βάση τῆς σχεδίας του νά φκιάξει.
Πόσο πλατειά κάνει τήν πατωσιά μεγάλης φορτηγίδας ἔμπειρος
στήν ξυλουργική τεχνίτης,
τόσο πλατειά ἔκανε τήν πλωτή του ὁ Ὀδυσσέας.
Προχώρησε ἔπειτα νά στήσει τό σκαρί, πυκνά παγίδια
στεριώνοντας στή βάση· μέ μακριές τά ’ντυσε μετά σανίδες
τό κέλυφος τοῦ σκάφους νά τελειώσει.
Ἔστησε τότε μέσα τό κατάρτι καί τό συνταίριαξε μέ τήν ἀντένα·
καί πρόσθεσε μετά καί τό δοιάκι, τό σκάφος του νά κυβερνάει.
Μ’ ἕνα στηθαῖο ἀπό πλεγμένα κλαδιά λυγαριᾶς, κι ἕνα σωρό
λιανόκλαδα ἀνάμεσά τους, περίζωσε ἀπό τήν μιά ἄκρη ὡς τήν ἄλλη
τήν σχεδία, φρᾶγμα νά εἶναι προστασίας ἀπ’ τά κύματα.
Στήν ὥρα πάνω λινό ἔφερε πανί ἡ Καλυψώ, ἡ τρισεύγενη θεά,
τά πανιά τοῦ καραβιοῦ νά φκιάξει· κι ἐπιδέξια τά μαστόρεψε καί τοῦτα.
Τά ὑψωμένα πανιά, ἡ σκότα, τά ξάρτια, ὅλα στήν θέση τους.
Ἔδεσε τίς ἄκρες τῶν σχοινιῶν, καί στήν θάλασσα μέσα τήν θεοτική
καθέλκυσε μέ μοχλούς τήν σχεδία.

Ἠ τέταρτη ἦταν μέρα κι εἶχε τελειώσει τά πάντα·
τήν πέμπτη τόν ξεπροβόδισε ἀπ' τό νησί ἡ τρισεύγενη Καλυψώ.
Ἄστραφτε, μοσχοβολοῦσε· τόν εἶχε λούσει ἡ ἴδια ἡ θεά,
κι ὅμορφα σκουτιά τόν εἶχε ντύσει εὐωδιαστά.
Τόν προμήθεψε μ' ὅλα τά καλά: Ἕνα ἀσκί μαῦρο κρασί,
κι ἕνα ἄλλο μεγάλο μέ νερό, κι ἕνα σάκκο τρόφιμα γεμᾶτο,
μέ νοστιμιές καί φαγητά κάθε λογῆς.
Κι ἕνα γλυκόπνοο ἀεράκι σήκωσε ἀπαλό νά τόν φυσάει.
Ὁλόχαρος ἄπλωσε τά πανιά στόν πρίμο ἀγέρα, ὁ γενναῖος Ὀδυσσέας.
Καθισμένος, μέ τό χέρι στό δοιάκι κυβερνοῦσε ἐπιδέξια τό καράβι·
ὕπνος δέν βάρυνε οὔτε στιγμή τά βλέφαρά του.
Κοίταζε ψηλά νά τόν ὁδηγήσουν τ' ἄστρα, ἡ Πούλια κι ὁ Βουκόλος
πού ἀργεῖ νά βασιλέψει καί ἡ Ἄρκτος πού τήν λέν κι Ἀλετροπόδα·
αὐτή κι ἄν στρέφεται αὐτοῦ μένει καί τόν Ὡρίωνα παραμονεύει,
κι οὔτ' ἔχει μοῖρα στά λουτρά τοῦ Ὠκεανοῦ, αὐτή μόνη.
Αὐτήν μαθές τόν εἶχε ὁρμηνέψει ἡ Καλυψώ, ἡ τρισεύγενη θεά,
στ' ἀριστερό του χέρι νά τήν ἔχει, στό μέγα πέλαγος ὡς θ' ἀρμενίζει.
Δεκαεπτά μερόνυχτα ἀρμένιζε στό μέγα πέλαγος,
καί τήν δεκάτη ὀγδόη μέρα φάνηκαν τά βαθύσκιωτα βουνά
τῆς γῆς τῶν Φαιάκων, ἀπ' τήν μεριά πού σίμωνε νά φτάσει·
ὡσάν ἀσπίδα φάνταζαν στό καταχνιασμένο μέσα τό πέλαγος.

Τόν εἶδε ὅμως ἀπό μακριά ἀπό τά ὄρη τῶν Σολύμων
ὁ κραταιός ὁ Κοσμοσείστης, ἀπ' τήν χώρα ἐπιστρέφοντας τῶν Αἰθιόπων·
τοῦ φάνηκε μαθές σάν ν' ἀρμένιζε μέσα στό πέλαγος.
Χολώθηκε βαρειά, κούνησε τό κεφάλι του κι εἶπε μονολογῶντας:
«Ὤ συμφορά! εἶναι ὀλοφάνερο πώς ἄλλαξαν οἱ θεοί βουλή
γιά τόν Ὀδυσσέα, ὅσο στήν χώρα ἤμουν ἐγώ τῶν Αἰθιόπων.
Νά'τος, στή γῆ σιμώνει τῶν Φαιάκων, ὅπου τοῦ γράφει ἡ μοῖρα
τό μέγα δίχτυ νά ξεφύγει τῆς συμφορᾶς πού τόν κυκλώνει·
ἀλλ' ἔννοια του, ἀπό μιά κόλαση κακῶν πιό πρίν θά τόν περάσω.»

Χωρίς καιρό λοιπόν νά χάσει πῆρε τήν τρίαινα στά χέρια του
κι ἀνατάραξε τό πέλαγος,
καί σύννεφα σύναζε κι ὅλες ξεσήκωσε τίς θύελλες,
ὅλους ἀπό παντοῦ τόν ἕναν ἐναντίον τοῦ ἄλλου τούς ἀνέμους,
καί σκέπασε μέ νέφη στεριά μαζί καί θάλασσα.
Μαύρη μαυρίλα πλάκωσε ἀπό τόν οὐρανό.
Ὅλοι μαζί χυμήξαν κι ὁ Νοτιάς κι ὁ Σιρόκος κι ὁ μανιακός

ὁ Ζέφυρος κι ὁ παγερός Βοριάς, κῦμα βουνό κυλῶντας.
Λύθηκαν, τότε, λύγισαν γόνατα καί καρδιά τοῦ Ὀδυσσέα,
κι εἶπε μέ ἀναστεναγμό στήν τρίσβαθη μιλῶντας ψυχή του:
«Ὠχού ὁ ἔρμος ἐγώ, τί θ’ ἀπογίνω τελικά ὁ βαρειόμοιρος;
φοβᾶμαι μή πρόβλεψε ἀλάνθαστα τά πάντα ἡ θεά,
πού μοῦ προεῖπε πώς θά χορτάσω βάσανα πικρά
μέσα στό πέλαγος, στή γῆ τήν πατρική πρίν φτάσω.
Νά’τα τώρα πού συντελοῦνται τά πάντα.
Μέ τί μαῦρα σύννεφα περίζωσε τῶν οὐρανῶν τά πλάτη ὁ Δίας,
κι ἀνατάραξε τό πέλαγος, καί μανιασμένες χυμοῦν οἱ θύελλες
ὅλων ἀπό παντοῦ τῶν ἀνέμων.
Ἄμεσος κι ἀναπότρεπτος τώρα πιά ὁ χαμός μου.
Καλότυχοι οἱ Δαναοί καί τρεῖς καί τέσσερες φορές καλότυχοι,
πού στούς πλατειούς κάμπους χαθήκανε τότε τῆς Τροίας,
γιά χάρη τῶν δυό γιῶν τοῦ Ἀτρέα πολεμῶντας.
Μακάρι ἔτσι νά εἶχα πεθάνει κι ἐγώ καί τήν ζωή μου νά ’χα τελειώσει,
τήν μέρα κείνη πού βροχή ρίχναν ἐπάνω μου τά χάλκινα κοντάρια
οἱ Τρῶες, γύρω ἀπό τόν σκοτωμένο γιό τοῦ Πηλέα.
Ἔτσι καί νεκρικῶν θά τύχαινα τιμῶν, καί τήν δόξα μου θ’ ἀπλώναν
οἱ Ἀχαιοί· τώρα ἦταν γραφτό ἀπό ἕναν ἄτιμο κι ἄθλιο θάνατο νά πάω.»

Ἀπόσωσε ἤδη τόν λόγο του καί μέγα κῦμα, μέ ὁρμή τρομερή
κατά πάνω του πέφτοντας,
τόν σάρωσε σύγκορμο καί στρουφοτίνιαξε τήν σχεδία.
Ξέφυγε ἀπ’ τά χέρια του τό δοιάκι, κι αὐτός ἀπ’ τήν σχεδία
πέρα μακριά σφεντονίστηκε· κι ἀπ’τήν συμπλοκή τῶν ἀνέμων
θύελλα σφοδρή ἐπελαύνοντας στά δυό τό κατάρτι τοῦ τσάκισε,
καί πέρα μακριά μές τό πέλαγος ἀντένα καί πανιά ξετινιάχτηκαν.
Χρόνο πολύν καταποντισμένον τοῦ μεγάλου κύματος ἡ ὁρμή
τόν κρατοῦσε, κι οὔτε βρῆκε τήν δύναμη παρευθύς πάνω ν’ ἀνέβει·
τόν βαρύναν καί τά σκουτιά πού τοῦ ἔδωσε ἡ τρισεύγενη Καλυψώ.
Ἀλλ’ ἔστω κι ἀργά ἀναδύθηκε τέλος, κι ἔφτυσε ἀπ’ τό στόμα
τήν πικρή ἅρμη πού κρουνάλιαζε ἀπ’ τήν κεφαλή κελαρύζοντας.
Ἀλλ’ οὔτε μιά στιγμή, ὅσο κι ἄν τυραννιόταν, δέν λησμόνησε τή σχεδία,
ἀλλά μονός διπλός μές τά κύματα ρίχτηκε κι ἀπό πάνω της πιάστηκε,
καί στό μέσον της κάθησε, τοῦ θανάτου τό τέρμα τό ὁριστικό νά ξεφύγει.
Ἀλλ’ ἔρμαιο ἦταν αὐτή τῶν κυμάτων πού θεριά δῶθε κεῖθε τήν σέρναν.
Πῶς σέρνει τ’ ἀγκάθια φθινοπωρινός Βοριάς μές τόν κάμπο,
καί μπλέκονται ὅλα μαζί καί γίνονται ἕνα κουβάρι,
παρόμοια τήν σέρναν κι αὐτήν μές τό πέλαγος δῶθε κεῖθε οἱ ἄνεμοι.

Ἄλλοτε τήν παράδινε ὁ Νοτιάς στόν Βοριά νά τήν σέρνει,
ἄλλοτε ἔκανε τόπο ὁ Σιρόκος στόν Ζέφυρο νά τήν σαρώνει.

Τόν εἶδε ὅμως ἡ Ἰνώ, ἡ λυγερή μέ τήν ὡραία περπατησιά
κόρη τοῦ Κάδμου, ἀνθρωπολαλοῦσα πού ἦταν πρίν θνητή,
καί τώρα, μέ τ' ὄνομα Λευκοθέα, θεϊκῆς ἀξιώθηκε τιμῆς
στῆς θάλασσας μέσα τά πελάγη.
Γεμάτη συμπόνια γιά τόν Ὀδυσσέα πού παράδερνε καί τυραννιόταν,
ἀναδύθηκε σάν πάλλευκος γλάρος πετούμενος ἀπ' τά νερά,
κάθησε πάνω στή σχεδία καί τοῦ μιλοῦσε καί τοῦ 'λεγε:
«Δύσμοιρε, γιατί ἔχει ὀργιστεῖ τόσο τρομερά ἐναντίον σου
ὁ Ποσειδώνας ὁ κοσμοσείστης, κι ἔτσι σκληρά σέ παιδεύει;
μά δέν θά σέ ἀφανίσει, ὄχι, ὅσο κι ἄν εἶναι τό μένος του.
Ἀλλ' ὅπως σοῦ πῶ νά πράξεις, νοημοσύνη θαρρῶ δέν σοῦ λείπει:
Γδύσου αὐτά τά σκουτιά κι ἄφησε τήν σχεδία νά τήν σύρουν
οἱ ἄνεμοι· καί σύ στά νερά κολυμπῶντας προσπάθησε
στή γῆ τῶν Φαιάκων νά φτάσεις, ὅπου νά σωθεῖς ἡ μοῖρα σοῦ γράφει.
Νά, πάρε αὐτό τό μαγνάδι καί ζῶσε τό στῆθος σου·
εἶναι ἀκατάλυτο, κι οὔτε νά πάθεις κάτι οὔτε νά χαθεῖς πιά μή φοβᾶσαι.
Ἀλλά μόλις τά χέρια σου ἀγγίξουν στεριά, βγάλ'το παρευθύς
ἀπό πάνω σου καί στό κρασωπό ρίξ'το τό πέλαγος,
ἀλάργα ἀπ' τήν στεριά· καί σύ ἀπόστρεψε ἀλλοῦ τό πρόσωπό σου.»

Αὐτά ὡς τόν ὁρμήνεψε ἡ θεά τοῦ 'δωσε τό μαγνάδι,
κι αὐτή στό πολυκύμαντο βούτηξε πάλι τό πέλαγος,
μέ γλάρο ὅμοια· καί τό μαῦρο τήν σκέπασε κῦμα.
Κι ἔμεινε νά συλλογιέται ὁ πολύπαθος ἥρωας Ὀδυσσέας·
ἀναστέναξε καί εἶπε στήν τρίσβαθη μιλῶντας ψυχή του:
«Ὠχού, τί 'ναι πάλι αὐτή ἡ προτροπή ν' ἀποχωριστῶ τήν σχεδία;
φοβᾶμαι πώς πλεχτάνη μοῦ ὑφαίνει κάποιος ἀπ' τούς ἀθάνατους.
Ἀλλά δέν θά ὑπακούσω, ὄχι ἀκόμη, ἀφοῦ ἀλάργα εἶδα ἐγώ
μέ τά μάτια μου τήν γῆ, τόπος σωτηρίας πού μοῦ εἶπε πώς θά 'ναι.
Ἀλλά μᾶλλον ἔτσι θά πράξω καί μοῦ φαίνεται πώς ἄριστο εἶναι:
Ὅσο θά μένει γερή ἡ ξυλοδεσιά τῆς σχεδίας,
πάνω της κι ἐγώ θά μένω καί τά βάσανα πού τραβῶ θά βαστάξω·
ἀλλ' ὅταν πιά θά μοῦ ξετινάξει τήν σχεδία τό κῦμα,
θά κολυμπήσω, ἀφοῦ δέν θά 'χω τίποτε καλύτερο νά προνοήσω.»

Κι ἐνῶ τοῦτα ἀνάδευε στόν νοῦ μέσα καί στήν ψυχή του,
μέγα σήκωσε κῦμα ὁ Ποσειδώνας ὁ κοσμοσείστης,

φοβερό καί τρομερό κι ἀψηλοθόλωτο, καί τόν σάρωσε.
Πῶς ἄνεμος σφοδρός ξετινάζει θημωνιά ἀπό κατάξερα φρύγανα,
κι ἄλλα ἀπό ’δῶ κι ἄλλα ἀπό κεῖ τά σκορπάει,
παρόμοια ξετίναξε τά ξυλοδόκαρα τῆς σχεδίας τό κῦμα.
Καβαλλάρης σ’ ἕνα ξυλοδόκαρο ὁ Ὀδυσσέας, γοργόδρομο ἄτι
σάμπως νά πιλαλοῦσε, πέταξε ἀπό πάνω του τά σκουτιά
πού τοῦ εἶχε δώσει ἡ τρισεύγενη Καλυψώ,
ἔζωσε παρευθύς στό στῆθος του τό μαγνάδι, καί τά χέρια ἁπλώνοντας,
ἔπεσε πρηνής στά νερά, τό κῦμα κολυμπῶντας νά σκίσει.

Τόν εἶδε ὁ κραταιός Κοσμοσείστης, κούνησε τό κεφάλι του,
κι εἶπε ἀπό μέσα του μονολογῶντας:
«Ἔτσι τώρα κακά μύρια τραβῶντας παράδερνε μέσα στό πέλαγος,
ὥσπου θεοφώτιστους ἀνθρώπους νά μπορέσεις νά σμίξεις·
ἀλλ’ οὔτ’ ἔτσι θαρρῶ πώς δέν θά ’χεις δυστυχία χορτάσει.»
Κι αὐτά ὡς εἶπε λούριασε τά λαμπρά μέ τίς μακριές χαῖτες
ἄλογά του, κι ἔφτασε στίς Αἰγές, περίλαμπρο ὅπου εἶχε παλάτι.

Ἄλλα σχέδια εἶχε ὡστόσο στό νοῦ της ἡ Ἀθηνᾶ, ἡ κόρη τοῦ Δία:
Ἔφραξε πράγματι κι ἔκλεισε τῶν ἄλλων ἀνέμων τίς στράτες,
νά πάψουν νά φυσᾶνε προστάζοντας καί νά κοιμηθοῦν ἀπαξάπαντες·
τόν γοργόδρομο σήκωσε μόνο Βοριά, καί τ’ ἀντίδρομα ἔσπασε κύματα,
τούς θαλασσόχαρους Φαίακες γιά νά μπορέσει νά σμίξει
ὁ θεϊκός Ὀδυσσέας, τήν μαύρη μοῖρα ξεφεύγοντας τοῦ θανάτου.

Δυό μέρες καί δυό νύχτες ἀπό τό σταθερό συρμένος τό κῦμα
παράδερνε, κι εἶδαν πολλές φορές τόν Χάρο τά μάτια του.
Ἀλλ’ ὅταν ἡ ὡριοπλέξουδη χάραξε Αὐγή τήν τρίτη μέρα,
παρευθύς ὁ ἄνεμος κόπασε κι ἀπανεμιά ἀπλώθηκε καί γαλήνη,
κι αὐτός εἶδε σιμά του στεριά· ἐγρήγορο τήν πῆρε τό μάτι του,
ψηλά μέγα ὡς τόν σήκωσε κῦμα.
Κι ὅπως θ’ ἀναγάλλιαζαν τά παιδιά γιά τήν ζωή τοῦ πατέρα τους,
πού λυώνει στό κρεββάτι τοῦ πόνου ἀπό μακροχρόνια κι ἐπώδυνη
ὑποφέροντας νόσο, στυγερός πού τόν ἔρριξε δαίμονας,
κι ἀγαλλόμενον ἀπό τήν συμφορά οἱ θεοί τόν λυτρώσαν –
ἔτσι ἀναγάλλιασε, γῆ σάν εἶδε καί ρουμάνι ὁ Ὀδυσσέας,
καί βάλθηκε νά κολυμπάει πιό γρήγορα, στεριά τό πόδι του νά πατήσει.
Ἀλλ’ ὅταν σέ ἀπόσταση βοῆς εἶχε φτάσει ἀνθρώπου,
τόν γδοῦπο ἄκουσε τότε τῆς θάλασσας πού χτυπιόταν στούς βράχους·
μέγα μαθές κῦμα, στήν βραχώδη σπῶντας ἀκτή, βρυχιόταν,

ροχθοῦσε, καί τύλιγε ἡ ἀλισάχνη τά πάντα.
Κόρφους δέν εἶχε ἐκεῖ μαθές, οὔτε λιμάνια γιά τά καράβια,
κάβους εἶχε μόνο ἀπόγκρεμους, ξέρες καί βράχους.
Καί τότε λύθηκαν γόνατα καί καρδιά τοῦ Ὀδυσσέα,
κι εἶπε μέ ἀναστεναγμό στήν τρίσβαθη μιλῶντας ψυχή του:
«Ὢχού ὁ ἔρμος, τώρα πού ἔδωκε ὁ Δίας ἀνέλπιστα
νά δῶ στεριά, καί μέσα ἀπό σαράντα κύματα περνῶντας
ἔφτασα πιά στό τέρμα, ἔξοδος δέν φαίνεται πουθενά
ἀπό τήν ἀφρισμένη θάλασσα γιά νά ξεφύγω.
Ἀπέξω βράχοι κοφτεροί, γύρω ροχθῶντας βρυχιέται τό κῦμα,
καί τεῖχος μπροστά μου ὀρθώνεται κοφτός ὁ βράχος·
βαθειά πολύ ἡ θάλασσα κάτωθέ του, καί δέν θά μποροῦσα
στά δυό μου πόδια νά σταθῶ καί νά ξεφύγω τήν συμφορά.
Κῦμα θεριό ὑπάρχει κίνδυνος βγαίνοντας νά μ' ἁρπάξει
καί στούς στέρεους νά μέ ρίξει πάνω τούς βράχους·
κι ὁ μόχθος μου μάταιος τότε θά πάει.
Ἄν πάλι κολυμπῶντας τραβήξω ἀκόμη πιό πέρα, μήπως καί βρῶ
κάποιο λιμάνι ἀπάνεμο, κάποιο στρωτό περιγιάλι,
φοβᾶμαι μήπως μ' ἀναρπάξει αἰφνίδια θύελλα,
καί βαρειά στενάζοντας στό ἰχθυοφόρο μέσα μέ σύρει τό πέλαγος·
ἤ ἀπό δαίμονα κάποιο σταλμένο κῆτος μέγα μ' ἁρπάξει τῆς θάλασσας,
ἀπό τά χίλια μύρια πού τρέφει ἡ τρανή Ἀμφιτρίτη.
Ξέρω μαθές πόσο ἄχτι μοῦ ἔχει ὁ τρανός Κοσμοσείστης.»

Κι ἐνῶ τοῦτα ἀνάδευε στό νοῦ μέσα καί στήν ψυχή του,
μέγα κῦμα τόν ἔρριξε στῆς ἀκτῆς πάνω τούς βράχους.
Θά ξεσκιζόνταν τότε οἱ σάρκες του, θά συντριβόνταν τά κόκκαλά του,
ἄν φώτιση δέν τοῦ εἶχε δώσει ἡ Ἀθηνᾶ, ἡ γλαυκομάτα θεά.
Ἐφορμῶντας, ἀπό 'να βράχο καί μέ τά δυό του χέρια γραπώθηκε,
κι ἀπό κεῖ κρατιόταν στενάζοντας, ὥσπου τό μέγα πέρασε κῦμα.
Καί μπορεῖ προσώρας νά γλύτωσε, μ' ὁρμή ὅμως κεῖνο παλινδρομῶντας
τόν σάρωσε, καί πέρα μακριά στό πέλαγος μέσα τόν ἔρριξε.
Πῶς, ὅταν ξεσέρνεται χταπόδι ἀπ' τό θαλάμι του, συμπαρασύρονται
κι ἕνα σωρό χαλίκια ἀπ' τίς θηλές στά πλοκάμια του,
παρόμοια μείναν πάνω στούς βράχους τά πετσιά ἀπ' τ' ἀντρειωμένα
πού ξεγδάρθηκαν χέρια του· καί τόν ἴδιο μέγα τόν σκέπασε κῦμα.
Θά χανόνταν τότε ὁ δύσμοιρος Ὀδυσσέας, κι ἄς μήν ἦταν τῆς μοίρας του,
ἄν φώτιση δέν τοῦ εἶχε δώσει καί πάλι ἡ γλαυκομάτα Ἀθηνᾶ.
Ἀναδύθηκε ἀπ' τά νερά, καί ξεμακραίνοντας ἀπό τά κύματα

πού σπάγαν στούς βράχους, τράβηξε κολυμπῶντας πιό πέρα,
κοιτάζοντας πρός τήν στεριά, μήπως καί βρεῖ κάποιο λιμάνι ἀπάνεμο,
κάποιο στρωτό περιγιάλι.
Ἀλλ' ὅταν στό στόμα καλλίρρυτου ποταμοῦ ἔφτασε πιά κολυμπῶντας,
ὁ τόπος ἐκεῖ τοῦ φάνηκε ἄριστος, ὁμαλός χωρίς βράχους ὡς ἦταν
κι ἀπάνεμος. Τόν ἔνοιωσε ἀπ' τά νερά του πού χύνονταν
καί προσευχήθηκε μυστικά ἡ ψυχή του:
«Ἐπάκουσόν με, βασιλιά, ὅποιος κι ἄν εἶσαι!
Χιλιοπαράκλητον σέ ἱκετεύω, ἕνας ναυαγός ἐγώ τοῦ πελάγους,
ἀπ' τόν Ποσειδώνα κατατρεγμένος.
Ἄξιος εἶναι σεβασμοῦ κι ἀπ' τούς θεούς τούς ἀθάνατους
ἕνας περιπλανώμενος ἄνθρωπος πού προσπέφτει ἱκέτης,
ὅπως προσπέφτω τώρα ἐγώ στά γόνατά σου, ἄσυλο ζητώντας
στά νάματά σου, μετά ἀπό τόσα βάσανα πού ἔχω τραβήξει.
Ἀλλ' ἐλεησέ με, βασιλιά. παρακαλῶσε σε· ἕνας ἱκέτης σου εἶμαι.»

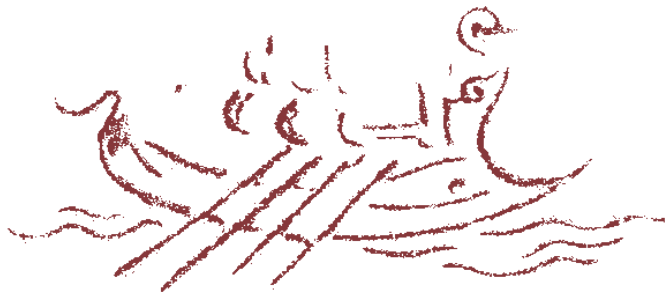
Αὐτά· κι ἄκουσε ὁ ποταμός τήν προσευχή του.
Ἀνέκοψε παρευθύς τήν ὁρμή του, συγκράτησε τά κύματά του,
καί δέχτηκε κι ἔσωσε στά γαληνεμένα νερά τῆς ἐκβολῆς του
τόν ἱκέτη. Κι αὐτός ἀφέθηκε τότε πιά στό ἔλεός του·
τά γόνατά του, τά στιβαρά του χέρια παραλύσαν·
τόν εἶχε ἡ πάλη μέ τά κύματα μαθές ἐξουθενώσει.
Τουμπανιασμένο ὅλο τό κορμί του· βρύση ἀνάβρυζε
ἀπ' τό στόμα, ἀπ' τά ρουθούνια του ἡ θάλασσα.
Ξέπνοος κι ἄναυδος κειτόταν ἐξαντλημένος κι ἀσάλευτος,
καί μιά τρομερή κούραση τόν εἶχε καταπλακώσει.
Ἀλλ' ὅταν πιά ξανάσανε κι ἀνασηκώθηκε ἡ ψυχή του,
ἔβγαλε τότε πιά τό μαγνάδι τῆς θεᾶς ἀπό πάνω του,
καί τ' ἄφησε ὁ παταμός πού χύνονταν στήν θάλασσα νά τό πάρει.
Κι αὐτοστιγμεί μέγα κῦμα τό ἔφερε στά βαθειά, κι εὐθύς
τό δέχτηκε τότε ἡ Ἰνώ στ' ἀγαπημένα της χέρια.

Κι αὐτός ἔξω ἀπ' τά νερά ἀφοῦ σύρθηκε τοῦ ποταμοῦ
πλάγιασε κάτω ἀπ' ἕνα σκίνο, φίλησε τῆς ζωοδότρας γῆς τό χῶμα,
κι εἶπε μέ ἀναστεναγμό στήν τρίσβαθη μιλῶντας ψυχή του:
«Ὠχού, τί μοῦ μέλλεται νά πάθω ἀκόμη; τί θ' ἀπογίνω ὁ ἔρμος;
ἄν ἄγρυπνος τήν μαύρη νύχτα στόν ποταμό ἐδῶ περάσω
κινδυνεύω, ὑγρασία μαζί καί παγωνιά, κρύο μαζί καί δροσιά,
ἔτσι ἐξαντλημένος καί καταβεβλημένος ὡς εἶμαι, νά μέ ξεκάνουν·

αὔρα παγερή πνέει ἀπ’ τό ποτάμι τήν κονταυγή.
Ἂν πάλι ἀνηφορίσω στήν πλαγιά καί στό φουντωμένο ρουμάνι,
καί στούς πυκνούς μέσα θάμνους κουρνιάσω κι ὕπνος γλυκός
μέ πάρει, ἄν βέβαια ὁ κάματος καί τό ρῖγος μ’ ἀφήσουν,
φοβᾶμαι βορά στά θεριά καί λεία ὁ δόλιος μή γίνω.»

Κι αὐτά ὡς συλλογιόταν, ἔκρινε πώς εἶναι καλύτερο
νά τραβήξει γιά τό ρουμάνι· τό βρῆκε κοντά στό ποτάμι,
ψηλά σ’ ἕνα ξάγναντο. Χώθηκε τότε κάτω ἀπό δύο θάμνους
ἀπό κοινή ρίζα φυτρωμένους· ὁ ἕνας ἀγριλιά ὁ ἄλλος ἀγράμπελη.
Μιά καλά φυλαγμένη κρύπτη σχηματίζαν οἱ δυό τους,
προστατευμένη ἀπ’ τίς νοτερές πνοές τῶν μανιασμένων ἀνέμων,
ἀπρόσβλητη ἀπ’ τίς ἀκτίνες τοῦ πάμφωτου ἥλιου,
ἀπ’ τίς βροχές καί τίς μπόρες ἀδιαπέραστη.
Τόσο πυκνοί ἦταν, τόσο σφιχτά ὁ ἕνας μέ τόν ἄλλον πλεγμένοι.
Κάτω ἀπ’ αὐτούς χώθηκε ὁ Ὀδυσσέας.
Κι εὐθύς κλίνη πλατειά νά πλαγιάσει ἑτοίμασε, μέ τά χέρια του φύλλα
σωρεύοντας· σωρός μαθές ἀπό τοῦτα ἦταν στρωμένα στή γῆ,
ἄφθονα τόσο πού καί δυό καί τρεῖς ἄντρες θά μποροῦσαν νά φυλαχτοῦν
κι ἀπό τήν πιό ἄγρια κακοκαιριά τό καταχείμωνο.
Ἀναγάλλιασε πού τήν εἶδε ὁ πολύπαθος ἥρωας Ὀδυσσέας,
καί στήν μέση της πλάγιασε, ἕνα σωρό φύλλα σωριάζοντας πάνω του.
Κι ὅπως κάποιος ἀγροδίαιτος ἐρημίτης, πού δέν ἔχει γειτόνους,
τόν πυρωμένο χώνει δαυλό στήν μαύρη μέσα τήν στάχτη,
τό σπέρμα τῆς φωτιᾶς γιά νά σώσει, νά μή γυρεύει ἀπ’ ἀλλοῦθε
ν’ ἀνάψει – παρόμοια χώθηκε μές στό σωρό τά φύλλα κι ὁ Ὀδυσσέας.
Σφαλνῶντας τότε τό βλέφαρα σέ βαθύ ἔπεσε ὕπνο· χάρη καί τούτη
τῆς Ἀθηνᾶς ἀπ’ τήν βαρειά κούραση νά τόν ἀναπάψει.

Ρ Α Ψ Ω Δ Ι Α ζ

Ναυσικᾶ

Ἔτσι βαθειά κοιμόταν ὁ πολύπαθος ἥρωας Ὀδυσσέας,
ἀπό τόν κάματο καί τόν ὕπνο δαμασμένος· τήν ἴδια ὥρα
ἡ Ἀθηνᾶ κινοῦσε γιά τήν χώρα καί τήν πόλη τῶν Φαιάκων.
Στήν ἁπλόχωρη γῆ κατοικοῦσαν πρίν αὐτοί τῆς Ὑπερείας
σιμά στή χώρα τῶν Κυκλώπων, πού δυνατότεροι ὄντας κι ὑπερόπτες
συχνά – πυκνά τούς βλάπταν, τούς ρημάζαν· ὥσπου μιά μέρα
τούς ξεσήκωσε ὁ θεόμορφος Ναυσίθοος, καί τούς ἔφερε
νά κατοικήσουν στή Σχερία, ἀλάργα ἀπό σιτοδίαιτους ἀνθρώπους.
Ὕψωσε τείχη κι ἔζωσε τήν πόλη, ἔχτισε σπίτια,
πύργωσε ναούς γιά τούς θεούς καί μοίρασε τήν γῆ σέ κλήρους.
Ἀλλά νικημένος ἀπό τήν κοινή μοῖρα κεῖνος τοῦ θανάτου
εἶχε διαβεῖ ἤδη στόν Ἅδη, καί βασίλευε τότε στή χώρα
ὁ Ἀλκίνοος, μέ σοφία προικισμένος ἀπό τούς θεούς καί γνώση.
Γιά κείνου τό παλάτι ἔβαλε πλώρη ἡ Ἀθηνᾶ, ἡ γλαυκομάτα θεά,
τόν νόστο τοῦ ἀντρειωμένου Ὀδυσσέα κλώθοντας στόν νοῦ της.

Τράβηξε ἴσια στήν καταστόλιστη κάμαρα νά πάει·
ἐκεῖ μιά ὄμορφη κοιμόταν μιά χαριτωμένη κορασιά,

ὅμοια μέ τίς ἀθάνατες θεές, ἡ Ναυσικᾶ,
ἡ θυγατέρα τοῦ ἀντρειωμένου Ἀλκίνοου.
Σιμά της,στήν μιά καί στήν ἄλλη παραστάδα, δυό παρακόρες
ὅμορφες σάν τίς Χάριτες κοιμόνταν.
Οἱ ἀστραφτερές οἱ πόρτες σφαλιστές, ἀλλά σάν ἀεράκι
πνέοντας στά κλινοσκεπάσματα τῆς κόρης ἡ θεά,
στάθηκε πάνω ἀπ' τήν κεφαλή της καί τῆς ἔκραινε·
εἶχε πάρει τήν μορφή τῆς θυγατέρας τοῦ Δύμαντα,
τοῦ ξακουστοῦ καραβοκύρη, πού ἦταν συνομήλικη
τῆς Ναυσικᾶς καί τήν εἶχε ἡ κόρη στήν καρδιά της.
Ἔτσι μεταμορφωμένη ἡ γλαυκομάτα Ἀθηνᾶ τῆς εἶπε:
«Ναυσικᾶ, τί, τόσο πιά νωθρή κόρη γέννησε ἡ μάνα σου;
ἀφρόντιστα κείτονται τά ἡλιόφωτα σκουτιά σου,
καί τοῦ γάμου σου ἡ ὥρα πλησιάζει, ὅπου τά καλά καί σύ
πρέπει νά ντυθεῖς, καί στούς ἄλλους πού θά σέ πάρουν
νύφη, τέτοια νά δώσεις.
Ἔτσι μαθές βγαίνει τό καλό ὄνομα μές στούς ἀνθρώπους
καί χαίρονται ἡ σεβάσμια μάνα κι ὁ πατέρας.
Πᾶμε λοιπόν νά πλύνουμε μόλις ἡ αὐγή χαράξει·
θά 'ρθω κι ἐγώ μαζί σου νά βοηθήσω νά ἑτοιμαστεῖς μιά ὥρα
ἀρχήτερα, ἀφοῦ δέν θά 'σαι γιά πολύ καιρό ἀκόμη κόρη·
γυναῖκα τους σέ θέλουν ἤδη ὅλα τ' ἀρχοντόπουλα στή χώρα
μέσα τῶν Φαιάκων, ἀπ' ὅπου κρατᾶ καί σένα ἡ γενιά σου.
Σηκώσου, στόν ξακουστό τράβα πατέρα σου σάν ξημερώσει,
κι ἅμαξα καί μοῦλες νά σοῦ ἑτοιμάσουν ζήτησέ του,
τίς φορεσιές, τά πέπλα, τά ἡλιόφωτα σκουτιά,
μ' αὐτή νά κουβαλήσεις· ἀλλ' εἶναι πολύ καλύτερο
καί σύ σ' αὐτή ν' ἀνέβεις παρά νά πᾶς πεζοπορῶντας.
Οἱ γοῦρνες, πού θά πλύνουμε, πολύ μαθές ἀπέχουν ἀπ' τήν πόλη.»

Αὐτά ὡς εἶπε ἡ γλαυκομάτα Ἀθηνᾶ ξαναγύρισε στόν Ὄλυμπο,
ὅπου ἀσάλευτη κι αἰώνια ἡ ἕδρα, λένε, εἶναι τῶν θεῶν.
Οὔτε ἀπ' ἀνέμους κλονίζεται, οὔτε ἀπό μπόρες μουσκεύεται,
οὔτε χιόνι ποτέ ἐπικάθεται, ἀλλά μιά ἀνέφελη ἁπλώνεται ἐκεῖ
καλοκαιριά καί μιά λευκή φεγγοβολή τήν καταυγάζει·
ἐκεῖ τέρπονται οἱ τρισμακάριοι θεοί αἰώνια.
Ἐκεῖ ξαναγύρισε ἡ γλαυκομάτα, ἀφοῦ ὁρμήνεψε τήν κόρη.

Ἔφεξε παρευθύς· βασίλισσα τῶν οὐρανῶν ἡ Χαραυγή
ξύπνησε τήν πανωραία μές στά πέπλα της Ναυσικᾶ.

Ἀποθαύμασε τ’ ὄνειρο καί κίνησε πάραυτα,
διασχίζοντας τό παλάτι, νά τό μηνύσει στούς γονεῖς της,
τόν ἀκριβό πατέρα καί τήν μάνα της· τούς πέτυχε νά ’ναι μέσα.
Ἐκείνη καθόταν μέ τίς θεραπαινίδες πλάϊ στήν ἑστία κι ἔγνεθε·
ἔφεγγε τ’ ἀλικοπόρφυρο μαλλί στήν ἡλακάτη.
Ἐκεῖνον τόν πρόφτασε καθώς ἔβγαινε νά πάει στήν σύναξη
τῶν ἐπιφανῶν ἀρχόντων, ὅπου οἱ τρανοί τόν καλοῦσαν Φαίακες.
Στάθηκε μπροστά στόν ἀκριβό πατέρα της ἡ κόρη κι εἶπε:
«Καλέ μου πατερούλη, δέν θά μοῦ κάνεις τήν χάρη νά προστάξεις
νά μοῦ ἑτοιμάσουν μιάν ἅμαξα ψηλή, γοργοκύλιστη,
νά κουβαλήσω τά λαμπρά σκουτιά στόν ποταμό νά τά πλύνω,
πού πονῶ νά τά βλέπω καταλερωμένα νά κείτονται;
Καί σέ σένα τόν ἴδιο ἁρμόζει καθαρά σκουτιά νά ’σαι ντυμένος,
ὅταν συνέρχεσαι μέ τούς πρωταρχόντους νά συσκεφτεῖτε·
μά ἔχεις καί πέντε ἀκριβογιούς πού κατοικοῦν στό παλάτι,
οἱ δυό εἶναι παντρεμένοι, οἱ τρεῖς ἀνύπαντροι ἀκόμη, στόν ἀνθό τους.
Αὐτοί σκουτιά φρεσκοπλυμένα θέλουν νά ’χουν πάντα σάν πᾶν
νά χορέψουν· κι εἶμαι ἐγώ πού πρέπει νά γνοιαστῶ γιά ὅλα τοῦτα.»

Αὐτά ’πε, γιατί ντράπηκε νά μιλήσει γιά τά στέφανα τοῦ γάμου
στόν πατέρα της· ἀλλ’ αὐτός κατάλαβε τά πάντα κι ἀποκρίθηκε:
«Οὔτε μοῦλες θά σοῦ ἀρνηθῶ οὔτε τίποτ’ ἄλλο, παιδί μου.
Πήγαινε· κι ἅμαξα ψηλή γοργοκύλιστη θά σοῦ ἑτοιμάσουν οἱ δοῦλοι,
μέ μιά κασόνα μάλιστα ἐξοπλισμένη.»

Ἔδωσε παρευθύς ἐντολές στούς δούλους κι αὐτοί ὑπακούσαν.
Ἑτοίμασαν ἔξω στήν αὐλή μιά γοργοκύλιστη ἅμαξα,
κι ἔφεραν κι ἔζεψαν μετά τίς μοῦλες νά τήν σύρουν·
κι ἡ κόρη ἔφερε ἀπό τήν κάμαρα τίς λαμπρές φορεσιές,
καί στήν ἀστραφτερή τίς ἀπόθεσε μέσα τήν ἅμαξα.
Κάθε λογῆς ἐδέσματα ἐκλεκτά καί νοστιμιές τῆς ἔβαλε
ἡ μάνα της σ’ ἕνα καλάθι, καί ἕνα κατσικίσιο τῆς γέμισε
φλασκί κρασί. Κι ὅταν ἀνέβηκε στήν ἅμαξα ἡ κόρη,
τῆς ἔδωσε καί μιά χρυσή μποτίλια μῦρο λάδι,
γιά νά καλλωπιστοῦν, ὅταν λουστοῦν, κι αὐτή κι οἱ βάγιες.
Τ’ ἀστραφτερά τά γκέμια ἔπιασε τότε ἡ Ναυσικᾶ καί τό μαστίγιο,
καί μαστίγωσε τίς μοῦλες νά κινήσουν· κι ἀντήχησε βαρύ
τό ποδοβολητό τους. Τραβοῦσαν μ’ ὁρμή αὐτές μπροστά,
τίς φορεσιές μεταφέροντας καί τήν κορασιά, ὄχι μονάχη·
μαζί της πήγαιναν πεζῆ κι ἄλλες γυναῖκες παρακόρες.

Στήν πανωραία ρεματιά τοῦ ποταμοῦ ὅταν πιά φτάσαν,
οἱ ξέχειλες ὅπου ἦσαν γοῦρνες στή σειρά, κι ἀναβρυστά
πλήθια νερά ὡραῖα τρέχαν νά καθαρίσουν καί τά πιό λερά,
ἐκεῖ τότε κι αὐτές ξεζέψαν ἀπ' τήν ἄμαξα τίς μοῦλες,
καί στίς ὄχθες τοῦ πολυστρόβιλου ποταμοῦ τίς ἀπολύσαν,
μελόγλυκη ἀγριάδα νά βοσκήσουν.
Οἱ ἴδιες πιάναν καί βγάναν τά σκουτιά ἀπό τ' ἀμάξι,
τά βύθιζαν στά σκοτεινά νερά καί μέ σπουδή τά στύβανε
στίς γοῦρνες, παραβγαίνοντας ἡ μιά τήν ἄλλη.
Τά πλύναν, τά ξεπλύναν καί καθαρίσαν κάθε ρύπο,
καί τ' ἅπλωσαν στήν ἀράδα στ' ἀκρογιάλι,
ἐκεῖ ὅπου ἀκατάπαυτα βγαίνοντας ἡ θάλασσα
τά βότσαλα τῆς στεριᾶς ξεπλένει.
Λούστηκαν τότε κεῖνες κι ἀλειφτήκαν νά καλλωπιστοῦν μέ λάδι,
καί στρώθηκαν ἔπειτα στίς ὄχθες πλάϊ τοῦ ποταμοῦ γιά νά δειπνήσουν,
περιμένοντας νά στεγνώσουν τά σκουτιά μέ τήν πύρα τοῦ ἥλιου.
Κι ἀφοῦ ψωμί γευτήκαν κι εὐφρανθήκαν κι αὐτή κι οἱ δοῦλες,
πέταξαν πέρα τά μαντήλια καί πιάσαν τό παιγνίδι μέ τό τόπι·
κι ἡ χιονοβράχιονη Ναυσικά κινοῦσε πρώτη τό τραγούδι.
Πῶς κατεβαίνει τά ὄρη, ἤ τόν περίμακρο Ταΰγετο,
ἤ τόν Ἐρύμανθο,ἡ σαϊτοχέρα ἡ Ἄρτεμη,
γοργόποδα ἐλάφια καί κάπρους κυνηγῶντας νά χαρεῖ·
τήν συνοδεύουν στό τερπνό κυνήγι οἱ Νύμφες,
κόρες τοῦ κεραυνόχαρου Δία, πού τίς ἐξοχές ἔχουν λημέρια.
Θωρῶντας την ἀγάλλεται ἡ Λητώ, ἡ μάνα· ὑπερέχει
πάνω ἀπ' ὅλες τίς ἄλλες ἡ κεφαλή, τό μέτωπο τῆς θεοκόρης,
κι ἀναγνωρίζεται εὔκολα, μές στίς ὡραῖες κείνη πανωραία·
ἔτσι ξεχώριζε μέσα στίς παρακόρες ἡ ἀνύμφευτη παρθένα.

Ἀλλ' ὅταν εἶχε ἔλθει πιά ἡ ὥρα νά διπλώσει τά λαμπρά σκουτιά,
νά ζέψει τίς μοῦλες καί νά γυρίσει πίσω στό παλάτι,
ἄλλα τότε πάλι ἔβαλε στό νοῦ της ἡ θεά Ἀθηνᾶ, ἡ γλαυκομάτα:
πῶς θά γινόταν νά σηκωθεῖ ὁ Ὀδυσσέας, νά ἰδεῖ τήν ὄμορφη κόρη,
κι αὐτή νά τόν ὁδηγήσει στήν πόλη τῶν Φαιάκων.
Τό τόπι πέταξε τότε σέ μιά ἀπό τίς παρακόρες ἡ βασιλοπούλα·
μά ξαστόχησε ἡ παρακόρη νά τό πιάσει, κι ἔπεσε στά βαθειά
στροβιλιστά νερά· φωνή σύραν τότε κεῖνες μακρόσυρτη,
καί ὁ τρισεύγενος ξύπνησε Ὀδυσσέας.
Ἀνακάθισε κι ἀναρωτιόταν μές στήν τρίσβαθη ψυχή του:

«Ὤχ ὁ μαῦρος ἐγώ, σέ ποιῶν ἀνθρώπων φτάνω πάλι τήν χώρα;
ἀλαζόνες εἶναι ἄραγε κι ἄγριοι κι ἀψηφοῦν τό δίκηο,
ἤ θεοφοβούμενοι καί φιλόξενοι εἶναι ἀνθρῶποι;
λιγερή φωνή κοριτσιῶν σάν ν' ἀκούσαν τ' αὐτιά μου·
νεράϊδες θά 'ναι, πού τίς ἀπόκρημνες βουνοκορφές,
τίς πηγές τῶν ποταμῶν, τά χλοερά λειβάδια ἔχουν λημέρια.
Ἤ μήπως εἶναι ἄνθρωποι ἐδῶ κοντά μου πού λαλοῦνε;
Ἀλλ' ἐμπρός, νά ἐξετάσω ἐγώ ὁ ἴδιος καί νά μάθω.»

Βγῆκε λοιπόν παρευθύς ἀπ' τούς θάμνους ὁ γενναῖος Ὀδυσσέας,
κι ἔσπασε μέ τό στιβαρό του χέρι ἕνα φουντωμένο κλαδί
ἀπ' τό πυκνό ρουμάνι, τ' ἀντρίκια μέρη στό γυμνό κορμί του νά φυλάξει.
Κίνησε μετά λιόντας καταπῶς βουνόθρεφτος κινάει, σίγουρος
γιά τήν δύναμή του, πού μπόρες ἀψηφῶντας κι ἀνέμους,
τά μάτια του σπιθοβολῶντας, προβαίνει σέ βόδια πάνω νά πέσει
ἤ πρόβατα ἤ κι ἄγρια νά κυνηγήσει ἐλάφια.
Θερίζει τήν κοιλιά του ἡ πεῖνα καί τόν κεντρίζει καί σέ μάντρες
μέσα στέρεες νά χυμήξει, κι ἀπ' τίς στάνες μέσα πρόβατα ν' ἁρπάξει.
Ἔτσι φαντάζοντας κίνησε νά σμίξει τίς ὡριοπλέξουδες κοπέλλες
ὁ Ὀδυσσέας, γυμνός κι ἄς ἦταν· βαρειά τόν πίεζε μαθές ἀνάγκη.

Καταφαγωμένος ὡς ἦταν ἀπ' τήν ἅρμη τούς φάνηκε φριχτός,
καί σκόρπισαν σκιαγμένες ἀπό 'δῶ κι ἀπό κεῖ στούς γύρω κάβους.
Μόνο ἡ θυγατέρα τοῦ Ἀλκίνοου δέν σάλεψε· τῆς ἔβαλε θάρρος
στήν καρδιά ἡ Ἀθηνᾶ καί πῆρε ἀπό τά μέλη της τόν φόβο.
Στάθηκε ἀσάλευτη ἀπέναντί του· καί ταλαντεύτηκε ὁ Ὀδυσσέας
τί νά κάνει, νά τήν ἱκετέψει στά γόνατα πέφτοντας τῆς ὄμορφης κόρης,
ἤ γλυκά ἐξ ἀποστάσεως μιλῶντας νά τήν παρακαλέσει,
νά τοῦ δείξει ἄν ἤθελε τήν πόλη κι ἔνδυμα κάποιο νά τοῦ δώσει.
Κι αὐτή ἡ βουλή πρόκρινε ὁ νοῦς του πώς ἦταν καλύτερη:
νά τήν παρακαλέσει γλυκά ἐξ ἀποστάσεως μιλῶντας,
μήπως ἄν ἔπιανε τά γόνατά της κακοφανεῖ στήν κόρη καί θυμώσει.
Εὐθύς γλυκό καί καλοζυγισμένο λόγο προφέροντας τῆς εἶπε:
«Γονατιστός σέ ἱκετεύω, δέσποινά μου· θεά νά εἶσαι τάχα ἤ θνητή;
Κάποια ἄν εἶσαι ἀπ' τίς θεές, στῶν Οὐρανῶν πού κατοικοῦν τά πλάτη,
μέ τήν Ἀρτέμιδα, τήν κόρη τοῦ μεγάλου Δία, ἀπαράλλαχτη
ἐγώ σέ βρίσκω στήν ὁμορφιά, στ' ἀνάστημα, στήν χάρη.
Ἄν πάλι εἶσαι κάποια ἀπ' τίς θνητές πάνω στή γῆ πού κατοικοῦνε,
τρισευτυχεῖς ὁ πατέρας καί ἡ σεβάσμια μάνα πού σέ γέννησαν,
τρισευτυχεῖς κι οἱ ἀδελφοί σου.

Πόσο θά καμαρώνουν, πόσο θ' ἀναγαλλιάζει ἡ καρδιά τους
ὅταν σέ βλέπουν,ἕνα τέτοιο βλαστάρι, τόν χορό πρώτη νά σέρνεις!
Μά πάνω ἀπ' ὅλους ἀσύγκριτα εὐτυχέστατος ἐκεῖνος,
πού δῶρα δίνοντας ἀρίφνητα στό σπίτι του θά σ' ὁδηγήσει νύφη.
Τέτοιο πλᾶσμα δέν ἔχουν δεῖ ποτέ ὡς τώρα τά μάτια μου,
οὔτ' ἄντρα οὔτε γυναῖκα· μένω ἔκθαμβος θωρῶντας σε.
Στή Δῆλο μόνο κάποτε ἕνα τέτοιο βλαστάρι φάνταξε στό νοῦ μου,
μιά νεαρή ὀρθόστητη φοινικιά πλάϊ στό βωμό τοῦ Ἀπόλλωνα·
πέρασα μαθές κι ἀπό κεῖ καί πολύς στρατός μ' ἀκολουθοῦσε,
στή στράτα πού ἔμελλε νά 'ναι μέ πικρά βάσανα γιά μένα σπαρμένη.
Ὡσαύτως καί κεῖνο σάν τό εἶδα θαμπώθηκε ὁ νοῦς μου ὥρα πολλή,
γιατί ποτέ δέν ξεπετάχτηκε ἀπό τή γῆ τέτοιο κλωνάρι·
τέτοιος ὁ θαυμασμός μου καί τό θάμβος μου γιά σένα, γυναῖκα.
Μά μέ συνέχει μέγα δέος ν' ἀγγίξω τά γονατά σου,
ἀσήκωτο πένθος κι ἄς μέ πλακώνει.

Μόλις χθές, τήν εἰκοστή μέρα, ἀπ' τό κρασωπό γλύτωσα πέλαγος·
τόσες μέρες ἄπαυτα μέ σάρωναν τά κύματα καί οἱ ἄγριες θύελλες
ἀπ' τό νησί τῆς Ὠγυγίας. Καί τώρα ἐδῶ μ' ἀπόρριξε ἡ μοῖρα,
κάποιο κακό σίγουρα κι ἐδῶ νά πάθω· γιατί δέν πιστεύω νά πάψουν,
ἀλλά πιό πρίν πολλά μοῦ ἔχουν ἀκόμη οἱ θεοί γραμμένα.
Ἀλλά σπλαχνίσου με, δέσποινά μου· σέ σένα πρωτοφτάνω
μετά ἀπό τόσα βάσανα πού τράβηξα· κανέναν ἄλλον δέν ξέρω
ἀπ' τούς ἀνθρώπους, πού κατοικοῦν αὐτήν τήν πόλη καί τήν χώρα.
Τό ἄστυ δεῖξε μου, καί δός μου ἕνα κουρέλι νά τυλίξω τό κορμί μου,
ἕνα κάποιο περιτύλιγμα γιά τά σκουτιά ἄν εἶχες ἐδῶ φτάνοντας.
Σέ σένα οἱ θεοί εἴθε νά δώσουν τόσα ὅσα λαχταρᾶ ἡ καρδιά σου,
ἄντρα καί σπιτικό καί δῶρο ὑπέροχο, ὁμόνοια νά σοῦ χαρίσουν
καί ἀγάπη· ἀνώτερο καλό ἀπό τοῦτο δέν ὑπάρχει,
παρ' ὅταν μονοιασμένοι ἄντρας καί γυναῖκα
μέ μιά γνώμη κυβερνοῦν τό σπιτικό τους·
πικραίνονται οἱ ἐχθροί, χαίρονται οἱ φίλοι,
κι ὄνομα βγάνουν αὐτοί καλό παντοῦ στόν κόσμο.»

Μιλῶντας τότε ἡ χιονοβράχιονη Ναυσικᾶ τοῦ ἀποκρίθηκε:
«Ξένε, ἀφοῦ οὔτε ὅποιος κι ὅποιος μοιάζεις οὔτ' ἀνόητος,
ὁ ἴδιος ὁ Δίας, ξέρεις, ὁ Ὀλύμπιος μοιράζει τήν εὐτυχία
στούς ἀνθρώπους, στούς ἄσημους καί στούς τρανούς,
καταπῶς θέλει στόν καθένα· σέ σένα φαίνεται ἔδωσε τοῦτα,

καί πρέπει καρτερικά νά τά βαστάξεις.
Μά τώρα πού στήν δική μας πόλη φτάνεις καί στήν χώρα,
οὔτε ἔνδυμα βέβαια οὔτε τίποτε ἄλλο θά σοῦ λείψει,
ἀπ' ὅσα ἕνας ταλαίπωρος ἱκέτης δικαιοῦται πού προσπέφτει.
Τό ἄστυ θά σοῦ δείξω, καί τ' ὄνομα τῶν κατοίκων θά σοῦ πῶ.
Οἱ Φαίακες κατοικοῦν τήν πόλη τούτη καί τήν χώρα,
κι ἐγώ 'μαι ἡ θυγατέρα τοῦ ἀντρειωμένου Ἀλκίνοου,
πού οἱ Φαίακες ἔχουν κυβερνήτη τους καί βασιλιά τους.»

Αὐτά· καί γυρνῶντας στίς ὡριοπλέξουδες φώναξε τίς παρακόρες:
«Σταθεῖτε, καλές μου· στά πόδια τό βάλατε στή θέα τ' ἀνθρώπου;
τί, μήπως φαντάζεστε κάποιος ἐπίβουλος ἐχθρός πώς εἶναι;
ἀκοῦστε, δέν βρίσκεται οὔτε ποτέ θά βρεθεῖ ὁ ἄνθρωπος αὐτός
ὁ ἀντρεῖος, πού στήν χώρα τῶν Φαιάκων θά φτάσει, πόλεμο μαζί τους
γιά ν' ἀνοίξει· ἡ πολλή ἀγάπη μᾶς σκέπει μαθές τῶν ἀθανάτων.
Στίς ἐσχατιές ἄλλωστε κατοικοῦμε, στό πολυκύμαντο μέσα τό πέλαγος,
ἀλάργα ἀπ' τούς ἄλλους ἀνθρώπους, καί κανείς μαζί μας δέν σμίγει.
Ἀλλ' αὐτός ἕνας ταλαίπωρος εἶναι, θαλασσοδαρμένος ἐδῶ φτάνει,
καί πρέπει νά τόν φροντίσουμε· ἀπό Διός ἔρχονται μαθές οἱ πάντες,
καί οἱ φτωχοί καί οἱ ξένοι, κι εἶναι εὐπρόσδεκτο καί λίγο νά δώσεις.
Μά ἐλᾶτε, καλές μου, φαΐ πιοτό δῶστε στόν ξένο,
καί λοῦστε τον στόν ποταμό, ἕνα ἀπάνεμο βρίσκοντας μέρος.»

Σταθῆκαν τότ' αὐτές καί ἡ μιά παρακινοῦσε τήν ἄλλη,
κι ὁδήγησαν σέ μέρος ἀπάνεμο τόν Ὀδυσσέα,
ὅπως τίς πρόσταξε ἡ Ναυσικᾶ, ἡ θυγατέρα τοῦ ἀντρειωμένου
Ἀλκίνοου· παραδίπλα τοῦ βάλαν τήν φορεσιά, χιτῶνα
καί χλαμύδα, τοῦ δῶσαν καί μιά χρυσή μποτίλια μῦρο λάδι,
καί τόν προτρέπαν νά λουστεῖ στοῦ ποταμοῦ τά ρεῖθρα.
Γυρνάει τότε καί λέει στίς παρακόρες ὁ γενναῖος Ὀδυσσέας:
«Κάπως παράμερα σταθεῖτε, παρακόρες, νά λουστῶ μονάχος,
νά βγάλω ἀπ' τούς ὤμους μου τήν ἅρμη καί νά χριστῶ καλά
μέ λάδι· ἀπόλειψε πράγματι πολύ καιρό ἡ ἀλοιφή ἀπ' τό κορμί μου.
Δέν γίνεται ὅμως νά λουστῶ ἐγώ μπροστά σας· τό θεωρῶ ντροπή
νά γυμνωθῶ σέ ὡριοπλέξουδα μπροστά κορίτσια.»

Κι αὐτές τόν ἄκουσαν κι ἀποτραβήχτηκαν, καί τό 'παν καί στήν κόρη.
Πῆρε τότε νά ξεπλένει μέ τά νερά τοῦ ποταμοῦ ὁ γενναῖος Ὀδυσσέας
τήν ἅρμη, τούς ὤμους καί τίς φαρδειές του πλάτες πού 'χε σκεπάσει,
κι ἀπ' τήν ἄχνη τῆς ἀτρύγητης θάλασσας καθάριζε τήν κεφαλή του.

Κι ὅταν εἶχε πιά ὅλος λουστεῖ καί ἀλειφτεῖ καλά μέ λάδι,
καί ντύθηκε τήν φορεσιά πού τοῦ ’δωσε ἡ ἀνύμφευτη παρθένα,
ἀνέλαβε ἡ Διογεννημένη Ἀθηνᾶ νά τόν κάνει νά δείχνει
πιό ψηλόκορμος καί πιό γεροδεμένος, κι ἄφησε νά πέφτουν
ἀπ’ τήν κεφαλή σάν ζουμπουλιοῦ λουλούδια τά σγουρά μαλλιά του.
Πῶς περιχύνει μέ χρυσό τ’ ἀσήμι ἔμπειρος τεχνίτης,
πού ὁ Ἥφαιστος τόν δίδαξε κι ἡ Ἀθηνᾶ ἡ Παλλάδα τά μυστικά
ὅλα τῆς τέχνης του, καί βγαίνουν ἀπ’ τά χέρια του ἔργα χαριτωμένα·
ἔτσι περίσσια χάρη κείνη τοῦ ’χυνε στήν κεφαλή, στούς ὤμους.
Πῆγε ἔπειτα καί κάθησε ἀπόμακρα στ’ ἀκροθαλάσσι, λάμποντας
ἀπ’ ὀμορφιά καί χάρη· καί θαύμαζε θωρῶντας τον ἡ κόρη.
Γυρνάει τότε καί λέει στίς ὠριοπλέξουδες τίς παρακόρες:
«Βάγιες μου χιονοβράχιονες, ἔχω ἕνα λόγο νά σᾶς πῶ, ἀκοῦστε με:
Δέν ἔσμιξε, λέω,μέ τούς ἰσόθεους τούς Φαίακες αὐτός ὁ ἄντρας,
χωρίς τήν θέληση ὅλων τῶν θεῶν στόν Ὄλυμπο πού κατοικοῦνε.
Εἶναι ἀλήθεια πώς πιό πρίν μοῦ φάνηκε πανάσχημος πώς εἶναι,
μά τώρα σάν τούς θεούς φαντάζει, στῶν Οὐρανῶν πού κατοικοῦν τά πλάτη.
Μακάρι τέτοιος νά ’ταν κι ὁ ἄντρας πού θά μ’ ἔπαιρνε γυναῖκα του,
στόν τόπο τοῦτον δῶ νά κατοικεῖ, κι ἐδῶ νά τοῦ ἄρεσε νά μείνει.
Μά ἐλᾶτε, βάγιες μου, δῶστε φαΐ πιοτό στόν ξένο.»

Πρόθυμες φυσικά καί ὑπάκουες αὐτές στό καλεσμά της,
παρέθεσαν εὐθύς φαΐ πιοτό στόν Ὀδυσσέα.
Κι ἁρπάζοντας ἔτρωγε κι ἔπινε ἀχόρταγα ὁ πολύπαθος ἥρωας·
εἶχε μαθές πολύ καιρό τροφή ν’ ἀγγίξει.

Ἄλλα ὡστόσο ἔκλωθε ἡ χιονοβράχιονη Ναυσικᾶ στόν νοῦ της·
δίπλωσε πρῶτα τά σκουτιά καί τά ’βαλε στήν ὄμορφη ἅμαξα,
ἔζεψε τίς ἀτσαλόνυχες μοῦλες στ’ ἁμάξι, ἀνέβηκε μετά κι αὐτή,
καί προτρέποντας τόν Ὀδυσσέα τοῦ μιλοῦσε καί τοῦ ’λεγε:
«Σηκώσου τώρα πιά, ξένε, νά πᾶμε στήν πόλη,
στό παλάτι νά σ’ ὁδηγήσω τοῦ σοφοῦ καί γενναίου πατέρα μου,
ὅπου σέ βεβαιώνω θά γνωρίσεις τούς προύχοντες ὅλους τῶν Φαιάκων.
Ἀλλ’ ἄκου πῶς πρέπει νά κάνεις· καί κατανόηση νομίζω θά δείξεις:
Ὅσο τά λειβάδια θά περνᾶμε καί τά περιβόλια τῶν ξωμάχων,
πίσω ἀπ’ τίς μοῦλες καί τ’ ἁμάξι νά ’ρχεσαι γοργά,
ἀντάμα μέ τίς παρακόρες· ὁδηγητής θά εἶμαι ἐγώ στή στράτα.

Ἀλλ’ ὅταν τό κατώφλι πατήσουμε τῆς πόλης, πού μέ πύργους
καί ψηλά τείχη εἶναι ζωσμένη, κι ὡραῖο ἔχει λιμάνι

ἀπό τήν μιά πλευρά κι ἀπό τήν ἄλλη – ἡ ἐμπασιά του στενή,
καί τά δρεπανόγυρτα καράβια στή σειρά ὡς τήν προκυμαία συρμένα·
καθένα ἔχει μαθές τό δικό του ἀραξοβόλι.
Ἐκεῖ ’ναι καί ἡ ἀγορά τῆς πόλης, πλάϊ στό ὡραῖο ἱερό τοῦ Ποσειδώνα,
μέ ὀλόσωμες λατομημένες πέτρες δουλεμένη, φυτεμένες στή γῆ.
Ἐκεῖ μέ τ’ ἄρμενα τῶν μελανῶν καταγίνονται καραβιῶν,
πανιά καί παλαμάρια, οἱ ναυτικοί, καί λειαίνουν τά κουπιά.
Δέν νοιάζονται μαθές γιά δοξάρια καί φαρέτρες οἱ Φαίακες,
ἀλλά γιά κατάρτια, ξάρτια καί κουπιά, καί ἰσοζύγιστα μόνον καράβια·
μ’ αὐτά τήν ἀφροστολισμένη θάλασσα ἀγαλλόμενοι ὀργώνουν.
Αὐτῶν θέλω ν’ ἀποφύγω τήν καταλαλιά, μή δυσφημήσει κάποιος
ἀπό πίσω τ’ ὄνομά μου· ἔχει πολλή ὑπεροψία ἐδῶ ὁ κόσμος.

Μπορεῖ λοιπόν κάποιος κακεντρεχής πού θά μᾶς δεῖ μαζί ἔτσι νά πεῖ:
«Ποιός εἶναι αὐτός ὁ ψηλός καί ὡραῖος ξένος πού ἀκολουθεῖ
τήν Ναυσικᾶ; ποῦ τόν βρῆκε; ἄντρας της σίγουρα θά γίνει.
Κάποιος καραβοτσακισμένος θά ’ναι πού τόν περιμάζεψε,
κάποιος ἀπό τόπο ἀλαργινό, ἀφοῦ ἐμεῖς δέν ἔχουμε γειτόνους·
ἤ κάποιος θεός πού ἄκουσε τίς θερμές της προσευχές καί παρακλήσεις
καί κατέβηκε ἀπό τόν οὐρανό, δική του νά τήν κάνει γιά πάντα.
Τόσο τό καλύτερο, ἄν τριγυρνῶντας πῆγε καί βρῆκε ἄντρα ἡ ἴδια
ἀπ’ ἀλλοῦ· καταφρονεῖ βλέπεις ἡ χάρη της τούς Φαίακες,
κι ἄς τήν γυρεύουν τόσο πολλά ἀρχοντόπουλα τῆς χώρας.»
Αὐτά θά ποῦν κι ὄνειδος θά γινοῦν τοῦτα γιά μένα.
Μά καί μιά ἄλλη θά κατέκρινα πού τέτοια πράγματα ἤθελε κάνει,
μιά πού παρά τήν θέληση τῶν δικῶν της, ἀψηφῶντας μάνα καί πατέρα,
μ’ ἄλλους ἄντρες πάει καί σμίγει, ἐπίσημο γάμο πρίν τελέσει.

Ἄκου, ξένε, βάλε στόν νοῦ σου ὅ,τι σοῦ πῶ, γιά νά πετύχεις
τάχιστα ἀπ’ τόν πατέρα μου κατευόδιο καί νόστο.
Ὡραῖο θά βρεῖς ἄλσος ἀπό λεῦκες πλάϊ στό δρόμο, λαμπρό τέμενος
τῆς Ἀθηνᾶς· μέσα μιά κρήνη λειβάδι γύρω χλοερό δροσολογάει.
Ἐκεῖ ἔχει μετόχι κι ὁ πατέρας μου καί θαλερό περιβόλι,
σ’ ἀπόσταση βοῆς ἀνθρώπου ἀπό τό κάστρο.
Κάθησε ’κεῖ καί περίμενε, ὡσότου ἔλθουμε ἐμεῖς στήν πόλη
καί στοῦ πατέρα μου διαβοῦμε τά δώματα.
Ὅταν μετρῶντας ὑπολογίσεις πώς ἔχουμε στά δώματα φτάσει,
ξεκίνα τότε καί σύ κι ἔλα στήν πόλη· ρώτησε κάποιον ἐκεῖ
ποῦ εἶναι τό παλάτι τοῦ πατέρα μου, τοῦ ἀντρειωμένου Ἀλκίνοου.

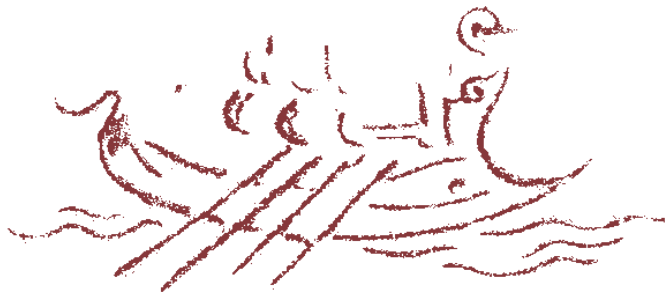
Εὔκολα ἀναγνωρίζεται, μπορεῖ κι ἕνα μικρό παιδί νά σ' ὁδηγήσει·
δέν ἔχει τό ὅμοιο του τοῦ βασιλιᾶ Ἀλκίνοου τό παλάτι,
ἀνάμεσα στ' ἄλλα ἀρχοντικά πού ἔχουν οἱ ἄλλοι Φαίακες χτισμένα.

Ἀλλ' ὅταν οἱ τοῖχοι τῆς αὐλῆς θά σ' ἔχουν κρύψει καί στό παλάτι
μέσα περάσεις, τήν αἴθουσα τοῦ βασιλικοῦ μεγάρου διάβαινε γοργά,
ἐκεῖ πού εἶναι ἡ μάνα μου νά φτάσεις· θρονιασμένη πλάϊ στήν ἑστία
θά τήν βρεῖς, ἀλικοπόρφυρα νήματα στό φέγγος τῆς φωτιᾶς νά κλώθει
– τό θαῦμα σου σάν δεῖς θ' ἀφήσεις – σέ μιά κολώνα γερμένη·
κι οἱ δοῦλες καθισμένες πίσω της τήν παραστέκουν.
Ἐκεῖ κοντά της εἶναι κι ὁ θρόνος στηριγμένος τοῦ πατέρα μου,
ὅπου κάθεται καί πίνει κεῖνος τό κρασί του σάν πῶς ἀθάνατος.
Παραπροσπέρνα τον, πέσε κι ἀγκάλιασε τά γόνατα τῆς μάνας μου,
ἄν θέλεις ὁλόχαρος νά δεῖς τήν μέρα ν' ἀνατέλλει γρήγορα
τοῦ νόστου, ἀπό πολύ ἀλαργινή χώρα κι ἄν εἶσαι.
Φιλόφρονη ἄν ἴσως κείνης ἡ καρδιά σέ συμπαθήσει,
μπορεῖς νά ἐλπίζεις τότε τούς δικούς σου πώς θά δεῖς,
στ' ἀρχοντικό σου καί στήν πατρική σου γῆ πώς θά γυρίσεις.»

Ἀπόσωσε τόν λόγο της καί λούριασε μέ τ' ἀστραφτερό μαστίγιο
τίς μοῦλες· κι εὐθύς ἀφήσαν πίσω τους τοῦ ποταμοῦ τά ρεῖθρα.
Ὡραῖα καί γοργά πού τριποδίζαν, ὡραῖα πού πλέκανε τά πόδια τους!
Κι αὐτή ἐπιδέξια τίς κυβερνοῦσε, γνωστικά λουριάζοντάς τες,
γιά νά μποροῦν πεζοί ν' ἀκολουθοῦν ὁ ξένος μαζί κι οἱ παρακόρες.
Βασίλευε ὁ ἥλιος ὅταν φτάσαν στό λαμπρό ἄλσος, τέμενος ἱερό
τῆς Ἀθηνᾶς, ὅπου φυσικά κάθησε ὁ γενναῖος Ὀδυσσέας.
Εὐθύς μετά δεόταν στήν κόρη τοῦ μεγάλου Δία:
«Ἐπάκουσόν με, ἀκαταδάμαστη κόρη τοῦ κεραυνόχαρου Δία·
ἄς εἶναι καί τώρα, μά ἄκουσέ με, ἀφοῦ πιό πρίν ποτέ δέν μ' ἄκουσες
σάν ρημαζόμουν, ὅταν μέ ρήμαζε ὁ δοξασμένος ὁ Κοσμοσείστης.
Κάμε νά μέ δεχτοῦν μέ ἀγάπη κι εὐσπλαχνία οἱ Φαίακες.»

Ἔτσι θερμά δεόταν κι ἄκουε τήν προσευχή του ἡ Ἀθηνᾶ ἡ Παλλάδα.
Μά δέν φανερωνόταν ἀκόμη μπροστά του· ἀπό σεβασμό μαθές
στόν ἀδελφό τοῦ πατέρα της. Ἔπνεε μένεα καί ἄπαυτα κεῖνος
κατά τοῦ ἰσόθεου Ὀδυσσέα στήν πατρική του γῆ πρίν νά γυρίσει.

Ρ Α Ψ Ω Δ Ι Α η

Ο Οδυσσέας στό παλάτι τοῦ Ἀλκίνοου

Ἔτσι δεόταν ἐκεῖ ὁ πολύπαθος ἥρωας Ὀδυσσέας,
καί τήν κόρη στό ἄστυ φέρναν ὁλοταχῶς οἱ εὔρωστες μοῦλες·
κι ὅταν πιά στοῦ πατέρα της τά περίλαμπρα ἔφτασε δώματα,
σταμάτησε μπροστά στήν αὐλόπορτα.
Τήν περιστοιχίσαν ἀμέσως οἱ ἀδελφοί της, ἀπαράλλαχτοι
μέ τούς ἀθάνατους, πού ξεζέψαν τίς μοῦλες ἀπό τήν ἅμαξα
καί κουβάλησαν τά σκουτιά μές στό παλάτι.
Ἡ κόρη ἀποσύρθηκε στήν καμαρά της·
τῆς εἶχε ἀνάψει ἐκεῖ φωτιά ἡ θαλαμηπόλος Εὐρυμέδουσα,
μιά γριά Ἠπειρώτισσα,πού τήν εἶχαν φέρει παληά
μέ τά δρεπανόγυρτα καράβια ἀπό τήν Ἤπειρο.
Χάρισμα τήν ξεδιάλεξαν βασιλικό γιά τόν Ἀντίνοο,
πού σ' ὅλη τή χώρα τῶν φαιάκων βασίλευε, καί σάν θεό
ὁ λαός του τόν ἄκουε.
Αὐτή εἶχε μεγαλώσει τήν χιονοβράχιονη Ναυσικᾶ στό παλάτι,
αὐτή τῆς ἄναβε τήν φωτιά καί τῆς ἑτοίμαζε μέσα τόν δεῖπνο.

Κίνησε τότε κι ὁ Ὀδυσσέας νά πάει στήν πόλη.
Φύλακας ἄγγελός του ἡ Ἀθηνᾶ μέ πυκνή τόν τύλιγε πάχνη,
τά προσβλητικά λόγια γιά ν' ἀποφύγει καί τίς ἐρωτήσεις, ποιός εἶναι,
στήν συνάντησή του μέ κάποιον ἀπ' τούς ψηλοπερήφανους Φαίακες.
Ἀλλ' ὅταν πιά εἶχε φτάσει κι ἔμπαινε ἤδη στήν πάντερπνη πόλη,
τόν συναπάντησε τότε ἡ θεά Ἀθηνᾶ ἡ γλαυκομάτα,
τήν μορφή ἔχοντας ἀνύμφευτης κόρης πού κρατοῦσε μιά στάμνα.
Στάθηκε μπροστά του, κι ὁ τρισεύγενος τήν ρώτησε Ὀδυσσέας:
«Θά μποροῦσες, παιδί μου, νά μ' ὁδηγήσεις στό παλάτι
τοῦ Ἀλκίνοου, πού στό λαό τῆς χώρας τούτης βασιλεύει;
Ἕνας ταλαίπωρος ξένος εἶμαι μαθές κι ἔρχομαι ἀπό μακριά,
ἀπό χώρα ἀλαργινή· γι αὐτό δέν ξέρω κανέναν ἀπ' τούς ἀνθρώπους,
πού τήν πόλη καί τήν χώρα τούτη κατοικοῦνε.»

Τοῦ εἶπε τότε ἡ θεά Ἀθηνᾶ ἡ γλαυκομάτα:
«Καί βέβαια θά σοῦ δείξω, πατέρα ξένε, τό παλάτι πού μοῦ ζητᾶς,
ἀφοῦ μάλιστα μέ τοῦ ἄμεμπτου πατέρα μου τό σπίτι γειτονεύει.
Ἀκολούθα σύ ἀμίλητος, κι ἐγώ θά σ' ὁδηγῶ στή στράτα·
μήτε νά γυρίσεις νά κοιτάξεις κανέναν μήτε νά ρωτήσεις.
Δέν εἶναι πολύ ἀνεκτικοί οἱ ἄνθρωποι ἐδῶ μέ τούς ξένους,
οὔτε ὑποδέχονται μέ ἀνοιχτές ἀγκάλες ἀπ' ἀλλοῦ κάποιον πού θά 'ρθει.
Στά γοργόδρομα καράβια τους τοῦτοι στηρίζονται τά φτερωτά,
πού θάλασσες μ' αὐτά ὀργώνουν καί πελάγη,
χάρη πού τούς ἔδωσε ὁ Κοσμοσείστης· εἶναι φτερωτά σάν τήν σκέψη
καί σάν τά πετούμενα πουλιά τά καράβια τους.»

Αὐτά ὡς εἶπε, μπῆκε μπροστά μέ βῆμα γοργό ἡ Ἀθηνᾶ
ἡ Παλλάδα· κι αὐτός μετά στ' ἀχνάρια τῆς θεᾶς ἀκολουθοῦσε.
Διέσχιζε τήν πόλη περνῶντας ἀνάμεσά τους, ἀλλά κανείς
ἀπό τούς ξακουστούς θαλασσομάχους Φαίακες δέν ἀγροίκησε τίποτε·
ἡ τρομερή δέν ἄφηνε θεά, ἡ καλλιπλόκαμη Ἀθηνᾶ,
πού, φύλακας ἄγγελος τοῦ Ὀδυσσέα, μέ μιά μαγική τόν τύλιγε πάχνη.
Θαύμαζε κοιτάζοντας κεῖνος τά λιμάνια καί τά ἰσοζύγιστα καράβια
ἀλλά καί τίς ἀγορές, τούς τόπους συνέλευσης τῶν ἀρχόντων,
καί τά μακρά καί ψηλά τείχη, μέ πασσάλους ἁρματωμένα,
ὑπέροχο πράγματι θαυμάσιο θέαμα.

Ἀλλ' ὅταν πιά στοῦ βασιλιᾶ τά περίλαμπρα φτάσανε δώματα,
πῆρε τόν λόγο ἡ θεά Ἀθηνᾶ ἡ γλαυκομάτα, τοῦτα λαλῶντας:
«Αὐτό εἶναι, πατέρα ξένε, τό παλάτι πού μοῦ ζητᾶς νά σοῦ δείξω·

ἐδῶ θά βρεῖς τούς τρισεύγενους βασιλιάδες νά δειπνοῦνε.
Ἔμπα μέσα καί προχώρα χωρίς δισταγμό καί δίχως φόβο·
ὁ θαρραλέος ἄντρας σέ κάθε δουλειά πετυχαίνει πάντα καλύτερα,
ἀκόμη κι ἄν ἀπό κάπου ἀλλοῦ ἔχει ἔρθει.
Κοίτα νά συναντήσεις τήν βασίλισσα πρῶτα στό παλάτι·
Ἀρήτη τήν λένε μέ τ' ὄνομα, καί οἱ γονεῖς πού γέννησαν
τόν βασιλιά Ἀλκίνοο εἶναι καί δικοί της προγόνοι.
Τόν Ναυσίθοο γέννησαν πρῶτα ὁ κοσμοσείστης Ποσειδών
καί ἡ Περίβοια, ἀσύγκριτης ὁμορφιᾶς γυναῖκα,
στερνοθυγατέρα τοῦ ἀντρειωμένου Εὐρυμέδοντα,
πού βασίλευε κάποτε στούς ἀγέρωχους Γίγαντες,
ἀλλά προκάλεσε τόν ὄλεθρό τους· μαζί μέ τόν ἄνομο λαό του
χάθηκε κι ὁ ἴδιος ὁ Εὐρυμέδοντας.
Μέ τήν Περίβοια λοιπόν ἐρωτόσμιξε ὁ Ποσειδώνας,
καί γέννησε τόν ἀτρόμητο Ναυσίθοο, πού βασίλευε στούς Φαίακες·
κι ὁ Ναυσίθοος γέννησε τόν Ρηξήνορα καί τόν Ἀλκίνοο.
Τόν πρῶτο, νιόπαντρον ὄντας καί πρίν ἀγόρι ἀποκτήσει,
τόν θέρισε στό παλάτι ὁ ἀσημοδόξαρος Ἀπόλλων·
μιά θυγατέρα ἄφησε μόνον κεῖνος, τήν Ἀρήτη.

Αὐτήν ἔκανε ταίρι του ὁ Ἀλκίνοος, καί τήν τίμησε
ὅσο καμμιά ἄλλη γυναῖκα στόν κόσμο δέν τιμήθηκε,
ἀπ' ὅσες κάτω ἀπ' τήν σκέπη τῶν ἀντρῶν κρατοῦν τό σπιτικό τους.
Τέτοια ἐγκάρδια τιμή ἀξιώθηκε καί πρίν καί τώρα ἐκείνη,
κι ἀπ' τά παιδιά της κι ἀπ' τόν ἴδιο τόν Ἀλκίνοο κι ἀπ' τόν λαό της.
Σάν θεά φαντάζει στά μάτια τους, στούς δρόμους σάν περνάει
τῆς πόλης, κι ὅλοι μέ σεβασμό τήν χαιρετοῦν κι ἀγάπη.
Μέ λαμπρό νοῦ εἶναι μαθές καί αὐτή προικισμένη· λύνει
τίς διαφορές ἀκόμη καί τῶν ἀντρῶν ἡ φιλική της παρέμβαση.
Ἄν ἴσως κείνης ἡ καρδιά μαθές σέ συμπαθήσει,
μπορεῖς τότε νά ἐλπίζεις τούς δικούς σου πώς θά δεῖς,
στ' ἀρχοντικό σου καί στήν πατρική σου γῆ πώς θά γυρίσεις.»

Αὐτά ὡς εἶπε, ἀποχώρησε ἡ Ἀθηνᾶ, ἡ γλαυκομάτα·
ἄφησε τήν πανέμνοστη Σχερία, καί πάνω ἀπ' τό ἀτρύγητο
φεύγοντας πέλαγος ἔφτασε στόν Μαραθώνα καί στήν πλατύδρομη
Ἀθήνα, καί στοῦ Ἐρεχθέα τ' ἀσάλευτα εἰσέδυσε δώματα.
Προχώρησε τότε πρός τό λαμπρό παλάτι τοῦ Ἀλκίνοου ὁ Ὀδυσσέας·
παλλόταν ἀπό συγκίνηση μεγάλη ἡ καρδιά του

καί κοντοστάθηκε, στό χάλκινο κατώφλι πρίν νά φτάσει.
Μιά φεγγοβολή ἥλιου λές ἤ σελήνης περιέλουζε τά πάντα
στ' ἀψηλόροφο μέγαρο τοῦ ἀντρειωμένου Ἀλκίνοου.
Χάλκινοι ὑψωνόνταν οἱ τοῖχοι περίγυρα σ' ὅλο τό μῆκος,
ἀπ' τό κατώφλι ὡς στόν μυχό, μ' ἕνα διάζωμα κυανοῦ σμάλτου στεμμένοι·
μαλαματένιες οἱ πόρτες ἀποτρέπαν τήν εἴσοδο ἐντός τοῦ μεγάρου·
ἀσημένιοι οἱ παραστάτες στό χάλκινο πατοῦσαν πάνω κατώφλι,
ἀσημένιο καί τό ἀνώφλι, καί τό κρικέλι τῆς πόρτας χρυσό.
Ἀριστερά καί δεξιά χρυσοί κι ἀσημένιοι ἀγρυπνοῦσαν οἱ σκύλοι,
ἀπό τά χέρια τοῦ Ἥφαιστου μέ σοφία καί τέχνη φκιαγμένοι,
τό παλάτι γιά νά φυλᾶνε τοῦ ἀντρειωμένου Ἀλκίνοου,
ἀθάνατοι ὄντας καί ἀκατάβλητοι ἀπό τόν χρόνο.
Στό μέγαρο μέσα περιμετρικά κατά μῆκος τῶν τοίχων οἱ θρόνοι,
ἀπ' τό κατώφλι ὡς τόν μυχό πέρα ὡς πέρα, ἐπιστρωμένοι
μέ λεπτοϋφαντα ὡραῖα καλύμματα, ἔργα τῶν γυναικῶν.
Ἐκεῖ τακτικά θρονιαζόνταν οἱ προεστοί τῶν Φαιάκων, πίνοντας
καί τρώγοντας ἀπό τ' ἄφθονα ἀγαθά πού εἶχαν πάντα μπροστά τους.
Μαλαματένιοι κοῦροι σέ στέρεα πάνω βάθρα στημένοι
κρατοῦσαν ἀναμμένες δάδες στά χέρια τους,
νά φέγγουν στούς συνδαιτυμόνες στό μέγαρο μέσα τά βράδυα.

Πενῆντα δοῦλες εἶχε στή δουλεψή του ὁ βασιλιάς στό παλάτι.
Ἄλλες ἀλέθαν στούς χερόμυλους χρυσόξανθο σάν τό μῆλο σιτάρι,
ἄλλες ὑφαίναν στούς ἀργαλειούς, ἄλλες γνέθαν στριφογυρνῶντας
τ' ἀδράχτι, καθισμένες καί δραστήριες σάν τά φύλλα πού παίζουν
τῆς ψηλόκορμης λεύκας.
Ἀπ' τά κρουστά πού ὑφαίνουν πανιά στραγγίζει στάλα στάλα τό λάδι.
Ὅσο ἀσύγκριτα πιό ἐπιτήδειοι ἀπ' τούς ἄλλους ἀνθρώπους
εἶναι οἱ Φαίακες γοργόδρομα νά κυβερνᾶνε καράβια στά πέλαγα,
ἄλλο τόσο ἐπιδέξιες ἀνυφάντρες εἶναι στόν ἀργαλειό οἱ γυναῖκες τους·
πανέξυπνες εἶναι καί στά πανωραῖα ἔργα πολύ ἐπιτήδειες,
μέ τήν χάρη πού τίς ἔχει προικίσει ἡ Ἀθηνᾶ, ἡ θεά.

Ἔξω ἀπό τήν αὐλή, κοντά στήν αὐλόπορτα, μέγα περιβόλι
τέσσερα στρέμματα, καλά περιφραγμένο ὁλόγυρα.
Πλῆθος δένδρα θάλλουν ἐκεῖ φουντωμένα, ψηλά, καρποφόρα·
τί ἀχλαδιές καί τί ροδιές καί μελιστάλαχτες συκιές,
χρυσομηλιές καί θαλερές ἐλιές γλαυκοματοῦσες.
Ὁ καρπός τους οὔτε χαλάει οὔτε ἀπολείπει ποτέ χειμώνα

καί καλοκαίρι, ὅλο τόν χρόνο· ὁλοένα ὁ Ζέφυρος μέ τίς πνοές του
βοηθάει ἄλλα φροῦτα νά δέσουν, ἄλλα νά γίνουν.
Ἀδιάκοπα στή σειρά μετά τ' ἀχλάδι ὡριμάζει τ' ἀχλάδι, μετά τό μῆλο
τό μῆλο, ἀλλά καί τό σταφύλι μετά τό σταφύλι, τό σῦκο μετά τό σῦκο.

Ἐκεῖ κι ὁ βασιλικός ἀμπελώνας· πολύκαρπα κλήματα στή σειρά
μέ σταφύλια κάθε λογῆς· ἄλλα στή λιάστρα σ' ἐπίπεδο μέρος
ξεραινόνται στόν ἥλιο, ἄλλα οἱ τρυγητές τά τρυγᾶνε,
ἄλλα τά πατοῦν στό πατητήρι· στίς πρῶτες σειρές οἱ ἀγουρίδες
μόλις ἔχουν ρίξει τό ἄνθος τους, κι ἄλλα νά λιαρίζουν μόλις ἀρχίζουν.
Κι ἐκεῖ πού τελειώνει τ' ἀμπέλι, περιποιημένες βραγιές
μέ κάθε λογῆς κηπευτικά, ὁλόδροσα καί θαλερά ὅλο τόν χρόνο.
Δύο κρῆνες τρέχουν στόν κῆπο· ἡ μιά ποτίζει μ' αὐλάκια
ἀπ' ἄκρη σ' ἄκρη ὅλο τό κτῆμα· ἡ ἄλλη κάτω ἀπ' τῆς αὐλῆς τό κατώφλι
τροφοδοτεῖ τ' ἀψηλό παλάτι, καί ὑδρεύονται ἀπ' αὐτή κι οἱ πολίτες.

Τέτοια λαμπρά δῶρα ἐπιδαψίλεψαν οἱ θεοί στόν Ἀλκίνοο.

Ἐκεῖ στεκόταν καί θαύμαζε ὁ πολύπαθος ἥρωας Ὀδυσσέας·
κι ὅταν πιά ἀποθαύμασε τά πάντα ἡ ψυχή του,
διάβηκε σπουδαχτικά τό κατώφλι καί μπῆκε στό δῶμα.
Βρῆκε τούς προεστούς καί τούς σοφούς συμβούλους τῶν Φαιάκων
νά προσφέρουν μέ τίς κοῦπες σπονδή στόν ἄγρυπνο Ἀργοφονιά,
στόν τελευταῖο πού κάναν σπονδή, πρίν πᾶν νά πλαγιάσουν.
Τυλιγμένος σέ μιά πυκνή πάχνη, πού τοῦ περιέχυνε ἡ Ἀθηνᾶ,
ὁ πολύπαθος ἥρωας Ὀδυσσέας διέσχισε τό δῶμα,
ὥσπου ἔφτασε μπροστά στήν Ἀρήτη καί στόν Ἀλκίνοο τόν βασιλιά.
Προσπέφτοντας τότε ἀγκάλιασε τά γόνατα τῆς Ἀρήτης,
κι ἡ μαγική πάχνη πού τύλιγε ὡς τώρα τόν Ὀδυσσέα διελύθη.
Κι αὐτοί μείνανε ἄφωνοι, σάν εἶδαν στό μέγαρο μέσα τόν ἄντρα·
τόν κοιτάζαν καί δέν πιστεύαν στά μάτια τους, ἐνῶ ἄρχιζε ἤδη
τήν ἱκεσία του ὁ Ὀδυσσσέας:
«Ἀρήτη, θυγατέρα τοῦ ἰσόθεου Ρηξήνορα,
ἔχοντας ὑποφέρει πολλά προσπέφτω ἱκέτης σας,
στόν ἄντρα σου, στά γόνατά σου, στούς συνδαιτυμόνες σας τούτους.
Εἴθε οἱ θεοί νά σᾶς δίνουν κάθε εὐτυχία στήν ζωή σας,
καί στά παιδιά του νά κληροδοτήσει ὁ καθένας τ' ἀγαθά
στ' ἀρχοντικό του καί τήν ὅποια τιμή τόν ἔχει ὁ λαός ἀξιώσει.
Κατευοδῶστε ὅμως καί μένα στήν πατρίδα μου νά γυρίσω
τό γρηγορότερο, γιατί χρόνια μακριά ἀπ' τούς δικούς μου τυραννιέμαι».

Αὐτά ὡς εἶπε κάθησε κατάχαμα στίς στάχτες, στήν ἑστία
κοντά στή φωτιά· κι οἱ παριστάμενοι ὅλοι σιωποῦσαν,
ἄχνα δέν βγάναν.
Ὀψέ πολύ πῆρε τόν λόγο ὁ σεβάσμιος γέροντας Ἐχένηος,
πού ἦταν ὁ πρεσβύτερος μέσα σ' ὅλους τούς Φαίακες,
ὑπέροχος ὁμιλητής, πολύπειρος ἄνθρωπος καί σοφός.
Αὐτός μίλησε τώρα στήν ὁμήγυρη καί καλόγνωμος εἶπε:
«Ἀλκίνοε, δέν εἶναι ὡραῖο οὔτε ἁρμοστό στήν τιμή σου,
νά κάθεται κατάχαμα στήν ἑστία ὁ ξένος στίς στάχτες·
κι αὐτοί ἐδῶ προσμένοντας τόν δικό σου λόγο συγκρατιοῦνται.
Μά ἔλα τώρα, σήκωσε τόν ξένο καί σ' ἀσημοκάρφωτο
κάθισέ τον θρόνο, καί πρόσταξε μετά τούς κήρυκες
κι ἄλλο κρασί νά συγκεράσουν, νά προσφέρουμε σπονδή
καί στόν κεραυνόχαρο Δία, τούς σεβάσμιους πού προστατεύει ἱκέτες·
κι ἄς δώσει ἀπ' τά ὑπάρχοντα ἡ οἰκονόμος νά δειπνήσει ὁ ξένος».

Τά λόγια τοῦτα σάν ἄκουσε ὁ ἀντρειωμένος Ἀλκίνοος,
πῆρε ἀπ' τό χέρι τόν πολύπειρο πολύτροπο Ὀδυσσέα,
τόν σήκωσε ἀπ' τήν ἑστία καί σέ θρόνο τόν κάθισε ἀστραφτερό
τιμητικά κοντά του, στήν θέση πού καθόταν, πρίν τόν σηκώσει,
ὁ λατρεμένος του γιός, ὁ εὐγενικός καί ἀντρεῖος Λαοδάμας.
Νερό καθάριο γιά τά χέρια ἔφερε μετά μιά παρακόρη
σ' ὄμορφο σταμνί χρυσό, καί πάνω ἀπό λεγένι τό 'χυνε ἀσημένιο,
νά νιφτεῖ· κι ἀστραφτερό τραπέζι ἄπλωσε μπροστά του.
Ψωμί κι ἄλλα ἐδέσματα πολλά ἔφερε καί παρέθεσε
ἡ σεβάσμια οἰκονόμος, ἀπ' τά ὑπάρχοντα νά τόν φιλέψει.

Ἔτρωγε κι ἔπινε τώρα ὁ πολύπαθος ἥρωας Ὀδυσσέας,
ἐνῶ ὁ ἀντρειωμένος Ἀλκίνοος γύρισε κι εἶπε στόν κήρυκα:
«Ποντόνοε, συγκέρασε κρασί στό κροντήρι καί μοίρασε
στίς κοῦπες ὅλων στό μέγαρο, νά προσφέρουμε σπονδή
καί στόν κεραυνόχαρο Δία, τούς σεβάσμιους πού προστατεύει ἱκέτες».

Ὁλοπρόθυμος συγκέρασε μελόγλυκο κρασί ὁ Ποντόνοος,
καί μοίρασε λίγο πρῶτα γιά τήν σπονδή σ' ὅλων τίς κοῦπες.
Μετά τήν σπονδή κι ἀφοῦ ἤπιαν, ἡ ψυχή τους ὡς νά χορτάσει,
πῆρε τόν λόγο ὁ Ἀλκίνοος ὁ βασιλιάς καί τούς εἶπε:
«Ἀκοῦστε, προεστοί καί σύμβουλοι σοφοί τῶν Φαιάκων,
ὅσα μέ προτρέπει νά πῶ ἡ καρδιά μές στά στήθη μου.

Τώρα πού δειπνήσατε, πηγαίνετε στά σπίτια σας νά κοιμηθεῖτε·
μά τήν αὐγή νά καλέσουμε κι ἄλλους πιό πολλούς δημογέροντες,
γιά νά δεξιωθοῦμε στό παλάτι τόν ξένο καί λαμπρές θυσίες
νά τελέσουμε στούς θεούς.
Κι ἔπειτα γιά τό κατευόδιο τοῦ ξένου νά γνοιαστοῦμε,
ὥστε χωρίς καμμιά ταλαιπωρία καί στενοχώρια
μέ τήν δική μας τήν συνοδεία γρήγορα στήν πατρική του γῆ,
ὅσο μακριά αὐτή κι ἄν εἶναι, χαρούμενος ὁ ξένος νά φτάσει.
Μήτε κάποιο κακό ἤ ζημιά κάποια ἐνδιαμέσως νά πάθει,
τήν πατρική του γῆ πρίν πατήσει. Ἐκεῖ ἔπειτα θά πάθει
ὅσα τοῦ ’ναι γραφτό, ὅσα οἱ ἀδυσώπητες Μοῖρες τοῦ κλώσαν
στ’ ἀδράχτι, ὅταν τόν ἔφερε στόν κόσμο ἡ μάνα του.

Ἄν εἶναι ὅμως κάποιος ἀπ’ τούς ἀθάνατους πού ἀπ’ τόν οὐρανό
ἔχει κατέβει, τότε σίγουρα οἱ θεοί κάτι ἄλλο μέ τοῦτο σκαρώνουν.
Γιατί πάντα ὡς τώρα φανερώνονται ἐναργεῖς σέ μᾶς οἱ θεοί,
κάθε φορά πού περίλαμπρες τελοῦμε θυσίες,
καί συνεορτάζουν μαζί μας παρακαθήμενοι ὅπου καί μεῖς.
Ἀκόμη κι ἄν ἕνας μοναχικός ὁδοιπόρος τύχει νά τούς συναπαντήσει
στόν δρόμο του διόλου δέν κρύβονται,
γιατί συγγενεύουμε μ’ αὐτούς, ὅπως ἀκριβῶς καί οἱ Κύκλωπες
καί τῶν Γιγάντων τ’ ἄγρια φῦλα».

Ἀνταπαντῶντας ὁ πολύβουλος Ὀδυσσέας τοῦ εἶπε:
«Ἀλκίνοε, ἄλλο τι μελέτα στό νοῦ σου· γιατί ἐγώ δέν μοιάζω
μέ τούς ἀθάνατους, στῶν οὐρανῶν πού κατοικοῦν τά πλάτη,
οὔτε στή θωριά οὔτε στ’ ἀνάστημα, ἀλλά μέ τούς θνητούς ἀνθρώπους·
μέ τούς πιό συμφοριασμένους ἀνθρώπους πού ἔχετε στή ζωή σας
γνωρίσει, μ’ αὐτούς ἐγώ θά ἐξισωνόμουν στή δυστυχία.
Θά μποροῦσα μάλιστα ἀκόμη περισσότερα βάσανα νά ἱστορήσω,
ἄν λογάριαζα ὅλα ὅσα μέ τήν βουλή τῶν θεῶν ἔχω τραβήξει.
Ἀλλά ἐπιτρέψτε μου παρότι πικραμένος νά δειπνήσω·
δέν ὑπάρχει πράγματι ἄλλο πιό ἀναίσχυντο στόν κόσμο ἀπ’ τήν κοιλιά·
ἡ καταραμένη ἐπιτακτικά ἀπαιτεῖ καί σ’ ἀναγκάζει νά τήν γνοιαστεῖς,
ἐξουθενωμένος κι ἄς εἶσαι κι ἄς ἔχεις πένθος μές στήν ψυχή σου.
Ἔτσι κι ἐγώ ἔχω πένθος μές στήν ψυχή μου, κι αὐτή ὁλοένα
ζητάει νά φάει καί νά πιεῖ, καί μέ κάνει νά λησμονῶ ὅλα
ὅσα ἔπαθα, καί νά γεμίσει, νά χορτάσει μόνο γυρεύει.
Μά σεῖς, ἡ αὐγή μόλις φέξει, γνοιαστεῖτε καί μένα τόν δύστυχο,

ὥστε μετά ἀπό τά τόσα καί τόσα πού ἔχω πάθει,
στήν πατρική μου γῆ νά μ' ἀξιώσετε νά πατήσω·
μοῦ φτάνει μόνο νά δῶ τά κτήματά μου, τούς δούλους μου,
τό ψηλόροφο ἀρχοντικό μου, καί μετά ἄς πεθάνω.»

Αὐτά'πε, κι ἐπιδοκίμαζαν ὅλοι τά λόγια του καί προτρέπαν
νά ξεπροβοδίσουν τόν ξένο, πού σωστά μίλησε καί μετρημένα.
Κι ἔπειτα ἀφοῦ κάναν σπονδή κι ἤπιαν κι εὐχαριστήσαν τήν καρδιά τους,
τραβήξαν ὁ καθένας γιά τό σπίτι του νά κοιμηθοῦνε.
Ἀπόμεινε μόνο στό μέγαρο ὁ τρισεύγενος Ὀδυσσέας,
καί πλάϊ του καθισμένοι ἡ Ἀρήτη κι ὁ θεόμορφος Ἀλκίνοος·
κι οἱ θεραπαινίδες πού μαζεύαν τά σκεύη τοῦ δείπνου ἀπ' τά τραπέζια.

Πῆρε τότε πρώτη τόν λόγο ἡ χιονοβράχιονη Ἀρήτη·
ἀνεγνώρισε μαθές, σάν εἶδε τήν χλαμύδα καί τόν χιτώνα,
τά ὡραῖα σκουτιά πού ἡ ἴδια μέ τίς παρακόρες της εἶχε ὑφάνει.
Ἀπόρησε καί λόγια λαλῶντας πετούμενα εἶπε στόν ξένο:
«Τοῦτο πρῶτα, ξένε, θέλω τοῦ λόγου μου νά σέ ρωτήσω·
ποιός εἶσαι κι ἀπό ποῦ; τά σκουτιά τοῦτα πού φορᾶς ποιός σοῦ τά 'δωσε;
δέν εἶπες πώς περιπλανιόσουν μέσα στά πέλαγα ἐδῶ πρίν φτάσεις;»

Ἀνταπαντῶντας ὁ πολύβουλος Ὀδυσσέας τῆς εἶπε:
«Δύσκολο, βασίλισσα, καί βαρύ ἀπ' ἄκρη σ' ἄκρη τά βάσανά μου
νά ἱστορήσω, γιατί πολλά μοῦ δώσαν οἱ θεοί οἱ οὐράνιοι·
θά σοῦ ἀπαντήσω ὡστόσο σ' αὐτό πού μέ ρωτᾶς καί θέλεις νά μάθεις.
Ἀπόμακρα πολύ μέσα στό πέλαγος βρίσκεται ἕνα νησί, ἡ Ὠγυγία·
τοῦ Ἄτλαντα ἡ θυγατέρα κατοικεῖ ἐκεῖ, ἡ καλλιπλόκαμη Καλυψώ
ἡ μάγισσα, μιά τρομερή θεά· κανείς μαζί της δέν σμίγει
οὔτε ἀπ' τούς θεούς οὔτε κι ἀπ' τούς θνητούς ἀνθρώπους.
Ἀλλά μένα μόνο τόν δύσμοιρο στά δώματά της μ' ἔβγαλε ναυαγό
ἡ μοῖρα, ἀφοῦ, πύρινο ἀστροπελέκι ξαπολυώντας, τό γοργόδρομο
μοῦ σύντριψε καράβι στό κρασωπό καταμεσῆς τό πέλαγος ὁ Δίας.
Ὅλοι οἱ ἄλλοι πιστοί μου σύντροφοι χάθηκαν τότε,
ἀλλ' ἐγώ μέ τήν καρίνα τοῦ δρεπανόγυρτου καραβιοῦ ἀγκαλιασμένος
παράδερνα ἐννιά μερόνυχτα στό πέλαγος· τήν δέκατη μέρα
μές στήν μαύρη νύχτα σ' ἕνα νησί μέ βγάλαν οἱ θεοί, τήν Ὠγυγία.
Ἡ καλλιπλόκαμη κατοικεῖ ἐκεῖ ἡ Καλυψώ, μιά τρομερή θεά,
πού μέ πῆρε καί στοργική καί φιλόξενη μέ περιποιόταν καί μ' ἔτρεφε,
κι ἀθάνατο ὑποσχόταν νά μέ κάνει κι ἀγέραστο, αἰώνια νέο·

ἀλλά δέν πειθόταν μένα μέ τίποτε ἡ καρδιά μές στά στήθη μου.
Ἔμεινα ἐκεῖ καθηλωμένος ἐπτά χρόνια, κι ὀλοένα μούσκευα
μέ δάκρυα τ' ἀθάνατα σκουτιά, πού μοῦ δωσε ἡ Καλυψώ.

Ἀλλ' ὅταν ἦρθε μέ τό κυκλογύρισμα τῶν ἐτῶν ὁ ὄγδοος χρόνος,
τότε πιά ἡ ἴδια μέ πρότρεψε ἐπιτακτικά νά σαλπάρω,
εἴτε κατ' ἐντολήν τοῦ Δία, εἴτε γιατί ἄλλαξε ἡ ἴδια γνώμη.
Μέ ξεπροβόδισε πάνω σέ μιά ξυλόδετη σχεδία,
καί προμήθειες μοῦ δωσε πολλές, ψωμί καί γλυκόπιοτο κρασί,
μ' ἀθάνατα μ' ἔντυσε σκουτιά,
κι ἕνα γλυκόπνοο ἀεράκι μοῦ στειλε ἀπαλό νά μέ φυσάει.
Δεκαεπτά μερόνυχτα ἀρμένιζα στό μέγα πέλαγος,
καί τήν δεκάτη ὀγδόη μέρα φανήκαν τά βαθύσκιωτα βουνά
τῆς χώρας σας, κι ἀναγάλλιασε ἡ δόλια ἡ καρδιά μου·
δέν ἤξερα ὁ δύσμοιρος πώς δοκιμασία μέ περίμενε νά περάσω
ἀκόμη μεγάλη, πού ὁ Ποσειδώνας μοῦ ἐπεφύλαξε ὁ κοσμοσείστης.
Ἐνάντιους ξεσήκωσε ἀνέμους καί μοῦ 'κλεισε παντελῶς τήν στράτα·
συντάραξε τόσο τήν θάλασσα, πού θεοτικό τό κῦμα δέν μ' ἄφηνε,
παρ' ὅλους τούς πικρούς στεναγμούς μου, στή σχεδία πάνω νά φέρομαι.
Ἀνεμοθύελλα διεσκόρπισε καί τούτη μετά, ἀλλ' ἐγώ κολυμπῶντας
ἀπό χίλια μύρια πέρασα κύματα, ὥσπου στίς ἀκτές τίς δικές σας
συρμένο μέ βγάλανε τά νερά μέ τήν ὁρμή τῶν ἀνέμων.

Δοκίμασα νά βγῶ στή στεριά, μά κινδύνεψα νά μέ συντρίψει τό κῦμα,
στῆς ἀφιλόξενης ἀκτῆς τούς ψηλούς ρίχνοντάς με τούς βράχους.
Ξαναρρίχτηκα λοιπόν πίσω στό πέλαγος καί κολυμποῦσα μέχρι νά βρῶ
ἕνα πιό στρωτό ἀκρογιάλι· στίς ἐκβολές ἑνός ποταμοῦ ὁ τόπος
μοῦ φάνηκε ἄριστος, ὁμαλός χωρίς βράχους ὡς ἦταν κι ἀπάνεμος.
Ἐκεῖ ἔξω σωριάστηκα ξέπνοος νά ξανασάνω, ἐνῶ θεοτική ἔπεφτε
ἤδη ἡ νύχτα· κι ἐγώ ἀπό τόν οὐρανόβρυστο ποταμό ξεμακραίνοντας
κούρνιασα νά κοιμηθῶ σέ μιά λόχμη, φύλλα πολλά γιά στρωμνή μου
σωρεύοντας· μέ τήν χάρη κάποιου θεοῦ σέ πολύ βαθύ ἔπεσα ὕπνο.
Κοιμήθηκα ὅλη τήν νύχτα καί τήν ἄλλη μέρα συνεχῶς μέχρι τό δεῖλι·
ἔγερνε ἤδη ὁ ἥλιος, κι ὁ γλυκός τέλος μ' ἄφησε ὕπνος.
Τίς παρακόρες ἀγροίκησσα τότε τῆς θυγατέρας σου νά παίζουν
στό περιγιάλι, κι ἦταν κι αὐτή ὅμοια μέ τίς θεές ἀναμεσά τους.
Τήν ἱκέτευσα, κι αὐτή οὔτε στή βουλή οὔτε στή γνώμη ξαστόχησε·
τέτοια λαμπρή συμπεριφορά δέν θά περίμενες ἀπό ἕνα νέο
πού βγῆκε μπροστά σου· εἶναι μαθές ἀπερίσκεπτοι γενικά οἱ νέοι.

Αὐτή καί ψωμί μοῦ ’δωσε ἄφθονο κι ἀστραφτερό κρασί, καί νά λουστῶ
μ’ ἔβαλε στόν ποταμό, καί τά σκουτιά μοῦ ’δωκε τοῦτα πού βλέπεις.
Αὐτά εἶχα ὁ βαρειοθλιμμένος νά σοῦ πῶ καί ἡ καθαρή εἶναι ἀλήθεια».

Ἔκραξε τότε ἀνταπαντῶντας ὁ Ἀλκίνοος:
«Τούτη σίγουρα ἡ βουλή τῆς θυγατέρας μου, ξένε, δέν ἦταν σωστή·
ὄφειλε νά σέ φέρει ἐδῶ μαζί μέ τίς παρακόρες στ’ ἀρχοντικό μου·
ἄλλωστε σύ αὐτήν πρώτην ἱκέτευσες».

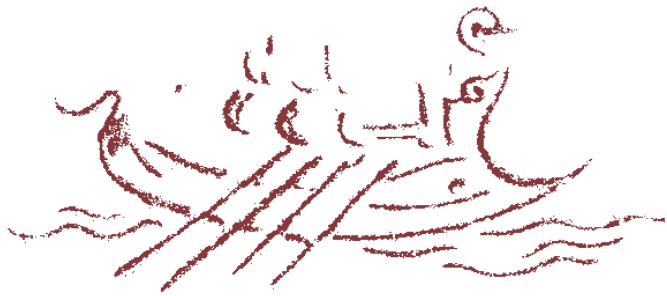
Τοῦ ἀποκρίθηκε τότε ὁ πολύβουλος Ὀδυσσέας:
«Μήν κατακρίνεις, ἄρχοντά μου, γι αὐτό τήν ἄμεμπτη κόρη σου·
μέ πρότρεπε μαθές αὐτή μαζί μέ τίς παρακόρες της ν’ ἀκολουθῶ,
ἀλλ’ ἐγώ δέν ἤθελα· ντροπή μέ συγκρατοῦσε καί φόβος μαζί,
μήπως κι ἐξοργιστεῖς σάν μέ δεῖς ἕνα ξένο μαζί τους.
Εἴμαστε μαθές φιλύποπτοι οἱ ἄνθρωποι γενικά πάνω στή γῆ».

Ἔκραξε τότε ἀνταπαντῶντας ὁ Ἀλκίνοος:
«Δέν εἶναι τέτοια μένα ἡ καρδιά μές στά στήθη μου, ξένε,
χωρίς λόγο κι αἰτία νά ἐξοργίζομαι· τό μέτρο σ’ ὅλα εἶναι τό ἄριστο.
Ἄμποτε, πατέρα Δία καί Ἀθηνᾶ καί Ἀπόλλων, τέτοιος νά ’ναι
ὅπως τοῦ λόγου σου, καί τά ἴδια νά ’χει μέ μένα φρονήματα,
κι ὁ ἄντρας πού θά πάρει τήν κόρη μου καί γαμπρός μου θά γίνει,
ἐδῶ μένοντας. Καί σπίτι ἐγώ καί κτήματα ἀπό πάνω θά σοῦ ’δινα,
ἄν θά ’θελες βέβαια κι ὁ ἴδιος νά μείνεις· ἀθέλητά σου πάντως
δέν πρόκειται κανείς ἀπό τούς Φαίακες νά σέ κρατήσει.
Τέτοια πρᾶγμα μήν ἐπιτρέψει ποτέ ὁ πατέρας Δίας νά γίνει.
Καί γιά τοῦ λόγου τό ἀληθές, ὁρίζω γι’αὔριο τό κατευόδιο·
βυθισμένος στόν ὕπνο θά μπορεῖς σύ νά κοιμᾶσαι, ἐνῶ οἱ ναῦτες
τά γαλήνια θά λάμνουν νερά, ὥσπου νά φτάσεις στήν πατρική σου γῆ
καί στό σπίτι σου, κι ὅπου θέλει καί ποθεῖ ἡ ψυχή σου.
Ἀκόμη κι ἄν εἶναι πάρα πολύ μακρύτερα ἀπό τήν Εὔβοια,
πού εἶναι ἀλάργα πολύ ὅπως λένε αὐτοί ἀπ’ τούς πολίτες
πού τήν εἶδαν τῆς χώρας μου,
ὅταν τόν ξανθό μεταφέραν Ραδάμανθυν, τόν Τιτυό, τόν γιό τῆς γῆς,
γιά νά δεῖ ὁ κριτής αὐτός καί ἐπόπτης.
Μέσα σέ μία μόνον μέρα πῆγαν ἐκεῖ, φέραν τήν ἀπόστολή τους
εἰς πέρας, καί ξαναγύρισαν ἀκάματοι πίσω στά σπίτια τους.
Θά διαπιστώσεις κι ὁ ἴδιος πόσο ὑπερέχουν τά δικά μου καράβια
καί οἱ λεβέντες μου, τήν θάλασσα λάμνοντας ψηλά νά τινιάζουν.»

Αὐτά’πε, κι ἀναγάλλιασε ὁ πολύπαθος ἥρωας Ὀδυσσέας,
κι εὐχήν ἀναπέμποντας ἀνεβόησε τοῦτα λαλῶντας:
«Εἴθε, πατέρα Δία, ὅσα εἶπε νά τά φέρει ὅλα μά ὅλα εἰς πέρας
ὁ Ἀλκίνοος· ἄσβεστη πάνω στήν ζωοδότρα γῆ θά ’ταν τότε
ἡ δόξα του, κι ἐγώ πίσω στήν πατρίδα πιά θά γυρνοῦσα».

Αὐτά κι αὐτά συναμεταξύ τους τοῦτοι ἀγόρευαν,
κι ἡ χιονοβράχιονη Ἀρήτη ἔδωσε ἐντολή στίς παρακόρες
νά ἑτοιμάσουν στόν ξενώνα μιά κλίνη.
Ὡραῖα πορφυρά στρωσίδια ν’ ἁπλώσουν, καί μαλακά χράμια
πάνωθέ τους νά στρώσουν, καί σγουρές ἀπό πάνω φλοκάτες
γιά νά σκεπαστεῖ νά προσθέσουν.
Κι αὐτές βγῆκαν δάδες κρατῶντας ἀναμμένες στά χέρια τους,
κι ἑτοιμάσαν μιά παχειά στρωμνή σπουδαχτικά γιά τόν ξένο.
Σιμώνοντας ἔπειτα παρακινοῦσαν κι ἔλεγαν στόν Ὀδυσσέα:
«Ἡ κλίνη σου εἶναι ἕτοιμη, ξένε· σηκώσου νά πᾶς νά πλαγιάσεις».
Νά πλαγιάσει! Τοῦ φάνηκε τόσο εὐχάριστο τό κάλεσμά τους.

Ἐκεῖ λοιπόν στήν ἀχόλαλη κοιμήθηκε κάμαρα, σέ τορνευτή
κλίνη τρυπητή, ὁ πολύπαθος ἥρωας Ὀδυσσέας.
Κι ὁ Ἀλκίνοος στόν μυχό τ’ ἀψηλοῦ παλατιοῦ ἀποσύρθηκε νά πλαγιάσει,
τήν στρωμένη κλίνη νά μοιραστεῖ μέ τήν ἀρχόντισσα τήν κυρά του.

Οἱ Φαίακες δεξιώνονται τόν Οδυσσέα

Χαράζοντας ἡ ροδοδάκτυλη Αὐγή στόν οὐρανό,
σηκώθηκε ἀπό τήν κλίνη του ὁ ἀντρειωμένος Ἀλκίνοος,
σηκώθηκε κι ὁ τρισεύγενος ὁ καστροπολεμίτης Ὀδυσσέας.
Ἑτοιμαστήκαν καί κίνησαν νά πᾶνε στήν ἀγορά τῶν Φαιάκων,
κοντά στά καράβια πού ἦταν χτισμένη· μπροστάρης μπῆκε
ὁ ἀντρειωμένος Ἀλκίνοος. Ἐκεῖ σάν φτάσαν
σέ λαξευτούς καθήσαν πέτρινους θρόνους πλάϊ – πλάϊ.
Τήν ἴδια ὥρα ἡ Παλλάδα Ἀθηνᾶ τριγυρνοῦσε στήν πόλη,
τόν νόστο δουλεύοντας στόν νοῦ της τοῦ ἀκαταδάμαστου Ὀδυσσέα·
εἶχε πάρει τήν μορφή κήρυκα τοῦ σοφοῦ καί γενναίου Ἀλκίνοου,
κι ἔλεγε μιλῶντας αὐτοπροσώπως στόν καθένα:
«Ἐμπρός κινεῖστε, προεστοί καί σύμβουλοι σοφοί τῶν Φαιάκων,
νά πᾶτε στήν ἀγορά, γιά τόν νεοφερμένο νά μάθετε ξένο,
πού ἔχει φτάσει στό παλάτι τοῦ σοφοῦ καί γενναίου Ἀλκίνοου·
ἕνας θαλασσοδαρμένος ἄντρας ὅμοιος στή θωριά μέ τούς ἀθάνατους.»

Αὐτά ἦταν ἀρκετά νά ὑποκινήσουν καί νά ξεσηκώσουν τόν καθένα.
Πολύ γρήγορα γέμισε ἡ ἀγορά καί τά καθίσματα ἀπ' τόν κόσμο
πού συνέρρεε· κι ἦταν πολλοί πού σάν εἶδαν τόν σοφό καί γενναῖο
γιό τοῦ Λαέρτη μεῖναν ἔκθαμβοι. Θεσπέσια χάρη τοῦ περιέχυνε
μαθές ἡ Ἀθηνᾶ στήν κεφαλή του, στούς ὤμους του,
καί πιό γεροδεμένο τόν ἔκανε καί πιό ψηλόκορμο νά φαντάζει·
ἤθελε φίλος νά γίνει ἀγαπητός σ' ὅλους τούς Φαίακες
φοβερός καί σεβάσμιος, κι ἀθλοφόρος ν' ἀναδειχτεῖ σ' ἀγῶνες
πολλούς, πού θά δοκιμάζαν τόν Ὀδυσσέα οἱ Φαίακες.
Ὅταν πιά συνάχτηκαν κι ἦσαν ὅλοι στήν ἀγορά συναγμένοι,
μίλησε στήν ὁμήγυρη ὁ Ἀλκίνοος καί τούς εἶπε:
« Ἀκοῦστε, προεστοί καί σύμβουλοι σοφοί τῶν Φαιάκων,
ὅσα μέ προτρέπει νά πῶ ἡ καρδιά μές στά στήθη μου.
Ὁ ξένος τοῦτος - ποιός εἶναι δέν ξέρω, οὔτε ποῦθ' ἔρχεται -
περιπλανώμενος ἔφτασε στά δώματά μου,
μπορεῖ ἀπ' τῆς Ἀνατολῆς, μπορεῖ κι ἀπ' τῆς Δύσης τά μέρη·
νά τόν ξεπροβοδίσουμε παρακαλεῖ καί νά ἐξασφαλιστεῖ ἱκετεύει.
Ἐμεῖς, ὅπως πάντα, ἄς ἑτοιμάσουμε πρόθυμα τό κατευόδιο.
Ποτέ μαθές μά ποτέ δέν ἔφτασε κάποιος στά δώματά μου,
κι ἔμεινε πολύ καιρό ἐδῶ ὀδυρόμενος κατευόδιο ζητῶντας.
Ἐμπρός λοιπόν στήν θάλασσα ἄς καθελκύσουμε τήν θεοτική
πρωτοτάξειδο μαῦρο καράβι, καί πενήντα δυό ἄς ξεδιαλέξουμε
παλληκάρια, τά πιό ἄξια καί δοκιμασμένα στήν πόλη.
Δέστε στούς σκαρμούς τά κουπιά, ἑτοιμᾶστε τά πάντα,
κι ἐλᾶτε ἔπειτα στά δώματά μου σπουδαχτικά τό συμπόσιο
νά ἑτοιμάσετε, πού ἐγώ πλούσιο θά παραθέσω σέ ὅλους.
Αὐτά στά παλληκάρια προστάζω· οἱ ἄλλοι ἄρχοντες σεῖς
πού βασιλικό σκῆπτρο κρατᾶτε, ἐλᾶτε στά λαμπρά δώματά μου
γιά νά δεξιωθοῦμε στ' ἀρχοντικό μου τόν ξένο.
Κανείς σας μήν ἀρνηθεῖ· καλέστε καί τόν Δημόδοκο, τόν θεϊκό
ἀοιδό, πού ἔξοχο χάρισμα ἔχει ἀπ' τόν θεό, τερπνό τραγούδι
καταπῶς τόν ὁδηγεῖ ἡ ἔμπνευσή του νά τραγουδάει.»

Αὐτά ὡς πρόσταξε μπῆκε μπροστάρης, κι ἀκολουθοῦσαν ὁμάδι
οἱ σκηπτροφόροι· κι ὁ κήρυκας τόν θεϊκό ἀοιδό πῆγε νά φέρει.
Πενήντα δυό ξεδιαλεγμένα ἀπ' τόν λαό παλληκάρια κινήσαν νά πᾶν
ὅπου πρόσταξε ὁ βασιλιάς, στῆς ἀτρύγητης θάλασσας τό περιγιάλι.
Ἐκεῖ κάτω στήν ἀμμουδιά σάν φτάσαν καί στό καράβι,
σύραν τό μελανό πλεούμενο στά βαθειά νερά,

βάλαν στό μελανό μέσα σκάφος τά ξάρτια, στήσαν τό κατάρτι,
πέρασαν στούς δερμάτινους σκαρμούς τά κουπιά,
ὅλα κατά σειρά μέ τάξη, καί τά λευκά πανιά τέλος ἁπλώσαν.
Ἄραξαν τότε τό πλεούμενο στό μουράγιο καί κίνησαν μετά νά πᾶν
στό μεγαλόπρεπο παλάτι τοῦ σοφοῦ καί γενναίου Ἀλκίνοου.
Γέμισε τό μέγαρο κόσμο, ἀλλά καί οἱ αὐλές καί οἱ αἴθουσες·
μέγα μαθές πλῆθος συνέρρεε καί συναζόταν, νέοι καί γέροι.
Δώδεκα ἀρνιά ἔδωσε ἐντολή ὁ Ἀλκίνοος νά σφάξουν γιά χάρη τους,
κι ὀκτώ ἀσπροδοντάτους χοίρους, καί δυό εἰλίβατα βόδια·
τά γδάραν καί μέ περίσσια ἐπιμέλεια πανέμνοστο ἑτοίμασαν δεῖπνο.

Κατέφτασε τότε κι ὁ κήρυκας τόν κοσμαγάπητο ἀοιδό ὁδηγῶντας,
πού περίσσια τόν ἀγάπησε ἡ Μοῦσα, καί τό καλό τοῦ ἔδωσε καί τό κακό·
τοῦ στέρησε τό φῶς τῶν ματιῶν του, καί γλυκειά τοῦ χάρισε λαλιά.
Στήριξε ἀσημοκάρφωτο θρόνο σέ μιά ψηλή κολώνα ὁ Ποντόνοος,
καί τόν ἔβαλε τιμητικά στό μέσον τῶν συνδαιτυμόνων νά καθήσει.
Ἀπό ἕνα καρφί στήν κολώνα κρέμασε τήν γλυκόλαλη λύρα του
πάνω ἀπ' τήν κεφαλή του, νά μπορεῖ ν' ἁπλώσει τά χέρια του ὁ ἀοιδός
νά τήν πιάσει· μπροστά του ἅπλωσε ὡραῖο τραπέζι κι ἕνα πανέρι,
καί μιά κούπα κρασί, νά πίνει ὅταν τό ζητᾶ ἡ καρδιά του.
Κι ὅλοι στά ἕτοιμα μπροστά τους φαγητά τά χέρια ἁπλώναν.

Κι ὅταν φάγαν κι ἤπιαν καί χόρτασε κι εὐφράνθηκε ἡ ψυχή τους,
ἡρωϊκά ἔργα ξακουστά ἄρχισε μέ τήν ἐμπνοή τῆς Μούσας
ὁ ἀοιδός νά τραγουδάει, ἀπ' τό τραγούδι πού ἡ δόξα του
στῶν οὐρανῶν τά πλάτη εἶχε τότε φτάσει· γιά τήν λογομαχία
τραγούδαε τοῦ Ὀδυσσέα μέ τόν Ἀχιλλέα, τόν γιό τοῦ Πηλέα,
πού φιλονείκησαν κάποτε σέ μιά λαμπρή γιορτή τῶν θεῶν
κι ἀντάλλαξαν λόγια βαρειά· φιλονεικοῦσαν οἱ ἄριστοι τῶν Ἀχαιῶν,
κι ὁ ἀρχιστράτηγος Ἀγαμέμνων χαιρόταν βαθειά του.
Νίκης ἦταν σημάδι, ὅπως τοῦ προφήτευσε ὁ Φοῖβος Ἀπόλλων
στό Πυθικό ἱερό, ὅταν τό πέτρινο διάβηκε κατώφλι
νά ζητήσει χρησμό· ἦταν τότε πού πλάκωνε σάν τό κῦμα ἡ συμφορά,
μέ βουλή τοῦ μεγάλου Δία, Τρῶες καί Δαναούς μαζί νά σαρώσει.

Αὐτά ὁ περίφημος τραγούδαε ἀοιδός· ὁ Ὀδυσσέας ὡστόσο
πιάνοντας μέ τά στιβαρά του χέρια τόν πορφυρό εὐρύχωρο μανδύα
κατά τήν κεφαλή τόν ἀνέσυρε, καί τό ὡραῖο σκέπασε πρόσωπό του·
ντρεπόταν μαθές νά τόν δοῦνε οἱ Φαίακες πού τρέχαν τά δάκρυά του.
Πράγματι ὅταν σταμάταε ὁ θεϊκός ἀοιδός νά τραγουδάει,

σκούπιζε τά δάκρυά του, κατέβαζε ἀπ' τήν κεφαλή τόν μανδύα,
καί παίρνοντας μιά δίγουβη κούπα πρόσφερε σπονδή στούς θεούς·
ἀλλ' ὅταν ξανάρχιζε ὁ ἀοιδός νά τραγουδάει μέ τήν προτροπή
τῶν Φαιάκων ἀρχόντων, πού εὐφραίνονταν μέ τό τερπνό του τραγούδι,
ξανά ὁ Ὀδυσσέας σκεπάζοντας τήν κεφαλή του ἔκλαιγε γοερά.
Κατάφερε ἔτσι νά κρύψει ἀπ' ὅλους τούς ἄλλους τά δάκρυά του·
ὁ Ἀλκίνοος μόνον πού καθόταν κοντά του τό πρόσεξε
καί τό κατάλαβε, κι ἄκουσε τούς βαρειούς στεναγμούς του.
Μίλησε παρευθύς κι εἶπε στούς θαλασσόχαρους Φαίακες:
« Ἀκοῦστε, προεστοί καί σύμβουλοι σοφοί τῶν Φαιάκων,
ἕνα πλούσιο μοιραστήκαμε γεῦμα καί χόρτασε κι εὐφράνθηκε
ἡ ψυχή μας καί μέ τή λύρα, τά λαμπρά πού συνοδεύει συμπόσια.
Ἄς βγοῦμε τώρα στό στάδιο σ' ὅλα νά δοκιμαστοῦμε τ' ἀθλήματα,
γιά νά 'χει νά λέει ὁ ξένος μιά μέρα στούς φίλους του,
στό σπίτι του ὅταν γυρίσει, πόσο ἀσυναγώνιστοι εἴμαστε
στήν πυγμαχία καί στήν πάλη, στούς ἀγῶνες δρόμου καί στ' ἅλματα.»

Μπῆκε ὁ ἴδιος μπροστά κι αὐτοί ὁμάδι ἀκολουθοῦσαν.
Κρέμασε στό καρφί ὁ κήρυκας τήν γλυκόλαλη λύρα,
ἔπιασε τό χέρι τοῦ Δημοδόκου καί τόν ὁδήγησε ἔξω
ἀπ' τό παλάτι, στήν ἴδια στράτα πού εἶχαν πάρει κι οἱ ἄλλοι
τῶν Φαιάκων οἱ ἄρχοντες, τ' ἀθλήματα γιά νά θαυμάσουν.
Κατευθυνόνταν στήν ἀγορά, καί κόσμος πολύς, μύριοι, ἀκολουθοῦσαν.

Πολλά καί λαμπρά παλληκάρια σηκωθήκαν τότε γιά τόν ἀγώνα·
ὁρμή γεμάτοι, ὁ Ἀκρόνεος κι ὁ Ὠκύαλος κι ὁ Ἐλατρέας,
ὁ Ναυτέας κι ὁ Πρυμνέας κι ὁ Ἀγχίαλος κι ὁ Ἐρετμέας,
ὁ Ποντέας κι ὁ Πρωρέας κι ὁ Θόων κι ὁ Ἀναβησίνεος,
κι ὁ ἐγγονός τοῦ Τέκτονα, ὁ Ἀμφίαλος, ὁ γιός τοῦ Πολύνηου·
στητός,, ἴδιος ὁ βροτοκτόνος Ἄρης, κι ὁ γιός τοῦ Ναυβόλου
ὁ Εὐρύαλος, πού ξεπερνοῦσε στό παράστημα καί στήν ὁμορφιά
ὅλους τούς Φαίακες ἐκτός ἀπό τόν ἄμεμπτο Λαοδάμα.
Ὁλόστητοι καί οἱ τρεῖς γιοί τοῦ περίλαμπρου Ἀλκινόου,
ὁ Λαοδάμας κι ὁ Ἅλιος κι ὁ ἰσόθεος Κλυτόνηος.

Στό πρῶτο ἀγώνισμα πού παραβγῆκαν ἦταν τό τρέξιμο.
Οἱ ἀθλητές στήν ἀφετηρία καί μπροστά τους ἀπλωνόταν ὁ δρόμος·
ἀσυγκράτητοι ἀπαξάπαντες ξαπολυθήκαν πετῶντας,
σύννεφο σηκώνοντας πίσω τους σκόνη.
Πρῶτος νικητής ἀναδείχτηκε καθαρά ὁ ἄμεμπτος Κλυτόνηος·

ὅσο εἶναι τό εὖρος χέρσου ἀγροῦ πού ὀργώνουν μονομιᾶς δυό μουλάρια,
τόσο ἄφησε πίσω τούς ἄλλους, τερματίζοντας ἀκάθεκτος πρῶτος.
Στό σκληρό ἀγώνισμα δοκιμάστηκαν μετά τῆς πάλης·
ἐδῶ πάλι κατανίκησε ὅλους τούς ἄριστους ὁ Εὐρύαλος.
Στό ἅλμα τούς ξεπέρασε ὅλους ὁ φτερωτός Ἀμφίαλος,
καί στή δισκοβολία ὑπερέβαλε κατά πολύ τούς πάντες ὁ Ἐλατρέας·
στήν πυγμαχία ὑπερίσχυσε ὁ Λαοδάμας, ὁ ἄξιος γιός τοῦ Ἀλκίνοου.

Ὅταν πιά κατευχαριστήθηκαν ὅλοι μέ τούς ἀγῶνες,
πῆρε τόν λόγο καί τούς εἶπε ὁ Λαοδάμας, ὁ γιός τοῦ Ἀλκίνοου:
«Ἐλᾶτε, φίλοι, νά ρωτήσουμε τόν ξένο ἄν ξέρει κι ἄν ἔχει
ἐξασκηθεῖ σέ ἄθλημα κάποιο. Ἡ σωματική του διάπλαση πάντως
δέν εἶναι κακή· οἱ μηροί του, οἱ κνῆμες του, οἱ ὠμοπλάτες του,
ὁ στιβαρός του αὐχένας μαρτυροῦν μέγα σθένος· οὔτε καί νιότη
τοῦ λείπει, ἀλλά οἱ πολλές κακουχίες τόν ἔχουν συντρίψει.
Δέν ὑπάρχει, νομίζω, ἄλλο χειρότερο ἀπό τήν θάλασσα,
ἀκόμη κι ἕνα πολύ σκληροτράχηλο ἄντρα νά καταλύσει.»

Τοῦ ἀποκρίθηκε τότε ὁ Εὐρύαλος τοῦτα λαλῶντας:
«Λαοδάμα, πολύ καλή ἡ ἰδέα σου τούτη κι ὁ λόγος σου.
Πήγαινε τώρα καί μίλησέ του ὁ ἴδιος, προκάλεσέ τον.»

Τήν πρότασή του σάν ἄκουσε ὁ ἄξιος γιός τοῦ Ἀλκίνοου,
πῆγε καί στάθηκε στό μέσον τῆς σύναξης κι εἶπε στόν Ὀδυσσέα:
«Ἔλα, πατέρα ξένε, καί σύ, νά πάρεις μέρος στ᾽ ἀθλήματα,
ἄν εἶσαι σέ κάποιο ἐξασκημένος· μοιάζει νά ξέρεις ἀπό ἀγῶνες.
Δόξα μεγάλη ἡ νίκη πού μέ τά πόδια καί μέ τά χέρια του
ἕνας ἄντρας θά κατακτήσει· μεγαλύτερη στήν ζωή του δέν ἔχει.
Ἔλα λοιπόν καί προσπάθησε, διῶξε ἀπ᾽ τόν νοῦ σου τίς ἔγνοιες·
πολύ δέν θ᾽ ἀργήσει τό ταξίδι τοῦ νόστου· ἔχει καθελκυστεῖ ἤδη
τό καράβι γιά χάρη σου κι εἶναι ἕτοιμοι οἱ σύντροφοι ναῦτες.»

Ἀνταπαντῶντας ὁ πολύβουλος Ὀδυσσέας τοῦ εἶπε:
«Λαοδάμα, τί μέ περιπαίζετε τοῦτα ζητῶντας μου;
Ἄλλες ἔγνοιες ἔχω στόν νοῦ μου κι ὄχι τ᾽ ἀθλήματα·
ἔχω ἤδη τόσο πολλά ὑποφέρει κι ἔχω τόσο μοχθήσει,
καί τώρα κάθομαι στή σύναξή σας, τόν βασιλιά κι ὅλο τόν λαό
ἱκετεύοντας, χρεία ἔχοντας τόση τοῦ νόστου.»

Τοῦ ἀποκρίθηκε τότε ὁ Εὐρύαλος χλευάζοντάς τον:
«Δέν ἔχεις καμμιά μά καμμιά ἰδέα θαρρῶ ἀπ᾽ ἀθλήματα, ξένε,

ἀπ’ τά τόσα καί τόσα πού παραβγαίνουν μεταξύ τους οἱ ἄνθρωποι·
ἀλλά μέ ἀρχηγό ναυτεμπόρων βρίσκω πώς μοιάζεις τοῦ λόγου σου,
πού μέ πολύκουπο καράβι τριγυρνᾶ ὁλοένα μές στά πελάγη,
κι εἶναι τό φορτίο ἡ μόνη του ἔγνοια,
κι ὁ ἄπληστος κι ἀρπαλέος νοῦς του στά κέρδη εἶναι
καί στίς πραμάτειες· μέ ἀθλητή πάντως δέν μοιάζεις.»

Τόν ταυροκοίταξε καί τοῦ εἶπε ὁ πολύβουλος Ὀδυσσέας:
«Δέν μίλησες, ξένε, καλά· ἄνδρας δείχνεις αὐθάδης.
Προφανῶς δέν δίνουν τίς λογῆς χάρες οἱ θεοί στόν καθένα,
οὔτε τό παράστημα, οὔτε τόν νοῦ, οὔτε τήν εὐφράδεια λόγου.
Ἄλλος μπορεῖ νά ὑστερεῖ στή θωριά κι ἄσχημος νά ’ναι,
ἀλλά μέ χάρη ὁ θεός στεφανώνει τά λόγια του, καί τόν βλέπουν
κι εὐχαριστιοῦνται οἱ ἄνθρωποι· κι αὐτός ἀπρόσκοπτα ἀγορεύει
μέ μιά γλυκειά σεμνότητα, καί διαπρέπει ἀνάμεσα στούς συναγμένους·
περνάει στούς δρόμους καί σάν θεός φαντάζει στά μάτια τοῦ κόσμου.
Ἄλλος πάλι ἀπαράλλαχτος εἶναι στή θωριά μέ τούς ἀθάνατους,
ἀλλά μιλώντας χάρη καμμιά δέν στεφανώνει τά λόγια του·
ὅπως ἐσύ πού μεγαλόπρεπη εἶναι ἡ θωριά σου, οὔτε ὁ θεός
δέν θά ’θελε κάτι νά παραλλάξει, ἀλλά στόν νοῦ ἐπιπόλαιος εἶσαι.
Μίλησες ἄπρεπα καί μοῦ ξεσήκωσες τήν ψυχή μές στά στήθη μου.
Μάθε λοιπόν πώς ἄπειρος ἀθλημάτων ἐγώ διόλου δέν εἶμαι,
ὅπως ἐσύ ἔχεις νά λές, ἀλλά μές στούς πρώτους θαρρῶ πώς ἤμουν
ὅσο στή νιότη καί στά χέρια τά δικά μου εἶχα τά θάρρη μου.
Τώρα μέ ρήμαξαν οἱ συμφορές καί τά βάσανα· τράβηξα πολλά
μέ τούς ἄντρες παλεύοντας καί βουνά σκίζοντας κύματα
στούς πολέμους μέσα καί στά πελάγη.
Ἀλλά παρά τά τόσα πού πέρασα, θά παραβγῶ μαζί σας στ’ ἀθλήματα·
κεντρί σουβλερό, ἀλλά καί σπηρουνιά στήν ψυχή μου ὁ λόγος σου.»

Πετάχτηκε παρευθύς κι ὡς ἦταν μέ τόν μανδύα, πῆρε ἕνα δίσκο
παχύτερο καί μεγαλύτερο, κατά πολύ ὄντως βαρύτερο
ἀπ’ αὐτόν πού παραβγαίναν στήν δισκοβολία μεταξύ τους οἱ Φαίακες.
Περιστρέφοντάς τον τόν ξαπόλυσε ἀπ’ τό στιβαρό του χέρι,
κι ἔφυγε πέρα βουΐζοντας ὁ πέτρινος δίσκος· ζάρωσαν,
γεῖραν κατά τήν γῆ, ἀπ’ τήν ριπή τῆς πέτρας, οἱ ξακουστοί
γιά τά μακρόκουπα καράβια τους θαλασσόχαροι Φαίακες.
Κι ὁ δίσκος μ’ ὁρμή ταξιδεύοντας ξεπέρασε τά σημάδια ὅλων τῶν ἄλλων·
τό τέρμα του σημάδεψε ἡ Ἀθηνᾶ, τήν μορφή ἀνδρός ἔχοντας πάρει,

κι ἔκραξε δυνατά τοῦτα λαλῶντας του:
«Κι ἕνας τυφλός πράγματι, ξένε, θά ξεχώριζε τό σημάδι σου
ψαύοντας, γιατί ’ναι πολύ μπροστά καί διόλου μέ τ’ ἄλλα σμιγμένο.
Θάρρος σύντροφε· κανείς ἀπό τούς Φαίακες ἀθλητές
οὔτε θά φτάσει οὔτε θά ξεπεράσει αὐτή τήν βολή σου.»

Τά λόγια της γεμίσαν χαρά τόν πολύπαθο ἥρωα Ὀδυσσέα·
κατευχαριστήθηκε γιατί εἶδε πώς ἔχει φίλο σύντροφο στόν ἀγώνα.
Μ’ ἄλλον τώρα ἀέρα μίλησε κι εἶπε στούς Φαίακες:
« Φτάστε τώρα τοῦτον, λεβέντες· κι ἀμέσως μετά ἄλλον
θά ρίξω ἤ τόσο μακριά θαρρῶ ἤ ἀκόμη μακρύτερα.
Ἀλλά καί στ’ ἄλλα, ὅποιος πρόθυμος εἶναι κι ἀντρεῖος,
ἐμπρός ἄς ἔλθει νά παραβγοῦμε – πολύ μαθές μ’ ἐξοργίσατε –
ἤ στήν πυγμαχία ἤ στήν πάλη ἤ στό τρέξιμο· δέν κάνω σέ τίποτε πίσω.
Προκαλῶ τούς Φαίακες ὅλους μ’ ἐξαίρεση τόν Λαοδάμαντα·
εἶμαι ξένος του· ποιός θά τά ’βανε μέ τόν φιλοξενητή του;
ἀπερίσκεπτος ἀσφαλῶς καί τιποτένιος εἶναι κεῖνος ὁ ἄνθρωπος,
πού τόν οἰκοδεσπότη του προκαλεῖ νά παραβγοῦνε στ’ ἀθλήματα
σέ ξένη χώρα· βγάνει ὁ ἴδιος τά μάτια του.
Ἀπό τούς ἄλλους κανένα δέν ὑποτιμῶ, πίσω σέ κανένα δέν κάνω,
ἀλλά θέλω νά γνωριστοῦμε σάν ἀθλητές, ν’ ἀναμετρηθοῦμε στόν στῖβο.

Κακός πάντως δέν εἶμαι στά κάθε λογῆς ἀντρίκια ἀθλήματα.
Εὔστοχος εἶμαι τοξότης, τοῦ τορνευτοῦ χειριστής καλός τοῦ τόξου·
σ’ ἕναν ὅμιλο ἀντίμαχων ἀντρῶν πρώτη ἡ δική μου σαϊτιά
θά ’βρισκε στόχο κάποιον ἄντρα, κι ἄς ἦταν πολλοί σύντροφοι
πλάϊ μου ἀντίπαλους σαϊτεύοντας ἄντρες.
Μόνον ὁ Φιλοκτήτης ἦταν ἀνώτερος τοξότης ἀπό μένα,
ὅταν ἄρχιζαν νά κελαηδοῦν τά τόξα στά χέρια τῶν Ἀχαιῶν στήν Τροία.
Ἀπό τούς ἄλλους ὅμως τούς σιτοδίαιτους ἀνθρώπους πού εἶναι τώρα
πάνω στήν γῆ, ἔχω νά λέω πώς εἶμαι ὑπέρτερος κατά πολύ.
Μέ τούς παληούς ἥρωες δέν ἔχω πρόθεση νά παραβγῶ,
οὔτε μέ τόν Ἡρακλῆ οὔτε μέ τόν Εὔρυτο ἀπ’ τήν Οἰχαλία,
πού παραβγαίναν καί μέ τούς ἀθάνατους θεούς στό τόξο.
Γι αὐτό βρῆκε ξαφνικό θάνατο ὁ μέγας Εὔρυτος, κι οὔτ’ ἔφτασε
στά γερατιά στά μέγαρά του· ἐξοργισμένος μαθές ὁ Ἀπόλλων
τόν θέρισε, γιατί τόν προκαλοῦσε ὀλοένα νά παραβγοῦνε στό τόξο.
Ἀσυναγώνιστος εἶμαι τοῦ λόγου μου καί στό κοντάρι·
τό ρίχνω τόσο μακριά ὅσο δέν ρίχνει ἄλλος τό βέλος.

Στό τρέξιμο μόνο φοβᾶμαι μή μέ ξεπεράσει κάποιος
ἀπό τούς Φαίακες· δοκιμάστηκα πολύ σκληρά παλεύοντας
μέ τ' ἄγρια κύματα· ἐξουθενώθηκα ἀφοῦ δέν εἶχα πάντα
ὄχι μόνον τ' ἀναγκαῖα νά ζήσω, ἀλλ' οὔτε κἄν σχεδία νά ξαποστάσω.»

Τέλειωσε κι ἀπόμειναν ὅλοι βουβοί, ἄχνα δέν βγάναν·
ὁ Ἀλκίνοος μόνον ἀνταπαντῶντας τοῦ εἶπε:
«Ἀχάριστα δέν θεωροῦμε, ξένε, τά ὅσα ἀγορεύοντας μᾶς εἶπες·
θέλεις νά δείξεις τήν ἀξιοσύνη σου, αὐτήν πού ἔχεις,
θυμωμένος πού βγῆκε καί σέ πρόσβαλε στόν ἀγώνα αὐτός ὁ ἄντρας,
τήν ἀξιοσύνη σου ὑποτιμῶντας, ὅπως δέν θά 'κανε ἄλλος κανείς
πού θά 'ξερε βέβαια φρόνιμα νά μιλᾶ καί μετρημένα.
Ἀλλ' ἄκουσε τώρα τί ἔχω τοῦ λόγου μου νά σοῦ πῶ,
γιά νά 'χεις νά λές καί στούς ἐκλεκτούς καλεσμένους σου
σέ κάποιο δεῖπνο στά μέγαρά σου, πλάϊ στή γυναῖκα σου καθισμένος
καί στά παιδιά σου· ἄν τύχει τήν ἀξιοσύνη μας νά μνημονεύσεις,
πού καί σέ μᾶς σέ τόσα ἔργα ἔχει χαρίσει ὁ Δίας
ἀδιάκοπα ἀπ' τόν καιρό τῶν πατέρων μας.
Ἀσύγκριτοι ἐμεῖς δέν εἴμαστε οὔτε πυγμάχοι οὔτε παλαιστές,
ἀλλά ταχύτατοι στό τρέξιμο κι ἄριστοι στά καράβια.
Ὅμορφη κι εὐχάριστη κυλάει πάντα ἡ ζωή μας,
μέ τά λαμπρά συμπόσια, τήν λύρα, τόν χορό καί τό τραγούδι,
μέ τίς γιορτινές φορεσιές, τά ζεστά λουτρά, τίς εὐφρόσυνες κλίνες.

Ἐμπρός λοιπόν, καλλιτέχνες σεῖς χορευτές ὑπέροχοι τῶν Φαιάκων,
στῆστε χορό, γιά νά 'χει νά λέει ὁ ξένος στούς φίλους του,
ὅταν γυρίσει πίσω στήν πατρίδα, πόσο ὑπερέχουμε τῶν ἄλλων
στή ναυτική τέχνη καί στό τρέξιμο, στό χορό καί στό τραγούδι.
Κάποιος ἄλλος πάλι ἄς τρέξει ἀμέσως στό παλάτι μου,
νά φέρει τήν γλυκόλαλη λύρα στόν Δημόδοκο.»

Τέλειωσε ὁ θεόμορφος Ἀλκίνοος, κι ὁλοπρόθυμος ὁ κήρυκας
πῆγε νά φέρει τήν βαθύφωνη λύρα ἀπ' τό παλάτι τοῦ βασιλιᾶ.
Ἐννέα συνολικά κριτές, ἐκλεγμένοι δημόσιοι λειτουργοί,
ἁρμόδιοι γιά τήν καλή διεξαγωγή τῶν ἀγώνων,
λείαναν τό χοροστάσι, πλάτυναν τόν κύκλο γιά τόν ὡραῖο ἀγώνα.
Δέν ἄργησε νά 'ρθει κι ὁ κήρυκας τήν γλυκόλαλη φέρνοντας λύρα
στόν Δημόδοκο, πού πῆγε καί στάθηκε στή μέση· ὁλόγυρά του
ἔφηβοι στόν πρῶτο ἀνθό τῆς νιότης, χορευτές ἐπιδέξιοι,
θεϊκό στῆσαν χορό· κεντοῦσαν μέ τά πόδια τους πετοῦσαν.

Θωρῶντας θαμπώθηκε ἀπό τήν μαρμαρυγή τῶν ποδιῶν τους
ὁ Ὀδυσσέας, γέμισε θαυμασμό ἡ ψυχή του.

Παίζοντας τήν λύρα του ὁ ἀοιδός ἄρχισε γλυκόφωνα νά τραγουδάει
γιά τόν ἔρωτα τοῦ Ἄρη καί τῆς καλλιστέφανης Ἀφροδίτης,
πῶς ἐρωτόσμιξαν πρώτη φορά στό παλάτι τοῦ Ἥφαιστου κρυφά·
δῶρα τῆς χάρισε πολλά, καί τήν συζυγική κλίνη ἀτίμασε
τοῦ ἀφέντη Ἥφαιστου. Τούς εἶδε ὅμως νά ἐρωτοσμίγουν ὁ Ἥλιος,
καί τοῦ πῆγε, ἀστραπόφαντος μαντατοφόρος, τά μαντάτα.
Τά πικρά σάν ἄκουσε νέα ὁ Ἥφαιστος, φαρμακωμένος
κίνησε νά πάει στό ἐργαστήρι, κακά στό νοῦ του βυσσοδομῶντας·
μέγα ἔβαλε ἀμόνι στήν βάση του, καί σφυρηλάτησε ἄλυτα
ἀκατάλυτα δεσμά, γιά νά τούς παγιδεύσει νά μή μποροῦν νά σαλέψουν.
Κι ὅταν πιά ἔφκιαξε τήν παγίδα, μένεα πνέοντας κατά τοῦ Ἄρη,
κίνησε νά πάει στήν κάμαρά του, ἡ κλίνη του ὅπου κειτόταν,
κι ἔζωσε μέ τά βρόχια του τά στυλοπόδια της ὁλόγυρα παντοῦ·
καί πολλά πάλι κρέμονταν ἀπό τά μεσοδόκια τῆς σκεπῆς, λεπτά,
ἀραχνοϋφαντα λές κι ἦταν· κανείς δέν θά μποροῦσε νά τά δεῖ,
οὔτε κι οἱ θεοί οἱ μακάριοι· μέ τέτοια πανουργία ἦταν φκιαγμένα.

Κι ὅταν πιά ἅπλωσε γύρω ἀπό ἀπ’ τήν στρωμνή τό δολερό του δίχτυ,
κίνησε νά πάει τάχα στήν Λῆμνο, στήν καλοχτισμένη καστρόπολη,
ἕνα τόπο πού ὑπεραγαποῦσε ὅσο κανένα ἄλλο τόπο στῆ γῆ.
Τυφλός ὅμως δέν ἦταν κι ὁ χρυσοχάλινος Ἄρης πού παραμόνευε,
καί σάν εἶδε τόν ξακουστό ἀρχιμάστορα Ἥφαιστο νά ξεμακραίνει,
κίνησε νά πάει στό παλάτι τοῦ κοσμοξάκουστου Ἥφαιστου,
ἀπό τόν ἔρωτα τῆς καλλιστέφανης Κυθέρειας κυριευμένος.
Ἀπό τά δώματα τοῦ τρανοδύναμου πατέρα της, τοῦ γιοῦ τοῦ Κρόνου,
εἶχε κείνη μόλις γυρίσει καί καθόταν· μπῆκε αὐτός στό παλάτι,
τῆς ἔπιασε ἀπαλά τό χέρι καί τῆς γλυκομιλοῦσε καί τῆς ἔλεγε:
«Ἔλα, καλή μου, νά πλαγιάσουμε, τόν ἔρωτά μας νά χαροῦμε·
ὁ Ἥφαιστος λείπει, ἔχει φύγει· στήν Λῆμνο κίνησε θαρρῶ νά πάει,
μέ τού Σίντιους, τούς ἀγριόφωνους κατοίκους της νά σμίξει.»

Τήν καλοῦσε νά κοιμηθοῦνε μαζί· ἄλλο πού δέν ἤθελε καί κείνη.
Πῆγαν λοιπόν καί κατακλίθηκαν στήν κλίνη· τούς τύλιξε ὅμως
τό δολερό περίτεχνο δίχτυ τοῦ παμπόνηρου Ἥφαιστου,
καί δέν μποροῦσαν οὔτε νά σηκωθοῦν οὔτε νά κινήσουν τά μέλη τους.
Καί τότε κατάλαβαν πώς δέν γίνεται πιά νά ξεφύγουν.

Δέν ἄργησε νά καταφτάσει κοντά τους ὁ κοσμοξάκουστος κουτσοπόδης,
γυρίζοντας πάλι πίσω, στά χώματα τῆς Λήμνου πρίν νά φτάσει·
τοῦ ’φερε μαθές τά μαντάτα ὁ κατάσκοπός του ὁ Ἥλιος.
Κίνησε λοιπόν, φαρμακωμένος, νά πάει στήν κάμαρά του·
στάθηκε στό κατώφλι κι ἄγρια ὀργή τόν συνεπῆρε·
οὔρλιαζε, ἔσκουζε, στούς θεούς ὅλους κραυγάζοντας:
«Πατέρα Δία καί οἱ ἄλλοι ἐσεῖς μακάριοι θεοί αἰώνιοι,
ἐλᾶτε, καταγέλαστα νά δεῖτε ἔργα,ἀβάσταχτα!
Πῶς ἐμένα τόν χωλό ἡ Ἀφροδίτη, ἡ θυγατέρα τοῦ Δία,
ὁλοένα ἀτιμάζει, κι ἐρωτοσμίγει μέ τόν ἐξολοθρευτή Ἄρη,
γιατί ’ναι γερός καί δυνατός αὐτός κι ὡραῖος, ἐνῶ τοῦ λόγου μου
γεννήθηκα σακάτης· ἀλλά δέν εἶναι ἄλλος ὁ αἴτιος γι’ αὐτό,
παρά οἱ δυό γονεῖς μου, πού καλύτερα νά μή μέ εἶχαν γεννήσει.
Ἀλλά τό ζεῦγος κοιτᾶχτε τῶν ἐραστῶν· ἔχουν τρυπώσει
νά ἐρωτοσμίξουν στήν κλίνη μου· πάει ἡ καρδιά μου νά σπάσει!
Λίγο ἀκόμη ὅμως καί δέν θά κείτονται θαρρῶ ὅπως κειτόνται,
ὅσο κι ἄν πλαντάζουν ἀπ’ τόν πόθο· γρήγορα δέν θά θελήσουν πιά
νά ξανασμίξουν· ἀλλά τά δολερά θά τούς κρατήσουν τά δεσμά μου,
ὡσότου μοῦ ἀποδώσει ὅλα μά ὅλα τά νυφικά δῶρα ὁ πατέρας της,
ὅσα τοῦ ἔδωσα γιά χάρη τῆς ξεδιάντροπης κόρης του·
γιατί ’ναι ὡραία ἡ θυγατέρα του, παντελῶς ξεχαλίνωτη ὅμως.»

Συνάχτηκαν λοιπόν οἱ θεοί στό χάλκινο μπροστά κατώφλι·
ἦρθε ὁ κραταιός κύριος τῆς γῆς, ὁ Ποσειδώνας, κι ὁ γοργόδρομος
ἦρθε Ἑρμῆς, ἦρθε κι ὁ περίλαμπρος βιγλάτορας Ἀπόλλων.
Ἀπό σεμνότητα οἱ τρισχαριτωμένες θεές μεῖναν στά σπίτια τους.
Στάθηκαν οἱ τρισμακάριοι ἀγαθοδότες θεοί μπροστά στήν πόρτα
τῆς κάμαράς του, κι ἀσυγκράτητο τούς ἔπιασε γέλιο σάν εἶδαν
τήν παγίδα πού ἔστησε ὁ παμπόνηρος Ἥφαιστος.
Κι ὁ ἕνας κι ὁ ἄλλος κοιτάζοντας τόν διπλανό του σχολιάζαν καί λέγαν:
« Δέν προκόβουν τ’ ἄτιμα ἔργα· τόν ταχύ ὁ βραδύς προφταίνει·
ὅπως καί τώρα ὁ Ἥφαιστος, πού βραδύς καί χωλός ὄντας
ἔπιασε μέ πανουργία τόν Ἄρη, τόν ταχύτατο ἀπ’ τούς θεούς
στόν Ὄλυμπο πού κατοικοῦνε· κι ἔχει προσέτι ὁ ἔνοχος
τό τίμημα τῆς μοιχείας στόν Ἥφαιστο νά πληρώσει.»

Αὐτά κι αὐτά συναμεταξύ τους τοῦτοι ἀγόρευαν·
γύρισε τότε κι εἶπε στόν Ἑρμῆ ὁ γιός τοῦ Δία, ὁ ἄναξ Ἀπόλλων:
«Ἑρμῆ, γιέ τοῦ Διός, ἀγαθοδότη καί μαντατοφόρε, θά ’θελες

τάχα τοῦ λόγου σου μ' ἀκατάλυτα δεσμά ὄντας πιασμένος,
στήν κλίνη της μέ τήν χρυσή Ἀφροδίτη νά συμπλαγιάζεις;»

Τοῦ ἀποκρίθηκε παρευθύς ὁ ἀστραπόφαντος μαντατοφόρος:
« Μακάρι νά γινόταν τοῦτο, μακροσαγιτάρη Ἀπόλλωνα.
Τρεῖς φορές τόσα δεσμά ἀκατάλυτα ἄς μέ περίζωναν,
καί σεῖς οἱ θεοί κι ὅλες μαζί οἱ θεές ἄς μέ θωρούσατε,
φτάνει ἐγώ νά συμπλάγιαζα μέ τήν χρυσή Ἀφροδίτη.»

Τά λόγια του ἕνα κῦμα σήκωσαν γέλιου στούς θεούς τούς ἀθάνατους.
Ο Πεσειδώνας μόνον δέν γελοῦσε, καί δέν ἔπαυε νά παρακαλεῖ
τόν Ἥφαιστο, τόν ξακουστό ἀρχιμάστορα, νά λύσει τόν Ἄρη·
καί λόγια κράζοντας πετούμενα τοῦ λαλοῦσε καί τοῦ λεγε:
« Λύσ' τον· κι ἐγώ ἐγγυῶμαι, νά σοῦ πληρώσει ὁ Ἄρης, ὅπως ζητᾶς,
ὅλα ὅσα καί σωστά εἶναι καί δίκαια στά μάτια τῶν ἀθανάτων.»

Ἀπέρριψε ὅμως τό αἴτημά του ὁ κοσμοξάκουστος κουτσοπόδης:
« Ποσειδώνα, κύριε κραταιέ τῆς γῆς, τοῦτα μή μοῦ ζητᾶς·
ἐγγυήσεις εἶναι ἀχρεῖες οἱ ἐγγυήσεις γιά τούς ἀχρείους.
Πῶς θά μποροῦσα ἐγώ νά σέ δεσμεύσω στά μάτια τῶν ἀθανάτων,
ἄν φύγει, πίσω ἀφήνοντας δεσμά καί χρέος ὁ Ἄρης;»

Τόν καθυσύχασε τότε ὁ Ποσειδών ὁ κοσμοσείστης:
«Ἥφαιστε, ἄν ἴσως σηκωθεῖ καί φύγει ἀφήνοντας, ἀπλήρωτο
τό χρέος ὁ Ἄρης, ἀναλαμβάνω ὁ ἴδιος ἐγώ νά στό πληρώσω.»

Συγκατένευσε κι εἶπε ὁ περίλαμπρος κουτσοπόδης:
« Δέν γίνεται οὔτε καί πρέπει ν' ἀρνηθῶ τήν προσφορά σου.»

Πιάνει λοιπόν καί λύνει ἀμέσως τά δεσμά ὁ κραταιός Ἥφαιστος.
Κι αὐτοί ἀπ' τά ὄντως ἀκατάλυτα δεσμά μόλις λυθήκαν,
παρευθύς πετάχτηκαν πάνω ἀμφότεροι καί πήρανε δρόμο·
ὁ Ἄρης τράβηξε γιά τήν Θράκη, κι ἡ Ἀφροδίτη, ἡ θεά
μέ τό σαγηνευτικό θεῖο χαμόγελο βρέθηκε στή Κύπρο,
στό ἱερό τέμενος μέ τόν εὐωδιαστό βωμό πού εἶχε στήν Πάφο.
Ἐκεῖ τήν λούσαν οἱ Χάριτες καί μέ μῦρο τήν ἄλειψαν λάδι θεσπέσιο,
τέτοιο πού ἀνέκαθεν λαμπρύνει τούς θεούς τούς αἰώνιους,
καί μέ πανωραῖα τήν ἔντυσαν πέπλα, ν' ἀφήνεις θωρῶντας τό θαῦμα σου.

Αὐτά τραγούδαε ὁ περίφημος ἀοιδός, καί χαιρόταν τό τερπνό
ἀκούοντας τραγούδι του ὁ Ὀδυσσέας, κι οἱ ἄλλοι οἱ ξακουστοί

γιά τά μακρόκουπα καράβια τους θαλασσόχαροι Φαίακες.

Τόν Ἄλιο καί τόν Λαοδάμαντα κάλεσε τότε ὁ Ἀλκίνοος
νά χορέψουν μόνοι, ἀφοῦ νά τούς παραβγεῖ κανείς δέν δυνόταν.
Πῆραν λοιπόν μιά ὡραία πορφυρή μπάλα στά χέρια τους,
πού τήν εἶχε φκιάξει γιά χάρη τους ὁ ἔμπειρος Πόλυβος,
κι ὁ ἕνας πρός τά πίσω λυγίζοντας τήν πετοῦσε ψηλά
πρός τά βαθύσκιωτα νέφη· ὁ ἄλλος ἀπ' τήν γῆ ψηλά πηδῶντας
τήν ἔπιανε στόν ἀέρα μέ χάρη, προτοῦ τά πόδια του πατήσουν τό χῶμα.
Κι ὅταν ἡ ἐπίδειξη μέ τήν κατακόρυφη ρίψη τῆς μπάλας τελείωσε,
ἀντικρυστό στῆσαν χορό, ρυθμούς κεντῶντας μέ τά πόδια τους
στήν πολυδότειρα γῆ, τήν πολυτρόφο· ὄρθιοι ὁλόγυρα ἄλλοι λεβέντες
χτυπῶντας παλαμάκια τούς ξεσήκωναν, καί βροντολόγαε ὁ τόπος ὅλος.

Μίλησε τότε κι εἶπε στόν Ἀλκίνοο ὁ τρισεύγενος Ὀδυσσέας:
«Ἀλκίνοε βασιλιά, τῆς χώρας ὅλης ἄρχοντα περίλαμπρε.
καυχήθηκες πώς καλλιτέχνες εἶναι ἔξοχοι οἱ χορευτές σας,
κι ἰδού τά ἔργα περίτρανα τό δείχνουν· μένω ἔκθαμβος θωρῶντας τα.»

Καταχάρηκε μέ τά λόγια του ὁ ἀντρειωμένος Ἀλκίνοος,
κι εὐθύς γύρισε κι εἶπε στούς θαλασσόχαρους Φαίακες:
«Ἀκοῦστε, προεστοί καί σύμβουλοι σοφοί τῶν Φαιάκων,
πολύ συνετός ἄνθρωπος μοῦ φαίνεται νά 'ναι ὁ ξένος·
ἐμπρός λοιπόν νά τόν φιλέψουμε, στόν ξένο ὅπως ἁρμόζει.
Δώδεκα περίλαμπροι ἄρχοντες στήν χώρα τούτη ὁρίζουν,
καί δέκατος τρίτος ἄρχοντας καί βασιλιάς εἶμαι ἐγώ.
Προτείνω λοιπόν ὁλοκάθαρη χλαμύδα καί χιτώνα ὁ καθένας
ἀπό σᾶς νά τοῦ χαρίσει κι ἕνα τάλαντο πολύτιμου χρυσοῦ.
Ὅλα μαζί γρήγορα νά τά συνάξουμε, στά χέρια του νά τά 'χει
ὁ ξένος, κι ὁλόχαρος μετά νά προσέλθει στό δεῖπνο.
Καλῶ τόν Εὐρύαλο, πού ἄκοσμα καί ἄκομψα τοῦ μίλησε,
μέ λόγια νά τόν ἐξευμενίσει μαλακά καί μέ δῶρο.»

Ὅλοι τότε ἐπιδοκιμάζαν τά λόγια του καί συναινοῦσαν,
κι ἐξαπέστειλε ὁ καθένας τόν κήρυκα του νά φέρει τά δῶρα.
Τοῦ ἀποκρίθηκε τότε ὁ Εὐρύαλος τοῦτα λαλῶντας:
«Ἀλκίνοε βασιλιά, τῆς χώρας ὅλης ἄρχοντα περίλαμπρε,
θά ἐξευμενίσω λοιπόν ἐγώ τόν ξένο, ὅπως προστάζεις.
Τό σπαθί τοῦτο ἀπό καθαρό χαλκό θά τοῦ χαρίσω,
πού ἔχει τήν λαβή του ἀσημένια, καί τό θηκάρι του

μέ λουρίδες φίλντισι στιλπνό περιζωσμένο.
Πολύτιμο θά τοῦ ’ναι στό μέλλον.»

Τελειώνοντας τοῦ ’βαλε τό ἀσημοκάρφωτο σπαθί στά χέρια
κι εἶπε· πέταξαν σάν πουλιά κατά κεῖνον τά λόγια του:
«Χαῖρε, πατέρα ξένε· κι ἄν λόγος εἰπώθηκε μεταξύ μας βαρύς,
θύελλες παρευθύς ἄς τόν σαρώσουν κατ’ ἀνέμου νά πάει.
Εἴθε οἱ θεοί νά σ’ ἀξιώσουν τήν γυναῖκα σου νά δεῖς
καί στήν πατρίδα σου νά γυρίσεις, γιατί πολύ καιρό
μακριά ἀπ’ τούς δικούς σου βασανίζεσαι καί ὑποφέρεις.»

Ἀνταπαντῶντας ὁ πολύβουλος Ὀδυσσέας τοῦ εἶπε:
«Χαῖρε, φίλε καί σύ, χαῖρε· μ’ εὐχαριστήσαν τά λόγια σου.
Εἴθε κάθε εὐτυχία οἱ θεοί νά σοῦ χαρίσουν, καί τό σπαθί τοῦτο
πού μοῦ δωσες, παντελῶς ἀχρείαστο νά σοῦ εἶναι στό μέλλον.»

Αὐτά, καί πέρασε τό ἀσημοκάρφωτο σπαθί στούς ὤμους.
Ἔδυε ὡστόσο ὁ ἥλιος καί τά λαμπρά τοῦ προσκόμισαν δῶρα,
πού λεβέντες κήρυκες τά μεταφέραν στό παλάτι τοῦ Ἀλκίνοου·
παρέλαβαν τά πανωραῖα δῶρα οἱ γιοί τοῦ περίλαμπρου βασιλιᾶ,
καί τά παρέδωσαν μέ τήν σειρά τους στήν σεβάσμια μάνα τους.
Τούς ἄλλους ὁδήγησε στό παλάτι ὁ ἀντρειωμένος Ἀλκίνοος,
καί φτάνοντας ἐκεῖ σέ ψηλούς στρογγυλοκάθησαν θρόνους.
Μίλησε τότε κι εἶπε στήν Ἀρήτη ὁ γενναῖος Ἀλκίνοος:
«Φέρε, γυναῖκα, ἐδῶ μιά περίκαλλη κασέλα, ἐξαίρετη,
καί βάλε μέσα, δῶρα στόν ξένο, χλαμύδα ὁλοκάθαρη καί χιτώνα.
Ἑτοιμᾶστε σπουδαχτικά τό λουτρό του· τό χάλκινο βάλτε στή φωτιά
τό λεβέτι, κι ἄφθονο ρίξτε μέσα νερό, νά ζεστάνει.
Θέλω, ἀφοῦ πάρει τό λουτρό του ὁ ξένος καί καλοβαλμένα δεῖ
νά ’ναι ὅλα τά δῶρα, πού τοῦ προσφέραν οἱ ἄμεμπτοι Φαίακες,
χαλαρός μετά, τό δεῖπνο καί τό τερπνό μαζί τραγούδι ν’ ἀπολαύσει.
Κι ἐγώ τήν κούπα μου τούτη τήν χρυσή τήν πανωραία θά τοῦ δώσω,
γιά νά μέ θυμᾶται κάθε φορά πού θά προσφέρει σπονδή
στόν Δία καί στούς ἄλλους θεούς, στ’ ἀρχοντικό του.»

Αὐτά ὁ βασιλιάς, καί ἡ Ἀρήτη ἔδωσε ἐντολή στίς δοῦλες
μέγα νά στήσουν τρίποδο λεβέτι στήν φωτιά ταχύτατα.
Κι αὐτές ἔστησαν τό λουτρολέβετο στήν φεγγόβολη φωτιά,
τό γέμισαν νερό, καί συδαυλίζαν τά ξύλα νά φουντώσουν.
Οἱ φλόγες τύλιξαν τήν κοιλιά του, καί ζεστάθηκε τό νερό.

Τήν ἴδια ὥρα ἡ Ἀρήτη μιά πανωραία ἔφερε κασέλα γιά τόν ξένο
ἀπ' τό κελάρι, κι ἔβαλε μέσα τά περίκαλλα δῶρα,
φορεσιές καί χρυσάφι πού τοῦ δῶσαν οἱ Φαίακες.
Ἔβαλε μέσα καί τά δικά της δῶρα, ὡραία χλαμύδα καί χιτώνα,
κι εἶπε· πέταξαν σάν πουλιά κατά κεῖνον τά λόγια της:
«Ἔλα τώρα, ξένε, ἐσύ νά τό κλείσεις καί μέ κόμπο γερό
νά τ' ἀσφαλίσεις,μή σοῦ τό παραβιάσει κάποιος καθ' ὁδόν,
ὅσο ἐσύ θά κοιμᾶσαι βυθισμένος σέ ὕπνο γλυκό,
μέ τό μελανόπλωρο ταξιδεύοντας καράβι.»

Πιστός στό κάλεσμά της ὁ Ὀδυσσέας, ὁ πολύπαθος ἥρωας,
συνάρμοσε καλά τό σκέπασμα, καί μ' ἕνα κόμπο τό σφιχτόδεσε
πολύπλοκο, πού ἡ σεβάσμια Κίρκη τοῦ εἶχε κάποτε διδάξει.
Ἀμέσως μετά τόν κάλεσε ἡ οἰκονόμος νά μπεῖ στό λουτρό,
νά τόν λούσουν· τόν κατευχαρίστησε τό καλεσμά της.
Εἶχε νά δεῖ ζεστά λουτρά ἀπό τότε πού χωρίστηκαν
μέ τήν καλλιπλόκαμη Καλυψώ· στά δώματά της τέτοιες
περιποιήσεις ἦταν καθημερινές, σάν θεό τόν φροντίζαν·
ἔκτοτε ὅμως δέν ἦταν διόλου συχνές τέτοιες ἀνέσεις.
Τόν ἔλουσαν λοιπόν οἱ δοῦλες, μέ μῦρο τόν ἄλειψαν λάδι,
τόν ἔντυσαν μέ ὡραῖα σκουτιά, περίκαλλη χλαμύδα καί χιτώνα,
καί κεῖνος βγαίνοντας ἀπ' τό λουτρό πῆγε μέ τούς ἄντρες
πού κρασοπίναν νά σμίξει.

Πανωραία, μ' ὅλες τίς χάρες ἀπ' τούς θεούς προικισμένη ἡ Ναυσικᾶ,
στεκόταν πλάϊ σέ μιά κολώνα τῆς στέρεα τεχνουργημένης στέγης·
τά μάτια της προσηλώθηκαν θαυμαστικά στόν Ὀδυσσέα,
πέταξαν σάν πουλιά κατά κεῖνον τά λόγια της:
«Χαῖρε, ξένε· μέ τό καλό στήν πατρική σου γῆ νά γυρίσεις.
Ἐκεῖ καμμιά φορά νά μέ θυμᾶσαι, γιατί σέ μένα πρῶτα
τήν σωτηρία τῆς ζωῆς σου χρωστᾶς.»

Ἀνταπαντῶντας ὁ πολύβουλος Ὀδυσσέας τῆς εἶπε:
«Ναυσικᾶ, τοῦ μεγαλόψυχου θυγατέρα τοῦ Ἀλκίνοου,
εἴθε ἔτσι τώρα νά δώσει ὁ Δίας, ὁ βαρύβροντος ἄντρας τῆς Ἥρας,
στήν πατρίδα μου νά γυρίσω καί τήν γλυκειά νά δῶ μέρα τοῦ νόστου.
Σάν θεά τότε καί κεῖ παντοτεινά, ὅσο ζῶ, θά σέ λατρεύω·
μοῦ ἔσωσες ἐσύ τήν ζωή, μ' ἀνάστησες, κόρη μου.»

Μετά ταῦτα σέ θρόνο κάθησε πλάϊ στόν Ἀλκίνοο τόν βασιλιά.

Μοιράζαν ἤδη τά κρέατα καί συγκερνοῦσαν κρασί νά δειπνήσουν.
Πλησίασε τότε ὁ κήρυκας, τό κοσμαγάπητο ἀοιδό ὁδηγῶντας,
τόν τιμημένο Δημόδοκο· στήριξε τό κάθισμά του σέ μιά ψηλή
κολώνα καί τόν ἔβαλε, στό μέσον τῶν συνδαιτυμόνων, νά καθήσει.
Ἔκοψε τότε ἕνα κομμάτι κρέας μ' ἕνα παχύ ντῦμα λίπους,
ἀπό τήν πλούσια μερίδα του ὁ πολύβουλος Ὀδυσσέας,
- ἕνα καλό κομμάτι ἀπό τήν ράχη χοίρου ἀσπροδοντάτου -
καί γύρισε καί εἶπε στόν κήρυκα:
« Κήρυκα, πάρε καί δῶσε τό κρέας τοῦτο στόν Δημόδοκο·
θέλω νά τόν φιλέψω, νά τόν τιμήσω κι ἐγώ, παρότι θλιμμένος.
Εἶναι ἄξιοι τιμῆς καί σεβασμοῦ ἀπ' ὅλους τούς ἀνθρώπους
πάνω στή γῆ οἱ ἀοιδοί, γιατί 'ναι ἀγαπημένοι τῆς Μούσας
καί μέ τή δική της συνθέτουν ἐμπνοή τά τραγούδια τους.»

Πρόθυμος ὁ κήρυκας τό 'φερε καί στά χέρια τό 'βαλε
τοῦ τιμημένου Δημόδοκου, πού χάρηκε ἀπό καρδιᾶς γιά τό φίλεμα.
Ὅλοι τότε στά ἕτοιμα μπροστά τους φαγητά τά χέρια ἁπλώναν.
Καί σάν φάγαν κι ἤπιαν, καί χόρτασε κι εὐφράνθηκε ἡ ψυχή τους,
γύρισε τότε κι εἶπε στόν Δημόδοκο ὁ πολύβουλος Ὀδυσσέας:
« Δημόδοκε, σέ θαυμάζω καί σέ τιμῶ ὅσο κανένα ἄλλον στόν κόσμο·
ἐσένα ἡ Μοῦσα, ἡ κόρη τοῦ Δία ἤ ὁ Ἀπόλλων σ' ἔχουν διδάξει.
Τραγουδᾶς τόσο αἰσθαντικά τόσο ὄμορφα τήν μοῖρα τῶν Ἀχαιῶν,
τά ὅσα πράξαν καί πάθαν καί τά ὅσα βαστάξαν οἱ Ἀχαιοί,
σάμπως νά ἤσουν ὁ ἴδιος παρών ἤ νά τ' ἄκουσες ἀπό κάποιον αὐτόπτη.
Μά ἔλα τώρα ἄλλαξε θέμα καί γιά μιά ἄλλη δόξα τραγούδησέ μας,
γιά τόν Δούρειο ἵππο πού ἔφκιαξε μέ τήν συνδρομή τῆς Ἀθηνᾶς
ὁ Ἐπειός· τήν παγίδα πού δόλια ἔστησε μέσα στό κάστρο τῆς Τροίας
ὁ θαυμαστός Ὀδυσσέας, ἔχοντας γεμίσει τήν κοιλιά της μέ ἄντρες,
πού κουρσέψαν καί ρημάξαν τήν πόλη.
Ἄν θά μοῦ ἱστορήσεις καταλεπτῶς ὅπως γίναν καί τοῦτα,
παρευθύς θά βγῶ ἐγώ καί θά διαλαλήσω σ' ὅλο τόν κόσμο,
πώς μέ τήν θεία δωρεά τοῦ ἀοιδοῦ κάποιος εὐμενής θεός
σ' ἔχει στ' ἀλήθεια προικίσει.»

Πνοή θεοῦ συνεπῆρε τότε τόν ἀοιδό πού ἄρχισε νά ξεδιπλώνει
τό τραγούδι, ἀπό κεῖ πιάνοντάς το πού οἱ Ἀργεῖοι ἔχοντας
πυρπολήσει πρίν τίς σκηνές τους, μπῆκαν στά καλοκούβερτα καράβια
κι ἀπέπλεαν· κι οἱ ἄλλοι γύρω ἀπό τόν τρισένδοξο Ὀδυσσέα
καθόνταν ἤδη στήν ἀγορά τῶν Τρώων, στήν κοιλιά κρυμμένοι

τοῦ Δούρειου ἵππου, πού οἱ ἴδιοι οἱ Τρῶες εἶχαν σύρει μέσα στό κάστρο.
Ο Δούρειος ἵππος στημένος ἐκεῖ, κι αὐτοί καθισμένοι ὁλόγυρά του
πολλά κι ἄκριτα ἀγορεύαν καί λέγανε. Τρεῖς τελικά γνῶμες τούς χωρίσαν
στά τρία, ἤ μέ ἀνήλεο νά διατρυπήσουν χαλκό τό ξύλινο κέλυφος,
ἤ ἀφοῦ τό σύρουν ψηλά στήν κορυφή νά τό γκρεμοτσακίσουν στά βράχια,
ἤ νά τό ἀφήσουν ὡς εἶναι, τρανό ἱλαστήριο ἀφιέρωμα στούς θεούς,
γνώμη πού ἔμελλε τελικά νά προκριθεῖ καί νά φέρει τό τέλος τους.
Ἦταν μαθές πεπρωμένο ν’ ἀφανιστοῦν, ἄν κι ὅταν περικλείσει ἡ πόλη
τόν τεράστιο Δούρειο ἵππο, ὅπου ἐνεδρεύαν οἱ πιό ἀντρειωμένοι
ἀρχηγοί τῶν Ἀργείων, φονικό καί θάνατο νά φέρουν στούς Τρῶες.
Τραγούδαε πῶς βγαίνοντας ἀπό τήν κοίλη ἐνέδρα τά παλληκάρια
τῶν Ἀχαιῶν, ξεχύθηκαν ἀπ’ τόν Δούρειο ἵππο καί κουρσέψαν τήν πόλη.
Τραγούδαε πῶς ἄλλος ἀπό δῶ κι ἄλλος ἀπό κεῖ ρημάζαν τό κάστρο,
καί πῶς ὁ Ὀδυσσέας, ἴδιος ὁ Ἄρης, μαζί μέ τόν ἰσόθεο Μενέλαο.
ἴσια στά δώματα κινήσαν νά πᾶν τοῦ ἀντρειωμένου Δηΐφοβου.
Γιά τήν τόλμη, εἶπε, πού ἔδειξε ’κεῖ στήν πιό ἄγρια πολεμική συμπλοκή,
καί τήν νίκη πού χάρις στήν μεγαλόψυχη Ἀθηνᾶ στό τέλος κατήγαγε.

Αὐτά λοιπόν τραγούδαε ὁ περίφημος ἀοιδός, κι ὁ Ὀδυσσέας ἔλυωνε·
μούσκευε τά μάγουλά του κυλῶντας ἀπ’ τά βλέφαρά του τό δάκρυ.
Πῶς κλαίει, ἀπανωθέ του πεσμένη, μιά γυναῖκα τόν ἄντρα της,
πού ὑπερασπιστής τῆς πατρίδας του καί τοῦ λαοῦ του ἔχει πέσει
μαχόμενος, τήν ἀνήλεη μέρα γιά ν’ ἀποτρέψει ἀπό τήν πόλη
καί τά παιδιά του – σωριασμένη στό πλευρό του ἡ ἔρμη σκούζει,
σπαράζει, βλέποντάς τον νά χαροπαλεύει καί νά πεθαίνει·
ἐνῶ οἱ ἀντίμαχοι πίσω της, κεντῶντας μέ τά κοντάρια τά πλευρά
καί τούς ὤμους της, τόν δρόμο τῆς σκλαβιᾶς τήν σπρώχνουν νά πάρει,
στόν πόνο καί στήν δυστυχία γιά πάντα πιά νά βουλιάξει·
κι ἐλεεινότατη λύπη ἀμαυρώνει τό πρόσωπό της –
ἔτσι ἐλεεινό ἀνάβλυζε στά μάτια τοῦ Ὀδυσσέα τό δάκρυ.
Κατάφερε πάντως νά κρύψει ἀπ’ ὅλους τούς ἄλλους τά δάκρυά του·
ὁ Ἀλκίνοος μόνον πού καθόταν κοντά του τό πρόσεξε
καί τό κατάλαβε, κι ἄκουσε τούς βαρειούς στεναγμούς του.

Μίλησε παρευθύς καί εἶπε στούς θαλασσόχαρους Φαίακες:
« Ἀκοῦστε προεστοί καί σύμβουλοι σοφοί τῶν Φαιάκων –
κι ὁ Δημόδοκος ἄς πάψει πιά νά παίζει τήν γλυκόλαλη λύρα του·
φαίνεται πώς δέν δίνει σ’ ὅλους χαρά τό τερπνό του τραγούδι.
Ἀφότου δειπνήσαμε καί πῆρε ὁ θεῖος ἀοιδός τήν λύρα στά χέρια του,

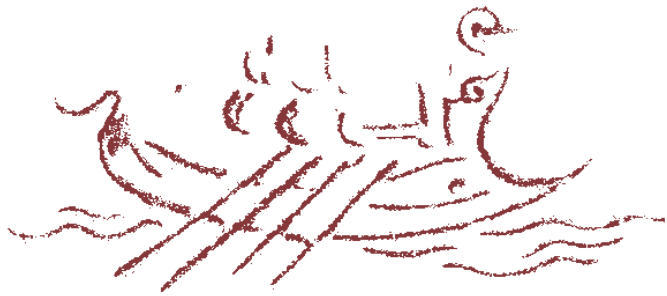
οὔτε στιγμή δέν ἔχει πάψει νά κλαίει ὁ ξένος καί νά στενάζει·
κάποιος βαρύς καημός καταθλίβει προφανῶς τήν ψυχή του.
Εἶναι πολύ καλύτερο λοιπόν ὁ ἀοιδός νά σταματήσει,
γιά νά χαιρόμαστε ἔτσι ὅλοι καί οἱ ξενιστές ἐμεῖς καί ὁ ξένος.
Γιά χάρη ἄλλωστε τοῦ σεβάσμιου ξένου ἑτοιμάστηκαν τοῦτα,
τό κατευόδιο καί τῆς φιλοξενίας τά δῶρα, πού μ' ἀγάπη τοῦ δίνουμε.
Ὁ ξένος κι ὁ ἱκέτης λογαριάζεται σάν ἀδελφός
ἀπό ἕναν ἄνθρωπο, ἴχνη ἔστω εὐαισθησίας πού ἔχει.

Γι αὐτό τώρα καί σύ μή κρύψεις πίσω ἀπό πονηρούς λογισμούς
τίποτε ἀπ' ὅσα θέλω νά σέ ρωτήσω· εἶναι καλύτερα ἀνοιχτά νά μιλήσεις.
Πές τ' ὀνομά σου, πῶς σέ φωνάζουν ὁ πατέρας κι ἡ μάνα σου,
καί οἱ ἄλλοι στήν πόλη σου μέσα καί γύρω στή χώρα πού κατοικοῦνε.
Κανείς μά κανείς ἀπ' τούς ἀνθρώπους, οὔτε ἄσημος οὔτε τρανός,
δέν εἶναι ἀνώνυμος, ἅπαξ καί γεννηθεῖ κι ἔρθει στόν κόσμο,
ἀλλά στόν καθένα, μόλις γεννηθεῖ, δίνουν οἱ γονεῖς τ' ὀνομά του.
Πές μου τήν γενέθλια γῆ σου, τόν λαό σου, τήν πόλη σου,
γιά νά σέ πᾶνε ἐκεῖ κυβερνημένα ἀπό τόν νοῦ τά καράβια μας.
Δέν ἔχουν μαθές κυβερνῆτες τά πλεούμενα τῶν Φαιάκων,
οὔτε καί πηδάλια ἔχουν, ὅπως ἔχουν τ' ἄλλα καράβια.
Γνωρίζουν τά ἴδια τίς σκέψεις καί τίς προθέσεις τῶν πληρωμάτων,
καί τίς πόλεις καί τούς εὔφορους ἀγρούς ὅλων τῶν ἀνθρώπων γνωρίζουν,
καί ταχύτατα τήν ἀπέραντη διασχίζουν τήν θάλασσα, ἀπό τά νέφη
κατασκεπασμένα καί τήν ὁμίχλη· κίνδυνος δέν ὑπάρχει γι' αὐτά,
ποτέ καί κανείς, οὔτε βλάβης κάποιας οὔτε ναυάγιου.

Θυμᾶμαι ὅμως τά λόγια τοῦτα πού ἄκουσα κάποτε ἀπ' τόν πατέρα μου
ἐγώ τόν Ναυσίθοο· φοβόταν, λέει, πώς θά κινήσουμε τόν φθόνο.
τοῦ Ποσειδώνα, ἐπειδή ἀσφαλεῖς εἴμαστε περάτες τῶν πάντων.
Προφήτευε πώς κάποτε τῶν Φαιάκων ἁρματωμένο καράβι,
ἀπό κατευόδιο γυρνῶντας, στό καταχνιασμένο μέσα τό πέλαγος
θά συντριβεῖ, καί ὄρος μέγα θά περικλείσει τήν πόλη μας.
Αὐτά εἶχε νά λέει ὁ γέροντας, πού εἴτε θά συντελεστοῦν
εἴτε θά μείνουν ἀτέλεστα· ὁ θεός καταπῶς τοῦ ἀρέσει θά κρίνει.

Μά ἔλα καί καταλεπτῶς τήν πᾶσα ἀλήθεια ἱστόρησέ μου·
σέ ποιούς τόπους περιπλανήθηκες καί σέ ποιές ἔφτασες χῶρες,
τίς πολυάνθρωπες πόλεις καί τούς λογῆς ἀνθρώπους πού γνώρισες,
κι ὅσοι ἄγριοι ἦσαν κι ἀπάνθρωποι κι ἀψηφοῦσαν τό δίκηο,
κι ὅσοι θεοφοβούμενοι καί φιλόξενοι ἦσαν ἀνθρῶποι.

Πές μου γιατί πονάει ἡ ψυχή σου, γιατί κλαῖς καί ὀδύρεσαι,
τήν βαρειά μοῖρα ἀκούοντας τῶν Ἀργείων Δαναῶν καί τῆς Τροίας;
Βουλή τῶν θεῶν ἦταν τοῦτα νά γίνουν· τόν ὄλεθρο κλώσαν αὐτοί
τόσων ἀνθρώπων, τραγούδι νά γίνει στίς γενιές τίς μελλούμενες.
Τί; μήπως χάθηκε κάποιος ἐξ ἀγχιστείας συγγενής σου,
γαμπρός ἤ πεθερός στά πεδία τῆς Τροίας, ὄντας γενναῖος;
μετά τούς ἐξ αἵματος συγγενεῖς πολύ στενοί γίνονται τοῦτοι.
Ἤ μήπως κάποιος σύντροφος χάθηκε, φίλος ἀγαπητός
καί γενναῖος; Εἶναι πράγματι ἀδερφός, δέν εἶναι διόλου κατώτερος
ὁ σύντροφος πού πιστός καί καρδιακός εἶναι φίλος.»

Κίκονες –Λωτοφάγοι –Κύκλωπες

Πῆρε τότε τόν λόγο ὁ πολύβουλος Ὀδυσσέας κι εἶπε:
«Ἀλκίνοε βασιλιά, τῆς χώρας ὅλης ἄρχοντα παρίλαμπρε,
εἶναι ὡραῖο πράγματι ν’ ἀκοῦς ἕνα τέτοιον ἀοιδό
σάν κι αὐτόν ἐδῶ, πού θεϊκή λές εἶναι ἡ λαλιά του.
Ὁμολογῶ πώς ἄλλη χαριέστερη τελετή δέν ὑπάρχει
παρ’ ὅταν εὐφροσύνη βασιλεύει σ’ ὅλη τή χώρα,
καί οἱ συνδαιτυμόνες, ὁ ἕνας πλάϊ στόν ἄλλον
στ’ ἀρχονταρίκι καθισμένοι, ἀκοῦν τόν ἀοιδό νά τραγουδάει,
γύρω ἀπ’ τά γεμᾶτα μέ ψωμιά καί κρέατα τραπέζια·
ἐνῶ ὁ οἰνοχόος κρασί ἀπ’ τό κροντήρι κουβαλῶντας
δέν σταματάει νά γεμίζει γύρω – γύρω τά ποτήρια.
Τό νοιώθω μέσα μου βαθειά πώς εἶναι κάτι τοῦτο πανωραῖο.

Μά σένα ἄλλα λαχταράει ἡ ψυχή σου καί ρωτᾶ
τά πάθη μου τά πολυστέναχτα νά πῶ,
γιά νά ὀδύρομαι ἀκόμη πιό πολύ καί νά στενάζω.
Νά σοῦ ἱστορήσω πρῶτο τί, καί τί στερνό λοιπόν ν’ ἀφήσω;

βάσανα μαθές πολλά οἱ οὐράνιοι θεοί μοῦ δῶσαν.
Τό ὄνομά μου τώρα πρῶτα θά σᾶς πῶ, καί σεῖς νά ξέρετε,
κι ἐγώ, ἀπ' τήν μαύρη μοῖρα μου ἄν ποτέ ξεφύγω, φίλος σας
νά μείνω καί μετά κι ἄς εἶναι μακριά τ' ἀρχοντικό μου.
Εἶμαι ὁ Ὀδυσσέας, ὁ γιός τοῦ Λαέρτη· γιά τά τεχνάσματά μου
ὁ κόσμος ὅλος ἔχει νά λέει, κι ἡ δόξα μου ὡς τά οὐράνια φτάνει.
Πατρίδα μου εἶναι ἡ ξέφαντη Ἰθάκη· μεγαλόπρεπο
φυλλοθρόϊστο βουνό τήν ξεχωρίζει, τό Νήριτο· πολλά νησιά
βρίσκονται γύρω της πολύ κοντά τό ἕνα μέ τ' ἄλλο,
τό Δουλίχι καί ἡ Σάμη καί ἡ κατάφυτη Ζάκυνθος.
Η Ιθάκη πλαγιαστή στό σύνορο οὐρανοῦ κεῖται καί θάλασσας,
στραμμένη πρός τήν δύση, τ' ἄλλα πρός τήν αὐγή κοιτᾶνε καί τόν ἥλιο.
Κακοτράχαλη, ἀλλά λαμπρῶν παλληκαρῶν λεβεντομάνα·
ἄλλο γλυκύτερο δέν μπορῶ ἐγώ νά ἰδῶ ἀπό τή γῆ της.
Μέ κράτησε στ' ἀλήθεια ἐκεῖ ἡ Καλυψώ, ἡ τρισεύγενη θεά,
σέ θολωτές μέσα σπηλιές, ἄντρας της λαχταρῶντας νά 'μαι·
ὡσαύτως μέ κατακρατοῦσε στά παλάτια της ἡ Κίρκη,
ἡ Αἰαία μάγισσα, ἄντρας της λαχταρῶντας νά 'μαι.
Ἀλλά ποτέ δέν πείθαν στά στήθια μέσα μένα τήν καρδιά μου.
Τίποτε στ' ἀλήθεια γλυκύτερο ἀπ' τήν πατρίδα καί τούς γονεῖς,
ἀκόμη καί σέ πλούσιο παλάτι κάποιος ἄν κατοικεῖ
σέ χώρα ξένη κι ἀλαργινή ἀπόμακρα ἀπ' τούς γονεῖς του.
Καί τώρα τόν νόστο μου θά σοῦ ἱστορήσω τόν πολύμοχθο,
ὅπως κινῶντας ἀπ' τήν Τροία μοῦ τόν ὅρισε ὁ Δίας.

Ἀπό τό Ἴλιο σταθερός πνέοντας ἄνεμος μ' ἔβγαλε στούς Κίκονες,
στήν Ἴσμαρο· ἐκεῖ ἐγώ πολιόρκησα καί κυρίεψα τήν πόλη
κι ἀφάνισα τούς μαχητές της· παίρνοντας γυναῖκες
καί πλούσια λάφυρα ἀπό τό ἄστυ τά μοιραστήκαμε δίκαια,
νά μή μοῦ μείνει κανείς μέ τό παράπονο πώς δέν πῆρε τό μέρτικό του.
Κι αὐτή ἦταν τότε ἡ συμβουλή μου· νά πάρουμε ἀμέσως πόδι
νά φύγουμε, ἀλλ' αὐτοί, ἀνοησία τους μεγάλη, δέν μ' ἄκούσαν.
Μεῖναν ἐκεῖ κι ἄμετρο πίναν κρασί,καί πλῆθος πρόβατα σφάζαν
καί εἰλίβατα ἐλικοκέρατα βόδια στ' ἀκρογιάλι.
Τήν ἴδια ὥρα τρέξαν οἱ Κίκονες καί καλοῦσαν σέ βοήθεια τούς Κίκονες,
πού ἦταν γείτονές τους καί συνάμα πιό πολλοί καί πιό ἀντρεῖοι·
κατοικοῦσαν στήν ἐνδοχώρα καί ξέραν καλά νά πολεμοῦν ἀπ' τ' ἄλογα
τούς ἀντιπάλους, ἀλλά καί πεζοί ἡ ἀνάγκη ἄν τό καλοῦσε.
Καταφτάσαν μιλιούνια τήν κονταυγή· κι ὅσα φύλλα καί ἄνθη

βγαίνουν τήν Ἄνοιξη, τόσοι μέσα ἀπ' τίς πάχνες προβάλαν.
Καί τότε μοῖρα κακή μᾶς βρῆκε ἀπό Διός τούς βαρειόμοιρους·
μόχθοι καί βάσανα πολλά καί πικρά μᾶς καρτεροῦσαν.
Ἡ μάχη δόθηκε κοντά στά γοργόδρομα καράβια· ἀπ' τήν μιά
αὐτοί παραταγμένοι χάλκινα καταπάνω μας ρίχναν κοντάρια,
καί μεῖς ἀμυνόμενοι τούς ἀνταποδίδαμε τά ἴσα ἀπό τήν ἄλλη.
Κι ὅσο ἦταν ἀκόμη πρωΐ καί τό ἱερό φῶς τῆς μέρας δυνάμωνε,
τόσο σθεναρά καί μεῖς ἀντιστεκόμαστε κρατῶντας τίς θέσεις μας,
πολύ περισσότεροι κεῖνοι κι ἄς ἦταν.
Ἀλλ' ὅταν πῆρε νά γέρνει ὁ ἥλιος κατά τήν ὥρα πού ξεζεύουν
τά βόδια,τότε πιά καταβάλαν οἱ Κίκονες λυγίσαν τούς Ἀχαιούς.
Ἕξι σύντροφοι ἀντρειωμένοι χαθήκαν ἀπό κάθε καράβι·
οἱ ἄλλοι σωθήκαμε τή μοῖρα ξεφεύγοντας τοῦ θανάτου.

Μέ πικραμένη τήν καρδιά ἀνοιχτήκαμε πάλι στό πέλαγος,
σωσμένοι ἀπ' τόν θάνατο, συντρόφους ἔχοντας χάσει ἀγαπημένους.
Ἀλλά δέν ἄφησα νά σαλπάρουν τ' ἀμφίκυρτα καράβια στ' ἀνοιχτά,
πρίν φωνάξουμε μέ τ' ὄνομά του τρεῖς φορές τόν καθένα
ἀπ' τούς δόλιους συντρόφους, πού πέσαν στό πεδίο τῆς μάχης
ἀπ' τούς Κίκονες σκοτωμένοι.
Καί τότε ἄνεμο Βοριά σήκωσε καταπάνω στά καράβια ὁ Δίας,
ὁ συνεγέρτης τῶν νεφῶν, ἀνεμοθύελλα τρομαχτική,
καί σκέπασε μέ νέφη στεριά μαζί καί θάλασσα.
Μαύρη μαυρίλα πλάκωσε ἀπό τόν οὐρανό.
Σαρωμένα ἀπό τόν Βοριά τά καράβια σκαμπανεβάζαν
βουτῶντας μέ τήν πλώρη στά κύματα, μέ τά πανιά τους
στά τρία νά σκιζόνται στά τέσσερα ἀπό τίς ριπές τοῦ ἀνέμου.
Φοβηθήκαμε πώς θά χαθοῦμε καί μέ βιά κατεβάσαμε τά πανιά,
καί μονοί διπλοί κωπηλατῶντας βγάλαμε τά σκάφη μας στή στεριά.
Ἐκεῖ δυό μέρες καί δυό νύχτες συνέχεια κειτόμαστε ξέπνοοι,
ἀπό τήν κούραση καί τά πικρά βάσανα μαζί ξεθεωμένοι.
Ἀλλ' ὅταν ἡ ὡριοπλέξουδη χάραξε Αὐγή τήν τρίτη μέρα,
στήσαμε τά κατάρτια, ἀνοίξαμε τ' ἄσπρα πανιά, καί καθήσαμε·
ὁ ἄνεμος διηύθυνε τά καράβια κι οἱ κυβερνῆτες.
Σῶος καί ἀβλαβής μπορεῖ καί νά 'φτανα τότε στή πατρική μου γῆ,
ἀλλά τά ρεύματα καί τό κῦμα, παρακάμπτοντας τόν Μαλέα,
κι ὁ Βοριάς μέ ξεστρατίσαν κι ἀπ' τά Κύθηρα πέρα μέ ρίξαν.

Ἐννιά μερόνυχτα παράδερνα στό ἰχθυοφόρο μέσα τό πέλαγος

ἀπ' ὀλέθριους συρμένος ἀνέμους· τήν δέκατη μέρα βρεθήκαμε,
στή χώρα τῶν Λωτοφάγων, πού ἄνθινη εἶναι ἡ τροφή πού τρῶνε.
Βγήκαμε ἐκεῖ στή στεριά, ἀντλήσαμε ἀπό κρήνη νερό, κι οἱ σύντροφοι
στρωθήκαν παρευθύς πλάϊ στό γρήγορο καράβι νά δειπνήσουν.
Κι ἀφοῦ ψωμί κρασί γευτήκαμε καί στάθηκε ἡ καρδιά μας,
τότε πιά κι ἐγώ διάλεξα δυό ἄντρες ἀπ' τούς συντρόφους,
τούς ἔδωσα συνοδό τους κι ἕνα κήρυκα καί τούς ξαπόστειλα
νά πᾶν νά μάθουν τί λογῆς ἄνθρωποι γεύονται ψωμί καί κατοικοῦν
αὐτούς τούς τόπους.
Πῆραν δρόμο αὐτοί παρευθύς καί μέ τούς Λωτοφάγους ἦλθαν καί σμίξαν·
οἱ ἄνθρωποι αὐτοί οὔτε νά βλάψουν σκέφτηκαν οὔτε ν' ἀφανίσουν
τούς συντρόφους μας, ἀλλά λωτό τούς δῶσαν νά γευτούνε.
Μά ὅποιος ἀπ' αὐτούς κι ἄν ἔφαγε τόν μελόγλυκο καρπό τοῦ λωτοῦ,
οὔτε νά δώσει ἀναφορά οὔτε νά γυρίσει πίσω νοιαζόταν,
ἀλλά τό μόνο πού θέλανε ἦταν νά μένουν μέ τούς Λωτοφάγους,
μαζί νά χαίρονται τήν γλύκα τοῦ λωτοῦ λησμονῶντας τόν νόστο.
Τούς ἔφερα πίσω στά γλαφυρά μέσα καράβια ἐγώ μέ τή βία,
τούς ἔσυρα καί τούς ἔδεσα κάτω ἀπ' τά ζυγά, κι ἄς κλαίγαν.
Πρόσταξα τότε τούς ἄλλους πιστούς μου συντρόφους νά σπεύσουν,
στά γοργόδρομα ν' ἀνεβοῦν παρευθύς τά πλεούμενα,
μήπως φάει κάποιος λωτό καί λησμονήσει τόν νόστο.
Κι αὐτοί μέσα πηδῶντας στά ζυγά παίρνανε πάραυτα θέσεις·
στή σειρά καθισμένοι τήν γλαυκή λευκαίναν θάλασσα μέ τά κουπιά τους.

Ἀνοιχτήκαμε πάλι βαρειοθλιμμένοι στό πέλαγος, ὥσπου
στῶν ὑπερφίαλων φτάσαμε κι ἄνομων Κυκλώπων τήν χώρα.
Ἀνήμεροι ἄντρες πού ἐμπιστεύονται στούς ἀθάνατους θεούς
τά πάντα, κι οὔτε φυτεύουν μέ τό χέρι τους τίποτε οὔτε ὀργώνουν,
ἀλλ' ἄσπαρτα κι ἀνόργωτα ὅλα φυτρώνουν, σιτάρι καί κριθάρι
κι ἀμπέλια, πού ἡ βροχή τ' ἀνασταίνει τοῦ Δία, καί κρασί δίνουν
ἄφθονο τά πολυστάφυλα κλήματα.
Οὔτε νά νομοθετήσουν τοῦτοι συνέρχονται οὔτε νά βουλευτοῦνε,
ἀλλά στῶν ψηλῶν βουνῶν κατοικοῦν τίς κορυφές, σέ σπηλιές
μέσα βαθειές, καί καθένας κατά τήν βουλή του ὁρίζει παιδιά
καί γυναῖκες, κι ἀλληλεγγύη καμμιά μεταξύ τους δέν ἔχουν.

Οὔτε κοντά οὔτε πολύ μακριά ἀπ' τή γῆ τῶν Κυκλώπων,
παραέξω ἀπ' τό λιμάνι, ἕνα νησί ἐκτείνεται ὁμαλό,
λογγωμένο· ἀγριοκάτσικα τό κατοικοῦν ἀναρίθμητα,

ἀφοῦ οὔτε πόδι ἀνθρώπου πατάει ἐδῶ νά τά τρομάξει,
οὔτε βγαίνουν ἐδῶ ποτέ παγανιά κυνηγοί, πού ξεσκίζονται
μές στά ρουμάνια πρός τῶν βουνοκορφῶν τίς ἀνηφόρες τραβῶντας.
Οὔτε λοιπόν σέ στανοτόπια οὔτε σέ χωράφια εἶναι καταμερισμένη
ἡ γῆ του, ἀλλ’ ἄσπαρτη μένει κι ἀνόργωτη ὅλο τόν χρόνο·
ἀκατοίκητο ἀπό ἀνθρώπους, μόνον ἀγριοκάτσικα βόσκει,
τά βελάσματα τους μόνον ἀκούει.
Δέν ἔχουν μαθές ἁλικομάγουλα καράβια οἱ Κύκλωπες,
οὔτε καραβιῶν ἔχουν τεχνίτες, καλοκούβερτα πλεούμενα
νά τούς σκαρώσουν· μ’ αὐτά θά μποροῦσαν νά διασχίσουν
τή θάλασσα καί νά ταξιδέψουν σ’ ἄλλα λιμάνια,
ὅπως συνήθως συναλάσσονται μεταξύ τους οἱ ἄνθρωποι·
αὐτοί θά εἶχαν κάνει παράδεισο τό νησί γιά τούς Κύκλωπες.

Ἄγονο μαθές διόλου δέν εἶναι· θά μποροῦσε νά παράγει
στόν καιρό τους τά πάντα. Ἔχει λειβάδια νοτερά,
ἀφροχώματα,στῆς ἀφροστολισμένης θάλασσας πλάϊ τό κῦμα·
ἀλώβητοι ἀμπελῶνες θά μποροῦσαν νά γίνουν.
Ἔχει ἀρώσιμη γῆ στρωτή· πλούσια σοδειά θά ἔδινε κάθε χρονιά
τήν ὥρα τοῦ θέρους· εἶναι παχειά μαθές τά χώματα, εὔφορα.
Ἔχει ὡραῖο λιμάνι φιλόξενο, χωρίς χρεία καμμιά γι’ ἀραξοβόλια·
οὔτε ἄγκυρες τά καράβια νά ρίξουν, οὔτε πρυμάτσες νά δέσουν,
ἀλλ’ ἀραγμένα ἐκεῖ νά περιμένουν ὥσπου ὁ πόθος τοῦ ταξειδιοῦ
νά ξεσηκώσει τούς ναῦτες κι ἀεράκι πρίμο φυσήξει.
Στόν μυχό τέλος τοῦ λιμανιοῦ μιά πηγή στό βάθος μιᾶς σπηλιᾶς
κρούσταλλο νερό ἀναβρύζει· κι ἔχουν λεῦκες γύρω θεριέψει.

Ἐκεῖ καταπλέαμε· κάποιος θεός φαίνεται μᾶς ὁδηγοῦσε
μέσα στήν θεοσκότεινη νύχτα· νά δεῖ κανείς ἦταν ἀδύνατο.
Πυκνή ὁμίχλη τύλιγε τά καράβια κι οὔτε μᾶς ἔφεγγε
ἀπ’ τόν οὐρανό τό φεγγάρι· τό εἶχαν τά νέφη σκεπάσει.
Κανενός τά μάτια δέν ξεκρίναν τό νησί ὅπου εἴχαμε φτάσει·
οὔτε τά μακριά εἴδαμε κύματα πού κυλιόνταν πρός τήν στεριά,
πρίν βγοῦν στήν ἀκτή τά καλοχτισμένα καράβια.

Κατεβάσαμε τότε τά πανιά ὅλα στ’ ἀραγμένα πλεούμενα,
καί βγήκαμε καί μεῖς στ’ ἀκρογιάλι.
Μᾶς πῆρε ὁ ὕπνος ἐκεῖ τήν θεία Αὐγή καρτερῶντας νά φέξει.

Κι ἡ ροδοδάχτυλη σάν φάνηκε λινοντυμένη Αὐγή,

ἀρχίσαμε νά περιοδεύομε θαυμάζοντας τό νησί.
Σήκωσαν τότε οἱ Νεράϊδες, οἱ κόρες τοῦ τρανοδύναμου Δία,
τ' ἀγριοκάτσικα ἀπ' τά βουνά, νά 'χουν γιά τό δεῖπνο τους οἱ συντρόφοι.
Πήραμε παρευθύς καί μεῖς τά γυριστά δοξάρια καί τά μακριά
κι αἰχμηρά δόρατα ἀπ' τά καράβια, κι ἐνέδρες τρεῖς στήνοντάς τους
τούς ρίχναμε· γρήγορα μᾶς ἔδωσε ὁ θεός πλούσια λεία.
Δώδεκα καράβια εἶχε ὁ στόλος μου, καί στή μοιρασιά ἀπό ἐννέα
γίδια πέσαν στό κάθε καράβι· γιά μένα μόνον ξεδιάλεξαν δέκα.
Στρωμένοι ὅλη κείνη τήν μέρα μέχρι τήν δύση τοῦ ἥλιου
τρώγαμε καί πίναμε κρέατα πλήθια κι ἄφθονο γλυκό κρασί.
Δέν εἶχε σωθεῖ μαθές τό κόκκινο κρασί ἀπ' τά καράβια
ἀλλ' ἔμενε ἀκόμη· εἴχαμε γεμίσει καί πήραμε πολλούς ἀμφορεῖς
τό ἱερό κάστρο ὅταν κουρσέψαμε τῶν Κικόνων.
Ἀπέναντί μας ξαγναντεύαμε τώρα τήν γῆ τῶν Κυκλώπων·
ἦταν κοντά, διακρίναμε τόν καπνό, ἀκούγαμε τίς φωνές τους,
τά βελάσματα γιδιῶν καί προβάτων.
Κι ὁ ἥλιος σάν βασίλεψε κι ἔπεσε τό σκοτάδι,
πλαγιάσαμε τότε πιά νά κοιμηθοῦμε στ' ἀκρογιάλι.

Χαράζοντας ἡ ροδοδάχτυλη Αὐγή στόν οὐρανό, μέ βρῆκε
ν' ἀγορεύω στή σύναξη τῶν συντρόφων καί νά λέω:
«Ἔσεῖς οἱ ἄλλοι μείνετε γιά τήν ὥρα ἐδῶ, πιστοί μου σύντροφοι,
κι ἐγώ μέ τό καράβι μου καί μέ τούς ἄντρες μου μαζί
θά πάω νά μάθω τί λογῆς ἄνθρωποι εἶναι αὐτοί ἀντίπερα·
ἀλαζόνες εἶναι ἆραγε καί ἄγριοι κι ἀψηφοῦν τό δίκηο,
ἤ θεοφοβούμενοι καί φιλόξενοι εἶναι ἀνθρῶποι.»

Αὐτά ὡς εἶπα ἀνέβηκα στό καράβι καί πρόσταξα τούς συντρόφους
ν' ἀνεβοῦν, νά λύσουν τίς πρυμάτσες, νά φύγουμε.
Κι αὐτοί μέσα πηδῶντας στά ζυγά παίρνανε πάραυτα θέσεις·
στή σειρά καθισμένοι τήν γλαυκή λευκαίναν θάλασσα μέ τά κουπιά τους.
Ἀλλ' ὅταν πιά φτάσαμε στήν ἀπέναντι στεριά πού ἦταν κοντά,
ἐκεῖ κατάνακρα, πλάϊ στή θάλασσα, εἴδαμε μιά θεόρατη σπηλιά,
σκεπασμένη μέ δάφνες· ἐκεῖ πολυάριθμα ζωντανά,
γίδια καί πρόβατα, μαντριζόνταν τήν νύχτα.
Ἡ αὐλή γύρω ἦταν ζωσμένη μέ τεῖχος ψηλό ἀπό πέτρες φυτεμένες
στή γῆ, μεγάλα πεῦκα καί ψηλές πολύκλαδες βελανιδιές.
Ἡ σπηλιά ἦταν κατοικιά ἑνός πελώριου ἄντρα· ἕνας μοναχικός βοσκός
πού ἔβοσκε τά πρόβατά του στίς ἐρημιές, κι οὔτ' εἶχε μ' ἄλλους

πάρε – δῶσε, ἀλλ’ ὁλομόναχος χωρίς κανόνες ζοῦσε καί νόμους.
Ἦταν πράγματι ἕνα πελώριο τέρας, οὔτ’ ἔμοιαζε μέ ἄνθρωπο κανονικό,
ψωμί πού τρώει, ἀλλά μέ ψηλή δασωμένη βουνοκορφή,
πού ξεχωρίζει μέσα καί πάνω ἀπ’ ὅλες τίς ἄλλες.

Κάλεσα τότε τούς ἄλλους πιστούς μου συντρόφους ἐκεῖ
πλάϊ στό καράβι νά μείνουν, νά τό φυλᾶνε· κι ἐγώ διάλεξα
δώδεκα ἄντρες τούς πιό ἀντρειωμένους καί ξεκίνησα.
Μαζί μου εἶχα κι ἕνα τραγίσιο ἀσκί γλυκόπιοτο μαῦρο κρασί,
πού μοῦ τό ἔδωσε ὁ Μάρονας, ὁ γιός τοῦ Εὐανθέα, ἀπό τήν Ἴσμαρο,
ἱερεύς τοῦ Ἀπόλλωνα, προστάτη θεοῦ τῆς πόλης.
Μέσα στό κατάφυτο τέμενος κατοικοῦσε τοῦ Φοίβου,
κι ἀπό σεβασμό προστατέψαμε κι αὐτόν καί τήν γυναῖκα του
καί τό παιδί του. Κι αὐτός μοῦ πρόσφερε δῶρα λαμπρά:
ἑπτά τάλαντα μοῦ ἔδωσε καλοδουλεμένο χρυσάφι,
κι ἕνα κροντήρι μοῦ ’δωκε ἀπό ἀτόφιο ἀσήμι,
κι ἐπί πλέον δώδεκα συνολικά ἀμφορεῖς, πού μ’ ἄκρατο
μοῦ γέμισε γλυκό κρασί, ποτό θεϊκό.
Κανείς ἀπ’ τούς ὑπηρέτες τοῦ σπιτιοῦ οὔτε ἀπό τίς δοῦλες
δέν ἤξερε ποῦ τό ’χε φυλάξει, παρά μόνον αὐτός
κι ἡ ἀκριβή του γυναίκα καί μιά οἰκονόμος πιστή.
Ὅταν θέλαν νά πιοῦν ἀπ’ αὐτό τό μελόγλυκο κόκκινο κρασί,
ρίχναν μιά κούπα γεμάτη σέ εἴκοσι μέρη νεροῦ,
κι εὐώδιαζε ὁ τόπος ἀπ’ τήν γλυκειά μοσχοβολιά
πού ἔβγαινε ἀπ’ τό κροντήρι, εὐωδία θεσπέσια.
Νά μή τό δοκιμάσεις τότε δέν θά εὐχαριστοῦσε τήν καρδιά σου.
Εἶχα γεμίσει καί κουβαλοῦσα ἕνα μεγάλο ἀσκί ἀπ’ αὐτό τό κρασί,
καί μαζί τ’ ἀπαραίτητα σ’ ἕνα δισάκκι· προαισθάνθηκε πάραυτα
ἡ μεγάλη ψυχή μου πώς θά ’ρχόμουν ἀντιμέτωπος μ’ ἕναν ἄγριο
τρανόδυναμο ἄντρα, πού οὔτε ἀπό δίκηο κατέχει οὔτ’ ἀπό νόμους.

Γοργά προχωρῶντας φτάσαμε στή σπηλιά, ἀλλά δέν τόν βρήκαμε
μέσα· τά τροφαντά ἔβοσκε πρόβατά του στά λειβάδια.
Μπαίνοντας στήν σπηλιά κοιτάζαμε θαυμάζοντας τό κάθε τί.
Τά κοφίνια ὡς πάνω γεμάτα τυριά, ἀσφυκτικά γεμάτοι
ἀπό ἀρνιά καί κατσίκια οἱ τσάρκοι· κάθε γέννα ξεχωριστά
κλεισμένη, χώρια τά πρώϊμα, χώρια τά μεσαῖα,
χώρια πάλι καί τά νιογέννητα· ξέχειλα τυρόγαλο ὅλα τ’ ἀγγειά,
κάδοι, σκαφίδια, μέ τέχνη φκιαγμένα, τό γάλα μέσα ν’ ἀρμέγει.

Μέ καλοῦσαν τότε καί μέ παρακαλοῦσαν οἱ σύντροφοι
τυριά καταπρωτῆς ἀφοῦ πάρουν πίσω νά πᾶνε,
καί γρήγορα ἔπειτα ἀρνιά καί κατσίκια γιά τό γοργό τό καράβι
ἀπό τούς τσάρκους ξεκόβοντας, στό ἁλμυρό πέλαγος νά σαλπάρουμε πάλι.
Κι αὐτό θά ἦταν ἀσφαλῶς τό καλύτερο, ἀλλ' ἐγώ δέν τούς ἄκουσα·
ἤθελα τόν οἰκοδεσπότη νά δῶ, ἐλπίζοντας καί στῆς φιλοξενίας τά δῶρα.
Ἀλλά δέν ἔμελλε νά δοῦν καμμιά καλωσύνη ἀπό κεῖνον οἱ σύντροφοι.

Μείναμε ἐκεῖ· ἀνάψαμε φωτιά, προσφέραμε θυσία στούς θεούς,
πήραμε καί φάγαμε καί μεῖς ἀπ' τά τυριά, καί μέσα καθισμένοι
προσμέναμε, ὥσπου πλάκωσε μέ τό κοπάδι του· κουβαλοῦσε
ἕνα τεράστιο φορτίο ξύλα ξερά, γιά τή φωτιά τήν ὥρα τοῦ δείπνου.
Τά 'ρριξε μέ βρόντο μές στή σπηλιά, κι ὁ ὀρυμαγδός πού σηκώθηκε
μᾶς τρόμαξε τόσο, πού ζαρωμένοι βρεθήκαμε στό μυχό πίσω τοῦ ἄντρου.
Τά τροφαντά ζωντανά ὁδήγησε αὐτός μέσα στήν μεγάλη σπηλιά
ὅλα ὅσα ἦταν γαλάρια· τ' ἀρσενικά, κριάρια καί τράγους,
τ' ἄφησε ἔξω, μέσα στήν περιτειχισμένη αὐλή.
Σήκωσε τότε ἕνα τεράστιο βράχο κι ἔφραξε τήν εἴσοδο τῆς σπηλιᾶς·
ἦταν τόσο βαρύς ὁ βράχος, πού οὔτε εἴκοσι δύο γερά ἁμάξια
τετράτροχα δέν θά μποροῦσαν νά τόν κουνήσουν ἀπό τήν θέση του·
τόσο τεράστιο ὀγκόλιθο ἔβαλε τήν ἐμπατή γιά νά φράξει.
Καθισμένος μετά τίς προβατίνες καί τίς ρεκαλίδες γίδες πῆρε ν' ἀρμέγει,
μέ σειρά ὅλα καί τάξη, προβυζαίνοντας κάθε μιᾶς τό μικρό της.
Χωρίς νά χάσει καιρό ἔπηξε τό μισό ἀπ' τό ἄσπρο πού ἄρμεξε γάλα,
καί συλλέγοντάς το σέ πανέρια τόβαλε μέσα πλεχτά νά στραγγίξει·
τό ἄλλο μισό τό φύλαξε μέσα στ' ἀγγειά, γιά νά 'χει νά παίρνει
ὅταν θέλει νά πίνει κατά τήν ὥρα τοῦ δείπνου.
Κι ὅταν πιά ἀποτέλειωσε ὅλες μέ σπουδή τίς δουλειές του,
ἄναψε τήν φωτιά κι ὡς μᾶς πῆρε τό μάτι του, κράζοντας ρώτησε:
«Ἔ, σεῖς ξένοι, ποιοί εἶστε; ἀπό ποῦ σᾶς φέρνουν οἱ θαλάσσιοι δρόμοι;
ἐμπορευόμενοι μήπως ἤ ριψοκίνδυνοι στά πέλαγα τυχοδιῶκτες
σάν τούς περιπλανώμενους πειρατές πού παίζουν κορώνα γράμματα
τήν ζωή τους, ρημάζοντας ξένους τόπους κι ἀνθρώπους;»

Κομμάτια κάναν τήν καρδιά μας τά λόγια του· τρομάξαμε,
ἀπ' τήν βροντερή του λαλιά κι ἀπό τόν ἴδιον, πελώριο τέρας.
Βρῆκα ὡστόσο το θάρρος καί τά λόγια ν' ἀπαντήσω κι εἶπα:
«Ἐμεῖς Ἀχαιοί εἴμαστε κι ἐρχόμαστε ἀπό τήν Τροία.
Στήν πατρίδα γυρνῶντας, ἀπό παντοίους παρασυρμένοι ἀνέμους

στήν ἀπεραντωσύνη μέσα τῆς θάλασσας, ξεστρατίσαμε,
ἄλλους πήραμε δρόμους· αὐτή φαίνεται ἦταν ἡ βουλή τοῦ Δία.
Στρατός καυχιόμαστε πώς εἴμαστε τοῦ Ἀτρείδη Ἀγαμέμνονα,
πού περίτρανη κάτω ἀπ' τόν οὐρανό εἶναι τώρα ἡ δόξα του·
τόσο μεγάλη ἡ πόλη πού κούρσεψε, τέτοιες οἱ στρατιές πού ἀφάνισε!
Καί μεῖς ἐδῶ πού βρισκόμαστε προσπέφτουμε ἱκέτες στά γόνατά σου,
ἐλπίζοντας φιλοξενία νά μᾶς προσφέρεις ἤ καί ξενιᾶς δῶρα νά δώσεις,
ὅπως τό ἐθιμικό δίκαιο γιά τούς ξένους ὁρίζει.
Σεβάσου τούς θεούς, τρανοδύναμε· ἱκέτες σου εἴμαστε.
Ο Ξένιος Δίας, τούς σεβάσμιους ξένους πού συνοδεύει,
προστάτης εἶναι κι ἐκδικητής τῶν ἱκετῶν καί τῶν ξένων.»

Κι ἀπάντησε στά λόγια μου κεῖνος παρευθύς, ἀνελέητος:
«Ἤ μωρός εἶσαι, ξένε, ἤ ἀπ' ἀλάργα πολύ ἔχεις ἔλθει,
πού μέ καλεῖς τήν ὀργή τῶν θεῶν νά φοβηθῶ ἐγώ ἤ ν' ἀποφύγω·
οὔτε πού λογαριάζουν τόν κεραυνόχαρο Δία οἱ Κύκλωπες
οὔτε τούς θεούς τούς μακάριους, γιατί 'μαστε πολύ δυνατότεροι.
Οὔτε καί πρόκειται γιά ν' ἀποφύγω ἐγώ τήν ἔχθρα τοῦ Δία
νά σᾶς λυπηθῶ, οὔτε σένα οὔτε καί τούς συντρόφους σου,
παρά μόνον ἡ καρδιά μου ἄν τό ζητήσει.
Ἀλλά γιά πές μου ποῦ ἄραξες φτάνοντας τό ἁρματωμένο καράβι,
σέ κάποια ἀπόμερη τάχα ἀκτή ἤ 'δῶ κοντά; ρωτῶ γιά νά ξέρω.»

Ὑπῆρχε δόλος στό ρώτημά του, μά ἔμπειρος ὄντας τοῦ κόσμου
ἐγώ τό κατάλαβα, καί μέ δολερά παρευθύς τοῦ ἀπάντησα λόγια:
«Τό καράβι μοῦ τό κανε κομμάτια ὁ Ποσειδώνας ὁ κοσμοσείστης·
ἀπ' τόν πελαγίσιο ἄνεμο παρασυρμένο, σ' ἕνα κάβο τό 'ρριξε
στήν ἄλλη ἄκρη τῆς χώρας σου, καί τό τσάκισε πάνω στούς βράχους.
Μόνον ἐγώ καί τοῦτοι 'δῶ γλυτώσαμε ἀπ' τό φριχτό τό ναυάγιο.»

Ἀνελέητος δέν ἔδωσε καμμιά ἀπάντηση κεῖνος στό λόγια μου,
ἀλλ' ὅρμηξε, τά χέρια καταπάνω στούς συντρόφους ἁπλώνοντας,
κι ἁρπάζοντας δύο μαζί τούς χτυποῦσε στή γῆ σάν νά 'ταν κουτάβια·
σκορπίσαν, χυθήκαν καταγῆς τά μυαλά τους, μουσκέψαν τό χῶμα.
Τούς ξέσκισε, τούς ἔκανε κομμάτια, τά μέλη τους γίναν δεῖπνο τοῦ δράκου
ἔτρωγε πράγματι σάν πῶς λιόντας βουνόθρεφτος, μήν ἀφήνοντας τίποτα,
σπλάχνα καί σάρκες, ὡς καί τά κόκκαλα ροκανίζοντας μέ τό μεδούλι.
Καί μεῖς κλαίοντας σηκώναμε ψηλά τά χέρια στόν Δία,
φριχτά ἔργα θωρῶντας· τά εἴχαμε τελείως χαμένα.
Κι ὅταν γέμισε τήν μεγάλη κοιλιά του ὁ Κύκλωπας,

ἀνθρώπινα τρώγοντας κρέατα κι ἄμεικτο πίνοντας γάλα,
ξαπλώθηκε φαρδύς πλατύς νά κοιμηθεῖ στήν σπηλιά,
ἀνάμεσα στά πρόβατά του.
Πρώτη βουλή τῆς ἀντρειωμένης ψυχῆς μου, νά πλησιάσω
καί τραβῶντας τό κοφτερό σπαθί ἀπ' τό μερί μου νά τό μπήξω
στό στῆθος του, ἐκεῖ ὅπου τό διάφραγμα συγκρατεῖ τό συκώτι,
ἔχοντας ψηλαφήσει τό μέρος· μέ συγκράτησε ὅμως δεύτερη σκέψη.
Φριχτά, ἀλλοιῶς, κι ἀναπότρεπτα θά χανόμαστε καί μεῖς ἐκεῖ μέσα·
γιατί δέν θά μποροῦσαν τά δικά μας τά χέρια νά μετακινήσουν
τόν τεράστιο πού ἔβαλε βράχο, τό μέγα στόμιον γιά νά φράξει τοῦ ἄντρου.
Ἔτσι βαρειά στενάζοντας προσμέναμε τήν θεία αὐγή νά φέξει.

Κι ἡ ροδοδάχτυλη σάν φάνηκε λινοντυμένη Αὐγή,
ἄναψε τήν φωτιά καί πῆρε τά ὑπέροχα πρόβατά του ν' ἀρμέγει,
μέ σειρά ὅλα καί τάξη, προβυζαίνοντας κάθε μιᾶς τό μικρό της.
Ὅταν πιά ἀποτέλειωσε ὅλες μέ σπουδή τίς δουλειές του,
ἅρπαξε πάλι δύο συντρόφους καί στρώθηκε νά γευματίσει.
Κι ἀφοῦ γευμάτισε, ἔβγαλε τά τροφαντά ζωντανά του ἀπ' τήν σπηλιά,
εὔκολα ἀφαιρῶντας τόν μέγα πού τήν ἔφραζε βράχο· τόν ἔβαλε ἔπειτα
πάλι στήν θέση του, τό πῶμα σάν πῶς νά ἔβανε στή φαρέτρα.
Σφυρολογῶντας καί σαλαγῶντας τό τροφαντό κοπάδι του τράβηξε
γιά τό βουνό ὁ Κύκλωπας· κι ἐγώ ἔμεινα πίσω βυσσοδομῶντας
πῶς νά πάρω ἐκδίκηση, νά μέ συντρέξει καί ἡ Ἀθηνᾶ παρακαλῶντας.

Κι αὐτή ἡ βουλή πρόκρινε ὁ νοῦς μου πώς ἦταν καλύτερη.
Εἶχε ἕνα χλωρό ξύλο ἐλιᾶς ὁ Κύκλωπας, τεράστιο κειτόταν πλάϊ
στόν τσάρκο· τό εἶχε κόψει νά τό 'χει γιά ραβδί ὅταν θά ξεραινόταν.
Στά μάτια μας φάνταζε κατάρτι λές κι ἦταν εἰκοσάκωπου καραβιοῦ,
εὐρύχωρης φορτηγίδος, πού μελανόπλωρη διασχίζει τήν ἀπέραντη
θάλασσα· τόσο μακρύ πράγματι τόσο χοντρό φαινόταν, θωρῶντας το.
Ἀπ' αὐτό πῆρα κι ἔκοψα ἐγώ ἕνα κομμάτι ὅσο μιά ὀργιά μακρύ·
τό παρέδωσα στούς συντρόφους κι ἀνάθεσα σ' αὐτούς
νά τό ξύσουν, νά τοῦ βγάλουν τήν φλούδα, νά τό λειάνουν·
τέλος ἀνέλαβα πάλι ἐγώ μυτερό νά κάνω τό ἄκρον του,
καί παρευθύς τό βαλα στήν φωτιά ἡ πύρα της νά τό σκληρύνει.
Αὐτόν τόν δουλεμένο δαυλό τόν ἔκρυψα καλά κάτω ἀπό τήν κοπριά,
πού ἦταν σωριασμένη ὑπεράφθονη παντοῦ μέσα στό ἄντρο.
Πρόσταξα τότε τούς ἄλλους νά ρίξουν κλῆρο, νά βγάλουν αὐτούς
πού θά τολμοῦσαν νά σηκώσουν μαζί μου αὐτόν τόν μοχλό

καί νά τόν τρίψουν στό μάτι του, γλυκός ὕπνος ὅταν θά τόν εἶχε δαμάσει.
Κληρώθηκαν τέσσεροι ἄντρες, αὐτοί πού ἤθελα νά διαλέξω κι ὁ ἴδιος·
σ' αὐτούς προστέθηκα πέμπτος ἐγώ.

Τό ὠριόμαλλο κοπάδι του φέρνοντας γύρισε τό βράδυ κι ὁ Κύκλωπας.
Ἄνοιξε παρευθύς κι ὁδήγησε στήν εὐρύχωρη μέσα σπηλιά
τά τροφαντά πρόβατά του, ὅλα, οὔτ' ἕνα δέν ἄφησε ἔξω
στήν περιτειχισμένη αὐλή, εἴτε γιατί ἔβαλε κάτι στό νοῦ του,
εἴτε γιατί ἔτσι θεός ὅρισε κάποιος.
Σήκωσε ἀνάερα ἔπειτα τόν μέγα βράχο νά φράξει τήν εἴσοδο,
καί καθισμένος πῆρε τίς προβατίνες καί τίς ρεκαλίδες γίδες ν' ἀρμέγει,
μέ σειρά ὅλα καί τάξη, προβυζαίνοντας κάθε μιᾶς τό μικρό της.
Ὅταν πιά ἀποτέλειωσε ὅλες μέ σπουδή τίς δουλειές του,
ἅρπαξε πάλι μαζί δυό συντρόφους καί στρώθηκε νά δειπνήσει.

Πλησίασα τότ' ἐγώ τόν Κύκλωπα, μιά γαβάθα μαῦρο κρασί
κρατῶντας στά χέρια μου, καί μιλῶντας του εἶπα :
«Πάρε πιές κρασί, Κύκλωπα, τώρα πού ἀνθρώπινα ἔφαγες κρέατα,
γιά νά δεῖς σάν τί ποτό εἶν' αὐτό πού ἔκρυβε στ' ἀμπάρι του
τό καράβι μας· σπονδή φιλίας τό 'φερα γιά σένα, μέ τήν ἐλπίδα
νά μέ λυπηθεῖς καί νά μέ ξεπροβοδίσεις στήν πατρίδα.
Μά σύ παραφέρεσαι ἄλλο δέν ὑποφέρεσαι πιά.
Ἀθεόφοβε, πῶς εἶναι δυνατόν μετά ἄνθρωπος ἄλλος τοῦ κόσμου
νά σέ ζυγώσει; ἔξω μαθές ἀπό κάθε τάξη εἶναι τά ἔργα σου.»

Αὐτά· κι αὐτός τό πῆρε καί τό 'πιε στή στάλα· ἔνοιωσε μιά ἀλλόκοτη
ἡδονή, τό ποτό τό γλυκόπιοτο πίνοντας, καί μοῦ ζητοῦσε καί δεύτερο:
«Δός μου, φίλε, κι ἄλλο, καί πές μου τώρα ἀμέσως τ' ὄνομά σου,
γιά νά σοῦ δώσω, ξένε, ἕνα δῶρο πού θά τό χαρεῖς.
Εἶν' ἀλήθεια πώς δίνει κρασί ἡ ζωοδότρα γῆ μας στούς Κύκλωπες
ἀπό πολυστάφυλα κλήματα, πού ἡ βροχή ἀνασταίνει τοῦ Δία·
ἀλλ' αὐτό ἀπό ἀμβροσία καί νέκταρ εἶναι ἀπόσταγμα.»

Αὐτά· κι ἐγώ φλογόμαυρο φέρνοντας κρασί τόν κέρασα πάλι·
τρεῖς φορές τοῦ 'δωσα, καί τίς τρεῖς τό 'πιε στή στάλα ὁ ἀσυλλόγιστος.
Ἀλλ' ὅταν εἶχε τό κρασί τόν νοῦ τοῦ Κύκλωπα κυριέψει,
τότε πιά κι ἐγώ, ἤπια, μαλακά, μιλῶντας του εἶπα :
«Κύκλωπα, τό ξακουστό ρωτᾶς νά μάθεις ὄνομά μου·
θά σοῦ τό πῶ· δός μου ὅμως καί σύ τό δῶρο πού μοῦ 'ταξες.

Τό ὄνομά μου εἶναι Κανένας· Κανέναν μέ φωνάζουν
ἡ μάνα κι ὁ πατέρας μου κι ὅλοι οἱ ἄλλοι σύντροφοί μου.»

Ἀνελέητος ἀπάντησε παρευθύς κεῖνος στά λόγια μου:
«Τόν Κανένα θά τόν φάω ἐγώ τελευταῖον ἀπ' τούς συντρόφους του,
τούς ἄλλους πρίν ἀπ' αὐτόν· αὐτό θά εἶναι τό δῶρο μου, ξένε, σέ σένα.»

Ἔτσι· ἔγειρε πίσω νά ξαπλωθεῖ κι ἔπεσε ἀνάσκελα καταγῆς,
κι ἐκεῖ κειτόταν μέ τόν χοντρό του σβέρκο μονόπαντα συστραμμένον,
κι ἀμέσως τόν πῆρε ὁ πανδαμάτορας ὕπνος.
Ἀπ' τά λαρύγια του ξεχύνονταν κρασί καί βοῦκες ἀνθρώπινο κρέας·
τουμπανιασμένος ἀπ' τό φαΐ καί τό κρασί ξερνοβολοῦσε.
Καί τότ' ἐγώ ἔχωσα τόν δαυλό στήν παχειά μέσα χόβολη,
ὥσπου νά πυρακτωθεῖ ἡ αἰχμή του· κι ἐμψύχωνα μέ τά λόγια μου
ὅλους τούς συντρόφους, μή κάποιος μοῦ φοβηθεῖ καί κάνει πίσω.
Ἀλλ' ὅταν πιά ὁ ἐλάϊνος δαυλός ἦταν ἕτοιμος νά λαμπαδιάσει,
χλωρός κι ἄς ἦταν, μιά τρομερή βγάνοντας λάμψη,
τότε κι ἐγώ τόν πῆρα καί τόν ἔφερα κοντά, καί γύρω σταθήκαν
κι οἱ συντρόφοι· μέγα θάρρος μᾶς ἐμφύσησε τότε κάποιος θεός.
Αὐτοί πιάνοντας τόν σουβλερό ἐλάϊνο δαυλό τοῦ τόν μπήξαν στό μάτι·
κι ἐγώ μέ τό βάρος μου ἀπό πάνω πιέζοντας τόν στριφογύριζα.

Μαδέρι πῶς τρυπᾶ καραβιοῦ ὁ τεχνίτης μέ τό τρυπάνι,
καί οἱ ἐργάτες, ἀπό τήν μιά κι ἀπό τήν ἄλλη ἄκρη πιάνοντας
τόν ἱμάντα πού τό τυλίγει, τό ἀναγκάζουν νά στριφογυρνᾶ στήν ὀπή
ἀστάματητα· ἔτσι τόν πυραχτωμένο κρατῶντας δαυλό στό μάτι του
μέσα τόν στρίβαμε, καί τό αἷμα, ζεστός ὡς ἦταν, ἀνάβλυζε γύρω του.
Κι ὅλα γύρω ἀπ' τόν βολβό, φρύδια καί βλέφαρα,
ὁ ἀτμός τά τσουρούφλιζε τῆς γλήνας πού καίγοταν,
καί οἱ ρίζες του ἀπό τήν πυρωμένη αἰχμή φρυγμένες συρίζανε.
Πῶς γιά ν' ἀτσαλώσει ὁ σιδεράς σκεπάρνι ἤ μεγάλο τσεκούρι
στό κρύο μέσα νερό τό βαφτίζει κι αὐτό δαιμονισμένα ἠχάει,
κι ἀντοχή ἀποκτάει ἔτσι τό σίδερο· ἔτσι κοχλάζοντας σύριζε
κι αὐτοῦ τό μάτι γύρω ἀπό τόν δαυλό τόν ἐλάϊνο.

Φριχτό βγάνει αὐτός μουγκρητό κι ἀντιλαλήσαν γύρω οἱ βράχοι·
τρομάξαμε μεῖς καί τραβηχτήκαμε πίσω, κι αὐτός τόν δαυλό
ἀπ' τό μάτι του τράβηξε βουτηγμένον ὅλον στά αἵματα.
Κι αὐτόν πέρα μακριά τόν τινιάξανε μανιασμένα τά χέρια του,
καί κεῖνος βοῶντας καλοῦσε τούς Κύκλωπες, πού γύρω του

μέσα σέ σπηλιές στίς ἀνεμόδαρτες βουνοκορφές κατοικοῦσαν.

Ἀκούγοντας αὐτοί τήν βουή του καταφτάναν ἀπό παντοῦ,
καί γύρω ἀπ' τήν σπηλιά συναγμένοι ρωτοῦσαν τί κακό νά τόν βρῆκε:
«Τί βαρειά συμφορά τάχα σέ βρῆκε, Πολύφημε,
καί βροντοφωνάζεις ἔτσι μές στήν γαλήνια νύχτα,
ξεσηκώνοντάς μας ἀπό τόν ὕπνο ;
τί, μήπως κάποιος ληστής σοῦ ἁρπάζει τά πρόβατά σου,
ἤ μήπως κάποιος τήν ζωή σου ἐπιβουλεύεται μέ δόλο ἤ βία;»

Κι ὁ τρανοδύναμος Πολύφημος τούς ἀποκρίθηκε ἀπ' τήν σπηλιά του:
«Κανενός ἡ βία, τοῦ Κανενός ὁ δόλος, φίλοι, μέ ἀφανίζει»

Κι αὐτοί λόγια πετούμενα κράζοντας ἀποκριθῆκαν:
«Ἄν λοιπόν εἶσαι μόνος κι οὔτε κάποιου ἡ βία σ' ἀφανίζει,
ἀρρώστεια θά 'ναι ἀπ' τόν μεγάλο Δία καί δέν γίνεται νά τήν ξεφύγεις·
προσευχήσου μόνον στόν πατέρα σου, τόν ἄρχοντα Ποσειδῶνα.»

Αὐτά λοιπόν λαλῶντας πῆραν δρόμο, κι ἀναγέλασε μένα ἡ καρδιά μου,
πού τ' ὄνομά μου, ἔξοχη ἐπινόηση τοῦ νοῦ μου, τούς ξεγέλασε.

Κι ὁ Κύκλωπας στενάζοντας καί σπαράζοντας ἀπό τούς πόνους,
στά τυφλά μέ τά χέρια ψηλαφῶντας, μέριασε ἀπ' τήν εἴσοδο τόν βράχο,
καί φράζοντας τό στόμα τῆς σπηλιᾶς κάθησε ἐκεῖ ὁ ἴδιος
ἁπλώνοντας τά δυό του χέρια, καραδοκῶντας ἄν πήγαινε νά βγεῖ
ἀνάμεσα στά πρόβατά του κάποιος νά τόν πιάσει·
τόσο μαθές ἀνόητος περίμενε τοῦ λόγου του πώς θά 'μαι.
Ἀλλ' ὁ νοῦς μου μένα δούλευε, πῶς ἄριστη τροπή θά 'χει τό πρᾶγμα,
ψάχνοντας νά 'βρω κάποιον τρόπο νά γλυτώσω τούς συντρόφους
καί τόν ἴδιο μένα ἀπ' τόν θάνατο· κι ὕφαινα κάθε λογῆς βουλές καί τέχνες,
ἀφοῦ ἦταν θέμα ζωῆς ἤ θανάτου· μέγα κακό πράγματι μᾶς ἀπειλοῦσε.

Κι αὐτή ἡ βουλή πρόκρινε ὁ νοῦς μου πώς ἦταν καλύτερη.
Ἦταν κριάρια στό κοπάδι του δασύμαλλα, καλοθρεμμένα,
ὄμορφα, μέ τήν σγουρόμαλλη προβειά τους νά λιαρίζει, θεριεμένα.
Αὐτά ἀθόρυβα πῆρα συντρία καί τά σύδεσα μέ λυγαριές
καλοστριμμένες, πού 'χε γιά στρῶμα του ὁ Κύκλωπας, τό ἄγριο
κι ἀπάνθρωπο τέρας· τό μεσαῖο σήκωνε κι ἀπό ἕναν ἄντρα,
τ' ἄλλα δύο ἀπό τήν μιά πλευρά ὄντας κι ἀπό τήν ἄλλη τόν προστατεύαν.
Τρία κριάρια κουβαλοῦσαν κι ἕναν ἄντρα· ὅσο γιά λόγου μου,

ἦταν ἕνας κριός μπροστάρης, πρῶτος μές τούς πρώτους σ’ ὅλο τό κοπάδι·
ἀπ’ αὐτοῦ τήν ράχη πιάστηκα, καί κάτω ἀπό τήν μαλλιαρή κοιλιά του
τυλιγμένος καρτεροῦσα· γερά ἀπό τήν θεσπέσια προβειά του
μέ τά χέρια γραπωμένος ἔμενα σταθερά ἔτσι ἀνάστροφος,
κάνοντας ὑπομονή ἡ καρτερική καρδιά μου.
Ἔτσι βαρειά στενάζοντας προσμέναμε τήν θεία Αὐγή νά φέξει.

Κι ἡ ροδοδάχτυλη σάν φάνηκε λινοντυμένη Αὐγή,
ξεχύθηκε τότ’ ἀμέσως νά πάει νά βοσκήσει τό κοπάδι,
τ’ ἀρσενικά· οἱ μανάδες ἀνάρμεχτες ὡς ἦταν, μέ τά μαστάρια
σπαργωμένα, μέναν γύρω ἀπ’ τούς τσάρκους καί βελάζαν.
Κι ὁ ἀφέντης, πού φριχτές ὀδύνες τόν σουβλίζαν,
τῶν κριαριῶν ὅλων τήν ράχη ψηλαφοῦσε, καμαρωτά
ὡς στέκονταν μπροστά του.
Ὁ ἀνόητος δέν τό κατάλαβε, πώς ἄντρες κάτω ἀπ’ τά στήθη
τῶν σγουρόμαλλων κριαριῶν ἦταν δεμένοι.
Τελευταῖος ὅλων τράβηξε γιά τήν ἔξοδο ὁ μέγας κριός,
ἀπ’ τό πυκνό μαλλί βαρύς καί ἀπό τόν πολυμήχανο ἐμένα.
Τόν ἔνοιωσε ὅπως τόν ψηλαφοῦσε ὁ τρανοδύναμος Πολύφημος
καί τοῦ μιλοῦσε καί τοῦ λεγε:
«Κριέ μου, τί μοῦ ’παθες, καλέ μου, καί βγαίνεις ἔτσι ἀπ’ τήν σπηλιά
ἀπ’ τό κοπάδι ὅλο τελευταῖος;
πίσω ἀπ’ τ’ ἄλλα σύ δέν ἔμενες ποτέ, ἐσύ ’σουν πάντα ὁ μπροστάρης·
πρῶτος μέ βήματα μεγάλα νά βοσκήσεις τόν ἀνθό στά χλοερά λειβάδια,
πρῶτος στά τρεχούμενα νερά τῶν ποταμῶν νά φτάσεις,
πρῶτος πού γύρευες νά γυρίσεις στό μαντρί τό βράδυ·
καί τώρα πάντων ἔσχατος ὁ πρῶτος.
Τήν ματιά θά λαχταρᾶς σύ τοῦ ἀφέντη σου, πού τόν τύφλωσε
ἕνας ἀχρεῖος μέ τούς καταραμένους τούς συντρόφους του,
ἀφοῦ τοῦ σκότισε μέ τό κρασί τόν νοῦ του, ὁ Κ α ν έ ν α ς,
πού ὄχι δέν ἔχει ξεφύγει ἀκόμη, λέω, τόν χαμό του.
Ἄ καί νά μποροῦσες νά μέ νοιώσεις, φωνή νά εἶχες νά μιλήσεις
νά πεῖς ποῦ κρύβεται γιά νά ξεφύγει κεῖνος τήν ὀργή μου·
στό χῶμα τότ’ ἀπό μένα κεῖνος βροντημένος θά συντρίβονταν,
δῶθε καί κεῖθε κι ὁλοῦθε μές στό ἄντρο θά χυνόνταν,
θά σκορπιοῦνταν, τά μυαλά του.
Κάπως μπορεῖ καί νά ξαλάφρωνε καί μένα ἔτσι ἡ καρδιά μου
ἀπ’ τά κακά, ὁ τιποτένιος πού μοῦ φόρτωσε Κ α ν έ ν α ς.»

Ἔτσι τόν κριό ξεπροβοδίζοντας τόν ἄφησε νά περάσει.
Κι ὅταν ἀπ' τ' ἄντρο ξεμακρύναμε λίγο καί τήν αὐλή του,
λευτέρωσα πρῶτος ἐγώ τόν κριό κι ἔλυσα μετά καί τούς συντρόφους.
Βάλαμε ἀμέσως μπροστά τά λιγνόποδα ὀλόπαχα πρόβατα,
κι ὀλοένα πίσω κοιτάζοντας πήραμε γρήγορα δρόμο,
ὥσπου φτάσαμε στό καράβι. Χαρήκαν πολύ πού μᾶς εἶδαν
οἱ καλοί μας συντρόφοι, ὅσους ξεφύγαμε τόν θάνατο,
στενάζαν ὅμως καί θρηνοῦσαν γιά τούς ἄλλους.
Ἀλλ' ἐγώ δέν τούς ἄφηνα, σηκώνοντας τά φρύδια τούς ἔγνεφα
νά πάψουν νά κλαῖνε· πρόσταξα νά βιαστοῦν, πολλά ὠριόμαλλα
πρόβατα στό καράβι φορτώνοντας ν' ἀνοιχτοῦμε ἀμέσως στό πέλαγος.
Κι αὐτοί μέσα πηδῶντας στά ζυγά παίρνανε πάραυτα θέσεις·
στή σειρά καθισμένοι τήν γλαυκή λευκαίναν θάλασσα μέ τά κουπιά τους.

Ἀλλ' ὅταν σέ ἀπόσταση βοῆς ἀνθρώπου εἴχαμε φτάσει,
γύρισα τότ' ἐγώ καί φώναξα στόν Κύκλωπα χλευάζοντάς τον:
«Κύκλωπα, δέν σοῦ 'μελλε τελικά ἄναντρου ἀντρός νά κατασπαράξεις
τούς συντρόφους, ἄγριο ἀνήμερο θεριό, στήν βαθουλή σπηλιά σου.
Ἔμελλε ὡστόσο νά πληρώσεις ἀκριβά τά κακουργήματά σου,
ἀθεόφοβε, τούς ξένους στό σπίτι σου πού δέν δίστασες νά σπαράξεις.
Τό πλήρωσες ὅμως· ὁ Δίας κι οἱ ἄλλοι θεοί σέ τιμωρήσαν.»

Θέριεψε ἡ ὀργή μές στήν καρδιά του, σάν ἄκουσε κεῖνος τά λόγια μου.
Τήν κορυφή μεγάλου βουνοῦ ξεκολλῶντας τήν ἔρριξε μέ ὁρμή,
κατά πάνω μας· ἐλάχιστα μπροστά ἀπ' τό μελανόπλωρο πέφτοντας
καράβι, λίγο ἔλειψε τήν ἄκρη τῆς ὁδηγήτρας πλώρης νά πετύχει.
Τρικύμισε ἡ θάλασσα ἀπό τήν πτώση τοῦ βράχου,
καί ἡ φουσκοθαλασσιά ἀπ' τό πέλαγος μᾶς ἔρριξε πίσω στήν στεριά·
παλίνδρομο τό κῦμα ἔβγαλε ὡς τήν ἀκτή τό καράβι.
Ἀλλ' ἐγώ μ' ἕνα μακρύ κοντάρι κοντράροντας τό 'σπρωξα πέρα·
καί τούς συντρόφους ξεσηκώνοντας πρόσταξα νά ριχτοῦν στά κουπιά,
μήπως καί ξεφύγουμε τήν συμφορά, μέ τήν κεφαλή γνέφοντάς τους·
κι αὐτοί μονοί διπλοί πεσμένοι κωπηλατοῦσαν.

Ἀλλ' ὅταν πιά τό πέλαγος σκίζοντας διπλά ἀπ' ὅσο πρίν ξεμακρύναμε,
ἤθελα πάλι τότ' ἐγώ νά κράξω στόν Κύκλωπα· καί γύρω οἱ σύντροφοι
ἄλλος ἀπό 'δῶ κι ἄλλος ἀπό κεῖ μέ μαλακά λόγια μέ συγκρατοῦσαν:
«Ἀπόκοτε, γιατί νά προκαλέσεις θέλεις πάλι τόν ἀνήμερο ἄντρα;
μόλις τώρα, τήν βολή του στό πέλαγος ρίχνοντας, γύρισε τό καράβι
πίσω στή στεριά, κι εἴπαμε πάει ἔφτασε πιά ὁ χαμός μας.

Ἂν κάποιου τήν μιλιά ἤ τήν φωνή ἤθελε ἀκούσει, θά μποροῦσε
τά κεφάλια μας καί τά καραβοσάνιδα μαζί νά συντρίψει,
ἀγκυλόβραχο ρίχνοντας μέγα· μᾶς φτάνει ἀκόμη μαθές ἡ βολή του.»

Αὐτά, ἀλλά δέν πείθαν τήν ἀντρειωμένη ψυχή μου τά λόγια τους·
στράφηκα πίσω καί φώναξα μανιασμένος στόν Κύκλωπα:
«Κύκλωπα, ἄν κάποιος ἀπ' τούς ἐφήμερους θνητούς ἀνθρώπους
γιά τήν φριχτή τήν τύφλωσή σου σέ ρωτήσει,
νά πεῖς ὁ Ὀδυσσέας ὁ καστροπολεμίτης πώς σέ τύφλωσε,
ὁ γιός τοῦ Λαέρτη, πού ζεῖ καί βασιλεύει στήν Ἰθάκη.»

Ξύπνησαν μνῆμες παληές τά λόγια μου μέσα του καί βογγῶντας ἀνέκραξε:
«Ὤ συμφορά μου! πόσο ἀληθινές μοῦ βγῆκαν οἱ παληές προφητεῖες!
Ζοῦσε κάποτε 'δῶ ἕνας τρανός καί ξακουσμένος μάντης, ὁ Τήλεμος,
ὁ γιός τοῦ Εὔρυμου, μέ τό χάρισμα προικισμένος τῆς προφητείας,
πού ὡς τά βαθειά γεράματα φώτιζε μέ τήν τέχνη του τούς Κύκλωπες·
αὐτός μοῦ προφήτεψε πώς ὅλα τοῦτα 'δῶ θά γινόνταν μιά μέρα,
πώς θά 'χανα ἀπό τά χέρια κάποιου Ὀδυσσέα τό φῶς μου.
Ἀλλά περίμενα πάντα νά φτάσει ἐδῶ κάποιος ψηλός κι ὄμορφος,
ἀντρειωμένος καί τρανοδύναμος ἄντρας·
καί τώρα ἕνα λοβό, ἕνα ἀδύναμο, ἕνα μηδαμινό ἀνθρωπάκι
μέ μέθυσε μέ τό κρασί καί μοῦ 'βγαλε τό μάτι.
Μά ἔλα κόπιασε, Ὀδυσσέα, νά σέ περιποιηθῶ ὅπως πρέπει,
καί στόν τρανό σαλευτή τῆς γῆς νά σέ κατευοδώσει νά μεσιτέψω·
παιδί του μαθές εἶμαι ἐγώ, κι αὐτός πατέρας μου ὅπως καυχιέται.
Αὐτός, ἄν τό θελήσει, θά μέ γιατρέψει, κι ἄλλος κανείς,
οὔτε ἀπ' τούς μακάριους θεούς οὔτε ἀπ' τούς θνητούς ἀνθρώπους.»

Τοῦ 'κραξα τότ' ἐγώ ἀπαντῶντας στά λόγια του:
«Ἄχ καί νά μποροῦσα καί τήν ψυχή νά σοῦ βγάλω, καί στήν ζωή σου
τέρμα νά βάλω, στά δώματα μέσα νά σέ στείλω τοῦ Ἅδη,
καθώς τό μάτι σίγουρα οὔτε ὁ σαλευτής τῆς γῆς θά στό γιατρέψει.»

Ἔβγαλα ἔτσι τό ἄχτι μου, κι αὐτός στόν ἄρχοντα Ποσειδῶνα μετά
προσευχόταν, ψηλά τά χέρια σηκώνοντας στόν οὐρανό τόν πολύαστρο:
«Κυανοχαίτη θεέ, Κύριε κραταιέ τῆς γῆς, Ποσειδῶνα, ἐπακουσόν με·
δικός σου γιός ἄν εἶμαι στ' ἀλήθεια καί σύ πατέρας μου ὅπως καυχιέσαι,
κάμε νά μήν γυρίσει στήν πατρίδα του ὁ καστροπολεμίτης Ὀδυσσέας,
ὁ γιός τοῦ Λαέρτη, πού ζεῖ καί βασιλεύει στήν Ἰθάκη.
Ἀλλ' ἄν εἶναι τῆς μοίρας του τούς δικούς του νά δεῖ,

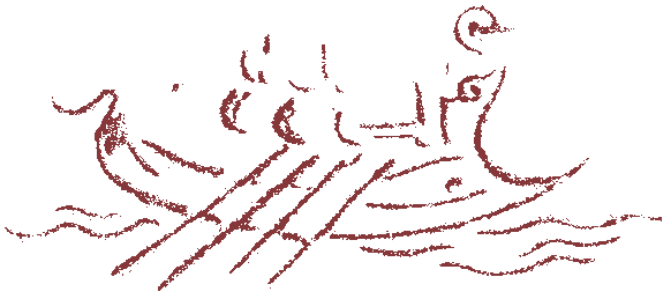
στ’ ἀρχοντικό του σπίτι καί στήν πατρική του γῆ νά γυρίσει,
ναυαγός ἀργά πολύ νά φτάσει, ἔχοντας χάσει ὅλους τούς συντρόφους,
σέ ξενικό ἐπιβαίνοντας καράβι, καί βάσανα νά ’βρει στό σπίτι.»

Ἔτσι δεόταν κι ἄκουσε τήν προσευχή του ὁ Κυανοχαίτης.
Σήκωσε τότε καί πάλι ὁ Κύκλωπας ἕνα πολύ μεγαλύτερο βράχο,
τόν στριφογύρισε μέ ὁρμή, καί μιά τεράστια βάνοντας δύναμη
τόν ξαπόλυσε καταπάνω μας· ἐλάχιστα πίσω ἀπ’ τό μελανόπλωρο
πέφτοντας καράβι, λίγο ἔλειψε τήν ἄκρη τοῦ δοιακιοῦ νά πετύχει.
Τρικύμισε ἡ θάλασσα ἀπό τήν πτώση τοῦ τεράστιου βράχου,
καί τό καράβι σαρωμένο ἀπό τό κῦμα στήν ἀντίπερα βγῆκε στεριά.

Ἔτσι φτάσαμε πιά στόν νησί ὅπου μέναν συναγμένα
τ’ ἄλλα καλοκούβερτα καράβια, κι ἀπό κοντά οἱ συντρόφοι
πού καθόνταν κι ὀδύρονταν, προσμένοντας πάντα τόν ἐρχομό μας·
ἐδῶ λοιπόν σάν ἤλθαμε σύραμε στήν ἀμμουδιά τό καράβι,
καί βγήκαμε καί μεῖς στ’ ἀκρογιάλι.
Ἀμέσως μετά ξεφορτώσαμε ἀπ’ τό κοῖλο πλεούμενο τήν λεία
ἀπ’ τήν στάνη τοῦ Κύκλωπα, καί τήν μοιράσαμε δίκαια,
κανείς νά μή μοῦ μείνει μέ τό παράπονο πώς δέν πῆρε τό μερτικό του.
Ἐξαιρετικά σέ μένα οἱ ἀντρειωμένοι μου σύντροφοι
δώσαν πρόσθετα τόν μέγα κριό στήν μοιρασιά τῶν προβάτων·
αὐτόν ἐγώ ἐκεῖ στήν ἀμμουδιά τόν θυσίασα στόν γιό τοῦ Κρόνου,
τόν Δία, τοῦ μαυροσύννεφου οὐρανοῦ τόν βασιλιά καί παντοκράτορα.
Καίγονταν τά μεριά στήν φωτιά, ἀλλ’ οὔτε πού νοιαζόταν κεῖνος
γιά τίς θυσίες· μελετοῦσε στό νοῦ του, ὡς φαίνεται, πῶς θ’ἀφανιστοῦν
ὅλα τά καλοκούβερτα καράβια κι οἱ λατρευτοί μου συντρόφοι.

Στρωμένοι ὅλη κείνη τήν μέρα μέχρι τήν δύση τοῦ ἥλιου
τρώγαμε καί πίναμε πλήθια κρέατα καί ἄφθονο γλυκό κρασί·
κι ὁ ἥλιος σάν βασίλεψε κι ἔπεσε τό σκοτάδι,
τότε πιά πλαγιάσαμε νά κοιμηθοῦμε στ’ ἀκρογιάλι.
Κι ἡ ροδοδάχτυλη σάν φάνηκε λινοντυμένη Αὐγή,
τότε πιά κι ἐγώ ξεσηκώνοντας τούς συντρόφους πρόσταξα
ν’ ἀνεβοῦν, νά λύσουν τίς πρυμάτσες νά φύγουμε.
Κι αὐτοί μέσα πηδῶντας στά ζυγά παίρναν πάραυτα θέσεις·
στή σειρά καθισμένοι τήν γλαυκή λευκαίναν θάλασσα μέ τά κουπιά τους.

Μέ πικραμένη τήν καρδιά ἀνοιχτήκαμε πάλι στό πέλαγος,
σωσμένοι ἀπ’ τόν θάνατο, συντρόφους ἔχοντας χάσει ἀγαπημένους.

Αἴολος - Λαιστρυγόνες - Κίρκη

Ἑπόμενος σταθμός τοῦ ταξιδιοῦ μας τό νησί τῆς Αἰολίας.
Ο Αἴολος κατοικοῦσε ἐκεῖ ὁ γιός τοῦ Ἱππότη,
φίλος τῶν ἀθάνατων θεῶν. Νησί πλεούμενο·
ὀλόγυρά του ἀσύντριφτο χάλκινο τεῖχος, βράχος κοφτός
πού ὀρθόστητο τό στηνε κάστρο.
Δώδεκα παιδιά εἶχε ἀναστήσει ὁ Αἴολος στά μεγαρά του,
ἔξη κορίτσια κι ἔξη ἀγόρια στήν ἀκμή τῆς νιότης·
κι ἔδωσε στούς γιούς τίς θυγατέρες του νά χουνε ταίρια.
Κι αὐτοί πλάϊ πάντα στόν πατέρα τους καί στήν σεβάσμια μάνα
μύρια μοιράζονται καλά στά πλούσια δεῖπνα.
Τίς μέρες ἀντιλαλοῦν ἀπό τίς μουσικές τά δώματά τους,
θυμίαμα ἀνεβαίνει εὐωδιαστό ἀπ’ τίς αὐλές ἡ τσίκνα·
τίς νύχτες πλάϊ στά σεμνά τους ταίρια παραδίδονται
στόν ὕπνο, σέ τρυπητά πάνω κλινάρια καί σέ χράμια.

Σ’ αὐτῶν τήν πόλη φτάσαμε καί τό ὡραῖο παλάτι.
Ἕνα ὁλόκληρο μῆνα μέ φιλοξένησε ὁ Αἴολος

καί γιά τό κάθε τί μέ ρωτοῦσε, γιά τό Ἴλιο καί τά καράβια
τῶν Ἀργείων καί γιά τῶν Ἀχαιῶν τόν νόστο·
κι ἐγώ τοῦ ἱστοροῦσα καταλεπτῶς τά πάντα.
Ἀλλ’ ὅταν πιά κι ἐγώ τοῦ ζήτησα νά μέ ξεπροβοδίσει
γιά νά συνεχίσω τό ταξίδι, τίποτε καί κεῖνος
δέν μ’ ἀρνήθηκε κι ἑτοίμασε τό κατευόδιο.
Ἀσκί ἀπό δορά ἐννιάχρονου μοῦ δωκε βοδιοῦ,
ὅπου τῶν σβουριχτῶν ἀνέμων κατάδεσε μέσα τίς στράτες·
ἄρχοντα μαθές τῶν ἀνέμων τόν εἶχε ὁρίσει ὁ γιός τοῦ Κρόνου,
εἴτε νά παύει εἴτε νά ξεσηκώνει ὅποιον θέλει.
Στό βαθουλό μέσα καράβι μ’ ἀστραφτερό γαϊτάνι ἀσημένιο
τό σφιχτόδεσε, οὔτε μιά μικρή πνοή νά μήν ξεφεύγει·
τοῦ Ζέφυρου ἄφησε μόνο τήν πνοή νά μᾶς φυσάει,
νά ταξιδεύει τά καράβια μας καί μᾶς τούς ἴδιους.
Ἀλλά δέν ἔμελλε νά τελειώσει αἴσια τό ταξίδι·
ἀφανιστήκαμε ἀπό τίς δικές μας μαθές ἀφροσύνες.

Ἐννιά μέρες πλέαμε ἀσταμάτητα νύχτα καί μέρα,
και τήν δεκάτη ἀναφαινόνταν ἤδη οἱ στεριές τῆς πατρίδας·
σιμώναμε πιά, βλέπαμε ἀντίκρυ τίς φωτιές κάποιοι πού ἀνάβαν.
Τότε ἀπό τήν κούραση τήν πολλή μέ πῆρε γλυκός ὕπνος·
εἶχα ἀποκάμει γιατί τοῦ καραβιοῦ τήν σκότα πάντα κυβερνοῦσα,
καί σέ κανέναν ἄλλον δέν τήν ἔδωσα ἀπ’ τούς συντρόφους,
γιά νά φτάσουμε μιά ὥρα ἀρχήτερα στήν πατρική μας γῆ.
Ἄρχισαν τότε οἱ συντρόφοι συναμεταξύ τους ν’ ἀγορεύουν,
καί νά λένε πώς κουβαλῶ χρυσάφι κι ἀσήμι στό σπίτι μου,
δῶρα φιλιᾶς ἀπό τόν μεγαλόψυχο Αἴολο, τόν γιό τοῦ Ἱππότη·
κι ὁ καθένας γυρνώντας στόν διπλανό του τέτοια τοῦ λεγε:
«Ὤ, πόση τιμή, πόση ἀγάπη ἀπολαμβάνει ἡ ἀφεντιά του
ἀπ’ τούς ἀνθρώπους, σ’ ὅποιων τήν πόλη καί τήν χώρα φτάσει.
Δεῖτε τά δῶρα μόνον πού κουβαλάει ἀπ’ τήν Τροία, πολλά
κι ὡραῖα ἀπ’ τήν λεία· καί μεῖς πού συμπορευτήκαμε μαζί του
ὡς τό τέλος, γυρνᾶμε μ’ ἄδεια χέρια στά σπίτια μας.
Καί τώρα δεῖτε τί δῶρα φιλιᾶς τοῦ χάρισε ὁ Αἴολος!
Ἀλλ’ ἐμπρός ἐλᾶτε νά δοῦμε τοῦτα δῶ τί νά ’ναι,
πόσο χρυσάφι τάχα πόσο ἀσήμι τό ἀσκί τούτο μέσα νά’ χει.»

Τέτοια λαλοῦσαν οἱ συντρόφοι καί νίκησε ἡ κακή βουλή τους.
Λύσαν τ’ ἀσκί, κι οἱ ἀνέμοι ὅλοι ἔξω ξεχυθήκαν,

θύελλα παρευθύς τούς ἅρπαξε καί τούς ἔρριξε στό πέλαγος
θρηνολογώντας, ἀπ' τήν πατρική τή γῆ ἀλάργα.
Κι ἐγώ ξυπνῶντας ἀναρωτιόμουν μές στήν τρίσβαθη ψυχή μου
τί νά κάνω, νά πέσω μές στόν πόντο ἀπ' τό καράβι νά πνιγῶ,
ἤ νά βαστάξω ἀμίλητος καί μέ τούς ζωντανούς νά μείνω ἀκόμη.
Βάσταξα κι ἔμεινα, καί λουφαγμένος κειτόμουν στ' ἀρμενό μου·
κι ἀπ' τήν ἀνεμοθύελλα σαρωμένα τά καράβια προσαράξαν
πάλι στό νησί τῆς Αἰολίας, μέ τούς συντρόφους νά στενάζουν.

Βγήκαμε στή στεριά κι ἀντλήσαμε νερό καί στό ἄψε - σβῆσε
οἱ συντρόφοι ἑτοίμασαν τό δεῖπνο πλάϊ στά γρήγορα καράβια.
Κι ἀφοῦ ψωμί κρασί γευτήκαμε καί στάθηκε ἡ ψυχή μας,
πῆρα γιά συνοδεία ἕνα κήρυκα κι ἕναν ἀκόμη σύντροφο,
καί κίνησα γιά τό λαμπρό παλάτι τοῦ Αἰόλου· τόν βρῆκα
τήν ὥρα πού δειπνοῦσε πλάϊ στή γυναίκα του και στά παιδιά του.
Καί μεῖς σάν ἤλθαμε, καθήσαμε στό κατώφλι τοῦ μεγάρου
στίς παραστάδες πλάϊ τῆς πόρτας· σαστίσαν κεῖνοι σάν μᾶς εἶδαν
καί κατάπληκτοι ρωτοῦσαν:
«Πῶς ἦλθες, Ὀδυσσέα; ποιός κακός δαίμονας σέ κατατρέχει;
ἐμεῖς σέ ξεπροβοδίσαμε μ' ἀγάπη καί φροντίδα, στό σπίτι σου,
στήν πατρική σου γῆ, κι ὅπου ἀλλοῦ ποθεῖς νά φτάσεις.»

Αὐτά τοῦ λόγου του, κι ἀποκρίθηκα ἐγώ βαρειοθλιμμένος:
«Μ' ἀφάνισαν οἱ κακοί συντρόφοι κι ὕπνος πρός τούτοις ὀλέθριος.
Ἀλλά βοηθᾶτε, φίλοι, γιατρεῦτε τό κακό· μπορεῖτε.»

Μίλησα μέ λόγια μαλακά, τήν καρδιά τους γιά ν' ἀγγίξω,
μά δέν βγάναν ἄχνα· μόνον ὁ πατέρας μίλησε καί μοῦ 'πε:
«Χάσου ἀμέσως ἀπ' τό νησί μου, ἐπονείδιστε ἄνθρωπε·
δέν εἶναι θεμιτό νά φιλοξενῶ ἐγώ καί νά ξεπροβοδίζω
ἕναν ἄνδρα πού οἱ τρισμακάριστοι θεοί τόν ἐχθρευόνται.
Χάσου· ἐχθρός ὄντας τῶν ἀθάνατων θεῶν φτάνεις δῶ πέρα.»

Ἔτσι σκληρά μ' ἀπόδιωξε βαρειά στενάζοντας ἀπ' τό παλάτι.
Ἀνοιχτήκαμε πάλι βαρειοθλιμμένοι στό πέλαγος.
Ρεύαν ἀπ' τό σκληρό λαμνοκόπι οἱ ἄντρες, ἐπιπολαιότητα
δική μας πληρώνοντας, ἀφοῦ κατευόδιο πιά δέν φαινόταν.

Ἕξι μέρες πλέαμε ἀσταμάτητα νύχτα καί μέρα,
καί τήν ἑβδόμη στό ἀπόγκρεμο κάστρο φτάσαμε τοῦ Λάμου.

Στίς πλατειές πύλες τῆς Λαιστρυγόνιας αὐτής πολιτείας
τσοπαναρέοι πᾶνε κι ἔρχονται, σφυρολογᾶν καί χαιρετιοῦνται
μεγαλόφωνα, καθώς ἄλλοι φέρνουν τά κοπάδια τους κι ἄλλοι τά βγάνουν.
Διπλό μισθό θά οἰκονομοῦσε ἐδῶ κάποιος ξαγρυπνῶντας,
βόδια τόν ἕναν, λευκόμαλλα πρόβατα τόν ἄλλον, βοσκολογῶντας·
τό σούρουπο μαθές καί τό ξημέρωμα πᾶν καταπόδι τό ’να τ’ ἄλλο.
Βρήκαμε ἐκεῖ περίφημο λιμάνι· βράχος κοφτός τό περίζωνε
ἀπό τήν μιά μεριά κι ἀπό τήν ἄλλη πέρα ὡς πέρα,
στό στόμιό του ὑψώνονταν ἀντικρυστοί δυό κάβοι,
κι ἦταν στενή ἡ ἐμπατή ἀναμεσά τους.
Ἐκεῖ μέσα ἀράξαν τά δρεπανόγυρτα καράβια ὅλοι οἱ συντρόφοι.
Δεμένα μέσα στό βαθουλό λιμάνι, τό ἕνα πλάϊ στό ἄλλο
πῆραν θέση· κῦμα ἐδῶ ποτέ δέν σηκωνόταν οὔτε μεγάλο
οὔτε μικρό νά τά ταράξει· λευκή ἁπλωνόταν γύρω τους γαλήνη.
Μόνον ἐγώ κράτησα τό μελανό καράβι μου ἀπ’ ἔξω·
στήν ἄκρη ἐκεῖ τοῦ κάβου τό δεσα μέ τά σκοινιά, ἀπό βράχο.

Ἀνέβηκα μετά σ’ ἀπόγκρεμη σκοπιά νά ξαγναντέψω·
μά οὔτε βοδιῶν οὔτε ἀνθρώπων ἔργα γύρω φαίνονταν,
μόνο καπνό βλέπαμε ν’ ἀνεβαίνει ἀπό τή γῆ.
Διάλεξα τότε ἐγώ δυό ἄντρες ἀπ’ τούς συντρόφους, τούς ἔδωσα
συνοδό τους κι ἕνα κήρυκα, καί τούς ξαπόστειλα νά πᾶν νά μάθουν
τί λογῆς ἄνθρωποι γεύονται ψωμί καί κατοικοῦν αὐτούς τούς τόπους.
Βγῆκαν αὐτοί καί στρωτή πήρανε στράτα, τήν ἴδια πού κατέβαιναν
τ’ ἀμάξια κουβαλῶντας ἀπ’ τά ψηλά βουνά ξύλα στήν πόλη.
Πρίν μποῦν στό ἄστυ συναπάντησαν μιά κόρη πού παιρνε νερό,
τρανόκορμη θυγατέρα τοῦ Λαιστρυγόνα Ἀντιφάτη.
Στήν Ἀρτακία κρήνη εἶχε κατεβεῖ νά γεμίσει τό σταμνί της·
ἀπό τά δροσερά καθάρια νάματά της παίρναν νερό ὅλοι στήν πόλη.
Κοντοσταθήκαν οἱ συντρόφοι, τήν χαιρέτησαν καί τήν ρωτοῦσαν
ποιός εἶναι ὁ βασιλιάς τῆς χώρας κι ὁ λαός πού αὐτός ὁρίζει·
καί παρευθύς αὐτή τούς ἔδειξε τό ψηλόροφο παλάτι τοῦ πατέρα της.

Σάν μπῆκαν τοῦτοι μέσα στό λαμπρό παλάτι, βρέθηκαν μπροστά
σέ μιά βουνοκορφή, τήν γυναῖκα του, θεόρατη κι ἀγριευτήκαν.
Στέλνει ἀμέσως κείνη καί καλεῖ ἀπό τήν ἀγορά τόν ἄντρα της,
τόν ξακουστό Ἀντιφάτη, πού κλωσε τόν μαῦρο χαλασμό τους.
Ἄρπαξε ἕναν παρευθύς ἀπ’ τούς συντρόφους καί τόν ἔχαψε·
οἱ ἄλλοι δύο γίναν καπνός, ξεφύγαν, φτάσαν στά καράβια.

Βγάνει τρανή κεῖνος κραυγή καί ξεσηκώνει ὅλη τήν πόλη·
κι οἱ τρανοδύναμοι Λαιστρυγόνες σάν τ' ἀκούσαν καταφτάναν
ἀπό παντοῦ, μυριάδες· δέν μοιάζαν μέ ἀνθρώπους ἀλλά μέ Γίγαντες.
Ἀσήκωτες ἀδράχναν πέτρες ἀπ' τούς βράχους καί τίς σφεντονίζαν
στά καράβια· κι αὐτοστιγμεί κακός σηκώθη σύσμειχτος ἀχός,
πάταγος μαζί καί στεναγμός ἀντρῶν καί καραβιῶν
πού συντριβόνταν καί χαλιόνταν κι ἀφανίζονταν.
Σάν τά ψάρια τούς καμακώναν, ἀπαίσια λεία, νά τούς φᾶνε.
Κι ὅσο αὐτοί μές στό πολύβαθο λιμάνι τούς ρημάζαν,
ἐγώ τραβῶντας τό κοφτερό σπαθί ἀπ' τό μερί μου,
τοῦ μελανόπλωρου ἔκοψα καραβιοῦ τά παλαμάρια.
Κι εὐθύς πρόσταξα ξεσηκώνοντας τούς συντρόφους νά ριχτοῦνε
στά κουπιά, μήπως καί ξεφύγουμε τήν συμφορά· καί τίνιαξαν
ὅλοι μεμιᾶς ψηλά τήν ἅλμη, τόν ὅλεθρο γιά νά ξορκίσουν.
Ἀνοίγοντας φτερά τό καράβι μου τούς ψηλοκρέμαστους ξέφυγε
αἰσίως τούς βράχους· ὅλα τ' ἄλλα ὅμως ἐπί τόπου χαθήκαν.

Μέ πικραμένη τήν καρδιά ἀνοιχτήκαμε πάλι στό πέλαγος,
σωσμένοι ἀπ' τόν θάνατο,συντρόφους ἔχοντας χάσει ἀγαπημένους.

Ἑπόμενος σταθμός τοῦ ταξιδιοῦ μας τό νησί τῆς Αἴας.
Ἡ ὡριοπλέξουδη Κίρκη κατοικοῦσε ἐκεῖ, μιά τρομερή θεά
μ' ἀνθρώπινη λαλιά, ὁμοαίματη ἀδελφή τοῦ βαρύγνωμου Αἰήτη·
ἀμφότεροι ἀπό τόν φωτοδότη Ἥλιο γεννηθήκαν,
κι εἶχαν μάνα τήν Πέρσα, τόν Ὠκεανό πού 'χε πατέρα.
'Εκεῖ, στόν κόρφο φιλόξενου λιμανιοῦ, ἀράξαμε σιωπηλοί
τό καράβι· κάποιος θεός φαίνεται μᾶς ὁδηγοῦσε.
Βγήκαμε στή στεριά καί δυό μέρες καί δυό νύχτες κειτόμαστε
ἐκεῖ στήν ἀκτή, ἀπό τήν κούραση καί τά βάσανα ξεθεωμένοι.
Ἀλλ' ὅταν ἡ ὡριοπλέξουδη χάραξε Αὐγή τήν τρίτη ἡμέρα,
τότε κι ἐγώ τό κοφτερό πῆρα σπαθί καί τό κοντάρι μου,
κι ἀνέβηκα γοργά σέ μέρος ξάγναντο, ἀφήνοντας πίσω τό καράβι,
ἀνθρώπων ἔργα μήπως δῶ, φωνή ἀνθρώπου μή κι ἀκούσω.
Σέ ράχη ἀνεβασμένος κακοτράχαλη τήν ἀπλόχωρη ξαγνάντευα
λαγκαδιά, καί καπνό μοῦ φάνηκε πώς εἶδα ἐκεῖ στό βάθος ν' ἀνεβαίνει,
ἀπ' τό παλάτι τῆς Κίρκης στά πυκνά μέσα ρουμάνια καί στά δάση.
Νοῦς τότε καί καρδιά μέ παρορμοῦσαν νά πάω πέρα κεῖ
νά ρωτήσω καί νά μάθω, τόν διάφωτο καπνό ὡς εἶδα.
Καί αὐτή ἡ βουλή πρόκρινε ὁ νοῦς μου πώς ἦταν καλύτερη·

στό ἀκρογιάλι πρῶτα καί στό γρήγορο καράβι νά γυρίσω,
καί ν' ἀναθέσω τήν ἀποστολή αὐτή ἀφοῦ δειπνήσουν στούς συντρόφους.

Ἀλλ' ὅταν πιά πλησίαζα στό δρεπανόγυρτο καράβι,
κάποιος θεός τότε μέ λυπήθηκε νά' μαι μόνος θωρῶντας,
κι ἕνα ἐλάφι μέγα ἀψηλοκέρατο στή στράτα μου μπροστά
ξάφνου μοῦ βγάνει· κατέβαινε στόν ποταμό ἀπό τοῦ λόγγου
τίς βοσκές νά πιεῖ νερό· τό εἶχε ἡ πύρα μαθές ἀλαλιάσει τοῦ ἥλιου.
Κι ὡς ἔβγαινε, στή ραχοκοκκαλιά μεσοπλατίς τό βρῆκε τό χάλκινο
πού 'ρριξα δόρυ, καί βγῆκε ἀντίκρυ ἡ αἰχμή τοῦ βέλους·
μουγκρίζοντας σωριάστηκε στή σκόνη καί ξεψύχησε.
Πάνω του ἐγώ πατῶντας τράβηξα ἀπ' τήν πληγή τό χάλκινο δόρυ,
ξάπλωσα τό θεριό στή γῆ καί τ' ἄφησα ἐκεῖ νά κεῖται·
κι ἔπειτα κλωνάρια λυγαριᾶς καί θαμνόκλαρα σπάζοντας,
ἔπλεξα σκοινί, ὅσο μιά ὁριά μακρύ, καλοστριμμένο
κι ἀπ' τίς δυό τίς ἄκρες, καί σύδεσα τοῦ φοβεροῦ θεριοῦ μαζί τά πόδια.
Τό φορτώθηκα μετά στό σβέρκο καί κίνησα γιά τό μαῦρο καράβι,
ἔχοντας γιά σκῆπτρο τό κοντάρι· δέν θά γινόταν νά τό κουβαλῶ
στόν ὦμο κρατῶντας το μέ τ' ἄλλο χέρι· θεριό ἦταν πράγματι τεράστιο.

Μπροστά πιά στό καράβι τό 'ρριξα καταγῆς, κι ἐμψύχωνα
σιμώνοντας τούς συντρόφους, ἔτσι γλυκά μιλῶντας στόν καθένα:
«Φίλοι, πολλά 'ναι τά βάσανά μας, ὡστόσο δέν θά βουλιάξουμε
στά καταγώγια τοῦ Ἅδη· ὄχι ἀκόμη, ἡ μοιρόγραφτη μέρα πρίν φτάσει.
Ἐμπρός ἐλᾶτε, ψωμί κρασί στό γρήγορο ὅσο βρίσκεται καράβι,
γιά τήν τροφή μας ἄς νοιαστοῦμε· μήν ἀφήνουμε νά μᾶς δέρνει ἡ πεῖνα.»

Αὐτά, κι ἀνταποκρίθηκαν κεῖνοι πρόθυμα στό κάλεσμά μου·
ξεσκεπαστήκαν, κι ἐκεῖ στό περιγιάλι τῆς ἀτρύγητης θάλασσας
κοιτάζαν κι ἀποθαυμάζαν τό ἐλάφι· θεριό ἦταν πράγματι τεράστιο.
Ἀλλ' ὅταν πιά χορτάσαν νά τό χαίρονται τά μάτια τους,
νίψαν τά χέρια τους κι ἑτοίμασαν ἕνα πλούσιο δεῖπνο.
Στρωμένοι ὅλη κείνη τήν μέρα μέχρι τήν δύση τοῦ ἥλιου,
τρώγαμε καί πίναμε πλήθια κρέατα κι ἄφθονο γλυκό κρασί·
κι ὁ ἥλιος σάν βασίλεψε κι ἔπεσε τό σκοτάδι,
τότε πιά πλαγιάσαμε νά κοιμηθοῦμε στ' ἀκρογιάλι.

Χαράζοντας ἡ ροδοδάχτυλη Αὐγή στόν οὐρανό μέ βρῆκε
ν' ἀγορεύω στή σύναξη μέσα ὅλων τῶν συντρόφων καί νά λέω:
«Ἀκοῦτε με τί θά σᾶς πῶ, συντρόφοι μου συφοριασμένοι.

Φίλοι μου, ἔχουμε μαῦρα σκοτάδια· δέν ξέρουμε
οὔτε ποῦ εἶναι ἡ Ἀνατολή οὔτε ποῦ πέφτει ἡ Δύση,
οὔτε ποῦ βγαίνει οὔτε ποῦ βυθᾶ στή γῆ ὁ φωτοδότης ἥλιος.
Ἀλλ’ ἐδῶ καί τώρα ἄς σκεφτοῦμε νά βροῦμε, ἄν ὑπάρχει,
κάποια λύση· ἐγώ πάντως θαρρῶ πώς δέν ὑπάρχει.
Σέ ράχη ἀνεβασμένος κακοτράχαλη ξαγνάντεψα καί εἶδα
σ’ ἕνα νησί πώς εἴμαστε, μιά χαμηλή κοιλάδα πού στεφανώνει
ὀλόγυρα τό ἀπέραντο πέλαγος· μά κεῖ στή μέση εἶδαν καπνό
τά μάτια μου μέσα ἀπό τά πυκνά ρουμάνια ν’ ἀνεβαίνει καί τά δάση.»

Κομμάτια κάναν τήν καρδιά τους τά λόγια μου.
Ἀναθυμήθηκαν τά ἔργα τοῦ Λαιστρυγόνα Ἀντιφάτη καί κεῖνα
τοῦ ἀνήμερου Κύκλωπα, τοῦ τρανοδύναμου ἀνθρωποφάγου,
κι ἔκλαιγαν γοερά χύνοντας βρύση τό δάκρυ.
Ἀλλά δέν γινόταν τίποτα μά τίποτα ὅσο κι ἄν μύρονταν.

Τότ’ ἐγώ ἀναμετρῶντας τούς ἀτρόμητους συντρόφους,
τούς μοίρασα σέ δυό ὁμάδες, κι ὅρισα κάθε μιᾶς τόν ἀρχηγό της·
στή μιά ἤμουν ἀρχηγός ἐγώ, στήν ἄλλη ὁ θεόμορφος Εὐρύλοχος.
Κλήρους σέ χάλκινο κράνος πάλλοντας πάραυτα,
ὁ κλῆρος ἀναπήδησε ἔξω τοῦ ψυχωμένου Εὐρύλοχου.
Κίνησε παρευθύς, καί μαζί του κλαίγοντας εἴκοσι δύο συντρόφοι·
κι ἄφησαν πίσω καί μᾶς νά θρηνοῦμε.

Ἐκεῖ στή λαγκαδιά σ’ ἕνα ξέφωτο βρῆκαν τό παλάτι τῆς Κίρκης,
μέ λαξευτές πέτρες χτισμένο, σέ ἕνα ξάγναντο τόπο.
Ὀλόγυρα βουνήσιοι λύκοι ἀγρυπνοῦσαν καί λιοντάρια,
πού εἶχε ἡ ἴδια ἡ θεά μέ τά μαγιοβότανα γητέψει.
Κι οὔτε πού ὅρμησαν πάνω στούς ἄντρες, ἀλλά τίς μακριές
οὐρές κουνῶντας νά τούς προϋπαντήσουν σηκωθήκαν.
Μέ τί χαρές γυροφέρνουν οἱ σκύλοι τόν ἀφέντη τους πού ἔρχεται
ἀπό δεῖπνο· ὁσμίζονται μαθές τίς λιχουδιές πού πάντα φέρνει.
Ἔτσι πρόσχαρα τούς γυροφέρναν καί οἱ ἀτσαλόνυχοι λύκοι κι οἱ λιόντες·
ἀλλ’ αὐτοί τρομάξαν, τά τρομερά θεριά σάν εἶδαν.
Ἐκεῖ σταθήκαν στῆς ὡριοπλέξουδης θεᾶς μπροστά τίς πόρτες,
κι ἄκουγαν νά τραγουδάει γλυκόφωνα μέσα ἡ Κίρκη,
μέγα πανί ἀθάνατο ὑφαίνοντας στόν ἀργαλειό της.
Τέτοια, λαμπρά, λεπτά, χαριτωμένα, τῶν θεαινῶν εἶναι τά ἔργα.
Πρῶτος ἀναμεσά τους μίλησε ὁ Πολίτης, ὁ μπροστάρης,
ἀπό τούς πιό ἀγαπημένους κι ἔντιμους συντρόφους:

«Φίλοι μου» εἶπε «κάποια γυναῖκα εἶναι μέσα, τήν ἀκοῦτε
πού γλυκοτραγουδάει, μέγα πανί ὑφαίνοντας στόν ἀργαλειό της,
τό δάπεδο ὅλο ἀχολογάει· εἶναι θεά, εἶναι θνητή ποιός ξέρει·
ἀλλ’ ἐδῶ καί τώρα ἄς τήν φωνάξουμε.»

Ἔτσι μίλησε, κι αὐτοί βάλαν φωνή καί τήν καλοῦσαν.
Πρόβαλε κείνη παρευθύς καί τίς ἀστραφτερές ἄνοιξε πόρτες
νά περάσουν· κι αὐτοί ἀνυποψίαστοι ὅλοι μαζί ἀκολουθοῦσαν·
μόνο ὁ Εὐρύλοχος ὀσμίστηκε δόλο κι ἔμεινε πίσω.
Τούς ὁδήγησε μέσα, τούς ἔβαλε σ’ ἀνάκλιντρα καί θρόνους
νά καθήσουν, καί κείνη μέλι ξανθό, τυρί κι ἀλεύρι
σέ πραμνιώτικο ἀνάδευε κρασί νά τούς ποτίσει·
κι ἀνάσμιγε μέ τό πιοτό τά μαῦρα μάγια, νά λησμονήσουν
τήν πατρίδα τους γιά πάντα.
Κι ἀφοῦ τούς ἔδωσε νά πιοῦν καί τό στραγγίξαν, παρευθύς
τούς ἔκρουσε μέ τό ραβδί της καί τούς μάντρωσε στά χοιραστάσια.
Χοίρων πιά εἶχαν κεῖνοι κεφαλές, φωνή καί τρίχες καί κορμί,
μόνον ὁ νοῦς τους ἔμενε ἀνθρώπου σάν καί πρῶτα.
Ὄρθια γουρούνια τώρα κεῖνοι κλαίγαν μαντρωμένοι· κι ἐκεῖ μέσα
βελάνια, ξυλοκέρατα καί κράνα τούς πέταξε νά φᾶν ἡ Κίρκη,
τροφή τέτοια πού τά χαμοκύλιστα γουρούνια πάντα τρῶνε.

Μόνος πιά ὁ Εὐρύλοχος πίσω στό γρήγορο ἦρθε μαῦρο καράβι,
τήν μαύρη συμφορά πού βρῆκε τούς συντρόφους ν’ ἀναγγείλει.
Μά δέν μποροῦσε οὔτε μιά λέξη, κι ἄς πάσχιζε, νά ξεστομίσει·
τόν εἶχε ἀποσβολώσει ἡ μεγάλη λύπη· τά μάτια του ἦταν δάκρυα
γεμᾶτα, κι ὅλο πήγαινε σέ θρῆνο νά ξεσπάσει.
Ἀλλ’ ὅταν ὅλοι ἐμεῖς κατάπληκτοι ἀπελπιστήκαμε νά τόν ρωτᾶμε,
τόν ὅλεθρο τότε πιά ἱστόρησε τῶν ἄλλων συντρόφων:
«Στά ρουμάνια μέσα καί στά δάση πορευτήκαμε, λαμπρέ Ὀδυσσέα,
ὅπως πρόσταξες, καί μές τήν λαγκαδιά παλάτι βρήκαμε λαμπρό
μέ λαξευτές πέτρες χτισμένο, σ’ ἕνα ξάγναντο τόπο.
Ἐκεῖ μέσα, μέγα πανί ὑφαίνοντας στόν ἀργαλειό της,
μιά λιγερόφωνη τραγούδαε θεά ἤ καί θνητή, ποιός ξέρει·
κι αὐτοί βάλαν φωνή καί τήν καλοῦσαν.
Πρόβαλε κείνη παρευθύς καί τίς ἀστραφτερές ἄνοιξε πόρτες
νά περάσουν· κι αὐτοί ἀνυποψίαστοι ὅλοι μαζί ἀκολουθοῦσαν·
ἀλλ’ ἐγώ ὀσμίστηκα δόλο κι ἔμεινα πίσω.
Κι αὐτοί ὅλοι μονομιᾶς ἀφανιστήκαν, κι οὔτ’ ἕνας ἀπ’ αὐτούς

δέν ξαναφάνηκε· κι ἄς πρόσμενα ὥρα πολλή ἐκεῖ βιγλίζοντας.»

Κι ἐγώ τοῦτα σάν ἄκουσα, τ' ἀσημοκάρφωτο πέρασα σπαθί
στούς ὤμους, χάλκινο σπαθί τρανό, πέρασα γύρω καί τό τόξο,
καί πίσω στήν ἴδια νά μ' ὁδηγήσει στράτα τόν καλοῦσα.
Μά κεῖνος, τά γόνατά μου ἀγκαλιάζοντας, μ' ἐκλιπαροῦσε
κι ὀλοφυρόμενος λόγια πετούμενα τέτοια μοῦ λαλοῦσε:
«Μή μέ τραβᾶς μέ τό στανιό κεῖ πέρα, θεογέννητε, ἄσε με δῶ.
Ξέρω πώς οὔτε ὁ ἴδιος θά γυρίσεις πίσω οὔτε κάποιον ἄλλον
ἀπ' τούς συντρόφους σου θά φέρεις· ἀλλ' ἄς φύγουμε μ' αὐτούς ἐδῶ
τό γρηγορότερο· γίνεται ἀκόμη νά ξεφύγουμε τήν μαύρη μέρα.»

Αὐτά τοῦ λόγου του, κι ἀνταπαντῶντας τότ' ἐγώ τοῦ εἶπα:
«Μεῖνε λοιπόν ἐσύ ἐδῶ, Εὐρύλοχε, σέ τοῦτον 'δῶ τόν χῶρο,
τρώγοντας καί πίνοντας στό μελανό σιμά κοῖλο καράβι.
Ἐγώ ὅμως δέν μπορῶ, θά πάω· βαρειά πολύ μέ σφίγγει ἀνάγκη.»

Κίνησ' ἀμέσως· θάλασσα καί καράβι πιά δέν μέ κρατοῦσαν.
Ἀλλ' ὅταν πιά προχώρησα βαθειά στά ἱερά μέσα λαγκάδια,
κι ὅπου νά 'ναι θά 'φτανα στό μέγα δῶμα τῆς μάγισσας Κίρκης,
τότε μέ συναπάντησε, στό δρόμο γιά τό δῶμα, ὁ Ἑρμῆς,
ὁ ἄγγελος μέ τό χρυσό ραβδί στό χέρι, ὅμοιος μ' ἔφηβο
στό πρῶτο χνούδι, οἱ χάρες ὅλες πού τόν στολίζουν τῆς νιότης.
Μοῦ ἔσφιξε φιλικά τό χέρι καί μοῦ λαλοῦσε καί μοῦ λεγε:
«Γιά ποῦ τραβᾶς πάλι μόνος, βαρειόμοιρε, μέσα ἀπό ἔρημους
κι ἄγνωστους τόπους; οἱ σύντροφοί σου, ἔγκλειστοι εἶναι τοῦτοι
τῆς Κίρκης, σάν τούς χοίρους, στά χοιροστάσια μέσα στοιβαγμένοι.
Ἤ μήπως πᾶς ἐκεῖ νά τούς ἐλευθερώσεις; μά οὔτε σύ ὁ ἴδιος, λέω,
θά γυρίσεις πίσω, ἀλλά θά μείνεις καί σύ ὅπου κι οἱ ἄλλοι.
Ἀλλ' ὅμως στάσου θά σέ γλυτώσω ἀπ' τά κακά καί θά σέ σώσω·
νά, τό καλό τοῦτο μαγιοβότανο νά 'χεις σάν πᾶς στό δῶμα τῆς Κίρκης·
αὐτό μπορεῖ νά γλυτώσει τό κεφάλι σου ἀπό τήν μαύρη μέρα.
Ἄκου τώρα, τά δολερά καμώματα τῆς Κίρκης ὅλα θά σοῦ πῶ.
Θά σοῦ ἑτοιμάσει ἕνα ποτό, καί θά ρίξει τά μαγικά φαρμάκια μέσα·
ἀλλ' οὔτ' ἔτσι θά μπορέσει νά σέ γητέψει, δέν θ' ἀφήσει τό καλό
τό μαγιοβότανο πού θά σοῦ δώσω· τί ἀκριβῶς θά κάνεις θά σοῦ πῶ.
Ὅταν θά πάει μέ τό μακρύ ραβδί της νά σέ κρούσει ἡ Κίρκη,
τράβα τότε καί σύ τό κοφτερό σπαθί ἀπ' τό μερί σου,
κι ὅρμησε καταπάνω της νά τήν σκοτώσεις τάχα μανιασμένος.
Κατατρομαγμένη κείνη νά πλαγιάσετε μαζί θά σέ καλέσει·

τότε πιά καί σύ τόν ἔρωτα τῆς θεᾶς μήν ἀρνηθεῖς, ἄν θέλεις
νά σοῦ λευτερώσει τούς συντρόφους καί τόν ἴδιο σένα νά φροντίσει.
Ἀλλά κάλεσέ την τόν τρανό ὅρκο τῶν μακάριων θεῶν νά δώσει,
πώς ἄλλο δολερό κακό γιά σένα δέν θά βάλει πιά ὁ νοῦς της,
μή τήν ἀντρειά σου καί τήν δύναμη σάν ξεγυμνωθεῖς σοῦ πάρει.»

Αὐτά μ' ὁρμήνεψε ὁ Ἀργοφονιάς· κι εὐθύς ἀνέσπασε ἀπό τή γῆ
καί μοῦ 'δωσε τό μαγικό βοτάνι, πῶς ἦταν δείχνοντάς μου.
Μαῦρο ἦταν στή ρίζα του, σάν γάλα ὅμοιος ὁ ἀνθός του·
μῶλυ τό λένε οἱ θεοί, κι εἶναι δύσκολο νά τό ἀνασπάσουν
οἱ θνητοί ἀνθρῶποι· μά οἱ θεοί μποροῦν τά πάντα.

Γιά τόν ψηλόν Ὄλυμπο ἀναχώρησε μετά ταῦτα ὁ Ἑρμῆς
μέσα ἀπ' τό νησί τό δασωμένο, κι ἐγώ γιά τά δώματα κίνησα πάλι
τῆς Κίρκης· κι ἀγωνιοῦσε σφόδρα στόν δρόμο ἡ καρδιά μου.
Στῆς ὡριοπλέξουδης θεᾶς ἦρθα καί στάθηκα μπροστά τίς πόρτες,
καί φώναξα δυνατά, κι ἄκουσε ἡ θεά τό κάλεσμά μου.
Πρόβαλε κείνη παρευθύς καί τίς ἀστραφτερές ἄνοιξε πόρτες
νά περάσω· κι ἐγώ μέ βαρειά καρδιά ἀκολουθοῦσα.
Μ' ὁδήγησε μέσα καί σ' ἀσημοκάρφωτο μ' ἔβαλε θρόνο νά καθήσω,
πανωραῖο, περίτεχνο, πού 'χε προσκάμνι ἀπό κάτω γιά τά πόδια.
Σέ κούπα μέσα χρυσή μοῦ ἑτοίμασε νά πιῶ τό καταπότι,
κι ἔρριξε τό μαγικό φαρμάκι μέσα, κλώθοντας κακά στόν νοῦ της.
Κι ἀφοῦ μοῦ ἔδωκε κι ἤπια δίχως νά μέ πιάσουνε τά μάγια,
μ' ἔκρουσε μέ τό ραβδί της καί μ' ἐξαπέστειλε κράζοντας:
«Τράβα τώρα στό χοιροστάσι μέ τούς ἄλλους νά κοιταχτεῖς συντρόφους.»
Τράβηξα τότ' ἐγώ τό κοφτερό σπαθί ἀπ' τό μερί μου,
κι ὅρμησα καταπάνω της νά τήν σκοτώσω τάχα μανιασμένος.
Βγάνει τρανή κείνη κραυγή καί πίσω κάνει, τά γόνατα μοῦ πιάνει,
κι ὀλοφυρόμενη λόγια πετούμενα τέτοια μοῦ λαλοῦσε:
«Ποιός εἶσαι τάχα κι ἀπό ποῦ; ἀπό ποιά πόλη; ποιό τό γένος σου;
Μένω κατάπληκτη πού δέν σέ πιάσαν αὐτά τά μαγικά πού 'πιες φαρμάκια.
Ἄντρας ποτέ ἄλλος κανείς δέν ἄντεξε τά καταπότια τοῦτα,
ὅποιος κι ἄν τά 'πιε, ὅποιος κι ἄν τά πρωτόβαλε στό στόμα του.
Μά σύ ἀγήτευτη ψυχή κρύβεις στά στήθια.
Ο Οδυσσέας θά 'σαι σύ ὁ πολυμήχανος, πού πάντα μοῦ 'λεγε
πώς θά 'ρθεις ὁ φτερωτός μέ τό χρυσό ραβδί μαντατοφόρος,
μέ τό γοργό ὅταν θά γύριζες τό μελανό καράβι ἀπ' τήν Τροία.
Μά ἔλα τώρα, βάλ' τό σπαθί μές τό θηκάρι,

καί πᾶμε ἔπειτα νά ἐρωτοσμίξουμε στήν καμαρά μου·
ν' ἀγκαλιαστοῦμε, ν' ἀγαπηθοῦμε, ἐπιστήθιοι πιά νά 'μαστε φίλοι.»

Κι εἶπα τότ' ἐγώ ἀπαντῶντας στά λόγια της:
«Ω Κίρκη, πῶς στ' ἀλήθεια μέ καλεῖς ἥπιος νά 'μαι μαζί σου,
ἐσύ πού χοίρους τούς συντρόφους μοῦ 'κανες στά μεγαρά σου,
καί μένα πού ἐδῶ κρατᾶς στό δολερό σου δίχτυ θέλεις νά μέ πιάσεις;
νά πᾶμε μέ καλεῖς στήν καμαρά σου νά πλαγιάσουμε στήν κλίνη σου,
τήν δύναμη γιά νά μοῦ πάρεις ὅταν γυμνωθῶ καί τήν ἀντρειά μου.
Μά 'γώ δέν θά δεχόμουν ν' ἀνεβῶ μέ τίποτα στήν κλίνη σου,
ἄν γιά χάρη μου, θεά, δέν στέρξεις μέγαν ὅρκο νά δώσεις,
πώς ἄλλο δολερό κακό γιά μένα δέν θά βάλεις πιά στό νοῦ σου.»

Κι ἀνταποκρίθηκε κείνη παρευθύς στό κάλεσμά μου κι ὀρκιζόταν.
Καί μόνον ὅταν ὀρκίστηκε καί τέλειωσε τελετουργικά τόν ὅρκο,
μόνον τότε στήν πανωραία κλίνη ἀνέβηκα κι ἐγώ τῆς Κίρκης.
Τήν ἴδια ὥρα τέσσερες παρακόρες, θεραπαινίδες τῆς Κίρκης
στό παλάτι, εἶχαν πιάσει δουλειά καί συγυρίζανε τ' ἀρχοντικό της.
Ἀπ' τίς πηγές ἦταν γεννημένες οἱ νεράϊδες τοῦτες κι ἀπ' τά δάση,
κι ἀπό τά ἱερά ποτάμια, πρός τήν θάλασσα πού ἀργοκυλᾶνε.
Ὡραῖα χράμια πορφυρά ἔστρωνε ἡ μιά ἀπ' αὐτές στούς θρόνους,
πάνω στά λινοσέντονα πού 'χε ἀπό κάτω στρώσει·
ἡ ἄλλη φρόντιζε ν' ἁπλωθοῦν τραπέζια μπρός στούς θρόνους
ἀσημένια, κι ἔβανε πάνω κάνιστρα χρυσά·
ἡ τρίτη σ' ἀργυρό κροντήρι συγκερνοῦσε γλυκό μεθυστικό
κρασί καί μοίραζε γύρω κύπελλα χρυσά.
Νερό κουβάλαγε ἡ τέταρτη κι ἄναβε νά φουντώσει ἡ φωτιά
κάτω ἀπό μέγα τρίποδο λεβέτι· καί ζεσταινόταν τό νερό.
Κι ὅταν πιά ἔβρασε στ' ἀστραφτερό μέσα τό χάλκωμα,
συγκέρασε τό νερό στό μέγα τρίποδα μέ κρύο νά γλυκάνει,
καί μ' ἔβαλε νά καθήσω στό λουτρό γιά νά μέ λούσει·
κι ἔτρεχε ἀπ' τήν κεφαλή κι ἀπό τούς ὤμους τό ζεστό νερό,
καί τήν βαρειά κούραση ἀπό τά μέλη μοῦ 'παιρνε κι ἀπ' τήν ψυχή μου.
Κι ὅταν πιά μ' ἔλουσε καί μέ μῦρο μ' ἄλειψε λάδι,
μοῦ φόρεσε χιτῶνα καί μέ χλαμύδα μ' ἔντυσ' ὄμορφη,
μ' ὁδήγησε μέσα, καί σ' ἀσημοκάρφωτο μ' ἔβαλε θρόνο νά καθήσω,
πανωραῖο, περίτεχνο, πού 'χε σκαμνί ἀπό κάτω γιά τά πόδια.
Νερό καθάριο γιά τά χέρια ἔφερε μετά μιά παρακόρη σ' ὄμορφο
σταμνί χρυσό, καί πάνω ἀπό λεγένι τό 'χυνε ἀσημένιο, νά νιφτῶ·

κι ἀστραφτερό τραπέζι ἄπλωσε μπροστά μου.
Ψωμί κι ἄλλα ἐδέσματα πολλά ἔφερε τότε καί παρέθεσε
ἡ σεβάσμια οἰκονόμος, ἀπ' τά ὑπάρχοντα νά μέ φιλέψει,
καί μέ καλοῦσε νά δειπνήσω· ἀλλά δέν εἶχε ὄρεξη ἡ καρδιά μου,
καθόμουν κι εἶχα ἄλλες ἔγνοιες, κακά θωροῦσε μπρός της ἡ ψυχή μου.

Μά σάν μέ εἶδε ἡ Κίρκη νά κάθουμαι δίχως ν' ἀπλώνω στά φαγητά
πού ἦταν μπροστά μου, ἀλλά νά μέ συνέχει βαρειά λύπη,
ἦρθε καί στάθηκε κοντά μου καί λόγια πετούμενα τέτοια μοῦ λαλοῦσε:
«Μά γιατί κάθεσαι ἔτσι βουβός, μουγγός σάν νά 'σαι, Ὀδυσσέα,
γιατί τρώγεσαι μονάχος κι οὔτε νά φᾶς οὔτε νά πιεῖς ἀπλώνεις;
ὑποπτεύεσαι μήπως κάποιο ἄλλο δόλο; μά δέν πρέπει διόλου
νά φοβᾶσαι· σοῦ ὁρκίστηκα ἤδη βαρύ ὅρκο πώς δέν θά σέ βλάψω.»

Κι εἶπα τότ' ἐγώ ἀπαντῶντας στά λόγια της:
« Ω Κίρκη, θά μποροῦσε στ' ἀλήθεια ποτέ νά βαστάξει
ἕνας ἔντιμος ἄνθρωπος, φαΐ, πιοτό νά γευτεῖ πιό πρῶτα,
πρίν λευτερωθοῦν, καί τούς δεῖ μέ τά μάτια του, οἱ σύντροφοί του;
Ἀλλ' ἄν πράγματι ἀνυπόκριτα νά φάω, νά πιῶ, μοῦ γυρεύεις
λευτέρωσε, νά δῶ μέ τά μάτια μου τούς λατρευτούς μου συντρόφους.»

Χωρίς καιρό νά χάσει, ἡ Κίρκη, διάβηκε τό κατώφλι τοῦ μεγάρου,
κρατῶντας τό ραβδί στό χέρι, ἄνοιξε τίς πόρτες στό χοιροστάσι
κι ἔξω τούς ἔβγαλε, μ' ἐννιάχρονα γουρούνια ὅμοιους.
Ἦρθαν καί στάθηκαν ἀπέναντί της, καί κείνη ἀνάμεσά τους
περνῶντας ἄλειφε ἕναν - ἕναν μ' ἄλλο φάρμακο.
Κι ἔπεφταν ἀπό τά μέλη τους οἱ τρίχες, φυτρωμένες πρίν
ἀπ' τό καταραμένο καταπότι πού τούς πότισε ἡ σεβάσμια Κίρκη·
καί ξαναγίναν ἄνθρωποι, ἄντρες πιό νέοι τώρα παρά πρίν,
καί φάνταζαν νά τούς θωρεῖς πολύ πιό ψηλοί, πολύ πιό ὄμορφοι.
Ἀμέσως κεῖνοι μέ γνώρισαν καί σμίξαν καθενός τά χέρια στό δικό μου·
καί ἡ βαθειά λαχτάρα ὅλων ξέσπασε σέ κλάμα γοερό,
κι ἀντηχοῦσε τόν σύμμειχτο θρῆνο τό παλάτι· συγκινημένη
κι αὐτή ἀκόμη ἡ τρισεύγενη θεά στάθηκε πλάϊ μου καί εἶπε:
«Ἀρχοντογεννημένε γιέ τοῦ Λαέρτη, πολυμήχανε Ὀδυσσέα,
κατέβα τώρα στό γιαλό, στό γοργόδρομο ἄειντε καράβι.
Καί πρῶτα ἀπ' ὅλα σύρτε τό πλεούμενο στή στεριά,
καί στίς σπηλιές φυλάξτε τά ὑπάρχοντα ὅλα καί τά σύνεργα.
Γύρνα πίσω σύ μετά καί φέρε καί τούς λατρευτούς συντρόφους.»

Κι ἀνταποκρίθηκε ἡ περήφανη ψυχή μου πρόθυμα στό κάλεσμά της·
κίνησα νά κατέβω στό γιαλό, στό γοργόδρομο νά πάω καράβι.
Βρῆκα ἔπειτα ἐκεῖ στ' ἀκρογιάλι τούς λατρευτούς συντρόφους
νά κλαῖνε πικρά καί νά ὀδύρονται, χύνοντας βρύση τό δάκρυ.
Πῶς γύρω ἀπ' τίς γελάδες τά καταυλισμένα μοσχαράκια,
ὅταν κοπαδιαστές γυρνοῦν στό στάβλο ἀπ' τό λειβάδι χορτασμένες,
πῶς ξαπολυοῦνται ὅλα μαζί νά τίς ὑποδεχτοῦν χοροπηδῶντας,
κι οὔτε οἱ μάντρες πιά τά κρατοῦν, ἀλλά μέ μυκηθμούς χαρούμενους
ἀπανωτούς περιτρέχουν τίς μανάδες· παρόμοια χύθηκαν καί κεῖνοι
μόλις μ' ἀντίκρυσαν τά μάτια τους πνιγμένοι στό δάκρυ.
Κι ἔνοιωσε τέτοια ἀναγάλια ἡ ψυχή τους σάν νά εἶχαν φτάσει
στήν πατρίδα,στήν ἴδια τήν πόλη τῆς τραχειᾶς Ἰθάκης,
ὅπου κι ἀνατράφηκαν καί γεννηθῆκαν·
κι ὀλοφυρόμενοι λόγια πετούμενα τέτοια μοῦ λαλοῦσαν:
«Ὁ ἐρχομός σου, θεογέννητε, μᾶς ἔδωσε τόση χαρά,
σάν νά εἴχαμε φτάσει στήν Ἰθάκη, στήν πατρική μας γῆ·
μά ἔλα τώρα,τῶν ἄλλων συντρόφων ἱστόρησέ μας τόν ὄλεθρο.»

Κι εἶπα τοτ' ἐγώ γλυκά ἀπαντῶντας στά λόγια τους:
«Πρῶτα ἀπ' ὅλα νά σύρουμε τό πλεούμενο στή στεριά,
καί στίς σπηλιές νά φυλάξουμε τά ὑπάρχοντα ὅλα καί τά σύνεργα·
κι ὅλοι σεῖς ἐλᾶτε, σᾶς καλῶ, ἀκολουθεῖστε με,
γιά νά δεῖτε τούς συντρόφους στά ἱερά δώματα τῆς Κίρκης
νά πίνουν καί νά τρῶνε ἀπό τά ἄσωτα πράγματι ἀγαθά πού ἔχουν.»

Πρόθυμα ἀνταποκρίθηκαν ὅλοι στό κάλεσμά μου·
μόνον ὁ Εὐρύλοχος μοῦ ἀντιτάχθηκε ἀποτρέποντας τούς συντρόφους·
τούς ἔβαλε τίς φωνές, πετοῦσαν σάν πουλιά κατά κείνους τά λόγια του:
«Ποῦ πᾶμε, ταλαίπωροι; τί λαχτάρα γιά τά κακά τοῦτα σᾶς ἔπιασε,
στό παλάτι τῆς Κίρκης νά κατεβεῖτε;
Μά 'κεῖ αὐτή ἤ χοίρους ἤ λύκους ἤ λιόντες ὅλους θά μᾶς κάνει,
θέλοντας καί μή τό μέγα δῶμα της νά τῆς φυλᾶμε·
ὅπως ἀκριβῶς ἔπραξε ὁ Κύκλωπας, ὅταν μπῆκαν στό μαντρί του
οἱ συντρόφοι μας, καί μαζί ὁ παράτολμος ἀκολουθοῦσε Ὀδυσσέας.
Ἀπό τίς ἀπερισκεψίες ἄλλωστε τούτου καί κεῖνοι χαθήκαν.»

Ἔξω φρενῶν ἐγώ ἀπό τά λόγια του, εἶπα γιά μιά στιγμή
νά τραβήξω τό τετράπηχο σπαθί ἀπ' τό γερό μερί μου,
καί τό κεφάλι νά τοῦ θερίσω, νά πάει νά κυλιστεῖ στή σκόνη,
κι ἄς ἦταν συγγενής πολύ στενός μου· ἀλλά παρεμβαίνοντας

μέ λόγια μαλακά οἱ σύντροφοι μέ συγκρατοῦσαν:
«Ἄς τόν ἀφήσουμε τοῦτον, θεογέννητε, βουλή σου ἄν εἶναι,
ἐδῶ στ' ἀκρόγιαλο νά μείνει, νά φυλάει καί τό καράβι·
καί σύ ὁδήγησέ μας στά ἱερά δώματα τῆς Κίρκης.»

Κίνησαν ἀμέσως, θάλασσα καί καράβι πίσω ἀφήνοντας.
Ἀλλ' οὔτε ὁ Εὐρύλοχος ἔμεινε τελικά στό βαθουλό καράβι·
φοβήθηκε τήν τρομερή ἀπειλή μου κι ἀκολούθησε.

Τήν ἴδια ὥρα οἱ ἄλλοι συντρόφοι στό παλάτι
τήν πλούσια ἀπολαμβάναν φιλοξενία τῆς Κίρκης·
τούς ἔλουσε, τούς ἄλειψε μέ μυρωμένο λάδι,
τούς ἔντυσε μέ χνουδωτές χλαμύδες καί χιτῶνες,
καί νά δειπνοῦνε μιά χαρά ὅλους τούς βρήκαμε στ' ἀρχοντικό της.
Ἀνταμωμένοι ὅλοι τώρα κοιτάζονταν καί δέν πιστεύανε στά μάτια τους,
τούς πῆρε τό παράπονο καί κλαίγανε κι ὀδύρονταν,
κι ἀχολογοῦσε ἀπό τούς στεναγμούς τους τό παλάτι.
Ἦλθε τότε καί στάθηκε πλάϊ μου ἡ τρισεύγενη θεά καί μοῦ 'πε:
«Ἀρχοντογεννημένε γιέ τοῦ Λαέρτη, πολυμήχανε Ὀδυσσέα,
μήν κλαῖτε ἄλλο πιά καί μήν ὀδύρεστε·
ξέρω πόσες δοκιμασίες περάσατε στό ἰχθυοφόρο μέσα τό πέλαγος,
ξέρω πόσα κακά ὑποφέρατε ἀπό ἀνήμερους ἐχθρούς στή στεριά.
Μά ἐλᾶτε τώρα, φᾶτε ψωμί, πιέτε κρασί,
πνοή ὥσπου νά γεμίσουν πάλι τά στήθια σας, ὅπως τότε
πού πρωταφήνατε πίσω τήν κακοτράχαλη πατρική γῆ τῆς Ἰθάκης.
Τώρα ἐξουθενωμένοι εἶστε καί ξέπνοοι,
μέ τοῦ πικροῦ πελάγου τίς σκληρές μνῆμες πάντα στό νοῦ σας·
στέγνωσε ἀπό κάθε χαρά τῆς ζωῆς πιά ἡ ψυχή σας,
ἀπό τά τόσα καί τόσα πού ἔχετε στ' ἀλήθεια τραβήξει.»

Αὐτά, κι ἀνταποκρίθηκε πρόθυμα ἡ περήφανη ψυχή μας.
Μείναμε ἐκεῖ ἕνα ὁλόκληρο χρόνο, κι ὅλες τίς μέρες
τρώγαμε καί πίναμε κρέατα πλήθια κι ἄφθονο γλυκό κρασί.
Ἀλλ' ὅταν πιά γύρισε ὁ χρόνος, καί οἱ ἐποχές κάναν τόν κύκλο τους,
καθώς σωνόνταν οἱ μῆνες, καί οἱ μεγάλες μέρες πήρανε τέλος,
τότε οἱ πιστοί μου σύντροφοι μέ κάλεσαν παράμερα καί μοῦ 'παν:
«Εὐλογημένε, εἶναι καιρός πιά νά θυμηθεῖς καί τήν πατρίδα σου,
ἄν οἱ θεοί σοῦ γράφουν νά σωθεῖς καί νά γυρίσεις πίσω
στό σπίτι σου τ' ἀρχοντικό, στή γῆ τήν πατρική σου.»

Αὐτά φτάσαν· πείστηκε παρευθύς ἡ περήφανη ψυχή μου.
Στρωμένοι ὅλη κείνη τήν μέρα ὥσπου νά δύσει ὁ ἥλιος,
τρώγαμε καί πίναμε κρέατα πλήθια κι ἄφθονο γλυκό κρασί.
Κι ὁ ἥλιος σάν βασίλεψε κι ἔπεσε τό σκοτάδι,
αὐτοί στό κατάσκιο μέσα τό παλάτι κοιμηθήκαν,
κι ἐγώ στήν πανωραία κλίνη πλάγιασα τῆς Κίρκης.
Ἄρχισα τότε κεῖ νά τήν παρακαλῶ καί νά τήν ἱκετεύω
κι ἄκουγε τά πετούμενα λόγια ἡ θεά πού τῆς λαλοῦσα:
«Κίρκη, ξεπλήρωσε τήν ὑπόσχεση πού δέχτηκες νά μοῦ δώσεις,
πώς θά μέ στείλεις στήν πατρίδα· λαχταράει ἤδη ἡ ψυχή μου,
λαχταρᾶ καί τῶν συντρόφων, πού μοῦ καταθλίβουν τήν καρδιά
ὁλοένα γύρω μου θρηνολογῶντας, σάν τύχει σύ κάπου νά λείπεις.»

Κι εἶπε παρευθύς ἡ τρισεύγενη θεά ἀπαντῶντας στά λόγια μου:
«Ἀρχοντογεννημένε γιέ τοῦ Λαέρτη, πολυμήχανε Ὀδυσσέα,
μή μείνετε ἄλλο πιά στό σπίτι μου, ἄν δέν τό θέλετε.
Ἀλλά μιά ἄλλη στράτα πρέπει πρῶτα εἰς πέρας νά φέρετε·
στά δώματα νά κατεβεῖτε τοῦ Ἅδη καί τῆς τρομερῆς Περσεφόνης,
χρησμό γιά νά πάρετε ἀπό τήν ψυχή τοῦ Θηβαίου Τειρεσία,
τοῦ τυφλοῦ μάντη πού ἀσάλευτος μένει καί κεῖ κάτω ὁ νοῦς του.
Σοφός, κι ἄς ἔχει πεθάνει· τέτοια χάρη τόν ἀξίωσε ἡ Περσεφόνη,
μόνον αὐτόν· περιφερόμενοι ἴσκιοι εἶναι οἱ ἄλλοι.»

Κομμάτια κάναν τήν καρδιά μου τά λόγια της.
Στῆς κλίνης τά στρωσίδια καθισμένος ἔκλαιγα, καί δέν ἤθελα,
δέν ποθοῦσα, ἄλλο πιά νά ζῶ, μήτε τό φῶς νά βλέπω τοῦ ἥλιου.
Ἀλλ' ὅταν πιά χόρτασα νά συγκυλιέμαι καί νά κλαίω,
γύρισα τότε πικραμένος καί τήν ρώτησα:
«Κίρκη, ποιόν θά 'χω ὁδηγητή σ' αὐτήν τήν στράτα;
στόν Ἅδη κανείς ποτέ ὡς τώρα δέν κατέπλευσε μέ μαῦρο καράβι.»

Κι εἶπε παρευθύς ἡ τρισεύγενη θεά ἀπαντῶντας στά λόγια μου:
«Ἀρχοντογεννημένε γιέ τοῦ Λαέρτη, πολυμήχανε Ὀδυσσέα,
ποιός θά 'ναι κυβερνήτης στό καράβι διόλου μή σέ μέλει·
στῆσε σύ μόνο τό κατάρτι, ἄνοιξε τά λευκά πανιά,
καί κάθησε· μέ τήν πνοή αὐτό τοῦ Βοριᾶ θά ταξιδεύει.
Ἀλλ' ὅταν πιά στά πέρατα τοῦ Ὠκεανοῦ τό καράβι σου φτάσει,
μία στρωτή θά βρεῖς ἀκρογιαλιά καί τ' ἄλση τῆς Περσεφόνης,
μέ λεῦκες ψηλόκορμες καί μέ ἰτιές καρπορημάχτρες·
ἄραξε τότε κεῖ στήν ἀκτή τοῦ βαθυστρόβιλου Ὠκεανοῦ τό καράβι,

καί γιά τό ἀραχνιασμένο βασίλειο κίνα τοῦ Ἄδη.
Δυό βροντερά πατάμια συμβάλλουν ἐκεῖ σ' ἕνα βράχο,
καί χύνονται ὀρμητικά στόν Ἀχέροντα, ὁ Πυριφλεγέθων
κι ὁ Κωκυτός πού ἔχει τίς πηγές του στά νερά τῆς Στυγός.
Ἐκεῖ σάν προσπελάσεις, γενναῖε, καταπῶς σ' ὁρμηνεύω νά πράξεις·
λάκκο νά σκάψεις ὡς ἕνα πῆχυ φάρδος – πλάτος,
κι ὁλόγυρα νά χύσεις σπονδές στούς νεκρούς ὅλους,
μέλι καί γάλα στήν ἀρχή καί γλυκό κρασί μετά,
νερό τήν τρίτη· καί πασπάλισε ἀπό πάνω ἄσπρο ἀλεύρι.
Μέ θέρμη πολλή δεήσου στ' ἀδύναμα κεφάλια τῶν νεκρῶν
τάζοντας πώς, ἄν γυρίσεις μιά μέρα στήν Ἰθάκη,
στέρφα δαμάλα νά τούς θυσιάσεις στήν αὐλή σου, τήν καλύτερη,
ὡς τά οὐράνια νά κορώσει ἡ πυρά ἀπό τά μῦρα·
στόν Τειρεσία ἐξαιρέτως νά προσφέρεις ἕνα σφαχτάρι,
ἕνα κατάμαυρο κριάρι, τό πιό ξεχωριστό μές στά κοπάδια σου.

Κι ὅταν οἱ προσευχές καί παρακλήσεις στῶν ἔνδοξων νεκρῶν
τά ἔθνη πάρουν τέλος, ἔφηβο κριό καί μαύρη ἀμνάδα τότε σφάξε,
ἀφοῦ τά γυρίσεις πρός τό ἔρεβος, καί σύ ἀπόστρεψε ἀπό κεῖ
τό πρόσωπό σου κατά τοῦ ποταμοῦ κοιτάζοντας τά ρεῖθρα·
πολλές ψυχές νεκρῶν θά ἔλθουν τότε, εἴδωλα ἀποθαμένων.
Πρόσταξε τότε, κράξε ἀμέσως τούς συντρόφους
νά γδάρουν νά ρίξουν στήν πυρά τά σφάγια,
τ' ἀρνιά πού κείτονται ἀπ' τόν ἀνήλεο χαλκό σφαγμένα·
κι εὐχές καί ἱκεσίες ν' ἀναπέμψουν στούς θεούς,
καί στόν Ἄδη τόν κραταιό καί στήν τρομερή Περσεφόνη.
Καί σύ τράβηξε τό κοφτερό σπαθί ἀπ' τό μερί σου καί καρτέρα·
μήτε ν' ἀφήσεις τ' ἀδύναμα κεφάλια τῶν νεκρῶν
νά σιμώσουν στό αἷμα, πρίν συμβουλευτεῖς τόν Τειρεσία.
Τότε θά ἔλθει παρευθύς γιά χάρη σου ὁ μάντης, ἀρχηγέτη,
πού γιά τήν στράτα θά σοῦ πεῖ, γιά τούς σταθμούς τῆς πορείας σου,
καί γιά τόν νόστο, πῶς τό ἰχθυοφόρο πέλαγος περνῶντας θά γυρίσεις.»

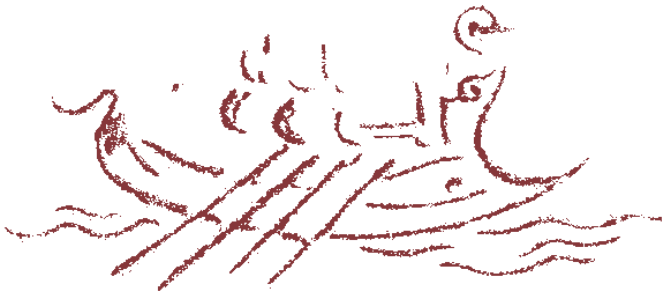
Τέλειωσε κι ἔφεξε παρευθύς· θάμπωσε τόν οὐρανό χρυσή αὐγή.
Μ' ἔντυσε τότε μοῦ φόρεσε χλαμύδα καί χιτῶνα ἡ θεά·
κι αὐτή χιονόλευκο πέπλο ντύθηκε μέγα ἡ νεράϊδα,
λεπτό, χαριτωμένο, κι ἔζωσε τήν μέση της μ' ὡραία ζώνη
χρυσή, κι ἔβαλε στήν κεφαλή της ἕνα μαγνάδι.
Κι ἐγώ διατρέχοντας τό παλάτι ξεσήκωνα τόν ἕνα μετά τόν ἄλλον

τούς συντρόφους, ἔτσι γλυκά μιλῶντας στόν καθένα:
«Ξυπνεῖστε τώρα, ἀποχαιρετεῖστε πιά τόν γλυκόν ὕπνο,
ἀναχωροῦμε· τό πῶς καί τί μοῦ τά ἐξήγησε ἡ σεβάσμια Κίρκη.»

Πείστηκε, ἄλλο πού δέν ἤθελε ἄλλωστε ἡ περήφανη ψυχή τους.
Ἀλλ’ ἀβλαβεῖς οὔτε ἀπό κεῖ δέν πῆρα τούς συντρόφους.
Ἦταν κάποιος νεότατος ἀνάμεσά μας, ὁ Ἐλπήνωρ, οὔτε πολύ
ἀντρεῖος στόν πόλεμο οὔτε κι ὁ νοῦς του εἶχε μεστώσει·
αὐτός στουπί στό μεθύσι, δροσιά ποθῶντας, πλάγιασε στ’ ἀνώϊ·
χώρια ἀπό τούς συντρόφους στά ἱερά μέσα δώματα τῆς Κίρκης.
Ξυπνῶντας ξάφνου ἀπ’ τίς φωνές καί τόν γδοῦπο τῶν συντρόφων
πού κινοῦσαν, πετάχτηκε ὄρθιος καί σκοτισμένος δέν νόησε
νά πάρει πίσω τήν σκάλα τήν ἀψηλή νά κατέβει,
ἀλλ’ ἔπεσε καταντικρύ ἀπ’ τό δῶμα καί γκρεμίστηκε·
οἱ σπόνδυλοι τοῦ αὐχένα τσακιστήκαν,
καί ἡ ψυχή πῆρε τόν κάτω δρόμο γιά τό Ἅδη.

Στούς ἄλλους πού συνάχτηκαν μίλησα τότ’ ἐγώ καί εἶπα:
«Θαρρεῖτε σίγουρα πώς πηγαίνουμε στά σπίτια μας, στή γῆ
τήν πατρική μας· ἄλλη ὅμως στράτα πρόκρινε γιά μᾶς ἡ Κίρκη,
γιά τά δώματα τοῦ Ἅδη καί τῆς τρομερῆς Περσεφόνης,
χρησμό γιά νά πάρουμε ἀπ’ τήν ψυχή τοῦ Θηβαίου Τειρεσία.»
Κομμάτια κάναν τήν καρδιά τους τά λόγια μου.
Καθήσαν καταγῆς καί κλαίγαν καί τραβοῦσαν τά μαλλιά τους.
Μά δέν γινόταν τίποτα μά τίποτα ὅσο κι ἄν μύρονταν.

Ἀλλ’ ὅταν πιά, βαρειοθλιμμένοι, χύνοντας βρύση τό δάκρυ,
κινήσαμε γιά τό γοργόδρομο καράβι καί τ’ ἀκρογιάλι,
χωρίς καιρό νά χάσει τότε ἡ Κίρκη πῆγε κι ἔδεσε ἔφηβο κριό
καί μαύρη ἀμνάδα στό μαῦρο δίπλα τό πλεούμενο,
παραπροσπερνῶντας ἀθέατη. Τίνος τά μάτια μποροῦν νά δοῦν
ἕνα θεό ποῦθ’ ἔρχεται ἤ ποῦ πηγαίνει, ἄν δέν τό θέλει;

Τό βασίλειο τῶν ψυχῶν

Μπροστά στή θάλασσα τώρα τήν θεοτική μᾶς περίμενε τό καράβι.
Κυλήσαμε τήν καρίνα στά νερά
κι ἄειντε μετά νά στήσουμε τό κατάρτι καί ν' ἁπλώσουμε τά πανιά
ἄειντε νά φορτώσουμε τά σφαχτά
ἄειντε ν' ἀνεβοῦμε καί μεῖς, βουτηγμένοι στό δάκρυ περίλυποι
στό μαῦρο μελανόπλωρο καράβι.
Μᾶς πῆρε τό ἀεράκι στ' ἀνοιχτά.
Φιλαράκι καλό φούσκωνε τά πανιά μας αὐτή ἡ πνοή
πού μᾶς ἔστελνε, ἀπό τήν κόμη της λές, ἡ ὡριοπλέξουδη Κίρκη,
ἡ θεά μέ τήν ἀνθρώπινη λαλιά καί τά φοβερά θέλγητρά της.
Ἐμεῖς σάν βάλαμε σ' ὅλα στό καράβι μιά τάξη καθήσαμε
καί κεῖνο ὁ ἄνεμος τό διηύθυνε κι ὁ κυβερνήτης.
Κι ὄργωνε μέ ὁλοφούσκωτα πανιά ὁλημερίς τό πέλαγος,
ὥσπου ἔδυσ' ὁ ἥλιος κι οἱ στράτες ὅλες σκοτεινιάσαν.

Μᾶς πῆραν τότε τά βαθειά ρεύματα τ' Ὠκεανοῦ.
Πλησιάζαμε τίς Κιμμέρειες χῶρες· μαύρη νύχτα

σκεπάζει ἐδῶ τούς μαύρους ἀνθρώπους, μαῦρα σκοτάδια.
Ὁ ἀχτιδοβόλος ἥλιος –
οὔτε μιά ἀχτίδα του δέν διαπερνάει ποτέ τίς νεφελοσκέπαστες
πάχνες, οὔτε ὅταν ἀνεβαίνει ψηλά στόν πολύαστρο οὐρανό,
οὔτε ὅταν γέρνει πάλι στή γῆ ἀπ' τά οὐράνια.
Στά πέρατα σάν φτάσαμε πιά τ' Ὠκεανοῦ
σύραμε στήν ἀμμουδιά τό καράβι, ξεφορτώσαμε τά σφαχτάρια,
καί στήν κοίτη πλάϊ ὀδοιπορῶντας
ἤρθαμε στόν τόπο πού μᾶς εἶχε ὁρμηνέψει ἡ Κίρκη.

Στά περιγιάλια τώρα τοῦ Ἅδη ἑτοιμάζαμε τίς θυσίες.
Ο Περιμήδης κι ὁ Εὐρύλοχος κρατοῦσαν τά σφάγια,
κι ἐγώ τραβῶντας τό μυτερό σπαθί ἀπ' τό μερί μου
ἔσκαψα λάκκο, ὡς ἕνα πῆχυ φάρδος - πλάτος·
κι ὁλογυρά του ἔχυσα σπονδές στούς νεκρούς ὅλους,
μέλι καί γάλα στήν ἀρχή καί γλυκό κρασί μετά, νερό τήν τρίτη,
καί πασπάλισα ἀπό πάνω ἄσπρο ἀλεύρι.
Μέ θέρμη πολλή δεόμουν στ' ἀδύναμα κεφάλια τῶν νεκρῶν,
τάζοντας πώς ἄν γυρίσω μιά μέρα στήν Ἰθάκη
στέρφα δαμάλα νά τούς θυσιάσω στήν αὐλή μου, τήν καλύτερη,
ὡς τά οὐράνια νά κορώσει ἡ πυρά ἀπό τά μῦρα.
Στόν Τειρεσία ἐξαιρέτως νά προσφέρω ἕνα σφαχτάρι,
ἕνα κατάμαυρο κριάρι, τό πιό ξεχωριστό μές τά κοπάδια μου.
Ἔτσι μέ προσευχές καί ἱκεσίες καί ταξίματα τά ἔθνη τῶν νεκρῶν
παρακαλοῦσα.

Πῆρα ἔπειτα κι ἔσφαξα τ' ἀρνιά
κι ἔρρεε τό μαυροσκότεινο αἷμα στήν τάφρο.
Ψυχές νεκρῶν ξεπεταχτήκαν ἀπ' τό Ἔρεβος,
τά εἴδωλα ἄρχισαν νά συνάζονται τῶν πεθαμένων.
Νυφάδες, ἄγουροι νιοί, πολύπαθοι γέροντες,
κορίτσια τρυφερά μέ νωπό ἀκόμη τό πένθος στήν καρδιά τους
κι ἄντρες πολλοί ἀπό τίς χάλκινες λόγχες λαβωμένοι
τῶν κονταριῶν, πολεμιστές πεσμένοι στά πεδία τῶν μαχῶν,
ματοβαμμένα ἅρματα κρατῶντας.
Σμήνη – σμήνη καταφτάναν ἀπό παντοῦ γύρω ἀπ' τήν τάφρο
μέ μιά ἰαχή φριχτή καταχθόνια. Χλώμιασα· πανικός μέ κυρίεψε.
Κράζοντας τότε πρόσταξα παρευθύς τούς συντρόφους
νά γδάρουν,νά ρίξουν στήν πυρά τά σφάγια,

τ’ ἀρνιά πού κείτονταν ἀπ’ τόν ἀνήλεο χαλκό σφαγμένα.
Κι εὐχές καί ἱκεσίες ν’ ἀναπέμψουν στούς θεούς,
καί στόν Ἄδη τόν κραταιό καί στήν σεβάσμια τήν Περσεφόνη.
Τοῦ λόγου μου τράβηξα τό κοφτερό σπαθί ἀπ’ τό μερί μου
καί στεκόμουν· οὔτ’ ἄφηνα τ’ ἀδύναμα κεφάλια τῶν νεκρῶν
νά σιμώσουν στό αἷμα, πρίν συμβουλευτῶ τόν Τειρεσία.

Πρώτη ἦλθε ἡ ψυχή τοῦ συντρόφου Ἐλπήνορα·
ἡ πλατωσιά τῆς γῆς δέν τόν εἶχε ἀκόμη σκεπάσει.
Κουφάρι ἄψυχο τόν ἀφήσαμε πίσω στά παλάτια τῆς Κίρκης
ἄκλαυτον, ἄθαφτον· μᾶς πίεζε τότε ἄλλος μόχθος.
Τώρα σάν τόν εἶδα δάκρυσα, πλημμύρισε συμπόνια ἡ καρδιά μου·
φώναξα, πετάξαν σάν πουλιά κατά κεῖνον τά λόγια μου:
«Ἐλπήνωρ, στό ζοφερό αὐτό βασίλειο πῶς ἦλθες;
πεζός σύ καί μέ πρόφτασες, στό μαῦρο κι ἄς ἐπέβαινα καράβι.»

Μοῦ ἀποκρίθηκε τότε κεῖνος στενάζοντας:
«Ἀρχοντογεννημένε γιέ τοῦ Λαέρτη, πολυμήχανε Ὀδυσσέα,
μοῖρα κακή μ’ ἀφάνισε δαιμονική καί τ’ ἄμετρο κρασί·
στ’ ἀνώϊ κοιταγμένος τῆς Κίρκης, σκοτισμένος δέν σκέφτηκα
νά πάρω πίσω τήν σκάλα τήν ἀψηλή νά κατέβω,
ἀλλ’ ἔπεσα καταντικρύ ἀπ’ τό δῶμα καί γκρεμίστηκα.
Οἱ σπόνδυλοι τοῦ αὐχένα τσακιστήκαν,
καί ἡ ψυχή πῆρε τόν κάτω δρόμο γιά τόν Ἄδη.
Τώρα στ’ ὄνομα ὅσων μείναν πίσω καί προσμένουν σέ ξορκίζω,
μά τῆς γυναίκας σου, μά τοῦ πατέρα πού σ’ ἀνάθρεφε ὄντας παιδάκι,
μά τοῦ Τηλέμαχου, πού τόν ἄφησες πίσω μόνον στό παλάτι.
Ξέρω πώς κινῶντας ἀπό τά δώματα τοῦτα τοῦ Ἄδη
στό νησί θά πιάσει τῆς Αἴας τ’ ἁρματωμένο σου καράβι.
Ἐκεῖ τότε, βασιλιά, παρακαλῶ σε νά μέ θυμηθεῖς·
μή μ’ ἀποχωριστεῖς, ἄκλαυτον ἄθαφτον μή μ’ ἀφήσεις καί φύγεις,
φυλάξου, στήν ὀργή μήν ἐκτεθεῖς τῶν θεῶν ἐξ αἰτίας μου.
Ἀλλά νά μέ κάψεις μαζί μέ τ’ ἅρματά μου, ὅσα ἔχω,
καί στῆς λευκανθισμένης θάλασσας τό περιγιάλι μνῆμα στῆσε μου,
τό παλληκάρι τοῦτο τό βαρειόμοιρο ποιό νά ’ναι νά ρωτᾶνε ὅσοι
θά ’ρθουν.
Τοῦτα πράξε γιά χάρη μου καί στόν τύμβο πάνω μπῆξε τό κουπί,
αὐτό πού ἔλαμνα κι ὄντας ζωντανός μέ τούς συντρόφους μου.»

Σώπασε, κι ἐγώ στά λόγια του ἀπαντῶντας εἶπα:

«Τίποτε δέν θά μείνει ἀτέλεστο, βαρειόμοιρε·
ὅλα τοῦτα στήν ἐντέλεια θά τά πράξω.»

Ἔτσι λόγια θλιβερά συναλλάζοντας οἱ δυό μας στεκόμαστε,
ἐγώ μέ τό σπαθί στό χέρι νά φυλάω τό αἷμα,
καί τό εἴδωλο ἀντίκρυ τοῦ συντρόφου νά λέει, νά λέει, νά λέει.

Ἦρθε τότε ἡ ψυχή τῆς πεθαμένης μάνας,
τοῦ ἀντρειωμένου Αὐτολύκου θυγατέρα, ἡ Ἀντίκλεια.
Τήν εἶχα ἀφήσει πίσω ζωντανή γιά τήν ἱερή σάν κινοῦσα Τροία.
Τώρα σάν τήν εἶδα δάκρυσα, πλημμύρισε συμπόνια ἡ καρδιά μου·
ἄλλ' οὔτε ἔτσι, ὅσο κι ἄν πονοῦσα, δέν τήν ἄφηνα νά σιμώσει
πρώτη στό αἷμα, πρίν συμβουλευτῶ τόν Τειρεσία.

Ἦρθε τότε, χρυσό σκῆπτρο κρατῶντας, ἡ ψυχή τοῦ Θηβαίου
Τειρεσία· νόησε παρευθύς ποιός εἶμαι κι εἶπε:
«Ἀρχοντογεννημένε γιέ τοῦ Λαέρτη, πολυμήχανε Ὀδυσσέα,
ἄφησες τό φῶς τοῦ ἥλιου κι ἦρθες γιά νά ἰδεῖς τούς νεκρούς,
τ' ἄχαρα μέρη; γιατί τάχα, βαρειόμοιρε ἄνθρωπε;
Μέριασε, τραβήξου ἀπό τήν τάφρο, φύλαξε τό κοφτερό σπαθί,
αἷμα νά πιῶ, τήν ἀλήθεια ἀλάνθαστα νά σοῦ μαντέψω.»

Κι ἐγώ ἀναμεριάζοντας ἔμπηξα τό κοφτερό σπαθί
μές τό θηκάρι· κι ἀπ' τό μαῦρο αἷμα κεῖνος σάν ἤπιε,
τότε πιά εἶπε καί λάλησε, ὁ ἄμεμπτος μάντης:
«Τόν γλυκοπόθητο γυρεύεις νόστο, ξακουστέ Ὀδυσσέα,
τραχύς, ἀπό βουλή θεοῦ, θά 'ναι ὁ δρόμος σου·
γιατί δέν νομίζω νά λησμονήσει ὁ Κοσμοσείστης
τό μένος πού 'χει γιά σένα στήν καρδιά του,
χολωμένος πού τοῦ τύφλωσες τόν γιό του.
Ἀλλ' ἀκόμη κι ἔτσι, δεινοπαθῶντας ὡστόσο,
θά γινόταν νά φτάσετε, ἄν ἴσως θελήσεις τίς ὀρέξεις
τῶν συντρόφων καί τίς δικές σου νά συγκρατήσεις,
ὅταν ἀπό τήν ὁρμή γλυτώνοντας τοῦ γεράνιου πελάγους
στῆς Θρινακίας πρῶτα τό νησί τό στέριο προσεγγίσεις καράβι.

Ἐκεῖ θά βρεῖτε νά βόσκουν τά τροφαντά ἀρνιά καί τά βόδια
τοῦ ἥλιου, πού ὅλα τά βλέπει ἀπό ψηλά κι ὅλα τ' ἀκούει.
Τοῦτα ἄν ἀπείραγα τ' ἀφήσεις καί στόν νόστο ἔχεις τόν νοῦ σου,
θά γινόταν, δεινοπαθῶντας ὡστόσο, στήν Ἰθάκη νά φτάσετε.

Μά, ἄν τυχόν τά πειράξεις, σοῦ προφητεύω τότε χαλασμό
γιά τό καράβι καί τούς συντρόφους·
ὁ ἴδιος σύ, ἄν ἴσως γλυτώσεις, ναυαγός μετά ἀπό χρόνια θά γυρίσεις
σέ ξένο ἐπιβαίνοντας καράβι, ἔχοντας χάσει ὅλους τούς συντρόφους.

Σέ περιμένουν βάσανα στό σπίτι·
ὑπερφίαλοι ἄντρες πού κατασπαταλοῦν τό βιός σου,
τήν ἰσόθεη γυναῖκα σου δική τους ποθῶντας, δῶρα τάζοντας.
Ἀλλά θά τιμωρήσεις τίς ἀτασθαλίες κείνων σίγουρα σάν ἔλθεις.
Κι ὅταν πιά τούς μνηστῆρες στά μέγαρά σου μέσα
εἴτε μέ δόλο εἴτε στ' ἀνοιχτά ἀπό τό κοφτερό σπαθί σου περάσεις,
πάρε ἔπειτα δρόμο, ἕνα γλαφυρό κουπί κρατῶντας,
ὥσπου νά φτάσεις σέ ἀνθρώπους πού δέν ξέρουν ἀπό θάλασσα,
οὔτε ἁλατισμένο τρῶνε τό φαΐ τους.
Οὔτε ἀπό καράβια ἁλικομάγουλα τοῦτοι κατέχουν
οὔτε ἀπό γλαφυρά κουπιά, φτερά τῶν καραβιῶν ὅπου γινόνται.

Κι ὁλοφάνερο σημάδι θά σοῦ πῶ, πού δέν θά ξαστοχήσεις·
ὅποτε συναπαντήσεις στόν δρόμο σου ἄλλον ὁδοιπόρο
καί λυχνιστήρι σοῦ πεῖ στόν στιβαρό σου ὦμο πώς ἔχεις
τότε σταμάτα· μπῆξε τό γλαφυρό κουπί στό χῶμα,
καί θυσίες στό ρήγα Ποσειδῶνα πρόσφερε λαμπρές,
κριό καί ταῦρο κι ἐπιβήτορα τῶν θηλέων κάπρο.
Γύρνα ἔπειτα σπίτι καί μέ ἱερές πράξεις λατρείας τίμα
τούς ἀθάνατους θεούς, στῶν οὐρανῶν μέσα τά πλάτη πού ὁρίζουν,
ὅλους ἁρμοστά μέ τή σειρά.
Κι ὁ θάνατος σάν πνοή ἀπό τό πέλαγος μακριά θά πνεύσει,
ἔτσι γλυκά ἀνεπαισθήτως νά σέ σβύσει,
ἀπ' τά βαθειά μεστά γεράματα τελειωμένον·
κι ὅλβιοι οἱ λαοί στό βασίλειο σου ὅλοι θά ζοῦνε.
Αὐτά· τήν καθαρή σοῦ ἔχω ἀλήθεια προφητέψει.»

Σώπασε· καί πῆρα τότε ἐγώ τόν λόγο κι εἶπα:
«Τειρεσία, εἶν' οἱ θεοί πού αὐτήν, τήν ὅποια μοῖρα, μοῦ κλώσαν.
Ἀλλά σέ τοῦτο τώρα καθαρά καί ξάστερα ἀπάντησέ μου.
Τήν ψυχή τῆς πεθαμένης μάνας βλέπω μπροστά μου·
βουβή στέκεται σιμά στό αἷμα κι ἀνήμπορη,
κι οὔτε τόν γιό της ἀπαντέχει νά δεῖ οὔτ' ἕνα λόγο νά τοῦ μιλήσει.
Γιά πές μου, βασιλιά, πῶς θά γινόταν νά καταλάβει ποιός εἶμαι;»

«Θά σοῦ ἐξηγήσω, εἶναι ἁπλό» μοῦ ἀποκρίθηκε ἀμέσως.
«Ἀπό τούς ἴσκιους τῶν νεκρῶν στή χώρα αὐτή τοῦ θανάτου,
ὅποιον ἀφήνεις νά σιμώνει στό αἷμα, θά σοῦ μιλᾶ τήν ἀλήθεια·
σ' ὅποιον ἀρνιέσαι, θά ὑποχωρεῖ καί θά φεύγει.»

Ἔχοντας πιά ἀποσώσει τίς προφητεῖες
στ' ἄδυτα διάβηκε τοῦ Ἅδη ἡ ψυχή τοῦ Τειρεσία τοῦ μάντη.
Μά ἐγώ ἐκεῖ ἐπί τόπου ἀσάλευτος
ὥσπου σίμωσε κι ἤπιε ἀπό τό μαυροσκότεινο αἷμα ἡ μάνα.
Νόησε παρευθύς, σπαραχτικά πετάξαν κατά μένα τά λόγια της:
«Παιδί μου, στό ζοφερό βασίλειο ζωντανός ἐσύ πῶς ἦλθες;
εἶναι σκληρό νά τά βλέπουν τοῦτα οἱ ζωντανοί.
Ἄλλωστε πῶς; ποταμοί εἶν' ἀνάμεσα μεγάλοι, ρεύματα τρομερά.
Ο Ωκεανός πρῶτα· κανείς νά τόν περάσει δέν μπορεῖ
πεζοπορῶντας, καράβι ἄν δέν ἔχει ἁρματωμένο.
Ἤ μήπως φτάνεις τώρα ἐδῶ ἀπό τήν Τροία,
παραδέρνοντας τόσο καιρό μέσα στά πέλαγα μέ τό καράβι σου
καί τούς συντρόφους; τί; δέν γύρισες ἀκόμη στήν Ἰθάκη
οὔτε εἶδες τήν γυναῖκα σου στά μεγαρά σου;»

Κι εἶπα τότ' ἐγώ ἀπαντῶντας στά λόγια της:
«Μάνα μου, στά καταγώγια τοῦ Ἅδη χρεία μ' ἔφερε
χρησμό νά πάρω ἀπό τήν ψυχή τοῦ Θηβαίου Τειρεσία.
Στή χώρα τῶν Ἀχαιῶν ἀκόμη δέν ζύγωσα,
οὔτε τά χώματα πάτησα ἀκόμη τῆς γῆς μου·
ἀλλά παραδέρνω μές στά βάσανα ἀκατάπαυτα,
ἀφ' ὅτου στήν ἀλογόχαρη ἀκολούθησα τήν Τροία
τόν βασιλιά Ἀγαμέμνονα, νά πολεμῶ τούς Τρῶες.
Ἀλλά σέ τοῦτο τώρα καθαρά καί ξάστερα ἀπάντησέ μου:
Ποιά μοῖρα τάχα ἀνήλεου θανάτου σ' ἀφάνισε;
μακροχρόνια μήπως ἀρρώστεια; ἤ ἡ σαϊτοχέρα ἡ Ἄρτεμη
σ' ἔβαλε σημάδι καί σέ θέρισε μέ τ' ἀνέγγιχτα βέλη της;
Πές μου γιά τόν πατέρα, γιά τό παιδί μου πίσω πού ἄφησα·
κρατᾶνε ἀκόμη τό σκῆπτρο μου, ἤ κάποιος ἄλλος ἤδη
τό κατέχει, καί μένα πώς θά γυρίσω πιά μ' ἔχουν ξεγράψει.
Γιά τό φρόνημα πές μου, γιά τήν βουλή τῆς γυναίκας μου·
μένει στό πλευρό τοῦ παιδιοῦ, φυλάει σταθερά τά πάντα,
ἤ ταίρι του τήν ἔχει ἤδη ἄρχοντας κάποιος Ἀχαιός, ὁ πιό τρανός;»

Κι εἶπε, στά λόγια μου ἀπαντῶντας παρευθύς, ἡ σεβαστή μου μάνα:

«Ἀσφαλῶς καί μένει καρτερικά βαστῶντας κείνη στά μέγαρά σου·
κι εἶναι μαῦρες οἱ νύχτες καί οἱ μέρες της ὅλες τῆς δύστυχης
πού λυώνει στό δάκρυ.
Τό σκῆπτρο σου τό βασιλικό κανείς δέν τό ’χει ἀκόμη πάρει.
Ἥσυχος ὁ Τηλέμαχος τά βασιλικά σου κτήματα ὁρίζει,
κι ἀπολαμβάνει τίς ἀνάλογες τιμές στά δεῖπνα
πού ἕνας δικαιοκρίτης ἄρχοντας ἁρμόζει νά ’χει·
γιατί ὅλοι τόν τιμοῦν καί τόν καλοῦνε.
Ὁ πατέρας σου ἐκεῖ ἔξω πάντα μένει στό μετόχι,
καί οὔτε κατεβαίνει πιά στήν πόλη·
κι οὔτε σέ κλίνες πιά πλαγιάζει φλοκάτες χνουδωτές
στρωμένες κι ἀστραφτερά σεντόνια λιοφώτιστα.
Ἀλλά τόν χειμῶνα στήν καλύβα κοιμᾶται ἐκεῖ μέ τούς δούλους,
καταγῆς κοντά στή φωτιά, ἐλεεινά σκουτιά ντυμένος.
Κι ὅταν ἔρθει τό θέρος, τ’ ὥριμο μέ τήν πλημμύρα τῶν καρπῶν του
καλοκαίρι, ὅπου λάχει στήν πλαγιά μέ τίς φυτειές τ’ ἀμπέλια,
σωρός πεσμένα φύλλα κλίνη του γίνεται ταπεινή γιά νά πλαγιάσει.
Ἐκεῖ κείτεται ὁ δόλιος στενάζοντας, κι ὅλο θεριεύει μέσα του ἡ λύπη,
τόν γυρισμό σου λαχταρῶντας· καί πικρά τά γερατειά τόν πλακώνουν.
Ἔτσι κι ἐγώ ἄλλωστε χάθηκα καί βρέθηκα στόν Ἅδη.
Οὔτε ἡ ἀλάθητη σαϊτοχέρα μ’ ἔβαλε στά μέγαρα σημάδι
καί μέ θέρισε μέ τ’ ἀνέγγιχτα βέλη της,
οὔτε μέ βρῆκε καί μοῦ πῆρε τήν ζωή τά μέλη λυώνοντας
κάποια ἀπό κεῖνες τίς ἀρρώστειες τίς κατάρατες,
ἀλλά ὁ δικός σου μένα ὁ καημός, τοῦ νοῦ σου οἱ χάρες, Ὀδυσσέα μου,
ἡ τρυφεράδα τῆς καρδιᾶς σου, παλληκάρι μου,
τήν γλυκοπόθητη ζωή, αὐτά, μοῦ πῆραν.»

Σώπασε· κι ἐγώ βαθειά συνταραγμένος λαχταροῦσα
τῆς μάνας μου νά πιάσω τήν ψυχή, τῆς πεθαμένης.
Τρεῖς χύθηκα φορές, καί νά τήν πιάσω μ’ ἔσπρωχνε ἡ καρδιά μου,
μά πέταξε καί τίς τρεῖς μέσ’ ἀπ’ τά χέρια μου,
ἴδια σκιά ἤ κι ὄνειρο σάν νά ’ταν· κι ὅλο καί πιό βαθειά
σούβλιζε τήν καρδιά μου μένα ὁ πόνος.
Φώναξα, πέταξαν σάν πουλιά κατά κείνην τά λόγια μου:
«Γιατί δέν στέργεις, μάνα μου, στόν πόθο μου, γιατί δέν μένεις
νά σέ πιάσω, νά σφιχταγκαλιαστοῦμε ἄς εἶναι καί στόν Ἅδη,
τόν ὀδυρμό νά εὐχαριστηθεῖ ἡ καρδιά μας καί τόν θρῆνο;
Τί; εἴδωλο βλέπω, ἡ σεβάσμια πού μοῦ ’στειλε Περσεφόνη
γιά νά ὀδύρομαι ἀκόμη πιό πολύ καί νά στενάζω;»

Ἀμέσως μοῦ ἀποκρίθηκε ἡ σεβαστή μου μάνα:
«Ὠχού, παιδί μου βαρειόμοιρο, ὅσο κανείς ἄλλος στόν κόσμο!
Δέν εἶναι ἡ Περσεφόνη, ἡ θυγατέρα τοῦ Δία, πού σέ ξεγελᾶ,
ἀλλ' αὐτή 'ναι ἡ μοῖρα τῶν θνητῶν ὅταν κάποιος πεθάνει.
Ὅταν ἡ σπίθα σβύσει τῆς ζωῆς στ' ἄσπρα μέσα κόκκαλά του,
τίς σάρκες καί τά κόκκαλα δέν συγκρατοῦνε πιά τά νεῦρα,
ἀλλά τά καταλεῖ τό ἄγριο μένος τοῦτα τῆς φωτιᾶς πού λαμπαδιάζει,
ἐνῶ ἡ ψυχή, σάν νά 'ταν ὄνειρο, ἀνοίγοντας φτερά ἔχει πετάξει.
Ἀλλά στό φῶς, λαχτάρα μου, ὅσο πιό γρήγορα γύρνα στό φῶς.
Μά γνώρισέ τα κι ὅλα τοῦτα, νά τά ἱστορεῖς καί στή γυναίκα σου μιά μέρα.»

Λόγια τέτοια οἱ δυό μας ἐνῶ συναλλάζαμε σιμώσαν οἱ γυναῖκες
ἀπό τήν Περσεφόνη παρακινημένες τήν σεβάσμια,
ὅσες θυγατέρες ἦσαν καί κυράδες ἡρώων.
Σμῆνος γύρω ἀπό τό σκοτεινό αἷμα συνάζονταν
ἐνῶ δούλευε μένα ὁ νοῦς μου τήν κάθε μιά πῶς θά ρωτοῦσα.
Κι αὐτή ἡ βουλή πρόκρινε ὁ νοῦς μου πώς ἦταν καλύτερη:
Τραβῶντας τό μακρύ σπαθί ἀπ' τό γερό μερί μου
δέν ἄφηνα νά πιοῦν ὅλες μαζί ἀπό τό μαῦρο αἷμα
ἀλλά στή σειρά ἡ μιά τήν ἄλλη ἀκολουθῶντας.
Καί τίς ρωτοῦσα κάθε μιά νά πεῖ τό γένος της.

Τήν ἀρχοντογεννημένη εἶδα πρώτη τήν Τυρώ.
Βλαστάρι τοῦ Σαλμωνέα τοῦ περίλαμπρου εἶπε πώς εἶναι·
γυναῖκα του ὁ Κρηθέας, λέει, τήν εἶχε ὁ γιός τοῦ Αἰόλου.
Κορίτσι, ἐρωτεύτηκε ἕνα ποταμό, τόν θεϊκό Ἐνιπέα,
τό πιό καλλίρρυτο ποτάμι ὅλης τῆς γῆς, τέτοιο ποτάμι·
κι ὅλο στά ὡραῖα τρεχούμενα νερά τοῦ Ἐνιπέα πηγαινορχόταν.
Κι ἔγινε ἴδιος ποταμός ὁ σαλευτής τῆς γῆς κι ὁ κύριος,
καί συμπλαγιάσιανε στά στρουφιχτά νερά τῶν ἐκβολῶν του·
καί πορφυρό σηκώθηκε ὀλόγυρα ἕνα κῦμα, ἴσια μ' ἕνα βουνό,
καί λύγισε κι ἔκρυψε τόν θεό καί τήν θνητή γυναῖκα.
Κι ἔλυσε τήν ζώνη τῆς παρθένας, καί σ' ἔκσταση τήν ἔρριξε βαθειά.
Κι ἅμα τέλεσε τά ἔργα τῆς ἀγάπης ὁ θεός μαθές,
τῆς κράτησε ἀπαλά τό χέρι καί τῆς μιλοῦσε καί τῆς ἔλεγε:
«Μέσα στό φῶς, γυναῖκα, χαῖρε τῆς ἀγάπης,
κι ὅταν γυρίσει ὁ καιρός κι ἡ ὥρα ὅταν ἔρθει
λαμπρά παιδιά στόν κόσμο θά γεννήσεις·
- ἄκαρπα τά πλαγιάσματα δέν πᾶν τῶν ἀθανάτων -

ἔχε τα στό φτερό σου ἐσύ καί γλυκανάστησέ τα.
Γύρνα τώρα στό σπίτι, φύλα τό μυστικό, μήν ὀνομάσεις·
ὁ Ποσειδώνας μάθε εἶμαι ἐγώ ὁ κοσμοσείστης.»

Χάθηκε ἔπειτα στά κύματα κεῖνος μέσα τοῦ πελάγους.
Κι αὐτή τόν γόνο τοῦ θεοῦ ἐγκυμονῶντας,
τόν Πελία γέννησε καί τόν Νηλέα,πού ἄρχοντες τρανοδύναμοι
γίναν κι οἱ δυό στή δούλεψη τοῦ μεγάλου Δία.
Ὁ ἕνας στούς πλατειούς κάμπους βασίλευε τῆς Ἰωλκοῦ
κι ἦταν πλῆθος κοπάδια ζωντανά τό βιός του,
ὁ ἄλλος στά περιγιάλια ὅριζε τῆς Πύλου.
Τούς ἄλλους μέ τόν Κρηθέα γέννησε ἡ βασιλίς τῶν γυκαικῶν·
τόν Αἴσονα καί τόν Φέρητα καί τόν ἁρματοδρόμο Ἀμυθάονα.

Τήν θυγατέρα τοῦ Ἀσωποῦ εἶδα μετά, τήν Ἀντιόπη·
καυχιόταν πώς ἐπλάγιασε στήν ἀγκαλιά τοῦ Δία,
καί τοῦ γέννησε καί δυό παιδιά, τόν Ζῆθο καί τόν Ἀμφίονα.
Αὐτοί πρῶτοι τήν πόλη θεμελιώσαν τῆς ἑπτάπυλης Θήβας
καί τήν περίζωσαν μέ τείχη·
ἀτείχιστη δέν θά μποροῦσαν ὅσο κι ἄν ἦσαν τρανοδύναμοι,
στήν ἁπλόχωρη Θήβα νά κατοικοῦνε.

Εἶδα μετά τήν Ἀλκμήνη, τήν γυναῖκα τοῦ Ἀμφιτρίωνα,
πού στήν ἀγκάλη τοῦ μεγάλου Δία ἐρωτοσμίγοντας
τόν ἀτρόμητο γέννησε Ἡρακλῆ τόν λεοντόκαρδο.
Καί τοῦ ἀντρειωμένου Κρέοντα τήν θυγατέρα εἶδα, τήν Μεγάρα,
πού γυναῖκα του ὁ γιός τήν πῆρε τοῦ Ἀμφιτρίωνα, ὁ ἀκατάβλητος.

Εἶδα καί τήν μάνα τοῦ Οἰδίποδα, τήν ὄμορφη Ἐπικάστη.
Ἀνίδεη, τί τερατούργημα κάνει μήν ξέροντας,
ἔγινε γυναῖκα τοῦ γιοῦ της· ἀφοῦ ξέκανε μαθές αὐτός
τόν πατέρα του τήν πῆρε γυναῖκα του.
Ξάφνου μιά μέρα τά κάναν πασίγνωστα οἱ θεοί στούς ἄνθρώπους.
Ἀλλ’ αὐτός στήν πολυπόθητη Θήβα συνέχισε νά βασιλεύει
τῶν Καδμείων, σακατεμένος ἀπό τίς ὀλέθριες βουλές τῶν θεῶν·
κι ἐκείνη τίς πύλες διάβηκε τοῦ τρανοδύναμου Ἄδη.
Ἀλαλιασμένη ἀπό τήν λύπη, φριχτή πέρασε θηλειά στό λαιμό της
καί κρεμάστηκε στήν ἀψηλή μέσα τήν καμαρά της.
Κι ἄφησε πίσω της βάσανα κι ἄλλα βάσανα στόν δύστυχο,
κι ὅσα οἱ ἀδυσώπητες τελοῦν Ἐρινύες τῆς μάνας.

Εἶδα καί τήν Χλώρη τήν πεντάμορφη, πού γιά τήν ὁμορφιά της
μύρια δίνοντας δῶρα, γυναῖκα του τήν πῆρε ὁ Νηλέας.
Σνερνοθυγατέρα ἦταν τοῦ Ἀμφίονα, γιοῦ τοῦ Ἰάσου,
πού κραταιός βασίλευε κάποτε στόν Ὀρχομενό τῶν Μινύων.
Ἡ ἴδια στήν Πύλο βασίλευε, καί λαμπρά παιδιά στόν ἄντρα της γέννησε,
τόν Νέστορα καί τόν Χρόμιο καί τόν ἀγέρωχο τόν Περικλύμενο·
κι ἀναμεσά τους, τοῦ κόσμου τό θαύμασμα, τήν Πηρώ τήν τρισεύγενη,
πού ὅλοι τήν ποθοῦσαν καί τήν γύρευαν ἀπό τούς ὀλόγυρα τόπους.
Ἀλλά δέν θά τήν ἔδινε ὁ Νηλέας παρά μονάχα σέ κεῖνον
πού θά κατάφερνε νά τοῦ φέρει ἀπ’ τήν Φυλάκη
τ’ ἀδάμαστα γελάδια τοῦ ἀντροδύναμου Ἰφικλῆ,
φαρδειοκουτελάτα ζωντανά στριφτοκέρατα.
Κι ἕνας ὑποσχόταν μονάχα, ἕνας ἄμεμπτος μάντης
νά τά βάλει μπροστά νά τά φέρει· θεοῦ ὅμως μοῖρα σκληρή
τόν κατάδεσε κι ἀκατάλυτα δεσμά καί ἀγροῖκοι βουκόλοι.
Ἀλλ’ ὅταν πιά οἱ μέρες καί οἱ μῆνες κυλῶντας συμπληρωθῆκαν
καί οἱ ἐποχές κάναν τόν κύκλο τους καί γύρισε ὁ χρόνος,
τότε πιά τόν ἔλυσε ὁ ἀντροδύναμος Ἰφικλῆς,
ἀφοῦ τῆς Μοίρας τά γραμμένα τοῦ φανέρωσε ὅλα ὁ μάντης.
Κι ἦταν βουλή τοῦ Δία ἔτσι τοῦτα νά γίνουν.

Εἶδα καί τήν Λήδα, τήν γυναίκα τοῦ Τυνδάρεω,
πού δυό ἀντρειωμένα γέννησε μ’ αὐτόν παιδιά,
τόν Κάστορα τόν καβαλλάρη καί τόν πρωτοπυγμάχο Πολυδεύκη·
ζωντανούς τούς κρατεῖ καί τούς δυό ἡ ζωοδότρα γῆ στήν ἀγκαλιά της.
Τιμημένοι καί στά ἔγκατα μέσα τῆς γῆς ἀπ’ τόν Δία
ἄλλοτε ζοῦν, τήν μιά μέρα καί τήν παράλλη, ἄλλοτε πάλι πεθαίνουν·
καί τιμή ἴση μέ τῶν θεῶν ἀξιωθῆκαν.

Τήν Ἰφιμέδεια εἶδα μετά, τήν γυναῖκα τοῦ Ἄλωέα·
καυχιόταν πώς ἐρωτόσμιξε μέ τόν Ποσειδῶνα,
καί τοῦ γέννησε καί δυό παιδιά, πού λιγοστή στάθηκε ὅμως ἡ ζωή τους,
τόν Ὦτο τόν Ἰσόθεο καί τόν περιβόητο τόν Ἐφιάλτη.
Πανύψηλους τούς ἀνάστησε ἡ ζωοδότρα γῆ καί πανέμορφους
ὅσο κανείς, τόν περίφημο ἄν βγάλεις Ὡρίωνα·
ἐννιά ἦταν χρονῶν κι ἐννιά πήχεις φαρδειές ἦταν οἱ πλάτες τους,
κι ἐννιά ὀριές ψηλό τ’ ἀνάστημά τους.
Τέτοιοι πού ἦσαν ἀπειλοῦσαν ἄγρια νά πιάσουν ἀμάχη,
πολύβουο ν’ ἀνοίξουν πόλεμο, μέ τούς ἀθανάτους στόν Ὄλυμπο.

Τήν Ὄσσα βουληθήκαν νά βάλουν πάνω στόν Ὄλυμπο,
καί στήν Ὄσσα πάνω τό φυλλοθρόϊστο Πήλιο,
τόν Οὐρανό νά μπορέσουν νά φτάσουν.
Καί θά τό εἶχαν πετύχει, στήν ἀκμή ἄν φτάναν τῆς νιότης·
ἀλλά τούς θέρισε ὁ γιός τοῦ Διός καί τούς δύο, τό παιδί τῆς Λητοῦς
τῆς καλλίκομης, πρίν τό χνούδι στά μηνίγγια τους ἀπό κάτω ἀνθίσει,
σγουρό γένι τά μαγουλά τους πρίν νά σκεπάσει.

Καί τήν Φαίδρα εἶδα καί τήν Πρόκνη καί τήν ὄμορφη Ἀριάδνη,
θυγατέρα τοῦ βαρύγνωμου Μίνωα, πού τήν πῆρε κάποτε
ἀπ' τήν Κρήτη ὁ Θησέας στόν λόφο τῆς ἱερῆς Ἀθήνας νά τήν φέρει,
ἀλλ' ἀστόχησε· πρόφτασε καί τήν θέρισε ἡ Ἄρτεμη
στήν περίβρεχτη Δῖα, μετά ἀπό μαρτυριές τοῦ Διονύσου.

Καί τήν Μοῖρα εἶδα καί τήν Κλυμένη καί τήν στυγερή Ἐριφύλη,
πού γιά βαρύτιμο πρόδωσε χρυσάφι τόν ἄντρα της.
Ἀλλά νά τίς ἱστορήσω ὅλες δέν γίνεται, οὔτε κἄν τά ὀνόματά τους
νά πῶ, ὅσες θυγατέρες καί κυράδες εἶδα ἡρώων·
ἡ νύχτα θά σωνόταν πιό πρίν ἡ ἀθάνατη.
Ἄλλωστε εἶναι ὥρα γιά ὕπνο, εἴτε στό γρήγορο καράβι
πηγαίνοντας κοντά στούς συντρόφους μου, εἴτε κι ἐδῶ.
Τό κατευόδιο, στά χέρια εἶναι τῶν θεῶν καί στά δικά σας.»

Σώπασε, κι ἀπόμειναν ὅλοι βουβοί, καταμαγεμένοι,
ἀσάλευτοι, στό ἰσκιοστοιχειωμένο μέσα παλάτι.
Κι ἦταν ἡ Ἀρήτη ἡ χιονοβράχιονη πρώτη πού μίλησε:
«Φαίακες, πῶς κρίνετε βλέποντας τοῦτον τόν ἄντρα,
τήν μορφή, τό παράστημα, τόν ζυγισμένο τόν νοῦ του;
Ξένος εἶναι δικός μου, μοιράζεται ὅμως ὁ καθένας τήν τιμή.
Μή βιαστεῖτε λοιπόν νά τόν ἐξαποστείλετε, μήτε τά δῶρα,
σέ τόση πού 'ναι χρεία, νά λυπηθεῖτε· πολύ βιός ἄλλωστε
κείτεται μέ τήν χάρη τῶν θεῶν στ' ἀρχοντικά σας.»

Μιλῶντας τότε ὁ σεβάσμιος ἄρχοντας Ἐχένηος,
ὁ γηραιότερος μέσα στούς Φαίακες, τούς εἶπε:
«Φίλοι, δέν εἶναι ἔξω ἀπ' τίς προθέσεις καί τήν γνώμη μας
ὅσα ἡ σοφή βασίλισσά μας λέει· λοιπόν συγκατανεῦτε.
Λόγια ὅμως κι ἔργα ὁ Ἀλκίνοος, ὁ βασιλιάς, ἐδῶ ὁρίζει.»

Μίλησε τότε βρόντηξε ὁ Ἀλκίνοος:

«Βουλή μου ἡ βουλή της κι ἔτσι θά γινεῖ, ὅσο ζῶ ἐγώ
καί βασιλεύω στόν θαλασσόχαρο αὐτό λαό τῶν Φαιάκων.
Μά ἄς κάνει ὑπομονή ὁ ξένος, ὅσο κι ἄν ποθεῖ τόν νόστο
ἡ καρδιά του· μπορεῖ νά περιμένει ὡστόσο μέχρι αὔριο
ὥσπου τά δῶρα ὅλα πού θά τοῦ δώσω νά συνάξω.
Τό κατευόδιο ὅλοι θά γνοιαστοῦνε, καί πρό παντός ἐγώ
τά σκήπτρα πού κρατῶ ὅλης τῆς χώρας.»

Πῆρε τότε τόν λόγο ὁ πολύβουλος Ὀδυσσέας κι εἶπε:
«Ἀλκίνοε βασιλιά, τῆς χώρας ὅλης ἄρχοντα περίλαμπρε,
κι ἕνα ὁλόκληρο χρόνο ἄν μοῦ γυρεύατε ἐδῶ νά μείνω,
κι ἑτοιμάζατε τό κατευόδιο καί λαμπρά δίνατε δῶρα,
μετά χαρᾶς θά δεχόμουν, καί τό κέρδος θά ἦταν θαρρῶ μεγαλύτερο,
μέ πιό γεμᾶτα χέρια στήν γλυκειά πατρίδα μου νά φτάσω.
Πιό σεβαστός καί πιό ἀγαπητός θά ἤμουν σέ ὅλους,
ὅσοι θά βλέπαν νά ’χω γυρίσει πάλι στήν Ἰθάκη.»

Μίλησε τότε βρόντηξε ὁ Ἀλκίνοος:
«Ὀδυσσέα, στό πρόσωπό σου ἐμεῖς διόλου δέν βλέπουμε
κάποιον ἀπατεῶνα ψευτολόγο,
σάν τόσους καί τόσους ἡ μαύρη γῆ πού τρέφει,
πανσπερμία ἀνθρώπων πού σκαρώνουν τέτοια ψέματα,
πού δέν μπορεῖ νά βρεῖ κανένας ἄκρη.
Μά σένα ἔχει χάρη ὁ λόγος σου, τά νοήματά σου εἶναι λαμπρά,
καί ἀφηγήθηκες μέ τόση τέχνη σάν νά ’σουν ἀοιδός
τά δικά σου καί τῶν Ἀργείων ὅλων τά πάθη τά πικρά.
Ἀλλά σέ τοῦτο τώρα καθαρά καί ξάστερα ἀπάντησέ μου,
ἄν εἶδες κάποιους ἀπό τούς ἰσόθεους συντρόφους,
συμπολεμιστές σου στήν Τροία πού βρῆκαν ἐκεῖ πέρα τόν θάνατο.
Μακριά πολύ εἶναι ἡ νύχτα τούτη, ἀτέλειωτη, ὥρα δέν εἶναι
ἀκόμη γιά ὕπνο στό παλάτι· γιά τά θεσπέσια ἔργα μίλησέ μου.
Κι ὡς τήν θεία χαραυγή θά ξαγρυπνοῦσα, ἄν γιά χάρη μου
σύ θά βαστοῦσες νά ἱστορήσεις στό παλάτι τά πάθη σου.»

Πῆρε τότε τόν λόγο ὁ πολύβουλος Ὀδυσσέας κι εἶπε:
«Ἀλκίνοε βασιλιά, τῆς χώρας ὅλης ἄρχοντα περίλαμπρε,
ἔχουν τήν ὥρα τους τά λόγια τά πολλά, ἔχει τήν ὥρα του κι ὁ ὕπνος.
Ἄν ὅμως λαχταρᾶς κι ἄλλα ν’ ἀκούσεις, δέν θά σοῦ ἀρνηθῶ
ἐγώ τή χάρη κι ἄλλα θλιβερότερα ἀπό τοῦτα νά σοῦ πῶ·
συμφορές τῶν συντρόφων μου, αὐτῶν πού χάθηκαν μετέπειτα,

αὐτῶν πού γλύτωσαν ἀπό τήν πολυστέναχτη τήν σαϊτιά τῶν Τρώων,
ἀλλά χαλάστηκαν στόν γυρισμό ἀπό βουλή κακῆς γυναίκας.

Ὅταν πιά σκόρπισε, ἄλλη ἀπό ’δῶ κι ἄλλη ἀπό κεῖ,
τίς ψυχές τῶν θαλερῶν γυναικῶν ἡ ἁγνή Περσεφόνη,
σίμωσε ἡ ψυχή τοῦ Ἀγαμέμνονα, τοῦ γιοῦ τοῦ Ἀτρέα,
περίλυπη· κι ὀλόγυρα ἄλλες ἦταν συναγμένες ψυχές,
ὅσοι τόν χαλασμό καί τόν θάνατο βρῆκαν στό σπίτι τοῦ Αἴγισθου.
Κι εὐθύς ὡς ἤπιε μαῦρο αἷμα κεῖνος μέ γνώρισε
καί σέ γοερό ξέσπασε θρῆνο, χύνοντας βρύση τό δάκρυ.
Ἁπλώνοντας κατά μένα τά χέρια του λαχταροῦσε πολύ νά μέ φτάσει,
ἀλλά δέν τοῦ ’μενε δύναμη πιά οὔτε κεῖνο τό σφρῖγος,
πού ’χαν πρίν ὅταν ζοῦσε τά εὐλύγιστα μέλη του.
Τώρα σάν τόν εἶδα δάκρυσα, πλημμύρισε συμπόνια ἡ καρδιά μου·
φώναξα, πετάξαν σάν πουλιά κατά κεῖνον τά λόγια μου:
«Περίλαμπρε γιέ τοῦ Ἀτρέα, ἀρχιστράτηγε Ἀγαμέμνονα,
ποιά μοῖρα τάχα ἀνήλεου θανάτου σ’ ἀφάνισε;
ἀκατάσχετη θύελλα λυσσαλέων ἀνέμων μήπως ξεσήκωσε
ὁ Ποσειδώνας καί στόν πόντο μέσα μαζί μέ τά καράβια σέ σάρωσε;
ἤ μήπως στήν στεριά ἀνήμεροι σέ χάλασαν ἄντρες,
βόδια καί ὡραῖα κοπάδια προβάτων νά ξεκόψεις γυρεύοντας,
ἤ κάστρο νά πάρεις καί γυναῖκες ν’ ἀρπάξεις πολεμῶντας;»

Κι εἶπε κεῖνος παρευθύς ἀπαντῶντας στά λόγια μου:
«Ἀρχοντογεννημένε γιέ τοῦ Λαέρτη, πολυμήχανε Ὀδυσσέα,
οὔτε ἀκατάσχετη θύελλα λυσσαλέων ἀνέμων ξεσήκωσε
ὁ Ποσειδώνας καί στόν πόντο μέσα μαζί μέ τά καράβια μέ σάρωσε,
οὔτε στήν στεριά ἀνήμεροι μέ χάλασαν ἄντρες,
ἀλλά ὁ Αἴγισθος ἀπεργάστηκε τόν θάνατο καί τόν χαμό μου.
Ἐκεῖνος μέ σκότωσε μέ τήν γυναῖκα μου ἀνάθεμά την·
στό σπίτι γιά δεῖπνο μέ κάλεσε, νά δειπνήσω μοῦ ἔστρωσε,
κι ὅπως τό βόδι στό παχνί μέ κατάσφαξε.
Τέτοιο βρῆκα οἰκτρότατο θάνατο· κι ὀλόγυρα οἱ ἄλλοι συντρόφοι
ἀνέσπλαχνα σφάζονταν, χοῖροι ὅπως ἀσπροδοντάτοι
σέ βαθύπλουτου κάποιου καί τρανοδύναμου ἄντρα
ἤ γάμο ἤ γλέντι ἤ συμπόσιο μέγα περίλαμπρο.

Ἤδη πολλῶν ἀνδρῶν σκοτωμούς ἔχουν ἀντικρύσει τά μάτια σου,
ἄλλων μονομαχῶντας κι ἄλλων σέ ἄγριες φονικές μέσα συρράξεις·
ἀλλά θά σπάραζε ἡ καρδιά σου καί κεῖνα ἄν ἔβλεπες,

καθώς γύρω ἀπ' τό κροντήρι καί τά γεμᾶτα τραπέζια στό μέγαρο
μέσα κοιτόμαστε, στό δάπεδο πού ἄχνιζε ὅλο ἀπό τό αἷμα.
Καί τί φριχτή ἡ σπαραχτική πού ἄκουσα κραυγή τῆς Κασσάνδρας,
τῆς θυγατέρας τοῦ Πρίαμου, πού ἡ δολερή σκότωνε Κλυταιμνήστρα
στό πλάϊ μου· κι ἐγώ τά χέρια ὑψώνοντας ἔδερνα τή γῆ
καθώς κατάστηθα μαχαιρωμένος ψυχορραγοῦσα.
Κι ἡ σκύλλα αὐτή ἡ ξεδιάντροπη μ' ἄφησε κι ἔφυγε,
κι οὔτε νά μοῦ κλείσει τά μάτια οὔτε νά μοῦ συναρμόσει τά σαγόνια
δέν ἔστερξε, κι ἄς τραβοῦσα πιά γιά τόν Ἅδη.
Πιό τρομερό πιό ξεδιάντροπο δέν ὑπάρχει ἄλλο στόν κόσμο
ἀπ' τήν γυναῖκα πού τέτοιες θά βάλει δουλειές μέ τόν νοῦ της.
Ἕνα τέτοιο ἄτιμο ἔργο καί κείνη μελέτησε,
φόνο γιά τόν ἄντρα πού στεφανώθηκε ἀφοῦ ἀπεργάστηκε.

Κι ἐγώ πού ἔλεγα πώς καλόδεχτος στό σπίτι μου θά 'φτανα,
χαρά στά παιδιά μου καί στούς δούλους μου φέρνοντας!
Κι αὐτή ἡ πανοῦργα διαβολεμένη γυναῖκα ἔθαψε στήν καταισχύνη
καί τήν ἴδια κι ὅλο τό θῆλυ γένος τῶν γυναικῶν
πού θά 'ρθουν μετέπειτα, τίμια κάποια κι ἄς εἶναι.»

Ἔπαψε, κι εἶπα τότ' ἐγώ ἀπαντῶντας στά λόγια του:
«Ἀλλοίμονο! Ἀμείλιχτος τῶντι ἐχθρός ἀποδείχθηκε
ἐξ ἀρχῆς ὁ παντεπόπτης ὁ Δίας γιά τοῦ Ἀτρέα τό γένος,
μέσα ἀπό τίς γυναικεῖες βουλές τήν βουλή του τελῶντας.
Πόσοι καί πόσοι ἐξ αἰτίας τῆς Ἑλένης χαθήκαμε,
καί τί δολερό δίχτυ σοῦ 'κλωσε ἡ Κλυταιμνήστρα μακριά ὅσο ἤσουν!»

Καί παρευθύς ἀπαντῶντας κεῖνος στά λόγια μου εἶπε:
«Γι αὐτό λοιπόν τώρα καί σύ ἤπιος ποτέ σέ γυναῖκα μήν εἶσαι·
μήτε νά τῆς ξεφανερώνεις τά πάντα πού ἔχεις στό νοῦ σου,
ἀλλά ἕνα μέρος μόνον νά φανερώνεται καί κρυφό τό ἄλλο νά μένει.
Ἀλλά σύ δέν κινδυνεύεις ἀπό γυναῖκα νά πᾶς, Ὀδυσσέα·
γνωστική μαθές εἶναι πολύ καί πιστή καί καλόγνωμη
τοῦ Ἰκάριου ἡ θυγατέρα, ἡ περίσσια συνετή Πηνελόπη.
Νιόνυφη τότε τήν ἀφήσαμε πίσω ἐμεῖς κινῶντας νά πᾶμε
στόν πόλεμο, καί μωρό ἦταν ὁ γιός σου στό στῆθος της.
Αὐτός πού μές τίς συνάξεις τῶν ἀντρῶν ἔχει τώρα τήν θέση του,
ὄλβιος· μέ τί χαρά θά τόν δεῖ ὁ πατέρας του ὅταν γυρίσει,
καί στοῦ πατέρα του κεῖνος πῶς θά ριχτεῖ τήν ἀγκάλη, ὡς εἶναι ἡ τάξη!
Μά ἡ δική μου γυναῖκα δέν μ' ἄφησε οὔτε τό γιό μου

νά χορτάσουν τά μάτια μου· πιό πρίν καί τόν ἴδιο μέ ξέκανε.
Κάτι ἄλλο τώρα θά σοῦ πῶ καί βάλ'το καλά στό μυαλό σου:
Κρυφά, ὄχι στά φανερά, στήν πατρική σου γῆ τό καράβι ν' ἀράξεις·
γιατί οἱ πιστές πιά γυναῖκες σωθῆκαν.

Ἀλλά σέ τοῦτο τώρα καθαρά καί ξάστερα ἀπάντησέ μου·
ἄν ἀκοῦτε νά βρίσκεται κάπου ζωντανό τό παιδί μου,
μπορεῖ στόν Ὀρχομενό ἤ στά περιγιάλια τῆς Πύλου,
ἤ μπορεῖ στό σπίτι τοῦ Μενελάου στούς κάμπους τῆς Σπάρτης.
Ο Ορέστης, τό ἀρχοντόπουλο, εἶναι πάνω στή γῆ,
ὄχι, δέν ἔχει ἀκόμη πεθάνει.»

Σώπασε, κι εἶπα τότε 'γώ ἀπαντῶντας στά λόγια του·
«Γιέ τοῦ Ἀτρέα, γιά τοῦτα τί μέ ρωτᾶς;
ἄν ζεῖ αὐτός ἤ ἄν ἔχει πεθάνει δέν κατέχω·
κι εἶναι κακό ἀερολογίες κανείς ν' ἀραδιάζει.»

Ἔτσι λόγια θλιβερά συναλλάζοντας οἱ δυό μας στεκόμαστε,
βουτηγμένοι στό δάκρυ, περίλυποι.
Ἦλθε τότε ἡ ψυχή τοῦ Ἀχιλλέα, τοῦ γιοῦ τοῦ Πηλέα,
καί τοῦ Πάτροκλου ἡ ψυχή καί τοῦ ἄμεμπτου Ἀντιλόχου,
καί τοῦ Αἴαντα, πού ἦταν ὁ πιό ἀρρενωπός, ὁ πιό γιγαντόσωμος
μές τούς Δαναούς, μετά τόν ἄμεμπτο γιό τοῦ Πηλέα.
Παρευθύς ἡ ψυχή τοῦ φτεροπόδαρου Αἰακίδη μέ γνώρισε,
σπαραχτικά πετάξαν σάν πουλιά κατά μένα τά λόγια του:
«Ἀρχοντογεννημένε γιέ τοῦ Λαέρτη, πολυμήχανε Ὀδυσσέα,
ἀπόκοτε, τί ἔργο ἀκόμη τρανότερο θά σκαρώσει τάχα ὁ νοῦς σου;
ποῦ βρῆκες τήν τόλμη νά κατέβεις στόν Ἅδη, τά φαντάσματα
ὅπου κατοικοῦν τῶν νεκρῶν, τά εἴδωλα τῶν πεθαμένων;»

Κι εἶπα τότ' ἐγώ ἀπαντῶντας στά λόγια του:
«Ἀχιλλέα, γιέ τοῦ Πηλέα, ὑπερέξοχο παλληκάρι τῶν Ἀχαιῶν,
χρεία μ' ἔφερε, ἦρθα νά συμβουλευτῶ τόν Τειρεσία,
στήν κακοτράχαλη Ἰθάκη πῶς θά γινόταν κάποτε νά φτάσω.
Στή χώρα μαθές τῶν Ἀχαιῶν ἀκόμη δέν ζύγωσα
οὔτε τά χώματα πάτησα ἀκόμη τῆς γῆς μου,
ἀλλά ἀκατάπαυτα παραδέρνω μές τά βάσανα.
Πιό μακάριος ἀπό σένα ὅμως, Ἀχιλλέα, οὔτε πρίν στό παρελθόν
κάποιος ὑπῆρξε οὔτε θά ὑπάρξει ἀσφαλῶς καί στό μέλλον.
Ἴσα μέ τούς θεούς σέ τιμούσαμε πρίν ζωντανό οἱ Ἀργεῖοι,

καί τώρα πάλι ἐδῶ τρανός μές τούς νεκρούς βασιλεύεις.
Γι αὐτό μήν θλίβεσαι πού πέθανες καί μήν στενάζεις, Ἀχιλλέα.»

Κι εἶπε κεῖνος παρευθύς ἀπαντῶντας στά λόγια μου:
«Μή, μή μοῦ ἐξωραΐζεις τόν θάνατο, περίλαμπρε Ὀδυσσέα.
Κάλλιο πάνω στήν γῆ παραγιός σ' ἕναν ἄκληρο, βιός πολύ κι ἄς μήν ἔχει,
παρά στό βασίλειο τῶν νεκρῶν βασιλιάς ὅλων τῶν πεθαμένων.
Ἀλλά γιά τόν ἀκριβό τόν γιό μου πές μου τί ξέρεις·
μπῆκε στόν πόλεμο πρῶτος μές τούς πρώτους νά βγεῖ ἤ μήπως ὄχι;
Γιά τόν ἄμεμπτο πές μου Πηλέα ἄν ἔχεις κάτι μάθει·
παραμένει ὁ τιμημένος βασιλιάς τῶν μυριάδων Μυρμηδόνων,
ἤ τοῦ ἔχουν καταβάλει τά γερατειά χέρια καί πόδια,
κι οὔτε πού τόν λογαριάζουν πιά στή Φθία μέσα καί στήν Ἑλλάδα.
Δέν εἶμαι ἐγώ μαθές συμπαραστάτης του κάτω ἀπ' τό φέγγος τοῦ ἥλιου,
τέτοιος πού ἤμουν κάποτε στούς κάμπους τῆς Τροίας,
ὅταν πλῆθος θέριζα ἀντρειωμένων,ὑπερμαχῶντας τῶν Ἀργείων.
Τέτοιος ἄν γινόταν νά 'ρχόμουν ἔστω γιά λίγο στοῦ πατέρα τά δώματα,
ποιόν μά ποιόν δέν θά 'κανα νά μισήσει τό μένος μου,
τ' ἀνίκητα χέρια μου, ἀπ' ὅσους καί κεῖνον καταφρονοῦν
καί τό ἀξίωμά του δέν λογαριάζουν.»

Κι εἶπα τότ' ἐγώ ἀπαντῶντας στά λόγια του:
«Γιά τόν ἄμεμπτο Πηλέα μή μέ ρωτᾶς, τίποτε ἀλήθεια δέν ξέρω·
γιά τόν ἀκριβογιό σου ὅμως τόν Νεοπτόλεμο
τήν πᾶσα ἀλήθεια θά σοῦ πῶ, ὡς μοῦ γυρεύεις.
Ὁ ἴδιος ἐγώ τόν ἔφερα σέ κοῖλο πάνω σύμμετρο καράβι
ἀπ' τήν Σκῦρο, μέ τούς Ἀχαιούς νά σμίξει τούς ἀτρόμητους.
Κι εἶναι ἀλήθεια πώς στίς συνελεύσεις γύρω ἀπό τό κάστρο τῆς Τροίας,
πρῶτος αὐτός ἔπαιρνε πάντα τόν λόγο κι ὡς ὁμιλητής δέν ἀστοχοῦσε·
μόνον ὁ ἰσόθεος Νέστορας κι ἐγώ θαρρῶ ὑπερείχαμε.
Κι ὅταν πάλι στό πεδίο τῆς μάχης πολεμούσαμε τούς Τρῶες οἱ Ἀχαιοί,
δέν ἔμενε ποτέ μές τό πλῆθος οὔτε μές τούς προμάχους, ἀλλά μπροστά
πολύ προχωροῦσε, μή λυγῶντας μπροστά σέ κανέναν τό μένος του·
καί πολλούς θέριζε ἄντρες στίς φονικές μέσα ἄγριες μάχες.
Μά νά μιλήσω γιά ὅλους δέν γίνεται οὔτε τά ὀνόματά τους νά πῶ,
τόσους καί τόσους πού θέρισε ὑπερμαχῶντας τῶν Ἀργείων·
ἀλλ' ὁποῖον ἄντρα γκρέμισε μέ τό χάλκινο δόρυ, τόν γιό τοῦ Τήλεφου,
τόν ἥρωα Εὐρύπυλον! Κι ὀλόγυρά του πολλοί συντρόφοι Κητειανοί
γιά τά γυναίκεια σκοτώνονταν δῶρα. Ὁμορφότερον ἄντρα ἀπό κεῖνον
δέν εἶδα παρεκτός τόν θεόμορφο Μέμνονα.

Κι ὅταν πάλι στό ἄλογο μέσα κλειστήκαμε, ὁ Ἐπειός πού τεχνούργησε,
οἱ πιό ἀντρειωμένοι Ἀργεῖοι, κι εἶχα ’γώ τό πρόσταγμα σ’ ὅλα,
πότε ν’ ἀνοίξω πότε νά κλείσω τήν στέρεη κρύπτη,
ἐκεῖ τότε οἱ ἄλλοι ἀρχηγοί καί σύμβουλοι τῶν Δαναῶν δέν παύαν
νά σφουγγίζουν τά δάκρυα τους, καί τρέμαν τοῦ καθενός τά ποδάρια.
Μά κεῖνον δέν τόν εἶδαν ποτέ μά ποτέ μένα τά μάτια μου
οὔτε τό πανωραῖο νά χλωμιάζει πρόσωπό του,
οὔτε ἕνα δάκρυ νά σφουγγίξει στά μάγουλά του·
κι ὅλο μέ ἱκέτευε πάλι καί πάλι ἀπό τό ἄλογο ἔξω νά βγεῖ,
καί τήν λαβή καιγόταν τοῦ ξίφους καί τό χαλκόβαρο δόρυ ν’ ἀδράξει,
κακά γιά τούς Τρῶες μελετῶντας πάντα ὁ νοῦς του.
Ἀλλ’ ὅταν πιά τοῦ Πριάμου τό ἀπόγκρεμο κουρσέψαμε κάστρο,
μερτικό ἀπ’ τήν λεία καί λαμπρά ἔπαθλα παίρνοντας,
σάλπαρε μέ τό καράβι ἀπείραχτος,
οὔτε ἀπό αἰχμή χαλκοῦ χτυπημένος οὔτε ἐκ τοῦ σύνεγγυς λαβωμένος,
ὅπως τόσα καί τόσα γινόνται στόν πόλεμο,
στή σύγχυση μέσα καί στή μάνητα τῆς μάχης.»

Σώπασα· καί ἡ ψυχή τοῦ φτεροπόδαρου Αἰακίδη μέ μακριές
δρασκελιές στό ἀσφοδελό μέσα γυρνοῦσε λειβάδι,
ὅλο χαρά γιά τόν γιό του πού λαμπρό παλληκάρι εἶπα πώς εἶναι.

Κι ἄλλες κι ἄλλες ψυχές τῶν νεκρῶν, εἴδωλα τῶν πεθαμένων,
στεκόνταν περίλυπες, καί ρωτάγαν κάθε μιά γιά τίς ἔγνοιες της.
Ἔρμη καί μόνη ἡ ψυχή τοῦ Τελαμώνιου Αἴαντα
εἶχε ἀποτραβηχτεῖ χολωμένη ἀπόμακρα,
ἐξ αἰτίας τῆς νίκης ἐκείνης ἐγώ πού τόν νίκησα
στήν Κρίση ἐκεῖ στά καράβια γιά τοῦ Ἀχιλλέα τά ὅπλα.
Ἀθλοθέτις ἦταν ἡ σεβάσμια μάνα του, καί κριτές
οἱ θυγατέρες ἦσαν τῶν Τρώων καί ἡ Ἀθηνᾶ ἡ Παλλάδα.
Ποτέ μά ποτέ νά μήν ἔσωνα νά νικήσω σ’ ἕναν τέτοιο ἀγώνα·
αὐτά γιατί γίναν αἰτία μιά τέτοια κεφαλή νά φάει τό χῶμα,
τόν Αἴαντα, τό πιό ὄμορφο, τό πιό ἀντρειωμένο παλληκάρι
μές τούς Δαναούς, μετά τόν ἀπαράμιλλο γιό τοῦ Πηλέα.
Μειλίχιος ἐγώ διαλλακτικός πρός τόν ἥρωα φώναξα:
«Αἴαντα, τοῦ Τελαμώνα γιέ τοῦ περίλαμπρου,
δέν ἔμελλες λοιπόν οὔτε πεθαίνοντας νά λησμονήσεις
τό μένος σου ἐναντιά μου γιά τ’ ἅρματα κεῖνα πανάθεμά τα.
Συμφορά τ’ ἀθλοθετήσαν οἱ θεοί στούς Ἀργείους νά φέρουν,

τέτοιος ἀφοῦ ἕνας πύργος μας χάθηκες· ὁ θάνατός σου
σέ πένθος βύθισε βαρύ κι ἄσωστο τούς Ἀχαιούς,
ἴσια μέ τό παλληκάρι τοῦ Πηλέα, τόν Ἀχιλλέα, σέ κλάψαμε.
Οὐδ’ ἄλλος κανείς αἴτιος, ἀλλ’ ὁ Δίας ἀπό ἔχθρα
γιά τῶν κονταρομάχων Δαναῶν τό στράτευμα θανάσιμη,
τήν δική σου σφράγισε ἀμετάκλητα μοῖρα.
Κόπιασε, βασιλιά, τί ἔχω νά σοῦ πῶ ν’ ἀκούσεις·
δάμασε πιά τήν ὀργή, τήν τόση περηφάνεια τῆς καρδιᾶς σου.»

Μά ἀπόκριση δέν ἔδωσε κεῖνος καμμία στά λόγια μου·
στό ἔρεβος διάβηκε μαζί μέ τίς ἄλλες ψυχές τῶν νεκρῶν,
τά εἴδωλα τῶν πεθαμένων.
Μπορεῖ ὅμως κι ἄς ἦταν χολωμένος νά μοῦ μίλαγε,
μπορεῖ νά τοῦ μιλοῦσα πάλι κι ἐγώ· ἀλλ’ ἄναβε τά σωθικά μου
μένα ὁ πόθος κι ἄλλες νά ἰδῶ ψυχές ἀποθαμένων.

Εἶδα πράγματι ἐκεῖ τόν Μίνωα, τόν λαμπρό γιό τοῦ Δία, σκῆπτρο
κρατῶντας χρυσό, δικαστή μές στούς νεκρούς, θρονιασμένον·
κι αὐτοί, ἄλλοι καθισμένοι κι ἄλλοι ὀρθοί, ρωτοῦσαν τόν ἄνακτα
ποιός ἔχει δίκηο νά κρίνει,στά δώματα μέ τίς πλατειές πύλες τοῦ Ἅδη.

Φάνταξε μετά στά μάτια μου ὁ Ὠρίωνας, πελώριος,
τσοῦρμο νά κυνηγάει τά θεριά στό ἀσφοδελό μέσα λειβάδι·
αὐτά πού ὁ ἴδιος εἶχε θερίσει στ’ ἀντροβάδιστα ὄρη,
πάγχαλκο ρόπαλο, πάντα ἀρράγιστο, κρατῶντας στά χέρια.

Εἶδα καί τόν Τιτυό, τῆς Γῆς παιδί τῆς πανένδοξης,
φαρδύς - πλατύς νά κείτεται στό χῶμα. Ἐννιά σποριές ἔπιανε τόπο,
καί δυό γύπες ἀπό τήν μιά καί τήν ἄλλη πλευρά καθισμένοι
τοῦ κατατρώγαν τό συκώτι, στά σπλάχνα του τό ράμφος βουτῶντας.
Κι οὔτε πού κουνοῦσε τά χέρια του νά τούς ἀποδιώξει.
Ἄπλωσε μαθές χέρι στήν Λητώ, τήν ξακουστή μνηστή τοῦ Δία,
γιά τά Πυθικά καθώς τραβοῦσε κείνη τά μέρη,
μέσα ἀπό τά λαμπρά χοροστάσια τοῦ Πανοπέα.

Εἶδα ναί καί τόνΤάνταλο καί τί μαρτύριο φριχτό περνοῦσε.
Σέ λίμνη μέσα στεκόταν ὀρθός, καί τοῦ ’φτανε τό νερό ὡς τό γένι·
καιγόταν τῆς δίψας, νά πιεῖ ὅμως δέν δυνόταν νά φτάσει.
Ὅσες φορές μαθές ἔσκυβε νά πιεῖ φλογισμένος ὁ γέροντας,
τόσες φορές ἀνάπινε τό νερό ἡ γῆ, ἀφανιζόταν·

κι ἔχασκε γύρω ἀπ' τά πόδια του ὁ μαῦρος βυθός,
κατάξερος ἀπό τήν βουλή κάποιου δαίμονα.
Δέντρα, καμπαναριά τά κλαριά πού ρίχναν στά ὕψη,
κρεμάγαν ἁρμαθιές τούς καρπούς πάνωθέ του.
Τί ἀχλαδιές καί τί ροδιές καί μελιστάλαχτες συκιές
χρυσομηλιές καί ἀσημιές ἐλιές γλαυκοματοῦσες!
Μά κάθε φορά πού ἄπλωνε τά χέρια νά τά πιάσει ὁ γέροντας,
ἀέρας φύσαγε καί τά παιρνε ψηλά στά βαθύσκιωτα νέφη.

Εἶδα ναί καί τόν Σίσυφο καί τί μαρτύριο σκληρό περνοῦσε.
Ἕνα πελώριο βράχο βάσταζε καί μέ τά δυό του,
κι ἀντιστύλι τά χέρια καί τά πόδια του βάνοντας,
σέ λόφο κατά πάνω μοχθοῦσε νά σπρώξει τόν βράχο.
Μά κάθε φορά πού ἦταν ἕτοιμος νά ὑπερβεῖ τήν κορυφή του,
πίσω τόν ἔπαιρνε τό βάρος ἀκράτητο·
κι ἄειντε πάλι στήν κοιλάδα κυλοῦσε ἡ ξεδιάντροπη πέτρα.
Ὅμως αὐτός στόν ἀγῶνα ξανά τεντωμένος νά σπρώχνει·
κι ἔτρεχε ποτάμι ὁ ἱδρώτας ἀπό τά μέλη του,
καί πήγαινε σύννεφο κατά τήν κεφαλή του ἡ σκόνη.

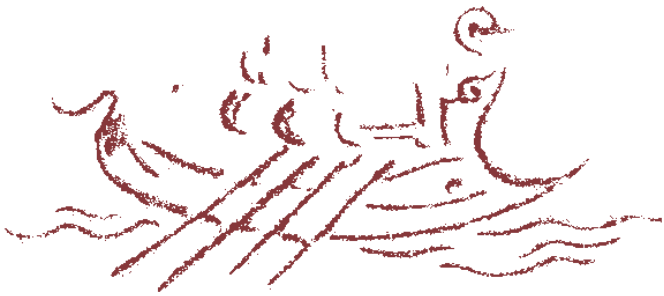
Η Ηράκλεια ρώμη φάνταξε στό νοῦ μου μετά, τό εἴδωλό του·
αὐτός μαθές μέ τούς ἀθάνατους τέρπεται θεούς στίς πανδαισίες,
κι ἔχει τήν λιγναστράγαλη Ἥβη ταίρι τήν ἀμάραντη,
τήν θυγατέρα τοῦ μεγάλου Δία καί τῆς χρυσοσάνδαλης Ἥρας.
Ἀλλ' ἐδῶ ἡ κλαγγή τόν κύκλωνε τῶν νεκρῶν, σάλαγος ὅπως πουλιῶν
πού φτεροκοποῦν δῶθε κεῖθε σκιαγμένα.
Κι αὐτός σάν τήν μαύρη φάνταζε νύχτα, τό δοξάρι γυμνό μέ τήν σαΐτα
στήν κόρδα κρατῶντας, ἄγρια ὀλόγυρά του κοιτάζοντας,
ἕτοιμος λές πάντα νά ρίξει.
Περασμένος στά στήθη του ἀορτήρας ἦταν τρομαχτικός,
χρυσός τελαμώνας, ἔργα ὅπου ἦταν σμιλεμένα θεσπέσια,
ἀρκοῦδες καί ὀρεσίβιοι κάπροι καί λιοντάρια σπινθηροβόλα,
καί συρράξεις κι ἀμάχες καί φόνοι καί ἀντρῶν σκοτωμοί.
Τέτοιο ἔργο τέχνης δέν μεταγίνεται μήτε νά τεχνουργήσει
ἄλλο τι θά δυνόταν,
ὅποιος στόν τελεμώνα κεῖνον εἶχε ὅλη τήν τέχνη του καταθέσει.

Μόλις μ' ἀντικρύσαν τά μάτια του, ἀμέσως κεῖνος μέ γνώρισε,
σπαραχτικά πετάξαν σάν πουλιά κατά μένα τά λόγια του:
«Ἀρχοντογεννημένε γιέ τοῦ Λαέρτη, πολυμήχανε Ὀδυσσέα,

τί μαύρη μοῖρα σοῦ λαχε καί σένα νά τραβήξεις, βαρειόμοιρε,
ὡσάν αὐτήν πού ζεύτηκα κι ἐγώ κάτω ἀπ' τό φέγγος τοῦ ἥλιου!
Τί κι ἄν ἤμουν παιδί τοῦ Διός, τοῦ γιοῦ τοῦ Κρόνου,
ἄπειρα ἦσαν παρά ταῦτα τά βασανά μου.
Σ' ἄντρα πάρα πολύ κατώτερου τήν δούλεψη ἤμουν,
πού δύσκολους ἄθλους μ' ἔβαλε σκληρούς νά κάνω.
Κάποτε μ' ἔστειλε κι ἐδῶ, τόν σκύλο νά τοῦ φέρω ἀπ' τόν Ἅδη·
ἄθλος μαθές ἀπ' αὐτόν δυσκολότερος δέν φανταζόταν
νά ὑπάρχει πιά ἄλλος γιά μένα. Καί τά βαλα ἐγώ μαζί του
καί τόν νίκησα καί σούρνοντας τόν ἔφερα ἀπ' τόν Ἅδη·
κι εἶχα τόν Ἑρμῆ συμπαραστάτη καί τήν γλαυκομάτα Παλλάδα.»

Διάβηκε στ' ἄδυτα ἔπειτα κεῖνος πάλι τοῦ Ἅδη.
Ὅμως ἐγώ ἐκεῖ ἐπί τόπου ἀσάλευτος, κάποιος ἀκόμη
ἀπ' τούς παληούς χαμένους ἥρωες προσμένοντας νά 'ρθει.
Μπορεῖ πράγματι νά 'βλεπα κι ἀκόμη παληότερους ἄντρες πού ἤθελα,
τόν Θησέα ὅπως καί τόν Πειρίθοο, τῶν θεῶν τέκνα περίλαμπρα.
Ἀλλά πρίν μέ κυκλώσαν χίλια μύρια ἔθνη νεκρῶν
μέ μιά ἰαχή φριχτή, καταχθόνια. Χλώμιασα, πανικός μέ κυρίεψε,
τήν φριχτή Κεφαλή, τό δεινό Γοργώνειο τέρας,
μήν ἀπ' τόν Ἅδη μοῦ στείλει ἡ Μεγάλη Κυρά Περσεφόνη.

Ὁλοταχῶς στό καράβι· πρόσταξα τούς συντρόφους
ν' ἀνεβοῦν, νά λύσουν τίς πρυμάτσες, νά φύγουμε.
Κι αὐτοί μέσα πηδῶντας, στά ζυγά παίρνανε πάραυτα θέσεις.
Καί τό μαῦρο καράβι στοῦ Ὠκεάνειου ποταμοῦ
τό λάλο τ' ἀρμένιζε κῦμα, ἡ κωπηλασία στήν ἀρχή
κι ἀγαλλόμενο ἀεράκι μετέπειτα οὔριο.

Σειρῆνες – Σκύλλα –Χάρυβδη –Τά βόδια τοῦ Ἥλιου

Ἀφήνοντας τό ρεῦμα τοῦ Ὠκεάνειου ποταμοῦ τό καράβι,
ἀνοίχτηκε στήν πλατωσιά τοῦ πολυκύμαντου πελάγου,
στό νησί τῆς Αἴας ἔχοντας βάλει πλώρη νά φτάσει.
Ἐκεῖ ’ναι τῆς αἰθερογέννητης Αὐγῆς ἡ κατοικιά,
τά χοροστάσια της, οἱ ἐξαίσιες ἀνατολές τοῦ Ἥλιου.
Ἐκεῖ σάν φτάσαμε σύραμε στήν ἀμμουδιά τό καράβι,
καί βγήκαμε καί μεῖς νά πλαγιάσουμε στήν στεριά.
Προσμένοντας τήν χαραυγή ἀποκοιμηθήκαμε στ’ ἀκρογιάλι.

Χαράζοντας ἡ ροδοδάχτυλη Αὐγή στόν Οὐρανό,
ἔστειλα πάραυτα ἐγώ συντρόφους στό παλάτι τῆς Κίρκης,
νά πᾶν νά φέρουν τό νεκρό σῶμα τοῦ πεθαμένου Ἐλπήνορα.
Κόψαμε χοντρά ξύλα παρευθύς, κι ἐκεῖ στό πιό περίοπτο
ἀκροτόπι τῆς ἀκτῆς, περίλυποι, βουτηγμένοι στό δάκρυ,
θάψαμε τελετουργικά τό παλληκάρι.
Κι ὅταν πιά εἶχε καεῖ ὁ νεκρός καί μαζί τ’ ἅρματά του,

τύμβο σηκώσαμε κι ἐπιτύμβια στήσαμε στήλη,
καί μπήξαμε τό καλοδουλεμένο κουπί στήν κορυφή του.

Κι ἐνῶ ἐμεῖς αὐτά μέ τάξη τελούσαμε, δέν διέφυγε τῆς Κίρκης
πώς γυρίσαμε ἀπ' τόν Ἅδη, ἀλλά κατέφτασε, ντυμένη, στολισμένη,
καί μᾶς βρῆκε· μέ τίς παρακόρες της μαζί πού κουβαλοῦσαν
ψωμί καί κρέατα πλήθια καί κόκκινο ἀστραφτερό κρασί.
Στάθηκε στή μέση τῆς ὀμήγυρης κι εἶπε ἡ τρισεύγενη θεά:
«Τί ἀποκοτιά κι αὐτή, ἀθεόφοβοι, νά κατεβεῖτε ζωντανοί στόν Ἅδη!
Διπλοθάνατοι σεῖς, ὅταν μιά φορά οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι πεθαίνουν.
Μά ἐλᾶτε τώρα, φᾶτε ψωμί, πιέτε κρασί, χαρεῖτε ἐδῶ ὀλημερίς,
καί σάν χαράξει ἡ αὐγή καί φέξει, σαλπάρετε.
Τόν δρόμο θά σᾶς δείξω ἐγώ κι ὅλα θά σᾶς φανερώσω τά σημάδια,
παγίδες γιά ν' ἀποφύγετε ὀλέθριες στή θάλασσα ἤ στή στεριά,
κι ἀπ' τά βάσανα νά γλυτώσετε καί τίς συμφορές.»

Αὐτά 'πε, κι ἀνταποκρίθηκε πρόθυμα ἡ περήφανη ψυχή μας.
Στρωμένοι ὅλη κείνη τήν μέρα ὥσπου νά δύσει ὁ ἥλιος
τρώγαμε καί πίναμε κρέατα πλήθια κι ἄφθονο γλυκό κρασί.
Κι ὁ ἥλιος σάν βασίλεψε κι ἔπεσε τό σκοτάδι,
αὐτοί πλάϊ στίς πρυμάτσες τοῦ καραβιοῦ κοιμηθήκαν,
καί κείνη πιάνοντάς με ἀπ' τό χέρι μέ πῆρε παράμερα
ἀπ' τούς λατρευτούς μου συντρόφους, πλάγιασε πλάϊ μου,
καί μέ ρωτοῦσε τά καθέκαστα.
Κι ἐγώ τῆς ἀνιστόρησα καταλεπτῶς μέ τήν σειρά τά πάντα.
Μίλησε τότε καί μοῦ εἶπε ἡ σεβάσμια Κίρκη:
«Πᾶνε πιά ὅλα τοῦτα πήρανε τέλος· ἀλλ'ἄκουσε τώρα
τί ἔχω ἐγώ νά σοῦ πῶ, κι ὁ ἴδιος ὁ θεός θά στά θυμίσει.
Στίς Σειρῆνες πρῶτα θά φτάσεις πού ὅλους μαγεύουν μαθές
τούς ἀνθρώπους, στό νησί τους ὅποιος κι ἄν φτάσει.
Ὅποιος ἀνύποπτος πλησιάσει κι ἀκούσει τήν λαλιά τῶν Σειρήνων,
γυρισμό πιά γι αὐτόν στήν πατρίδα δέν ἔχει,οὔτε καλωσορίσματα
ἀπ' τήν γυναίκα του οὔτε χαρές ἀπ'τά μικρά παιδιά του·
ἀλλά τόν μαγεύουν μέ τό λιγερόφωνο τραγούδι τους οἱ Σειρῆνες
σέ λειβάδι μέσα καθισμένες· κι ὀλόγυρα σωρός σκελετοί
σηπομένων ἀνθρώπων, κόκκαλα μόνον καί πετσιά φθαρμένα.
Μά σύ προσπέρασέ τες, μάλαξε μελιστάλαχτο κερί καί βούλωσε
τ' αὐτιά τῶν συντρόφων σου, κανείς νά μήν ἀκούσει ἀπ' τούς ἄλλους.
Ὁ ἴδιος σύ μπορεῖς ν' ἀκούσεις ἄν τό θέλεις, ἀφοῦ σέ δέσουν

χεροπόδαρα μές στό γοργόδρομο καράβι, ὀρθόν στό κατάρτι,
καί πάνω του τά σχοινιά νά σφιχτοδέσουν,
τῶν Σειρήνων γιά ν' ἀκοῦς τήν λαλιά καί ν' ἀγάλλεσαι.
Κι ἄν ἱκετεύεις κι ἄν προστάζεις τούς συντρόφους νά σέ λύσουν,
αὐτοί μέ πιό πολλά τότε δεσμά νά σέ βροχιάζουν.

Ἀλλ' ὅταν οἱ σύντροφοι προσπεράσουν πιά τίς Σειρῆνες,
δυό στράτες θ' ἀνοιχτοῦν τότε μπροστά σου.
Δέν θά σοῦ πῶ ὅμως ἐπακριβῶς ποιά ἀπ' αὐτές θά πάρεις·
σκέψου κι ὁ ἴδιος κι ἀποφάσισε· καί γιά τίς δυό ἐγώ θά σοῦ μιλήσω.
Στή μιά ἀπό 'δῶ ἀψηλοκρέμαστοι εἶναι βράχοι· θεριό χτυπιέται
πάνω τους ροχθῶντας τῆς γλαυκομάτας Ἀμφιτρίτης μέγα κῦμα.
Οἱ Συμπληγάδες Πέτρες εἶν' αὐτές· οἱ μακάριοι θεοί ἔτσι τίς λένε.
Πουλί δέν τίς ἐπέρασε ποτέ πετούμενο, μηδέ τά περιστέρια
τά περίτρομα πού φέρνουν ἀμβροσία στόν πατέρα Δία·
ἀλλά ὀρθόγκρεμος ὁ βράχος κάποιο κι ἀπό τοῦτα πάντα καταλεῖ,
καί τ' ἀναπληρώνει μ' ἄλλο ὁ πατέρας, ἀπό τό μέτρο νά μήν λείψει.
Ἀπ' ὅσα καράβια ναυτικῶν φτάσαν ἐκεῖ δέν ξέφυγε ποτέ
κανένα, ἀλλά σανίδες καραβιῶν κι ἀνθρώπινα κορμιά
ἀνάκατα σαρώνονται ἀπ' τά κύματα τῆς θάλασσας,
ἀπ' τίς φριχτές τίς φλογισμένες θύελλες σκορπιοῦνται.
Ἕνα μόνο ποντοπόρο καράβι μπόρεσε νά τίς διαβεῖ
ἡ περιλάλητη Ἀργώ, ἀπ' τοῦ Αἰήτη πλέοντας τήν χώρα·
ἀλλά κι αὐτή θά εἶχε συντριβεῖ στίς τεράστιες πάνω τίς πέτρες,
ἄν προπομπό στό ταξίδι του δέν εἶχε ὁ Ἰάσονας τήν Ἥρα.

Δυό σκόπελοι ὀρθώνονται στήν ἄλλη στράτα.
Τοῦ ἑνός ἡ μυτερή κορυφή χάνεται ψηλά στόν οὐρανό,
κι εἶναι σ' ἕνα μαῦρο σύννεφο χωμένη.
Ποτέ ἀπό κεῖ αὐτό δέν φεύγει, οὔτε ξαστερώνει ποτέ
οὔτε τό φθινόπωρο οὔτε τό καλοκαίρι στήν κορυφή του.
Κανείς δέν θά μποροῦσε νά τόν ἀνεβεῖ οὔτε νά τόν πατήσει,
οὔτε κι ἄν εἶχε χέρια εἴκοσι καί πόδια ἄλλα τόσα·
κοφτός εἶναι καί λεῖος ὁ βράχος, λαξευτός σάμπως νά 'ταν.
Στή μέση ἐκεῖ τοῦ θαλασσόβραχου εἶναι μιά σκοτεινή σπηλιά,
στραμμένη στό ζόφο τῆς δύσης πρός τό ἔρεβος,
κι ἀπό κεῖ κοντά μπορεῖ καί σεῖς νά περάσετε τό κοῖλο καράβι,
Ὀδυσσέα περίλαμπρε. Ἀλλ' οὔτε κι ἕνας ρωμαλέος ἄντρας,
ἀπ' τό κοῖλο ἄν θά ρίξει καράβι μέ τό δοξάρι του,

θά δυνόταν τήν βαθειά σπηλιά ἐκεῖ ψηλά νά φτάσει.
Ἐκεῖ μέσα κατοικεῖ ἡ Σκύλλα φριχτά ἀλυχτῶντας.
Μπορεῖ ν' ἀκούγεται σάν κλάμα νιογέννητου κουταβιοῦ
τό γαύγισμά της, ἡ ἴδια εἶναι ὅμως τέρας φριχτό· νά τήν δεῖ
κανείς δέν θά χαιρόταν, οὔτε κι ἄν θεός τήν συναντοῦσε.
Πόδια ἔχει δώδεκα ἡ δράκαινα κι εἶναι ὅλα μισερά,
κι ἔξι ἔχει ὀλόμακρους λαιμούς, καί στόν καθένα κεφαλή
ἔχει φριχτή, καί τρεῖς σειρές δόντια στό στόμα, πυκνά,
σφιχτά τό ἕνα μέ τ' ἄλλο, μαῦρο θάνατο γεμάτα.
Εἶναι χωμένη ὡς στή μέση στή βαθειά μέσα σπηλιά,
ἔξω ἀπό τό φοβερό βάραθρο ἐξέχουν μόνο τά κεφάλια·
αὐτοῦ λιμασμένη ψαρεύει, ψάχνοντας στό σκόπελο γύρω
δελφίνια νά πιάσει καί φώκιες ἤ κάποιο ἄλλο μεγαλύτερο κῆτος,
ἀπό τά μύρια πού τρέφει ἀσίγαστα ροχθῶντας ἡ Ἀμφιτρίτη.
Ἄνδρες πελαγίσιοι δέν καυχήθηκαν ποτέ πώς προσπεράσαν
σῶοι κι ἀβλαβεῖς ἀπό κεῖ μέ τ' ἁρμενό τους· κάθε της κεφάλι
σηκώνει κι ἕναν ἄντρα ἀπ' τό μελανόπλωρο πού ἅρπαξε καράβι.

Ὁ ἄλλος σκόπελος εἶναι πιό χαμηλός, ὅπως θά δεῖς, Ὀδυσσέα,
κι εἶναι κοντά, σέ ἀπόσταση σαϊτιᾶς ἀπό τόν πρῶτο.
Μεγάλη ἀγριοσυκιά μέ θαλερά φυλλώματα σ' αὐτόν ριζώνει,
στή σκιά της ἡ Χάρυβδη ἡ θεοτική ἀναρρουφᾶ τό μαῦρο κῦμα.
Τρεῖς φορές τή μέρα τό ξερνᾶ, καί τρεῖς τ' ἀναρρουφᾶ φριχτά
ροχθῶντας· μή τύχει καί βρεθεῖς ἐκεῖ, ὅταν τό ρουφᾶ, ἡ καταβόθρα·
δέν θά μποροῦσε οὔτε ὁ Κοσμοσείστης ἀπ' τόν χαμό νά σέ γλυτώσει.
Ἀλλά ξυστά τόν σκόπελο παραπλέοντας τῆς Σκύλλας, προσπέρνα
γρήγορα μέ τό καράβι· εἶναι πράγματι πολύ καλύτερο
ἔξι συντρόφους παρά τό πλήρωμα τοῦ καραβιοῦ ὅλο νά χάσεις.»

Κι εἶπα τότ' ἐγώ ἀπαντῶντας στά λόγια της:
«Ὅλα καλά, θεά, μά θά' θελα μιά ἀπάντηση καθαρή σέ τοῦτο:
Δέν θά μποροῦσα τήν φριχτή ἀποφεύγοντας τήν Χάρυβδη,
τήν Σκύλλα ν' ἀποκρούσω, ὅταν θά πάει νά μοῦ χάψει τούς συντρόφους;»

Κι ἀπάντησε παρευθύς στά λόγια μου ἡ τρισεύγενη θεά:
«Ἀπόκοτε, πάλι καί πάλι, πάλι καί ξανά πολεμικά ἔργα
κι ἀγῶνες βάνει ὁ νοῦς σου·
οὔτε στούς θεούς δέν θά ὑποταγεῖς τούς ἀθανάτους;
δέν εἶναι αὐτή θνητή, ἀλλ' ἀθάνατο εἶναι κακό,
φοβερό καί τρομερό, ἀνήμερο κι ἀκαταμάχητο.

Παλληκαριά σ’ αὐτή δέν περνάει· καλύτερα μακριά της νά φύγεις.
Γιατί ἄν ἀργοπορήσεις, γιά ν’ ἁρματωθεῖς, πλάϊ στόν βράχο,
φοβᾶμαι μή σέ προφτάσει καί σοῦ χυμήξει ξανά μέ τά τόσα
κεφάλια της, κι ἄλλους τόσους συντρόφους σ’ ἁρπάξει.
Ἀλλά μ’ ὅση ὁρμή μπορεῖς προσπέρνα, τήν Κραταιή κράζοντας,
τήν μάνα τῆς Σκύλλας, πού μάστιγα τήν γέννησε γιά τούς ἀνθρώπους·
κι αὐτή μετά νά σοῦ ξαναχυμήξει δέν θά τήν ἀφήσει.

Στῆς Θρινακίας τό νησί μετά θά φτάσεις.
Ἐκεῖ πολλά βόδια καί τροφαντά ἀρνιά βόσκουν τοῦ Ἥλιου,
ἑπτά ἀγέλες βοδιῶν κι ἄλλες τόσες ὡραῖες στάνες προβάτων,
ἀπό πενήντα καθεμιά· νέοι γόνοι ἀπ’ αὐτά δέν γεννιοῦνται,
κι ἀνέγγιχτα ἀπ’ τήν φθορά μένουν πάντα.
Κι εἶναι θεές, Νεραϊδες ὡριοπλέξουδες οἱ βοσκοποῦλες,
ἡ Λαμπετώ καί ἡ Φαέθουσα, τῆς τρισεύγενης Νέαιρας
θυγατέρες καί τοῦ Ὑπερίονα Ἥλιου.
Τίς γέννησε καί τίς ἀνάστησε ἡ σεβάσμια μάνα τους,
καί τίς ἔστειλε νά κατοικοῦν μακριά στό νησί τῆς Θρινακίας,
τά πρόβατα νά φυλᾶνε καί τά στριφτοκέρατα βόδια τοῦ πατέρα τους.
Τοῦτα ἄν ἀπείραγα τ’ ἀφήσεις καί στό νόστο ἔχεις τόν νοῦ σου,
θά γινόταν, δεινοπαθῶντας ὡστόσο, στήν Ἰθάκη νά φτάσετε·
μά ἄν τά πειράξετε, τότε σοῦ προμαντεύω χαλασμό
γιά τό καράβι καί τούς συντρόφους.
Ὁ ἴδιος σύ, ἄν ἴσως γλυτώσεις, ἀργά πολύ ναυαγός θά γυρίσεις,
ἔχοντας χάσει ὅλους τούς συντρόφους.»

Τέλειωσε κι ἔφεξε παρευθύς· θάμπωσε τόν οὐρανό χρυσή Αὐγή.
Χωρίσαμε· γιά τ’ ἀνώγεια τοῦ νησιοῦ κίνησε ἡ τρισεύγενη θεά,
κι ἐγώ γοργά στό καράβι γυρνῶντας πρόσταξα τούς συντρόφους
ν’ ἀνεβοῦν, νά λύσουν τίς πρυμάτσες, νά φύγουμε.
Κι αὐτοί μέσα πηδῶντας στά ζυγά παίρνανε πάραυτα θέσεις·
στή σειρά καθισμένοι τήν γλαυκή λευκαίναν θάλασσα μέ τά κουπιά τους.
Μᾶς πῆρε τ’ ἀεράκι στ’ ἀνοιχτά.
Φιλαράκι καλό φούσκωνε τά πανιά μας αὐτή ἡ πνοή
πού μᾶς ἔστελνε, ἀπό τήν κόμη της λές, ἡ ὡριοπλέξουδη Κίρκη,
ἡ θεά μέ τήν ἀνθρώπινη λαλιά καί τά φοβερά θέλγητρά της.
Ἐμεῖς σάν βάλαμε σ’ ὅλα στό καράβι μιά τάξη καθήσαμε·
κι ἐκεῖνο ὁ ἄνεμος τό διηύθυνε κι ὁ κυβερνήτης.
Μίλησα τότ’ ἐγώ κι εἶπα βαρειοθλιμμένος στούς συντρόφους:

«Φίλοι, οὔτ’ ἕνας οὔτε δύο μόνο πρέπει νά γνωρίζουν
ὅσα προφητικά μοῦ ἐκμυστηρεύτηκε ἡ Κίρκη, ἡ τρισεύγενη θεά·
ἀλλά θά σᾶς τά πῶ ἐγώ, ὥστε γνωρίζοντας ἤ νά πεθάνουμε
ἤ νά διαφύγουμε ἴσως τόν θάνατο καί νά σωθοῦμε.
Πρῶτα τῶν Σειρήνων συμβουλεύει ν’ ἀποφύγουμε
τό θεσπέσιο τραγούδι καί τ’ ἀνθισμένο λειβάδι τους.
Μόνον ἐγώ μ’ ὁρμήνεψε ν’ ἀκούσω τήν λαλιά τους· ἀλλά
νά μέ δέσετε σφιχτά πολύ, καθηλωμένος νά μένω κι ἀσάλευτος,
ὄρθιον στό κατάρτι, μέ τά σχοινιά ἀπ’ αὐτό βροχιασμένα.
Κι ἄν σᾶς παρακαλῶ κι ἄν σᾶς προστάζω νά μέ λύσετε,
σφίχτε με τότε σεῖς κι ἐνισχύστε κι ἄλλο τά δεσμά μου.»

Ἔτσι μιλοῦσα κι ἐξηγοῦσα τά καθέκαστα στούς συντρόφους·
τήν ἴδια ὥρα τό ἀρματωμένο καράβι ἔφτανε ὁλοταχῶς
μέ τά φτερά πρίμου ἀγέρα στό νησί τῶν Σειρήνων.
Κι ὁλομεμιᾶς κόπασε ὁ ἄνεμος· γαλήνη ἁπλώθηκε κι ἀπανεμιά,
κοίμησε ὁ θεός τά κύματα.
Σηκώθηκαν τότε οἱ σύντροφοι καί μάζεψαν τά πανιά τοῦ πλοίου,
στό κοῖλο μέσα τ’ ἀποθέσαν πλεούμενο, καί στά κουπιά μετά
καθισμένοι λευκαίναν τό νερό μέ τά γλαφυρά τους λατίνια.
Πῆρα τότε κι ἐγώ μιά μεγάλη πίττα κερί, τήν χώρισα σέ κομμάτια
μέ τόν κοφτερό χαλκό καί τά πίεζα μέ τά στιβαρά μου τά χέρια.
Κι ἀπ’ τήν πίεση τήν μεγάλη κι ἀπ’ τήν πύρα τοῦ Ἥλιου,
τοῦ οὐρανόδρομου βασιλιᾶ, ζεσταινόταν τό κερί, μαλασσόταν·
μ’ αὐτό βούλωσα τ’ αὐτιά ὅλων στή σειρά τῶν συντρόφων.
Κι αὐτοί μέ δέσαν χεροπόδαρα στό καράβι, ὀρθόν στό κατάρτι,
καί βροχιάσαν τά σχοινιά πάνωθέ του· καθισμένοι μετά στά ζυγά
τήν γλαυκή λευκαίναν θάλασσα μέ τά κουπιά τους.
Ἀλλ’ ὅταν πλησίασε σέ ἀπόσταση φωνῆς ἀνθρώπου
φτεροκοπώντας τό γοργόδρομο καράβι,
δέν τούς διέφυγε κοντά ἀπ’ τό νησί τους πώς περνάει,
καί λιγερόφωνο πιάσαν τραγούδι:
«Ἔλα κόπιασε, τρισένδοξε Ὀδυσσέα, τῶν Ἀχαιῶν τρανό καμάρι,
σταμάτα, ἄραξε τό καράβι, ν’ ἀκούσεις τήν δική μας τήν λαλιά.
Κανείς ποτέ δέν πέρασε ἀπό δῶ τό μαῦρο καράβι του,
ἀπό τά στόματά μας πρίν ἀκούσει τήν μελιστάλαχτη λαλιά·
ἀλλ’ ἀφοῦ εὐφρανθεῖ ἡ ψυχή του συνεχίζει πιό σοφός τό ταξίδι.
Ξέρουμε μεῖς μαθές ὅσα τραβήξαν στούς κάμπους τῆς Τροίας
ἀπό θέλημα τῶν θεῶν οἱ Ἀργεῖοι κι οἱ Τρῶες·

ξέρουμε ὅσα γίνονται στήν καρποφόρα πάνω γῆ τήν πλουτοδότρα.»

Ἔτσι, μελωδική, πανωραία, ἁπλωνόταν γύρω ἡ λαλιά τους·
καί λαχταροῦσε νά τίς ἀκούει μένα ἡ καρδιά μου,
καί πρόσταζα τούς συντρόφους νά μέ λύσουν, μέ τά φρύδια
γνέφοντάς τους· κι αὐτοί μονοί διπλοί κωπηλατοῦσαν.
Πετάχτηκαν πάνω τότε παρευθύς ὁ Περιμήδης κι ὁ Εὐρύλοχος
καί μέ περισσότερα καί πιό σφιχτά δεσμά μέ δέναν.
Κι ὅταν πιά τίς προσπεράσαν κι οὔτε τήν λαλιά ἀκούγαμε πιά
οὔτε τό τραγούδι τῶν Σειρήνων, βγάλαν εὐθύς τό κερί
οἱ ἀκριβοί μου σύντροφοι ἀπό τ’ αὐτιά τους, πού ἐγώ εἶχα βουλώσει,
καί λύσαν καί μένα ἀπ’ τά δεσμά μου.

Ἀλλ’ ὅταν ἀφήσαμε πίσω πιά τό νησί, ἀμέσως μετά κῦμα
βουνό ἀντίκρυσα κι ἀντάρα, κι ἄκουσα γδοῦπο·
κι ἀπ’ τήν τρομάρα πού πῆραν τούς φύγαν ἀπ’ τά χέρια τά κουπιά,
καί σούρθηκαν ὅλα μέ βόμβο στά νερά πίσω πού τρέχαν.
Χωρίς φτερά πιά τό καράβι σταμάτησε·
κουπιά δέν κρατοῦσαν γοργοκίνητα τά χέρια τους γιά νά πετάξει.
Τότε γυροφέρνοντας ἐγώ στό καράβι ἐμψύχωνα τούς συντρόφους,
μέ ἤπια λόγια μαλακά στόν καθένα μιλῶντας:
«Φίλοι, ἄπειροι κακῶν δέν εἴμαστε διόλου ὡς τώρα·
οὔτε εἶναι τοῦτο κακό μεγαλύτερο παρ’ ὅταν μᾶς ἔκλεισε
στήν βαθειά του μέσα σπηλιά ὁ τρανοδύναμος Κύκλωπας.
Ἀλλά μέ τήν ἀντρεία, τήν εὐστροφία τοῦ νοῦ, τήν βουλή τήν δική μου,
ξεφύγαμε, καί μιά ἀνάμνηση θά γίνουν θαρρῶ τοῦτα μιά μέρα.
Ἐλᾶτε τώρα, κι ἄς πειθαρχήσουμε ὅλοι σ’ ὅ,τι θά πῶ.
Σεῖς στά ζυγά καθισμένοι χτυπᾶτε μέ τά κουπιά
τήν βαθυκύμαντη θάλασσα, κι ἄμποτε νά δώσει ὁ Δίας
νά ξεφύγουμε τοῦτον τόν ὄλεθρο καί νά σωθοῦμε.
Κι αὐτήν τήν ἐντολή, κυβερνήτη, δίνω σέ σένα, καί βάλ’ την καλά
στό μυαλό σου, ἀφοῦ τοῦ κοίλου καραβιοῦ τό δοιάκι ἐσύ κουμαντάρεις.
Ἔξω ἀπ’ τήν ἀντάρα καί τό κῦμα τοῦτο κράτα τό καράβι,
κατά τόν σκόπελο σταθερά κατεύθυνέ το· πρόσεχε μή ξεφύγει
ἀπ’ τήν πορεία του καί στήν συμφορά ὅλους μᾶς ρίξεις,»

Αὐτά εἶπα, κι ἀνταποκρίθηκαν παρευθύς κεῖνοι στά λόγια μου.
Γιά τήν Σκύλλα, τό ἀπολέμητο κακό, λέξη δέν εἶπα,
μή μοῦ τρομάξουν οἱ σύντροφοι καί παρατήσουν τά κουπιά,
καί τρέξουν νά κρυφτοῦν γιά νά σωθοῦν στ’ ἀμπάρι.

Τήν ὥρα κείνη ξαστόχησα τήν αὐστηρή ἐντολή νά τηρήσω
τῆς Κίρκης, πού ἄλλο δέν μοῦ ’πε· νά μήν βάλω τ’ ἅρματά μου.
Ὅμως ἐγώ φόρεσα τήν λαμπρή πανοπλία μου, πῆρα δυό μακριά
δόρατα στά χέρια καί πρός τήν ἄκρη τράβηξα τῆς πλώρης.
Ἀπό κεῖ περίμενα νά πρωτοφανεῖ ἡ Σκύλλα, τοῦ βράχου ἡ δράκαινα,
πού φερε τόν χαλασμό στούς συντρόφους μου.
Μά δέν μποροῦσα νά τήν διακρίνω πουθενά· ἀπόκαμαν τά μάτια μου
νά κοιτάζω παντοῦ στό σκοτεινό καταχνιασμένο βράχο.

Μέ τήν ψυχή στό στόμα πλέαμε μεῖς νά παράσουμε τήν στενωπό·
ἐδῶθε ἡ Σκύλλα, ἐκεῖθε ἡ Χάρυβδη ἡ θεοτική φριχτά ροχθῶντας
ἀναρροφοῦσε τό ἁλμυρό νερό τῆς θάλασσας.
Ἡ φριχτή, ὅταν τό ξερνοῦσε κόχλαζε ὅλη, ἄφριζε, ροχθοῦσε,
λεβέτι ὡς βράζει ἀπό τρανή φωτιά ζωσμένο· καί τινιάζονταν στά ὕψη
ἡ ἁλισάχνη κι ἔρραινε πέφτοντας τίς κορυφές τῶν δίδυμων βράχων.
Ἀλλ’ ὅταν ἀναρροφοῦσε τό ἁλμυρό νερό τῆς θάλασσας,
ρούφουλας ἀνοίγονταν βαθύς κοχλάζοντας στά ἔγκατά του,
φριχτά βρυχιόταν ὀλόγυρα ὁ βράχος κι ἔχασκε ἡ μαύρη ἄμμος
τοῦ βυθοῦ στά θέμελά του.
Πάγωσαν ἀπ’ τήν τρομάρα τους οἱ σύντροφοι· χλωμιάσαν.

Κι ἐνῶ ἐμεῖς ἀπ τόν τρόμο τοῦ χαμοῦ μέναμε σ’ αὐτή προσηλωμένοι,
πρόφτασε ἡ Σκύλλα κι ἅρπαξε ἕξι συντρόφους ἀπ’ τό κοῖλο καράβι,
πάρα πολύ ἀντροδύναμους κι ἀντρειωμένους.
Στράφηκα νά ρίξω μιά ματιά στό καράβι καί στούς συντρόφους,
κι εἶδα ἤδη πάνωθέ μου τά χέρια καί τά πόδια κείνων
ν’ ἀνασυρόνται σηκωτοί στά ὕψη.
Φώναζαν, κράζαν ἀπεγνωσμένα τό ὄνομά μου,
στερνή φορά κι ὀλόστερνη, στό στόμα ἤδη τοῦ θανάτου.
Πῶς στήν ἄκρη βράχου ὁ ψαράς μέ τό μακρύ καλάμι
δόλωμα ρίχνει στά μικρόψαρα, τινιάζοντας στά βαθειά
τ’ ἀγκίστρι ἀπό κέρατο βουβαλιοῦ πού ’χει κρεμάσει,
κι ὅταν κάποιο πιάσει ἔξω τό ρίχνει σπαρταρῶντας·
ἔτσι κι αὐτοί ἀνασυρόνταν σπαρταρῶντας πρός τούς βράχους.
Κι ἐκεῖ στῆς σπηλιᾶς τήν ἐμπασιά τούς κατασπάραζε,
σκούζοντας, ἁπλώνοντας κατά μένα τά χέρια τους
μές στό φριχτό τό χαροπάλεμά τους.
Ἦταν πράγματι ὅ,τι ἐλεεινότερο εἶδαν τά μάτια μου ἀπ’ ὅλα
ὅσα τράβηξα στή θάλασσα, δρόμους γιά νά διαβῶ ἀναζητῶντας.

Ὅταν πιά προσπεράσαμε τίς Συμπληγάδες, τήν τρομερή
τήν Χάρυβδη καί τήν Σκύλλα,
ἀμέσως μετά στό πανωραῖο νησί φτάσαμε τοῦ θεοῦ·
λημέρι γιά τά ὡραῖα φαρδειοκουτελάτα βόδια
καί τά κοπάδια τροφαντά ἀρνιά τοῦ Ὑπερίονα Ἥλιου.
Τότ' ἐγώ στό πέλαγος ὄντας ἀκόμη στό μαῦρο μέσα καράβι,
μηκυθμό ἄκουσα καταυλισμένων βοδιῶν καί βέλασμα
συνάμα προβάτων.
Κι ἀναθυμήθηκα πάραυτα τά λόγια τοῦ τυφλοῦ μάντη,
τοῦ Θηβαίου Τειρεσία, καί τῆς Κίρκης, τῆς Αἰαίας θεᾶς,
πού πάρα πολύ αὐστηρά μοῦ συνέστησαν τό νησί ν' ἀποφύγω
τοῦ Ἥλιου, τοῦ τερπνοῦ θεοῦ τῶν ἀνθρώπων.
Μίλησα τότ' ἐγώ κι εἶπα βαρειοθλιμμένος στούς συντρόφους:
«Ἀκοῦτε με τί θά σᾶς πῶ, συντρόφοι μου συφοριασμένοι·
τά προφητικά λόγια θά σᾶς φανερώσω τοῦ Τειρεσία καί τῆς Κίρκης,
τῆς Αἰαίας θεᾶς, πού πάρα πολύ αὐστηρά μοῦ συνέστησαν
ν' ἀποφύγουμε τό νησί τοῦ Ἥλιου, τοῦ τερπνοῦ θεοῦ τῶν ἀνθρώπων·
τρομερή συμφορά μᾶς παριμένει ἐκεῖ μοῦ προμαντεύαν.
Προσπερᾶστε λοιπόν τό νησί ὁδηγῶντας πέρα τό μαῦρο καράβι.»

Κομάτια κάναν τήν καρδιά τους τά λόγια μου.
Φαρμάκι στάζοντας μοῦ ἀπάντησε παρευθύς ὁ Εὐρύλοχος:
«Εἶσαι σκληρός, Ὀδυσσέα, ἀλύγιστος, ἀκαταπόνητος·
σίγουρα εἶναι καμωμένα ἀπό σίδερο τά πάντα σέ σένα,
πού τούς ἐξουθενωμένους ἀπ' τόν κάματο καί τήν ἀγρύπνια συντρόφους
δέν ἀφήνεις νά πατήσουν στήν στεριά, στό κυματόζωστο τοῦτο νησί,
ὅπου θά γινόταν ἕνα γευστικό δεῖπνο νά ἑτοιμάσουμε πάλι·
ἀλλ' ἔτσι κι ἐνῶ ἡ νύχτα πλακώνει, νά περιπλανηθοῦμε προστάζεις
ἀπ' τό νησί ξεμακραίνοντας, στό καταχνιασμένο μέσα τό πέλαγος.
Ἀνέμους χαλεπούς γεννοῦν οἱ νύχτες, ὀλέθριους γιά τά καράβια·
πῶς θά μποροῦσε τόν ξαφνικό χαμό κανείς νά ξεφύγει,
ἄν ἀνεμοθύελλα ξάφνου ξεσπάσει, Νοτιάς ἤ μανιασμένος Πουνέντες,
πού ξετινιάζουν, καί χωρίς τήν βουλή τῶν θεῶν, τά πλεούμενα;
Εἶναι ἀνάγκη λοιπόν τώρα νά ὑπακούσουμε στή μαύρη νύχτα,
κι ἐδῶ μένοντας νά δειπνήσουμε στό γοργόδρομο πλάϊ καράβι·
μέ τήν αὐγή ἀνεβαίνουμε κι ἀνοιγόμαστε στήν πλατωσιά τοῦ πελάγους.»

Ἔτσι μίλησε ὁ Εὐρύλοχος κι ἐπιδοκίμαζαν οἱ ἄλλοι συντρόφοι.
Καί τότε πιά κατάλαβα τί κακά μᾶς ἔκλωθε πλέον ἡ μοῖρα·

τοῦ ’κραξα, σάν πουλιά πετάξαν κατά κεῖνον τά λόγια μου:
«Εὐρύλοχε, μέ ἀναγκάζετε νά ὑποκύψω ὄντας μονάχος·
ὅμως ἐλᾶτε, ὁρκιστεῖτε μου βαρύν δίνοντας ὅρκο,
ἄν ἴσως βροῦμε ἀγέλη βοδιῶν ἤ κοπάδι μέγα προβάτων
μή κάποιος ἀπό ἀσέβεια κι ἀπερισκεψία ὀλέθρια
ἤ βόδι ἤ πρόβατο κάποιο σκοτώσει· καθῆστε ἥσυχοι καί φᾶτε
ἀπ’ τίς τροφές πού μᾶς προμήθεψε ἡ ἀθάνατη Κίρκη.»

Αὐτά εἶπα, κι ἀνταποκρίθηκαν πρόθυμα κι ὁρκιζόνταν.
Κι ὅταν ὁρκίστηκαν καί τέλειωσαν τελετουργικά τόν ὅρκο,
ἀράξαμε σέ κόρφο φιλόξενο τό ἁρματωμένο καράβι
σέ γλυκό νερό κοντά, βγῆκαν οἱ σύντροφοι στή στεριά,
κι ἑτοιμάσαν ἔπειτα μέ γνώση καί ἐπιμέλεια τό δεῖπνο.
Καί σάν φάγαν κι ἤπιαν καί χόρτασε κι εὐφράνθηκε ἡ ψυχή τους
θυμήθηκαν ἔπειτα καί κλαίγαν τούς ἀγαπημένους συντρόφους,
πού εἶχε ἁρπάξει ἀπ’ τό κοῖλο καράβι καί χάψει ἡ Σκύλλα·
κι ἔτσι κλαίγοντας ἦρθε καί γλυκός τούς πῆρε ὕπνος.

Τήν τρίτη βάρδια τῆς νύχτας κι ἐνῶ ἕνα - ἕνα γέρναν τ’ ἄστρα,
ἄνεμο σήκωσε σφοδρό ὁ Δίας, τῶν νεφῶν ὁ συνεγέρτης,
θύελλα σαρωτική, καί σκέπασε μέ νέφη θάλασσα μαζί καί στεριά.
Μαύρη μαυρίλα πλάκωσε ἀπό τόν οὐρανό.
Κι ἡ ροδοδάχτυλη σάν φάνηκε λινοντυμένη Αὐγή,
σύραμε καί φυλάξαμε τό καράβι σέ μιά βαθειά σπηλιά,
ὅπου ὡραῖα ἦσαν χοροστάσια τῶν Νυμφῶν καί θρόνοι.
Συγκάλεσα τότε σύναξη καί μιλῶντας εἶπα στούς συντρόφους:
«Φίλοι, ὑπάρχει μές στό γοργόδρομο καράβι καί φαγητό καί πιοτό·
μακριά λοιπόν τά χέρια ἀπ’ τά βόδια, μή μᾶς βρεῖ καμμιά συμφορά.
Σέ τρομερό θεό ἀνήκουν τά γελάδια τοῦτα καί τά τροφαντά ἀρνιά,
στόν Ἥλιο, πού ὅλα τά βλέπει ἀπό ψηλά κι ὅλα τ’ ἀκούει.»

Ἔτσι τούς μίλησα κι ὑπάκουσε ἡ περήφανη ψυχή τους.
Ἕνα ὁλόκληρο μῆνα ἀσίγαστος φύσαε Νοτιάς, κανείς ἄλλος
ἄνεμος δέν σηκωνόταν· Νοτιάς, Σιρόκος, δίναν καί παίρναν.
Κι αὐτοί ὅσο εἶχε ψωμί καί κόκκινο κρασί στό καράβι,
δέν ἁπλώναν χέρι στά βόδια· ἡ λαχτάρα γιά ζωή νικοῦσε.
Ἀλλ’ ὅταν πιά σωθήκαν ὅλες οἱ τροφές στό πλεούμενο,
τότε πιά ἀναγκάστηκαν νά βγοῦνε γιά κυνήγι, ἐδῶ κι ἐκεῖ
τριγυρνῶντας νά πιάσουν μέ τά γυριστά τους ἀγκίστρια
ψάρια, πουλιά ἤ ὅ,τι ἄλλο ἔπεφτε στά χέρια τους.

Θέριζε μαθές τά σπλάχνα τους ἡ πεῖνα.
Κίνησα τότε κι ἐγώ γιά τ' ἀνώγεια τοῦ νησιοῦ, νά προσευχηθῶ
στούς θεούς, ἐλπίζοντας νά μοῦ δείξει κάποιος τόν δρόμο τοῦ νόστου.
Προχωρῶντας βαθειά στήν ἐνδοχώρα ξεμάκρυνα ἀπ' τούς συντρόφους·
βρῆκα τότε ἕνα ἀπάνεμο μέρος, ἔνιψα τά χέρια μου,
καί προσευχήθηκα σ' ὅλους τούς θεούς, στόν Ὄλυμπο πού κατοικοῦνε.
Κι αὐτοί γλυκό μοῦ χάρισαν ὕπνο βαθύ, βαρύνοντας τά βλέφαρά μου.

Τήν ἴδια ὥρα ὁ Εὐρύλοχος ὁλέθρια εἰσηγεῖτο βουλή
στούς συντρόφους, μιλῶντας καί λέγοντας:
«Ἀκοῦστε με τί θά σᾶς πῶ, συντρόφοι μου συφοριασμένοι·
φριχτοί εἶναι ὅλοι οἱ θάνατοι γιά τούς δόλιους θνητούς,
εἶναι μοῖρα ὅμως τρισάθλια νά πεθάνει κανείς ἀπ' τήν πεῖνα.
Ἐμπρός ἐλᾶτε, τ' ἀκμαιότερα νά ξεκόψουμε βόδια τοῦ Ἥλιου
καί νά τά θυσιάσουμε στούς οὐράνιους θεούς τούς ἀθάνατους,
Κι ἄν ἴσως φτάσουμε στήν Ἰθάκη μιά μέρα, στήν πατρική μας γῆ,
περίλαμπρο ναό νά χτίσουμε ἀμέσως στόν Ὑπερίονα Ἥλιο,
καί μέ ἀγάλματα νά τόν στολίσουμε πολλά καί λαμπρά.
Κι ἄν πάλι χολωθεῖ γιά τά ὀρθοκέρατα βόδια καί θέλει
ν' ἀφανίσει τό καράβι μας, καί συναινοῦν καί οἱ ἄλλοι θεοί,
προτιμῶ μιά κι ἔξω νά χάσω τή ζωή μου καταποντισμένος στά κύματα,
παρά νά ζῶ καί νά ρεύω, στό ἐρημονήσι τοῦτο ἀργοπεθαίνοντας.»

Ἔτσι τούς μίλησε ὁ Εὐρύλοχος κι ἐπιδοκίμαζαν οἱ ἄλλοι συντρόφοι.
Ξέκοψαν παρευθύς τ' ἀκμαιότερα βόδια τοῦ Ἥλιου ἀπό κεῖ κοντά·
συνήθως δέν βόσκαν μακριά ἀπ' τό μελανόπλωρο καράβι
τά ὡραῖα στριφτοκέρατα φαρδειοκουτελάτα γελάδια.
Τά περικύκλωσαν λοιπόν καί κάναν εὐχές στούς θεούς,
δροσερά κόβοντας φύλλα δρυός ὑψίκομης γιά τήν τελετή,
μιά πού δέν εἶχαν ἀσπροκρίθι στό καλοχτισμένο καράβι.
Κι ὅταν οἱ εὐχές πῆραν τέλος καί σφάξαν καί γδάραν τά βόδια,
χωρίσαν τά μεριά, τά διπλοτύλιξαν μέ λεπτό λευκό ντύμα
λίπους καί πάνω τους τά μέσα τά ὠμά ἀποθέσαν.
Κρασί δέν εἶχαν νά σταλάξουν στά φλεγόμενα σφάγια,
κάναν λοιπόν σπονδή μέ νερό καί ψήναν ὅλα τά σπλάχνα.
Κι ὅταν καήκαν πιά τά μεριά καί γευτήκαν κι αὐτοί τά γλυκάδια,
λιανίσαν τά κρέατα τ' ἄλλα καί τά περάσαν στίς σοῦβλες.

Βγῆκα τότε κι ἐγώ ἀπ' τόν βαθύ ὕπνο τόν γλυκό πού 'χα πέσει,
καί κίνησα στό γοργόδρομο νά πάω καράβι καί στ' ἀκρογιάλι.

Ἀλλά στό δρόμο κι ἐνῶ πλησίαζα πιά στό δρεπανόγυρτο πλοῖο,
μέ τύλιξε ἡ γλυκειά μυρωδιά τῆς τσίκνας.
Στέναζοντας τότε ἀνέκραξα στούς θεούς ψηλά τούς ἀθανάτους:
«Πατέρα Δία καί σεῖς οἱ ἄλλοι τρισμακάριοι θεοί αἰώνιοι,
ἦταν γιά νά μέ βρεῖ συμφορά πού μέ ρίξατε σ’ αὐτόν τόν ἀνήλεο ὕπνο·
μένοντας ἔτσι μόνοι οἱ σύντροφοι τερατῶδες σκάρωσαν ἔργο.»

Γοργόδρομη μαντατοφόρος ἡ Λαμπετώ, πεπλοφοροῦσα, φέρνει
στόν Ὑπερίονα Ἥλιο τά μαντάτα, πώς τοῦ σφάξαμε ἐμεῖς τά βόδια.
Πῦρ καί μανία γυρνάει καί λέει κεῖνος παρευθύς στούς ἀθανάτους:
«Πατέρα Δία καί σεῖς οἱ ἄλλοι τρισμάκαριοι θεοί αἰώνιοι,
τιμωρεῖστε τούς συντρόφους τοῦ Ὀδυσσέα, τοῦ γιοῦ τοῦ Λαέρτη,
ποῦ μοῦ σφάξαν οἱ ἀνόσιοι τά βόδια, αὐτά πού ἦταν μένα
ἡ χαρά μου κι ὅταν ἀνέβαινα ψηλά στόν οὐρανό τόν πολύαστρο,
κι ὅταν ἔπαιρνα πάλι τό δρόμο γιά τή γῆ ἀπ’ τά οὐράνια.
Ἄν δέν τιμωρηθοῦν, ἄν δέν πληρώσουν ὅπως τούς ἀξίζει γιά τά βόδια,
θά βυθιστῶ κάτω στόν Ἅδη καί μέσα στούς νεκρούς θά φέγγω.»

Κι ὁ Δίας, ὁ συνεγέρτης τῶν νεφῶν τοῦ ἀποκρίθηκε:
«Ἥλιε, συνέχισε νά φέγγεις σύ μές τούς ἀθάνατους
καί στούς θνητούς, πάνω στήν γῆ τήν ζωοδότρα·
καί δέν θ’ ἀργήσω ἐγώ πύρινο νά ρίξω ἀστροπελέκι
καί νά συντρίψω τό γοργόδρομο καράβι τους
στό κρασωπό καταμεσῆς τό πέλαγος.»

Αὐτά ἐγώ τ’ ἄκουσα ἀπ’ τήν καλλίκομη Καλυψώ· κι αὐτή
ἀπ’ τόν Ἑρμῆ τόν ἄγγελο τῶν θεῶν εἶπε πώς τ’ ἄκουσε.

Ὅταν πιά κατέβηκα στή θάλασσα κι ἔφτασα στό καράβι,
τούς πῆρα σβάρνα ἀράδα καί τούς μάλωνα,
γιατρειά ὅμως καμμιά δέν μπορούσαμε νά βροῦμε.
Εἶχαν πιά χαλαστεῖ τά βόδια.
Σημεῖα ὅμως καί τέρατα τούς δείχναν ἀμέσως μετά οἱ θεοί·
σούρνονταν στήν γῆ τά τομάρια,
μουγκρίζαν στίς σοῦβλες τά κρέατα, ὠμά καί ψημένα·
καί μιά βουή, βοδιῶν λές μυκηθμός, ἀπλωνόταν.

Ἕξι μέρες συνέχεια οἱ λατρευτοί μου συντρόφοι τρῶγαν καί πίναν,
τ’ ἀκμαιότερα ἔχοντας ξεκόψει βόδια τοῦ Ἥλιου.
Ἀλλ’ ὅταν ὁ Δίας, ὁ γιός τοῦ Κρόνου, ξημέρωσε τήν ἕβδομη μέρα,

σταμάτησε τότε νά λυσσσομανάει θυελλώδης ὁ ἄνεμος·
καί μεῖς παρευθύς ἀνεβήκαμε στό καράβι, στήσαμε τό κατάρτι
κι ἁπλώσαμε τ' ἄσπρα πανιά,
καί ξανοιχτήκαμε στή πλατωσιά τοῦ πελάγους.

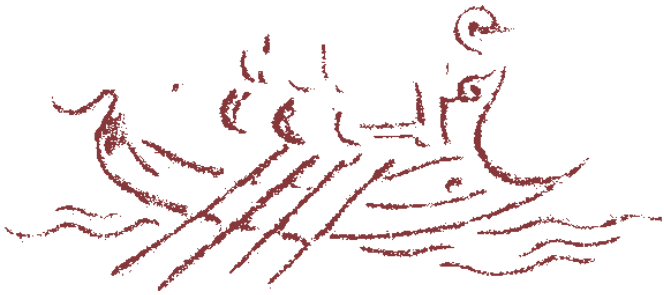
Ἀλλ' ὅταν πιά ἀφήσαμε πίσω τό νησί καί καμμιά ἄλλη στεριά
δέν φαινόταν, παρά οὐρανός μόνο καί θάλασσα,
τότε πιά ὁ Δίας ὁ γιός τοῦ Κρόνου, μαῦρο ἔστησε σύννεφο
πάνω ἀπ' τό κοῖλο καράβι, καί σκοτείνιασε τό πέλαγος κάτωθέ του.
Πολλή ὥρα δέν ἀρμένισε τό πλεούμενο, γιατί ξέσπασε ξάφνου
οὐρλιάζοντας καί λυσσομανῶντας θυελλώδης Πουνέντες.
Σπάσαν μονομιᾶς καί τά δύο μπροστινά ξάρτια ἀπ' τό δρολάπι,
ἔπεσε πίσω τό κατάρτι, καί τ' ἄρμενα ὅλα κατρακυλήσαν στ' ἀμπάρι·
κι ἐκεῖ στοῦ καραβιοῦ τήν πρύμνη χτύπησε κατακέφαλα τόν κυβερνήτη
τό κατάρτι, καί σύντριψε ὅλα μεμιᾶς τά κόκκαλα τῆς κεφαλῆς του·
κι αὐτός σάν πῶς βουτηχτής κατέπεσε ἀπ' τ' ἄρμενο, καί βγῆκε
ἡ περήφανη ψυχή του.
Βρόντηξε τότε ὁ Δίας καί χτύπησε μ' ἀστροπελέκι τό καράβι·
κι ἀπ' τοῦ Δία τ' ἀστροπελέκι χτυπημένο στρουφοτινιάχτηκε
σύγκορμο τό πλεούμενο, ὁ τόπος ὅλος φούμισε θειάφι,
καί πέσαν ἀπ' τό πλοῖο οἱ συντρόφοι.
Κουροῦνες λές καί ἦταν παραδέρναν στά κύματα,
γύρω ἀπ'τό μαῦρο καράβι.
Τούς ἀποστέρησε ἔτσι ὁ θεός τόν νόστο.

Πήγαινα κι ἐρχόμουνα ἐγώ μές στό καράβι, ὥσπου ξετίναξε
τά πλευρά του ἡ φουρτούνα,
καί γυμνή πιά ἡ καρίνα σαρώθηκε ἀπό τό κῦμα.
Τοῦ τσάκισε σύρριζα καί τό κατάρτι· κρεμόταν ὅμως πάνω του
ὁ στάντζος, στριφτός ἀπό δορά βοδιοῦ φκιαγμένος.
Μ' αὐτόν πῆρα καί σύνδεσα τά δυό, καρίνα μαζί καί κατάρτι,
καί καθισμένος πάνω τους παραδόθηκα στήν ὀργή τῶν ἀνέμων.

Κάποια στιγμή ὁ Πουνέντες σταμάτησε νά φυσᾶ μανιασμένα,
καί τό γύρισε γρήγορα στό Νοτιά, βάσανα πικρά γιά νά μοῦ φέρει·
μέ τήν καταραμένη ν' ἀναμετρηθῶ πάλι τήν Χάρυβδη.
Ὁλονυχτίς παράδερνα στά κύματα, κι ἀνατέλλοντας ὁ ἥλιος
στόν σκόπελο βρέθηκα τῆς Σκύλλας καί στήν ἀπαίσια Χάρυβδη.
Ἀναρροφοῦσε τό ἁλμυρό νερό ἐκείνη τῆς θάλασσας· κι ἐγώ
ἀπ' τῆς μεγάλης ἀγριοσυκιᾶς ἁρπάχτηκα τά κλωνάρια,

καί γερά ἀπ’ αὐτά γραπωμένος κρεμόμουν σάν νυχτερίδα.
Οὔτ’ εἶχα οὔτε νά στηρίξω σταθερά κάπου τά πόδια μου
οὔτε ν’ ἀνέβω κάπου νά καθήσω· οἱ ρίζες ἦταν πέρα μακριά
κατωθέ μου, καί τά χοντρά καί μακριά κλαδιά πού ἰσκιώναν
τήν Χάρυβδη κρεμόνταν ψηλά πάνωθέ μου.
Ἔμενα ἔτσι κρεμάμενος, νά ξεράσει πίσω προσμένοντας καρίνα
καί κατάρτι πάλι· κι ἦρθε, ἀργά πολύ, αὐτό πού λαχταροῦσα.
Ποιάν ὥραν σηκώνεται νά πάει γιά δεῖπνο ὁ δικαστής
ἔριδες πού εἶχε πολλές ἀντίδικων ἀνδρῶν στήν ἀγορά νά κρίνει·
τήν ἴδια αὐτήν ὥρα ξεφανερώθηκαν ἀπ’ τήν Χάρυβδη τά ξύλα.
Κι ἐγώ χέρια καί πόδια ἁπλώνοντας ἀφέθηκα νά πέσω πάνωθέ τους,
κι ἔπεσα μέ γδοῦπο στά νερά, στά περίμακρα πλάϊ δοκάρια·
καθισμένος πάνω τους πῆρα νά λάμνω μέ τά χέρια μου γιά κουπιά.
Τήν Σκύλλα δέν ἄφησε ὁ πατέρας τῶν θεῶν καί τῶν ἀνθρώπων
νά τήν ξαναδῶ· ἄμεσος κι ἀναπότρεπτος θά ἦταν ἀλλοιῶς ὁ χαμός μου.

Ἐνιά μερόνυχτα παράδερνα στά κύματα, καί τήν δέκατη νύχτα
μέ βγάλαν οἱ θεοί στό νησί τῆς Ὠγυγίας,
ὅπου θεά φοβερή ἀνθρωπολαλοῦσα κατοικεῖ, ἡ ὡριοπλέξουδη
Καλυψώ· βρῆκα σ’ αὐτή καί στοργή καί ἀγάπη.
Μά τί τά λέω τώρα τοῦτα; μόλις χθές τ’ ἀνιστοροῦσα ἐδῶ
στό παλάτι σέ σένα καί στήν τρισεύγενη σύντροφό σου.
Τό βρίσκω πληκτικό νά διηγιέμαι ξανά πράγματα ἤδη καταλεπτῶς
ἱστορημένα.

Ο Οδυσσέας στήν Ἰθάκη

Σώπασε, κι ἀπόμειναν ὅλοι βουβοί, καταμαγεμένοι,
ἀσάλευτοι, στό ἰσκιοστοιχειωμένο μέσα παλάτι.
Μίλησε τέλος βρόντηξε ὁ Ἀλκίνοος:
«Στό μεγαλόπρεπο μιά κι ἔφτασες παλάτι μου, Ὀδυσσέα,
τό χάλκινο μιά καί διάβηκες κατώφλι του, θαρρῶ
πώς θά παλιννοστήσεις δίχως περιπλανήσεις ἄλλες πιά,
ἄν καί χίλια μύρια ἔχεις μέχρι τώρα πάθει.
Καί σεῖς πού εὐφραίνεσθε κάθε φορά στ' ἀρχοντικό μου,
φλογόμαυρο πίνοντας κρασί βασιλικό
κι ἀκούοντας τόν ἀοιδό νά τραγουδάει, ἀκοῦστε τί θέλω
ἀπ' τόν καθένα σας καί τί ὁρίζω:
Μέσα σέ σκαλιστή κασέλα κείτονται ἤδη τοῦ ξένου
τά σκουτιά, ὁ πολυποίκιλτος χρυσός καί τ' ἄλλα δῶρα,
ὅσα οἱ δημογέροντες τοῦ φέραν ἐδῶ τῶν Φαιάκων.
Ἐλᾶτε ὅμως ἄς τοῦ δώσουμε ἐπί πλέον ὁ καθένας μας
τρίποδα μέγα καί λεβέτι, καί μεῖς μαζεύουμε τό ἀντίτιμο μετά
ἀπ' τόν λαό· γιατί 'ναι βαρύ νά χαρίσει ἕνας μόνος τέτοιο δῶρο.»

Αὐτά ὁ Ἀλκίνοος, κι ἐπιδοκίμασαν ὅλοι τά λόγια του·
νυσταγμένοι πιά πῆγαν στά σπίτια τους νά κοιμηθοῦνε.
Κι ἡ ροδοδάχτυλη σάν φάνηκε λινοντυμένη Αὐγή, κίνησαν
βιαστικά γιά τό καράβι, φέρνοντας τόν χαλκό τόν ἀντρεγέρτη.
Τά τακτοποίησε ὅλα τοῦτα ὁ ἀντρειωμένος Ἀλκίνοος,
ἀνεβαίνοντας ὁ ἴδιος στό καράβι, κάτω ἀπ' τά ζυγά,
γιά νά μήν εἶναι ἐμπόδιο σέ κάποιον ἀπό τούς κωπηλάτες,
ὅταν θ' ἀρχίζαν νά τραβοῦν μέ δύναμη τά κουπιά.
Πῆγαν ὅλοι μετά στό παλάτι κι ἑτοίμαζαν τό συμπόσιο.
Γιά χάρη τους θυσίασε ἕνα βόδι ὁ ἀντρειωμένος Ἀλκίνοος
στόν Δία, τόν μαυροσύγνεφο γιό τοῦ Κρόνου,
πού βασιλιάς εἶναι τῶν ὅλων. Κάψανε πρῶτα τά μεριά
καί στρώθηκαν ἔπειτα τό πλούσιο φαγοπότι ν' ἀπολαύσουν·
κι ἄπλωσε ὁλόγυρα τίς μελωδίες του ὁ θεϊκός ἀοιδός, ὁ Δημόδοκος,
τιμημένος μέ τοῦ λαοῦ τήν ἀγάπη.

Ο Οδυσσέας ὅμως ἔστρεφε ὁλοένα τά κεφάλι του πρός τόν ἥλιο,
τόν ὑπέρλαμπρο φωτοδότη, ἀνυπομονῶντας πότε νά βασιλέψει·
δέν ἔβλεπε μαθές τήν ὥρα τόν δρόμο πιά νά πάρει τοῦ νόστου.
Πῶς νά δειπνήσει λαχταρᾶ ὁ ζευγολάτης, πού ὄργωνε ὁλημερίς
χέρσο χωράφι μ' ἕνα ζευγάρι βόδια κρασωπά, τό σύμπηχτο
νά τραβοῦν στό χῶμα ἀλέτρι – μέ τί εὐχαρίστηση, μέ τί χαρά,
τοῦ ἥλιου βλέπει τό φῶς νά βασιλεύει, τόν δρόμο πιά νά πάρει
γιά τό δεῖπνο, κι ἀπ' τόν κάματο λυγοῦν πηγαίνοντας τά γόνατά του –
παρόμοια χάρηκε ὁ Ὀδυσσέας σάν ἔδυσε τό φῶς τοῦ ἥλιου.
Στράφηκε παρευθύς νά μιλήσει στούς θαλασσόχαρους Φαίακες
καί ἰδιαίτερα στόν Ἀλκίνοο, καί τοῦ μιλοῦσε καί τοῦ 'λεγε:
«Ἀλκίνοε βασιλιά, τῆς χώρας ὅλης ἄρχοντα περίλαμπρε,
στάξτε καί στό καλό νά πάω στεῖλτε με τώρα· σᾶς χαιρετῶ.
Ὅλα ὅσα λαχταροῦσε ἡ καρδιά μου ἔχουν τώρα πιά ἐκπληρωθεῖ,
κατευόδιο κι ἔμνοστα δῶρα, πού εἴθε μέ τήν χάρη τῶν οὐράνιων
θεῶν τήν εὐτυχία νά μοῦ φέρουν· τήν ἄμεμπτη γυναῖκα μου
νά βρῶ γυρνῶντας σπίτι μου καί γερούς μαζί της τούς δικούς μου.
Καί σεῖς ἐδῶ στήν γῆ σας μένοντας νά χαίρεστε, τίς γυναῖκες σας
εὐφραίνοντας τίς ἀκριβές καί τά παιδιά σας.
Κάθε προκοπή κι ἀξιοσύνη σ' ὅτι καλό εἴθε οἱ θεοί νά σᾶς χαρίσουν,
καί κακό ποτέ νά μή πέσει στήν χώρα σας.»

Μίλησε ἁρμοστά καί μετρημένα, κι ἐπιδοκίμαζαν ὅλοι
τά λόγια του καί προτρέπαν νά ξεπροβοδίσουν τόν ξένο.

Πρόσταξε τότε ὁ ἀντρειωμένος Ἀλκίνοος τόν κήρυκα:
«Ποντόνοε, συγκέρασε κρασί σ’ ἕνα κροντήρι καί μοίρασε
σ’ ὅλους μές στ’ ἀρχονταρίκι, νά εὐχηθοῦμε στόν πατέρα Δία
καί νά προπέμψουμε στήν πατρική του γῆ τόν ξένο.»

Πρόθυμα ὁ Ποντόνοος συγκέρασε μελόγλυκο κρασί,
καί περνῶντας μπροστά ἀπ’ τόν καθένα ὅλους τούς κερνοῦσε·
κι αὐτοί κάναν σπονδή, ἀπό τήν θέση πού καθόνταν,
στούς μακάριους θεούς, στῶν οὐρανῶν πού κατοικοῦν τά πλάτη.
Σηκώθηκε τότε ὁ ἰσόθεος Ὀδυσσέας, ἔβαλε μιά δίγουβη κούπα
στό χέρι τῆς Ἀρήτης κι εἶπε· πέταξαν σάν πουλιά κατά κείνην
τά λόγια του:
«Χαῖρε, πέρα ὡς πέρα χαῖρε, βασίλισσά μου, τό γῆρας ὥσπου
νά ’ρθει κι ὁ θάνατος, κοινή πού εἶναι μοῖρα τῶν ἀνθρώπων.
Ἐγώ τώρα πηγαίνω· καί σύ ἀγάλλου σέ τοῦτα μέσα τά δώματα,
μέ τά παιδιά σου καί τόν λαό σου καί τόν Ἀλκίνοο τόν βασιλιά.»

Αὐτά ὡς εἶπε διάβηκε ὁ θεϊκός Ὀδυσσέας τό κατώφλι·
μαζί του ἔστειλε τόν κήρυκα ὁ ἀντρειωμένος Ἀλκίνοος,
νά τόν ὁδηγήσει στό γοργόδρομο πλεούμενο καί στ’ ἀκρογιάλι.
Τρεῖς θεραπαινίδες ἔστειλε νά τόν συνοδεύσουν κι ἡ Ἀρήτη,
τήν μιά μανδύα κρατῶντας πεντακάθαρο καί χιτῶνα,
τήν ἄλλη τήν στέρεη νά μεταφέρει κασέλα μέ τά δῶρα·
ἡ τρίτη κουβαλοῦσε τήν τροφή, ψωμί καί κόκκινο κρασί.

Στήν θάλασσα λοιπόν σάν κατεβήκαν, στ’ ἀραγμένο καράβι,
πῆραν εὐθύς τά πράγματα, τό ποτό καί τά τρόφιμα ὅλα,
καί στό κοῖλο σκάφος μέσα τ’ ἀποθέσαν οἱ ξακουστοί περάτες.
Στό κατάστρωμα τοῦ κοίλου καραβιοῦ, στήν πρύμνη, λινό σεντόνι
στρώσανε καί χράμι γιά τόν Ὀδυσσέα, βαθύ νά χαρεῖ ὕπνο, ἀτάραχος·
ἀνέβηκε μετά κι αὐτός καί πλάγιασε νά κοιμηθεῖ, ἀμίλητος.
Πῆραν θέση τότε μέ τάξη στούς πάγκους οἱ κωπηλάτες,
κι ἔλυσαν ἀπό τό τρυπητό λιθάρι τήν πρυμάτσα.
Ἀναγερμένοι τίναζαν ἤδη μέ ρυθμό ψηλά τήν ἅλμη,
κι αὐτός σφαλνῶντας τά βλέφαρά του σέ βαθύ ἔπεφτε ὕπνο,
γαλήνιο, γλυκύτατο, μέ θάνατο ἔγγιστα ὅμοιο.

Καί τό καράβι – πῶς ξεχύνονται ὁλομεμιᾶς στόν κάμπο
τέσσερα μαζί ζεμένα ἅλογα στ’ ἀμάξι, τά καπούλια τους
τό μαστίγιο μόλις ἀγγίξει, κι ἀνορθωμένα τρέχουνε

καλπάζοντας, τόν δρόμο πού ἀπομένει ν' ἀποσώσουν –
παρόμοια καί τοῦ καραβιοῦ ὀρθώνοταν ἡ πρύμνη,
καί ξοπίσω μαυροπόρφυρο πάφλαζε τῆς πολύβουης θάλασσας
θεριό τό κῦμα.Ἔτρεχε σίγουρο κι ἀκράτητο τό καράβι,
κι οὔτε γεράκι γαμψώνυχο, τό πιό γοργόφτερο ἀπ' τά πετούμενα,
θά μποροῦσε νά τό προφτάσει.
Τόσο γοργόδρομο τά κύματα ἔσκιζε τοῦτο τῆς θάλασσας,
τόν ἄντρα μέ τόν θεοφώτιστο νοῦ μεταφέροντας,
πού μύρια πικρά βάσανα εἶχε ὑποφέρει πρίν ἡ ψυχή του,
σέ πολέμους μέσα κι ἀμάχες καί τ' ἄγρια σκίζοντας κύματα.
Τώρα κοιμόταν ἀτάραχος ἔχοντας ὅσα εἶχε πάθει πιά λησμονήσει.

Πρόβαινε ψηλά στόν οὐρανό τό λαμπρότατο ἄστρο, τό φῶς
τῆς αἰθερογέννητης Αὐγῆς μέ τόν ἐρχομό του πού ἀναγγέλλει,
ὅταν προσορμίστηκε πιά στό νησί τό ποντοπόρο καράβι.
Εἶναι ἕνα λιμάνι στό νησί τῆς Ἰθάκης, ὅρμος τοῦ Φόρκυνα,
τοῦ θαλάσσιου γέροντα· δυό κάβοι προβάλλουν στήν εἰσοδό του,
ἀπόκρημνοι πρός τήν μεριά τοῦ πελάγους, πλαγιαστοί πρός τό λιμάνι,
σκέπη του πού 'ναι, κρατῶντας ἀπέξω τό μέγα κῦμα πού σηκώνουν
μανιασμένοι οἱ ἄνεμοι· στόν κόρφο του μέσα σάν προσορμιστοῦν
τά καλοχτισμένα καράβια μποροῦν ν' ἀράξουν, δίχως νά δέσουν.
Στοῦ λιμανιοῦ τόν μυχό, στήν ἀκτή, μιά στενόφυλλη θάλλει ἐλιά,
καί κοντά της μιά σπηλιά εἶναι θεοτική, καταχνιασμένη,
ἱερό τῶν νυμφῶν πού Νεράϊδες ὁ κόσμος τίς λέει.
Πέτρινα εἶναι μέσα κροντήρια καί λίθινοι δίχεροι ἀμφορεῖς,
ὅπου, μπαινοβγαίνοντας, κηρῆθρες μελιοῦ χτίζουν οἱ μέλισσες.
Κι εἶν' ἀργαλειοί περίμακροι πέτρινοι, πανιά ὅπου ὑφαίνουν
οἱ νύμφες ἁλικοπόρφυρα, θωρῶντας τα ν' ἀφήνεις τό θαῦμα σου·
καί βρυσομάνες εἶναι μέσα ἀστείρευτες.
Δυό εἰσόδους ἔχει τό ἄντρο, ἡ μιά πρός τόν βοριά, μποροῦν
νά τήν κατεβοῦνε οἱ ἄνθρωποι, ἡ ἄλλη πρός τόν Νοτιά εἶναι θεοτική·
ἀπό κείνη θνητοί δέν διαβαίνουν, δίοδος εἶναι μόνον τῶν ἀθανάτων.

Σ' αὐτό τό γνώριμο καί πρίν λιμάνι ὁδήγησαν τό καράβι οἱ ναῦτες.
Κι αὐτό, μέ τήν φόρα πού εἶχε, βγῆκε τό μισό στήν ἀκτή, σούρθηκε
στήν ἄμμο· τόση ὁρμή τοῦ 'δωσαν λάμνοντας οἱ κωπηλάτες.
Βγαίνοντας ἀπό τό καλοζύγιστο καράβι αὐτοί στήν στεριά,
τόν Ὀδυσσέα πρῶτα σηκώσαν ἀπό τό κοῖλο πλεούμενο,
ὅπως ἦταν μέ τό σεντόνι τό λινό καί τ' ὀλόφωτο χράμι,

καί τόν ἀπόθεσαν στήν ἀμμουδιά παραδομένον στόν ὕπνο.
Βγάλαν μετά ὅλο τό βιός οἱ ξακουστοί πού τοῦ χάρισαν Φαίακες,
μέ βουλή τῆς μεγαλόχαρης Ἀθηνᾶς, ἀναχωρῶντας γιά τήν πατρίδα.
Ὅλα αὐτά μαζί τ' ἀποθέσαν ἐκεῖ κοντά στόν κορμό τῆς ἐλιᾶς
παράμερα ἀπό τόν δρόμο, μή τά βρεῖ διερχόμενος
κάποιος διαβάτης, πρίν ὁ Ὀδυσσέας ξυπνήσει, καί τ' ἀφανίσει·
κι αὐτοί σάλπαραν πάλι ἐπιστρέφοντας στήν πατρίδα.

Ἀλλ' οὔτε κι ὁ Κοσμοσείστης λησμόνησε τίς ἀπειλές του,
πού εἶχε ἀρχικά ἐκτοξεύσει κατά τοῦ ἰσόθεου Ὀδυσσέα,
καί τήν βουλή ρωτοῦσε τώρα νά μάθει τοῦ Δία:
«Πατέρα Δία, πάει πιά ἡ ὑπόληψή μου ἀνάμεσα στούς ἀθάνατους
θεούς, ἀφοῦ δέν μοῦ δείχνουν κανένα σεβασμό οἱ θνητοί,
οἱ Φαίακες, κι ἄς κατάγονται ἀπό γένος δικό μου.
Ἔλεγα πάντα, καί τώρα, κακά πολλά ἀφοῦ πάθει ὁ Ὀδυσσέας
νά γυρίσει στό σπίτι του· ὁλότελα δέν τοῦ ἀπέκλεισα ποτέ τόν νόστο,
ἀπ' τήν στιγμή πού σύ τό ὑποσχέθηκες καί συγκατένευσες.
Κι αὐτοί βυθισμένον στόν ὕπνο μέ γοργόδρομο τόν φέραν ποντοπόρο
καράβι, καί τόν ἀποθέσαν στήν Ἰθάκη· κι ἀρίφνητα τοῦ 'δωσαν δῶρα,
χαλκό κι ἄφθονο χρυσό καί ὑφαντά ἐνδύματα ἀκριβά, τόσα,
ὅσα οὐδέποτε θά κουβαλοῦσε ἀπό τήν Τροία ὁ Ὀδυσσέας,
κι ἄν ἀκόμη γύριζε ἀβλαβής, μ' ὅλο τό μερτικό του ἀπ' τήν λεία.»

Τοῦ ἀποκρίθηκε τότε ὁ Δίας, ὁ συνεγέρτης τῶν νεφῶν:
«Ὤ, τί ἄστοχο λόγο πού εἶπες, τρανοδύναμε Κοσμοσείστη!
Διόλου δέν σέ καταφρονοῦν οἱ θεοί· θά ἦταν ὄντως βαρύ
νά δείχνουν καταφρόνια σέ σένα, πρεσβύτατον ὄντας καί ἄριστο.
Ἄν ὅμως κάποιος ἀπ' τούς θνητούς, μέ τήν ἀλαζονεία ἡ δύναμη
πού γεννᾶ κι ἡ ἐξουσία, σεβασμό δέν σοῦ δείχνει,
ἔχεις πάντα τόν καιρό καί τόν τρόπο νά πάρεις ἐκδίκηση.
Πράξε λοιπόν ὅπως θέλεις κι ὅπως εὐχαριστεῖ τήν καρδιά σου.»

Τοῦ ἀποκρίθηκε τότε ὁ Ποσειδώνας ὁ Κοσμοσείστης:
«Θά εἶχα πράξει ἐγώ παρευθύς ὡς ἀγορεύεις, μαυροσύγνεφε ἄναξ,
ἀλλά φοβᾶμαι πάντα κι ἀποφεύγω τόν θυμό σου. Τώρα ὅμως θέλω
τό πανωραῖο καράβι τῶν Φαιάκων, ἀπ' τό κατευόδιο γυρνῶντας,
στό καταχνιασμένο μέσα τό πέλαγος νά τό συντρίψω,
γιά νά πάψουν πιά, νά σταματήσουν νά ξεπροβοδίζουν τόν κόσμο,
καί μέ ὄρος μέγα νά περικλείσω τήν πόλη τους.»

Τοῦ ἀποκρίθηκε τότε ὁ Δίας, ὁ συνεγέρτης τῶν νεφῶν:
«Ἄκουσε, καλέ μου, τί θεωρῶ ἄριστο ἐγώ πώς εἶναι:
Ὅταν ξαγναντήσει τό καράβι κι ὁ κόσμος ὅλος ἀπ' τήν πόλη
τό δεῖ νά καταφτάνει, νά τό πετρώσεις σιμά στήν στεριά,
ἕνας βράχος ὅμοιος μέ τό γοργόδρομο σκάφος νά γίνει,
ν' ἀφήνουν ὅλοι τό θαῦμα τους,
καί μέ ὄρος μέγα νά περικλείσεις τήν πόλη τους.»

Αὐτά λοιπόν σάν ἄκουσε ὁ Ποσειδώνας ὁ κοσμοσείστης,
κίνησε στή Σχερία νά πάει, ὅπου κατοικοῦνε οἱ Φαίακες.
Ἐκεῖ περίμενε· τρέχοντας ὁλοταχῶς πλησίασε τότε πολύ σιμά
στήν στεριά τό ποντοπόρο καράβι· τό πλησίασε κι ὁ Κοσμοσείστης,
πού κατεβάζοντας τήν παλάμη του τό πέτρωσε, ἕνας βράχος γίνηκε
στό βυθό ριζωμένος. Ὁ ἴδιος πάραυτα διάβηκε πέρα.

Λόγια πετούμενα συναλλάζαν τότε μεταξύ τους οἱ Φαίακες,
οἱ ξακουστοί μέ τά μακρόκουπα καράβια τους πελαγίσιοι.
Κι ὁ καθένας στόν διπλανό του γυρνῶντας τοῦ μιλοῦσε καί τοῦ 'λεγε:
«Ὤ, θέ μου, ποιός τό γοργόδρομο καθήλωσε καράβι στό πέλαγος,
ἐνῶ κατέφτανε γοργά στήν πατρίδα; φαινόταν ἤδη ὁλόκληρο.»
Αὐτά εἶχαν νά λένε, ἀφοῦ δέν γνώριζαν πῶς εἶχε γίνει τό πρᾶγμα.

Πῆρε τόν λόγο τότε ὁ Ἀλκίνοος καί μιλῶντας τούς εἶπε:
«Ἀλοίμονο, βγαίνουν καταφάνερα ἀληθινές οἱ παληές προφητεῖες
τοῦ πατέρα μου, πού εἶχε νά λέει πώς θά κινήσουμε τόν φθόνο
τοῦ Ποσειδώνα, γιατί ἀσφαλεῖς εἴμαστε περάτες τῶν πάντων.
Προφήτευε πώς κάποτε τῶν Φαιάκων πανωραῖο καράβι
ἀπό κατευόδιο γυρνῶντας, στό καταχνιασμένο μέσα τό πέλαγος
θά τό συντρίψει, καί μέ ὄρος μέγα θά περικλείσει τήν πόλη μας.
Λόγια προφητικά τοῦ γέροντα, ἀφοῦ συντελοῦνται τώρα τά πάντα.
Ἀλλ' ἀκοῦστε τώρα τί ἐγώ θά σᾶς πῶ, κι ἄς ὑπακούσουμε ὅλοι.
Σταματεῖστε νά ξεπροβοδίζετε τόν καθένα πού 'θελε φτάσει
στήν πόλη μας· καί δώδεκα διαλεχτούς νά θυσιάσουμε ταύρους
στόν Ποσειδώνα· μπορεῖ νά μᾶς σπλαγχνιστεῖ,
καί μέ ψηλό νά μή περικλείσει περίμακρο ὄρος τήν πόλη μας.»

Τά λόγια του τούς κατατρόμαξαν, κι ἑτοιμάσαν τούς ταύρους.
Ὄρθιοι τότε γύρω ἀπ' τόν βωμό, οἱ προεστοί καί οἱ σύμβουλοι
τοῦ λαοῦ τῶν Φαιάκων ἀναπέμπαν εὐχές στόν ἄνακτα Ποσειδώνα.

Στήν πατρική του γῆ κοιμόταν τώρα ὁ ἰσόθεος Ὀδυσσέας,
καί ξυπνῶντας δέν τήν γνώρισε, τόσα χρόνια ὄντας ξενητεμένος.
Εἶχε ἁπλώσει ὁλόγυρα μιά καταχνιά ἡ Παλλάδα Ἀθηνᾶ,
ἡ θεοκόρη τοῦ Δία, γιά νά τόν καταστήσει ἀγνώριστον,
καί γιά νά τόν ὁρμηνέψει γιά τά καθέκαστα·
μή τόν γνωρίσει πρίν ἡ γυναῖκα του καί οἱ δικοί του καί οἱ πολίτες,
προτοῦ τίς ἀτασθαλίες τους ὅλες οἱ μνηστῆρες πληρώσουν.
Γι αὐτό ὅλα φαντάζαν ἀλλόξενα στά μάτια τοῦ βασιλιᾶ,
τά μακρόσυρτα μονοπάτια, τά φιλόξενα ὅλο ὅρμους λιμάνια,
οἱ κοφτοί ἀπότομοι βράχοι, τά θαλερά ψηλόκορμα δέντρα.
Πετάχτηκε λοιπόν ὄρθιος κι ἀπόμεινε νά κοιτάζει τήν πατρική γῆ·
βαρειαναστέναξε ἔπειτα, καί χτυπῶντας τούς δυό του μηρούς
μέ τίς ἀνοιχτές του παλάμες ἀνέκραξε θρηνολογῶντας:
«Ἴωχ, ὁ ἔρμος ἐγώ, σέ ποιῶν πάλι θνητῶν φτάνω τήν χώρα;
ἀλαζόνες εἶναι τάχα καί ἄγριοι κι ἀψηφοῦνε τό δίκηο,
ἤ φιλόξενοι καί θεοφοβούμενοι εἶναι ἀνθρῶποι;
ποῦ μά ποῦ νά τά πάω τ’ ἀγαθά ὅλα τοῦτα;
κι ὁ ἴδιος ἐγώ ποῦ νά γυρνῶ σάν χαμένος;
καλύτερα νά ’μενα ἐκεῖ στῶν Φαιάκων τήν χώρα. Κι ἐγώ μετά
σέ κάποιον ἄλλον μπορεῖ νά πήγαινα τρανοδύναμο βασιλιά,
πού μπορεῖ νά μέ φιλοξενοῦσε καί νά μέ ξεπροβόδιζε στήν πατρίδα.
Τώρα οὔτε ποῦ νά τά βάλω τοῦτα κατέχω, οὔτε κι ἔκθετα
ἐδῶ θά τ’ ἀφήσω, μή τά βροῦν καί μοῦ τ’ ἁρπάξουν οἱ ἄλλοι.
Δυστυχῶς, οὔτε καθ’ ὅλα νοήμονες ἦταν οὔτε καί δίκαιοι
οἱ προεστοί καί οἱ σύμβουλοι τοῦ λαοῦ τῶν Φαιάκων,
πού σ’ ἄλλη μ’ ἀπορρίξανε γῆ· ὑποσχέθηκαν στήν ξάγναντη
νά μέ πᾶνε Ἰθάκη, μά δέν τηρήσαν τόν λόγο τους.
Ο Δίας ἄς τούς τιμωρήσει, τῶν ἱκετῶν ὁ προστάτης,
πού ἐποπτεύει τόν κόσμο ὅλο καί τιμωρεῖ ὅποιον σφάλλει.
Ἀλλ’ ἐμπρός τά ὑπάρχοντά μου ὅλα ἄς μετρήσω γιά νά ἰδῶ,
μή φεύγοντας μοῦ πῆραν κάτι οἱ ναῦτες στό κοῖλο πάνω καράβι.»

Αὐτά ὡς εἶπε, τούς πανωραίους μετροῦσε τούς τρίποδες
καί τά λεβέτια καί τόν χρυσό καί τά φαντά κι ὡραῖα ἐνδύματα.
Τίποτε δέν τοῦ λειπε ἀπό τοῦτα· ὀδυρόταν κι ὀλοφυρόταν
ὅμως πολύ γιά τήν πατρική του γῆ, καθώς ἀργοσερνόταν θλιμμένος
στῆς πολύβουης θάλασσας τό περιγιάλι.

Ἦλθε τότε κοντά του ἡ Ἀθηνᾶ μέ τήν μορφή νέου παλληκαριοῦ·
μέ νεαρό ἔμοιαζε τσοπανόπουλο προβάτων, σάν τόν ἀνθό ἀπαλό,

ὅσο ἀπαλά εἶναι τά βασιλόπουλα στά παλάτια.
Εἶχε μιά δίπτυχη καλοϋφασμένη κάπα γύρω στούς ὤμους της,
καί πέδιλα στ' ἀστραφτερά της πόδια, καί στά χέρια της ἕνα κοντάρι.
Τήν εἶδε ὁ Ὀδυσσέας κι ἀναγάλλιασε κι ἦρθε καί στάθηκε ἀντικρύ της·
πέταξαν σάν πουλιά κατά κείνην τά λόγια του:
«Φίλε μου, χαῖρε· μιά κι εἶσαι ὁ πρῶτος πού συναντῶ
σ' αὐτόν τόν τόπο, μή βάλεις κακό γιά μένα στόν νοῦ σου,
ἀλλά σῶσε καί τοῦτα, σῶσε καί μένα· σέ θερμοπαρακαλῶ,
σέ ἱκετεύω σάν θεό, στά γονατά σου ἐγώ προσπέφτω.
Καί τοῦτο πές μου, μίλα μου εἰλικρινά, καλά γιά νά ξέρω·
ποῦ εἶμαι; σέ ποιό τόπο, ποιά χώρα; ποιοί ζοῦν σ' αὐτά τά μέρη;
σέ κάποιο ξέφαντο εἶμαι νησί ἤ σ' εὔφορης στεριανῆς γῆς
ἐσχατιά, πού ἀπλώνεται πλαγιαστή ὡς τήν θάλασσα;»

Τοῦ εἶπε τότε ἡ θεά Ἀθηνᾶ ἡ γλαυκομάτα:
«Ἦ μωρός εἶσαι, ξένε, ἤ ἀπό μακριά ἔχεις ἔρθει,
γιά νά ρωτᾶς ποιά εἶναι τούτη ἡ χώρα. Τόσο ἀνώνυμη
διόλου δέν εἶναι· τήν ξέρουν πάρα πολλοί,
κι ὅσοι κατοικοῦν στά μέρη ὅπου ἀνατέλλει ὁ ἥλιος,
κι ὅσοι στά μέρη ὅπου βυθᾶ, στόν ζόφο τῆς Δύσης.
Εἶναι τῶντι τραχειά, ἄλογα καί πουλάρια ἐδῶ δέν τρέχουν·
οὔτε πολύ ἄγονη, ἀλλ' οὔτε καί πλατειούς ἔχει κάμπους·
βγάνει σιτάρι πράγματι ἄμετρο, βγάνει κρασί·
πάντα ἡ βροχή τήν ποτίζει κι ἡ δροσιά νοτίζει τό χῶμα καί θάλλει·
ἰδανικός βασκότοπος γελάδια νά βόσκουν καί γίδια·
κι ἔχει δέντρα κάθε λογῆς καί ποτίστρες βρυσομάνες ἀστείρευτες.
Γι' αὐτό εἶναι ξακουσμένη ἡ Ἰθάκη, ξένε, ὡς καί στήν Τροία,
πού μακριά ἀπό τήν Ἀχαϊκή γῆ λένε πώς εἶναι.»

Αὐτά 'πε, κι ἀναγάλλιασε ὁ πολύπαθος ἥρωας Ὀδυσσέας.
Χαιρόταν· ἦταν στήν πατρική του γῆ!
ὅπως τοῦ εἶπε ἡ Παλλάδα Ἀθηνᾶ, ἡ κόρη τοῦ κεραυνόχαρου Δία.
Πέταξαν σάν πουλιά κατά κείνην τά λόγια του:
– ἀλλά δέν εἶπε τήν ἀλήθεια, ἄρχισε πάλι τά παραμύθια,
ἐγρήγορος πάντα καί παμπόνηρος ὄντας ὁ νοῦς του –
«Εἶχα ἀκουστά γιά τήν Ἰθάκη καί στή μεγαλόνησο Κρήτη,
πέρα μακριά πού κεῖται στό πέλαγος· τώρα ἔχω ἔρθει κι ὁ ἴδιος ἐδῶ
μέ τά ὑπάρχοντα τοῦτα, ἀφήνοντας ἄλλα τόσα στά παιδιά μου.
Εἶμαι ἐξόριστος, γιατί σκότωσα τόν ἀκριβογιό τοῦ Ἰδομενέα,

τόν Ὀρσίλοχο τόν γοργοπόδαρο, πού νικοῦσε στό τρέξιμο πολλούς
γεροδεμένους ἄντρες στήν μεγαλόνησο Κρήτη.
Ἤθελε τοῦ λόγου του νά μ' ἀπογυμνώσει ἀπ' ὅλα τά λάφυρα
πού ἔφερα ἀπ' τήν Τροία, γιά τά ὁποῖα τράβηξα βάσανα ἐγώ πικρά,
σέ πολέμους μέσα κι ἀμάχες καί τ' ἄγρια σκίζοντας κύματα.
Δέν ὑποτάχτηκα, λέει, καί δέν ὑπηρέτησα τόν πατέρα του
στή χώρα τῶν Τρώων, ἀλλ' ἔγινα ἀρχηγός ἄλλων συντρόφων.
Τοῦ ἔστησα λοιπόν καρτέρι μ' ἕνα φίλο πλάϊ στόν δρόμο,
κι ὅπως κατέβαινε ἀπ' τούς ἀγρούς τόν χτύπησα μέ τό χαλκομύτικο
δόρυ· νύχτα θεοσκότεινη σκέπαζε τόν οὐρανό, κι ἄνθρωπος
δέν μᾶς εἶδε κανείς, νά μαρτυρήσει πώς τοῦ πῆρα ἐγώ τήν ζωή.
Ἀλλ' ἐγώ μέ τήν αἰχμή σάν τόν σκότωσα αὐτόν τοῦ χαλκοῦ,
κατέβηκα παρευθύς νά βρῶ καράβι· ἔδωσα γενναία ἀμοιβή
στούς ξακουστούς Φοίνικες ναῦτες, καί τούς παρακάλεσα νά μέ πάρουν·
τούς ζήτησα νά μέ μεταφέρουν καί νά μέ ἀποβιβάσουν στήν Πύλο,
ἤ στήν ἱερή γῆ τῆς Ἤλιδας, οἱ Ἐπειοί ὅπου ὁρίζουν.
Ἀλλά τούς ἔβγαλε ἀπ' τήν πορεία τους ἡ ἰσχύς τῶν ἀνέμων,
ἐνάντια πολύ στήν θέλησή τους· ὄχι, νά μ' ἐξαπατήσουν δέν θέλαν.
Ἀπό κεῖ παραδέρνοντας μέσα στό πέλαγος φτάσαμε νύχτα ἐδῶ.
Λάμνοντας προσαράξαμε μέ σπουδή στό λιμάνι, καί κανείς ἀπό μᾶς
δέν θυμήθηκε νά δειπνήσει, παρότι τό εἴχαμε μεγάλη ἀνάγκη,
ἀλλ' ὅπως εἴμαστε βγήκαμε ἀπαξάπαντες καί ξαπλώσαμε στήν ἀκτή.
Ἤμουν κατάκοπος καί γλυκός ὕπνος μέ πῆρε μένα ἀμέσως,
κι αὐτοί βγάλαν ἀπ' τό κοῖλο καράβι τά πράγματά μου
καί τ' ἀποθέσαν στήν ἀμμουδιά, ἐκεῖ πού κι ὁ ἴδιος κειτόμουν.
Σάλπαραν ἔπειτα κεῖνοι μέ τό καράβι γιά τήν καλλίπολη
Σιδωνία, ἀφήνοντας πίσω βαρειοθλιμμένο μένα τόν ἔρμο.»

Μ' ἕνα μειδίαμα ὑποδέχθηκε τό παραμύθι του ἡ θεά Ἀθηνᾶ,
ἡ γλαυκομάτα, πού τήν μορφή εἶχε πάρει τώρα γυναίκας
ὄμορφης καί ψηλῆς καί λαμπρῆς ἀνυφάντρας.
Ἄπλωσε τό χέρι της, τόν χάϊδεψε, καί λόγια λαλῶντας πετούμενα
τοῦ μιλοῦσε καί τοῦ 'λεγε:
«Παμπόνηρος θά 'πρεπε νά 'ναι κι ἐπιδέξιος σέ δόλους
κάθε λογῆς, ὅποιος θ' ἀναμετριόταν μαζί σου, κι ἄς ἦταν θεός.
Ἀθεόφοβε, παμπόνηρε, δολοπλόκε, δέν ἔχεις λοιπόν σκοπό,
οὔτε στήν δική σου ὄντας τήν γῆ, τίς ἀπάτες νά σταματήσεις
καί τίς ψευτιές, ἐνδόμυχα προσφιλεῖς πού σοῦ εἶναι;
Μά ἔλα τώρα, ἄς μήν χάνουμε ἄλλο πιά τον καιρό μας μέ τοῦτα,

φωστῆρες ὄντας στά τεχνάσματα καί οἱ δυό μας.
Ἐσύ πράγματι ἀπάντων τῶν θνητῶν κατά πολύ ὑπερέχεις
στήν εὐστροφία καί στά μυθεύματα, κι ἐγώ σ' ὅλους μέσα τούς θεούς
γιά τήν εὐφυΐα καί τά τεχνάσματά μου φημίζομαι.

Πάντως οὔτε σύ μέ γνώρισες τήν Παλλάδα Ἀθηνᾶ, τήν κόρη τοῦ Δία,
πού σ' ὅλους τούς μόχθους σοῦ παραστέκομαι πάντα καί σέ φυλάω,
καί φίλο σ' ἔκανα ἀγαπητό σ' ὅλους τούς Φαίακες.
Τώρα πάλι βρίσκομαι ἐδῶ, σχέδιο δράσης νά ἐξυφάνω μαζί σου
καί τ' ἀγαθά σου νά κρύψω, ὅσα οἱ ξακουστοί σοῦ χάρισαν Φαίακες,
ἀπό βουλή δική μου καί φώτιση, σάν κινοῦσες γιά τήν πατρίδα.
Κι ἀκόμη νά σοῦ πῶ ὅσα βάσανα σοῦ εἶναι γραφτό νά ὑποφέρεις
στό καλόχτιστο μέσα τ' ἀρχοντικό σου· ἀνάγκη νά τά βαστάξεις.
Μήτε νά ξεφανερώσεις σέ κανένα, μήτε ἄντρα μήτε γυναῖκα,
πώς σύ ὁ περιπλανώμενος γύρισες· ἀλλ' ἀλγεινά πολλά κι ἄν πάθεις
νά τά ὑπομείνεις ἀμίλητος, στήν βία ὑποκύπτοντας τῶν ἀνθρώπων.»

Τῆς ἀποκρίθηκε τότε ὁ πολύβουλος Ὀδυσσέας:
«Δύσκολο νά σέ γνωρίσει, θεά, κάποιος πού θά σέ συναντήσει θνητός,
κι ἄν ἀκόμη πολυκάτεχος εἶναι· κάθε μορφή ἐσύ πράγματι παίρνεις.
Τοῦτο ὅμως ἐγώ γνωρίζω καλά, πώς πρίν ἤσουν καλή μαζί μου,
ὅσο πολεμούσαμε οἱ γιοί ἐμεῖς τῶν Ἀχαιῶν στήν Τροία.
Ἀλλ' ὅταν κουρσέψαμε τοῦ Πρίαμου τό ἀπόγκρεμο κάστρο,
καί μπήκαμε στά καράβια, καί θεός κάποιος σκόρπισε τούς Ἀχαιούς,
δέν σέ ξαναεῖδα, κόρη τοῦ Δία, οὔτε κατάλαβα νά 'χεις ἐπιβιβαστεῖ
στό καράβι μου, τό ἄλγος τῆς ψυχῆς μου λίγο ν' ἀπαλύνεις·
ἀλλά μέ κατασπαραγμένη πάντα τήν καρδιά μές στά στήθη μου
παράδερνα, ὥσπου βάλαν τέλος οἱ θεοί στά βάσανά μου.
Κι ὅταν πιά στήν πλούσια βγῆκα χώρα τῶν Φαιάκων,
μ' ἐνθάρρυνες μιλῶντας μου, θεά, καί μ' ὁδήγησες ἡ ἴδια στήν πόλη.
Τώρα, στ' ὄνομα τοῦ πατέρα σου, γονατιστός σοῦ προσπέφτω·
– γιατί δέν πιστεύω πώς στήν ξέφαντη ἔχω φτάσει Ἰθάκη,
ἀλλά σέ κάποια ἄλλη βρίσκομαι χώρα, καί σύ περιπαίζοντάς με
θαρρῶ πώς ἀγορεύεις ὅλα τοῦτα, γιά νά ξεγελάσεις τόν νοῦ μου –
πές μου ἄν πράγματι ἔχω στήν πατρίδα μου φτάσει.»

Τοῦ ἀποκρίθηκε τότε ἡ θεά Ἀθηνᾶ, ἡ γλαυκομάτα:
«Πάντα ἀνοιχτά πάντα ἄγρυπνα τά μάτια τῆς ψυχῆς σου!
Γι αὐτό δέν μπορῶ νά σ' ἀφήσω ἕναν βαρειόμοιρο, τόσες χάρες
ὅμως πού ἔχεις· εἶσαι εὐφυής, εἶσαι συνετός, εἶσαι εὔστροφος.

Ὁποιοσδήποτε ἄλλος παλιννοστοῦσε μετά ἀπό τόσες περιπλανήσεις,
ὀλόχαρος θά ἔσπευδε στό σπίτι του, τά παιδιά του νά δεῖ
καί τήν γυναῖκα του. Σύ ὅμως ὄχι, κι οὔτε εἶναι ἀκόμη καλό
αὐτά νά γνωρίσεις οὔτε νά ρωτήσεις νά μάθεις,
προτοῦ τήν γυναῖκα σου δοκιμάσεις, πού σταθερή πάντα
φυλάει τ’ ἀρχοντικό σου, κι εἶναι συφοριασμένες οἱ νύχτες
καί οἱ μέρες της ὅλες τῆς ἔρμης πού λυώνει στό κλάμα.
Ἐγώ πάντως ὄχι μόνον ποτέ δέν ἀμφέβαλλα, ἀλλά κατεῖχα βαθειά μου
πώς θά γυρίσεις, ἔχοντας ὅλους τούς συντρόφους σου χάσει·
ἀλλά δέν θέλησα νά πιάσω γιά λόγου σου ἀμάχη μέ τόν Ποσειδώνα,
τόν ἀδελφό τοῦ πατέρα μου, πού ἔπνεε μένεα ἐναντίον σου,
χολωμένος πού τύφλωσες τόν μονόφθαλμο γιό του.

Μά ἔλα τώρα σήματα θά σοῦ δείξω τῆς Ἰθάκης γιά νά πειστεῖς:
Αὐτό εἶναι τό λιμάνι τοῦ Φόρκυνα, τοῦ θαλάσσιου γέροντα,
κι αὐτή εἶναι ἡ θαλερή ἐλιά στοῦ λιμανιοῦ τόν μυχό·
σιμά της ἄντρο εἶναι θεοτικό, καταχνιασμένο,
ἱερό τῶν νυμφῶν πού Νεράϊδες ὁ κόσμος τίς λέει·
– τό γνωστό σου εἶναι τοῦτο μέγα θολωτό σπήλαιο, ὅπου σύ πολλές
πλούσιες εὐχαριστήριες θυσίες τελοῦσες πάντα στίς νύμφες –
καί τό βουνό αὐτό μέ τίς δασωμένες πλαγιές εἶναι τό Νήριτο.»

Μιλῶντας σκόρπισε τήν καταχνιά ἡ θεά κι ἀποκαλύφθηκε τό τοπίο.
Ἀναγάλλιασε τότε ὁ πολύπαθος ἥρωας Ὀδυσσέας,
ὀλόχαρος τήν γῆ του θωρῶντας, φίλησε τό πολύδωρο χῶμα,
καί τά χέρια ὑψώνοντας προσευχήθηκε παρευθύς στίς νύμφες:
«Νύμφες Νεράϊδες, κόρες τοῦ Δία, ἔλεγα πώς δέν θά σᾶς ξαναδῶ
ἐγώ ποτέ· τώρα τίς εὐλαβικές ἀναπέμπω προσευχές μου·
ὡστόσο καί δῶρα θά σᾶς προσφέρουμε, σάν καί πρῶτα,
ἄν ἴσως καλόβουλη ἡ τροπαιοῦχος θυγατέρα τοῦ Δία μ’ ἀφήσει
καί μένα νά ζήσω καί παλληκάρι τόν γιό μου νά καμαρώσω.»

Τοῦ ἀποκρίθηκε τότε ἡ θεά Ἀθηνᾶ, ἡ γλαυκομάτα:
«Θάρρος, μή σκοτίζεις σύ μέ τοῦτα τόν νοῦ σου·
ἀλλά τ’ ἀγαθά σου στό μυχό τοῦ θεσπέσιου ἄντρου τώρα
ἀμέσως ἄς κρύψουμε, καλά φυλαγμένα νά ’ναι γιά σένα·
κι ἐμεῖς μετά ἄς συσκεφτοῦμε πῶς ἄριστα ὅλα θά γίνουν.»

Αὐτά ὡς εἶπε ἡ θεά στό καταχνιασμένο μέσα χώθηκε σπήλαιο,
κρυψῶνες ἀναζητῶντας στόν μυχό του· ἀπό κοντά ὁ Ὀδυσσέας
κουβαλοῦσε ὅλα ὅσα τοῦ χαρίσαν οἱ Φαίακες,

χρυσό καί ἀκατάλυτο χαλκό καί καλοϋφασμένα ἐνδύματα.
Στόν μυχό τῆς σπηλιᾶς τά κατέθεσε τοῦτα καί μ' ἕνα βράχο ἔφραξε
τήν εἴσοδό της ἡ Παλλάδα Ἀθηνᾶ, ἡ κόρη τοῦ κεραυνόχαρου Δία.

Καθισμένοι ἔπειτα στή ρίζα πλάϊ τῆς ἱερῆς ἐλιᾶς οἱ δυό τους,
τόν ὄλεθρο τῶν ὑπερφίαλων σχεδιάζαν μνηστήρων.
Πρώτη πῆρε τόν λόγο ἡ θεά Ἀθηνᾶ ἡ γλαυκομάτα κι εἶπε:
«Ἀρχοντογεννημένε γιέ τοῦ Λαέρτη, πολυμήχανε Ὀδυσσέα,
σκέψου πῶς στούς μνηστῆρες τούς ξεδιάντροπους θά βάλεις χέρι,
πού ἤδη τρία χρόνια ἀλωνίζουνε ἀσύδοτοι στ' ἀρχοντικό σου,
γυρεύοντας τήν ἰσόθεη γυναῖκα σου νά πάρουν, δῶρα τάζοντας.
Μά κείνη, μέ τόν καημό τοῦ δικοῦ σου νόστου πάντα νά τήν τρώει,
σ' ὅλους δίνει ἐλπίδες καί μοιράζει ὑποσχέσεις στόν καθένα,
πλάνα στέλνοντας μηνύματα· ὁ νοῦς της ὅμως ἄλλα κλώθει.»

Τῆς εἶπε τότε ἀναφωνῶντας ὁ πολύβουλος Ὀδυσσέας:
«Ὤ, τί κακό παρά λίγο νά πάθω, τήν τύχη νά 'χω τοῦ Ἀγαμέμνονα,
τοῦ γιοῦ τοῦ Ἀτρέα, ἀπό θάνατο νά πάω κακό στ' ἀρχοντικό μου,
ἄν δέν μέ φώτιζες, ἐσύ θεά, ἡ κατάσταση νά ἰδῶ πῶς ἔχει.
Μά ἔλα, κλῶσε ἕνα σχέδιο ἐσύ, ἐκδίκηση ἀπ' αὐτούς πῶς θά πάρω·
συμπαρατάξου, ἀκαταδάμαστο στάλαξε μέσα μου θάρρος,
ὅπως τότε τίς λαμπρές πού καταλύαμε ἐπάλξεις τῆς Τροίας.
Ἄν μέ τόν ἴδιο ζῆλο μοῦ παρασταθεῖς καί τώρα, σύ γλαυκομάτα,
καί μέ τριακόσιους ἄντρες θά μποροῦσα ἐγώ ν' ἀντιπαλαίψω,
μέ σένα πλάϊ μου, σεβάσμια θεά, ὁλοπρόθυμη νά μέ συντρέχεις.»

Τοῦ ἀποκρίθηκε τότε ἡ θεά Ἀθηνᾶ ἡ γλαυκομάτα:
«Ἀσφαλῶς θά σοῦ συμπαρασταθῶ ἐγώ, φύλακας ἄγγελός σου,
ὅποτε μέ τοῦτα νά καταπιαστοῦμε θά 'ρθει ἡ ὥρα· καί τότε
τῆς γῆς θά μαγαρίσουνε τό χῶμα μέ τό αἷμα τους καί τά μυαλά τους
κάποιοι θαρρῶ ἀπ' τούς μνηστῆρες, πού κατατρῶνε τώρα τό βιός σου.
Μά ἔλα, ἀγνώριστο στούς πάντες θά σέ καταστήσω:
Θά ζαρώσω τήν ὡραία ἐπιδερμίδα στά εὐλύγιστα μέλη σου,
τά ξανθά μαλλιά τῆς κεφαλῆς σου θ' ἀφανίσω, καί μέ κουρέλια
θά σέ ντύσω ἐλεεινά, νά μή θέλει νά γυρίσει ἄνθρωπος νά σέ κοιτάξει·
καί τά ὄμορφα πρίν κι ἀστραφτερά σου μάτια θ' ἀμαυρώσω,
ἐλεεινός καί τρισάθλιος σ' ὅλους τούς μνηστῆρες νά φανεῖς,
καί στήν γυναῖκα σου καί στό παιδί σου, πού ἄφησες πίσω στό παλάτι.

Τοῦ λόγου σου τόν χοιροβοσκό νά πᾶς καταπρωτῆς νά βρεῖς,

πού ἐπιστάτης εἶναι τῶν χοίρων σου· εἶναι πάντα σέ σένα πιστός,
κι ἀφοσιωμένος φίλος τοῦ παιδιοῦ σου καί τῆς φρόνιμης Πηνελόπης.
Θά τόν βρεῖς νά φυλάει τούς χοίρους ἔξω στούς ἀγρούς,
στήν Κορακόπετρα κοντά καί στήν Ἀρέθουσα τήν βρυσομάνα·
ἐκεῖ βόσκουν καί χορταίνουν βελανίδια, τήν ἀγαπημένη τους τροφή,
καί πίνουνε στίς γοῦρνες μαυρονέρι.
Μ’ αὐτά παχαίνουν τά γουρούνια καί τά βασιλικά τους τρέφουν ξύγκια.
Ἐκεῖ νά μείνεις καί κοντά του καθισμένος ρώτησέ τον γιά τά πάντα·
ἐγώ στήν Σπάρτη ἔχω νά πάω, τῶν ὡραίων γυναικῶν τήν πόλη,
τόν Τηλέμαχο γιά νά καλέσω, τόν ἀκριβογιό σου, Ὀδυσσέα,
πού στήν ἀπλόχωρη Λακεδαίμονα ἔχει πάει, στόν Μενέλαο,
νέα δικά σου γιά νά μάθει, ἄν εἶσαι κάπου ζωντανός ἀκόμη.»

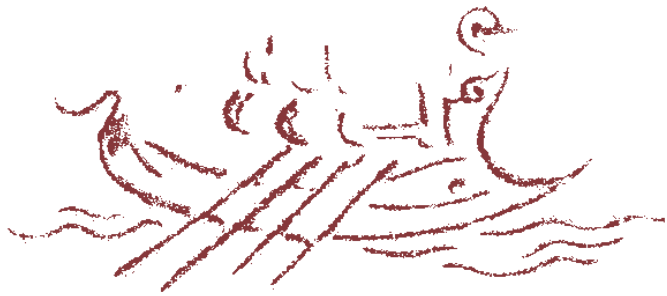
Τῆς ἀνταπάντησε τότε ὁ πολύβουλος Ὀδυσσέας:
«Γιατί τότε δέν τοῦ τό εἶπες, ἀφοῦ γνωρίζεις σύ τά πάντα;
τί, γιά νά παραδέρνει καί κεῖνος καί νά τυραννιέται
στ’ ἀτρύγητο πέλαγος, ἐνῶ κατατρῶνε οἱ ἄλλοι τό βιός του;»

Τόν καθησύχασε τότε ἡ θεά Ἀθηνᾶ ἡ γλαυκομάτα:
«Μήν ἀνησυχεῖς, ἡ ἔγνοια κείνου τώρα μέ σέ τρώει.
Ὁδηγός του ἤμουν ἐγώ ἡ ἴδια στό ταξίδι του, γιά ν’ ἀποκτήσει δόξα
ἐκεῖ πηγαίνοντας· διόλου ἄλλωστε δέν κακοπερνάει, ἀλλά ἥσυχος,
θρονιασμένος στοῦ Ἀτρείδη τό παλάτι, ἔχει τά καλά ὅλα τοῦ κόσμου.
Εἶναι ἀλήθεια πώς παραμονεύουν μέ μελανό καράβι κάποιοι νέοι,
καραδοκώντας νά τόν σκοτώσουν, στήν πατρική του γῆ πρίν νά γυρίσει.
Ἀλλά δέν νομίζω νά πετύχουν τόν σκοπό τους· πιό πρίν τῆς γῆς τό χῶμα
θά φάει κάποιους ἀπ’ τούς μνηστῆρες πού κατατρῶνε τό βιός σου.»

Αὐτά ὡς εἶπε τόν ἔκρουσε μέ τό ραβδί της ἡ Ἀθηνᾶ.
Ζάρωσε τήν ὡραία ἐπιδερμίδα στά εὐλύγιστά μέλη του,
ἀφάνισε τά ξανθά μαλλιά τῆς κεφαλῆς του, ἔντυσε μέ πετσί
πολύ γέρου ἀνθρώπου τά μέλη ὅλα τοῦ κορμιοῦ του,
κι ἀμαύρωσε τά πρίν ὄμορφα κι ἀστραφτερά του μάτια.
Μ’ ἄθλια ἄλλαξε κουρέλια τά σκουτιά του, ρυπαρά, τρύπες
γεμάτα, ἀπ’ τήν μουντζούρα ἐλεεινά κι ἀπό τήν λέρα·
πάνω ἀπό τοῦτα μιά μεγάλη τοῦ ’ριξε γοργόδρομου ἐλαφιοῦ προβειά,
ξεμαδημένη. Τοῦ ’δωσε τέλος ἕνα ραβδί, κι ἕνα ἐλεεινό σακκούλι,
τρύπες γεμάτο, τοῦ κρέμασε μ’ ἕνα ταγαρόσκοινο στριφτό στούς ὤμους.

Ἔχοντας καταστρώσει πιά τά σχέδιά τους χωριστήκανε.

Αὐτή στήν ἱερή γῆ τῶν Λακεδαιμονίων ἔπειτα πῆγε,
τόν Τηλέμαχο, τόν ἀκριβογιό νά συναντήσει τοῦ Ὀδυσσέα.

Ο Οδυσσέας στήν καλύβα τοῦ Εὔμαιου

Ἀφήνοντας πίσω τό λιμάνι ὁ ἰσόθεος Ὀδυσσέας
πῆρε τό τραχύ μονοπάτι, μέσα ἀπό τίς δασωμένες πλαγιές
τό λημέρι νά βρεῖ, ὅπως τοῦ ὑπέδειξε ἡ Ἀθηνᾶ,
τοῦ ἄξιου χοιροβοσκοῦ, τοῦ πιστοῦ δούλου πού νοιαζόταν
τό βιός τοῦ ἀφέντη του, ὅσο ἄλλος κανείς.

Τόν βρῆκε νά κάθεται μπροστά στήν εἴσοδο τῆς κατοικιᾶς του,
σέ ὡραῖο ξάγναντο τόπο, μέ μιά εὐρύχωρη αὐλή,
πού τήν περίζωνε ψηλός καί ὡραῖος μαντρότοιχος.
Τόν εἶχε μέ πέτρες χτίσει φερτές ὁ ἴδιος ὁ χοιροβοσκός,
χωρίς τήν συνδρομή τῆς δέσποινάς του καί τοῦ γερο - Λαέρτη,
γιά τά γουρούνια τοῦ ξενητεμένου ἀφέντη του,
κι εἶχε κλαριά ἀγριαπιδιᾶς στή στέψη του πάνω στεριώσει.
Ἀπέξω πολλοί καί πυκνοί πάσσαλοι, πού εἶχε μπήξει στή γῆ,
φράζαν περιμετρικά ἀπ' ἄκρη σ' ἄκρη τό κτῆμα·
ἦταν ἀπό δρυόκλαρα πού τούς εἶχε βγάλει τήν φλούδα.
Στό ἐσωτερικό τῆς αὐλῆς εἶχε δώδεκα χοιροστάσια φκιάξει,

τό ἕνα πλάϊ στό ἄλλο, γιά νά κοιμοῦνται μέσα οἱ χοῖροι·
στό καθένα πενήντα χαμοκύλιστες γουροῦνες μαντρίζονταν,
γαλάριες μανάδες· οἱ κάπροι, πολύ λιγότεροι, κοιμόνταν ἀπέξω·
λιγοστεύαν γιατί τούς ἔτρωγαν οἱ ἀνόσιοι μνηστῆρες,
ἀφοῦ τούς προμήθευε ὁ χοιροβοσκός ὁλοένα
τόν πιό ξεχωριστό ἀπ' τούς καλοθρεμμένους κάπρους.
Ἔτσι εἶχαν μείνει συνολικά τριακόσιοι ἑξήντα.
Ἄγρυπνοι φύλακες νύχτα μέρα στό μαντρί τέσσεροι σκύλοι,
ἴδια θεριά, πού τούς ἔτρεφε ὁ χοιροβοσκός, ὁ ἐπιστάτης τῶν δούλων.
Τοῦ λόγου του καταγινόταν πέδιλα στά μέτρα τῶν ποδιῶν του
νά φκιάξει, καστανόχρωμο κόβοντας δέρμα βοδιοῦ.
Οἱ ἄλλοι, οἱ παραγιοί, ἄλλος ἀπό 'δῶ κι ἄλλος ἀπό 'κεῖ
εἶχαν πάει νά βοσκήσουν τούς χοίρους, οἱ τρεῖς·
τόν τέταρτο τόν εἶχε κατ' ἀνάγκην στείλει στήν πόλη,
νά φέρει στούς ὑπερφίαλους μνηστῆρες ἕνα κάπρο,
νά τόν σφάξουν, κρέατα νά χορτάσει ἡ ψυχή τους.

Ξάφνου οἱ ἀλυχτόχαροι σκύλοι ἀγροίκησαν τόν Ὀδυσσέα,
κι ὁρμήσαν οὐρλιάζοντας καταπάνω του· αὐτός ὅμως ἔξυπνα
φερόμενος κάθησε, ἀφήνοντας νά πέσει τό ραβδί ἀπ' τά χέρια του.
Ἐκεῖ τότε μπροστά στό μαντρί του ἐπαίσχυντο κακό θά εἶχε πάθει·
ἀλλά πετάχτηκε παρευθύς ὁ χοιροβοσκός, κι ὡς τοῦ 'πεσε τό δέρμα
ἀπ' τά χέρια, ξαπολύθηκε τρέχοντας πρός τήν αὐλόθυρα.
Χουγιάζοντας ἔδιωξε ἄλλο ἀπό δῶ κι ἄλλο ἀπό κεῖ τά σκυλιά,
πετροβολῶντας τα, κι εἶπε μιλῶντας στόν ἀφέντη του:
«Γέροντα, παρ' ὀλίγον νά σέ ξεσκίσουν ἐξαίφνης χυμῶντας
οἱ σκύλοι, καί θά ἔρριχνες τήν μομφή γιά τό κρῖμα σέ μένα.
Μοῦ δώσαν πίκρες ἄλλες καί στεναγμούς οἱ θεοί, μοῦ φτάνουν·
ἀφέντη ἰσόθεο κάθομαι μαθές ἐδῶ καί θρηνῶ καί ὀδύρομαι,
καί γουρούνια τρέφω καί παχαίνω νά τά τρῶνε οἱ ἄλλοι.
Ἐκεῖνος ὅμως γυρεύοντας κάπου τήν πεῖνα του νά χορτάσει,
σ' ἀλλόγλωσσων ἀνθρώπων πολιτεῖες παραδέρνει καί χῶρες,
ἄν εἶναι ἀκόμη ζωντανός καί τό φῶς βλέπει τοῦ ἥλιου.
Ἀλλ' ἀκολούθα με, γέροντα, νά πᾶμε στήν κατοικιά μου,
καί ψωμί κρασί ἀφοῦ χορτάσει ἡ ψυχή σου, νά μοῦ πεῖς
ποῦθε εἶσαι καί πόσα βάσανα ἔχεις κι ὁ ἴδιος βαστάξει».

Αὐτά ὡς εἶπε, μπῆκε μπροστά ὁ πιστός χοιροβοσκός,
καί τόν ὁδήγησε μέσα· σώριασε πολλά θαμνόκλαρα καταγῆς,

ἔστρωσε πάνω τό δέρμα ἑνός ἄγριου γενειοφόρου τράγου,
δασύμαλλο καί μεγάλο, πού τό εἶχε ὁ ἴδιος γιά στρῶμα,
καί τόν ἔβαλε νά καθήσει. Χαιρόταν πού ἔτυχε μιᾶς τέτοιας
ὑποδοχῆς ὁ Ὀδυσσέας καί μιλῶντας τοῦ εἶπε:
«Εἴθε ὁ Δίας καί οἱ ἄλλοι ἀθάνατοι θεοί νά σοῦ χαρίσουν
ὅ,τι ποθεῖ ἡ ψυχή σου, ἔτσι πρόθυμα πού μέ καλοδέχτηκες, ξένε».

Καί τότε σύ, Εὔμαιε χοιροβοσκέ, τοῦ ἀποκρίθηκες:
«Θεωρῶ, ξένε, ἀθέμιτο ν’ ἀποστραφῶ ἕνα ξένο,
ἀκόμη κι ἄν ἐρχόταν κάποιος ἀπό σένα πιό ἄθλιος·
στ’ ὄνομα τοῦ Δία ἔρχονται ὅλοι καί οἱ φτωχοί καί οἱ ξένοι,
κι εἶναι εὐπρόσδεκτο καί τό λίγο πού δίνουμε ἀπ’ τήν μεριά μας.
Αὐτή μαθές εἶναι ἡ μοῖρα τῶν δούλων πού ζοῦν πάντα
μέσα στόν φόβο, ὅταν νέοι ἀφέντες ὁρίζουν.
Κλεῖσαν στ’ ἀλήθεια οἱ θεοί τήν στράτα τοῦ νόστου σέ κεῖνον,
πού θά μ’ ἀγαποῦσε καί θά μέ φρόντιζε καί νοικοκύρη θά μ’ ἔκανε
σπίτι καί κλῆρο δίνοντάς μου καί γυναῖκα πανέμνοστη·
ὅπως δίνει ἕνας καλόκαρδος ἄρχοντας στόν ὑπηρέτη του,
πού μοχθεῖ πολύ γι αὐτόν καί μέ τήν χάρη τοῦ θεοῦ
προκόβει τό ἔργο του, ὅπως προκόβει καί τό ἔργο αὐτό,
πού ἐγώ καταγίνομαι.
Γι αὐτό θά μέ εἶχε ἀνταμείψει πλούσια ὁ ἀφέντης, ἄν ζοῦσε
καί τόν βρίσκαν ἐδῶ τά γεράματα· ἀλλά χάθηκε πάει.
Ἄμποτε ἔτσι σύρριζα ν’ ἀφανιστεῖ τό γένος τῆς Ἑλένης,
αἰτία τόσων παλληκαριῶν νά παραλύσουν τά γόνατα·
πῆγε μαθές καί κεῖνος γιά τήν τιμή τοῦ Ἀγαμέμνονα
στήν ἀλογόχαρη Τροία, γιά νά πολεμήσει τούς Τρῶες.»

Αὐτά ὡς εἶπε σύσφιξε τόν χιτῶνα στήν ζώνη του, καί κίνησε
νά πάει στά χοιροστάσια, ὅπου ἦταν τά χοιρίδια συνωστισμένα.
Ἔπιασε κι ἔφερε δυό ἀπό κεῖ καί τά σφαξε καί τά δύο,
τά καψάλισε, τά λιάνισε, καί τά πέρασε στίς σοῦβλες.
Κι ὅταν εἶχε ψήσει πιά τά πάντα, τά φερε καί τά παρέθεσε
στόν Ὀδυσσέα ἀχνιστά μέ τίς σοῦβλες· τά πασπάλισε
μέ λευκό ὁ ἴδιος κριθάλευρο, συγκέρασε μελόγλυκο κρασί
σ’ ἕνα ξύλινο σκεῦος, καί κάθησε ἀντίκρυ στόν ξένο.
Ἦταν ὅλα ἕτοιμα· τόν παρότρυνε λοιπόν λέγοντάς του:
«Τρῶγε τώρα, ξένε, αὐτά πού ἔχουν νά σοῦ προσφέρουν οἱ δοῦλοι,
χοιρίδια· τά παχειά μαθές τά θρεφτάρια τά τρῶν οἱ μνηστῆρες,

πού οὔτε φόβο θεοῦ ἔχουν στήν ψυχή τους οὔτ' εὐσπλαχνία.
Ἀπεχθάνονται ὅμως τά φαῦλα ἔργα οἱ θεοί οἱ μακάριοι,
καί τά χρηστά ἔργα τῶν ἀνθρώπων τιμοῦν καί τό δίκηο.
Ἀκόμη κι ἐπίβουλοι ἄντρες κι ἀδίσταχτοι, μιά ξένη
σάν καταπατήσουνε γῆ καί λεία ἁρπάξουν, ἄν δώσει ὁ Δίας,
καί μέ τά καράβια γεμάτα βάλουν πλώρη γιά τήν πατρίδα,
κι αὐτῶν συνέχει τήν ψυχή κρατερό τό δέος τῆς ἀντεκδίκησης.
Ἀλλ' αὐτοί φαίνεται ξέρουν, φωνή θεοῦ ἴσως ἀκούσαν,
πώς ὄλεθρος βρῆκε κεῖνον φριχτός,
ἀφοῦ δέν θέλουν μιά τίμια νά κάνουν πρόταση γάμου,
οὔτε νά γυρίσουν πίσω στά σπίτα τους, ἀλλ' ἀνέμελοι
αὐθαίρετα κι ἀφειδώλευτα καταβροχθίζουν τό βιός του.
Τόσες μέρες καί νύχτες ἔρχονται φεύγουν μέ τήν χάρη τοῦ Δία,
κι οὔτε μιά δέν περνᾶ ἕνα μόνο σφαχτό ἤ καί δύο νά σφάξουν·
κι ὅλο λιγοστεύει τό κρασί πού ἄμετρο αὐτοί τραβᾶνε καί πίνουν.

Εἶχε στ' ἀλήθεια ἄπειρο βιός ὁ ἀφέντης μου· τόσο δέν εἶχε
κανείς ἀπ' τούς ἄρχοντες, οὔτε στήν γεράνια ἀντίκρυ στεριά,
οὔτε 'δῶ στήν Ἰθάκη· οὔτε εἴκοσι ἀνδρῶν μαζί τ' ἀγαθά
δέν φτάνουν τά πλούτη του· θά σοῦ τ' ἀπαριθμήσω νά δεῖς:
Δώδεκα ἀγέλες βόδια ἀντικρύ στή στεριά· τόσα κοπάδια πρόβατα,
τόσες χοίρων ἀγέλες, τόσα διάσπαρτα κοπάδια γίδια
πού ξένοι μισθωμένοι βοσκοί καί δικοί του τά βόσκουν.
Ἐδῶ στήν Ἰθάκη, ἕντεκα συνολικά διάσπαρτα κοπάδια γίδια
βοσκολογοῦν στ' ἀκροτόπια, κι ἄξιοι βοσκοί τά ἐποπτεύουν.
Καθένας ἀπ' αὐτούς κάθε μέρα τούς κουβαλᾶ κι ἕνα σφαχτό,
τό πιό ξεχωριστό ἀπ' τά καλοθρεμμένα γίδια τοῦ κοπαδιοῦ του.
Ἀλλά κι ἐγώ πού φυλάω καί φροντίζω τά γουρούνια τοῦτα,
ξεδιαλέγω τό πιό παχύ θρεφτάρι καί τούς τό στέλνω».

Αὐτά 'πε ὁ Εὔμαιος, κι ὁ Ὀδυσσέας ἔτρωγε κι ἔπινε λαίμαργα
κι ἀχόρταγα ἀμίλητος, κακά κλώθοντας γιά τούς μνηστῆρες.
Κι ὅταν πιά δείπνησε καί στύλωσε μέ τό φαΐ τήν ψυχή του,
πῆρε ὁ χοιροβοσκός τήν κούπα τοῦ ξένου του, τήν ξεχείλισε
κρασί καί τοῦ τήν πρόσφερε· κι αὐτός τήν δέχτηκε μετά χαρᾶς,
καί λόγια κράζοντας πετούμενα τοῦ λαλοῦσε καί τοῦ 'λεγε:
«Γιά πές μου, φίλε, ποιός εἶναι αὐτός ὁ τόσο ζάπλουτος,
ὅπως λές, καί τρανοδύναμος, πού μέ τά κτήματά του σ' ἀγόρασε;
Εἶπες πώς χάθηκε τοῦ λόγου του γιά τήν τιμή τοῦ Ἀγαμέμνονα·

μπορεῖ τότε νά τόν γνώρισα ἐγώ ἕνα τέτοιον ἄντρα.
Μόνον ὁ Δίας ξέρει καί οἱ ἄλλοι ἀθάνατοι θεοί, ἄν τόν εἶδα
κι ἔχω νέα του νά σ' ἀναγγείλω· ἔχω πολλά μέρη γυρίσει».

Τοῦ ἀποκρίθηκε τότε ὁ χοιροβοσκός, τῶν παραγιῶν ὁ ἐπιστάτης:
«Γέροντα, ὅποιος περιπλανώμενος κι ἄν ἔρθει, φέρνοντας νέα
γιά κεῖνον, δέν θά μπορέσει τήν γυναῖκα καί τόν γιό του νά πείσει·
ἀλλά παρά ταῦτα ἔχοντας ἀνάγκη περίθαλψης πλανόδιοι διάφοροι
ψεύδονται, χωρίς ποσῶς νά τούς νοιάζει νά ποῦν τήν ἀλήθεια.
Ὅποιος γυρολόγος κι ἄν φτάσει στῆς Ἰθάκης τό ἄστυ,
πηγαίνει στήν δέσποινά μου κι ἀρχίζει ἱστορίες νά πλάθει·
κι αὐτή τόν καλοδέχεται καί τόν φιλεύει καί τό κάθε τι τόν ρωτᾶ,
κι ὀδύρεται, καί στάζει ἀπό τά βλέφαρα τῆς ἔρμης τό δάκρυ,
ἴδιον ὅπως εἶναι τῆς γυναικός, πού ἔχασε στά ξένα τόν ἄντρα της.
Μπορεῖ στό ἄψε - σβῆσε, γέροντα, καί σύ νά σκάρωνες ἕνα παραμύθι,
ἄν ἦταν χλαμύδα καί χιτώνα κάποιος νά σοῦ δώσει νά φορέσεις.

Μά κείνου ἔχουν ἀναλάβει ἤδη οἱ σκύλοι καί τά γοργόφτερα ὄρνια
νά γυμνώσουν ἀπό τίς σάρκες τά κοκκαλά του, κι ἔχει βγεῖ ἡ ψυχή του·
ἤ μπορεῖ νά τόν φάγαν τά ψάρια στό πέλαγος, καί τά κόκκαλά του
στοῦ γιαλοῦ τήν παχειά ἄμμο κείτονται παραχωμένα.
Ἐκεῖνος ἔτσι πάει χάθηκε, κι ἄφησε πίσω τήν πίκρα καί τόν πόνο
στούς δικούς του, καί σέ μένα προπάντων, νά 'χουν στοιχειώσει·
γιατί δέν πρόκειται πιά νά ξαναβρῶ ἄλλον τόσο γλυκόν ἀφέντη,
ὅπου κι ἄν πάω, οὔτε κι ἄν ξαναγύριζα στό σπίτι τοῦ πατέρα
καί τῆς μάνας μου, ὅπου πρωτοεῖδα τό φῶς καί μ' ἀναστήσαν.
Μά ναί, τόσο οὔτε γι αὐτούς πιά δέν ὀδύρομαι, ὅσο κι ἄν λαχταρῶ
νά τούς δοῦνε τά μάτια μου, στή γῆ σάν βρεθῶ τήν πατρική μου·
ἀλλά τοῦ ξενητεμένου Ὀδυσσέα ὁ πόθος μέ κατακαίει.
Κείνου ἐγώ, ξένε, παρών κι ἄς μήν εἶναι, ντρέπομαι καί τ' ὄνομά του
νά πῶ· γιατί μέ εἶχε στήν καρδιά του, μέ νοιαζόταν.
Γι αὐτό ἀκριβό μου ἀφέντη τόν λέω, μακριά κι ἄς εἶναι στά ξένα».

Τοῦ ἀποκρίθηκε τότε ὁ πολύπαθος ἥρωας Ὀδυσσέας:
«Φίλε, ἐπειδή ἀρνεῖσαι παντελῶς, οὔτε κι ἐλπίζεις πιά
πώς κεῖνος θά 'ρθει, κι ἄπιστη εἶναι πάντα ἡ ψυχή σου,
γι αὐτό δέν θά πῶ ἐγώ ἔτσι ἁπλά, ἀλλ' ὅρκο θά πάρω,
πώς ἔρχεται ὁ Ὀδυσσέας· καί μόνον ὅταν κεῖνος θά 'ρθει,
στό σπιτικό του ὅταν φτάσει, μόνον τότε συχαρίκια νά μοῦ δώσεις,
μ' ὄμορφα σκουτιά, χλαμύδα καί χιτώνα, νά μέ ντύσεις·

πιό πρίν, σέ μεγάλη κι ἄς βρίσκομαι ἀνάγκη, τίποτε δέν θά δεχόμουν.
Ἀπεχθάνομαι μαθές ὅπως τίς πύλες τοῦ Ἅδη τόν ἄνθρωπο κεῖνον,
πού στήν φτώχεια ἐνδίδοντας ἀπατηλά λόγια ἀραδιάζει.
Μάρτυς μου ὁ Δίας πρῶτα ἀπ' τούς θεούς καί τῆς ξενιᾶς τό τραπέζι,
καί ἡ ἐστία αὐτή ὅπου φτάνω τοῦ ἄμεμπτου Ὀδυσσέα,
πώς ὅλα τοῦτα στ' ἀλήθεια θά γινοῦν ὅπως στά λέω.
Πρίν ὁ μήνας τοῦτος τελειώσει, θά προβάλει ὁ Ὀδυσσέας, θά 'ρθεῖ.
Στή χάση τοῦ παληοῦ φεγγαριοῦ, στοῦ καινούριου τήν φέξη,
θά γυρίσει στό σπίτι του, καί θά πληρώσει ὅποιος ἐκείνου
τήν γυναῖκα καί τόν ἔξοχο γιό του ἐδῶ ἀτιμάζει.»

Καί τότε σύ, Εὔμαιε χοιροβοσκέ, τοῦ ἀποκρίθηκες:
«Γέροντα, οὔτε συχαρίκια θά χρειαστεῖ ἐγώ νά σοῦ δώσω,
οὔτε σπίτι του ὁ Ὀδυσσέας πιά θά γυρίσει,
ἀλλ' ἥσυχος πίνε, κι ἀλλοῦ σ' ἄλλα ἄς γυρίσει ὁ νοῦς μας·
στή μνήμη μου αὐτά μή μοῦ τά φέρνεις, γιατί ματώνει ἡ καρδιά
μές στά στήθη μου, ὅποτε κάποιος τόν τιμημένο ἀφέντη μοῦ θυμίσει.
Ἀλλά στήν εὐχή ὁ ὅρκος ἄς πάει, κι ἄμποτε νά γυρίσει
ὁ Ὀδυσσέας, ὅπως ἐγώ μαθές τό θέλω κι ἡ Πηνελόπη
κι ὁ Λαέρτης ὁ γέροντας κι ὁ θεόμορφος Τηλέμαχος.

Τώρα γιά τό παιδί του ἄπαυτα ὀδύρομαι, τόν γιό τοῦ Ὀδυσσέα,
τόν Τηλέμαχο, πού σάν τό ψηλό κυπαρίσσι τόν ἀναστήσαν οἱ θεοί,
κι ἔλεγα πώς ἄντρας μές στούς ἄντρες θά γινεῖ, διόλου κατώτερος
ἀπό τόν ἀκριβό του πατέρα, στήν ὁμορφιά καί στό παράστημα
ἔτσι θαυμάσιος· ἀλλά τοῦ ἔβλαψε τά ζυγισμένα φρένα κάποιος
ἀπ' τούς ἀθάνατους ἤ κι ἀπ' τούς ἀνθρώπους ἴσως κάποιος.
Στήν ἱερή Πύλο κίνησε νά πάει νέα νά μάθει τοῦ πατέρα του·
ἀλλά τοῦ ἔχουν ἐνέδρα στήσει οἱ ἀγέρωχοι μνηστῆρες,
σάν θά γυρίζει στήν πατρίδα, γιά νά ἐξαλειφτεῖ ἀπ' τήν Ἰθάκη,
βυθισμένο στήν ἀφάνεια, τό γένος τοῦ ἰσόθεου Ἀρκείσιου.
Ἀλλά στήν εὐχή κεῖνος ἄς πάει· μπορεῖ νά πιαστεῖ, ἤ μπορεῖ
νά ξεφύγει, ἄν μέ τό χέρι του ὁ γιός τοῦ Κρόνου τόν σκεπάσει.

Μά ἔλα, γέροντα, μολόγα μου καί σύ τά βασανά σου,
μίλα καί πές μου τήν ἀλήθεια, τά καθέκαστα καλά νά ξέρω.
Ποιός εἶσαι κι ἀπό ποῦ; ἀπό ποιά πόλη; ποιό τό γένος σου;
σέ ποιό πάνω καράβι ἔχεις φτάσει; πῶς καί σέ φέραν
οἱ ναῦτες στήν Ἰθάκη; ποιοί παινευόνταν πώς εἶναι;
πεζός πάντως δέν φαντάζομαι νά ἔχεις ἐδῶ πέρα φτάσει.»

Τοῦ ἀποκρίθηκε τότε ὁ πολύβουλος Ὀδυσσέας:
«Θά σοῦ ἀπαντήσω καθαρά καί ξάστερα ἐγώ σέ ὅλα τοῦτα.
Μόνο νά εἶχαμε καιρό τώρα οἱ δυό μας καί καλό φαΐ
καί γλυκόπιοτο κρασί, νά τρῶμε καί νά πίνουμε ἀνέμελοι
ἐδῶ στήν κατοικιά, κι ἄλλοι στίς διάφορες δουλειές νά τρέχουν.
Ἀλλά καί τότε εὔκολα οὔτε σ' ἕνα ὁλόκληρο χρόνο
δέν θά πρόφταινα νά ἱστορήσω τά βάσανα ὅλα τῆς καρδιᾶς μου,
τόσα καί τόσα μέ βουλή τῶν θεῶν πού ἔχω τραβήξει.

Ἀπό τήν μεγαλόνησο Κρήτη καυχιέμαι πώς εἶναι τό γένος μου,
καί πλούσιου πατέρα εἶμαι γιός· εἶχε κι ἄλλους γιούς πολλούς,
γεννημένους κι ἀναθρεμμένους στό μεγαρό του, γνήσιους
ἀπ' τήν γυναῖκα του· ἡ μάνα πού γέννησε μένα ἦταν ἀγοραστή,
μιά παλλακίδα, ἀλλά ἴσια μέ τούς γνήσιους γιούς του μέ τιμοῦσε
ὁ Κάστορας ὁ Ὑλακίδης, πού βλαστάρι του καυχιέμαι πώς εἶμαι.
Ὁ κόσμος τότε στήν Κρήτη σάν θεό τόν τιμοῦσε, γιά τήν προκοπή του
καί τά πλούτη του καί τούς περίλαμπρους γιούς του.
Ἀλλά ἦρθε ἡ ὥρα του καί οἱ μοῖρες τοῦ θανάτου στά δώματα
τόν φέραν τοῦ Ἅδη· διαμοιράσανε τότε τό βιός του
οἱ ψηλοπερήφανοι γιοί του καί γιά τήν μοιρασιά ἔβαλαν κλήρους,
ἀλλά σέ μένα δώσαν πολύ λίγα κι ἕνα μόνο σπίτι γιά νά μένω.
Ἀλλ' ἤμουν ἄξιος, γιατί οὔτε ἐλαφρόμυαλος ἤμουν
οὔτε φυγοπόλεμος, καί παντρεύτηκα κάποιου πλούσιου
γαιοκτήμονα τήν κόρη· τώρα ἔχουν ὅλα πιά χαθεῖ.
Ἀλλ' ὅμως θωρῶντας σύ τήν καλαμιά μπορεῖς θαρρῶ τί θερίστηκε
νά καταλάβεις· ἡ δυστυχία μ' ἔχει στ' ἀλήθεια ἀλαλιάσει.

Ἤμουν γενναῖος· ὁ Ἄρης καί ἡ Ἀθηνᾶ μοῦ δῶσαν ὁρμή
καί τόλμη πολεμάρχου· ὅποτε ξεδιάλεγα ἀντρεῖα παλληκάρια
γιά νά στήσω ἐνέδρα, κακά κλώθωντας γιά τούς πολεμίους,
οὐδέποτε φοβήθηκε τόν θάνατο ἡ ἀγέρωχη ψυχή μου,
ἀλλά πρῶτος μές τούς πρώτους ἐφορμῶντας θέριζα μέ τό κοντάρι,
ὅποιον ἀπ' τούς πολεμίους δέν πρόφταινε τρέχοντας νά μ' ἀποφύγει.
Τέτοιος ἤμουν στή μάχη· ἐμένα δέν μ' ἀρέσαν οἱ δουλειές στά χωράφια,
οὔτε τοῦ σπιτιοῦ ἡ θαλπωρή, λαμπρά ἀρχοντόπουλα πού τρέφει,
ἀλλά τά κωπήλατα μ' ἀρέσαν πάντα τά καράβια, καί οἱ μάχες
καί τά τορνευτά κοντάρια κι οἱ σαΐτες, πράγματα τρομερά,
πού φρίκη προκαλοῦν καί ρῖγος στούς ἄλλους.
Ἀλλ' αὐτά μ' ἀρέσαν πάντα, αὐτά μοῦ 'βαλε θεός λές στήν ψυχή μου·

ἄλλος μαθές ἄνθρωπος χαίρεται νά κάνει αὐτό κι ἄλλος τό ἄλλο.
Πρίν πράγματι κινήσουν νά πατήσουν οἱ Ἀχαιοί τήν Τροία,
ἐννιά φορές μπῆκα ἀρχηγός, κι ὁδήγησα τούς ἄντρες μου
καί τά γοργόδρομα καράβια μας σ' ἀλλοδαπούς ἐνάντια ἄντρες.
Σήκωνα λάφυρα πάρα πολλά· ἀπ' αὐτά ξεχώριζα ἐγώ
ὅσα μ' ἀρέσαν, κι ἔπαιρνα καί στήν μοιρασιά πολλά μετά.
Πλούτιζε ἔτσι γρήγορα τό σπίτι μου, κι εἶχα γίνει ἔπειτα κάποιος
πού καί σεβόταν καί φοβόταν ὁ κόσμος στήν Κρήτη.

Ἀλλ' ὅταν ὁ παντεπόπτης Δίας τήν στυγερή πρόκρινε στράτα,
πού τόσων παλληκαριῶν τά γόνατα ἔλυσε,
καί μένα τότε καί τόν ξακουσμένο Ἰδομενέα μᾶς προτρέπαν
στόλου νά ἡγηθοῦμε καραβιῶν γιά τήν Τροία.
Κι οὔτε ὑπῆρχε τρόπος κάποιος ν' ἀρνηθοῦμε· θά ἦταν ἀβάσταχτη
τότε ἡ κατακραυγή τοῦ κόσμου.
Ἐννιά χρόνια συνέχεια πολεμούσαμε ἐκεῖ οἱ Ἀχαιοί,
καί τόν δέκατο κουρσέψαμε τήν πόλη τοῦ Πριάμου καί κινήσαμε
μέ τά καράβια μας γιά τήν πατρίδα, κι ἀνεμοσκόρπισε θεός τούς Ἀχαιούς.
Ἀλλά σέ μένα τόν δύστυχο κακά ἔκλωσε ὁ βαθύνοος Δίας:
Ἕνα μόνο μῆνα ἔμεινα μαθές νά χαρῶ καί νά μέ χαροῦν τά παιδιά μου
κι ἡ λατρευτή μου γυναῖκα, καί ν' ἀπολαύσω τ' ἀγαθά μου·
ἀμέσως μετά μέ ξεσήκωσε ἡ ψυχή μου ν' ἀρματώσω καράβια,
καί μαζί μ' ἄξιους συντρόφους νά ταξιδέψουμε στήν Αἴγυπτο.

Ἀρμάτωσα ἐννιά καράβια καί γρήγορα συνάχτηκαν καί τά πληρώματα.
Ἕξη μερόνυχτα συνέχεια οἱ ἀκριβοί μου σύντροφοι
γλεντοκοποῦσαν· κι ἐγώ τούς προμήθευα σφάγια πολλά
γιά τίς θυσίες στούς θεούς καί γιά τά δικά τους συμπόσια.
Τήν ἕβδομη μέρα ἀφήνοντας πίσω τήν ἀπλόχωρη Κρήτη σαλπάραμε·
φύσαε ἕνας δυνατός βόρειος ἄνεμος οὔριος κι ἀρμενίζαμε
εὔκολα, ὡς νά καταπλέαμε ποτάμι· ἔτσι οὔτ' ἕνα ἀπ' τά καράβια μας
δέν ἔπαθε τίποτε, κι ἐμεῖς καθόμαστε γεροί καί ξεκούραστοι,
ἀφήνοντας τόν ἄνεμο καί τούς κυβερνῆτες νά τά διευθύνουν.
Μέσα σέ πέντε μόλις μέρες φτάσαμε στόν Νεῖλο, τόν καλλίρρυτο
ποταμό, κι ἄραξα τά δρεπανόγυρτα καράβια ἐκεῖ στά νερά του.
Ἔδωσα τότε αὐστηρή ἐντολή ἐγώ στούς λατρευτούς μου συντρόφους
νά παραμείνουν σιμά στά καράβια, τῶν καραβιῶν φύλακες νά' ναι·
πρόσταξα μάλιστα νά στήσουν καί σκοπούς στίς γύρω βίγλες.
Ἀλλ' αὐτοί δέν συγκρατῆσαν τό μένος τους κι ἐνδώσαν στήν ὕβρη·
πέσαν παρευθύς καί ληστεύαν τά πανωραῖα περιβόλια τῶν Αἰγυπτίων,

ἁρπάζαν, σέρναν τά γυναικόπαιδα, σκοτώναν τούς ἄντρες.
Γρήγορα ἔφτασε ἡ βουή στήν πόλη· κι αὐτοί ἀκούγοντας τίς κραυγές,
μέ τό πρῶτο φῶς τῆς αὐγῆς καταφτάσαν· πλημμύρισε ἄλογα
καί πεζούς ὅλος ὁ κάμπος, ἄτραφτε ἀπ' τῶν ἁρμάτων τήν λάμψη.
Ἀνεξέλεγκτο τρόμο φυγῆς ἐνέβαλε τότε στούς συντρόφους μου
ὁ κεραυνόχαρος Δίας, κι οὔτ' ἕνας δέν βάσταξε ν' ἀντισταθεῖ
στούς πολεμίους· μᾶς κύκλωνε μαθές ἀπό παντοῦ ἡ συμφορά.
Θέρισαν τότε μέ τόν κοφτερό χαλκό πολλούς ἀπό μᾶς, κι ἄλλους
τούς σύραν ζωντανούς, γιά τίς δουλειές νά τούς ἔχουνε σκλάβους.

Ἀλλά μένα ὁ ἴδιος ὁ Δίας τήν βουλή γέννησε τούτη στόν νοῦ μου:
– καλύτερα ὅμως νά εἶχα σκοτωθεῖ καί νά μέ εἶχε πάρει ὁ Χάρος
ἐκεῖ στήν Αἴγυπτο, γιατί μέ προσμέναν βάσανα δυστυχῶς ἀκόμη –
Ἔβγαλα παρευθύς ἀπ' τήν κεφαλή τό στέρεο κράνος, ἔρριξα
τήν ἀσπίδα ἀπ' τούς ὤμους, κι ἄφησα νά πέσει ἀπ' τό χέρι τό δόρυ.
Ἦρθα τότε στ' ἄλογα τοῦ βασιλιᾶ ἐγώ ἐνάντια, κι ἔπιασα
καί φίλησα τά γόνατά του· κι αὐτός μέ λυπήθηκε καί μ' ἔσωσε,
μέ πῆρε στό ἅρμα του καί μ' ἔφερε δακρυρροοῦντα στό παλάτι.
Εἶναι ἀλήθεια πώς πάρα πολλοί ἐφορμῆσαν μέ φράξινα κοντάρια,
γυρεύοντας νά μέ σκοτώσουν – ἦταν πράγματι πολύ ἐξοργισμένοι –
ἀλλά τούς ἀπότρεψε κεῖνος· φοβήθηκε τήν ὀργή τοῦ ξένιου Δία,
πού ἀποστρέφεται σφόδρα τ' ἀνόσια ἔργα.

Ἔμεινα στή χώρα κείνη ἑπτά ὁλόκληρα χρόνια, καί σύναξα βιός
πολύ ἀπ' τήν γενναιοδωρία τῶν Αἰγυπτίων· γιατί ὅλοι μοῦ δίναν.
Ἀλλά τά χρόνια κύλησαν κι ὄγδοος ἄρχιζε ἤδη χρόνος γιά μένα·
ἦρθε τότε κάποιος ἀπ' τήν Φοινίκη, ἐπαγγελματίας ἀπατεώνας,
ἀγύρτης, πού εἶχε ἤδη διαπράξει ἀτιμίες πολλές στούς ἀνθρώπους·
μέ ὑποσχέσεις πλάνες ὁ πανοῦργος μέ ξελόγιασε στήν Φοινίκη,
νά πᾶμε ὅπου εἶχε σπίτα καί κτήματα στήν κατοχή του.
Ἔμεινα ἐκεῖ κοντά του ἕνα ὁλόκληρο χρόνο.
Ἀλλ' ὅταν κυλῆσαν οἱ μέρες καί διαβῆκαν οἱ μῆνες,
καί γύρισε ὁ χρόνος καί προβαίνοντας ἦρθε ἡ ἄνοιξη,
συνταξιδιώτη σέ ποντοπόρο μέ πῆρε καράβι γιά τήν Λιβύη,
ψευδεῖς ἐπινοῶντας προφάσεις, φορτίο τάχα νά μεταφέρουμε,
σκοπεύοντας νά μέ πουλήσει, νά τά οἰκονομήσει ἀπ' τήν πραμάτεια.
Τό ὑποπτεύτηκα βέβαια, ἀλλά πῆγα κατ' ἀνάγκην μαζί του.

Ἀρμένιζε μέ δυνατό βόρειο ἄνεμο οὔριο, μεσοπέλαγα
ἀνοιχτά τῆς Κρήτης, ὁλοταχῶς τό καράβι· ὁ Δίας ὅμως

ἔκλωθε στόν νοῦ του τόν ὀλεθρό τους.
Ἀλλ' ὅταν πιά ἀφήσαμε πίσω τήν Κρήτη, καί καμμιά ἄλλη
στεριά δέν φαινόταν, παρά οὐρανός μόνο καί θάλασσα,
αὐτοστιγμεί τότε ὁ γιός τοῦ Κρόνου μαῦρο ἔστησε σύννεφο
πάνω ἀπ' τό κοῖλο καράβι, καί σκοτείνιασε τό πέλαγος κάτωθέ του.
Βρόντηξε συνάμα ὁ Δίας καί χτύπησε μ' ἀστροπελέκι τό σκάφος·
κι αὐτό ἀπ' τοῦ Δία χτυπημένο τ' ἀστροπελέκι στρουφοτινιάχτηκε
σύγκορμο, φούμισε θειάφι ὁ τόπος, καί πέσαν ὅλοι ἀπ' τό καράβι.
Κουροῦνες λές κι ἦταν παραδέρναν στά κύματα γύρω ἀπ' τό μαῦρο
πλεούμενο· τούς ἀποστέρησε ἔτσι ὁ θεός τόν νόστο.
Ἀλλά μένα ὁ ἴδιος ὁ Δίας, μέσα σ' ὅλη τήν ἀγωνία πού περνοῦσα,
τό τετράψηλο κατάρτι τοῦ μελανόπλωρου καραβιοῦ στά χέρια μου
ἔβαλε, τόν χαμό πάλι γιά νά ξεφύγω. Περιπλέχθηκα σέ τοῦτο
κι ἀφέθηκα στή βουλή καί στήν ὀργή τῶν ἀνέμων.
Ἐννιά μερόνυχτα παράδερνα, καί τήν δέκατη νύχτα, μαύρη σάν πίσσα,
στή χώρα μ' ἔβγαλε τῶν Θεσπρωτῶν θεριό στρουφοκύλιστο κῦμα.

Ἐκεῖ ἀνέλαβε ἀνιδιοτελῶς νά μέ φιλοξενήσει ὁ βασιλιάς
τῶν Θεσπρωτῶν, ὁ μεγαλόψυχος Φείδωνας. Μέ εἶχε περισυλλέξει
ἄλλωστε ὁ γιός του, ἀπ' τό κρύο ἐξουθενωμένον καί τόν κάματο·
μέ πῆρε ἀπ' τό χέρι καί μ' ἔφερε στό παλάτι τοῦ πατέρα του,
καί μοῦ δωσε σκουτιά, χλαμύδα καί χιτῶνα, νά φορέσω.
Ἐκεῖ ἔμαθα ἐγώ γιά τόν Ὀδυσσέα· γύριζε, λέει, στήν πατρική του
γῆ καί τόν εἶχε πλούσια φιλοξενήσει στό παλάτι του ὁ βασιλιάς.
Μοῦ ἔδειξε μάλιστα καί τ' ἀγαθά πού εἶχε ὁ Ὀδυσσέας συνάξει,
χαλκό καί χρυσό καί κατεργασμένο σφυρήλατο σίδηρο,
στ' ἀρχοντικό μέσα τοῦ βασιλιᾶ πού κειτόνταν· βιός τόσο
πού θά 'φτανε ὡς καί τήν δέκατη γενιά κάποιου ἄλλου νά θρέψει.
Ὁ ἴδιος ὁ Ὀδυσσέας εἶχε πάει, λέει, στήν Δωδώνη,
ἀπό τῆς ἱερῆς ὑψίκομης δρυός τό θρόϊσμα, τοῦ Δία τήν βουλή
νά μαντεύσει, πῶς θά πρέπει νά γυρίσει στήν πατρική του γῆ,
μετά ἀπό τόσα χρόνια ἀπουσίας, στά φανερά τάχα ἤ στά κρυφά.
Μέ βεβαίωνε μάλιστα μέ ὅρκο, κάνοντας σπονδή στ' ἀρχοντικό του,
πώς ἕτοιμο καράβι καί πλήρωμα τόν περίμενε στό περιγιάλι,
στήν πατρική του γῆ γιά νά τόν φέρουν.

Ἀλλά ξεπροβόδισε μένα πρῶτα· ἔτυχε μαθές νά πηγαίνει
ἕνα καράβι Θεσπρωτῶν ναυτῶν στό πολύσταρο Δουλίχι.
Ἐκεῖ εἶχε δώσει ἐντολή ἐκεῖνος σῶο καί ἀβλαβῆ νά μέ φέρουν,

στόν Ἄκαστο τόν βασιλιά· βουλή ὅμως ἄλλη, κακή γιά μένα,
τόν νοῦ τους δελέασε, στήν δυστυχία ἀκόμη πιό βαθιά νά βουλιάξω.
Ὅταν ἀποπλέοντας τό ποντοπόρο καράβι εἶχε ἀλαργέψει
ἀπ' τήν στεριά, βάλαν ἐμπρός τό σχέδιό τους νά μέ σκλαβώσουν.
Μέ γδύσαν, μοῦ πῆραν τά σκουτιά, χλαμύδα καί χιτώνα,
κι ἕνα ἄθλιο νά τυλιχτῶ κουρέλι μοῦ πετάξαν, κι ἕνα χιτώνα
τρύπιο, ξεσκισμένο, αὐτά πού θωρεῖς κι ὁ ἴδιος μέ τά μάτια σου.
Κατά τό βράδυ στῆς ξάγναντης Ἰθάκης φτάσαν τά χωράφια·
μέ δέσαν τότε γερά στό καλοκούβερτο μέσα καράβι
μ' ἕνα στριφτό καραβόσκοινο, καί βγῆκαν αὐτοί στή στεριά,
σπουδαχτικά στό περιγιάλι τῆς θάλασσας γιά νά δειπνήσουν.
Ἀλλά ξεσφίξαν, λύσαν τά δεσμά μου εὔκολα οἱ ἴδιοι οἱ θεοί·
περιτύλιξα τότε τό κουρέλι πού φοροῦσα στήν κεφαλή μου,
κατέβηκα ὡς στό νερό, στό λεῖο πάνω γλιστρῶντας δοιάκι,
καί στρώθηκα μέ τό στῆθος στή θάλασσα· λάμνοντας ἔπειτα
μέ τά δυό μου τά χέρια βγῆκα κολυμπῶντας τάχιστα ἔξω,
μακριά ἀπό κείνους.
Σιμά στήν ἀκτή ἦταν ἕνα ρουμάνι ὀλάνθιστο· ἀνηφόρισα
καί κρύφτηκα στίς λόχμες του, καί κειτόμουν ἐκεῖ ζαρωμένος.
Μ' ἄγρια ξεφωνητά πηγαίναν κι ἐρχόνταν ἐκεῖνοι·
ἀλλά θεώρησαν ἀνώφελο νά συνεχίσουν τό ψάξιμο,
κι ἐπιβιβάστηκαν πάλι ἄπρακτοι στό κοῖλο καράβι.
Μένα μ' ἔκρυψαν εὔκολα οἱ ἴδιοι οἱ θεοί, κι ὁδήγησαν
τά βήματα μου στό μαντρί ἑνός ἀνθρώπου, πού καί νοῦ
ἔχει καί γνώση· μοῦ ἦταν γραφτό φαίνεται νά ζήσω ἀκόμη.»

Καί τότε σύ, Εὔμαιε χοιροβοσκέ, τοῦ ἀποκρίθηκες:
«Ἄ, δύστυχε ξένε, πολύ στ' ἀλήθεια μέ συγκίνησες τοῦτα καταλεπτῶς
ἱστορῶντας, τόσα παθήματα πράγματι, τόσες περιπλανήσεις.
Ἀλλά μιλῶντας γιά τόν Ὀδυσσέα θαρρῶ πώς ξαστόχησες,
κι ὅσα κι ἄν πεῖς δέν θά μέ πείσεις.
Τί σ' ἀναγκάζει τέτοιος ὄντας ματαιοπονῶντας νά ψεύδεσαι;
γνωρίζω καλά κι ἐγώ ὁ ἴδιος τί νόστο εἶχε ὁ βασιλιάς μου,
πού ἐχθρούς εἶχε ἀμείλιχτους τούς θεούς ὅλους,
ἀφοῦ οὔτε νά σκοτωθεῖ πολεμῶντας τούς Τρῶες τόν ἀξιώσαν,
οὔτε στά χέρια νά πεθάνει τῶν φίλων, τόν πόλεμο σάν ἀποτέλειωσε.
Τύμβο θά τοῦ εἶχαν ὑψώσει τότε οἱ Παναχαιοί, καί δόξα μεγάλη
θά εἶχε ἀφήσει πίσω καί στό παιδί του.
Τώρα τόν ἀναρπάξαν οἱ ἅρπυιες ἄδοξα, τόν ἀφανίσαν.

Κι ἐγώ ἐδῶ στήν ἐρημιά μέ τά γουρούνια· κι οὔτε πηγαίνω
στήν πόλη, παρά μόνον ἄν μοῦ παραγγείλει ἡ φρόνιμη Πηνελόπη
νά πάω, ὅταν φτάσει φέρνοντας εἰδήσεις κάποιος ξένος.
Κάθονται τότε κοντά του καί ρωτᾶνε ὅλοι γιά τά καθέκαστα,
κι αὐτοί πού θλίβονται γιά τόν χρόνια ξενητεμένο βασιλιά,
κι αὐτοί πού χαίρονται κατατρώγοντας ἀτιμώρητα τό βιός του.
Ἀλλ' ἐγώ δέν ἔχω καμμιά ὄρεξη νά ρωτῶ καί νά ξετάζω,
ἀπό τότε πού μέ ἐξαπάτησε κάποιος ψευτολόγος Αἰτωλός,
ἕνας φονιάς, πού ἀφοῦ περιπλανήθηκε σέ πολλά μέρη τῆς γῆς,
ἦλθε καί στήν καλύβα μου· κι ἐγώ τόν φιλοξένησα μ' ἀγάπη.
Ἔλεγε πώς εἶχε δεῖ τόν Ὀδυσσέα μαζί μέ τόν Ἰδομενέα στήν Κρήτη,
νά επισκευάζει τά καράβια πού τοῦ εἶχαν ρημάξει οἱ θύελλες.
Λογάριαζε πώς μές στό καλοκαίρι ἤ μές στό φθινόπωρο θά γυρίσει,
βιός πολύ κουβαλῶντας, μέ τούς ἰσόθεους μαζί συντρόφους.
Καί σύ πολύπαθε γέροντα, ἀφοῦ θεός σ' ἔφερε σέ μένα,
μή προσπαθεῖς μέ ψέματα νά μέ καλοκαρδίσεις, μή μέ πλανεύεις·
δέν εἶναι γι αὐτό πού σεβασμό κι ἀγάπη ἐγώ θά σοῦ δείξω,
ἀλλά γιατί νοιώθω δέος γιά τόν ξένιο Δία καί συμπόνια γιά σένα».

Τοῦ ἀποκρίθηκε τότε ὁ πολύβουλος Ὀδυσσέας:
«Τί ἄπιστη καρδιά πού κρύβεις στ' ἀλήθεια μές στά στήθη σου,
ἀμετακίνητος κι ἀμετάπειστος παρά τούς ὅρκους μου.
Μά ἔλα τώρα νά κάνουμε μιά συμφωνία· καί μάρτυρες ἄς εἶναι
καί στούς δυό μας οἱ θεοί, στόν Ὄλυμπο πού κατοικοῦνε.
Ἄν τυχόν παλιννοστήσει ὁ ἀφέντης σου στό δῶμα τοῦτο,
μέ χλαμύδα καί χιτώνα νά μέ ντύσεις καί νά μέ ξεπροβοδίσεις
νά πάω στό Δουλίχι, ὅπως λαχταρᾶ καί θέλει ἡ καρδιά μου.
Κι ἄν ἴσως, παρά τούς ἰσχυρισμούς μου, ὁ ἀφέντης σου δέν ἔρθει,
νά βάλεις τούς δούλους σου ἀπό ψηλό νά μέ γκρεμίσουν βράχο,
γιά νά μή διανοεῖται νά σ' ἐξαπατήσει ἄλλος ζητιάνος».

Ἀνταπαντῶντας ὁ θεϊκός χοιροβοσκός τοῦ εἶπε κράζοντάς του:
«Τί δόξα καί τί τιμή πού θ' ἀποκτοῦσα ἔτσι, ξένε, σ' αὐτήν τώρα
ἀλλά καί στίς μελλούμενες γενιές τῶν ἀνθρώπων!
Φαντάσου, ἐγώ πού σέ δέχτηκα καί σέ φιλοξένησα στήν κατοικιά μου,
ὁ ἴδιος μετά νά σέ σκότωνα καί νά σοῦ 'παιρνα τήν ζωή σου·
μέ τί καρδιά θά δεόμουν ἔπειτα στόν γιό τοῦ Κρόνου, τόν Δία;
Μά τώρα εἶναι ὥρα τοῦ δείπνου· ὅπου νά 'ναι θά 'ναι ἐδῶ, θαρρῶ
οἱ συντρόφοι, ἕνα νόστιμο νά ἑτοιμάσουμε στήν καλύβα μου δεῖπνο.»

Αὐτά κι αὐτά συναμεταξύ τους οἱ δύο τοῦτοι ἀγόρευαν,
καί καταφτάναν ἤδη οἱ χοιροβοσκοί μέ τίς ἀγέλες τῶν χοίρων.
Κι αὐτές, τίς μανάδες, τίς ἔκλεισαν κατά γέννες στά χοιροστάσια
νά κοιμηθοῦνε, ἐνῶ ἀχολόγαγε ὁ τόπος ὅλος ὀλόγυρα
ἀπό τούς ἀσίγαστους γογγυσμούς τῶν αὐλιζόμενων χοίρων.
Βγῆκε τότε καί φώναξε ὁ ἄξιος χοιροβοσκός στούς συντρόφους του:
«Νά φέρετε τό πιό παχύ θρεφτάρι, νά τό σφάξω γιά τόν ξένο,
ἀπό τόπο πού μᾶς ἦρθε ἀλαργινό· μαζί του θά καλοπεράσουμε
καί μεῖς, πού τόσο μοχθοῦμε κι ὑποφέρουμε γιά τούς ἀσπροδοντάτους
χοίρους, κι ἄλλοι τρῶνε ἀξεπλήρωτα τόν κόπο τόν δικό μας».

Πῆρε ἔπειτα μέ τόν ἀνήλεο χαλκό νά σκίζει ξύλα,
κι αὐτοί φέραν μέσα ἕνα πολύ παχύ πενταχρονίτικο κάπρο,
καί τόν ἔστησαν ἐκεῖ στή στιά. Φύση ἀγαθή ὁ χοιροβοσκός
δέν λησμόνησε φυσικά τούς ἀθανάτους, ἀλλ' ἐξαγιάζοντας
τό θῦμα, ἔρριξε τρίχες ἀπό τήν κεφαλή τοῦ ἀσπροδοντάτου
χοίρου στήν φωτιά, κι εὐχόταν σ' ὅλους τούς θεούς
νά γυρίσει ὁ τετραπέρατος Ὀδυσσέας στό σπιτικό του.
Κατεβάζοντας ἀπό ψηλά μιά δρύινη σκίζα, ἀπό τά ξύλα
πού εἶχε κόψει, χτύπησε καί βγῆκε ἡ πνοή τοῦ κάπρου.
Σφάξαν τότε οἱ παραγιοί καί καψαλίσαν καί κομματιάσαν
παρευθύς τό θῦμα.
Ἐξαγιάζοντας τά μέλη ὅλα ὁ χοιροβοσκός ἀπόθεσε τά μέσα
τά ὠμά, μέσα στά ξύγκια τυλιγμένα, πάνω στά μεριά,
τά πασπάλισε μέ κριθάλευρο, καί τά βαλε στήν φωτιά.
Λιάνισαν τ' ἄλλα κρέατα, τά πέρασαν στίς σοῦβλες,
τά 'ψησαν μέ περισσή φροντίδα, καί βγάνοντάς τα ὅλα
τ' ἀποθέσαν σωρό στά ἐλάϊνα πάνω σανίδια· τήν μοιρασιά
σηκώθηκε ὁ χοιροβοσκός νά κάνει, ἔμπειρος καί σωστός σέ τοῦτα.
Ἔκοψε τά κρέατα ὅλα καί τά χώρισε σ' ἑπτά μερίδες·
τήν μιά τήν ἔβαλε, μέ μιάν εὐχή, στήν ἄκρη γιά τίς νύμφες
καί τόν γιό τῆς Μαίας, τόν Ἑρμῆ, καί μοίρασε ὀλόγυρα τίς ἄλλες.
Ἐκλεκτή μερίδα ἀπό τήν ραχοκοκκαλιά τοῦ ἀσπροδοντάτου χοίρου
πρόσφερε στόν Ὀδυσσέα, κι εὐχαρίστησε τήν καρδιά τοῦ ἀφέντη του.

Τόν προσφώνησε θερμά ὁ πολύβουλος Ὀδυσσέας, κράζοντάς του:
«Εἴθε, Εὔμαιε, νά σοῦ χαρίσει τόση ἀγάπη ὁ πατέρας Δίας
ὅση δείχνεις σέ μένα, τέτοια ἀποδίδοντας τιμή σ' ἕνα ζητιάνο».

Καί τότε σύ, Εὔμαιε χοιροβοσκέ, τοῦ ἀποκρίθηκες:

«Ἀπόλαυσε, μυστήριε ξένε, τά ἐδέσματα τοῦτα πού ἔχεις
μπροστά σου, κι ὁ θεός ὅ,τι κρίνει αὐτός κι ὅ,τι θέλει,
ἄλλο θά δώσει κι ἄλλο θ' ἀφήσει· εἶναι μαθές παντοδύναμος».

Πῆρε τότε καί πρόσφερε στούς αἰώνιους θεούς τά ξαγιάσματα,
ἔσταξε φλογόμαυρο κρασί, κι ἔβαλε μετά τήν κούπα στά χέρια
τοῦ καστροπολεμίτη Ὀδυσσέα· κάθησε ἔπειτα στήν θέση του.
Ψωμί τούς μοίρασε ὁ Μεσαύλιος, πού τόν εἶχε ἀποκτήσει
ὁ ἴδιος ὁ χοιροβοσκός, ὅταν εἶχε φύγει ὁ βασιλιάς, μόνος,
χωρίς τήν συνδρομή τῆς δέσποινάς του καί τοῦ γέροντα Λαέρτη·
τόν εἶχε ἀγοράσει ἀπ' τούς Ταφίους μέ πόρους δικούς του.
Ἦταν ὅλα τά καλά μπροστά τους κι ἔπιασαν δουλειά ὅλων τά χέρια.
Κι ἀφοῦ φάγαν κι ἤπιαν καί χόρτασε κι εὐφράνθηκε ἡ ψυχή τους,
μάζεψε τ' ἀπομεινάρια ὁ Μεσαύλιος, κι αὐτοί ἀπ' ὅλα πιά,
ψωμιά καί κρέατα, χορτᾶτοι, ἑτοιμαζόνταν νά πλαγιάσουν.

Νύχτα ὅμως πλάκωσε ζοφερή, μαύρη, ἀσέληνη· ἔβρεχε
ὁ Δίας ὁλονυχτίς, φύσαε δυνατός, νοτερός πάντα, πουνέντες.
Θέλησε τότε νά δοκιμάσει τόν χοιροβοσκό ὁ Ὀδυσσέας,
τόν πολύ φιλόξενο οἰκοδεσπότη του, νά δεῖ ἄν θά 'βγανε
νά τοῦ δώσει τήν χλαίνη του, ἤ θά παρακινοῦσε κάποιον ἄλλον
ἀπ' τούς συντρόφους του, καί γυρνῶντας τούς εἶπε:
«Ἀκοῦστε τώρα, Εὔμαιε καί ὅλοι οἱ ἄλλοι συντρόφοι,
κι ἄς εἶναι καυχησιά ὅ,τι θά πῶ· τό ἄτιμο τά φταίει τό κρασί,
αὐτό ξετρελλαίνει κι ἕνα πολύ σώφρονα ἄνθρωπο
τό τραγούδι ν' ἀρχίσει, καί νά εὐθυμήσει καί νά γελάσει,
καί τόν ξεσηκώνει νά χορέψει, καί λόγια νά ξεστομίσει
πού ἄρρητα ἄν μέναν θά 'ταν καλύτερα.
Ἀλλά μιά κι ἄνοιξα τό στόμα μου, δέν θά τά κρύψω.

Πῶς θά 'θελα νά 'μουν νέος καί νά εἶχα ἀκέραιη τήν δύναμή μου,
ὅπως τότε πού κινήσαμε νά στήσουμε ἐνέδρα κάτω ἀπ' τά τείχη
τῆς Τροίας· ἀρχηγοί ἦταν ὁ Ὀδυσσέας κι ὁ Ἀτρείδης Μενέλαος,
καί μαζί μ' αὐτούς τρίτος ἐγώ, ὅπως αὐτοί εἶχαν ὁρίσει.
Ἀλλ' ὅταν πιά φτάσαμε στά ψηλά μπροστά τείχη τῆς πόλης,
ἐμεῖς γύρω ἀπ' τό κάστρο, στά θαμνόδεντρα μέσα κρυμμένοι
καί στά καλάμια τοῦ βάλτου, κάτω ἀπ' τ' ἅρματα ζαρωμένοι
κειτόμαστε. Μαύρη ὅμως πλάκωσε νύχτα σάν ἔπεσε ὁ βοριάς,
παγερή· πάχνιαζε πάνωθέ μας παγωμένο τό χιόνι, κρουστάλιαζε
στά γεῖσα ὁλόγυρα τῶν ἀσπίδων.

Ἔ λοιπόν, ὅλοι οἱ ἄλλοι καί χιτῶνες εἶχαν καί χλαῖνες, καί κοιμόνταν
ἀτάραχοι, μέ τίς ἀσπίδες νά τούς σκεπάζουν τούς ὤμους.
Ἀλλ’ ἐγώ κινώντας εἶχα ἀφήσει στούς συντρόφους τήν χλαίνη
ἀπερίσκεπτα, ἀφοῦ οὔτε κἄν φαντάστηκα πώς θά ξεπάγιαζα·
ξεκίνησα τήν ἀσπίδα μόνον ἔχοντας καί τόν λαμπρό μου χιτώνα.

Κατά τό τελευταῖο τρίτο τῆς νύχτας, κι ἐνῶ εἶχαν πιά γείρει τ’ ἄστρα
σκούντηξα μέ τόν ἀγκώνα τόν Ὀδυσσέα πού ἦταν κοντά μου,
κι ἔστησε κεῖνος ἀμέσως αὐτί, τί τοῦ ’λεγα ἐγώ γιά ν’ ἀκούσει:
«Ἀρχοντογεννημένε γιέ τοῦ Λαέρτη, πολυμήχανε Ὀδυσσέα,
ἄλλο πιά μέ τούς ζωντανούς δέν θά ’μαι, ἀλλά θά μ’ ἐξοντώσει
τό κρύο· κάπα μαθές δέν ἔχω· κάποιος δαίμονας μέ ξεγέλασε
μέ τόν χιτώνα μόνο νά ’μαι· τώρα δέν ὑπάρχει πιά σωτηρία».

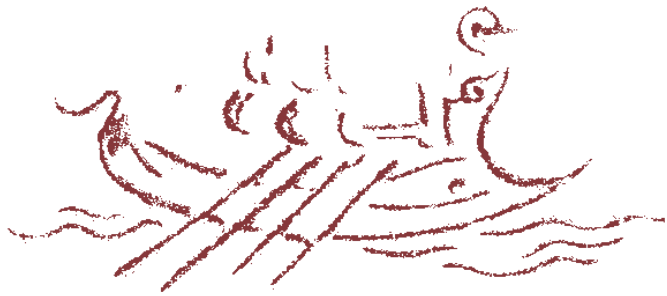
Αὐτά τοῦ λόγου μου, κι αὐτός τήν ἰδέα συνέλαβε τότε τούτην,
ἐπινοητικός ἄντρας ὄντας κι ἀντρεῖος πολεμιστής.
Μιλώντας χαμηλόφωνα στ’ αὐτί μοῦ ψιθύρισε:
«Σώπασε τώρα, μή σ’ ἀκούσει κάποιος ἄλλος ἀπ’ τούς Ἀχαιούς».
Στήριξε ἔπειτα τόν ἀγκώνα στήν κεφαλή του κι εἶπε κράζοντας:
«Ἀκοῦστε, φίλοι· ὄνειρο θεϊκό ἦρθε στόν ὕπνο μου.
Ἔχουμε μαθές ξεμακρύνει πολύ ἀπ’ τά πλοῖα· ἄς πάει λοιπόν
κάποιος νά πεῖ στόν Ἀτρείδη Ἀγαμέμνονα, τόν στρατηλάτη,
ἄν μπορεῖ νά μᾶς στείλει κι ἄλλους ἄντρες ἀπ’ τά καράβια».
Αὐθόρμητα τότε πετάχτηκε αὐτοστιγμεί ὀρθός ὁ Θόας,
ὁ γιός τοῦ Ἀνδραίμονα, ἀπόθεσε τήν πορφυρή του χλαίνη,
κι ἔφυγε τρέχοντας γιά τά καράβια· κι ἐγώ στό ἔνδυμα κείνου
τυλιγμένος κειτόμουν, ἀπολαμβάνοντας τήν θαλπωρή του,
ἡ χρυσόθρονη Αὐγή ὥσπου νά φέξει.
Ἔτσι νέος νά ’μουν καί τώρα κι ἀκέραιη νά ’χα τήν δύναμή μου·
μπορεῖ τότε χλαίνη νά μοῦ ’δινε κάποιος στά μαντριά χοιροβοσκός,
ἀπό ἀγάπη κινημένος καί σεβασμό μαζί γιά ἕναν ἀντρεῖο.
Μά τώρα μέ καταφρονοῦν μές τά κουρέλια τοῦτα τυλιγμένον».

Καί τότε σύ, Εὔμαιε χοιροβοσκέ, τοῦ ἀποκρίθηκες:
«Γέροντα, ἀψεγάδιαστη πράγματι ἡ ἱστορία πού ἀφηγήθηκες·
τίποτε παράταιρο, τίποτε ἄστοχο κι ἀνώφελο, ἀπ’ ὅσα εἶπες.
Γι αὐτό οὔτε ντυμασιά θά σοῦ λείψει οὔτ’ ἄλλο τίποτε,
ἀπ’ ὅσα δικαιοῦται ἕνας ταλαίπωρος ἱκέτης φτάνοντας νά ’χει,
γι ἀπόψε· ἀπ’ αὔριο ὅμως τά κουρέλια σου καί πάλι θ’ ἀνεμίζεις.
Δέν ὑπάρχουν χλαῖνες ἐδῶ πολλές κι ἐφεδρικοί χιτῶνες νά φορᾶμε·

ἀπό μία μόνο πέφτει στόν καθένα.
Ἀλλ’ ὅταν ἔρθει ὁ ἀκριβογιός ἐδῶ πέρα τοῦ Ὀδυσσέα,
αὐτός καί χλαίνη καί χιτώνα θά σοῦ δώσει νά φορέσεις,
κι ὅπου λαχταρᾶ καί θέλει ἡ ψυχή σου θά σέ στείλει.»

Αὐτά ὡς εἶπε σηκώθηκε, καί δέρματα στρώνοντας ἀπανωτά
γιδιῶν, προβάτων, τοῦ ἑτοίμασε στή φωτιά σιμά τήν κλίνη.
Ἐκεῖ πλάγιασε νά κοιμηθεῖ ὁ Ὀδυσσέας· καί μέ μιά κάπα
τόν σκέπασε ὁ Εὔμαιος, μεγάλη καί χοντρή, στήν ἄκρη φυλαγμένη
ἐφεδρική, ὅταν πλάκωνε ἄγρια βαρυχειμωνιά νά τήν φοράει.

Κοιμήθηκε λοιπόν ἐκεῖ ὁ Ὀδυσσέας, καί πλάϊ του κοιμήθηκαν
οἱ παραγιοί, τά παλληκάρια· ἀλλά στόν χοιροβοσκό δέν ἄρεσε
νά κοιμηθεῖ ἐκεῖ, ἀφήνοντας ἀφύλαχτους τούς χοίρους,
ἀλλ’ ἑτοιμαζόταν τοῦ λόγου του ἔξω νά πάει· κι ὁ Ὀδυσσέας
χαιρόταν πού γνοιαζόταν τόσο πολύ τό βιός του ὁ δοῦλος,
κι ἄς ἔλειπε μακριά ὁ ἀφέντης του στά ξένα.
Πέρασε τό κοφτερό σπαθί στούς στιβαρούς του ὤμους ὁ Εὔμαιος,
τυλίχτηκε στήν πολύ χοντρή ἀντιανέμια κάπα του,
φορτώθηκε τό δέρας ἑνός μεγάλου καλοθρεμμένου τράγου,
κι ἀδράχνοντας ἕνα μυτερό κοντάρι, ἄντρες ν’ ἀποτρέπει καί σκύλους,
κίνησε νά πάει νά κοιμηθεῖ ἐκεῖ πού κι οἱ ἀσπροδοντάτοι χοῖροι
κοιμόνταν, κάτω ἀπό ἕνα κοῖλο βράχο, ἀπάνεμα ἀπ’ τόν βοριά.

Ἐπιστροφή τοῦ Τηλεμάχου στήν Ἰθάκη

Η Παλλάδα Ἀθηνᾶ εἶχε ἀναλάβει τώρα ἄλλη ἀποστολή·
στήν ἀπλόχωρη γῆ τῶν Λακεδαιμονίων εἶχε πάει,
νά ὑπενθυμίσει στό παλληκάρι τοῦ ἀντρειωμένου Ὀδυσσέα
πώς ἦταν καιρός νά γυρίσει τό γρηγορότερο στήν πατρίδα.
Ἐκεῖ στό παλάτι τοῦ περίλαμπρου Μενελάου,
βρῆκε τόν Τηλέμαχο καί τόν λαμπρό γιό τοῦ Νέστορα,
τόν Πεισίστρατο, νά κοιμοῦνται στόν προθάλαμο τοῦ μεγάρου.
Ο Πεισίστρατος ἦταν πράγματι παραδομένος σέ ὕπνο βαθύ,
ἀλλά μόνον γλυκός δέν ἦταν ὁ ὕπνος τοῦ Τηλεμάχου,
πού οἱ ἔγνοιες του, ἡ ἀνησυχία γιά τόν πατέρα του,
ἄγρυπνο στήν ἀθάνατη μέσα τήν νύχτα τόν κρατοῦσαν.

Στάθηκε τώρα κοντά του ἡ γλαυκομάτα Ἀθηνᾶ καί τοῦ εἶπε:
«Τηλέμαχε, καλό πιά δέν εἶναι νά περιπλανιέσαι στά ξένα,
ἔχοντας ἀφήσει πίσω τ᾽ ἀγαθά σου κι αὐτούς τούς τόσο ὑπερφίαλους
ἄνδρες στά δώματά σου· μή τά μοιραστοῦνε τοῦ λόγου τους,
μή σοῦ τά καταφᾶνε ὅλα, καί μάταιο ἀποβεῖ ἔτσι τό ταξίδι σου.

Ζήτησε λοιπόν ἀμέσως ἀπό τόν βροντερόφωνο Μενέλαο
νά σέ ξεπροβοδίσει τό γρηγορότερο,
ἄν θέλεις νά βρεῖς ἀκόμη στό παλάτι τήν ἄμεμπτη μάνα σου.
Γιατί ἤδη καί ὁ πατέρας της κι οἱ ἀδελφοί της τήν παροτρύνουν
νά παντρευτεῖ τόν Εὐρύμαχο, πού ξεπερνάει τούς μνηστῆρες
ὅλους στά δῶρα κι ὅλο καί πιό πολλά προικιά τάζει νά δώσει·
μή λείψει ὅμως καί κάποιο κειμήλιο ἀπ’ τό σπίτι χωρίς τήν βουλή σου.
Ξέρεις μαθές πώς εἶναι κατά βάθος ἡ καρδιά τῆς γυναίκας·
τό σπίτι θέλει νά πλουταίνει ἐκείνου πού θά τήν παντρευτεῖ,
κι οὔτε μνημονεύει πιά τόν πρῶτο της ἄντρα πού ἔχει πεθάνει,
οὔτε πολυρωτᾶ γιά τά παιδιά πού ἔχει μέ κεῖνον γεννήσει.
Ἀλλά σύ σάν γυρίσεις ἀνάθεσε σέ κάποια ἀπό τίς δοῦλες,
πού σοῦ φαίνεται νά ’ναι πιό ἔμπιστη, νά φυλάει τά τιμαλφῆ σου,
ὡσότου οἱ θεοί σέ φωτίσουν νά βρεῖς καί νά νυμφευτεῖς τήν καλή σου.

Κάτι ἄλλο τώρα θά σοῦ πῶ, καί σύ βάλ’το καλά στό μυαλό σου.
Οἱ πιό τρανοί ἀπ’ τούς μνηστῆρες σοῦ ἔχουν στήσει ἐνέδρα
στό στενό ἀνάμεσα στή βραχόσπαρτη Σάμη καί στήν Ἰθάκη,
ἔχοντας βάλει βουλή νά σέ σκοτώσουν στήν πατρίδα σου
πρίν νά γυρίσεις.
Ἀλλ’ αὐτά θαρρῶ δέν θά γίνουν· πιό πρίν θά φάει τό χῶμα
κάποιους ἀπ’ τούς μνηστῆρες πού κατατρῶνε τό βιός σου.
Κράτησε πάντως μακριά ἀπό τά νησιά τό ἀρματωμένο καράβι σου,
κι ἀρμένιζε κι ὁλονυχτίς· κι οὔριο ἄνεμο θά στείλει ξοπίσω σου
κάποιος ἀπ’ τούς ἀθάνατους πού φύλακας εἶναι καί σωτήρας σου.
Ἀλλ’ ὅταν στήν πρώτη ἀκτή φτάσεις τῆς Ἰθάκης,
ξαπόστειλε μέ τό καράβι τούς συντρόφους ὅλους στήν πόλη,
κι ὁ ἴδιος καταπρωτῆς στόν χοιροβοσκό νά κινήσεις νά πᾶς,
τόν πιστό δοῦλο πού σοῦ φυλάει τούς χοίρους καί σέ λατρεύει.
Ἐκεῖ νά περάσεις τήν νύχτα κι αὐτόν νά τόν στείλεις στήν πόλη,
ν’ ἀναγγείλει στή φρόνιμη καί γνωστική Πηνελόπη, νά χαρεῖ
ἡ καρδιά της, πώς εἶσαι σῶος κι ἀπ’ τήν Πύλο ἔχεις γυρίσει.»

Αὐτά ὡς εἶπε ἀπῆλθε στόν ψηλό τόν Ὄλυμπο ἡ Ἀθηνᾶ,
κι ὁ Τηλέμαχος τόν γιό τοῦ Νέστορα σκουντῶντας μέ τό πόδι
ἀπ’ τόν γλυκό τόν σήκωσε ὕπνο, καί τοῦ μιλοῦσε καί τοῦ ’λεγε:
«Πεισίστρατε, γιέ τοῦ Νέστορα, σηκώσου· φέρε καί ζέψε
τά μονώνυχα τ’ ἄτια στήν ἅμαξα, νά πάρουμε δρόμο.»

Ἀνταπαντῶντας τότε ὁ Πεισίστρατος, ὁ γιός τοῦ Νέστορα, τοῦ εἶπε:

«Τηλέμαχε, ὅσο κι ἄν βιαζόμαστε νά φύγουμε, δέν γίνεται
νά τρέχουμε ὁλονυχτίς μές στά σκοτάδια· ὅπου νά ’ναι θά φέξει.
Περίμενε λοιπόν ὡσότου φέρει κι ἀποθέσει δῶρα στήν ἄμαξα
ὁ τρανός γιός τοῦ Ἀτρέα, ὁ ξακουστός κονταρομάχος Μενέλαος,
καί μ’ εὐχές καί λόγια τῆς καρδιᾶς νά πᾶμε στό καλό μᾶς στείλει.
Εἶναι αὐτόν τόν φιλόξενο καί γενναιόδωρο οἰκοδεσπότη,
πού θυμᾶται ὅλη του τήν ζωή μετά ὁ ξένος.»

Ὡς τέλειωσε, ἔφεξε· χρυσόθρονη πρόβαλε ἡ Χαραυγή.
Κι ὁ βροντερόφωνος Μενέλαος, ἀπ’ τήν ἀγκαλιά τῆς καλλίκομης
βγαίνοντας Ἑλένης, σηκώθηκε κι ἑτοιμάστηκε νά ’ρθει κοντά τους.
Μόλις ἀγροίκησε τόν ἐρχομό του ὁ ἀκριβογιός τοῦ Ὀδυσσέα,
βιάστηκε κι αὐτός νά ἑτοιμαστεῖ· φόρεσε τόν ἀστραφτερό χιτῶνα,
ἔρριξε στούς στιβαρούς του ὤμους τήν φορδειά χλαμύδα,
καί βγῆκε στήν πόρτα.
Μπροστά τώρα στόν βασιλιά ὁ γενναῖος Τηλέμαχος,
ὁ γιός τοῦ θεϊκοῦ Ὀδυσσέα, τοῦ λαλοῦσε καί τοῦ ’λεγε:
«Τρισεύγενε γιέ τοῦ Ἀτρέα, ἀρχηγέτη Μενέλαε,
ξεπροβόδισέ με τώρα πιά στήν πατρική μου γῆ·
ποθεῖ καί θέλει ἡ ψυχή μου στό σπίτι μου πιά νά γυρίσω.»

Τοῦ ἀποκρίθηκε τότε ὁ βροντερόφωνος Μενέλαος:
«Τηλέμαχε, δέν πρόκειται ἐγώ πολύν χρόνον ἐδῶ νά σέ κρατήσω,
ἀφοῦ ποθεῖς καί θέλεις νά γυρίσεις.
Κατακρίνω τόν οἰκοδεσπότη πού εἴτε ὑπέρμετρη ἀγάπη
εἴτε ὑπέρμετρη ἐχθρότητα ἐπιδείχνει στόν ξένο.
Τό μέτρο σ’ ὅλα εἶναι τό ἄριστο. Εἶναι ἐξίσου κακό,
κι ὅποιος πιέζει τόν ξένο νά φύγει κι ἄς θελει νά μείνει,
κι ὅποιος ἐνῶ κεῖνος βιάζεται τόν ἐμποδίζει.
Πρέπει νά περιποιεῖσαι ὅσο μένει μαζί σου τόν ξένο,
καί νά τόν στέλνεις στό καλό ὅταν θέλει νά φύγει.
Περίμενε ὅμως, ὡσότου φέρω κι ἐναποθέσω στήν ἄμαξα
δῶρα ὡραῖα, ὅπως κι ὁ ἴδιος θά δεῖς, καί νά πῶ στίς γυναῖκες
νά ἑτοιμάσουν δεῖπνο, ἀπ’ τά τόσα καλά πού ’ναι στ’ ἀρχοντικό μου.
Εἶναι τιμή καί δόξα ἀπό τήν μιά κι ὄφελος ἀπό τήν ἄλλη,
ἀφοῦ δειπνήσετε πρῶτα, στήν ἀπέραντη πάνω τήν γῆ νά ταξιδέψετε.
Ἄν ὅμως θέλεις νά περιοδεύσετε ἀνά τό Ἄργος καί τήν Ἑλλάδα,
ὁπότε θά σᾶς συνοδεύσω ὁ ἴδιος, στήν ἄμαξα μου τ’ ἄτια θά ζέψω
ὁδηγητής σας νά γίνω, τίς πολιτεῖες τῶν ἀνθρώπων νά δεῖτε.

Κανείς δέν πρόκειται νά μᾶς ξαποστείλει μ' ἄδεια χέρια,
ὅλο καί κάτι θά μᾶς δώσουν νά πάρουμε ἤ ὡραῖο χάλκινο λεβέτι
ἤ τρίποδα, ἤ μιά κοῦπα χρυσή, ἤ δυό μουλάρια γιά ζέψιμο.»

Ἀνταπαντῶντας τότε ὁ συνετός Τηλέμαχος τοῦ εἶπε:
«Τρισεύγενε γιέ τοῦ Ἀτρέα, ἀρχηγέτη Μενέλαε,
εἶναι βουλή μου νά γυρίσω πιά στά χώματά μας.
Φεύγοντας δέν ἄφησα πίσω κάποιον φύλακα γιά τ' ἀγαθά μου·
μή χαθῶ λοιπόν ὁ ἴδιος τόν ἰσόθεο πατέρα μου ἀναζητῶντας,
ἤ χαθεῖ κάποιο πολύτιμο κειμήλιό μου ἀπ' τό παλάτι.»

Αὐτά σάν ἄκουσε ὁ βροντερόφωνος Μενέλαος,
ἀνέθεσε παρευθύς στήν γυναῖκα του καί στίς δοῦλες
πλούσιο νά ἑτοιμάσουν τραπέζι στ' ἀρχονταρίκι,
ἀπ' τ' ἄφθονα ἀγαθά πού εἶχε στ' ἀρχοντικό του.
Ξυπνῶντας σηκώθηκε ἀπ' τήν κλίνη του κι ἦρθε κοντά του
ὁ Ἐτεωνέας, ὁ γιός τοῦ Βοήθιου, πού κατοικοῦσε σιμά του.
Σ' αὐτόν ἀνέθεσε ὁ βροντερόφωνος Μενέλαος ν' ἀνάψει τήν φωτιά
καί νά ψήσει τά κρέατα· καί δέν παράκουσε κεῖνος τήν προσταγή του.
Ὁ ἴδιος κίνησε νά κατεβεῖ στό μυρωμένο κελάρι τῶν θησαυρῶν,
ὄχι μονάχος· τόν συνοδεύαν ἡ Ἑλένη κι ὁ Μεγαπένθης.
Ἀλλ' ὅταν πιά φτάσαν ἐκεῖ ὅπου ἦταν τά κειμήλια φυλαγμένα,
πῆρε τότε μιά δίγουβη κοῦπα ὁ γιός τοῦ Ἀτρέα,
καί ζήτησε ἀπό τόν γιό του τόν Μεγαπένθη ἕνα ἀσημένιο
νά σηκώσει κροντήρι· ἡ Ἑλένη στεκόταν μπροστά στίς κασέλες,
γεμᾶτες καλοϋφαντα πέπλα ξομπλιαστά, πού εἶχε ἡ ἴδια ὑφάνει.
Ἀπ' αὐτά, γυναῖκα τρισεύγενη, ἡ Ἑλένη ἀνέσυρε ἕνα,
πανωραῖο πού ἦταν ξομπλιαστό καί παμμέγιστο,
σάν ἄστρο πού ἔλαμπε, στόν πάτο πού 'ταν τῆς κασέλας.

Διασχίζοντας μετά τό παλάτι ἦρθαν κοντά στόν Τηλέμαχο,
κι ὁ ξανθός Μενέλαος τόν προσφώνησε μέ τοῦτα τά λόγια:
«Τηλέμαχε, εἴθε ὁ Δίας, ὁ βαρύβροντος ἄντρας τῆς Ἥρας,
νά συντελέσει τόν γυρισμό σου, ὅπως ποθεῖ ἡ καρδιά σου.
Κι ἐγώ δῶρο πανωραῖο βαρύτιμο θά σοῦ δώσω,
ἀπ' ὅσα κειμήλια πολύτιμα κεῖνται στ' ἀρχοντικό μου.
Θά σοῦ δώσω ἕνα καλοδουλεμένο κροντήρι ἀπό ἀσήμι ἀτόφιο,
πού ἔχει ἐπιχρυσωμένα τά χείλη του, ἔργο τοῦ Ἡφαίστου.
Μοῦ τό χάρισε ὁ Φαίδιμος, ὁ τρανός βασιλιάς τῶν Σιδωνίων,
τότε πού μέ φιλοξένησε στ' ἀρχοντικό του·

πέρασα μαθές κι ἀπό κεῖ ἐπιστρέφοντας στήν πατρίδα.
Τώρα θέλω νά γίνει δικό σου· σοῦ τό χαρίζω.»

Τελειώνοντας ἔβαλε στό χέρι του τήν δίγουβη κοῦπα
ὁ ἀνδρεῖος γιός τοῦ Ἀτρέα, καί τό παλληκάρι ὁ Μεγαπένθης
ἔφερε κι ἀπίθωσε μπροστά του τ’ ἀστραφτερό κροντήρι
τ’ ἀσημένιο. Κοντά στεκόταν πανωραία ἡ Ἑλένη κρατῶντας
στά χέρια της τό πέπλο, καί τοῦ μιλοῦσε καί τοῦ ’λεγε:
«Δέξου κι ἀπό μένα αὐτό τό δῶρο πού σοῦ δίνω, ἀγόρι μου,
ἐνθύμιο ἀπ’ τά χέρια τῆς Ἑλένης· νά τό φορέσει ἡ καλή σου,
ἡ πολυπόθητη ὥρα τοῦ γάμου σου σάν φτάσει.
Ὡς τότε ἄς τό φυλάει ἡ καλή σου μάνα στήν καμαρά της.
Ἄει μου στό καλό, κι ὁλόχαρος στήν πατρική σου γῆ
στ’ ἀρχοντικό σου σπίτι νά γυρίσεις.»

Αὐτά ὡς εἶπε τό ’βαλε στά χέρια του, κι ὅλο χαρά τό δέχτηκε τ’ ἀγόρι.
Πῆρε μετά τά δῶρα καί τά φύλαξε στήν κασόνα τῆς ἄμαξας
τό παλληκάρι ὁ Πεισίστρατος, ἀποθαυμάζοντάς τα ἕνα - ἕνα·
κι ὁ ξανθομάλλης Μενέλαος τούς ὁδήγησε ἔπειτα στ’ ἀρχονταρίκι,
καί στ’ ἀνάκλιντρα καθίσαν ὅλοι καί στούς θρόνους.
Νερό καθάριο γιά τά χέρια ἔφερε μετά μιά παρακόρη σ’ ὅμορφο
σταμνί χρυσό, καί πάνω ἀπό λεγένι τό ’χυνε ἀσημένιο νά νιφτοῦνε·
κι ἀστραφτερό τραπέζι ἄπλωσε μπροστά τους.
Ψωμί κι ἄλλα ἐδέσματα πολλά ἔφερε τότε καί παρέθεσε
ἡ σεβάσμια οἰκονόμος, ἀπ’ τά ὑπάρχοντα νά τούς φιλέψει·
κι ὁ γιός τοῦ Βοήθιου ἔκοβε τά κρέατα καί μοίραζε τίς μερίδες.
Οἰνοχόος ἦταν ὁ γιός τοῦ περίλαμπρου Μενελάου.
Κι αὐτοί στά ἕτοιμα μπροστά τους φαγητά τά χέρια ἁπλώναν.

Κι ἀφοῦ φάγαν κι ἤπιαν καί χόρτασε κι εὐφράνθηκε ἡ ψυχή τους,
τότε πιά ὁ Τηλέμαχος κι ὁ λαμπρός γιός τοῦ Νέστορα ζέψαν
τ’ ἄλογα κι ἀνέβηκαν στό πλουμιστό κι αὐτοί τ’ ἁμάξι·
κι ἀπ’ τήν αὐλόπορτα κι ἀπό τήν βουερή στοά ἔξω τά βγάλαν.
Μαζί τους πῆγε κι ὁ Μενέλαος, ὁ ξανθομάλλης γιός τοῦ Ἀτρέα,
κρατῶντας στό δεξί του χέρι μιά κοῦπα χρυσή,
μελόγλυκο κρασί γεμάτη, νά κάνουνε σπονδές καί νά κινήσουν.
Στάθηκε στ’ ἄλογα μπροστά καί τούς ἀποχαιρετοῦσε καί τούς ἔλεγε:
«Ἄμετε στό καλό, παλληκάρια μου, καί πεῖτε χαιρετίσματα
στόν Νέστορα, τόν βασιλιά· ἦταν καλός μαζί μου σάν πατέρας,
ὅσο καιρό πολεμούσαμε οἱ γιοί τῶν Ἀχαιῶν στήν Τροία.»

Ἀνταπαντῶντας τότε ὁ συνετός Τηλέμαχος τοῦ εἶπε:
«Ἀσφαλῶς καί θά ποῦμε σέ κεῖνον καταλεπτῶς, θεογέννητε,
ὅλα τοῦτα πού παραγγέλνεις, σάν πᾶμε· ἄς ἦταν ἔτσι κι ἐγώ
στήν Ἰθάκη γυρνῶντας, νά ’βρισκα τόν Ὀδυσσέα στό σπίτι μας,
νά τοῦ πῶ πώς ἔρχομαι, τήν πιό ἐγκάρδια καί λαμπρή φιλοξενία
ἔχοντας χαρεῖ στ’ ἀρχοντικό σου,
δῶρα πολύτιμα, πολλά καί λαμπρά κειμήλια, κουβαλῶντας.»

Τελειώνοντας πετάχτηκε ἀπ’ τά δεξιά ἕνα πουλί, ἕνας ἀητός,
κρατῶντας στά νύχια του μιά πελώρια χήνα λευκή, ἥμερη
ἀπ’ τήν αὐλή. Ξεφωνίζοντας τρέχαν ξοπίσω του γυναῖκες κι ἄνδρες,
κι αὐτός κοντά ἀπ’ τ’ ἀμάξι περνῶντας λοξοδρόμησε πρός τά δεξιά,
μπροστά ἀπό τ’ ἄτια φτεροκοπῶντας.
Χάρηκαν ἀπό τό θέαμα κι ἀναγάλλιασε ἡ καρδιά σ’ ὅλων τά στήθη.
Μιλώντας τότε πρῶτος ὁ Πεισίστρατος, ὁ γιός τοῦ Νέστορα, εἶπε:
«Ἔλα μάνταψε, ἀρχοντογεννημένε ἀρχηγέτη Μενέλαε,
γιά ποιόν φανέρωσε ὁ θεός αὐτό τό σημάδι, γιά μᾶς ἤ γιά σένα.»

Κι ἐνῶ πάσχιζε νά συλλάβει τό νόημα ὁ πολεμόχαρος Μενέλαος,
μιά σωστή νά δώσει κι εὔλογη ἐξήγηση γιά τό σημάδι,
προλαβαίνοντας ἡ πανωραία μές στά πέπλα της Ἑλένη εἶπε:
«Ἀκοῦστε με· μιά προφητεία θά ἐξαγγείλω τώρα ἐγώ
μέ τήν φώτιση πού δίνουν στήν ψυχή μου οἱ ἀθάνατοι,
μιά προφητεία πού σίγουρα θά ἐκπληρωθεῖ, ὅπως πιστεύω.
Ὅπως ἅρπαξε αὐτήν τήν καλοθρεμμένη σπιτική χήνα ὁ ἀετός
κατεβαίνοντας ἀπό τό ὄρος, τό δικό του ὅπου εἶναι βασίλειο,
ἔτσι κι ὁ Ὀδυσσέας μετά ἀπό τόσα βάσανα καί παραδαρμούς
θά γυρίσει στό σπίτι του καί θά πάρει ἐκδίκηση.
Μπορεῖ ἤδη νά ’χει γυρίσει καί κακό γιά τούς μνηστῆρες ὅλους
κλώθει ὁ νοῦς του.»

Ἀνταπαντῶντας τότε ὁ συνετός Τηλέμαχος τῆς εἶπε:
«Ἄμποτε νά ἐκπληρώσει τώρα τοῦτα ὁ Δίας, ὁ βαρύβροντος
ἄντρας τῆς Ἥρας· σάν θεά τότ’ ἐγώ κι ἐκεῖ θά σέ λατρεύω.»

Λούριασε παρευθύς τότε τ’ ἄτια· κι ὁρμήξαν ὁλοταχῶς
τοῦτα στόν κάμπο, διασχίζοντας ἀσυγκράτητα τήν πόλη.
Τραβοῦσαν ὁλημερίς μπροστά σειῶντας τόν ζυγό πού ’ταν ζεμένα.

Κι ὁ ἥλιος ἐβασίλεψε καί οἱ στράτες ὅλες σκοτεινιάσαν.
Τό σούρουπο τούς βρῆκε στίς Φηρές, στ’ ἀρχοντικό τοῦ Διοκλῆ,

τόν γιό τοῦ Ὀρτίλοχου, πού τόν Ἀλφειό εἶχε πατέρα·
πέρασαν τήν νύχτα τους ἐκεῖ, φιλοξενούμενοι τοῦ οἰκοδεσπότη.

Κι ἡ ροδοδάχτυλη σάν φάνηκε λινοντυμένη Αὐγή,
ζέψανε τ' ἄτια, ἀνέβηκαν στό πλουμιστό κι αὐτοί τ' ἀμάξι,
κι ἀπ' τήν αὐλόπορτα κι ἀπό τήν βουερή στοά ἔξω τά βγάλαν.
Πολύ δέν θέλαν· μόλις τά λούριασε ξαπολυθῆκαν· σχεδόν πετοῦσαν.
Δέν ἄργησαν μετά νά φτάσουν στῆς Πύλου τό ἀπόγκρεμο κάστρο·
γύρισε τότε ὁ Τηλέμαχος κι εἶπε στόν γιό τοῦ Νέστορα:
«Γιέ τοῦ Νέστορα, θά μοῦ ὑποσχεθεῖς νά μοῦ κάνεις τήν χάρη
πού θέλω νά σοῦ ζητήσω; πατρογονική φιλία καυχιόμαστε
πώς μᾶς συνδέει ἀπό παληά, καί εἴμαστε καί συνομήλικοι·
κι αὐτό τό ταξίδι θά σφυρηλατήσει ἀκόμη πιό πολύ τόν δεσμό μας.
Μή προσπερνᾶς τό καράβι, πιό πέρα μή μέ πᾶς, θεογέννητε,
ἀλλ' ἐδῶ ἄφησε με, μή μέ κρατήσει ὁ γέροντας στό σπίτι του
κι ἄς μή τό θέλω, ἀρχοντικά νά μέ φιλοξενήσει ἐπιθυμῶντας.
Μά εἶναι ἀνάγκη τό γρηγορότερο στό σπίτι μου ἐγώ νά γυρίσω.»

Αὐτά, κι ἔμεινε νά συλλογιέται ὁ γιός τοῦ Νέστορα,
πῶς θά τελέσει σωστά μιά τέτοια ἄν τοῦ 'ταζε χάρη.
Κι αὐτό πρόκρινε ἐν τέλει ὁ νοῦς του πώς εἶναι καλύτερο:
Ἔστρεψε τ' ἄτια στό γοργόδρομο νά 'ρθουν καράβι, στό περιγιάλι,
ἔβγαλε κι ἀπίθωσε τά πανωραῖα δῶρα στήν πρύμνη τοῦ πλοίου,
ὑφαντά καί χρυσάφι, πού τοῦ εἶχε ὁ Μενέλαος δώσει,
καί λόγια πετούμενα κράζοντας παρότρυνε τόν Τηλέμαχο:
«Γρήγορα τώρα ἀνέβα κι ὅλους πρόσταξε τούς συντρόφους,
πρίν φτάσω ἐγώ στό παλάτι καί τό ἀναγγείλω στόν γέροντα.
Γιατί τό ξέρω καλά, κι ὁ νοῦς κι ἡ καρδιά μου τό ξέρει,
τόσο ἀράθυμη πού εἶν' ἡ ψυχή του, δέν θά σ' ἀφήσει
ἀλλά θά καταφτάσει ἐδῶ ὁ ἴδιος, στό παλάτι νά σέ καλέσει,
κι οὔτε πιστεύω πώς θά γυρίσει πίσω κεῖνος μονάχος·
θά ξεχείλιζε τοῦτο πιά τήν ὀργή του.»

Τοῦτα λαλῶντας ὁδήγησε τά ὠριοχαίτικα τ' ἄτια ὁλοταχῶς
στῶν Πυλίων πίσω τό ἄστυ, κι ἔφτασε γοργά στό παλάτι.
Ξεσηκώνοντας τούς συντρόφους ὁ Τηλέμαχος πρόσταξε:
«Βάλτε μέ τάξη τ' ἄρμενα στό μελανό καράβι, σύντροφοι,
κι ἄς ἀνεβοῦμε καί μεῖς νά συνεχίσουμε τό ταξίδι.»

Αὐτά, κι ἀνταποκρίθηκαν ὁλοπρόθυμα στό κάλεσμά του·

πηδῶντας πάραυτα μέσα, στά ζυγά παίρνανε θέσεις.
Κι ἐνῶ αὐτός μ' αὐτά καταγίνοταν καί προσευχόταν καί θυσίαζε
στήν Ἀθηνᾶ σιμά στήν πρύμνη τοῦ πλοίου, κατέφτασε κοντά του
ἕνας ξένος, φυγάς ἀπ' τό Ἄργος ὅπου εἶχε κάποιον σκοτώσει, μάντης.
Καταγόταν ἀπ' τήν γενιά τοῦ Μελάμποδα πού κατοικοῦσε κάποτε
στήν Πύλο μέ τά χίλια μύρια πρόβατα στά χλοερά λειβάδια,
ἄρχοντας πλούσιος μές στούς Πυλίους, σέ μεγαλόπρεπο ζῶντας παλάτι.
Ξενητεύτηκε ἔπειτα σ' ἄλλη χώρα μακριά ἀπ' τήν πατρίδα,
ἐξόριστος ἀπ' τόν ἀντρειωμένο Νηλέα, ἐπιφανέστατο ἄρχοντα,
πού τοῦ κατεῖχε μέ τήν βία ἕνα ὁλόκληρο χρόνο τό βιός του.
Ὅλο αὐτόν τόν καιρό κλεισμένος κεῖνος στοῦ Φυλάκου τά δώματα
μέ δεσμά εἶχε δεθεῖ ἀκατάλυτα, βάσανα ὑποφέροντας σκληρά,
ἐξ αἰτίας τῆς κόρης τοῦ Νηλέα καί βαρειᾶς ἐρωτικῆς παραφορᾶς,
πλῆγμα πού ἀδυσώπητη τοῦ κατάφερε θεά, ἡ Ἐρινύς.
Ξέφυγε ὅμως τήν συμφορά κι ἔβαλε μπροστά νά φέρει στήν Πύλο
τά μουγγόλαλα γελάδια ἀπ' τήν Φυλάκη,
κι ἐκδικήθηκε τόν Νηλέα γιά τήν ἀτιμία πού τοῦ κανε,
καί γυναῖκα ὀδηγήθηκε νά γίνει τοῦ ἀδελφοῦ του, ἡ κόρη τοῦ Νηλέα,
στ' ἀρχοντικό τους. Ὁ ἴδιος πῆγε σ' ἄλλη πόλη νά ζήσει,
στό ἀλογόχαρο Ἄργος· ἐκεῖ μαθές τοῦ ἦταν γραφτό νά κατοικήσει,
ἄρχοντας σέ πλῆθος μέσα βασιλεύοντας Ἀργείους.

Ἐκεῖ παντρεύτηκε καί μεγαλόπρεπο ἔχτισε παλάτι,
καί γέννησε δυό γιούς τρανοδύναμους, τόν Ἀντιφάτη καί τόν Μάντιο.
Ο Αντιφάτης γέννησε τόν ἀντρειωμένο Ὀϊκλέα,
κι ὁ Ὀϊκλῆς μέ τήν σειρά του τόν πολέμαρχο Ἀμφιάραο,
πού ὅλες τίς χάρες τοῦ δώσαν τ' οὐρανοῦ ὁ κεραυνόχαρος Δίας
κι ὁ Ἀπόλλων, ἀπό τήν πολύ μεγάλη ἀγάπη πού τοῦ εἶχαν.
Κι οὔτε ἔφτασε στό κατώφλι τῶν γηρατειῶν, ἀλλά χάθηκε
στήν Θήβα· κι ἦταν ἡ γυναικεία ματαιοδοξία ἡ αἰτία.
Ἀπόκτησε ὅμως δυό γιούς τόν Ἀλκμάονα καί τόν Ἀμφίλοχο.
Ο Μάντιος πάλι γέννησε τόν Πολυφείδη καί τόν Κλεῖτο·
ἀλλά τόν Κλεῖτο εἶν' ἀλήθεια πώς τόν ἅρπαξε θαμπωμένη
ἀπό τήν ὀμορφιά του ἡ Αὐγή, στό πάνθεο νά ζεῖ τῶν ἀθανάτων.
Ὅσο γιά τόν χαρισματικό Πολυφείδη, αὐτόν μάντη τῶν θνητῶν
ἄριστον τόν ἔκανε ὁ Ἀπόλλων, σάν πέθανε ὁ Ἀμφιάραος.
Χολώθηκε ὅμως μέ τόν πατέρα του καί πῆγε στήν Ὑπερήσια
νά ζήσει· ἐγκατεστημένος ἐκεῖ, μάντης ἔγινε ὅλων τῶν θνητῶν.

Αὐτοῦ ἦταν γιός αὐτός πού κατέφτασε, Θεοκλύμενος τ' ὄνομά του,

καί στεκόταν τώρα κοντά στόν Τηλέμαχο. Τόν πέτυχε τήν ὥρα
πού ἔκανε σπονδές καί προσευχόταν στό γρήγορο πλάϊ μαῦρο καράβι,
καί λόγια λαλῶντας πετούμενα τοῦ λαλοῦσε καί τοῦ λεγε:
«Φίλε, μιά πού σέ πετυχαίνω νά θυσιάζεις σ' αὐτό ἐδῶ τό μέρος,
σέ ἱκετεύω στ' ὄνομα τοῦ θεοῦ πού τιμᾶς καί τῶν δώρων
πού τοῦ προσφέρεις, ἀλλά καί σένα τοῦ ἴδιου καί τῶν συντρόφων σου,
ἀπάντησέ μου εἰλικρινά καί ἀπροκάλυπτα στό ρώτημά μου:
Ποιός εἶσαι κι ἀπό ποῦ; ἀπό ποιά πόλη; ποιό τό γένος σου;»

Ἀνταποντῶντας τότε ὁ συνετός Τηλέμαχος τοῦ εἶπε:
«Ἄκου λοιπόν, ξένε· καθαρά καί ξάστερα ἐγώ θά σοῦ μιλήσω.
Ἀπ' τήν Ἰθάκη κατάγομαι καί πατέρας μου εἶναι ὁ Ὀδυσσέας,
ἄν ὑπῆρξε ποτέ· τώρα ἔχει χαθεῖ, ἀπ' ὅλεθρο φριχτό ἔχει πάει.
Γι' αὐτό στό μαῦρο τοῦτο ἐπιβαίνοντας καράβι μέ τούς συντρόφους,
ἦρθα γιά τόν χρόνια ξενητεμένο πατέρα μου νέα νά μάθω.»

Κι ὁ θεόμορφος Θεοκλύμενος τοῦ εἶπε τότε:
«Σάν καί σένα κι ἐγώ ἔχω ἀφήσει τήν πατρίδα μου, γιατί σκότωσα
κάποιον συντοπίτη· πολλοί ὅμως καί τρανοδύναμοι κι οἱ ἀδελφοί του
κι οἱ συγγενεῖς του στό ἀλογόχαρο μέσα τό Ἄργος.
Τόν θάνατο ἀπ' αὐτούς γιά ν' ἀποφύγω καί τόν μαῦρο τόν Χάρο
πῆρα δρόμο, ἀφοῦ 'ναι μοῖρα μου πιά νά περιπλανιέμαι στά ξένα.
Ἀλλά πάρε με, σέ ἱκετεύω, τόν δραπέτη μένα στό καράβι σου,
γιά νά μέ σώσεις· μέ καταδιώκουν θαρρῶ νά μέ σκοτώσουν.»

Ἀνταπαντῶντας τότε ὁ συνετός Τηλέμαχος τοῦ εἶπε:
«Δέν θά σέ διώξω· ἔλα στό σύμμετρο καράβι μου, ἀφοῦ τό θέλεις.
Θά σέ φιλέψουμε τότ' ἐκεῖ ἀπό κεῖνα πού ἔχουμε.»

Ἔτσι τοῦ μίλησε καί δέχτηκε ἀπ' τό χέρι του τό χάλκινο κοντάρι,
καί στό κατάστρωμα τό ξάπλωσε τοῦ δρεπανόγυρτου καραβιοῦ,
κι ἀνέβηκε μετά κι ὁ ἴδιος στό ποντοπόρο πλεούμενο.
Πῆγε καί κάθησε στήν πρύμνη, κι ἔβαλε νά καθήσει πλάϊ του
τόν Θεοκλύμενο· κι οἱ ναῦτες λύσαν τίς πρυμάτσες.
Ξεσηκώνοντας τούς συντρόφους ὁ Τηλέμαχος πρόσταξε
ν' ἁρματώσουν τό καράβι· κι αὐτοί μονοί διπλοί πιάσαν τ' ἄρμενα.
Σήκωσαν τό ἐλάτινο κατάρτι καί τό 'στησαν καταμεσῆς
στό τρύπιο μεσοδόκι, μέ τήν ἀντένα στεριώνοντάς το καί τά ξάρτια,
κι ὑψώσαν τά λευκά πανιά, τά καλόστριφτα λουριά συροτραβῶντας.
Κι οὔριο ἄνεμο ἔστειλε γιά χάρη τους ἡ γλαυκομάτα Ἀθηνᾶ,

πού λάβρος ἐφορμοῦσε στόν αἰθέρα, τό ἀλμυρό κῦμα τῆς θάλασσας
νά σκίσει γοργόδρομο, σχεδόν πετῶντας, τό καράβι.
Παραπλεύσαν ἔτσι τούς Κρουνούς καί τήν νερόχαρη Χαλκίδα.

Κι ὁ ἥλιος ἐβασίλεψε κι οἱ στράτες ὅλες σκοτεινιάσαν.
Σπρωγμένο τό καράβι ἀπ' τό ἀεράκι τοῦ Δία προσπέλασε τήν Φεία,
τήν Ἤλιδα παραπλέοντας τήν ἱερή τῶν Ἐπειῶν τήν χώρα.
Ἀπό κεῖ ἔβαλε πλώρη γιά τ' Ἀγκαθονήσια ὁ Τηλέμαχος,
μέ τήν ἔγνοια νά τριβελίζει τό μυαλό του τί θά γίνει,
θά ξέφευγε τάχα ἤ θά πιανόταν στά βρόχια τοῦ θανάτου.

Τόν ἴδιο καιρό στήν καλύβα ὁ Ὀδυσσέας κι ὁ ἄξιος χοιροβοσκός
δειπνοῦσαν· μαζί τους δειπνοῦσαν κι οἱ ἄντρες οἱ ἄλλοι.
Κι ἀφοῦ φάγαν κι ἤπιαν καί χόρτασε κι εὐφράνθηκε ἡ ψυχή τους,
γύρισε καί τούς εἶπε ὁ Ὀδυσσέας, δοκιμάζοντας τόν χοιροβοσκό,
νά δεῖ ἄν θά τόν φίλευε ἀκόμη ἀγκάρδια καί θά τοῦ ζητοῦσε
νά μείνει στό μαντρί μαζί του, ἤ θά τόν παρότρυνε νά πάει στήν πόλη:
«Ἄκουσέ με τώρα, Εὔμαιε, κι ὅλοι σεῖς οἱ ἄλλοι συντρόφοι,
χαράζοντας αὔριο θά 'θελα ν' ἀναχωρήσω γιά τήν πόλη
νά ζητιανέψω, νά μήν εἶμαι βάρος σέ σένα καί στούς συντρόφους.
Ἀλλά καλά ὁρμήνεψέ με κι ἕνα καλό δός μου μπροστάρη, ἄξιο
ἐκεῖ νά μ' ὁδηγήσει· ὁ ἴδιος τήν χρεία μου θά περιφέρω στήν πόλη,
ἕνα ποτήρι κρασί κι ἕνα κομμάτι ψωμί μήπως κάποιος μοῦ δώσει.
Μπορεῖ ἀκόμη στά δώματα πηγαίνοντας τοῦ θεϊκοῦ Ὀδυσσέα,
νέα του ν' ἀναγγείλω στήν φρόνιμη καί γνωστική Πηνελόπη,
καί μπορεῖ μέ τούς ὑπερφίαλους μνηστῆρες νά σμίξω,
μήπως μοῦ δώσουν κάτι νά δειπνήσω ἀπ' τά μύρια καλά πού ἔχουν.
Θά μποροῦσα ἄλλωστε νά πράξω πρόθυμα γι αὐτούς ὅσα θά θέλαν.
Τό λέω πάντως καί τό δηλώνω καί σύ μέ προσοχή ἄκουσέ με:
Μέ τοῦ μαντατοφόρου Ἑρμῆ τήν χάρη, πού δόξα δίνει καί τιμή
στά ἔργα ὅλων τῶν ἀνθρώπων, κανείς ἄλλος ἀπ' τούς θνητούς
δέν θά μποροῦσε νά μοῦ παραβγεῖ σέ κάθε λογῆς ἀξιοσύνη,
καί φωτιά στήν ἑστία ν' ἀνάψω καί ξερά ξύλα νά σκίσω,
καί σφάγια νά λιανίσω καί νά ψήσω, καί κρασί νά συγκεράσω,
ὅλες γενικά τίς ὑπηρεσίες πού προσφέρουν στούς τρανούς οἱ κατώτεροι.»

Πολύ σοῦ κακοφάνηκε, Εὔμαιε χοιροβοσκέ κι εἶπες στόν ξένο:
«Οἴμέ, τί βουλή εἶναι τούτη πού 'βαλες, ξένε, στόν νοῦ σου;
τόν ἐξολοθρεμό σου πᾶς στ' ἀλήθεια γυρεύοντας ἐκεῖ νά βρεῖς,
ἄν στῶν μνηστήρων τήν συμμορία θέλεις πράγματι νά τρυπώσεις,

πού ἡ ἀνομία κι ἡ ξιππασιά τους ὡς τά σιδερένια φτάνει οὐράνια.
Δέν εἶναι τέτοιοι οἱ ὑπηρέτες πού ἔχουν κεῖνοι στήν δούλεψή τους,
ἀλλά κολοντυμένοι εἶναι νέοι μέ χιτῶνες καί χλαμύδες,
μέ μυρωμένα πάντα τά ὄμορφα πρόσωπά τους, τά κεφάλια τους·
κι ἀπ' ὅλα βρίθουν τά καλά, τ' ἀστραφτερά τραπέζια
πού ἀπλώνονται μπροστά τους, ψωμιά καί κρέατα καί κρασί γεμάτα.
Μεῖνε λοιπόν· κανείς δέν ἐνοχλεῖται ἀπό τήν παρουσία σου,
οὔτ' ἐγώ οὔτε κάποιος ἄλλος ἀπό τούς συντρόφους πού ἔχω.
Κι ὅταν ἔρθει κάποτ' ἐδῶ ὁ ἀκριβογιός τοῦ Ὀδυσσέα,
καί χλαίνη καί χιτῶνα θά σοῦ δώσει κεῖνος νά φορέσεις,
καί στό καλό νά πᾶς, ὅπου ποθεῖς καί θέλεις, θά σέ στείλει.»

Τοῦ ἀποκρίθηκε τότε ὁ πολύπαθος ἥρωας Ὀδυσσέας:
«Εἴθε τόσο ἀγαπητός νά γίνεις στόν πατέρα Δία, Εὔμαιε,
ὅσο εἶσαι σύ σέ μένα, γιατί στήν περιπλάνησή μου
καί στά πικρά μου βάσανα ἔβαλες τέλος.
Νά παραδέρνει κανείς ἀπό τόπο σέ τόπο περιπλανώμενος,
μοῖρα χειρότερη ἀπ' αὐτή γιά τούς θνητούς δέν ὑπάρχει.
Ἀλλά ἡ ἄτιμη ἡ κοιλιά, παναθεμά την, σέ ὀδυνηρές ρίχνει
περιπέτειες τούς ἀνθρώπους, παραδαρμός καί ὀδύνη
καί δυστυχία ὅποιον πλακώσει.
Τώρα ἀφοῦ νά μείνω μέ κρατᾶς καί κεῖνον μέ προτρέπεις
νά προσμένω, ἔλα πές μου γιά τήν μάνα τοῦ θεϊκοῦ Ὀδυσσέα
καί τόν πατέρα του, πού στό κατώφλι τόν ἄφησε τῶν γηρατειῶν.
Τάχα ζοῦν ἀκόμη κάτω ἀπ' τό λαμπρό φέγγος τοῦ ἥλιου,
ἤ ἔχουν ἤδη πεθάνει καί στά δώματα εἶναι τοῦ Ἅδη.»

Τοῦ εἶπε τότε ὁ χοιροβοσκός, τῶν παραγιῶν ὁ ἐπιστάτης:
«Ἄκου λοιπόν πώς ἔχουν ἀκριβῶς τά πράγματα, ξένε.
Ο Λαέρτης ἀκόμη ζεῖ, μά ἀκατάπαυτα εὔχεται στόν Δία
νά πεθάνει, ν' ἀφήσει τήν τελευταία του πνοή στά μεγαρά του.
Θρηνεῖ καί κλαίει κι ὀδύρεται γιά τό παιδί του πού 'χει φύγει
καί γιά τήν λατρευτή γυναῖκα του τήν γνωστική, πού τόν βύθισε
στό πένθος πεθαίνοντας καί πρίν τήν ὥρα του τόν γέρασε.
Ἀπ' τοῦ περίλαμπρου παιδιοῦ της τόν καημό ἐκείνη χάθηκε,
κι εἶχε ἕνα θάνατο φριχτό, πού νά μήν ἔχει ἄλλος κανείς
ἀπ' ὅσους κατοικοῦν ἐδῶ, πραγματικός φίλος μου πού 'ναι.
Ὅσο λοιπόν ἐκείνη ζοῦσε, πικραμένη κι ἄς ἦταν,
μοῦ ἦταν πάντα εὐχάριστο νά τήν συμβουλεύομαι καί νά τήν ρωτάω,

γιατί αὐτή ἡ ἴδια μ' ἀνάθρεψε καί μένα καί τήν χαριτωμένη
πεπλοντυμένη Κτιμένη, τήν στερνοθυγατέρα ἀπ' τά παιδιά της·
μαζί μ' αὐτήν ἀνατράφηκα, τήν ἴδια σχεδόν τιμή ἀπολαμβάνοντας.

Κι ὅταν ἄνθισε ἡ νιότη μας μ' ὅλες τίς χάρες της,
αὐτήν τήν ἔδωσαν νύφη στή Σάμη μύρια παίρνοντας δῶρα,
καί μένα μέ πανωραῖα ἀφοῦ μ' ἔντυσε ἡ κυρά μου σκουτιά,
χλαμύδα καί χιτῶνα, καί ὑποδήματα μοῦ 'δωσε νά φορέσω,
μ' ἔστειλε στά κτήματα· κι εἶχα μιάν ἀκριβή θέση στήν καρδιά της.
Τώρα πιά ὅλα τοῦτα μοῦ λείπουν· ἀλλά μέ τήν χάρη τῶν θεῶν
τῶν μακάριων πρόκοψε ἡ δουλειά πού καταγίνομαι·
κι ἀπ' τούς καρπούς της κι ἔφαγα κι ἤπια καί φίλεψα κι ἄλλους,
ὅποιοι εἶναι ἄξιοι τοῦ σεβασμοῦ μας.
Ἀλλ' ἀπό τήν καινούρια κυρά μου δέν γίνεται οὔτ' ἕνα γλυκό λόγο
ν' ἀκούσω, οὔτε μιά χειρονομία φιλική πιά νά ἔχω,
ἀφοῦ συμφορά ἔχει πλακώσει στό παλάτι, οἱ ὑπερφίαλοι ἄντρες.
Μεγάλη ἀνάγκη ἔχουν ὅμως οἱ δοῦλοι νά μιλήσουν πρόσωπο
μέ πρόσωπο μέ τήν κυρά τους καί τά καθέκαστα νά τήν ρωτήσουν,
καί νά φᾶνε καί νά πιοῦνε, καί νά γυρίσουν ἔπειτα στά κτήματα
κουβαλῶντας χάρισμα κάτι, ἀπό κεῖνα πού χαροποιοῦν τήν καρδιά τους.»

Ἀνταπαντῶντας τότε ὁ πολύβουλος Ὀδυσσέας τοῦ εἶπε:
«Ὦ πόσο ἄτυχος ὑπῆρξες πράγματι, Εὔμαιε χοιροβοσκέ,
παιδάκι ὄντας ἀποπλανήθηκες μακριά στά ξένα,
ἀπ' τήν πατρίδα σου καί τούς γονεῖς σου ξερριζωμένος.
Μά ἔλα τοῦτο γιά πές μου, τί ἀκριβῶς συνέβη μολόγα μου·
κουρσεύτηκε μήπως ἀπό ἐχθρούς ἡ πλατύδρομη πολιτεία
ὅπου κατοικοῦσε ὁ πατέρας καί ἡ σεβάσμια μάνα σου;
ἤ μήπως βρέθηκες μονάχος τά πρόβατα νά φυλᾶς ἤ τά βόδια σου,
καί σ' ἁπήγαγαν στό καράβι τους κουρσάροι, καί σ' ἔφεραν
γιά πούλημα στά δώματα τοῦ ἀντρός τούτου κι ἀφέντη σου,
πού ἄξιο πλήρωσε τίμημα γιά τήν πραμάτεια.»

Τοῦ εἶπε τότε ὁ χοιροβοσκός, τῶν παραγιῶν ὁ ἐπιστάτης:
«Ξένε, ἀφοῦ λοιπόν μέ ρωτᾶς καί γυρεύεις τοῦτα νά μάθεις
θά σοῦ κάνω τήν χάρη· καθισμένος σύ καί σιωπηλός πίνε
τό κρασί σου κι ἄκου κι εὐφραίνου. Ἀτέλειωτες αὐτές οἱ νύχτες·
ὑπάρχει χρόνος νά κοιμηθεῖ, ὑπάρχει χρόνος κι εὐφραινόμενος
κανείς ν' ἀκούει. Κι οὔτε εἶναι ἀνάγκη νωρίς σύ νά πλαγιάσεις·
φέρνει ἀνία κι ὁ πολύς ὕπνος.

Ἀπ' τούς ἄλλους ὅποιος τό θέλει καί τό ζητάει ἡ καρδιά του
ἄς βγεῖ κι ἄς πάει νά κοιμηθεῖ· καί ἡ Αὐγή μόλις φέξει,
ἀφοῦ προγευματίσει, τούς χοίρους ἄς βγάλει τοῦ βασιλιᾶ.
Ἐμεῖς οἱ δυό μές στήν καλύβα τρώγοντας καί πίνοντας
ἄς εὐφραίνουμε τήν καρδιά μας ἀναθυμούμενοι καί ἱστορῶντας
ὁ ἕνας στόν ἄλλο πίκρες πού ἔχουμε γευτεῖ καί φαρμάκια.
Εὐφραίνεται μαθές καί μέ τά βάσανα τά περασμένα,
ὅποιος ἔχει πολύ περιπλανηθεῖ καί πάρα πολύ ὑποφέρει.
Θά σοῦ πῶ λοιπόν αὐτό πού μέ ρωτᾶς καί θές νά μάθεις.

Εἶναι ἕνα νησί, ἡ Συρία, μπορεῖ νά 'χεις ἀκούσει τ' ὄνομά του,
πιό πάνω ἀπό τήν Ὀρτυγία, ἐκεῖ στά γυρίσματα τοῦ ἥλιου.
Πολύ πυκνοκατοικημένη δέν εἶναι, ἀλλ' εἶναι πλούσια,
τρέφει πλῆθος βόδια καί πρόβατα, βγάνει πλήθιο κρασί, ἄφθονο στάρι.
Πεῖνα δέν ἔχει μαστίσει ποτέ ἐδῶ τούς κατοίκους, οὔτε κάποια
ἄλλη τρομερή ἀρρώστεια ἔχει πλήξει τούς δόλιους θνητούς.
Ἀλλ' ὅταν γεράσουν οἱ ἄνθρωποι κάθε γενιᾶς πού ζοῦνε στήν πόλη,
ὁ ἀσημοδόξαρος ἔρχεται Ἀπόλλων μέ τήν Ἀρτέμιδα,
καί μέ τίς ἀνέγγιχτες ἐφορμῶντας σαΐτες του τούς θανατώνει.
Δυό πόλεις ἔχει τό νησί πού μοιράζονται ὅλη τήν ἐπικράτεια·
καί στίς δυό αὐτές βασιλεύει ὁ πατέρας μου, ὁ Κτήσιος
ὁ γιός τοῦ Ὀρμένου, ἀπαράλλαχτος μέ τούς ἀθανάτους.

Μιά μέρα φτάσαν Φοίνικες στό νησί, ξακουστοί καραβοκύρηδες,
κερδοσκόποι, μύριες κουβαλῶντας πραμάτειες στό μαῦρο καράβι.
Φοίνισσα ἦταν κι ἡ γυναῖκα πού εἶχε ὁ πατέρας μου σκλάβα στό σπίτι,
ψηλή καί ὄμορφη, ἐπιτήδεια στίς γυνακεῖες τέχνες, χρυσοχέρα.
Αὐτήν λοιπόν τήν ξελόγιασαν οἱ παμπόνηροι Φοίνικες.
Καταπρωτῆς τήν βρῆκε κάποιος νά πλένει κι ἐρωτόσμιξε μαζί της
κοντά στό κοῖλο καράβι· κι εἶναι ὁ ἔρωτας πού ξελογιάζει τόν νοῦ
τῶν θαλερῶν γυναικῶν, ἀκόμη κι αὐτῆς πού ἐνάρετη εἶναι.
Ἔπειτα τήν ρωτοῦσε ποιά τάχα εἶναι κι ἀπό ποῦ ἦρθε·
κι αὐτή παρευθύς τό ψηλόροφο ἔδειξε δῶμα τοῦ πατέρα μου:
«Πατρίδα μου ἡ πολύχαλκη Σιδώνα καυχιέμαι πώς εἶναι,
κι εἶμαι κόρη ἐγώ τοῦ βαθύπλουτου ἄρχοντα Ἀρύβαντα·
ἀλλά μ' ἀναρπάξαν Ταφιῶτες πειρατές, καθώς γύριζα
στό σπίτι ἀπ' τά χωράφια, καί μ' ἔφεραν γιά πούλημα ἐδῶ
στά δώματα τούτου τ' ἀντρός, πού ἄξιο ἔδωσε τίμημα νά μ' ἀγοράσει.»

Τῆς εἶπε τότε ὁ ἄντρας πού ἐρωτόσμιξε κρυφά μαζί της:

«Τί θά ’λεγες λοιπόν τώρα πίσω πάλι στόν τόπο σου νά γυρίσεις,
γιά νά δεῖς τό ψηλόροφο ἀρχοντικό τοῦ πατέρα σου καί τῆς μάνας σου
κι αὐτούς τούς ἴδιους; ζοῦν μαθές ἀκόμη καί πλούσιους ὅλοι τούς λένε.»

Τοῦ ἀποκρίθηκε τότε ἡ γυναῖκα καί τοῦ εἶπε:
«Μπορεῖ καί τοῦτο νά γίνει, ἄν θά θέλατε βέβαια, ναῦτες
νά δεσμευτεῖτε μέ ὅρκο πώς θά μέ πᾶτε ἀβλαβῆ στήν πατρίδα.»

Αὐτά ’πε, καί δέχτηκαν ὅλοι νά ὀρκιστοῦνε ὅπως τούς ζήτησε.
Κι ὅταν ὀρκίστηκαν καί τέλειωσαν τελετουργικά τόν ὅρκο,
πῆρε τόν λόγο πάλι ἡ γυναῖκα καί τούς εἶπε: «Τώρα μιλιά!
Κανείς ἀπ’ τούς συντρόφους σας μή μοῦ μιλήσει, μή μέ χαιρετήσει,
ἄν μέ συναπαντήσει εἴτε στή στράτα, εἴτε στήν βρύση·
μή τρέξει κάποιος στό παλάτι καί τό μαρτυρήσει στόν γέροντα,
κι αὐτός ὑποψιασμένος μέ ἀκατάλυτα δεσμά μέ καταδέσει,
καί βαλθεῖ καί σᾶς νά ἐξοντώσει.
Δεῖξτε λοιπόν ἐχεμύθεια καί βιαστεῖτε νά τελειώσετε τίς ἀγορές σας.
Ἀλλ’ ὅταν θά ἔχει γεμίσει πιά βιός τό καράβι σας,
στεῖλτε γρήγορα κάποιον νά μέ εἰδοποιήσει στά δώματα.
Γιατί θά φέρω καί χρυσάφι, ὅσο τυχόν πέσει στά χέρια μου·
καί μπορεῖ καί κάτι ἄλλο ἀκόμη εὐχαρίστως γιά τά ναῦλα νά δώσω.
Στά μέγαρα τοῦ ἄρχοντα πού εἶναι ἀφέντης μου ἀνατρέφω τόν γιό του,
ἕνα πανέξυπνο πλᾶσμα, πού τρέχει καταπόδι μου σάν βγαίνω·
μπορεῖ νά τόν φέρω κι αὐτόν στό καράβι καί θά σᾶς ἀποφέρει
μιά περιουσία, σ’ ὅποιο λιμάνι ἀλλόγλωσσων κι ἄν τόν πουλήσετε.»

Αὐτά ὡς τούς εἶπε ξαναγύρισε κείνη στό ὡραῖο παλάτι,
κι αὐτοί ἕνα ὁλόκληρο χρόνο μένοντας στό νησί μας,
ἀνταλλάσσοντας τίς πραμάτειες μάζεψαν βιός πολύ στό κοῖλο καράβι.
Ἀλλ’ ὅταν κατάφορτο στέναξε ν’ ἀναχωρήσουν τό γλαφυρό πλεούμενο,
στεῖλαν τότε ἕνα μαντατοφόρο νά εἰδοποιήσει τήν γυναῖκα.
Ἦλθε λοιπόν ἕνας πανοῦργος κατεργάρης στά δώματα τοῦ πατέρα μου,
κρατῶντας χρυσό περιδέραιο μέ κεχριμπαρένιες χάντρες ἁρμαθιασμένο.
Δέν χόρταιναν νά τό κοιτᾶνε καί νά τό ψηλαφοῦνε οἱ δοῦλες
στά μέγαρα καί ἡ σεβάσμια μάνα μου, παζαρεύοντας τήν τιμή του·
κι αὐτός χωρίς λέξη νά πεῖ ἔγνεψε στήν γυναῖκα.
Μετά τό νεῦμα πῆρε πάλι δρόμο κεῖνος γιά τό κοῖλο καράβι,
καί ἡ γυναῖκα παίρνοντας με ἀπό τό χέρι μ’ ἔβγαλε ἔξω.
Περνῶντας ἀπ’ τόν προθάλαμο βρῆκε κρασοπότηρα καί τραπέζια
ἀπ’ τό δεῖπνο πού εἶχε παραθέσει στούς συμβούλους του ὁ πατέρας μου.

Τώρα εἶχαν πάει νά παρακαθήσουν στή συνέλευση τοῦ δήμου,
καί κείνη ἀρπάζοντας τρεῖς κοῦπες τίς ἔκρυψε στόν κόρφο της
καί βγῆκε· κι ἐγώ ἀστόχαστα ὁ ἀφελής τήν ἀκολούθησα.

Κι ὁ ἥλιος ἐβασίλεψε καί οἱ στράτες ὅλες σκοτεινιάσαν·
καί μεῖς γοργά βαδίζοντας φτάσαμε στό ξακουστό λιμάνι,
ἐκεῖ πού ἦταν τό γοργόδρομο Φοινικικό καράβι.
Μᾶς ἀνέβασαν στό σκάφος, ἀνέβηκαν ἔπειτα κι οἱ ναῦτες,
κι ἀνοίχτηκαν στό πέλαγος, τούς θαλάσσιους παίρνοντας δρόμους·
φούσκωνε τά πανιά τους οὔριος ἄνεμος ἀπό τόν Δία σταλμένος.
Ἕξι μέρες συνέχεια πλέαμε ἀκατάπαυτα νύχτα καί μέρα·
ἀλλ' ὅταν ξημέρωσε τήν ἕβδομη μέρα ὁ Δίας, ὁ γιός τοῦ Κρόνου,
θέρισε τήν γυναῖκα αὐτή μέ τά βέλη της ἡ σαϊτοχέρα ἡ Ἄρτεμη,
κι ἔπεσε μέ γδοῦπο στ' ἀμπάρι βουτῶντας, θαλάσσιος γλάρος ὡς νά 'ταν.
Τήν πέταξαν ἀμέσως στήν θάλασσα, οἱ φῶκες νά τήν φᾶν καί τά ψάρια,
κι ἀπόμεινα ἐγώ ὁ βαρειοθλιμμένος μονάχος.
Ὁ ἄνεμος μ' ὁρμή καί τά κύματα τούς βγάλαν κείνους στήν Ἰθάκη,
ὅπου μ' ἀγόρασε ὁ Λαέρτης δίνοντας μέρος ἀπ' τ' ἀγαθά του.
Ἰδού πῶς πρωταντίκρυσαν τά μάτια μου τήν χώρα τούτη.»

Τοῦ ἀποκρίθηκε τότε ὁ ἀρχοντογεννημένος Ὀδυσσέας:
«Εὔμαιε, βαθειά πολύ συντάραξες στ' ἀλήθεια τήν ψυχή μου,
τά πικρά βάσανα ἕνα πρός ἕνα ἱστορῶντας πού ἔχεις τραβήξει.
Ἀλλ' ὅμως κοντά στά κακά σοῦ 'βαλε κι ἕνα καλό σένα ὁ Δίας.
Μετά ἀπό τόσα πού 'παθες σ' ἑνός ἥπιου ἄρχοντα τά δώματα
νά φτάσεις, πού πρόθυμα καί φαγητό καί πιοτό σοῦ παρέχει,
κι εἶναι καλή ἡ ζωή ἐδῶ πού ἔχεις· ἐνῶ τού λόγου μου
σέ πολιτεῖες πολλές παραδέρνοντας ἐδῶ τώρα φτάνω.»

Αὐτά κι αὐτά συναμεταξύ τους οἱ δυό τοῦτοι ἀγόρευαν.
Ἔγειραν ἔπειτα νά κοιμηθοῦν ἀλλ' ὄχι γιά πολύ, μόνο γιά λίγο·
πρόβαλε παρευθύς μαθές καλλίθρονη ἡ Χαραυγή.

Χαράζοντας ἔπιασε στεριά καί τό καράβι τοῦ Τηλεμάχου,
καί οἱ σύντροφοι μάζεψαν τά πανιά, κατέβασαν σπουδαχτικά
τό κατάρτι, καί λάμνοντας ὁδήγησαν τό πλοῖο στ' ἀραξοβόλι.
Ρίξαν τίς ἄγκυρες, δέσαν γερά στήν ἀκτή τίς πρυμάτσες,
καί βγαίνοντας κι αὐτοί μετά στ' ἀκρογιάλι ἑτοίμαζαν νά πάρουν
τό πρόγευμά τους, καί φλογόμαυρο κρασί νά πιοῦν συγκερνοῦσαν.
Κι ὅταν φάγαν κι ἤπιαν καί χόρτασε κι εὐφράνθηκε ἡ ψυχή τους,

πῆρε τόν λόγο ὁ Τηλέμαχος πρῶτος καί τούς εἶπε:
«Λάμνοντας ὁδηγεῖστε τώρα σεῖς τό μελανό καράβι στήν πόλη·
ἐγώ ὅμως θά πάω στούς ἀγρούς νά ἐπισκεφτῶ τούς βοσκούς μου,
καί τό βράδυ, τά ὑποστατικά μου σάν δῶ, θά κατέβω στό ἄστυ.
Χαράζοντας αὔριο ἐλᾶτε νά σᾶς παραθέσω πλούσιο γεῦμα,
ψητά κρέατα καί γλυκό κρασί γιά τό αἴσιο τέλος τοῦ ταξιδιοῦ μας.»

Τοῦ εἶπε τότε ὁ θεόμορφος Θεοκλύμενος:
«Κι ἐγώ, παιδί μου, ποῦ θά πάω; ποιός ἀπ' τούς ἄρχοντες
τῆς βραχόσπαρτης Ἰθάκης θά μέ φιλοξενήσει στ' ἀρχοντικό του;
ἤ ἴσια νά πάω στῆς μάνας σου καί στό δικό σου παλάτι;»

Ἀνταπαντῶντας τότε ὁ γνωστικός Τηλέμαχος τοῦ εἶπε:
«Ἄλλοιῶς ἄν εἶχαν τά πράγματα θά σέ καλοῦσα ἐγώ στ' ἀρχοντικό μας
νά πᾶς· τίποτε ἀπ' ὅσα θέλει καί ποθεῖ ὁ ξένος δέν μᾶς λείπει.
Ἀλλά χειρότερα εἶναι γιά σένα, ἀφοῦ κι ἐγώ θά λείπω κι ἡ μάνα μου
δέν θά σέ δεῖ· δέν ἐμφανίζεται μαθές συχνά στούς μνηστῆρες
στ' ἀρχονταρίκι, ἀλλά μακριά τους στ' ἀνώϊ ὑφαίνει στόν ἀργαλειό της.
Θά σοῦ ὑποδείξω ὅμως κάποιον ἄλλον πού θά μποροῦσες νά πᾶς,
τόν Εὐρύμαχο, τοῦ πολέμαρχου Πόλυβου τόν λαμπρό γιό,
αὐτόν πού τώρα σάν θεό τόν βλέπουν οἱ Ἰθακήσιοι.
Κι εἶναι ἀλήθεια πώς εἶναι ἀπ' ὅλους πιό τρανός κι ἔχει βάλει βουλή
νά παντρευτεῖ τήν μάνα μου καί τό σκῆπτρο τοῦ Ὀδυσσέα αὐτός νά 'χει.
Ἀλλ' αὐτά ὁ Ὀλύμπιος Δίας, ὁ Οὐράνιος βασιλιάς μόνον τά ξέρει·
μπορεῖ πρό τοῦ γάμου τήν μαύρη μέρα τῆς τελευτῆς του νά ξημερώσει.»

Δέν εἶχε ἀποσώσει τόν λόγο του κι ἕνα πουλί πέταξε δεξιά του,
ἕνα γεράκι, γοργός μαντατοφόρος τοῦ Ἀπόλλωνα.
Κρατοῦσε στά νύχια του καί μαδοῦσε μιά περιστέρα, καί σκόρπιζε
πούπουλα καί φτερά στή γῆ ἀνάμεσα στό καράβι καί στόν Τηλέμαχο.
Τόν πῆρε τότε ἀπόμακρα ἀπ' τούς συντρόφους ὁ Θεοκλύμενος,
καί πιάνοντάς του σφιχτά τό χέρι τοῦ μιλοῦσε καί τοῦ 'λεγε:
«Τηλέμαχε, δέν πέταξε δεξιά χωρίς βουλή θεοῦ αὐτό τό πουλί·
καλοσήμαδος εἶναι οἰωνός· τό κατάλαβα μόλις τό εἶδα.
Βασιλικότερη γενιά ἀπ' τήν δική σας ἄλλη δέν ὑπάρχει στήν Ἰθάκη·
τά σκῆπτρα τῆς ἐξουσίας πάντα σεῖς, ναί, θά κρατᾶτε.»

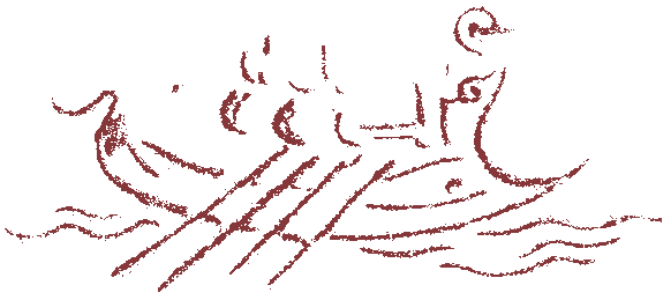
Ἀνταπαντῶντας τότε ὁ συνετός Τηλέμαχος τοῦ εἶπε:
«Ἄμποτε, ξένε, νά βγεῖ ἀληθινός ὁ λόγος τοῦτος!
Θά δεῖς τότε πόση ἀγάπη καί τί πλούσια δῶρα ἀπό μένα

θά ἔχεις, ὥστε ὅποιος σέ συναντᾶ νά σέ μακαρίζει.»

Στράφηκε τότε στόν Πείραιο, τόν πιστό σύντροφό του, καί τοῦ εἶπε:
«Πείραιε, γιέ τοῦ Κλυτία, πιστός εἶσαι πάντα σέ μένα, κατ' ἐξοχήν
ἐσύ ἀπ' τούς συντρόφους μου, πού μέ συνοδεύσαν στήν Πύλο.
Κάνε μου καί τώρα τήν χάρη καί πάρε τόν ξένο στό σπίτι σου,
τιμή κι ἐγκάρδια ἀγάπη νά τοῦ προσφέρεις ὡσότου γυρίσω.»

Ἀνταπαντῶντας τότε ὁ Πείραιος, ὁ ξακουστός ἀκοντιστής, τοῦ εἶπε:
«Τηλέμαχε, ἀκόμη κι ἄν μείνεις πολύν καιρό σύ στά μαντριά σου,
θά περιποιηθῶ ἐγώ τόν ξένο, καί ἡ φιλοξενία δέν θά τοῦ λείψει.»
Αὐτά ὡς εἶπε ἀνέβηκε στό καράβι· μαζί του πρόσταξε ν' ἀνέβουν
κι οἱ σύντροφοι καί γρήγορα τίς πρυμάτσες νά λύσουν.
Κι αὐτοί μέσα πηδῶντας στά ζυγά πήρανε πάραυτα θέσεις.

Σφιχτόδεσε τά ὄμορφα πέδιλά του ὁ Τηλέμαχος,
πῆρε τό στιβαρό χαλκομύτικο κοντάρι ἀπ' τοῦ καραβιοῦ
τήν κουβέρτα, κι οἱ ναῦτες λύσαν πιά τίς πρυμάτσες νά σαλπάρουν.
Λάμνοντας ἀφήσαν πίσω τήν ἀκτή πλέοντας πρός τήν πόλη,
ὅπως πρόσταξε ὁ Τηλέμαχος, ὁ ἀκριβογιός τοῦ θεϊκοῦ Ὀδυσσέα.
Μέ βῆμα γοργό προχωρῶντας δέν ἄργησε κεῖνος νά φτάσει
στό χοιρομάντρι, οἱ χίλιοι μύριοι ὅπου αὐλίζονταν χοῖροι του.
Ἐκεῖ κοιμόταν τίς νύχτες κι ὁ ἄξιος χοιροβοσκός, ὁ πιστός
κι ἀφοσιωμένος δοῦλος, τό βιός νά φυλάει τοῦ βασιλιᾶ του.

Ὀδυσσέας καί Τηλέμαχος

Χαράζοντας, οἱ δυό αὐτοί, ὁ Ὀδυσσέας κι ὁ ἄξιος χοιροβοσκός,
ἔστειλαν στούς ἀγρούς τούς βοσκούς μέ τά κοπάδια τῶν χοίρων,
ξαναφούντωσαν τήν φωτιά στή καλύβα, κι ἐτοίμαζαν τό πρόγευμά τους.
Ἔξω οἱ ἀλυχτόχαροι σκύλοι καλωσορίζαν τόν Τηλέμαχο πού πλησίαζε,
μά δέν τόν γαυγίζαν. Γροίκησε ὁ ἀρχοντογεννημένος Ὀδυσσέας
νά καλωσορίζουν κάποιον οἱ σκύλοι, τόν ἔζωσε τῶν βημάτων ὁ κτύπος.
Στράφηκε εὐθύς κι εἶπε στά πεταχτά στόν Εὔμαιο :
«Εὔμαιε, εἶμαι βέβαιος πώς κάποιος δικός σου καταφτάνει ἐδῶ
ἤ γνώριμος κάποιος,
ἀφοῦ δέν τόν γαυγίζουν ἀλλά τόν καλωσορίζουν οἱ σκύλοι·
τόν γδοῦπο τῶν πατημάτων ἀκούω.»

Δέν εἶχε ἀποσώσει τόν λόγο του, ὅταν πρόβαλε στό κατώφλι
τῆς πόρτας ὁ γιός του.Τά ’χασε ὁ χοιροβοσκός καί πετάχτηκε
ὄρθιος· ἀπ’ τό σάστισμα τοῦ πέσαν τ’ ἀγγειά ἀπ’ τά χέρια,
ἀστραφτερό κρασί ὡς καταγίνοταν σ’ αὐτά νά συγκεράσει.
Σπεύδοντας προϋπάντησε τόν βασιλιά,καί τόν καταφιλοῦσε
στήν κεφαλή, στά δυό του ὡραῖα μάτια, στά δυό χέρια του·

κι ἔτρεχε βρύση τό δάκρυ του.
Πῶς ἀγκαλιάζει ὅλο ἀγάπη ὁ πατέρας τό ξενητεμένο παιδί του,
πού ἐπιστρέφει ἀπό γῆ μακρινή μόλις τόν δέκατο χρόνο,
μοναχογιό πολυάκριβο, πού ’χει μέ βάσανα καί κόπους ἀναστήσει·
ἔτσι σφιχταγκάλιασε κι ὁ θεϊκός χοιροβοσκός, ἔτσι καταφιλοῦσε
τόν θεόμορφο Τηλέμαχο, σάμπως νά εἶχε ἀπ’ τόν θάνατο γλυτώσει.
Σπαραχτικά πετάξαν σάν πουλιά κατά κεῖνον τά λόγια του:
«Ἦλθες, Τηλέμαχε, ἦλθες γλυκό μου φῶς!
Κι ἐγώ ἔλεγα πώς δέν θά σέ ξαναδῶ πιά, ἀφότου σάλπαρες
μέ τό καράβι γιά τήν Πύλο.
Μά ἔλα τώρα πέρασε μέσα, παιδί μου, νά χαρεῖ ἡ καρδιά μου
νά σέ βλέπω στό σπίτι σου ἀπό τά ξένα μόλις φτασμένον.
Δέν συχνοέρχεσαι ἄλλωστε στό χτῆμα οὔτε στούς βοσκούς,
ἀλλά στήν πόλη πάντα μένεις, ὡσάν νά σ’ εὐχαριστοῦσε πράγματι
νά βλέπεις τήν ὀλέθρια κείνη συμμορία τῶν μνηστήρων.»

Στοργικός ὁ συνετός Τηλέμαχος τοῦ ἀποκρίθηκε:
«Ὅπως τό λές θά γίνει, πατερούλη· ἄν φτάνω ἐδῶ εἶναι γιά σένα,
γιά νά σέ δοῦν τά μάτια μου καί νά ρωτήσω γιά τή μάνα μου.
Τί κάνει, μένει γιά χάρη μου ἀκόμη στό παλάτι, ἤ κάποιος ἄλλος
ἄντρας ἤδη τήν παντρεύτηκε, καί τοῦ Ὀδυσσέα ἡ κλίνη ξέστρωτη
κι ἄδεια,ἐλεεινή κι ἀραχνιασμένη, κείτεται τώρα.»

Τοῦ ἀποκρίθηκε τότε ὁ χοιροβοσκός, τῶν παραγιῶν ὁ ἐπιστάτης:
«Ἀσφαλῶς καί μένει καρτερικά βαστῶντας κείνη στό παλάτι σου,
κι εἶναι μαῦρες οἱ νύχτες καί οἱ μέρες της ὅλες τῆς δύστυχης
πού λυώνει στό δάκρυ.»

Αὐτά ὡς εἶπε, δέχτηκε ἀπ’ τό χέρι του τό χάλκινο κοντάρι·
διάβηκε τό πέτρινο κατώφλι τότε ὁ Τηλέμαχος καί μπῆκε.
Μπαίνοντας ὁ γιός του, ἀνασηκώθηκε ὁ Ὀδυσσέας νά μεριάσει,
ἀλλά τόν σταμάτησε ἀπ’ τήν μεριά του ὁ Τηλέμαχος κράζοντάς του:
«Κάθησε, ξένε· θά βροῦμε κι ἀλλοῦ ἐμεῖς θέση νά καθήσουμε
στήν κατοικιά μας· ὑπάρχει ὁ ἄνθρωπος πού θά μέ βάλει νά καθήσω.»

Γύρισε τότε κεῖνος καί ξανακάθησε· γιά τόν Τηλέμαχο
ὁ χοιροβοσκός ἔστρωσε χλωρά κλαδιά καί προβειές πανωθέ τους·
ἐκεῖ πῆγε τότε καί κάθησε ὁ ἀκριβογιός τοῦ Ὀδυσσέα.
Καί μετά πιατέλες κρέατα ψητά τούς παρέθεσε ὁ χοιροβοσκός,
περισσεύματα μαθές ἀπό τῆς προτεραίας τό φαγοπότι,

καί πανέρια τούς κουβάλησε ψωμί στό ἄψε - σβῆσε,
καί μελόγλυκο τούς συγκέρασε κρασί σέ μιά κανάτα·
κάθησε μετά κι αὐτός στόν θεϊκό ἀντίκρυ Ὀδυσσέα.
Καί αὐτοί στά ἕτοιμα μπροστά τους φαγητά τά χέρια ἁπλώναν.
Ἀλλ' ὅταν πιά φαΐ, πιοτό, χορτάσαν κι εὐφρανθῆκαν,
στράφηκε τότε ὁ Τηλέμαχος στόν θεϊκό χοιροβοσκό καί εἶπε:
«Πατερούλη, ποῦθε σοῦ ἦρθε αὐτός ὁ ξένος; πῶς καί τόν φέραν
οἱ ναῦτες στήν Ἰθάκη; ποιοί καυχιόνταν πώς εἶναι τοῦ λόγου τους;
δέν πιστεύω βέβαια πεζός ἐδῶ πώς ἔχει φτάσει.»

Καί τότε σύ, Εὔμαιε χοιροβοσκέ, τοῦ ἀποκρίθηκες:
«Ἄκου λοιπόν, παιδί μου, καί θά σοῦ πῶ ἐγώ τήν πᾶσα ἀλήθεια.
Ἀπό τήν μεγαλόνησο Κρήτη καυχιέται πώς εἶναι τό γένος του,
κι εἶναι πολλές οἱ πολιτεῖες τῶν ἀνθρώπων πού περιπλανώμενος
ἔχει γυρίσει· αὐτά, ὡς φαίνεται, τοῦ εἶχε κλώσει ἡ μοῖρα.
Δραπέτης ἀπό ἕνα καράβι Θεσπρωτῶν ναυτῶν, ἔχει φτάσει τώρα
ἐδῶ στήν κατοικιά μου· στά χέρια σου τόν παραδίδω,
κι ὅπως θέλεις πράξε· ἱκέτης σου ἀφήνεται στό ἔλεός σου.»

Τοῦ ἀποκρίθηκε τότε ὁ συνετός Τηλέμαχος:
«Εὔμαιε, μέ βρῆκε ὁ λόγος αὐτός πού εἶπες στήν καρδιά·
πῶς μά πῶς νά ὑποδεχτῶ στό σπίτι μου ἐγώ τόν ξένο;
νέος εἶμαι ἀκόμη κι ἐμπιστοσύνη δέν ἔχω στά χέρια μου
νά ὑπερασπιστῶ τόν ἄντρα, ὅταν κάποιος πιό πρίν τόν πειράξει.
Ἡ μάνα μου ἀπό τήν ἄλλη ταλαντεύεται μές στήν ψυχή της:
Νά μείνει σταθερή στό πλευρό μου καί νά φροντίζει τό σπίτι,
ἀπό σεβασμό στήν κλίνη τοῦ ἄντρα της καί τήν καταλαλιά
γιά ν' ἀποφύγει τοῦ κόσμου,
ἤ ν' ἀκολουθήσει πιά ἀπό τούς Ἀχαιούς μνηστῆρες στό παλάτι
τόν πιό ἄξιο, καί πιό πολλά ἀπ' ὅλους πού θά τῆς δώσει.
Ἀλλ' ὅμως τόν ξένο, μιά πού ἔφτασε στό σπιτικό σου,
μέ ὡραῖα σκουτιά, χλαμύδα καί χιτῶνα, θά τόν ντύσω,
καί δίστομο σπαθί καί πέδιλα νά φορέσει θά τοῦ δώσω,
κι ὅπου ἡ καρδιά του λαχταρᾶ καί θέλει θά τόν στείλω.
Ἄν πάλι θέλεις, κράτησέ τον στήν καλύβα σύ καί φρόντισέ τον,
καί θά στείλω ἐγώ σκουτιά ἐδῶ καί τρόφιμα πολλά νά 'χει νά τρώει,
γιά νά μήν ἐπιβαρύνεσαι ἐσύ κι οἱ σύντροφοί σου.
Μά ἐκεῖ μές στούς μνηστῆρες ἐγώ δέν θά τόν ἄφηνα νά ἔρθει·
ἡ ἀσυδοσία καί ἡ ἀλαζονεία τους μαθές δέν ἔχει ὅρια·

μήν ἀρχίσουν νά τόν χλευάζουν, πρᾶγμα πού τρομερά θά μέ λυπήσει.
Εἶναι μόχθος σκληρός ἕνας μόνος μέ πιό πολλούς νά τά βάλει,
γενναῖο κι ἄς εἶναι παλληκάρι· εἶναι πράγματι πολύ ἀνώτερη
ἡ δύναμή τους.»

Παρενέβη τότε ὁ πολύπαθος ἥρωας Ὀδυσσέας κι εἶπε:
«Φίλε, μέ τήν πεποίθηση πώς ἐπιτρέπεται νά μιλήσω κι ἐγώ,
ὁμολογῶ πώς ξεσκίζεται ἡ καρδιά μου ἀκούγοντας νά λέτε,
ὁποῖες ἀτασθαλίες ἀπεργάζονται οἱ μνηστῆρες στό παλάτι,
σένα, ἕνα τέτοιο παλληκάρι, ἀψηφῶντας.
Πές μου, θεληματικά ὑποτάσσεσαι, ἤ σ' ἐχθρεύεται,
ἀπό φωνή θεοῦ ξεσηκωμένος, ὁ λαός ὅλος τῆς χώρας;
ἤ ἔχεις μέ τ' ἀδέρφια σου μαλώσει, πού στή συνδρομή τους
ὁ καθένας στηρίζεται, διαμάχη κι ἄν ἔχει ἀνάψει μεγάλη.
Ἄχ καί νά 'χα ἐγώ τά νιᾶτα σου καί τήν ὁρμή τούτη πού ἔχεις,
ἤ γιός νά ἤμουν τοῦ Ὀδυσσέα τοῦ ἄμεμπτου, ἤ καί τοῦ λόγου του·
ὑπάρχει μαθές ἀκόμη ἐλπίδα περιπλανώμενος νά γυρίσει.
Τό κεφάλι τότε παρευθύς ἄντρας ἀλλόξενος ἄς μοῦ θερίσει,
ἄν στοῦ Λαερτιάδη Ὀδυσσέα τό παλάτι φτασμένος
μαύρη συμφορά δέν γινόμουν ἐγώ σ' ὅλους ἐκείνους.
Κι ἄν πάλι εἶχα δαμαστεῖ ἀπ' τό πλῆθος μόνος ὄντας,
θά προτιμοῦσα σκοτωμένος στό παλάτι μέσα τό δικό μου
νά 'χα πεθάνει, παρά τά ἔργα αὐτά τ' ἀνάρμοστα
πάντα νά βλέπω· νά κακομεταχειρίζονται τούς ξένους,
νά τραβολογᾶν ἀναίσχυντα τίς δοῦλες στό ὡραῖο μέσα παλάτι,
νά μοῦ στραγγᾶνε τό κρασί, νά μοῦ χάφτουν τό στάρι,
ἔτσι γιά τό κέφι τους, μιά ἀσωτεία συνεχής, ἀτελεύτητη.»

Μιλῶντας τότε ὁ συνετός Τηλέμαχος τοῦ ἀποκρίθηκε:
«Ἄκου λοιπόν, ξένε, καθαρά καί ξάστερα θά σοῦ μιλήσω.
Οὔτε ὁ λαός τῆς χώρας ὀργισμένος μαζί μου μ' ἐχθρεύεται,
οὔτ' ἔχω μέ τ' ἀδέρφια μου μαλώσει, πού στή συνδρομή τους
ὁ καθένας στηρίζεται, διαμάχη κι ἄν ἔχει ἀνάψει μεγάλη.
Ὁ γιός τοῦ Κρόνου βλέπεις μονόκλωνο θέλησε τό γένος μας·
μοναδικό βλαστάρι ὁ Λαέρτης τοῦ Ἀρκείσιου,
μοναχογιός πάλι ὁ Ὀδυσσέας τοῦ πατέρα του,
μοναχοπαίδι μ' ἄφησε καί μένα πίσω στό παλάτι
ὁ Ὀδυσσέας κι οὔτε μέ χάρηκε.
Τώρα νά, ἔχει γεμίσει χίλιους μύριους ἐχθρούς τό παλάτι.

Οἱ ἄρχοντες μαθές οἱ πιό τρανοί πού διαφεντεύουν στά νησιά,
στό Δουλίχι, στή Σάμη, στήν δασωμένη Ζάκυνθο,
κι ὅσοι στήν κακοτράχαλη γῆ τῆς Ἰθάκης ἔχουν τά σκῆπτρα,
γυρεύουν ὅλοι νά παντρευτοῦν τήν μάνα μου καί ρημάζουν τό σπίτι.
Καί κείνη οὔτ' ἀρνεῖται τόν μισητό πού τῆς προτείνουν γάμο,
οὔτε μπορεῖ νά βάλει τέρμα σ' ὅλα τοῦτα.
Κι αὐτοί τρῶνε καί πίνουν καί λυμαίνονται τό βιός μου·
κι ὅπου νά 'ναι θ' ἀφανίσουν καί μένα.
Ἀλλά στό χέρι εἶναι αὐτά τῶν θεῶν· καταπῶς θέλουν κεῖνοι θά γίνουν.

Πατερούλη, πετάξου γρήγορα σύ, στή συνετή νά πεῖς Πηνελόπη
ὅτι γύρισε ὁ γιός της ἀπό τήν Πύλο, σῶος πώς εἶμαι.
Ἀλλά τοῦ λόγου μου θά μείνω ἐδῶ, κι ἐδῶ καί σύ νά γυρίσεις,
τά μαντάτα σάν φέρεις μόνον σ' αὐτήν· κανείς νά μή τό μάθει
ἀπ' τούς ἄλλους Ἀχαιούς· βυσσοδομοῦν πολλοί νά μέ βλάψουν.»

Καί τότε σύ, Εὔμαιε χοιροβοσκέ, τοῦ ἀποκρίθηκες:
«Σέ καταλαβαίνω, σέ νοιώθω· σέ κάποιον πού νογάει μιλᾶς.
Ἀλλά τοῦτο πές μου, καθαρά καί ξάστερα μίλησέ μου γιά νά ξέρω
τί νά κάνω· νά φέρω πηγαίνοντας καί στόν Λαέρτη τά μαντάτα,
τόν δύσμοιρο, πού παρά τόν βαρύ καημό του γιά τόν Ὀδυσσέα,
καί τίς δουλειές στό χτῆμα ἐπέβλεπε καί μέ τούς δούλους ἔτρωγε
κι ἔπινε στήν κατοικιά, ἡ ὄρεξή του σάν τό ζητοῦσε.
Μά τώρα, ἀφ' ὅτου σάλπαρες μέ τό καράβι γιά τήν Πύλο,
λένε πώς δέν τρώει καί δέν πίνει πιά ὅπως συνήθως,
οὔτε βγαίνει τό χτῆμα νά δεῖ, ἀλλά στενάζοντας καί θρηνῶντας
ὁ ἔρμος ὀδύρεται, κι ἔχει μαραθεῖ, ἔχει στεγνώσει.»

Μιλῶντας τότε ὁ συνετός Τηλέμαχος τοῦ ἀποκρίθηκε:
«Εἶναι πικρό, ἀλλ' ὅμως ἄς τόν ἀφήσουμε, ἡ λύπη μας ὅση κι ἄν εἶναι.
Μακάρι νά ἦταν ὅλα αὐτοπροαίρετα γιά τούς θνητούς,
τό πρῶτο τότε πού θά διαλέγαμε θά ἦταν τοῦ πατέρα ὁ νόστος.
Ἀλλά σύ τά μαντάτα σάν φέρεις γύρισε πίσω, μήτε νά τριγυρνᾶς
στά χωράφια κεῖνον νά βρεῖς· νά πεῖς ὅμως στήν μάνα μου
κρυφά κι ὅσο πιό γρήγορα τήν παρακόρη τήν οἰκονόμο νά στείλει·
κείνη μαθές θά μποροῦσε νά φέρει τά μαντάτα στόν γέροντα.»

Ξεσήκωσαν τόν χοιροβοσκό τά λόγια του· πῆρε λοιπόν αὐτός
καί φόρεσε τά σάνδαλά του καί ξεκίνησε γιά τήν πόλη.
Φυσικά δέν διέφυγε τῆς Ἀθηνᾶς πώς ἀναχώρησε ὁ Εὔμαιος

ὁ χοιροβοσκός ἀπ’ τήν στάνη, καί νάτη πλησίασε· εἶχε τήν μορφή
γυναίκας ψηλῆς καί ὡραίας καί λαμπρῆς ἀνυφάντρας.
Στάθηκε στήν πόρτα ἀντίκρυ τῆς καλύβας, φανερή στόν Ὀδυσσέα·
ἀλλ’ οὔτε ἀντίκρυσε οὔτε ἀγροίκησε κάτι ὁ Τηλέμαχος·
δέν φανερώνονται μαθές ἔτσι ἐναργεῖς οἱ θεοί στόν καθένα.
Τήν εἶδε ὅμως ὁ Ὀδυσσέας κι οἱ σκύλοι πού δέν τήν γαυγίζαν,
ἀλλά γρυλίζοντας πρός τήν ἄλλη μεριά τῆς στάνης φύγαν φοβισμένοι.
Ἔγνεψε τότε μέ τά φρύδια ἡ θεά, κι ὁ θεϊκός Ὀδυσσέας κατάλαβε.
Βγῆκε ἀπό τήν κατοικιά, διέσχισε τήν μεγάλη περιτειχισμένη αὐλή
καί στάθηκε ἐκεῖ μπροστά της· μιλῶντας τότε ἡ Ἀθηνᾶ τοῦ εἶπε:
«Ἄρχοντογεννημένε γιέ τοῦ Λαέρτη, πολυμήχανε Ὀδυσσέα,
μίλα τώρα πιά στό παιδί σου, φανερώσου, ἄλλο μήν κρύβεσαι.
Σχεδιάστε πῶς θά σκοτώσετε καί θ’ ἀφανίσετε τούς μνηστῆρες,
καί τραβᾶτε κι οἱ δυό γιά τό περίλαμπρο ἄστυ.
Χρόνο πολύν οὔτ’ ἐγώ θά λείψω ἀπό κοντά σας, ἀνυπομονῶντας
νά ριχτῶ κι ἡ ἴδια στή μάχη.»

Ἔτσι μίλησε, καί μέ ραβδί τόν ἔκρουσε ἡ Ἀθηνᾶ χρυσό.
Τόν ἔντυσε πρῶτα, καθάρια τοῦ φόρεσε χλαμύδα καί χιτῶνα,
καί τό παράστημα καί τήν νιότη τοῦ ξανάδωσε τήν πρώτη.
Ἄντρας ξαναγίνηκε μελαχροινός, γεμίσανε τά μάγουλά του,
μαυρολόγαγε γύρω ἀπ’ τό πηγούνι ἡ γενειάδα του.
Αὐτά ὡς ἔπραξε κείνη ἀπῆλθε, κι ὁ Ὀδυσσέας ξαναγύρισε
στήν καλύβα· σάστισε σάν τόν εἶδε ὁ ἀκριβογιός του,
τρόμαξε θεός μήν εἶναι κι ἔστρεψε ἀλλοῦ τά ὄμματά του.
Φώναξε, σάν πουλιά πετάξαν κατά κεῖνον τά λόγια του:
«Ἀλλοιώτικος φαντάζεις τώρα, ξένε, παρότι προτύτερα,
ἄλλα σκουτιά εἶσαι ντυμένος, καί ἡ ἐπιδερμίδα σου δέν εἶναι ἴδια.
Θά ’σαι σίγουρα κάποιος θεός, στῶν οὐρανῶν πού κατοικοῦν τά πλάτη!
Ἵλεως, ἵλεως γενοῦ, καί μεῖς εὐφρόσυνες θά σοῦ προσφέρουμε θυσίες
καί καλοδουλεμένα χρυσά δῶρα· ὅμως σπλαχνίσου μας.»

Τοῦ ἀποκρίθηκε τότε ὁ πολύπαθος ἥρωας Ὀδυσσέας:
«Ὄχι, δέν εἶμαι θεός· μέ τούς ἀθάνατους τί μέ συγκρίνεις;
ἀλλά ὁ πατέρας σου εἶμαι, αὐτός γιά τόν ὁποῖον σύ στενάζεις
καί βάσανα πολλά ὑποφέρεις, στή βία τῶν ἀντρῶν ὑποταγμένος.»

Φίλησε μετά ταῦτα τόν γιό του, κι ἔσταζε χάμου κυλῶντας
ἀπ’ τά μάγουλά του τό δάκρυ, πού πάσχιζε πρίν νά συγκρατήσει.
Μά δέν πειθόταν ἀκόμη ὁ Τηλέμαχος πώς εἶναι αὐτός ὁ πατέρας του,

καί ξαναπαίρνοντας τόν λόγο τοῦ μιλοῦσε καί τοῦ ’λεγε:
«Δέν εἶσαι σύ ὁ Ὀδυσσέας ὁ πατέρας μου, ἀλλά κάποιος θεός
μέ πλανεύει, γιά νά ὀδύρομαι ἀκόμη πιό πολύ καί νά στενάζω.
Δέν θά γινόταν μαθές ἄνθρωπος θνητός νά σκαρώσει τοῦτα
μέ τό μυαλό του· μόνον ὁ θεός ὁ ἴδιος κατεβαίνοντας
θά μποροῦσε εὔκολα, ἄν ἤθελε, νέον νά κάνει κάποιον ἤ γέροντα.
Πρίν λίγο πράγματι ἤσουν γέρος κι ἄθλια σκουτιά ντυμένος·
τώρα μέ τούς θεούς μοιάζεις, στῶν οὐρανῶν πού κατοικοῦν τά πλάτη».

Ἀνταπαντῶντας τότε ὁ πολύβουλος Ὀδυσσέας τοῦ εἶπε:
«Τηλέμαχε, δέν ἀρμόζει ὄντας ἐδῶ μέσα ὁ πατέρας σου
νά ἐκπλήσσεσαι τόσο ὑπέρμετρα καί νά θαυμάζεις.
Δέν πρόκειται νά ’ρθει πιά ἐδῶ ἄλλος Ὀδυσσέας, νά τό ξέρεις,
ἀλλ’ ἐγώ ’μαι αὐτός μπροστά σου, πού ἀφοῦ πέρασα βάσανα πολλά
καί περιπλανήθηκα πολύ γύρισα τό εἰκοστό ἔτος στήν πατρίδα.
Κι εἶναι τῆς τροπαιούχου Ἀθηνᾶς τοῦτο τό ἔργο· αὐτή μ’ ἔκανε
τέτοιον ὅπως ἤθελε, γιατί μπορεῖ, ἄλλοτε μέ ζητιάνο νά ’μαι ὅμοιος,
κι ἄλλοτε πάλι μέ καλοντυμένον νά φαντάζω νέον ἄντρα.
Εἶναι εὔκολο γιά τούς θεούς, στῶν οὐρανῶν πού κατοικοῦν τά πλάτη,
εἴτε νά λαμπρύνουν εἴτε ν’ ἀμαυρώσουν ἕναν θνητό.»

Αὐτά ὡς εἶπε, πῆγε κάθησε· κι ὁ Τηλέμαχος τόν λαμπρό
ἀφοῦ περιπτύχθη πατέρα του ὀδύροταν, μαῦρο χύνοντας δάκρυ.
Θρήνου σφοδρός πόθος φούντωσε μές στά στήθη καί τῶν δύο
κλαίγανε μέ λυγμούς, σπαραχτικότερα κι ἀπό τά ὄρνια,
ἀητούς ἤ γύπες γαμψώνυχους, ὀρφανεμένους,
ἄνθρωποι ἀγροῖκοι γιατί τ’ ἀφτέρουγα παιδιά τούς ἁρπάξαν·
παρόμοια κι αὐτοί ἐλεεινό ἀπ’ τά μάτια τους χύνανε δάκρυ.
Κι ἀλήθεια θά τούς εἶχε βρεῖ νά ὀδύρονται ἡ δύση τοῦ ἥλιου,
ἄν ξάφνου δέν μιλοῦσε, τόν πατέρα του ρωτῶντας, ὁ Τηλέμαχος:
«Μέ ποιό καράβι σέ φέραν, πατέρα μου, ἐδῶ στήν Ἰθάκη
τώρα οἱ ναῦτες; τί ἄνθρωποι καυχιόνταν πώς εἶναι;
πεζός βέβαια δέν φαντάζομαι νά ἔχεις ἐδῶ πέρα φτάσει.»

Τοῦ εἶπε τότε ὁ πολύπαθος ἥρωας Ὀδυσσέας:
«Ἄκου λοιπόν κι ἐγώ τήν πᾶσα ἀλήθεια θά σοῦ πῶ, παιδί μου.
Οἱ Φαίακες οἱ ξακουστοί καραβοκύρηδες μέ φέραν,
αὐτοί πού κι ἄλλους ξεπροβοδίζουνε ἀνθρώπους,
ὅποιος τυχόν φτάσει στή χώρα τους.
Σκίζοντας μέ γοργόδρομο καράβι τό πέλαγος, μέ φέραν

βυθισμένον στόν ὕπνο καί μέ ἀποθέσαν στήν Ἰθάκη,
μαζί μέ τά λαμπρά δῶρα πού μοῦ χάρισαν, χάλκινα καί χρυσά
καί ὑφαντά πολλά σκουτιά καί χράμια.
Αὐτά μέ τῶν θεῶν τήν χάρη στίς σπηλιές μέσα κεῖνται·
κι ἐγώ ὀρμηνεμένος ἀπ' τήν Ἀθηνᾶ ἔφτασα τώρα ἐδῶ,
πῶς θ' ἀφανίσουμε τούς ἐχθρούς μας νά βουλευτοῦμε.
Μίλα λοιπόν, λογάριασε κι ἀρίθμησέ μου τούς μνηστῆρες,
γιά νά ξέρω κι ἐγώ πόσοι καί τί λογῆς ἄνθρωποι εἶναι.
Μπορεῖ ἐξετάζοντας μές στήν τρίσβαθη ψυχή μου τό πρᾶγμα,
ν' ἀποφασίσω, ἄν θά μπορέσουμε νά τούς ἀντιπαλαίψουμε
οἱ δυό μας μόνον χωρίς ἄλλους ἤ θ' ἀναζητήσουμε κι ἄλλους συμμάχους.»

Ἀνταπαντῶντας τότε ὁ συνετός Τηλέμαχος τοῦ εἶπε:
«Πατέρα, ἡ φήμη τῆς μεγάλης σου δόξας ἔφτανε πάντα στ' αὐτιά μου:
πολεμιστής στίς μάχες γενναῖος, σύμβουλος στίς συνελεύσεις σοφός.
Ἀλλά πολύ μεγάλο λόγο εἶπες· δέος μέ πιάνει· δέν θά γινόταν
δυό ἄντρες ἐμεῖς πολλούς κι ἀντρειωμένους ν' ἀντιπαλαίψουμε.
Δέν εἶναι βλέπεις οὔτε μιά δεκάδα μόνον οὔτε δυό οἱ μνηστῆρες,
ἀλλά πολύ περισσότεροι· ἄκου νά μάθεις τώρα τόν ἀριθμό τους:
Ἀπό τό Δουλίχι πενήντα δύο διαλεχτά παλληκάρια,
κι ἕξι ἀκόμη παραγιοί ἀκολουθοί τους·
εἴκοσι τέσσεροι ἄντρες εἶναι ἀπό τήν Σάμη,
εἴκοσι εἶναι ἀπό τήν Ζάκυνθο, τῶν Ἀχαιῶν βλαστάρια,
δώδεκα ντόπιοι ἀπ' τήν Ἰθάκη, ὅλοι ἀρχοντόπουλα·
καί μαζί μ' αὐτούς ὁ Μέδων ὁ κήρυκας κι ὁ θεϊκός ἀοιδός,
καί δυό ὑπηρέτες στό λιάνισμα τῶν σφαχτῶν μαστόροι.
Ἀντιμέτωποι μ' αὐτούς ὅλους μέσα μαζεμένους, φοβᾶμαι
μή πολύ πικρά καί σκληρά ἐσύ ὁ ἴδιος πληρώσεις,
τίς ἀτασθαλίες τους νά ἐκδικηθεῖς ὅταν ἔλθεις.
Ἀλλ' ἄν μπορεῖς κάποιον ὑπέρμαχο νά σκεφτεῖς, φανέρωσέ το,
κάποιον πού πρόθυμος ὑπερασπιστής μας θά γινόταν.»

Τοῦ εἶπε τότε ὁ πολύπαθος ἥρωας Ὀδυσσέας:
«Ἄκου λοιπόν μέ προσοχή τί θά σοῦ πῶ ἐγώ καί κρίνε
ἄν ἡ Ἀθηνᾶ μαζί μέ τόν πατέρα Δία θά μᾶς φτάσουν
ἤ νά ψάξει ὁ νοῦς μου νά 'βρεῖ κάποιον ἄλλον σύμμαχο.»

Ἀνταπαντῶντας ὁ συνετός Τηλέμαχος τοῦ εἶπε:
«Ὑπέρμαχοι πράγματι λαμπροί εἶναι οἱ δύο αὐτοί πού ἀγορεύεις,
κι ἄς κατοικοῦν ψηλά στά νέφη· κραταιοί τοῦτοι οἱ δύο

μές στούς θνητούς καί στούς ἀθάνατους θεούς ἐξουσιάζουν.»

Τοῦ εἶπε τότε ὁ πολύπαθος ἥρωας Ὀδυσσέας:
«Χρόνο πολύ οἱ δυό ἐκεῖνοι δέν θά μείνουν μακριά
ἀπ' τήν τρομερή συμπλοκή, πού θ' ἀνάψει στό μέγαρό μας,
ὁπότε θά κριθεῖ ἀνάμεσα σέ μᾶς καί τούς μνηστῆρες
ἡ πολεμική μανία τίνων θά νικήσει.
Τώρα ὅμως ἐσύ, ἡ αὐγή μόλις χαράξει, ξεκίνα νά πᾶς
στό παλάτι, καί μέ τούς ὑπερφίαλους σμίξε μνηστῆρες·
καί μένα θά μέ φέρει ὁ χοιροβοσκός μετά στό ἄστυ,
μ' ἕνα τρισάθλιο γέροντα ζητιάνο ἀπαράλλαχτον.
Κι ἄν μέ προσβάλλουν στό ἴδιο μου μέσα τό σπίτι, ἡ καρδιά σου
μές στά στήθη σου, ὅσο κι ἄν ὑποφέρω ἐγώ, ἄς τό βαστάξει·
ἀκόμη κι ἄν μέ σέρνουν ἀπ' τά πόδια νά μέ πετάξουν ἔξω,
ἤ μέ βάνουν στόχο στίς βολές τους· ἀνέξου τα σύ ὅσα κι ἄν βλέπεις.
Νά τούς προτρέπεις ὅμως νά πάψουν τίς ἀφροσύνες τους,
ἤπια,μαλακά, μιλῶντας τους· κι αὐτοί οὔτε πού θά σ' ἀκούσουν·
ἡ μοιραία γι αὐτούς ἡμέρα ἔχει πράγματι φτάσει.

Κάτι ἄλλο τώρα θά σοῦ πῶ, καί βάλ' το σύ στό μυαλό σου:
Ὅποτε θέλει φωτίσει τόν νοῦ μου ἡ πολύβουλη Ἀθηνᾶ,
θά σοῦ κάνω νεῦμα ἐγώ μέ τό κεφάλι, καί σύ τό σῆμα πιάνοντας
σήκωσε ὅσα ἅρματα βρίσκονται στ' ἀρχονταρίκι, ὅλα μά ὅλα,
καί στό μυχό τῆς κάμαρας τῆς ἀψηλῆς κατάθεσέ τα.
Κι ἄν τά γυρεύουν οἱ μνηστῆρες καί τί γίναν σέ ρωτᾶνε,
ἐσύ μέ λόγια μαλακά ξεγέλασέ τους, τέτοια λέγοντας:
«Τά φύλαξα ἀπ' τόν καπνό· δέν μοιάζουν πιά τοῦτα μέ τ' ἅρματα
πού ἄφησε κάποτε πίσω, κινῶντας γιά τήν Τροία, ὁ Ὀδυσσέας,
ἀλλά εἶναι ἐλεεινά· τόσο ἡ κάπνα τῆς φωτιᾶς τά ἔχει βλάψει.
Πιό σοβαρό εἶναι καί τοῦτο πού μοῦ βαλε στό νοῦ ὁ γιός τοῦ Κρόνου·
μήπως ξαναμμένοι ἀπ' τό κρασί συμπλακεῖτε μεταξύ σας
καί λαβωθεῖτε, καταντροπιάζοντας ἔτσι μνηστεῖες καί δεῖπνα·
ἀσκοῦν μαθές ἕλξη στόν ἄντρα ἀπό μόνα τους τά μαχαίρια.»
Ν' ἀφήσεις μόνον γιά μᾶς ν' ἁρματωθοῦμε δυό δόρατα
καί δυό σπαθιά καί δυό ἀπό δορά βοδιοῦ ἀσπίδες,
ὥστε τήν ὥρα τῆς ἐφόδου νά τ' ἀδράξουμε· κι αὐτούς μετά
ἡ Παλλάδα Ἀθηνᾶ θά τούς πλανέψει κι ὁ βαθύνοος Δίας.

Κάτι ἄλλο τώρα θά σοῦ πῶ καί βάλ' το σύ στό μυαλό σου:
Ἄν εἶσαι πράγματι γιός δικός μου κι ἀπ' τό αἷμα μου αἷμα,

τότε κανείς ἄς μήν ἀκούσει πώς γύρισε σπίτι του ὁ Ὀδυσσέας.
Μήτε λοιπόν ὁ Λαέρτης νά τό μάθει, μήτε ὁ χοιροβοσκός,
μήτε κάποιος ἀπ' τούς οἰκείους, μήτε ἡ ἴδια ἡ Πηνελόπη·
ἀλλά πρῶτα ἐσύ κι ἐγώ τῶν γυναικῶν νά μάθουμε τήν γνώμη
Μπορεῖ ἀκόμη νά δοκιμάσουμε οἱ δοῦλοι τί φρονοῦνε νά δοῦμε,
ποιός μᾶς τιμᾶ καί μᾶς σέβεται καί μᾶς φοβᾶται,
καί ποιός δέν νοιάζεται, καί σένα τέτοιον ὄντας ἀψηφάει.»

Ἀπαντῶντας ὁ λαμπρός γιός του τοῦ μιλοῦσε καί τοῦ 'λεγε:
«Πατέρα, ποιά εἶναι ἡ φύση μου κι ἔπειτα θαρρῶ πώς θέλει
μάθεις· ἐλαφρόμυαλος πάντως κι ἐπιπόλαιος δέν εἶμαι.
Ἀλλά θεωρῶ πώς δέν θά εἶναι ὠφέλιμο τό τελευταῖο αὐτό
γιά μᾶς τούς δύο· νά τό ξανασκεφτεῖς λοιπόν θά σέ καλοῦσα.
Πολύ καιρό μαθές θά χάσεις τόν ἕνα καί τόν ἄλλον δοκιμάζοντας,
τριγυρνῶντας στά χτήματα, ἐνῶ αὐτοί στό παλάτι ἀνενόχλητοι
ἀναίσχυντα καί χωρίς καμμιά φειδώ καταβροχθίζουν τό βιός μας.
Προτείνω λοιπόν νά μάθεις οἱ γυναῖκες τί φρονοῦνε,
ποιές σέ καταφρονοῦν καί ποιές ἄμεμπτες εἶναι·
ἀλλ' ἐγώ πάντως δέν θά ἤθελα νά τρέχουμε στά στανοτόπια
γιά νά δοκιμάσουμε τούς δούλους· καταπιανόμαστε μετά μέ τοῦτα,
ἄν κάποιο σημάδι πράγματι κατέχεις ἀπ' τόν κεραυνόχαρο Δία.»

Τήν ἴδια ὥρα πού οἱ δύο αὐτοί καταστρώναν τό σχέδιό τους,
τό ἀρματωμένο καράβι πού ἔφερε ἀπό τήν Πύλο
τόν Τηλέμαχο καί τούς συντρόφους του κατέπλεε στήν Ἰθάκη.
Κι ὅταν πιά μπῆκαν στό πολύβαθο λιμάνι οἱ σύντροφοι,
καί σύραν τό μελανό πλεούμενο ἔξω στήν ἄμμο,
ὁλοπρόθυμοι οἱ παραγιοί τούς σήκωσαν τ' ἄρματα καί φέραν
τά πανωραῖα δῶρα παρευθύς στοῦ Κλυτία τό σπίτι.
Ἔστειλαν ὅμως ἀμέσως τόν κήρυκα στό παλάτι τοῦ Ὀδυσσέα,
στή συνετή ν' ἀναγγείλει Πηνελόπη πώς ὁ Τηλέμαχος εἶναι
ἤδη στό κτῆμα κι ἔδωσε ἐντολή ν' ἀποπλεύσει τό καράβι
γιά τό ἄστυ, γιά νά μήν ἀγωνιᾶ ἡ τρισεύγενη βασίλισσα
καί τρέχει ἀστάματητα τῆς ἔρμης τό δάκρυ.
Κατά τύχη οἱ δυό αὐτοί ὁ κήρυκας κι ὁ θεϊκός χοιροβοσκός
συναντηθήκαν στόν δρόμο,τό ἴδιο μεταφέροντας μήνυμα στή μάνα.
Ἀλλ' ὅταν πιά φτάσαν στοῦ θεϊκοῦ βασιλιᾶ τους τό παλάτι,
διαλάλησε καταμεσῆς στίς δοῦλες τοῦ σπιτιοῦ ὁ κήρυκας:
«Ἦρθε, βασίλισσα, γύρισε πιά, μάθε, ὁ γιός σου.»

Ὁ χοιροβοσκός ὅμως εἶπε στήν Πηνελόπη πλησιάζοντας
ὅλα ὅσα τοῦ εἶχε δώσει ἐντολή ὁ ἀκριβογιός της νά μηνύσει.
Ἀλλ' ὅταν πιά εἶχε φέρει εἰς πέρας τήν ἀποστολή του,
ἄφησε μέγαρα κι αὐλές καί κίνησε στούς χοίρους του νά πάει.

Μαύρισαν ἀπ' τό κακό τους οἱ μνηστῆρες, σκυθρωπάσαν·
βγῆκαν ἀπ' τό παλάτι, διέσχισαν τήν μεγάλη περιτειχισμένη αὐλή,
κι ἐκεῖ ἔξω στήν αὐλόθυρα μπροστά συνεδριάζαν.
Μιλώντας τότε ὁ Εὐρύμαχος, ὁ γιός τοῦ Πόλυβου, τούς εἶπε:
«Φίλοι, μέγα στ' ἀλήθεια ἔργο ἔφερε εἰς πέρας μέ περίσσιο θράσος
ὁ Τηλέμαχος· αὐτό τό ταξίδι πού λέγαμε πώς τέλος, ὄχι, δέν θά 'χει.
Ἐμπρός λοιπόν μαῦρο ἄς καθελκύσουμε καράβι γοργόδρομο,
καί κωπηλάτες ναῦτες ἄς συνάξουμε, γιά νά μηνύσουν τάχιστα
σέ κείνους, γρήγορα νά γυρίσουν πίσω στήν πατρίδα.»

Δέν εἶχε ἀποσώσει κεῖνος τόν λόγο του, ὅταν στρίβοντας νά κοιτάξει
ὁ Ἀμφίνομος εἶδε μές στό πολύβαθο λιμάνι τό καράβι, καί τούς ἄντρες
νά κατεβάζουν τά πανιά, καί νά 'χουν πιάσει τά κουπιά νά προσαράξουν.
Γέλασε τότε ἀπό καρδιᾶς καί γυρνῶντας εἶπε στούς συντρόφους του:
«Μήνυμα πιά δέν χρειάζεται νά στείλουμε· νά 'τοι γυρίσαν.
Ἤ θεός κάποιος τούς τό μήνυσε, ἤ εἶδαν μέ τά μάτια τους
οἱ ἴδιοι νά παραπροσπερνάει τό καράβι τοῦ Τηλέμαχου,
ἀλλά νά τό φτάσουν δέν μπορέσαν.»

Αὐτά ὡς εἶπε, σηκωθήκαν καί κατεβήκαν ὅλοι στ' ἀκρογιάλι·
ἔσυραν παρευθύς τό μελανό πλεούμενο οἱ ναύτες στή στεριά,
καί οἱ πρόθυμοι σήκωσαν παραγιοί τ' ἅρματά τους.
Σύσσωμοι αὐτοί πῆγαν μετά στήν ἀγορά νά συσκεφτοῦνε,
μήν ἀφήνοντας νά πάρει μέρος κανείς ἄλλος, οὔτε νέος οὔτε γέρος.
Μιλῶντας τότε ὁ Ἀντίνοος, ὁ γιός τοῦ Εὐπείθη, τούς εἶπε:
«Τί ἀτυχία! πῶς γλύτωσαν τόν ἄντρα τοῦτο οἱ θεοί ἀπό τόν ὄλεθρο!
Ὁλημερίς ἡ μιά βάρδια μετά τήν ἄλλη οἱ σκοποί βιγλίζανε,
στίς ἀνεμόδαρτες βουνοκορφές πάνω στημένοι·
καί μέ τήν δύση τοῦ ἥλιου οὐδέποτε περάσαμε μιά νύχτα στή στεριά,
ἀλλά μέσα στό πέλαγος μ' ἕνα γοργόδρομο καράβι ἀρμενίζοντας
προσμέναμε τήν χαραυγή, ἐνέδρα θανάτου ἔχοντας στήσει στόν Τηλέμαχο.
Κάποιος θεός ὅμως τόν φύλαξε καί γύρισε σῶος στήν πατρίδα.
Μά δέν πρέπει νά μᾶς ξεφύγει, θάνατο πικρό ἄς σκεφτοῦμε
πῶς θά βρεῖ ἐδῶ καί τώρα ὁ Τηλέμαχος· γιατί δέν νομίζω,
ὅσο εἶναι τοῦτος ζωντανός, νά τελειώσουμε τοῦτο τό ἔργο.

Ἔξυπνος καί ἀποφασιστικός εἶναι μαθές τοῦ λόγου του,
καί μεῖς τήν ἀγάπη ἄλλο πιά δέν ἔχουμε τοῦ κόσμου.

Ἐμπρός ἐλᾶτε, πρίν συνάξει κεῖνος στήν ἀγορά τούς Ἀχαιούς·
γιατί δέν νομίζω πώς θ' ἀφήσει ἔτσι τό πρᾶγμα, ἀλλά θά ξεσπάσει
ἡ ὀργή του, σ' ὅλους μπροστά θά σηκωθεῖ καί θά φωνάξει
ἐνέδρα πώς τοῦ στήσαμε ἐμεῖς θανάτου ἀλλά μᾶς ξέφυγε.
Καί τ' ἄνομα ἔργα κεῖνοι ἀκούγοντας δέν θά μᾶς χαριστοῦν·
μή κακό κάποιο πράξουν νά μᾶς βλάψουν, μή μᾶς ἐξορίσουν
ἀπ' τήν χώρα μας καί σ' ἄλλων ξένη γῆ βρεθοῦμε.
Ἄς τόν προφτάσουμε ὅμως· ἤ μακριά ἀπό τήν πόλη στούς ἀγρούς
ἤ στόν δρόμο θά τόν πιάσουμε, δέν θά ξεφύγει.
Τό βιός του τότε καί τά κτήματά του μεῖς θά πάρουμε,
καί δίκαια θά τά μοιραστοῦμε μεταξύ μας, καί τό σπίτι πάλι
στήν μητέρα κείνου ἄς τό δώσουμε καί σ' ὅποιον τήν πάρει.
Ἄν πάλι ὁ λόγος αὐτός δέν σᾶς ἀρέσει,
ἀλλά προτιμᾶτε νά 'ναι ζωντανός τοῦ λόγου του
καί τήν πατρική περιουσία ὅλη ὁ ἴδιος νά κατέχει,
νά πάψουμε τότε νά μαζευόμαστε ἐδῶ μέσα,
νά πάψουμε νά τρῶμε ἀφειδώλευτα τά ἔμνοστα ἀγαθά του.
Ἀλλ' ἄς τήν γυρεύουμε, δῶρα τάζοντας, ὁ καθένας ἀπ' τό σπίτι του·
μπορεῖ ἐκείνη ἔπειτα νά πάρει γι ἄντρα αὐτόν πού πιό πολλά
θά τῆς χαρίσει καί πού τῆς ἔχει ἡ μοῖρα γράψει.»

Αὐτά 'πε, κι ὅλοι τότε βουβάθηκαν· ἄχνα δέν βγάναν.
Πῆρε τέλος τόν λόγο καί τούς μίλησε ὁ Ἀμφίνομος,
ὁ λαμπρός γιός τοῦ βασιλιά Νίσου, κι ἐγγονός τοῦ Ἀρήτη,
ὁ κορυφαῖος τῶν μνηστήρων ἀπ' τό καταπράσινο
πολύσταρο Δουλίχι· ἕνας γνωστικός καί φρόνιμος ἄντρας
πού τά λόγια του ἀρέσαν πάντα πάρα πολύ στήν Πηνελόπη.
Καλόβουλος αὐτός πῆρε τόν λόγο καί τούς εἶπε:
«Φίλοι, ἐγώ δέν θά 'θελα νά σκοτώσουμε τόν Τηλέμαχο·
εἶναι στ' ἀλήθεια φριχτό, βασιλικό νά χύνεται αἷμα·
ἀλλά ποιό εἶναι τό θέλημα τῶν θεῶν πρῶτα ἄς μάθουμε.
Ἄν εἶναι προτρεπτικοί οἱ χρησμοί τοῦ μεγαλοδύναμου Δία,
θά γίνω ὁ ἴδιος αὐτουργός καί θά παρακινήσω κι ὅλους τούς ἄλλους·
ἄν ὅμως ἀποτρέπουν ἀπ' τήν πράξη οἱ θεοί, προτείνω νά πάψουμε.»

Αὐτά 'πε ὁ Ἀμφίνομος καί ἐπιδοκίμασαν κεῖνοι τά λόγια του·
σηκώθηκαν παρευθύς καί κίνησαν γιά τό παλάτι τοῦ Ὀδυσσέα,
κι ἐκεῖ σάν ἦρθαν σ' ἀστραφτερούς στρογγυλοκάθησαν θρόνους.

Ἄλλα ἔβαλε τότε στόν νοῦ της ἡ φρόνιμη καί γνωστική Πηνελόπη,
νά καταγγείλει ἀνοιχτά τήν ἀχαλίνωτη ξιππασιά τῶν μνηστήρων.
Εἶχε ἀκούσει πώς κλώθουν τόν χαλασμό μές στό παλάτι τοῦ παιδιοῦ της·
ὁ κήρυκας τῆς τό εἶπε ὁ Μέδοντας πού εἶχε μάθει τίς βουλές τους.
Κίνησε λοιπόν νά πάει στ' ἀρχονταρίκι μέ συνοδεία τίς βάγιες της.
Κι ὅταν ἀντάμωσε τούς μνηστῆρες ἡ τρισεύγενη γυναῖκα,
στό στύλο πλάϊ στάθηκε τῆς στέρεα τεχνουργημένης στέγης,
μέ τά λαμπρά μαγνάδια νά ἰσκιώνουν τά μαγουλά της,
κι ἐπέπληττε καί κατηγοροῦσε τόν Ἀντίνοο κράζοντας:
«Ἀντίνοε, ξιππασμένε, ραδιοῦργε, κι ἔχει νά λέει ὁ κόσμος
στήν Ἰθάκη ἄριστος μέσα στούς συνομήλικους πώς εἶσαι
στά λόγια καί στή γνώμη· ἀλλ' ὄχι διόλου τέτοιος δέν εἶσαι.
Δαιμονισμένε, τόν θάνατο, τήν ἐξόντωση τοῦ Τηλεμάχου
γιατί κλώθεις, κι οὔτε τούς ἱκέτες λογαριάζεις πού ὁ ἴδιος ὁ Δίας
εἰσακούει; εἶναι ἀνόσιο νά κλώθει τό κακό ὁ ἕνας τ' ἄλλου.
Ἤ μήπως δέν ξέρεις πώς κατέφυγε ἐδῶ ἱκέτης ὁ πατέρας σου,
ἀπό τήν ὀργή τοῦ λαοῦ γιά νά γλυτώσει; εἶχαν πράγματι ἐξοργιστεῖ
πολύ μαζί του,γιατί μέ μιά συμμορία ληστῶν ἀπό τήν Τάφο
ἔβλαψε τούς Θεσπρωτούς, πού ἦταν ὅμως συμμαχοί μας.
Ἤθελαν λοιπόν νά τόν σκοτώσουν καί νά τοῦ ρημάξουν τήν καρδιά,
κι ἀκόμη τά πλούτη ὅλα νά τοῦ καταφᾶνε καί τό βιός του·
ἀλλά τούς ἐμπόδισε καί τούς συγκράτησε ὁ Ὀδυσσέας, ὅσο κι ἄν μανιάζαν.
Αὐτοῦ τό σπίτι τώρα ἄτιμα λυμαίνεσαι, καί τήν γυναῖκα του γυρεύεις,
καί τό παιδί του θανατώνεις, καί μένα ὅσο δέν παίρνει μέ συγχύζεις.
Ἀλλά νά πάψεις σέ προστάζω καί νά συμμαζέψεις καί τούς ἄλλους.»

Ἀνέλαβε ὁ Εὐρύμαχος, ὁ γιός τοῦ Πόλυβου, νά τήν κατευνάσει:
«Θυγατέρα τοῦ Ἰκάριου, φρόνιμη καί γνωστική Πηνελόπη,
θάρρος· μ' αὐτές τίς ἔγνοιες μή σκοτίζεις σύ τόν νοῦ σου.
Δέν βρίσκεται, δέν θά βρεθεῖ, δέν θά ὑπάρξει αὐτός ὁ ἄντρας
πού χέρι ἐπίβουλο πάνω στόν γιό σου τόν Τηλέμαχο θ' ἁπλώσει,
ὅσο θά 'μαι ζωντανός ἐγώ κι ὅσο τό φῶς στή γῆ θά βλέπω.
Δηλώνω πάντως ξεκάθαρα, καί θά συντελεστεῖ ὅ,τι πῶ·
παρευθύς τό μαῦρο αἷμα τοῦ ἐπίβουλου τό δόρυ μου θά περιλούσει.
Γιατί πολλές φορές καί μένα ὁ καστροπολεμίτης Ὀδυσσέας
μέ κάθισε στά γόνατά του καί μέ φίλεψε, κρέας ψητό στά χέρια
καί κόκκινο κρασί στά χείλη δίνοντάς μου.
Γι αὐτό μοῦ εἶναι φίλτατος πολύ ὅσο κανείς ἄλλος ὁ Τηλέμαχος,
καί θάνατο ἀπ' τούς μνηστῆρες θά τοῦ 'λεγα νά μή φοβᾶται·
ὅ,τι εἶναι ὅμως ἀπό θεοῦ δέν γίνεται νά τ' ἀποτρέψεις.»

Ψεύτικα λόγια καί μεγάλα, ἀφοῦ ἔκλωθε ὁ ἴδιος τόν χαλασμό του.
Στό ὑπερῶο στήν ἡλιόφωτη κάμαρα ἀνέβηκε τότε κείνη,
κι ἔκλαιγε τόν Ὀδυσσέα, τόν ἄντρα της, ὥσπου ὕπνος γλυκός
βάρυνε μέ τήν χάρη τῆς γλαυκομάτας Ἀθηνᾶς τά βλέφαρα της.

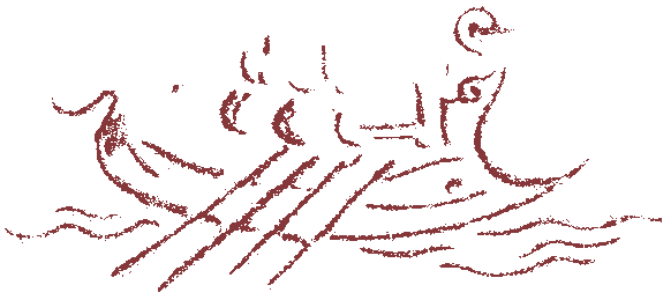
Κατά τό βράδυ γύρισε ὁ θεϊκός χοιροβοσκός κι ἀντάμωσε
τόν Ὀδυσσέα καί τόν γιό του· εἶχαν σφάξει ἕνα χοῖρο
αὐτοί ἐνιαύσιο κι ἑτοιμάζαν μέ σπουδή τό δεῖπνο.
Ἤδη ὅμως ἡ Ἀθηνᾶ πλησιάζοντας εἶχε κρούσει μέ τό ραβδί της
τόν Ὀδυσσέα, τόν γιό τοῦ Λαέρτη, καί τόν μεταμόρφωσε πάλι
σ' ἕναν ἄθλια σκουτιά ντυμένον γέροντα·
γιά νά μή τόν γνωρίσει βλέποντας τον ὁ χοιροβοσκός
καί τρέξει στή φρόνιμη νά τό ἀναγγείλει Πηνελόπη,
μή μπορῶντας κρυφό νά τό κρατήσει.

Μιλῶντας τότε πρῶτος ὁ Τηλέμαχος τοῦ εἶπε:
«Ἦλθες λοιπόν, καλέ μου Εὔμαιε!
Τί νέα μᾶς φέρνεις ἀπ' τήν πόλη; γύρισαν ἤδη ἀπ' τήν ἐνέδρα
οἱ περήφανοι μνηστῆρες, ἤ παραμονεύουνε ἀκόμη νά γυρίσω πίσω;»

Καί τότε σύ, Εὔμαιε χοιροβοσκέ, τοῦ ἀποκρίθηκες:
«Δέν εἶχα τόν νοῦ μου ἐγώ, κατεβαίνοντας στήν πόλη,
τοῦτα νά ρωτῶ καί νά ξετάζω· μιάν ἔγνοια εἶχα μόνον,
ν' ἀναγγείλω τά νέα καί νά γυρίσω πάλι ἐδῶ μιά ὥρα ἀρχήτερα.
Στό δρόμο ἕνας μαντατοφόρος ἀπ' τούς συντρόφους σου μ' ἀντάμωσε
ταχύς, ὁ κήρυκας, πού πρόφτασε κι εἶπε στή μάνα σου πώς ἦλθες.
Μά εἶναι καί κάτι ἄλλο πού ξέρω, ἀφοῦ τό εἶδα μέ τά μάτια μου.
Ἐπιστρέφοντας διάβαινα ἤδη πάνω ἀπ' τήν πόλη, ἐκεῖ πού εἶναι
ὁ λόφος τοῦ Ἑρμῆ, ὅταν εἶδα νά καταπλέει στό λιμάνι μας
ἕνα γοργόδρομο καράβι· ἕνα τσοῦρμο ἄντρες ἦταν μέσα,
κι ἦταν γεμάτο ἀσπίδες καί δίμυτα κοντάρια πλῆθος.
Φαντάστηκα πώς εἶναι τοῦ λόγου τους, σίγουρος ὅμως δέν εἶμαι.»

Τοῦτ' ἀκούγοντας ὁ γενναῖος Τηλέμαχος γύρισε καί κοίταξε
τόν πατέρα του, κρυφά ἀπ' τόν χοιροβοσκό, χαμογελῶντας.

Ἔχοντας πιά τελειώσει ὅλες τίς ἑτοιμασίες γιά τό δεῖπνο,
στρωθῆκαν ὅλοι μαζί τό πλούσιο τραπέζι ν' ἀπολαύσουν.
Κι ἀφοῦ φαΐ, πιοτό, χορτάσαν κι εὐφρανθῆκαν, πλάγιασαν
νά κοιμηθοῦν καί τό εὐπρόσδεκτο χαρήκαν δῶρο τοῦ ὕπνου.

Ο Οδυσσέας στήν πόλη

Πρόβαινε ροδοδάχτυλη ἡ Αὐγή στόν οὐρανό,
κι ὁ ἀκριβογιός τοῦ θεϊκοῦ Ὀδυσσέα, ὁ Τηλέμαχος,
ἑτοιμαζόταν μέ σπουδή ν' ἀναχωρήσει γιά τήν πόλη.
Φόρεσε τά ὄμορφα σάνδαλά του,
ἄδραξε τό στιβαρό, στή χούφτα του ἁρμοστό κοντάρι,
κι εἶπε κινώντας στόν χοιροβοσκό:
«Πατερούλη, ἐγώ φεύγω, πηγαίνω στή πόλη γιά νά μέ δεῖ
ἡ μάνα μου· θαρρῶ μαθές πώς δέν θά πάψει νά κλαίει,
νά θρηνεῖ καί νά ὀδύρεται, ποτάμι δάκρυα νά χύνει,
πρίν νά μέ δεῖ στητό μπροστά της. Κι ἀπό σένα ἄκου τί θέλω:
Τόν δύσμοιρο νά φέρεις ξένο στή πόλη, ἐκεῖ γιά νά ζητιανέψει
τήν τροφή του· ὅλο καί κάποιος θά θελήσει νά τοῦ δώσει
ἕνα κομμάτι ψωμί, ἕνα ποτήρι.
Ἐγώ πάντως δέν μπορῶ ὅλους τούς ταλαίπωρους νά φορτωθῶ
τοῦ κόσμου, ἔχοντας κι ὁ ἴδιος τά βάσανά μου.
Ἄν τώρα χολωθεῖ βαρειά μέ τοῦτα ὁ ξένος, τόσο τό χειρότερο
γι αὐτόν· νά μιλῶ καί νά λέω τήν ἀλήθεια μένα μ' ἀρέσει.»

Παρεμβαίνοντας ὁ πολύβουλος Ὀδυσσέας τοῦ εἶπε:
«Δέν ἐπιθυμῶ οὔτε κι ἐγώ, παλληκάρι, νά κλειστῶ ἐδῶ πέρα·
εἶναι καλύτερο για ἕνα ζητιάνο στή πόλη μέσα παρά στούς ἀγρούς
νά ζητιανεύει τήν τροφή του· ἐκεῖ κάποιος θά θελήσει νά μοῦ δώσει.
Ἄλλωστε δέν εἶναι πιά τῆς ἡλικίας μου νά μένω στά μαντριά,
τό παιδί γιά ὅλα τά θελήματα νά ’μαι τοῦ ἐπιστάτη.
Λοιπόν πήγαινε· καί μένα θά μέ φέρει αὐτός ὁ ἄντρας πού προστάζεις,
ἀφοῦ πρῶτα ζεσταθῶ στή φωτιά καί γλυκάνει λίγο ἡ μέρα.
Τρισάθλια εἶναι μαθές τά σκουτιά πού φορῶ καί φοβᾶμαι
ἡ πάχνη ἡ πρωϊνή μή μέ ξεκάνει· κι εἶναι, λέτε, μακριά τό ἄστυ.»

Αὐτά ’πε, κι ὁ Τηλέμαχος διέσχισε τό μαντρί καί βγῆκε
μέ βῆμα γοργό, κακά κλώθοντας γιά τούς μνηστῆρες.
Κι ὅταν πιά ὁδοιπορῶντας στό καλόχτιστο ἔφτασε παλάτι,
ἔστησε σέ μιά ψηλή κολώνα παραστάτη τό κοντάρι του,
καί διαβαίνοντας τό πέτρινο κατώφλι μπῆκε μέσα.
Πρώτη ἀπ’ ὅλους τόν εἶδε ἡ παραμάνα, ἡ Εὐρύκλεια,
μέ προβειές καθώς ἔστρωνε τούς ὄμορφα σκαλισμένους θρόνους,
κι ἔτρεξε μέ δάκρυα στά μάτια κοντά του· σμάρι συνάχτηκαν
κι οἱ ἄλλες δοῦλες τοῦ καρτερόψυχου Ὀδυσσέα ὀλόγυρά του,
καί τόν καλωσορίζαν, τήν κεφαλή, τούς ὤμους του καταφιλῶντας.

Ἴδια ἡ Ἄρτεμις ἤ ἡ χρυσή λές κι ἦταν Ἀφροδίτη,
ἡ φρόνιμη μάνα τοῦ Τηλέμαχου, ἡ Πηνελόπη,
ἄφησε τήν κάμαρά της κι ἦλθε, καί τά λευκά της χέρια
ἁπλώνοντας ἀγκάλιασε μέ δάκρυα στά μάτια τό παιδί της,
τήν κεφαλή, τά δυό ὄμορφα μάτια του, φιλῶντας·
κι ὁλοφυρόμενη τοῦ λαλοῦσε καί τοῦ ’λεγε:
«Ἦλθες, Τηλέμαχε, ἦλθες γλυκύτατό μου φῶς!
Κι ἐγώ ἔλεγα πώς δέν θά σέ δοῦνε πιά τά μάτια μου,
ἀφότου σάλπαρες μέ τό καράβι, κρυφά κι ἀθέλητά μου,
γιά τήν Πύλο, νέα τοῦ ἀκριβοῦ πατέρα σου ν’ ἀκούσεις.
Μά ἔλα, τί εἶδαν τά μάτια σου καταλεπτῶς ἱστόρησέ μου.»

Τῆς ἀποκρίθηκε τότε ὁ συνετός Τηλέμαχος:
«Μή, τόν θρῆνο μή μ’ ἀνάβεις, μάνα μου, καί μή μοῦ ξεσηκώνεις
τήν καρδιά στά στήθια, τόν βίαιο θάνατο μόλις ἔχοντας ξεφύγει.
Ἀλλ’ ἀφοῦ νιφτεῖς καί δροσιστεῖς καί καθαρά σκουτιά φορέσεις,
στ’ ἀνώϊ μαζί μέ τίς παρακόρες σου σάν ἀνεβεῖς,
εὐχαριστήριες θυσίες τάξε νά προσφέρεις σ’ ὅλους τούς θεούς,

ἄν ποτε ὁ Δίας τῆς ἀνταπόδοσης τά ἔργα συντελέσει.
Ἀλλ' ἐγώ στήν ἀγορά τῶν συνελεύσεων θά πάω, νά φέρω ἐδῶ
τόν ξένο, στό ταξίδι τοῦ γυρισμοῦ ἀπό κεῖ ἐδῶ ἀκόλουθό μας.
Τόν ἔστειλα πιό πρίν στόν Πείραιο μαζί μέ τούς ἰσόθεους
συντρόφους μου καί τοῦ παράγγειλα νά τόν φιλοξενήσει
στό σπίτι του καί νά τόν τιμήσει ὅπως ἁρμόζει, ὥσπου νά 'ρθω.»
Ἔτσι τῆς μίλησε καί δέν πῆγαν κατ' ἀνέμου τά λόγια του.
Κι αὐτή κατάδροση, κατακάθαρα σκουτιά ντυμένη,
ἔταζε σ' ὅλους τούς θεούς εὐχαριστήριες θυσίες νά προσφέρει,
ἄν ποτέ ὁ Δίας τῆς ἀνταπόδοσης τά ἔργα συντελέσει.

Χωρίς νά χάσει καιρό πιά ὁ Τηλέμαχος διέσχισε τά μέγαρο
καί βγῆκε, δόρυ κρατῶντας· τόν συνοδεύαν δυό γοργόποδοι σκύλοι.
Θεσπέσια τοῦ περιέχυνε χάρη κι ὀμορφιά ἡ Ἀθηνᾶ,
καί τόν καμάρωνε ὁ κόσμος ὅλος θωρῶντας τον νά προβαίνει.
Σμάρι συνάχτηκαν γύρω του οἱ ἀγέρωχοι μνηστῆρες,
γλυκόλογα τό στόμα τους γεμάτο, κακά στό νοῦ τους βυσσοδομῶντας.
Αὐτός ὅμως ἀπέφυγε νά συναγελαστεῖ μ' ὅλο αὐτό τό πλῆθος
καί πῆγε νά καθήσει ἐκεῖ ὅπου καθόνταν οἱ παληοί φίλοι
τοῦ πατέρα του, ὁ Μέντορας κι ὁ Ἄντιφος κι ὁ Ἁλιθέρσης·
καί κεῖνοι τό κάθε τί ρωτοῦσαν γιά νά μάθουν.
Πάνω στήν ὥρα ἦλθε κι ὁ Πείραιος, ξακουστός κονταρομάχος,
ὁδηγῶντας τόν ξένο στήν ἀγορά μές ἀπ' τήν πόλη·
κι ὁΤηλέμαχος δέν ἄργησε νά βρεθεῖ κοντά στόν ξένο του.
Μιλῶντας τότε πρῶτος ὁ Πείραιος τοῦ εἶπε:
«Τηλέμαχε, ὅσο πιό γρήγορα στεῖλε τίς δοῦλες στό σπίτι μου,
νά σοῦ ἀποστείλω τά δῶρα, αὐτά πού σοῦ 'δωσε ὁ Μενέλαος.»

Ἀνταπαντῶντας τότε ὁ συνετός Τηλέμαχος τοῦ εἶπε:
«Πείραιε, ποιά θά 'ναι ἡ ἔκβαση τῶν πραγμάτων δέν ξέρουμε.
Μπορεῖ οἱ ἀγέρωχοι μνηστῆρες νά μέ σκοτώσουν ὕπουλα
στ' ἀρχοντικό μου, κι ὅλο τό βιός νά μοιραστοῦν τοῦ πατέρα μου·
θέλω τότε σύ νά τά 'χεις καί νά τά χαίρεσαι κι ὄχι τοῦ λόγου τους.
Μπορεῖ πάλι νά καταφέρω ἐγώ νά τούς στείλω στόν Ἅδη·
θά 'ναι τότε χαρά μου στό σπίτι μου χαίροντας σύ νά τά φέρεις.»

Τελειώνοντας, τόν ταλαιπωρημένο ὁδήγησε ξένο στό παλάτι.
Κι ὅταν ὁδοιπορῶντας στό μεγαλόπρεπο φτάσαν ἀρχοντικό του,
ἀπόθεσαν στ' ἀνάκλιντρα πάνω καί στούς θρόνους τίς χλαῖνες τους,
καί στ' ἀστραφτερά μπῆκαν λουτρά μετά νά λουστοῦνε.

Κι ἀφοῦ τούς ἔλουσαν καί μέ μῦρο τούς ἄλειψαν λάδι οἱ δοῦλες,
χνουδωτές φορέσαν χλαμύδες καί ὡραίους χιτῶνες,
καί βγαίνοντας ἀπ' τά λουτρά στ' ἀνάκλιτρα πήρανε θέσεις.
Νερό καθάριο γιά τά χέρια ἔφερε μετά μιά παρακόρη
σ' ὄμορφο σταμνί χρυσό, καί πάνω ἀπό λεγένι τό 'χυνε ἀσημένιο
νά νιφτοῦνε· κι ἀστραφτερό τραπέζι ἄπλωσε μπροστά τους.
Ψωμί κι ἄλλα ἐδέσματα πολλά ἔφερε τότε καί παρέθεσε
ἡ σεβάσμια οἰκονόμος, ἀπ' τά ὑπάρχοντα νά τούς φιλέψει.
Ἀντίκρυ πλάϊ σέ μιά κολώνα τοῦ μεγάρου, σ' ἀνάκλιντρο
ἀναγερμένη, καθόταν ἡ μάνα τοῦ Τηλέμαχου κι ἔγνεθε
λεπτό νῆμα στό ρόκα της, τ' ἀδράχτι στριφογυρνῶντας.
Κι αὐτοί στά ἕτοιμα μπροστά τους φαγητά τά χέρια ἁπλώναν.

Κι ὅταν πιά φάγαν κι ἤπιαν καί χόρτασε κι εὐφράνθηκε ἡ ψυχή τους,
πῆρε τότε πρώτη τόν λόγο ἡ φρόνιμη Πηνελόπη κι εἶπε:
«Τηλέμαχε, ἐγώ θ' ἀνέβω στή καμαρά μου στ' ἀνώϊ
νά πλαγιάσω στήν κλίνη, πολυστέναχτη πού 'χει γίνει γιά μένα,
μέ τά δακρυά μου πάντα μουσκεμένη, ἀφότου ἔφυγε ὁ Ὀδυσσέας
στή Τροία μαζί μέ τούς Ἀτρεΐδες γιά νά πάει.
Μά σύ δέν ἔστερξες πρίν ἔλθουν οἱ ἀγέρωχοι μνηστῆρες στό παλάτι,
γιά τόν νόστο τοῦ πατέρα σου νά μιλήσεις νά πεῖς, κάτι ἄν ἄκουσες.»

Τῆς ἀποκρίθηκε τότε ὁ συνετός Τηλέμαχος:
«Θά σοῦ πῶ λοιπόν, μάνα, ἐγώ καταλεπτῶς τήν ἀλήθεια.
Φύγαμε νά πᾶμε στήν Πύλο, στόν Νέστορα, τόν βασιλιά·
καί κεῖνος μέ ὑποδέχτηκε ἐγκάρδια στό ψηλό του παλάτι,
μέ τέτοια στοργή καί ἀγάπη, σάν πῶς πατέρας τόν γιό του
πού μόλις γύρισε, μετά ἀπό χρόνια, ἀπό τά ξένα· ἔτσι ἐγκάρδια
καί κεῖνος μέ φρόντιζε μαζί μέ τούς περίλαμπρους γιούς του.
Γιά τόν καρτερικό ὅμως Ὀδυσσέα ὁμολογοῦσε πώς δέν ἄκουσε
τίποτε κι ἀπό κανέναν ἀπ' τούς θνητούς πάνω στή γῆ,
οὔτε ἄν ζεῖ οὔτε ἄν ἔχει πεθάνει·
ἀλλά μέ καλοδουλεμένο μ' ἔστειλε ἀμάξι ἱππήλατο
στό γιό τοῦ Ἀτρέα, πολέμαρχο ξακουστό, τόν Μενέλαο.
Ἐκεῖ τήν Ἀργείτισσα εἶδα Ἑλένη, πού ἐξ αἰτίας της
Ἀχαιοί καί Τρῶες ἀπό βουλή τῶν θεῶν δεινοπαθήσαν.
Βροντερόφωνος ἄντρας κι οἰκοδεσπότης φιλόξενος ὁ Μενέλαος
ἀμέσως μετά τά πρῶτα καλωσορίσματα μέ ρωτοῦσε,
ποιά χρεία στήν ἱερή γῆ τῶν Λακεδαιμονίων μέ εἶχε φέρει·

κι ἐγώ τοῦ ἱστόρησα τότε μέ κάθε εἰλικρίνεια τά πάντα.

Ἀπαντῶντας τότε κεῖνος στά λόγια μου ἀνέκραξε κι εἶπε:
«Ὤ, τούς ἄτιμους, τούς ξεδιάντροπους ἄντρες, σέ ποιοῦ λιοντόκαρδου
ἄνδρα θέλαν ν' ἀνέβουν τήν κλίνη, τοῦ λόγου τους ἄναντροι ὄντας.
Πῶς στά λημέρια ἀνήμερου λιόντα λαφίνα ἀνύποπτη,
τά νιογέννητα ἀφοῦ κοιμίσει βυζαχταρούδια λαφόπουλα,
τά κορφοβούνια καί τά χλοερά λαγκάδια ξετρέχει βοσκολογῶντας,
κι ἐπιστρέφοντας ἔπειτα τό θερίο βαρύ στή μονιά του,
μέ θάνατο ἐξοντώνει φριχτό τά μικρά καί τή μάνα·
ἔτσι μέ θάνατο ὅμοια φριχτό θά ἐξοντώσει καί κείνους ὁ Ὀδυσσέας.
Ἄμποτε, Δία πατέρα καί Ἀθηνᾶ καί Ἀπόλλωνα,
τέτοιος ὄντας νά 'ρχόταν ὅπως ἦταν τότε στήν ὄμορφη Λέσβο
πού σηκώθηκε νά παλαίψει μέ τόν Φιλομηλείδη θιγμένος,
καί τόν βρόντηξε καταγῆς, καί τόν εἶχαν οἱ Ἀχαιοί ὅλοι ἀποθεώσει·
τέτοιος ὄντας νά 'ρχόταν μέ τούς μνηστῆρες ὁ Ὀδυσσέας νά σμίξει·
βραχύς ὁ βίος κι ὁ γάμος πικρός θά γινόταν τότε γιά ὅλους.
Κι ὅσο γι αὐτά πού προσπέφτοντας μέ ρωτᾶς, ἀπερίφραστα,
μέ εἰλικρίνεια καί χωρίς ὑπεκφυγές ἄλλα δέν θά σοῦ πῶ
παρ' αὐτά πού μοῦ εἶπε, ἀλάθητος, ὁ Θαλάσσιος Γέροντας,
χωρίς οὔτε ἕνα λόγο νά παραλλάξω οὔτε καί νά σοῦ κρύψω.
Πολυπικραμένο, λέει, τόν εἶδε κεῖνος σ' ἕνα νησί,
στῆς νεράϊδας Καλυψοῦς τά κρουσταλλένια παλάτια,
ἀπ' ἀνάγκη κρατούμενό της,
ἀφοῦ δέν μπορεῖ στήν πατρική του γῆ νά γυρίσει·
οὔτε κωπήλατα καράβια ἔχει μαθές οὔτε συντρόφους
στή πλατειά πάνω ράχη νά τόν ταξιδέψουν τῆς θάλασσας.»

Αὐτά ὁ Μενέλαος, ὁ ξακουστός κονταρομάχος, γιός τοῦ Ἀτρέα·
κι ἐγώ, μετά τό τέλος τῆς ἀποστολῆς μου, τοῦ γυρισμοῦ πῆρα
τήν στράτα. Οἱ ἀθάνατοι θεοί κι ὁ οὔριος ἄνεμος πού ἐκεῖνοι
μοῦ στεῖλαν, γοργά στήν πατράδα μου σῶο μέ φέραν.»

Αὐτά τοῦ λόγου του, κι ἀναστάτωσε βαθειά τήν ψυχή της.
Πῆρε τότε τόν λόγο ὁ θεόμορφος Θεοκλύμενος κι εἶπε:
«Τοῦ Ὀδυσσέα, τοῦ γιοῦ τοῦ Λαέρτη, γυναῖκα σεβάσμια,
πῶς ἀκριβῶς ἔχουν τά πράγματα αὐτός στ' ἀλήθεια δέν ξέρει.
Ἄκου λοιπόν μέ προσοχή τά λόγια μου, τί ἀλάθευτα ἐγώ
γιά χάρη σου θά προφητέψω, χωρίς τίποτε νά σ' ἀποκρύψω.
Μάρτυράς μου ὁ Δίας πρῶτα ἀπ' τούς θεούς, καί τό στρωμένο

τοῦτο τραπέζι, καί ἡ ἐστία τοῦ ἄμεμπτου Ὀδυσσέα ὅπου φτάνω,
πώς εἶναι ἤδη στήν πατρική του γῆ στ' ἀλήθεια ὁ Ὀδυσσέας,
κατασκοπεύοντας τ' ἄνομα ἔργα πού γίνονται ἐδῶ γιά νά μάθει,
καί χαλασμό γιά τούς μνηστῆρες ὅλους κλώθει ὁ νοῦς του.
Τέτοιο σημάδι ἀνέγνωσα στ' ὄρνιο πού εἶδα ἐγώ στό καλοκούβερτο
καθισμένος καράβι, καί τό φανέρωσα φωναχτά στόν Τηλέμαχο.»

Τοῦ εἶπε τότε ἡ γνωστική καί φρόνιμη Πηνελόπη:
«Ἄμποτε, ξένε, νά βγεῖ ἀληθινός τοῦτος ὁ λόγος σου!
Θά δεῖς τότε τί ἀγάπη καί τί δῶρα πολλά ἀπό μένα θά ἔχεις,
ὥστε ὅποιος σέ συναντᾶ νά σέ μακαρίζει.»

Αὐτά κι αὐτά συναμεταξύ τους κεῖνοι τότε ἀγόρευαν·
καί οἱ μνηστῆρες στό παλάτι μπροστά τοῦ Ὀδυσσέα
μέ τερπνά ἀθλήματα, δισκοβολία κι ἀκοντισμό, διασκεδάζαν,
στό στρωτό στῖβο, ὅπως καί πρίν, ἀψηφῶντας τούς πάντες.
Ἀλλ' ὅταν σήμανε ἡ ὥρα τοῦ δείπνου καί καταφτάναν ἀπό παντοῦ
ἀπ' τούς ἀγρούς τά ζωντανά, οἱ ἴδιοι πάντα δοῦλοι πού φέρναν,
τούς εἶπε τότε πιά ὁ Μέδοντας, ὁ κήρυκας πού ἦταν κατ' ἐξοχήν
τῆς ἀρεσκιᾶς τους καί τούς παράστεκε στά φαγοπότια:
«Λεβεντονιοί, τώρα πού μέ τά τερπνά χαρήκατε ὅλοι ἀθλήματα,
ἐλᾶτε κοπιᾶστε στό παλάτι νά ἑτοιμάσουμε τό δεῖπνο·
ἄλλωστε δέν εἶναι ἄσχημο στήν ὥρα του κανείς νά γευματίζει.»

Αὐτά 'πε κι ἀνταποκρίθηκαν πρόθυμα στό καλεσμά του.
Κι ὅταν συνάχτηκαν ὅλοι στό μεγαλόπρεπο παλάτι,
ἀπόθεσαν στούς θρόνους καί στ' ἀνάκλιντρα τίς χλαῖνες,
καί πῆραν νά σφάζουν τροφαντούς κριούς κι ὀλόπαχες γίδες,
καί χοίρους σιτευτούς καί μιά ἀγελαία σφάξαν δαμάλα,
πλούσιο ἑτοιμάζοντας ἔτσι συμπόσιο.

Τήν ἴδια ὥρα ὁ ἄξιος χοιροβοσκός κι ὁ Ὀδυσσέας,
σπεύδαν ν' ἀφήσουν πιά τόν ἀγρό νά πᾶνε στή πόλη.
Μιλώντας ὁ χοιροβοσκός, τῶν παραγιῶν ὁ ἐπιστάτης, εἶπε:
«Ξένε, εἶναι πού θέλεις τόσο πολύ νά κατεβεῖς σήμερα κιόλας
στήν πόλη, ὅπως πρόσταξε ὁ ἀφέντης μου,
ἀλλοιῶς φύλακας στό μαντρί ἐδῶ θά ἤθελα ἐγώ νά μείνεις.
Ἀλλά τόν σέβομαι καί τόν φοβᾶμαι μή ξοργιστεῖ μετέπειτα
καί μέ μαλώσει· κι εἶναι βαρειά τά ξεσπάσματα τῶν ἀφεντάδων.
Ἐμπρός λοιπόν πᾶμε· ἔχει πολύ προχωρήσει ἤδη ἡ μέρα,

σέ λίγο θά σουρουπώσει καί θά ’ναι γιά σένα παγερό τό βράδυ.»

Τοῦ ἀποκρίθηκε τότε ὁ πολύβουλος Ὀδυσσέας:
«Σέ καταλαβαίνω, σέ νοιώθω· σέ κάποιον πού νογάει μιλᾶς.
Ἐμπρός πᾶμε· καί γίνε σύ ὁδηγητής μου σ’ ὅλο τό δρόμο.
Δός μου κι ἕνα ραβδί νά στηρίζομαι, ἄν ἔχεις κάποιο ρόπαλο
κομμένο, ἀφοῦ ὅπως λέτε εἶναι κακοτράχαλος ὁ δρόμος.»

Αὐτά, κι ἕνα ἄθλιο πῆρε στή πλάτη του σακκούλι, τρύπες γεμάτο,
μ’ ἕνα στριφτό σκοινί ἀπ’ τούς ὤμους κρεμασμένο.
Κι ὁ Εὔμαιος τοῦ ’δωσε ἕνα ραβδί, ὅπως τό ’θελε ἡ καρδιά του.
Πῆραν δρόμο οἱ δυό τους, κι ἔμειναν πίσω οἱ σκύλοι κι οἱ βοσκοί
οἱ παραγιοί, τό μαντρί γιά νά φυλᾶνε.
Μ’ ἕνα τρισάθλιο ζητιάνο ἀπαράλλαχτον ὁδηγοῦσε ὁ χοιροβοσκός
στήν πόλη τόν βασιλιά του, ἕναν γέροντα πού στηριζόταν στό ραβδί,
κι ἄθλια τυλίγαν σκουτιά τό κορμί του.

Ἀλλ’ ὅταν ὁδοιπορῶντας στήν κακοτράχαλη στράτα
πλησιάζαν στήν πόλη, σέ μιά μαρμαρένια πέζεψαν κρήνη
καλλίρροη, ἀπ’ ὅπου παίρναν νερό οἱ πολίτες.
Τήν εἶχε χτίσει ὁ Ἰθακος κι ὁ Νήριτος κι ὁ Πολύκτορας.
Ὁλόγυρα ἕνα ἄλσος τήν περίζωνε νερόχαρες λεῦκες,
κι ἔτρεχε κρύο νερό πέφτοντας ἀπό ψηλά, ἀπό βράχο.
Ἀφιερωμένος στίς Νύμφες στεφάνωνε τήν κρήνη ἕνας βωμός,
ὅπου ἔκαναν οἱ διαβάτες ὅλοι τίς προσφορές τους.
Ἐκεῖ τούς συνάντησε ὁ γιός τοῦ Δόλιου, ὁ Μελάνθιος,
μαζί μέ δυό ἄλλους γιδοβοσκούς καταπόδι του·
ἔφερνε γίδες τίς πιό διαλεχτές μές στά κοπάδια του,
δεῖπνο γιά τούς μνηστῆρες.
Μόλις τούς εἶδε τούς περίλαβε βαρειές ξεστομίζοντας βρισιές
ἀνάρμοστες, ξεσηκώντας ἔτσι τήν ὀργή τοῦ Ὀδυσσέα.
«Τώρα μάλιστα!» ἀνέκραξε «τό ἕνα κατακάθι ὁδηγεῖ τό ἄλλο
κατακάθι· ὅμοιος στόν ὅμοιο, ἔτσι κοντά ὁ θεός πάντα τούς φέρνει.
Ποῦ, μά ποῦ, τό πᾶς αὐτό τ’ ἀπόβρασμα, βρωμερέ χοιροβοσκέ,
αὐτόν τόν σιχαμένο διακονιάρη, τόν λιγδερό αὐτόν τσανακογλύφτη;
πού σέ πολλά κατώφλια θά σταθεῖ, στούς παραστάτες ξύνοντας τήν ράχη,
ξεροκόμματα ξητιανεύοντας, κι ὄχι σπαθιά οὔτε λεβέτια.
Δέν μοῦ τόν δίνεις, λέω, ἐμένα φύλακας νά γίνει στά μαντριά μου,
νά μοῦ σαρώνει τήν αὐλή, κλαρί νά μοῦ κουβαλάει γιά τά γίδια·
μπορεῖ τότε τυρόγαλο πίνοντας νά χοντραίναν τά μεριά του.

Ἀλλ’ ὅπως ἔχει κακομάθει στήν τεμπελιά, νά στρωθεῖ στή δουλειά
δέν θά θελήσει, ἀλλά στήν πόλη μέσα ζαρωμένος γυροφέρνοντας
προτιμᾶ νά ζητιανεύει, τήν ἄπατη κοιλιά του νά χορτάσει.
Ἀλλά σοῦ τό λέω, κι ὅ,τι πῶ θά συντελεστεῖ, νά τό ξέρεις:
Ἄν τυχόν στοῦ θεϊκοῦ Ὀδυσσέα ἔρθει τό παλάτι, πλῆθος σκαμνιά
κατά τήν κεφαλή ἀπ’ τίς παλάμες τῶν ἀντρῶν σφεντονισμένα
στό δῶμα ἐκεῖ, θά συντρίψουν τά πλευρά του.»

Τελειώνοντας τίνιαξε προσπερνῶντας μιά κλωτσιά στό ἰσχίον
τοῦ Ὀδυσσέα ὁ ἀσυλλόγιστος, ἀλλά δέν τόν τράνταξε
ἔξω νά τόν βγάλει ἀπ’ τήν στράτα, ἀλλ’ ἔμεινε ἐκεῖ ἀσάλευτος.
Πάλευε μέ τίς παρορμήσεις του ὁ Ὀδυσσέας, τί νά κάνει,
νά χυμήξει καταπάνω του καί νά τοῦ πάρει τή ζωή μέ τό ραβδί του,
ἤ νά τόν σηκωβροντήξει καταγῆς συντρίβοντας τήν κεφαλή του.
Ἀλλά συγκράτησε τελικά τήν ὀργή του, καρτερήθηκε.
Τόν κάρφωσε ὅμως μέ μιά φονική ματιά ὁ χοιροβοσκός
κι εὐχήθηκε, ὑψώνοντας τά χέρια, μεγαλόφωνα στίς Νύμφες:
«Νεράϊδες τῶν πηγῶν, κόρες τοῦ Δία, ἄν ποτέ σᾶς ἔκαψε
ὁ Ὀδυσσέας μεριά κριῶν καί τράγων, στ’ ἄσπρο ξύγκι μέσα τυλιγμένα,
ἐκπληρῶστε τήν βαθειά τούτη λαχτάρα τῆς ψυχῆς μου:
ὁ ἄντρας κεῖνος κάντε νά ’ρθει, θεός κάποιος νά τόν φέρει.
Τότε θά κάνει φύλλο καί φτερό ὅλα συλλήβδην τά μεγαλεῖα σου,
πού ξιππασμένος τώρα περιφέρεις, στή πόλη ὁλοένα τριγυρνῶντας,
ἀφήνοντας πίσω ἀνάξιους βοσκούς ν’ ἀφανίζουν τά κοπάδια.»

Ἀνέκραξε τότε ὁ Μελάνθιος ὁ γιδοβοσκός, ἀφηνιασμένος:
«Κοίτα μωρέ τί λόγο ὁ σκύλος ὅλο λύσσα καί μένος ξεστόμισε·
ἀλλά δέν θά τόν χαριστῶ, ἀλλά σέ μαῦρο πάνω καλοκούβερτο
καράβι μακριά ἀπ’ τήν Ἰθάκη θά τόν πάω μιά μέρα,
νά τόν πουλήσω, βιός πολύ νά οἰκονομήσω ἀπ’ τήν πραμάτεια.
Φτάνει μόνον νά θερίσει ὁ ἀργυρότοξος Ἀπόλλων τόν Τηλέμαχο
σήμερα στό μέγαρό του ἤ ἀπ’ τό χέρι τῶν μνηστήρων νά πάει,
καθώς γιά τόν Ὀδυσσέα πάει χάθηκε μακριά ἡ μέρα τοῦ νόστου.»

Αὐτά ὡς εἶπε τούς ἄφησε πίσω· μέ πιό γοργό βῆμα αὐτός
ἔφτασε πολύ γρήγορα στό παλάτι τοῦ βασιλιᾶ.
Παρευθύς πέρασε μέσα, καί κάθησε μέ τούς μνηστῆρες μαζί,
ἀντίκρυ στόν Εὐρύμαχο, πού περίσσια τοῦ εἶχε ἀγάπη.
Οἱ τραπεζοκόμοι καί ἡ σεβάσμια οἰκονόμος τοῦ βάλαν νά φάει,
αὐτοί μιά μερίδα ἀπό τά κρέατα καί κείνη ψωμί σ’ ἕνα πανέρι.

Πολύ κοντά πιά στό παλάτι ὁ ἄξιος χοιροβοσκός κι ὁ Ὀδυσσέας
σταθήκαν, καθώς βαθύφωνης τούς ἔφτασε κιθάρας ὁ ἦχος,
προανάκρουσμα στό τραγούδι πού ἄρχιζε γι αὐτούς μέσα ὁ Φήμιος.
Πιάνοντας τό χέρι τοῦ χοιροβοσκοῦ ὁ Ὀδυσσέας τοῦ εἶπε:
«Εὔμαιε, ἀναμφίβολα αὐτό εἶναι τό ὡραῖο παλάτι τοῦ Ὀδυσσέα,
περίλαμπρο, καί σέ πολλά ἄλλα μέσα εὐκολογνώριστο·
ἕνα ἁρμονικό σύνολο κτισμάτων σέ μιά περιτειχισμένη αὐλή,
μέ τοῖχο περίτεχνα στεφανωμένο καί πόρτες δίφυλλες
θωρακισμένες· νά τίς παραβιάσει κανείς δέν θά μποροῦσε.
Κρίνω πώς πολλοί ἄντρες ἐκεῖ μέσα γλεντοκοπᾶνε,
γιατί καί τσίκνα ἔχει ὁλόγυρα διαχυθεῖ καί κιθάρα ἀχολογάει,
δῶρο τῶν θεῶν, τερπνή συνοδεία στά γλέντια.»

Καί τότε σύ, Εὔμαιε χοιροβοσκέ, τοῦ ἀποκρίθηκες:
«Κρίνεις σωστά· ἄλλωστε οὔτε στ’ ἄλλα ἡ νοημοσύνη σοῦ λείπει.
Ἀλλ’ ἐμπρός ἔλα νά συσκεφτοῦμε τί τώρα θά πράξουμε.
Ἔμπα, λέω, πρῶτα ἐσύ στό μεγαλόπρεπο μέσα παλάτι,
καί σμίξε μέ τούς μνηστῆρες, κι ἐγώ θ’ ἀπομείνω ἐδῶ·
ἤ ἄν θέλεις, μεῖνε πίσω ἐσύ, κι ἐγώ μπαίνω πιό πρῶτα.
Ἀλλά νά μή βραδύνεις, μή σέ πάρει εἴδηση κάποιος
καί σοῦ ρίξει ἤ σέ χτυπήσει· σκέψου τα καί σύ καί πράξε.»

Τοῦ ἀποκρίθηκε ὁ πολύπαθος ἥρωας Ὀδυσσέας:
«Σέ καταλαβαίνω, σέ νοιώθω· σέ κάποιον πού νογάει μιλᾶς.
Ἀλλά πήγαινε πιό πρῶτα ἐσύ, κι ἐγώ θ’ ἀπομείνω ἐδῶ.
Ἀπό πληγές ἄλλωστε κι ἀπό βολές ἄπειρος διόλου δέν εἶμαι.
Ἔχω βάσανα πολλά ὑποφέρει στό πόλεμο καί στά πελάγη,
κι εἶναι ἡ καρδιά μου ἀτσαλωμένη· ἄς πάει κι αὐτό μαζί μέ τ’ ἄλλα.
Τήν ἀπληστία ὅμως τῆς κοιλιᾶς πῶς, μά πῶς, ν’ ἀποκρύψεις;
λαίμαργη, πανάθεμά την, πρόξενος εἶναι πολλῶν κακῶν στούς ἀνθρώπους.
Καράβια ἰσοζύγιστα ἁρματώνοται γι αὐτήν κι ἀνοίγονται
στ’ ἀτρύγητα πελάγη, τόν χαλασμό στούς ἀντίμαχους νά φέρουν.»

Αὐτά κι αὐτά συναμεταξύ τους κεῖνοι ἀγόρευαν.
Αὐτιά καί κεφαλή ὄρθωσε τότε ὁ παρακείμενος σκύλος
τοῦ καρτερόψυχου Ὀδυσσέα, ὁ Ἄργος, πού τόν μεγάλωσε
κάποτε ὁ ἴδιος, ἀλλά δέν πρόφτασε νά τόν χαρεῖ·
ἔφυγε πιό πρίν στήν ἱερή νά πάει τήν Τροία.
Τόν ἔβγαναν συχνά τά πρῶτα χρόνια οἱ νεαροί κυνηγοί,
ἀγριοκάτσικα καί λαγούς καί ζαρκάδια νά κυνηγήσει,

ἀλλά μετέπειτα, ὅταν εἶχε πιά φύγει ὁ βασιλιάς, τόν παρατήσαν
ἄχρηστος νά κείτεται στή κοπριά βοδιῶν καί μουλαριῶν,
πού βουνό ἔξω ἀπό τήν αὐλόθυρα εἶχαν σωριάσει·
χωνεμένη θά τήν μεταφέραν ἀπό ’κεῖ οἱ δοῦλοι τοῦ Ὀδυσσέα
τά ἐκτεταμένα ἀμπελοχώραφά του νά φουσκίσουν.
Ἐκεῖ κειτόταν ὁ σκύλος ὁ Ἄργος τσιμπούρια ὁ ἔρμος γεμᾶτος.
Μά παρευθύς σάν γροίκησε τόν Ὀδυσσέα κοντά του,
κούνησε τήν οὐρά καί τά δυό κατέβασε τ’ αὐτιά του,
ἀλλά δέν εἶχε πιά δύναμη στόν ἀφέντη του σιμά νά ἔρθει.
Ἀποστρέφοντας τά μάτια του σκούπισε ἕνα δάκρυ ὁ Ὀδυσσέας,
χωρίς νά καταλάβει τίποτε ὁ Εὔμαιος, κι ἀμέσως ρώτησε:
«Εἶναι πολύ παράξενο, Εὔμαιε, νά κείται αὐτός ὁ σκύλος στή κοπριά.
Ὄμορφο εἶναι τό σκαρί του, δέν ξέρω ὅμως ἄν ἦταν ἀνάλογη
τῆς ὁμορφιᾶς του καί ἡ ταχύτητά του στό τρέξιμο,
ἤ σάν τούς σκύλους ἦταν κι αὐτός πού στά τραπέζια γυροφέρνουν
τῶν ἀνθρώπων, καί τούς φροντίζουν νά καμαρώνουν τ’ ἀφεντικά τους.

Καί τότε σύ, Εὔμαιε χοιροβοσκέ, τοῦ ἀποκρίθηκες:
«Μά ναί, ὁ σκύλος τοῦτος εἶναι τ’ ἀντρός πού μακριά ἔχει πεθάνει.
Ἄν ἦταν ἀκόμη στήν ἀκμή του, τό κορμί ἄν εἶχε καί τίς χάρες
σάν τότε πού τόν ἄφησε στήν Τροία γιά νά πάει ὁ Ὀδυσσέας,
θ’ ἄφηνες τό θαῦμα σου στήν ταχύτητα μπροστά καί στήν ἀλκή του.
Κανένα ἀγρίμι δέν τοῦ ξέφευγε στοῦ δάσους μέσα τά πυκνά ρουμάνια,
ὅ,τι κι ἄν ἔστρωνε στό κυνήγι· κι ἦταν καταπληκτική ἡ ὄσφρησή του.
Σ’ ἄθλια εἶναι τώρα κατάσταση· ὁ ἀφέντης του ἔχει πιά χαθεῖ στά ξένα,
κι αὐτόν οἱ δοῦλες ἀδιάφορες δέν τόν φροντίζουν.
Οἱ δοῦλοι, ὅταν δέν τούς διαφεντεύουν πιά τ’ ἀφεντικά τους,
δέν εἶναι ἄλλο πρόθυμοι νά κάνουν, ὅπως ἔχουν χρέος, τήν δουλειά τους.
Τήν μέρα μαθές πού ἡ σκλαβιά πλακώνει τόν ἄνθρωπο,
τό μισό τοῦ ἀποστερεῖ τῆς ἀρετῆς του ὁ βροντουράνιος Δίας.»

Αὐτά ὡς εἶπε, μπῆκε στό μεγαλόπρεπο μέσα παλάτι,
μέ τούς περήφανους μνηστῆρες στ’ ἀρχονταρίκι νά σμίξει.
Τόν Ἄργο ὅμως ἡ μοῖρα τόν κατέβαλε τοῦ μαύρου θανάτου,
εὐθύς ὡς εἶδε τόν Ὀδυσσέα, εἴκοσι προσμένοντας ἔτη.

Πρῶτος ἀπ’ ὅλους εἶδε τόν χοιροβοσκό ὁ θεόμορφος Τηλέμαχος
νά διασχίζει τ’ ἀρχονταρίκι, κι ἀμέσως τοῦ ’γνεψε νά πάει κοντά του.
Ψάχνοντας κεῖνος μέ τά μάτια του ἐντόπισε ἕνα σκαμνί,
ὅπου κι ὁ μεριστής τῶν κρεάτων συνήθως καθόταν, μοιράζοντας

ψητά πολλά στούς μνηστῆρες πού τρωγοπίναν στό παλάτι.
Τό πῆρε, τό τοποθέτησε ἀντίκρυ στό τραπέζι τοῦ Τηλέμαχου,
καί κάθησε μετά ἐκεῖ τοῦ λόγου του. Τοῦ ’βαλε τότε ὁ κήρυκας
νά φάει μιά μερίδα κρέας καί ψωμί πού πῆρε ἀπ’ τό πανέρι.

Λίγο μετά ἀπ’ αὐτόν εἰσέδυσε στό παλάτι ὁ Ὀδυσσέας,
μ’ ἕναν τρισάθλιο ζητιάνο ἀπαράλλαχτος, μ’ ἕναν γέροντα
πού στηριζόταν στό ραβδί κι ἄθλια τυλίγαν σκουτιά τό κορμί του.
Μπαίνοντας μέσα, στό φράξινο κατώφλι κάθησε τῆς πόρτας,
στόν κυπαρισσένιο γέρνοντας παραστάτη, δουλεμένο μαστορικά
καί ζυγισμένο μέ τό νῆμα τῆς στάθμης κάποτε ἀπ’ τόν τεχνίτη.
Μέ παραστάτη του τόν χοιροβοσκό ὁ Τηλέμαχος, ἀπό πανωραῖο
πῆρε πανέρι ἕνα ὁλόκληρο καρβέλι ψωμί, καί κρέας
ὅσο χωροῦσαν οἱ δυό του χοῦφτες μαζί, καί μιλῶντας τοῦ εἶπε:
«Πάρε καί δῶσε τοῦτα στόν ξένο καί πρότρεψέ τον νά φέρει
γύρα τούς μνηστῆρες ὅλους, μά ὅλους, νά ζητιανέψει·
δέν ταιριάζει οὔτ’ ὠφελεῖ ἡ ντροπή σέ κάποιον πού ἔχει ἀνάγκη.»

Σάν ἄκουσε τά λόγια του ὁ χοιροβοσκός, πῆγε καί στάθηκε κοντά
στόν ξένο καί τοῦ μήνυσε στά πεταχτά τήν ἐντολή τοῦ ἀφέντη:
«Ὁ Τηλέμαχος σοῦ δίνει τοῦτα, ξένε, καί σέ προτρέπει
νά φέρεις γύρα τούς μνηστῆρες ὅλους, μά ὅλους, νά ζητιανέψεις·
δέν ταιριάζει, λέει, οὔτ’ ὠφελεῖ ἡ ντροπή σ’ ἕναν ἐπαίτη.»

Ἀναφώνησε τότε κι εἶπε ὁ πολύβουλος Ὀδυσσέας:
«Ὕψιστε Δία, ἄντρας καλότυχος εἴθε ὁ Τηλέμαχος νά ’ναι,
κι ὅλα ὅσα ποθεῖ ἡ καρδιά του εἴθε νά γίνουν.»

Αὐτά, καί πῆρε στά δυό του χέρια τά δῶρα καί τ’ ἀπόθεσε
μπροστά στά πόδια του, στό τρισάθλιο πάνω σακκούλι,
κι ἔτρωγε, ὅσο ὁ ἀοιδός τραγούδαε στ’ ἀρχονταρίκι.
Ὅταν εἶχε κεῖνος δειπνήσει κι ὁ θεῖος ἀοιδός ἔπαψε νά τραγουδάει,
κυριάρχησαν καί πάλι στό παλάτι οἱ φωνές τῶν μνηστήρων.
Στάθηκε ὅμως κοντά στόν Ὀδυσσέα τόν γιό τοῦ Λαέρτη,
ἡ Ἀθηνᾶ, καί τόν παρότρυνε νά μαζέψει τ’ ἀπομεινάρια,
ζητιανεύοντας ἀπ’ τούς μνηστῆρες, ὥστε νά μπορέσει νά μάθει
ποιοί δίκαιοι καί ποιοί ἄνομοι εἶναι.
Ἀλλ’ ἔτσι καί ἀλλοιῶς δέν ἔμελλε οὔτ’ ἕνας ἀπ’ τόν ὄλεθρο νά γλυτώσει.
Ξεκίνησε λοιπόν ἀπ’ τά δεξιά νά ζητιανέψει ἀπ’ τόν καθένα,
ἁπλώνοντας πρός ὅλους τό χέρι, λές κι ἦταν γενημένος ζητιάνος.

Καί κεῖνοι τόν λυπόνταν καί τοῦ δίναν, κι ἀποροῦσαν,
κι ἀναρωτιόνταν μεταξύ τους, ποιός νά ’ταν κι ἀπό ποῦ εἶχε ἔρθει.
Πῆρε τόν λόγο τότε ὁ Μελάνθιος ὁ γιδολάτης καί τούς εἶπε :
«Ἀκοῦστε μένα, μνηστῆρες τῆς κοσμοξακουσμένης βασίλισσας,
γιά τοῦτο τόν ξένο· τόν εἶδα στ’ ἀλήθεια ἐγώ καί προτύτερα
ἐδῶ πού ἐρχόταν, κι ἦταν ὁ χοιροβοσκός ὁδηγητής του.
Ποιός εἶναι ὅμως δέν ξέρω καί ποιό καυχιέται πώς εἶναι τό γένος του.»

Μέ λόγια βαρειά ρίχτηκε τότε στόν χοιροβοσκό ὁ Ἀντίνοος:
«Διαβόητε ἐσύ χοιροβοσκέ, τί, μά τί, τόν ἔφερες τοῦτον
στήν πόλη; τί, δέν μᾶς φτάνουν τάχα τόσοι ἄλλοι ἀλῆτες,
σιχαμένοι ζητιάνοι, λιγδεροί τσανακογλύφτες στά δεῖπνα;
Διαμαρτύρεσαι ὅτι κατατρῶνε τό βιός τοῦ ἀφέντη σου ἐδῶ
πού μαζεύονται, καί πῆγες καί κάλεσες ἀπό πάνω καί τοῦτον;»

Καί τότε σύ, Εὔμαιε χοιροβοσκέ, τοῦ ἀποκρίθηκες:
«Μπορεῖ ἄρχοντας νά’σαι, Ἀντίνοε, δέν μιλᾶς ὅμως καλά.
Ποιός, μά ποιός, πάει καί καλεῖ ἀπ’ ἀλλοῦ κάποιο ξένο,
παρεκτός κι ἄν ὁ ξένος ἀσκεῖ γιά τό λαό κάποια τέχνη,
μάντης ἤ γιατρός νοσημάτων ἤ μάστορας ξυλουργός,
ἤ καί θεσπέσιος ἀοιδός, πού μπορεῖ καί τέρπει μέ τό τραγούδι του;
στήν ἀπέραντη πάνω τή γῆ αὐτούς μαθές καλοῦνε οἱ ἄνθρωποι·
δέν καλεῖ ὅμως ποτέ κανείς νά φορτωθεῖ ἕνα ζητιάνο.
Ἀλλά σύ ’σαι πάντα σκληρός, ὅσο κανείς ἄλλος ἀπ’ τούς μνηστῆρες,
μέ τούς δούλους τοῦ Ὀδυσσέα καί πρό πάντων μέ μένα·
ἀλλ’ ἐγώ τ’ ἀψηφῶ· μοῦ φτάνει μόνο ἡ φρόνιμη νά ζεῖ Πηνελόπη
κι ὁ θεόμορφος μαζί ὁ Τηλέμαχος στά δώματα τοῦτα.»

Παρεμβαίνοντας τότε ὁ συνετός Τηλέμαχος τοῦ εἶπε:
«Σταμάτα· λόγια πολλά μήν ἀλλάζεις, λέω, μέ τοῦτον.
Τό ’χει συνήθεια νά κεντρίζει πάντα ὁ Ἀντίνοος καί νά πληγώνει
μέ λόγια σκληρά, καί ὑποκινεῖ καί ἐξωθεῖ καί τούς ἄλλους.»
Αὐτά, καί λόγια λαλῶντας πετούμενα εἶπε στόν Ἀντίνοο:
«Τί καλά πού μέ φροντίζεις, Ἀντίνοε, σάν πῶς πατέρας τόν γιό του!
Προτρέπεις νά διώξουμε ἄρον ἄρον τόν ξένο ἀπ’ τό παλάτι·
μή δώσει ὁ θεός νά γινεῖ τέτοιο πρᾶγμα!
Πάρε κάτι καί δός του· δέν μέ πειράζει· ἐγώ ἄλλωστε σοῦ τό ζητάω.
Κάν’ το λοιπόν δίχως οὔτε τήν μάνα μου νά ντραπεῖς, οὔτε κάποιον
ἄλλον ἀπό τούς δούλους τοῦ θεϊκοῦ Ὀδυσσέα πού κατοικοῦν στό παλάτι.
Ἀλλά δέν ἐμφορεῖσαι ἐσύ ἀπό τέτοια φρονήματα, ὄχι·

νά φᾶς πολύ θέλεις τοῦ λόγου σου παρά νά δώσεις στούς ἄλλους.»

Τοῦ ἀνταπάντησε τότε δηκτικά ὁ Ἀντίνοος:
«Μεγαλοστομίες ἀπό ἕναν ἀκατάσχετο παράφορο ρήτορα
εἶναι ὁ λόγος τοῦτος πού εἶπες, Τηλέμαχε.
Ἂν τόσο ἁπλόχερα, ὅσο ἐγώ, οἱ μνηστῆρες ὅλοι τοῦ δίναν,
μπορεῖ καί τρεῖς νά ’κανε μῆνες νά ζυγώσει σέ τοῦτο τό σπίτι.»

Ἔτσι μιλῶντας ὑπέδειξε πιάνοντας ἕνα σκαμνί κάτω ἀπ’ τό τραπέζι,
ὅπου ἀκουμποῦσε τά στιβαρά του πόδια στά φαγοπότια.
Ὅλοι οἱ ἄλλοι ὅμως τοῦ δίναν καί γεμίσαν ψωμιά καί κρέατα
τελικά τό σακκούλι· ἦταν ἤδη ἕτοιμος ὁ Ὀδυσσέας
ξαναγυρνῶντας στό κατώφλι τά δῶρα νά γευτεῖ τῶν Ἀχαιῶν·
στάθηκε ὅμως μπροστά στόν Ἀντίνοο καί τοῦ λαλοῦσε καί τοῦ ’λεγε:
«Δῶσε, φίλε μου, κάτι καί σύ· ὁ ἔσχατος δέν δείχνεις νά ’σαι
τῶν Ἀχαιῶν ἀλλ’ ὁ πρώτιστος, μέ βασιλιά ἀφοῦ μοιάζεις.
Καλύτερη γι’ αὐτό μερίδα ἐσύ παρότι οἱ ἄλλοι πρέπει νά δώσεις·
κι ἐγώ ὅπου σταθῶ κι ὅπου βρεθῶ στήν ἀπέραντη γῆ θά σέ δοξάζω.

Ὄλβιος ἤμουν κάποτε κι ἐγώ, ξέρεις, στόν κόσμο καί σέ πλούσιο
κατοικοῦσα σπίτι, καί πολλές φορές ἔδωσα στόν ζητιάνο
σάν καί μένα, ὅποια χρεία κι ἄν τόν εἶχε φέρει, ὅποιος κι ἄν ἦταν·
καί χίλιους - μύριους εἶχα δούλους κι ἄλλα πολλά ἀγαθά
πού οἱ καλοζωϊσμένοι, οἱ καλούμενοι ζάπλουτοι, κατέχουν.
Ἀλλά μοῦ τά ξετίναξε ὅλα ὁ γιός τοῦ Κρόνου, ὁ Δίας·
αὐτό ἦταν, ὡς φαίνεται, τό θέλημά του.
Αὐτός μέ ξεσήκωσε μαζί μέ ἄλλους κουρσάρους πολύπλαγκτους
μακρύ γιά νά κάνω ταξίδι στήν Αἴγυπτο, τόν χαμό μου γιά νά ’βρω.
Ἄραξα ἐκεῖ στίς ἐκβολέες τοῦ Νείλου τά δρεπανόγυρτα καράβια,
κι ἔδωσα αὐστηρή ἐντολή στούς ἀκριβούς μου συντρόφους
νά παραμείνουν σιμά στά καράβια, καί στ’ ἄρμενα νά ’χουν τόν νοῦ τους·
δέν παρέλειψα μάλιστα νά στείλω καί σκοπούς στίς γύρω βίγλες.
Ἀλλ’ αὐτοί δέν συγκρατήσαν τό μένος τους κι ἐνδώσαν στήν ὕβρη·
πέσαν παρευθύς καί ληστεύαν τά πανωραῖα περιβόλια τῶν Αἰγυπτίων,
ἁρπάζαν σέρναν τά γυναικόπαιδα, σκοτώναν τούς ἄνδρες.
Δέν ἄργησαν νά φτάσουν τά μαντάτα στήν πόλη, κι ἀκούγοντας
αὐτοί τήν βουή, μέ τό πρῶτο φῶς τῆς αὐγῆς καταφτάσαν.
Πλημμύρισε ἄλογα καί πεζούς ὅλος ὁ κάμπος, ἄστραφτε
ἀπ’ τῶν ἁρμάτων τήν λάμψη· ἀνεξέλεγκτο τρόμο φυγῆς ἐνέβαλε
τότε ὁ κεραυνόχαρος Δίας στούς ἀκριβούς μου συντρόφους,

κι οὔτ' ἕνας δέν βάσταξε ν' ἀντισταθεῖ στούς πολεμίους·
μᾶς κύκλωνε μαθές ἀπό παντοῦ ἡ συμφορά.
Θέρισαν τότε μέ τόν κοφτερό χαλκό πολλούς ἀπό μᾶς, κι ἄλλους
τούς σύραν ζωντανούς, γιά τίς δουλειές νά τούς ἔχουνε σκλάβους.
Ἀλλά μένα σ' ἕνα Κύπριο ξένο μέ δῶσαν πού βρέθηκε κεῖ,
στόν Δμήτορα τόν Ἰασίδη, κραταιό βασιλιά τοῦ νησιοῦ·
ἀπό κεῖ νά 'μαι τώρα ἐδῶ, ἀπ' τά βάσανα ἀλαλιασμένος.»

Ἀνταπαντῶντας τότε ὁ Ἀντίνοος φώναξε:
«Ποιός δαίμονας ἔφερε 'δῶ αὐτή τήν πανούκλα νά μιάνει τό δεῖπνο μας;
στάσου ὡς εἶσαι αὐτοῦ στή μέση, ἀλάργα ἀπ' τό τραπέζι μου,
μή πάραυτα σέ μιά ἄλλη πικρή Αἴγυπτο καί Κύπρο, ἄθλιε, φτάσεις,
ἕνας θρασύτατος καί ξεδιάντροπος γιατί 'σαι ἐπαίτης.
Τούς πῆρες ὅλους μέ τή σειρά καί ζητιανεύεις, κι αὐτοί σοῦ δίνουν·
χωρίς περίσκεψη, χωρίς φειδώ, χωρίς ἔλεος, προσφέρουν ἁπλόχερα
ἀπό τά ξένα πάρα πολλά ἀγαθά πού 'ναι μπροστά τους.»

Ὀπισθοχωρῶντας ὁ πολύβουλος Ὀδυσσέας τοῦ εἶπε:
«Ὤ, πόσο ἀταίριαστα εἶναι σέ σένα θωριά καί φρονήματα!
Ἐσύ δέν θά 'δινες σ' ἕναν ἱκέτη σου οὔτ' ἕνα σπυρί ἁλάτι
ἀπό τό βιός σου, ἐσύ, ναί, πού στρωμένος τώρα σέ ξένο τραπέζι
δέν ἔστερξες ν' ἁπλώσεις τό χέρι νά πάρεις ἕνα κομμάτι ψωμί
νά μοῦ δώσεις, πολλά κι ἄς εἶναι μπροστά σου.»

Αὐτά τού λόγου του, κι ἔγινε πιά ἔξω φρενῶν ὁ Ἀντίνοος·
ταυροκοίταξε τόν Ὀδυσσέα καί τοῦτα τοῦ πέταξε φρενιασμένος:
«Σίγουρα τώρα σῶος ἀπ' τό μέγαρο τοῦτο θαρρῶ πώς πιά
δέν θά φύγεις, ἀφοῦ καί γλῶσσα βγάνεις πιά καί χλευάζεις.»

Αὐτά ὡς εἶπε, ἄρπαξε καί τοῦ σφεντόνισε ἕνα σκαμνί
χτυπῶντας τον λίγο πιό κάτω ἀπ' τόν δεξιό ὦμο στήν πλάτη.
Μά κεῖνος στάθηκε λές κι ἦταν βράχος ἀκλόνητος,
κι οὔτε πού τρέκλισε ἀπ' τοῦ Ἀντινόου τό χτύπημα·
κούνησε μόνο τό κεφάλι ἀμίλητος, κακά ὁ νοῦς του βυσσοδομῶντας.
Πίσω στό κατώφλι γυρνῶντας τοῦ λόγου του κάθησε,ἀπόθεσε
καταγῆς τό σακκούλι ὀλόγιομο, καί μιλῶντας εἶπε στούς μνηστῆρες:
«Ἀκοῦστε με μνηστῆρες σεῖς τῆς κοσμοξακουσμένης βασίλισσας,
αὐτά νά σᾶς πῶ πού μέ παρορμᾶ ἡ καρδιά μές στά στήθη μου.
Μά τό θεό, οὔτε πόνο κανείς λογαριάζει οὔτε λυπᾶται
σάν χτυπηθεῖ γιά τό βιός του μαχόμενος, τήν περιουσία του,

ἤ γιά τά βόδια του ἤ γιά τ' ἄσπρα τά πρόβατά του.
Ἀλλά μένα γιά τήν τρισάθλια μέ χτύπησε κοιλιά ὁ Ἀντίνοος,
ἀναθεμά την, πού πρόξενος εἶναι πολλῶν κακῶν στούς ἀνθρώπους.
Ἄν ὅμως θεοί τῶν φτωχῶν καί Ἐρινύες κάπου ὑπάρχουν,
ἄμποτε τέλος θανάτου πρό τοῦ γάμου νά βρεῖ τόν Ἀντίνοο.»

Τοῦ ἀνταπάντησε τότε ὁ Ἀντίνοος, ὁ γιός τοῦ Εὐπείθη:
«Κάθου καί τρῶγε ἥσυχος, ξένε, ἤ πάρε δρόμο γι ἀλλοῦ,
μή σέ σύρουν ἀπ' τό πόδι ἤ ἀπ' τό χέρι στά δώματα μέσα οἱ νέοι,
τέτοια πού ἀγορεύεις, λουρίδες τό τομάρι σου ὥσπου νά γίνει.»

Αὐτά τοῦ λόγου του καί ἡ ἀγανάκτηση ὅλων τότε ξεχείλισε·
κι ἕνας κάποιος ἀπό τούς φαντασμένους νέους πρόφερε τοῦτα:
«Ἀντίνοε, δέν ἔκανες καλά πού χτύπησες τόν δύστυχο τόν ἐπαίτη·
ἀλλοίμονο σου, ἄν τύχει νά 'ναι κάποιος θεός ἐπουράνιος.
Μέ ἀλλοδαπούς μοιάζοντας ἱκέτες καί οἱ θεοί,
ποικίλες παίρνοντας μορφές, γυροφέρνουν ἀπό πόλη σέ πόλη,
ποιοί τῶν ἀνθρώπων εἶναι ἄνομοι καί ποιοί δίκαιοι ἐπισκοπῶντας.»

Αὐτά εἶχαν νά λέν οἱ μνηστῆρες, μά κεῖνος δέν νοιαζόταν τί λέγαν.
Λύπη μεγάλη πλημμύριζε ὅμως τήν καρδιά τοῦ Τηλέμαχου
γιά τόν χτυπημένο πατέρα του, ἀλλά δέν ἄφησε οὔτ' ἕνα δάκρυ
νά στάξει ἀπό τά βλέφαρά του στό χῶμα· κούνησε μόνο τό κεφάλι
ἀμίλητος, κακά ὁ νοῦς του βυσσοδομῶντας.

Ὑψώθηκε ὅμως βαρειά ἡ κατάρα τῆς φρόνιμης Πηνελόπης
σάν ἄκουσε πώς χτυπήσαν τόν ξένο στό μέγαρό της·
τριγυρισμένη ἀπ' τίς παρακόρες της ἀνέκραξε:
«Εἴθε ἔτσι νά χτυπήσει καί σένα τόν ἴδιο ὁ λαμπρός τοξότης Ἀπόλλων.»

Στό ἴδιο πνεῦμα μίλησε κι ἡ οἰκονόμος, ἡ Εὐρυνόμη:
«Ἄχ, καί νά γινόταν νά στρέξουν οἱ κατάρες πού ρίξαμε!
Οὔτ' ἕνας τότ' ἀπ' αὐτούς δέν θά ζοῦσε νά δεῖ
τήν χρυσόθρονη αὔριο τήν Αὐγή νά χαράζει.»

Τῆς εἶπε τότε ἡ φρόνιμη καί γνωστική Πηνελόπη:
«Μισητοί μοῦ εἶναι ὅλοι, κυροῦλα, ἀφοῦ κακά μηχανεύονται·
προπαντός ὁ Ἀντίνοος μέ τόν μαῦρο μοιάζει τόν Χάρο.
Ἕνας δύσμοιρος ξένος φέρνει γύρα τούς ἄντρες στό δῶμα τοῦτο
καί ζητιανεύει· τόν ἀναγκάζει μαθές ἡ ἀνέχεια.
Κι ἐνῶ ὅλοι οἱ ἄλλοι γεμίσαν τό σακκούλι του μ' ὅσα τοῦ δώσαν,

αὐτός πετῶντας ἕνα σκαμνί στόν δεξιό τόν χτύπησε ὦμο στήν πλάτη.»

Αὐτά κι αὐτά κείνη ἀγόρευε ἀνάμεσα στίς παρακόρες της,
καθισμένη στή καμαρά της· κι ὁ γενναῖος Ὀδυσσέας δειπνοῦσε.
Στέλνει κείνη καί καλεῖ τόν πιστό χοιροβοσκό καί τοῦ λέει:
« Πήγαινε, ἄξιε Εὔμαιε, καί μήνυσε κάτω στόν ξένο νά ἔλθει,
νά τόν καλωσορίσω καί νά τόν ρωτήσω, ἄν ἴσως ἔχει κάτι ἀκούσει
γιά τόν καρτερικό Ὀδυσσέα, ἤ ἄν τόν εἶδαν τά μάτια του.
Πολύπλαγκτος πράγματι ἄνθρωπος μοιάζει νά εἶναι.»

Καί τότε σύ, Εὔμαιε χοιροβοσκέ, τῆς ἀποκρίθηκες:
«Ἄχ, καί νά γινόταν νά σωπάσουν, βασίλισσα, οἱ Ἀχαιοί·
ἡ μαγεία ἀπ' ὅσα ἀφηγεῖται θά ἔθελγε τήν καρδιά σου.
Τρεῖς, ναί, νύχτες τόν εἶχα, τρεῖς μέρες τόν κράτησα στή καλύβα·
σέ μένα μαθές πρωτοῆρθε σάν δραπέτευσε ἀπ' τό καράβι·
κι ὅμως δέν τοῦ φτάσαν ν' ἀφηγηθεῖ ὡς τό τέλος τά βασανά του.
Πῶς κανείς προσηλώνεται στόν ἀοιδό, πού ἔχει τό χάρισμα
ἀπ' τούς θεούς τραγούδια ποθεινότατα στούς θνητούς νά τραγουδάει,
καί μαγεμένοι νά τόν ἀκοῦν νά τραγουδάει δέν χορταίνουν·
παρόμοια ἔθελγε κεῖνος καί μένα μαζί μου στήν καλύβα καθισμένος.
Λέει πώς εἶναι πατρογονικός φίλος τοῦ Ὀδυσσέα,
πώς κατοικεῖ στήν Κρήτη, τήν πατρίδα τῶν ἀπογόνων τοῦ Μίνωα.
Ἀπό κεῖ, σέ πέλαγος μέγα κακῶν παραδέρνοντας,
ἔχει ἔρθει τώρα ἐδῶ ἀπ' τά βάσανα ἀλαλιασμένος.
Ἰσχυρίζεται πώς ἔχει ἀκούσει νά μιλοῦν γιά τόν Ὀδυσσέα
ἐδῶ κοντά, στήν πλούσια χώρα τῶν Θεσπρωτῶν,
πώς ζεῖ, καί πλούτη πολλά κι ἀξετίμητα κουβαλάει στό σπιτικό του.»

Τοῦ εἶπε τότε ἡ φρόνιμη καί γνωστική Πηνελόπη:
«Πήγαινε, κάλεσέ τον ἐδῶ, αὐτός ὁ ἴδιος νά μοῦ τά πεῖ.
Κι αὐτοί ἤ ἔξω στήν αὐλή ἤ μέσα στό μέγαρο καθισμένοι,
ἄς ξεφαντώνουν, ἀφοῦ ὅλα μιά χαρά εἶναι γιά κείνους.
Κανείς δέν πειράζει τ'ἀγαθά τά δικά τους, τό στάρι, τό γλυκό κρασί,
στ' ἀρχοντικό τους· αὐτά τά χαίρονται μόνον οἱ δικοί τους.
Κι αὐτοί λημεριάζοντας κάθε μέρα στό δικό μου παλάτι,
γελάδια καί πρόβατα σφάζοντας κι ὀλόπαχες γίδες,
γλεντοκοπᾶνε καί φλογόμαυρο πίνουν κρασί ἀλογάριαστα·
ὁ πλοῦτος ἔτσι φθίνει, σπαταλιέται.
Δέν ὑπάρχει μαθές ἕνας ἄνδρας τέτοιος ὅπως ἦταν ὁ Ὀδυσσέας,
τήν κατάρα ν' ἀποδιώξει τούτη ἀπ' τό παλάτι.

Ἂν ὅμως ἔρθει ὁ Ὀδυσσέας, στή πατρική του γῆ ἄν γυρίσει,
παρευθύς μαζί μέ τόν γιό του τίς ἀτασθαλίες τους θά τιμωρήσει.»

Ἕνα φτάρνισμα δυνατό τοῦ Τηλεμάχου συνόδευσε τό τέλος
τῶν λόγων της, κι ἀπ' τόν πάταγο ἀντήχησε τρομαχτικά τό παλάτι.
Γέλασε ἡ Πηνελόπη καί φώναξε παρευθύς στόν Εὔμαιο,
πετοῦσαν σάν πουλιά κατά κεῖνον τά λόγια της:
«Πήγαινε, κάλεσέ τον, φέρε ἐδῶ μπροστά μου τόν ξένο.
Δέν γροικᾶς πῶς σφράγισε μέ τό φτάρνισμά του ὁ γιός μου τά λόγια μου;
τελεσίδικος σημαίνει πώς θά 'ναι τῶν μνηστήρων ὁ θάνατος
ὅλων, μά ὅλων· οὔτ' ἕνας ἀπ' τόν Χάρο δέν θά γλυτώσει.
Θά προσθέσω καί κάτι ἄλλο, καί βάλ'το σύ στό μυαλό σου·
ἄν τυχόν καταλάβω πώς εἶναι ἀληθινά ὅλα ὅσα θά πεῖ,
μέ ὡραῖα σκουτιά, χλαμύδα καί χιτῶνα θά τόν ντύσω.»

Πιστός στήν ἐντολή τῆς κυρᾶς του ὁ χοιροβοσκός, ἦρθε
καί στάθηκε κοντά του κι εἶπε στά πεταχτά στόν ξένο:
«Πατέρα ξένε, ἡ φρόνιμη σέ καλεῖ Πηνελόπη,
ἡ μάνα τοῦ Τηλεμάχου· θέλει πολύ νά σέ ρωτήσει κάτι
γιά τόν ἄντρα της, κι ἄς εἶναι βαρειοθλιμμένη ἡ καρδιά της.
Κι ἄν, λέει, ἄν καταλάβει πώς εἶναι ἀληθινά ὅλα ὅσα θά πεῖς,
μέ χλαίνη καί χιτῶνα θά σέ ντύσει, πού τόσο πολύ τά 'χεις
ἀνάγκη· ψωμί καί στή πόλη μέσα ζητιανεύοντας θά χορτάσεις
τήν κοιλιά σου· ὅλο καί κάποιος θά θελήσει νά σοῦ δώσει.»

Τοῦ εἶπε τότε ὁ πολύπαθος ἥρωας Ὀδυσσέας:
«Εὔμαιε, εἶμαι πρόθυμος τήν καθαρή ἀλήθεια σ' ὅλα νά πῶ
στήν θυγατέρα τοῦ Ἰκάριου, στήν φρόνιμη Πηνελόπη·
ξέρω μαθές γιά κεῖνον πολλά, παρόμοια βαστάξαμε συμφορά.
Ἀλλά τῶν σκληρόψυχων μνηστήρων φοβᾶμαι τόν ὅμιλο,
ἡ ὕβρις τῶν ὁποίων κι ἡ βία ὡς τά σιδερένια φτάνει οὐράνια.
Ἰδού τώρα, ὅταν ὁ ἄντρας αὐτός ὀδυνηρό μοῦ κατάφερε χτύπημα
χωρίς κακό κανένα νά πράξω, γυρνῶντας στά δώματα τοῦτα,
οὔτε ὁ Τηλέμαχος ἔκανε κάτι, οὔτ' ἄλλος κανείς νά τ' ἀποτρέψει.
Γι' αὐτό παρακάλεσε τήν Πηνελόπη, ὅσο κι ἄν ἐπείγεται,
νά περιμένει στό μέγαρο μέσα, ὥσπου νά δύσει ὁ ἥλιος·
καί τότε ἄς μέ ρωτήσει γιά τοῦ ἀντρός της τόν νόστο,
ἀφοῦ μέ βάλει νά καθήσω πιό κοντά στή φωτιά·
γιατί 'ναι ἄθλια τά σκουτιά πού φορῶ, ὅπως ξέρεις καί σύ,
ἀφοῦ σέ σένα πρόσπεσα πρῶτα ἱκέτης.»

Αὐτά’ πε, καί κίνησε ὁ χοιροβοσκός νά πάει τό μήνυμά του.
Ἀλλά σάν διάβαινε τό κατώφλι νά μπεῖ, τοῦ φώναξε ἡ Πηνελόπη:
«Ἔ, σύ Εὔμαιε, δέν μοῦ τόν φέρνεις; τί ἔβαλε ὁ ἐπαίτης στόν νοῦ του;
Φοβήθηκε τρομερά μήπως κάποιον ἤ μήπως ντρέπεται νά γυρνᾶ
στά δώματα τοῦτα; ἐπαίτης ὅμως ντροπαλός, κακός ἐπαίτης.»

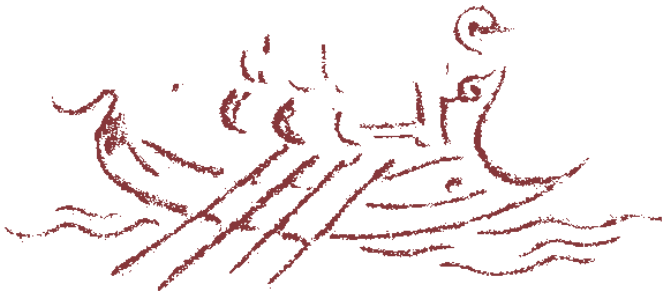
Καί τότε σύ, Εὔμαιε χοιροβοσκέ, τῆς ἀποκρίθηκες:
«Μιλάει καλά· αὐτά κι ἕνας ἄλλος θά τά σκεφτόταν,
τῶν ὑπερφίαλων ἀνδρῶν τήν αὐθάδεια γιά ν’ ἀποφύγει.
Ἀλλά σέ παρακαλεῖ νά περιμένεις ὥσπου νά δύσει ἡ ἥλιος.
Ἔτσι εἶναι καλύτερα καί γιά σένα τήν ἴδια, βασίλισσά μου,
μόνη στόν ξένο νά πεῖς ὅ,τι ἔχεις νά πεῖς καί ν’ ἀκούσεις.»

Τοῦ εἶπε τότε ἡ φρόνιμη καί γνωστική Πηνελόπη:
«Μήν ὄντας ὁ ξένος ἀνόητος προεῖδε ποιά τροπή μπορεῖ
νά ’χει τό πρᾶγμα· γιατί δέν ἔχουν ὑπάρξει στόν κόσμο ποτέ
τέτοιοι ἀνθρῶποι, ἀνόσιοι κι ἄνομοι κι ὕπουλοι μηχανορράφοι.»

Αὐτά τοῦ λόγου της, κι ὁ ἄξιος χοιροβοσκός ξαναγύρισε
στῶν μνηστήρων τόν ὅμιλο, ἀφοῦ εἶχε τά πάντα διαμηνύσει.
Πλησιάζοντας παρευθύς τόν Τηλέμαχο τοῦ εἶπε στά πεταχτά,
σκύβοντας πρός τό μέρος του, γιά νά μήν τόν ἀκούσουν οἱ ἄλλοι:
«Ἐγώ, καλέ μου, ἀπέρχομαι, τούς χοίρους καί κεῖνα κεῖ νά φυλάξω,
τό βιός σου καί βιός μου· ὅλα τ’ ἄλλα ἐδῶ ἐσύ νά γνοιαστεῖς.
Τόν ἑαυτόν σου πρῶτα προστάτεψε, μή πάθεις τίποτε
ἔχε τόν νοῦ σου· κακά πολλοί ἀπ’ τούς Ἀχαιούς βυσσοδομοῦνε.
Ἄμποτε ὅμως νά τούς ἐξολοθρέψει ὁ Δίας, πρίν προφτάσουν
αὐτοί νά μᾶς βλάψουν.»

Ἀνταπαντῶντας ὁ φρόνιμος Τηλέμαχος τοῦ εἶπε:
«Ὅπως τά λές, πατερούλη, θά γίνουν· καί σύ σάν δειπνήσεις ξεκίνα·
χαράζοντας αὔριο νά ’ρθεις καί διαλεχτά νά φέρεις σφαχτάρια.
Γιά ὅλα τ’ ἄλλα ἐγώ καί οἱ ἀθάνατοι θεοί θά γνοιαστοῦμε.»

Κάθησε λοιπόν ὁ χοιροβοσκός ξανά στό σκαλιστό σκαμνί του,
κι ἀφοῦ ἔφαγε κι ἤπιε καί χόρτασε κι εὐφράνθηκε ἡ ψυχή του,
κίνησε νά πάει στούς χοίρους του, ἀφήνοντας πίσω του
τήν περιτειχισμένη αὐλή καί τό μέγαρο, συνδαιτυμόνες γεμάτο.
Χόρευαν, τραγουδοῦσαν, ξεφαντώναν οἱ χαροκόποι·
πλησίαζε ἤδη τό τέλος τῆς μέρας, ἐρχόταν τό βράδυ.

Ὁ ζητιάνος βασιλιάς στό παλάτι

Εἰσέβαλε τότε στό παλάτι ἕνας πλανόδιος ζητιάνος,
πού γυρόφερνε στήν πόλη μέσα τῆς Ἰθάκης καί ζητιάνευε·
διαβόητος φαγάς καί πότης, τήν ἄπληστη δέν χόρταινε ποτέ
κοιλιά του. Τό παρουσιαστικό του ἕνα πολύ μεγαλόσωμο
ἔδειχνε ἄντρα, ἀλλά οὔτε ἀντρειά εἶχε οὔτε καί δύναμη.
Ἀρναῖος ἦταν τ’ ὄνομά του· αὐτό τοῦ ἔδωσε ἐκ γενετῆς
ἡ σεβάσμια μάνα του· ἀλλά ἡ νεολαία ὅλη τόν φώναζε Ἶρο,
γιατί ’ταν μαντατοφόρος, ὅταν τοῦ τό ζητοῦσαν, τῶν ἀνθρώπων.
Αὐτός λοιπόν σάν ἦρθε ἔδιωχνε τόν Ὀδυσσέα ἀπ’ τό σπίτι του,
κι ἄρχιζε λόγια νά τοῦ πετᾶ προσβλητικά καί νά τοῦ κράζει:
«Ἄειντε, γέρο, πάρε δρόμο, ἔξω μή βρεθεῖς αὐτοστιγμεί ποδοσυρμένος·
δέν βλέπεις πῶς μοῦ γνέφουν ὅλοι, πῶς μοῦ κλείνουν πονηρά τό μάτι
καί μέ καλοῦν ἔξω νά σέ σύρω; κι ὅμως ντρέπομαι καί συγκρατιέμαι.
Ἄειντε λοιπόν μήν ἀρπαχτοῦμε οἱ δυό μας καί στά χέρια.»

Τόν ταυροκοίταξε ὁ πολύβουλος Ὀδυσσέας καί τοῦ εἶπε:
«Καημένε, οὔτε μέ λόγο οὔτε μέ ἔργο κάποιο σέ πειράζω,

οὔτε ζηλεύω ἀκόμη κι ἄν σηκώσει πολλά κάποιος καί σοῦ δώσει.
Μᾶς χωράει καί τούς δυό αὐτό τό κατώφλι· κι οὔτε πρέπει
νά ζηλεύεις τ' ἀλλότρια· ἕνας ἐπαίτης θαρρῶ εἶσαι καί σύ
ὅπως κι ἐγώ, κι εἶναι οἱ θεοί πού ἀπονέμουν τά πλούτη.
Μή μέ προκαλεῖς ὅμως καί μή μοῦ κάνεις τό παλληκάρι,
τόν θυμό μή μ' ἀνάβεις, μή στῆθος καί χείλια στό αἷμα σου βάψω,
γέρος κι ἄς εἶμαι. Κι ἀπό αὔριο θά 'χω πλέον τήν ἡσυχία μου,
γιατί δέν πρόκειται νά ἐπιστρέψεις, θαρρῶ, ποτέ πιά
στό μέγαρο τοῦτο τοῦ Ὀδυσσέα, τοῦ γιοῦ τοῦ Λαέρτη.»

Χολώθηκε κι ἄρχισε νά ξεφωνίζει ὁ ἀλήτης ὁ Ἶρος:
«Κοίτα μωρέ πού πῆρε φόρα καί ρητορεύει τ' ὄρθιο γουρούνι,
ἴδια κι ὅμοια μέ γριά σταχτομπούτα!
Μά ἄν βουληθῶ κακό νά τοῦ κάνω, μ' ἀπανωτά γρονθοκοπήματα
θά τοῦ ξετινιάξω ὅλα τά δόντια ἀπ' τά σαγόνια στό χῶμα,
σάν πῶς γουρούνας τήν σοδειά πού ρημάζει.
Ἐμπρός ζώσου, νά ριχτοῦμε εὐθύς στόν ἀγώνα, νά μᾶς δοῦν
κι ὅλοι αὐτοί καί νά κρίνουν.
Μά πῶς θά πιάσεις ἀμάχη ἐσύ μ' ἕναν ἄντρα νεότερό σου;»

Ἔτσι τοῦτοι, ὅλο μένος κεντρίζαν τήν ὀργή ὁ ἕνας τοῦ ἄλλου,
στό λεῖο πάνω κατώφλι, στίς ἀψηλές πόρτες μπροστά τοῦ μεγάρου,
Τήν διαμάχη τους συναγροίκησε ὁ ἀντρειωμένος Ἀντίνοος,
καί ξεσπῶντας στά γέλια φώναξε στούς ἄλλους μνηστῆρες:
«Τέτοιο πρᾶγμα, φίλοι, δέν ἔχει ποτέ μά ποτέ μεταγίνει,
τέτοιο δῶρο τερπνό, πού μᾶς ἔφερε ὁ θεός σέ τοῦτο τό δῶμα.
Ὁ ξένος κι ὁ Ἶρος φιλονεικοῦν μεταξύ τους, κι ὅπου νά 'ναι
θά πιαστοῦνε στά χέρια· γρήγορα νά τούς ρίξουμε στήν μάχη.»

Αὐτά 'πε, καί ξεσηκώθηκαν ὅλοι τότε σκασμένοι στά γέλια,
καί γύρω ἀπό τούς κακοφορεμένους συναχτήκαν ζητιάνους.
Τούς εἶπε τότε ὁ Ἀντίνοος, ὁ γιός τοῦ Εὐπείθη:
«Ἔχω κάτι νά σᾶς προτείνω, περίλαμπροι μνηστῆρες, ἀκοῦστε με.
Ἔχουμε βάλει στή φωτιά γιά τό δεῖπνο μας καί ψήνονται ἤδη
οἱ κοιλιές τῶν γιδιῶν μέ λογῆς παραγεμισμένες γλυκάδια.
Ὅποιος ἀπό τούς δυό ἀποδειχτεῖ δυνατότερος καί βγεῖ νικητής,
ἄς σηκωθεῖ κι ἄς διαλέξει ὁ ἴδιος ἀπ' αὐτές ὅποια θέλει·
κι ἐφεξῆς καλοδεχούμενος θά 'ναι πάντα στά δεῖπνα μας,
κι οὔτε κάποιον ἄλλον ζητιάνο θ' ἀφήσουμε ἐδῶ μέσα νά ζητιανεύει.»

Αὐτά’πε ὁ Ἀντίνοος κι ἐπιδοκίμασαν ὅλοι τά λόγια του.
Θέλοντας νά θολώσει τά νερά ὁ πολύβουλος Ὀδυσσέας τούς εἶπε:
«Τό ξέρω, φίλοι, πώς δέν γίνεται μ’ ἕνα νεότερο ἄντρα νά τά βάλω
ἐγώ ἕνας γέρος, ἀπ’ τά βάσανα σακατεμένος· ἀλλά ἡ κοιλιά αὐτή
ἡ κακοῦργα μέ σπρώχνει νά χτυπηθῶ καί νά πέσω στή μάχη.
Σᾶς καλῶ ὅμως ὅλους νά ὁρκιστεῖτε, βαρύ νά δώσετε ὅρκο,
κανείς παίρνοντας τό μέρος τοῦ Ἴρου μέ χέρι βαρύ μή μέ πλήξει,
καί χάριν τούτου ἀδικῶντας ἐμένα νά μέ συντρίψει.»

Αὐτά ’ πε, καί δέχτηκαν ὅλοι νά ὁρκιστοῦνε ὅπως τούς ζήτησε.
Κι ὅταν πιά ὁρκιστήκαν καί τέλειωσαν τελετουργικά τόν ὅρκο,
πῆρε τόν λόγο κι εἶπε ὁ ψυχωμένος Τηλέμαχος:
«Ξένε, ἄν ἡ καρδιά σου καί ἡ περήφανη ψυχή σου σέ σπρώχνει
τοῦτον ν’ ἀντιπαλαίψεις, κανέναν ἀπ’ τούς ἄλλους Ἀχαιούς
μή φοβᾶσαι, γιατί θά ’χει μέ περισσότερους νά πολεμήσει
ὅποιος τυχόν σέ χτυπήσει.
Οἰκοδεσπότης σου εἶμαι ἐγώ, καί συμφωνοῦν μέ τήν γνώμη μου
κι ὁ Ἀντίνοος κι ὁ Εὐρύμαχος, ἄρχοντες συνετοί καί οἱ δύο.»

Αὐτά ’πε, κι ἐπιδοκίμαζαν ὅλοι οἱ μνηστῆρες τά λόγια του.
Ἀναζώστηκε τότε, γύρω ἀπό τ’ ἀχαμνά, τά κουρέλια του ὁ Ὀδυσσέας,
καί τούς ὡραίους ξεφανέρωσε καί μυώδεις μηρούς του,
καί οἱ φαρδειές φάνηκαν πλάτες, τά στήθη τά πλατειά,τά γερά μπράτσα.
Κι ἡ Ἀθηνᾶ παραστάτις του πιό ρωμαλέα τά μέλη ἀνάδειξε τοῦ ἀρχηγέτη.
Ἀφήσαν τό θαῦμα τους, κατάπληκτοι, οἱ μνηστῆρες ὅλοι, σαστίσαν·
κι ὁ ἕνας κι ὁ ἄλλος τόν διπλανό του κοιτάζοντας σχολιάζαν καί λέγαν:
«Γρήγορα Ἄϊρος ὁ Ἴρος θά γίνει! Πῆγε γυρεύοντας, κακό θά τόν εὕρει!
Κοίτα τί μεριά πού ξεφανέρωσε ἀπ’ τά κουρέλια ὁ γέρος!»

Φόβος καί τρόμος κυρίεψε τόν Ἴρο τοῦτα γροικῶντας.
Ἀλλά κι ἔτσι περίτρομο τόν ζῶσαν οἱ δοῦλοι καί τόν φέραν
μέ τό στανιό στήν ἀρένα· τρεμουλιάζαν οἱ σάρκες στά μέλη του.
Τόν περίλαβε μέ φωνές καί φοβέρες καί βρισιές ὁ Ἀντίνοος:
«Μήτε νά ζεῖς, μήτε νά γεννηθεῖς, δέν ἔπρεπε σύ, βοϊδοτόμαρο,
ἄν τέτοιος φόβος καί τρόμος σ’ ἔχει κυριέψει γιά τοῦτον,
ἕνα γέρο ἄνθρωπο, σακατεμένον ἀπ’ τά βάσανα πού τόν πλακώνουν.
Ἀλλά στό λέω, κι ὅ,τι πῶ θά συντελεστεῖ, νά τό ξέρεις:
Ἄν τυχόν σέ νικήσει κι ἀναδειχτεῖ ὁ ἄνδρας αὐτός δυνατότερος,
σέ μαῦρο θά σέ ρίξω καράβι, στήν ἀπέναντι νά σέ στείλω στεριά,
στόν Ἔχετο τόν βασιλιά, τήν μάστιγα αὐτή τῶν ἀνθρώπων.

Μύτη κι αὐτιά μέ τόν ἀνήλεο χαλκό κεῖνος θά σοῦ θερίσει,
καί τ' ἀχαμνά σου ἀφοῦ ξερριζώσει, ὠμά νά τά φᾶνε θά τά δώσει
στούς σκύλους.»

Αὐτά 'πε ὁ Ἀντίνοος, καί παρέλυσε πλέον ὁλότελα ὁ Ἶρος
ἀπ' τήν τρομάρα· σηκωτό τόν φέραν στή μέση.
Κι ἀνασηκώσαν τά χέρια νά χτυπηθοῦν οἱ δύο ἀντίπαλοι.
Ταλαντεύτηκε τότε ὁ πολύπαθος ἥρωας Ὀδυσσέας, τί νά κάνει,
νά τόν χτυπήσει καί νά τόν ἀφήσει στόν τόπο ξερό,
ἤ ἐλαφρά χτυπῶντας τον καταγῆς νά τόν ξαπλώσει.
Κι αὐτό πρόκρινε ὁ νοῦς του πώς θά ἦταν καλύτερο:
ἐλαφρά νά τόν χτυπήσει, γιά νά μήν κινήσει τίς ὑποψίες τῶν Ἀχαιῶν.
Μέ ὑψωμένες τότε τίς γροθιές ριχτήκαν καί οἱ δύο στή μάχη.
Στόν δεξιό ὦμο χτύπησε τόν ἀντίπαλό του ὁ Ἶρος,
κι ἐκεῖνος τόν χτύπησε κάτω ἀπό τ' αὐτί στόν αὐχένα,
κι ἔσπασε μέσα τά κόκκαλα.
Πορφυρό πλημμύρισε αἷμα τό στόμα του, καί σωριάστηκε
βογγῶντας στή σκόνη· ἀνάσκελα μέ τά δόντια σφιγμένα
χτυποῦσε, τινιάζοντας τά πόδια, τή γῆ.
Καί οἱ ἀγέρωχοι μνηστῆρες τά χέρια ὑψώνοντας πεθάναν στά γέλια.
Πιάνοντας τον τότε ἀπό τό πόδι ὁ Ὀδυσσέας τόν ἔβγαλε σούρνοντάς
ἔξω, ὡς τήν αὐλή και ὡς τήν εἴσοδο τῶν προπυλαίων.
Ἐκεῖ, τόν ἀνάγειρε καθιστόν στό τοιχίο τῆς αὐλῆς, τοῦ ἔβαλε
τό ραβδί στό χέρι, καί λόγια λαλῶντας πετούμενα τοῦ 'κραξε:
«Ἔδῶ τώρα κάθησε τούς χοίρους καί τούς σκύλους ν' ἀποδιώχνεις,
κι οὔτε νά παριστάνεις πιά τῶν φτωχῶν καί ξένων τόν δυνάστη
ἐσύ ἕνας τρισάθλιος, μή κανένα κακό σέ βρεῖ μεγαλύτερο.»

Αὐτά, καί τό ἄθλιο τοῦ πέρασε σακκούλι στούς ὤμους,
τρύπες γεμᾶτο, μ' ἕνα στριφτό γιά τήν ἀνάρτηση κομποσκοίνι.
Ὁ ἴδιος ἦρθε καί ξανακάθησε στό κατώφλι· γλυκογελῶντας
μπῆκαν μέσα καί οἱ μνηστῆρες καί τόν ὑποδέχτηκαν λέγοντας:
«Ο Δίας, ξένε, κι οἱ ἄλλοι ἀθάνατοι θεοί νά σοῦ χαρίσουν
ὅ,τι ἡ καρδιά σου λαχταρᾶ κι ὅ,τι ἡ ψυχή σου θέλει,
πού ἄξιος ὄντας σταμάτησες τοῦτον τόν ἄπληστο νά γυροφέρνει
στήν χώρα· γρήγορα θά τόν ξαποστείλουμε στήν ἀπέναντι στεριά
στόν Ἔχετο τόν βασιλιά, τήν μάστιγα αὐτήν τῶν ἀνθρώπων.»

Ὁ καλοσήμαδος λόγος τους γέμισε χαρά τόν λαμπρό Ὀδυσσέα.
Καί μετά τά λόγια ἀκολουθῆσαν τά δῶρα· ὁ Ἀντίνοος τοῦ παρέθεσε

μιά κοιλιά μεγάλη, μέ λογῆς γλυκάδια ὁλόγιομη· κι ὁ Ἀμφίνομος
τοῦ παρέθεσε δυό ψωμιά πού πῆρε ἀπ' τό πανέρι,
κι ὅπως τοῦ 'βανε στά χέρια μιά κοῦπα χρυσῆ τοῦ προσλαλοῦσε:
«Χαῖρε, πατέρα ξένε, κι ἄμποτε ὄλβιος στά χρόνια πού θά 'ρθουν
νά γίνεις· ἀλλ' ὅμως τώρα σέ βάσανα μέσα πολλά παραδέρνεις.»

Ἀνταπαντῶντας ὁ πολύβουλος Ὀδυσσέας τοῦ εἶπε:
«Ἀμφίνομε, ἄνθρωπος μέ βαθειά κατανόηση δείχνεις νά εἶσαι·
σάν τόν πατέρα σου - ἡ λαμπρή του φήμη ἔχει φτάσει στ' αὐτιά μου -
τόν Νῖσο, τόν καλό καί πλούσιο ἄρχοντα ἀπ' τό Δουλίχι.
Γιός δικός του λένε πώς εἶσαι, καί στοχαστικός ἄνθρωπος μοιάζεις·
στοχάσου λοιπόν τόν λόγο πού θά σοῦ πῶ, ἄκουσέ με:
Ἀπ' ὅλα τά πλάσματα πού ζοῦν κι ἀνασαίνουν πάνω στή γῆ,
δέν ὑπάρχει κανένα πιό ἀδύναμο ἀπό τόν ἄνθρωπο.
Ὅσο μαθές τοῦ χαρίζουν δύναμη οἱ θεοί καί κρατοῦν τά γόνατά του,
ποτέ δέν φαντάζεται πώς κακό τόν παραμονεύει στό μέλλον·
ἀλλ' ὅταν πιά τά χειρότερα οἱ μακάριοι θεοί συντελέσουν,
καρτερικά τά ὑπομένει κι αὐτά, στήν ἀνάγκη ὑποταγμένος.
Ὁ νοῦς μαθές τῶν ἐπιχθονίων ἀνθρώπων προσαρμόζεται σ' αὐτό
πού φέρνει μέρα τή μέρα ὁ πατέρας θνητῶν κι ἀθανάτων.

Ὄλβιος μεταξύ τῶν ἀνθρώπων ζοῦσα καί τοῦ λόγου μου κάποτε,
μά πολλές διέπραξα ἀτασθαλίες στήν ὁρμή καί στή δύναμή μου
ἐνδίδοντας, πίσω ἀπ' τόν πατέρα καί τούς ἀδελφούς μου ὀχυρωμένος.
Γι αὐτό ἄνομος κι ἄδικος ἄς μή εἶναι κανείς ποτέ καί μέ τίποτε,
ἀλλά τά δῶρα ἄς χαίρεται σιωπηλά τῶν θεῶν ὅ,τι κι ὅποτε δίνουν.
Ὁποῖες ὅμως ἀτασθαλίες βλέπω νά μηχανεύονται οἱ μνηστῆρες,
τ' ἀγαθά σπαταλῶντας καί τήν γυναῖκα προσβάλλοντας τ' ἀντρός,
πού μακριά ἀπ' τούς δικούς του καί τήν πατρική του γῆ γιά πολύ
πιά δέν θά 'ναι· πολύ κοντά, λέω, εἶναι.
Ἀλλά σένα εἴθε κάποιος θεός νά σέ φυγαδεύσει στό σπίτι σου,
μπροστά του νά μή βρεθεῖς, στήν πατρική του γῆ ὅταν κεῖνος γυρίσει·
γιατί δέν πιστεύω βέβαια πώς θά χωριστοῦν ἀναίμακτα οἱ μνηστῆρες
κι ἐκεῖνος, ἅμα τυχόν τρυπώσει στό παλάτι.»

Αὐτά, κι ἀφοῦ ἔκανε σπονδή στούς θεούς τό μελόγλυκο ἤπιε κρασί,
κι ἔβαλε πάλι τήν κούπα στά χέρια τοῦ Ἀμφίνομου, τοῦ βασιλιᾶ.
Μέ βαρειά καρδιά καί κατεβασμένο κεφάλι διέσχιζε κεῖνος
τ' ἀρχονταρίκι· κακά προαισθήματα βαραίνανε τήν ψυχή του.
Ἀλλά δέν γλύτωσε πάντως ἀπό τόν Χάρο.

Τόν παγίδεψε κι αὐτόν ἡ Ἀθηνᾶ, δαμασμένος ἀπό τό στιβαρό χέρι
νά πάει καί τό κοντάρι τοῦ Τηλεμάχου.
Γιά τήν ὥρα πῆγε καί κάθησε πάλι στή θέση του.

Ἦταν τότε πού ἡ θεά Ἀθηνᾶ ἡ γλαυκομάτα ἔβαλε στό νοῦ
τῆς θυγατέρας τοῦ Ἰκάριου, τῆς φρόνιμης Πηνελόπης,
νά ἐμφανιστεῖ στούς μνηστῆρες, σφοδρότερο πόθο στήν ψυχή τους
νά ξεσηκώσει, ἀλλά καί ἄξια μεγαλύτερης νά γίνει τιμῆς,
παρότι πρίν, ἀπό τόν ἄντρα της καί τό παιδί της.
Ἀχνογέλασε λοιπόν ἡ ἀρχόντισσα καί μιλοῦσε κι ἔλεγε:
«Ἡ ψυχή μου ἐπιθυμεῖ, Εὐρυνόμη, ποτέ ὅμως ὡς τώρα,
νά ἐμφανιστῶ στούς μνηστῆρες, μισητοί κι ἄς μοῦ εἶναι κι ἀπαίσιοι.
Θά ἤθελα νά πῶ στό παιδί μου ἕνα λόγο πού θά τοῦ ἦταν χρήσιμος·
νά μήν ἔχει μέ τούς ὑπερφίαλους μνηστῆρες πολλά πάρε δῶσε,
γιατί πίσω ἀπό τά γλυκόλογα πού ἀραδιάζουν τίς πονηρές κρύβουν
βουλές τους.»

Μιλῶντας τότε ἡ οἰκονόμος, ἡ Εὐρυνόμη, τῆς εἶπε:
«Ναί, εἶναι πολύ λογικά καί σωστά, κόρη μου, ὅλα τοῦτα πού εἶπες.
Νά πᾶς, νά μιλήσεις νά πεῖς ὅ,τι ἔχεις νά πεῖς στό παιδί σου,
ἀφοῦ πρῶτα νιφτεῖς καί δροσιστεῖς κι ἀλείψεις τά μαγουλά σου.
Μή πᾶς ὅμως ἔτσι, μέ τήν μορφή σου ὅλη βουτηγμένη στό δάκρυ·
εἶναι κακό μαθές ἄκριτα νά πενθεῖ κανείς ἀκατάπαυτα.
Ἤδη παλληκάρι ἔχει γίνει ὁ γιός σου κι ἔχει ἀνθίσει τό γένι του,
ὅπως ἤθελες νά τόν δεῖς μέ θέρμη εὐχόμενη στούς ἀθανάτους.»

Τῆς ἀποκρίθηκε τότε ἡ φρόνιμη Πηνελόπη:
«Μή, μή μέ παρακινεῖς, Εὐρυνόμη, κι ἄς μέ νοιάζεσαι τόσο,
νά νιφτῶ καί νά δροσιστῶ, μέ μῦρα ν' ἀλείψω τό πρόσωπό μου.
Τά κάλλη μου μένα τ' ἀφανίσαν μαθές οἱ θεοί, στόν Ὄλυμπο
πού κατοικοῦνε, ἀφότου τόν πῆραν κεῖνον τά κοῖλα καράβια.
Ἀλλά τήν Αὐτονόη καί τήν Ἱπποδάμεια κάλεσέ μου νά ἔρθουν,
παραστάτιδες γιά νά τίς ἔχω στ' ἀρχονταρίκι.
Ντρέπομαι νά ἐμφανιστῶ σέ τόσους μέσα ἄντρες μονάχη.»

Πρόθυμη ἡ γερόντισσα διέσχισε τό παλάτι, στίς γυναῖκες
τοῦτα γιά ν' ἀναγγείλει καί νά τίς παρακινήσει νά πᾶνε.
Ἄλλα ὅμως ἔβαλε τότε στό νοῦ της ἡ θεά Ἀθηνᾶ ἡ γλαυκομάτα:
Σέ γλυκό βύθισε ὕπνο τήν θυγατέρα τοῦ Ἰκάριου· ἀναγερμένη
στ' ἀνάκλιντρο της ἀποκοιμήθηκε, καί οἱ ἁρμοί της ὅλοι λυθῆκαν.

Θεσπέσια δῶρα τῆς χάριζε τότε ἡ τρισεύγενη θεά, γιά ν' ἀφήσουν
τό θαῦμα τους μόλις τήν δοῦν οἱ Ἀχαιοί.
Μέ οὐράνιο μῦρο τῆς καθάρισε πρῶτα τ' ὄμορφο πρόσωπο,
μέ τό ἴδιο πού χρίεται ἡ χρυσοστεμμένη Κυθέρεια,
ὅταν τόν τερπνότατο μπαίνε νά σύρει χορό τῶν Χαρίτων·
καί πιό ψηλόκορμη τήν ἔκανε νά δείχνει πιό μεγαλόπρεπη,
κι ἀπό τό φίλντισι τό στιλπνό λευκότερη τήν ἔκανε νά φαντάζει.
Κι αὐτά ὡς ἔπραξε, ἔγινε ἄφαντη ἡ τρισεύγενη θεά,
κι οἱ χιονοβράχιονες κατέφτασαν θεραπαινίδες.
Ἔρχονταν μέ σπουδή ἀπ' τήν καμαρά τους, κι ἀπό τόν λάλο
ἄφησε ὁ γλυκός ὕπνος τήν Πηνελόπη· ἀποξύπνησε τρίβοντας
μέ τίς παλάμες τό πρόσωπό της καί ἀναφώνησε:
«Τί γλυκειά, τί ἀνάλαφρη νάρκη πού μέ τύλιξε τήν παντέρμη!
Ἄς ἦταν ἔτσι ἀνάλαφρο θάνατο ἡ Ἄρτεμη ἡ ἀγνή νά μοῦ χαρίσει
παρευθύς τώρα, γιά νά μή ζῶ ὀδυρόμενη ἄλλο πιά καί νά λυώνω,
τίς κάθε λογῆς χάρες τοῦ ἀντρός μου ἡ καρδιά μου ποθῶντας,
πού πάντων μαθές τῶν Ἀχαιῶν ἦταν ὑπέρτερος.»

Πῆρε νά κατεβαίνει ἔπειτα ἀπό τ' ἀνώϊ τό λιόφωτο, ὄχι μονάχη·
τήν συνοδεύαν ἀκολουθία της δυό παρακόρες.
Κι ὅταν ἀντάμωσε πιά τούς μνηστῆρες ἡ τρισεύγενη γυναῖκα,
στάθηκε πλάϊ σ' ἕνα στύλο τῆς στέρεα τεχνουργημένης στέγης.
τά λαμπρά ἀφήνοτας μαγνάδια νά ἰσκιώνουν τά μαγουλά της·
παραστάτιδες δεξιά κι ἀριστερά οἱ δυό πιστές παρακόρες.
Στή θέα της λύθηκαν τά γόνατά τους, ἔρωτας συνεπῆρε τήν ψυχή τους,
μιά εὐχή κάναν ὅλοι νά ἐρωτοσμίξουν μαζί της.
Κι αὐτή στόν Τηλέμαχο, τόν ἀκριβογιό της, μιλοῦσε καί τοῦ 'λεγε:
«Τηλέμαχε, στέρεος δέν εἶναι ἄλλο πιά ὁ νοῦς σου οὔτε ἡ κρίση σου·
παιδί ὄντας ἀκόμη δούλευε κι ἔκρινε καλύτερα τό μυαλό σου.
Τώρα πού ἔχεις πιά μεγαλώσει κι ὁλόκληρο ἔχεις γινεῖ παλληκάρι
- καί τό παράστημα καί τήν ὁμορφιά σου ξένος κάποιος θωρῶντας,
ἀρχοντικοῦ πατέρα θά 'λεγε γόνος πώς εἶσαι -
οὔτε ὁ νοῦς σου εἶναι ἄλλο πιά σωστός οὔτε ἡ κρίση σου.
Τί ἔργο στ' ἀλήθεια κι αὐτό πού γίνηκε στ' ἀρχονταρίκι!
Πῶς ἄφησες νά κακομεταχειριστοῦνε ἔτσι τόν ξένο;
Σκέψου τώρα νά εἶχε πάθει κάτι ὁ ξένος, φιλοξενούμενος
στ' ἀρχοντικό μας, ἀπ' ὅλα αὐτά τ' ἄγρια τραβολογήματα,
ἡ καταισχύνη κι ἡ καταφρόνια θά σέ βαραίναν τότε τοῦ κόσμου.»

Ἀνταπαντῶντας τότε ὁ συνετός Τηλέμαχος, τῆς εἶπε:

«Δέν σοῦ κρατῶ κακία, μάνα μου, πού ἔχεις χολωθεῖ ἔτσι μαζί μου.
Ὅμως ἐγώ καταλαβαίνω καί γνωρίζω τό κάθε τί καί κρίνω,
καί τά χρηστά καί τά πρόστυχα· μωρό παιδί δέν εἶμαι ἄλλο πιά.
Ἀλλά δέν μπορῶ νά προνοήσω νά γίνουν τά πάντα σωστά·
μέ σκοτίζουν ἄλλος ἀπό δῶ κι ἄλλος ἀπό κεῖ παρακαθήμενοι
ὅλοι αὐτοί οἱ κακόβουλοι, καί δέν ὑπάρχει κάποιος νά μέ συντρέξει.
Παρά ταῦτα δέν τούς βγῆκε, ὅπως θά ἤθελαν οἱ μνηστῆρες,
ἡ πάλη τοῦ ξένου μέ τόν Ἶρο· ἦταν δυνατότερος ὁ ξένος.
Ἄμποτε πατέρα Δία καί Ἀθηνᾶ καί Ἀπόλλωνα,
ἔτσι τώρα δαμασμένοι στά δώματά μας νά γείρουν τά κεφάλια
κι οἱ μνηστῆρες, ἄλλοι ἔξω στήν αὐλή, ἄλλοι μέσα στό δῶμα,
καί νά λυθοῦν πάντων τά γόνατα,
ὅπως κάθεται τώρα μέ γερμένο κεφάλι ἐκεῖνος ὁ Ἶρος
ἐκεῖ στήν αὐλόπορτα, σάν κάποιος μεθυσμένος νά ’ναι·
κι οὔτε μπορεῖ στά πόδια του νά σταθεῖ οὔτε στά λημέρια του
πίσω νά πάει, ἀφοῦ ἔχουν λυθεῖ τά γόνατά του.»

Αὐτά κι αὐτά συναμεταξύ τους κεῖνοι ἀγόρευαν.
Πῆρε τότε νά λέει ὁ Εὐρύμαχος στήν Πηνελόπη:
«Κόρη τοῦ Ἰκάριου, φρόνιμη καί γνωστική Πηνελόπη,
ἄν ὅλοι σέ βλέπαν οἱ Ἀχαιοί στό Ἰάσιο Ἄργος πού κατοικοῦνε
αὔριο κιόλας θά παίρναν μέρος στά συμπόσια στό μεγαρό σου
μνηστῆρες περισσότεροι· γιατί ’σαι ἀσύγκριτη μές στίς γυναῖκες
στίς χάρες ὅλες, παράστημα καί ὁμορφιά καί φρονιμάδα.»

Τοῦ ἀποκρίθηκε τότε ἡ φρόνιμη καί γνωστική Πηνελόπη:
«Τίς χάρες μου, Εὐρύμαχε, τό παράστημα, τήν ὁμορφιά,
μοῦ τ’ ἀφανίσαν οἱ ἀθάνατοι, τότε πού κινοῦσαν γιά τήν Τροία
οἱ Ἀργεῖοι, κι ἦταν ὁ Ὀδυσσέας, ὁ ἄντρας μου, μαζί τους.
Ἄν γυρνῶντας κεῖνος φύλακας ἄγγελος γινόταν τῆς ζωῆς μου,
μπορεῖ πιό μεγάλη καί πιό λαμπρή ἡ δόξα μου τότε νά ἦταν.
Τώρα μέ πνίγει τό ἄγχος· μοῦ φόρτωσε τόσα κακά μαθές ἡ μοῖρα.
Τήν μοιραία κείνη ἡμέρα πού ἄφηνε κεῖνος τήν πατρική του γῆ
μοῦ ’πιασε τό δεξί μου χέρι στόν καρπό καί μοῦ εἶπε:
«Γυναῖκα, δέν νομίζω πώς οἱ ἁρματωμένοι καί ἀντρεῖοι Ἀχαιοί
θά γυρίσουν πίσω ὅλοι, σῶοι κι ἀβλαβεῖς, ἀπό τήν Τροία.
Ἄλλωστε εἶναι ἀντρεῖοι πολεμιστές, λένε, οἱ Τρῶες,
κονταρομάχοι δυνατοί κι ἐπιδέξιοι τοξότες,
καί γοργοπόδαρων ἀλόγων ἀναβάτες, πού μπορεῖ τάχιστα

νά κρίνουν τήν ἔκβαση ἀμφίρροπου ἀδυσώπητου πολέμου.
Γι αὐτό δέν ξέρω ἄν θά μέ φέρει πίσω ὁ θεός, ἤ ἄν θά σκοτωθῶ
ἐκεῖ στήν Τροία· τά πάντα ἐδῶ ἐσύ φρόντισέ τα.
Τόν πατέρα νά γνοιαστεῖς καί τήν μάνα στ' ἀρχοντικό, ὅπως τώρα
κι ἀκόμη περισσότερο, ὅσο ἐγώ θά λείπω στά ξένα.
Ἀλλ' ὅταν παλληκάρι δεῖς τό παιδί μ' ἀνθισμένο τό γένι του,
μ' ὅποιον ἄντρα θέλεις τότε παντρέψου, ἀφήνοντας πιά τό παλάτι.»
Αὐτά κι αὐτά κεῖνος ἀγόρευε καί συντελοῦνται τώρα τά πάντα.
Ἐγγύς εἶναι ἤδη ἡ νύχτα, πού ἄχαρος γάμος μισητός μέ προσμένει
τήν καταραμένη ἐμένα, πού μοῦ στέρησε τήν εὐτυχία ὁ Δίας.

Ἀλλά μιά ἄλλη πικρή στενοχώρια μοῦ φαρμακώνει τά σπλάχνα.
Δέν εἶναι μαθές αὐτός ὁ καθιερωμένος τρόπος τῶν μνηστήρων,
πού θέλουν νά μνηστευτοῦν μιά γυναῖκα ἀρχόντισσα καί πλούσιου
πατέρα θυγατέρα, καί διαγωνίζονται νά τήν κατακτήσουν.
Εἶναι αὐτοί πού ἐκλεκτά φέρνουν σφαχτάρια, βόδια καί πρόβατα,
τό τραπέζι στούς φίλους τῆς νύφης νά κάνουν, καί λαμπρά δίνουν δῶρα·
ποτέ μά ποτέ τό ξένο βιός ἔτσι ἀνέξοδα δέν κατατρῶνε.»

Αὐτά 'πε, καί καταχάρηκε ὁ πολύπαθος ἥρωας Ὀδυσσέας,
βλέποντας νά ἐκμαιεύει δῶρα ἀπ' τούς μνηστῆρες, μέ γλυκόλογα
πλανεύοντας τήν καρδιά τους, ἐνῶ ὁ νοῦς της γι' ἄλλα μεριμνοῦσε.

Τῆς εἶπε τότε ὁ Ἀντίνοος, ὁ γιός τοῦ Εὐπείθη:
«Θυγατέρα τοῦ Ἰκάριου, φρόνιμη καί γνωστική Πηνελόπη,
τά δῶρα πού ὁ καθένας ἀπ' τούς Ἀχαιούς θά θελήσει νά σοῦ φέρει
νά τά δεχτεῖς· δέν εἶναι κόσμιο ν' ἀρνηθεῖ κάποιος τά χάρισμα.
Ἐμεῖς ὅμως οὔτε στά ὑποστατικά μας θά πᾶμε οὔτ' ἀλλοῦ πουθενά,
τόν ἄριστο μέσα στούς Ἀχαιούς γι' ἄνδρα σου σύ πρίν διαλέξεις.»

Αὐτά 'πε ὁ Ἀντίνοος, κι ἐπιδοκίμασαν ὅλοι τά λόγια του,
κι ἔστειλε ὁ καθένας τόν κήρυκά του νά φέρει τά δῶρα.
Μέγα πέπλο ἔφερε στόν Ἀντίνοο, ξομπλιαστό, πανωραῖο,
πού εἶχε μιά δωδεκάδα περόνες ὅλες χρυσές,
σέ ὅμορφα καμπυλωμένα θηλύκια συναρμοσμένες.
Ἕνα γιορτάνι χρυσό πολυδαίδαλο ἔφερε εὐθύς στόν Εὐρύμαχο,
μέ χάντρες ἁρμαθιασμένο κεχριμπαρένιες, ἥλιος λαμπρός.
Δυό σκουλαρίκια φέραν στόν Εὐρυδάμαντα οἱ ὑπηρέτες
τρίπετρα, ἀστραφτερά, μέ περίσσια χάρη λεπτουργημένα.
Ἀπ' τό σπίτι τοῦ ἄρχοντα Πεισάντρου, τοῦ Πολυχτόρου τόν γιό,

ἕνα περιδέραιο ἔφερε ὁ ὑπηρέτης πανωραῖο, στολίδι θαυμάσιο.
Κι ὁ ἕνας αὐτό κι ὁ ἄλλος τό ἄλλο ὡραῖα φέραν δῶρα οἱ Ἀχαιοί.
Μεγαλόπρεπη ἀνέβαινε ἔπειτα στ' ἀνώϊ ἡ ἀρχόντισσα,
καί μαζί της οἱ παρακόρες τά πανωραῖα μετέφεραν δῶρα.

Τραπήκαν τότε στό χορό καί στό τερπνό τραγούδι οἱ μνηστῆρες
νά χαροῦνε, καί μέναν ἐκεῖ ὥσπου νά βραδυάσει.
Καί κεῖ πού ξεφαντώναν καί γλεντοῦσαν πλάκωσε μαῦρο τό βράδυ.
Τρεῖς πυροστάτες στῆσαν τότε παρευθύς στ' ἀρχονταρίκι,
μέ τήν φλόγα τους νά φέγγουν· στοίβαξαν καυσόξυλα πολλά,
στεγνά ἀπό καιρό, κατάξερα, σκισμένα πρόσφατα μέ τό τσεκούρι,
καί πρόσθεσαν καί δαδιά ἀνάμεσά τους.
Ἐκ περιτροπῆς συντηροῦσαν τήν φλόγα, συδαυλίζοντας τήν φωτιά,
οἱ δοῦλες τοῦ καρτερόψυχου Ὀδυσσέα. Πῆρε τόν λόγο τότε ὁ ἴδιος
ὁ πολύβουλος ἀρχοντογεννημμένος Ὀδυσσέας καί τούς εἶπε:
«Δοῦλες τοῦ Ὀδυσσέα, τοῦ χρόνια ξενητεμένου βασιλιά,
πηγαίνετε στήν κάμαρα τῆς τιμημένης βασίλισσας.
Κοντά της καθισμένες στό ἀνώϊ εὐχαριστεῖτε τήν καρδιά της,
εἴτε νῆμα γνέθοντας στή ρόκα, εἴτε ξαίνοντας μαλλί τά χέρια σας·
θ' ἀναλάβω ἐγώ φῶς σέ ὅλους τούτους νά παρέχω.
Κι ἄν ἀκόμη θελήσουν ὡς τήν χρυσόθρονη Αὐγή νά μείνουν,
δέν θά μέ καταβάλουν, ὄχι· εἶμαι πολύ καρτερικός, ἀντέχω».

Γέλασαν μέ τά λόγια του κι ἀλληλοκοιτάχτηκαν οἱ δοῦλες,
καί ἡ ὁμορφονιά ἡ Μελανθώ τόν ἀποπῆρε βρίζοντάς τον·
ἦταν κόρη τοῦ Δόλιου, τήν φρόντισε ὅμως ἡ Πηνελόπη,
πού τήν εἶχε σάν παιδί της μές στά τερπνά παιχνίδια ἀναστήσει.
Κι ὅμως δέν συμπονοῦσε, δέν νοιαζόταν διόλου τήν κυρά της,
ἀλλ' ἦταν ἐρωμένη τοῦ Εὐρύμαχου κι ἐρωτόσμιγε μαζί του.
Αὐτή λοιπόν τώρα ξαπολύθηκε χλευάζοντας τόν Ὀδυσσέα:
«Ἄ Ἔ σύ, συφοριασμένε ξένε, κάποιος ὀλότελα βαρεμένος εἶσαι,
κι οὔτε θέλεις στό ἐργαστήρι κάποιου σιδερᾶ νά πᾶς νά κοιμηθεῖς,
ἤ σέ χάνι κάποιο, ἀλλ' ἐδῶ φλυαρῶντας ἀγορεύεις,
μπροστά σέ τόσους ἄντρες ὅλο θράσος, χωρίς νά πτοεῖται διόλου
ἡ καρδιά σου· σ' ἔχει κατακυριέψει σίγουρα τό κρασί,
ἤ μπορεῖ τέτοιος πάντα νά 'ναι ὁ νοῦς σου, ἀερολογίες ν' ἀραδιάζεις.
Τί; τόσο πολύ στήν ἔδωσε πού νίκησες τόν Ἶρο τόν ἐπαίτη;
Μή σηκωθεῖ ὅμως πάραυτα κάποιος ἄλλος πιό ρωμαλέος ἀπ' τόν Ἶρο,
πού γρονθοκοπῶντας μέ τά στιβαρά του χέρια τήν κεφαλή σου,

σέ ξαποστείλει ἀπό δῶ μέσα βουτηγμένον στό αἷμα!»

Τήν ταυροκοίταξε καί τῆς εἶπε ὁ πολύβουλος Ὀδυσσέας:
«Παρευθύς θά σπεύσω νά πῶ, σκύλλα, στόν Τηλέμαχο
τί ἀγορεύεις, γιά νά σέ κομματιάσει αὐτοστιγμεί, νά σέ λιανίσει.»

Τά λόγια του καταπτοήσαν τίς γυναῖκες, πού φεύγοντας
σκορπιστήκαν στό παλάτι· λύθηκαν τά γόνατα τῆς καθεμιᾶς
ἀπ' τήν τρομάρα· πῆραν στά σοβαρά μαθές τίς ἀπειλές του.
Αὐτός ὅμως πλάϊ στούς ἀναμμένους πυροστάτες πῆρε θέση,
νά συντηρεῖ τήν φλόγα γιά νά φέγγει, ἐπισκοπῶντας γύρω του
τούς πάντες· δούλευε ὅμως κατάστρωνε σχέδια ὁ νοῦς του,
πού ἀτέλεστα δέν ἔμελλε νά μείνουν.

Η Αθηνᾶ ὅμως δέν ἄφηνε μέ τίποτε τούς ὑπερόπτες μνηστῆρες
τίς προσβολές νά σταματήσουν τίς φαρμακερές, γιά νά περονιάζει
ἀκόμη πιό βαθειά ὁ πόνος τήν καρδιά τοῦ Λαερτιάδη Ὀδυσσέα.
Πρῶτος ἄρχιζε ν' ἀγορεύει ὁ Εὐρύμαχος, ὁ γιός τοῦ Πόλυβου,
χλευάζοντας τόν Ὀδυσσέα, τό γέλιο τῶν συντρόφων προκαλῶντας:
«Ἀκοῦτε με, μνηστῆρες σεῖς τῆς κοσμοξακουσμένης βασίλισσας,
αὐτά νά σᾶς πῶ πού μέ παρορμᾶ ἡ καρδιά μές στά στήθη μου.
Θεόσταλτος φτάνει θαρρῶ στοῦ Ὀδυσσέα τό σπίτι τοῦτος ὁ ἄντρας·
πάντως ἡ φεγγοβολή τῶν δαδιῶν ἀπ' τήν κεφαλή του μοῦ φαίνεται
νά 'ναι, ἀφοῦ μιά τρίχα πάνω δέν ἔχει οὔτε γιά δεῖγμα.»

Καί μετά στόν καστροπολεμίτη γυρνῶντας Ὀδυσσέα τοῦ εἶπε:
«Ἀλήθεια, ξένε, θά ἤθελες, μέ ἀρκετά καλό μισθό ἄν σέ μίσθωνα,
στήν δούλεψή μου νά μπεῖς, ἕνα χωράφι ἀπόμερο νά μοῦ δουλεύεις,
νά τό ξελιθαρίζεις καί νά τό φράζεις, δέντρα μέσα ψηλά νά φυτεύεις;
Ἄφθονη τότε τροφή ἐγώ θά σοῦ παρεῖχα, καί σκουτιά νά ντυθεῖς
καί ὑποδήματα θά σοῦ 'δινα νά φορέσεις.
Ἀλλ' ὅμως ἐπειδή ἔχεις κακομάθει στήν τεμπελιά, δέν θά θελήσεις
νά στρωθεῖς στή δουλειά, ἀλλά ζαρωμένος στήν πόλη τριγυρνῶντας
προτιμᾶς νά ζητιανεύεις, τήν ἄπατη κοιλιά σου γιά νά χορτάσεις.»

Ἀνταπαντῶντας ὁ πολύβουλος Ὀδυσσέας τοῦ εἶπε:
«Νά γινόταν μονάχα νά παραβγοῦμε στή δουλειά οἱ δυό μας, Εὐρύμαχε,
καί νά 'ναι Ἄνοιξη, τότε πού εἶναι μεγάλη ἡ μέρα,
χόρτο νά κόψουμε, καί νά 'χα ἕνα κοφτερό δρεπάνι καλόγυρτο,
καί νά 'χεις ἕνα τέτοιο καί σύ, μονοί διπλοί στή δουλειά νά ριχτοῦμε

νηστικοί μέχρι νά σκοτεινιάσει, καί τό χόρτο νά μήν ἀπολείπει.
Ἤ νά ’χαμε ἕνα ζευγάρι βόδια νά ζέψουμε, ξεδιαλεχτά,
πυρόξανθα, μεγάλα, χορτάρι καί τά δυό χορτασμένα,
ἰσόπαλα στή ρώμη καί στά χρόνια, ἀκατάβλητο ἔχοντας σθένος,
καί τέσσερα στρέμματα χωράφι γιά ὄργωμα, καί μαλακό στό ὑνί
νά ἐνδίδει τό χῶμα· θά μ’ ἔβλεπες τότε πῶς θ’ ἄνοιγα τήν αὐλακιά
ὁλομεμιᾶς, πέρα ὡς πέρα.
Ἀλλά καί πόλεμο ν’ ἄναβε σήμερα γιά κάποιο λόγο ὁ Κρονίδης,
καί νά ’χα μιάν ἀσπίδα καί δυό κοντάρια νά κρατῶ τοῦ λόγου μου,
καί μιά περικεφαλαία στά μηνίγγια καλά ταιριασμένη, ὁλόχαλκη·
θά μ’ ἔβλεπες τότε μές στούς πρώτους προμάχους νά μάχομαι,
καί οὔτε θά εἶχες λόγο τότε γιά τήν κοιλιά νά μέ χλευάζεις.
Ἀλλά ἕνας ὑβριστής εἶσαι καί σκληρόψυχος πού κομπάζει,
καί κάποιος κραταιός σοῦ φαίνεται πώς εἶσαι καί τρανός,
γιατί μέ ἄντρες ὀλίγιστους συναναστρέφεσαι κι ὄχι ἀντρείους.
Μά ἄν τυχόν ἔρθει ὁ Ὀδυσσέας, στήν πατρική του γῆ ἄν γυρίσει,
ξάφνου οἱ πλατειές οἱ πόρτες θά στενέψουνε μπροστά σου,
καθώς νά περάσεις ἔξω θά ὁρμᾶς γιά νά γλυτώσεις.»

Αὐτά ’πε, καί χολώθηκε, ἔγινε ἔξω φρενῶν, ὁ Εὐρύμαχος.
Τόν ταυροκοίταξε καί λόγια λαλῶντας πετούμενα τοῦ κραξε:
«Ἄθλιε, θά τό πληρώσεις πάραυτα ἀκριβά, τέτοια πού ἔχεις
τό θράσος μέσα σέ τόσους ἄντρες ν’ ἀγορεύεις, χωρίς νά πτοεῖται
διόλου ἡ καρδιά σου· σ’ ἔχει κατακυριέψει σίγουρα τό κρασί,
ἤ μπορεῖ τέτοιος πάντα νά ’ναι ὁ νοῦς σου, ἀερολογίες ν’ ἀραδιάζεις.
Τί; τόσο πολύ στήν ἔδωσε πού νίκησες τόν Ἶρο τόν ἐπαίτη;»

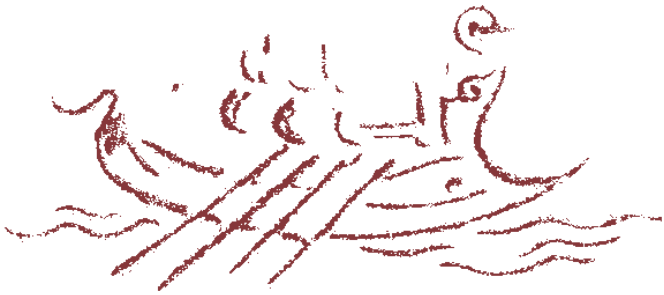
Τέτοια ξεφωνίζοντας ἄρπαξε ἕνα σκαμνί· παραμερίζοντας
ὁ Ὀδυσσέας προσκάθησε στά γόνατα τοῦ Ἀμφίνομου ἀπ’ τό Δουλίχι.
Φοβήθηκε μαθές τόν Εὐρύμαχο, πού πέτυχε στό δεξί του χέρι
τόν οἰνοχόο· ἔπεσε μέ βρόντο στή γῆ τό κανάτι πού κράταγε,
κι ὁ ἴδιος βογγῶντας σωριάστηκε ἀνάσκελα στή σκόνη.
Βάλαν τίς φωνές οἱ μνηστῆρες, βούηξε τό ἰσκιοστοιχειωμένο παλάτι,
κι ὁ ἕνας κι ὁ ἄλλος τόν διπλανό του κοιτάζοντας σχολιάζαν καί λέγαν:
«Καλύτερα νά εἶχε ὁ ξένος περιπλανώμενος ἀλλοῦθε χαθεῖ, ἐδῶ
πρίν νά ’ρθεῖ· δέν θά ’χε τότε ὅλη αὐτή τήν ταραχή ἐδῶ προκαλέσει.
Τώρα μαλώνουμε γιά τούς ζητιάνους, κι ὅλη ἡ εὐχαρίστηση
ἀπ’ τό λαμπρό συμπόσιο πάει, ἀφοῦ ἐπικρατοῦν τά χειρότερα.»

Παρεμβαίνοντας τούς εἶπε τότε ὁ γενναῖος Τηλέμαχος:

«Εὐλογημένοι, τελλαθήκατε, θόλωσε τό φαΐ καί τό πιοτό
τό μυαλό σας· κάποιος θεός σίγουρα σᾶς ξεσηκώνει.
Φάγατε κι ἤπιατε καλά· πηγαίνετε λοιπόν στά σπίτια σας
νά κοιμηθεῖτε, ὅποτε θελήσει ἡ καρδιά σας.
Ἐγώ πάντως ξένο δέν διώχνω κανέναν.»

Δαγκωθήκαν, μπήξαν τά δόντια στά χείλη τους ὅλοι
ἀπ' τήν κατάπληξη, πού μίλησε τόσο θαρραλέα ὁ Τηλέμαχος.
Πῆρε τόν λόγο τότε καί τούς εἶπε ὁ Ἀμφίνομος, ὁ λαμπρός γιός
τοῦ Νίσου τοῦ βασιλιᾶ κι ἐγγονός τοῦ Ἀρήτη:
«Φίλοι, δέν μπορεῖ κανείς στόν δίκαιο πού ἀκούει λόγο
μέ κατηγορίες ν' ἀνταπαντᾶ καί βρισιές χολωμένος.
Μή κακομεταχειρίζεστε λοιπόν τόν ξένο, μήτε κάποιον ἄλλον
ἀπό τούς δούλους στά δώματα τοῦτα τοῦ θεϊκοῦ Ὀδυσσέα.
Ἐμπρός ἐλᾶτε ἄς γεμίσει ὁ οἰνοχόος τίς κοῦπες,
κι ἀφοῦ κάνουμε σπονδή νά πᾶμε στά σπίτια μας νά κοιμηθοῦμε.
Τόν ξένο ἄς τόν ἀφήσουμε στά μέγαρα τοῦ Ὀδυσσέα
νά τόν γνοιαστεῖ ὁ Τηλέμαχος· στό δικό του σπίτι ἦρθε ἱκέτης.»

Αὐτά 'πε ὁ Ἀμφίνομος κι ἐπιδοκίμασαν ὅλοι τά λόγια του.
Ἀνέλαβε λοιπόν νά συγκεράσει κρασί τό παλληκάρι ὁ Μούλιος,
ὁ κήρυκας ἀπ' τό Δουλίχι, τοῦ Ἀμφίνομου ὁ ὑπηρέτης,
καί τόν ἕνα μετά τόν ἄλλον τούς κέρασε ὅλους.
Κι αὐτοί, ἀφοῦ κάναν σπονδή στούς θεούς τούς μακάριους,
μελόγλυκο ἤπιαν κρασί ὅσο ἡ ὄρεξή τους τραβοῦσε,
καί μετά κινήσαν νά πᾶνε νά κοιμηθοῦν ὁ καθένας στ' ἀρχοντικό του.

Η Πηνελόπη κι ὁ «ξένος» της

Ὁ θεϊκός ὅμως Ὀδυσσέας ἀπόμεινε στ’ ἀρχονταρίκι,
πῶς θά σκοτώσει σκαρώνοντας μέ τήν Ἀθηνᾶ τούς μνηστῆρες.
Στράφηκε καί εἶπε στά πεταχτά παρευθύς στόν Τηλέμαχο:
«Τηλέμαχε, ἀνάγκη νά σηκώσουμε καί νά φυλάξουμε τ’ ἄρματα,
ὅλα μά ὅλα· κι ἄν τά γυρεύουν οἱ μνηστῆρες καί τί γίναν σέ ρωτᾶνε,
ἐσύ μέ λόγια ἥπια,μαλακά, ξεγέλασέ τους, τέτοια λέγοντας:
«Τά φύλαξα ἀπ’ τόν καπνό, δέν μοιάζουν τοῦτα μέ τ’ ἄρματα
πού ἄφησε κάποτε πίσω κινῶντας γιά τήν Τροία ὁ Ὀδυσσέας,
ἀλλά εἶναι ἐλεεινά· τόσο ἡ κάπνα τῆς φωτιᾶς τά ἔχει βλάψει.
Πιό σοβαρό εἶναι καί τοῦτο πού μοῦ ’βαλε στό νοῦ κάποιος θεός·
μήπως ξαναμμένοι ἀπ’ τό κρασί συμπλακεῖτε μεταξύ σας
καί λαβωθεῖτε, καταντροπιάζοντας ἔτσι μνηστεῖες καί δεῖπνα·
ἀσκοῦν μαθές ἔλξη στόν ἄντρα ἀπό μόνα τους τά μαχαίρια.»

Αὐτά’πε, καί ὑπάκουσε ὁ Τηλέμαχος στήν προτροπή του.
Κάλεσε τήν Εὐρύκλεια, τήν παραμάνα, καί τῆς εἶπε:
«Κυροῦλα, θέλω νά κλείσεις στήν κάμαρά τους τίς γυναῖκες,

γιά νά σηκώσω καί νά φυλάξω τ' ἄρματα τοῦ πατέρα τά ὡραῖα,
πού παρατημένα ἐδῶ μέσα ὁ καπνός τά καταστρέφει,
ἀφρόντιστα ἀφ' ὅτου ἔφυγε ὁ πατέρας· κι ἤμουν παιδί ἐγώ ἀκόμη.
Τώρα ὅμως θέλω νά τά φυλάξω, ἡ κάπνα τῆς φωτιᾶς νά μή τά φτάσει.»

Τοῦ ἀποκρίθηκε τότε ἡ Εὐρύκλεια, ἡ πιστή παραμάνα:
«Ἄμποτε, παιδί μου, ν' ἀποκτήσεις ἐπί τέλους τήν φρόνηση
νά φροντίσεις τό σπιτικό σου καί τ' ἀγαθά σου ὅλα νά φυλάξεις.
Ἀλλά γιά πές μου, ποιά θά σέ συνοδεύσει ἔπειτα γιά νά σοῦ φέξει;
τίς δοῦλες πού θά σοῦ φέγγαν δέν τίς ἀφήνεις ἀπό μέσα νά προβοῦνε».

Τῆς ἀνταπάντησε τότε ὁ φρόνιμος Τηλέμαχος:
«Ὁ ξένος τοῦτος· δέν θ' ἀνεχτῶ νά κάθεται νωθρός
τ' ἀγαθά μου ὅποιος γεύεται, ἀπό μακριά κι ἄν ἔχει ἔρθει.»

Ἔτσι τῆς μίλησε, καί δέν πῆγε ὁ λόγος του χαμένος·
κλείδωσε, ὡς τῆς εἶπε, τίς πόρτες τοῦ πολυδαίδαλου παλατιοῦ.
Τότε ἐφορμῶντας οἱ δυό αὐτοί, ὁ Ὀδυσσέας κι ὁ λαμπρός γιός του,
πῆραν νά κουβαλᾶνε κράνη κι ἀφαλωτές ἀσπίδες καί κοντάρια
μυτερά νά τά φυλάξουν. Μπροστά τους ἡ Παλλάδα Ἀθηνᾶ,
χρυσό λύχνο κρατῶντας, πανωραῖο περιέχυνε φῶς.
Ἔκθαμβος ὁ Τηλέμαχος γύρισε κι εἶπε παρευθύς στόν πατέρα του:
«Πατέρα, τί μέγα θαῦμα εἶναι τοῦτο πού θωροῦν τά μάτια μου!
Πάντως σέ μένα οἱ τοῖχοι τοῦ παλατιοῦ καί τά ὡραῖα τά μεσοδόκια
καί οἱ ἐλάτινες οἱ δοκίδες καί οἱ ψηλοί ὀρθόστητοι κίονες
φαίνονται σάν νά 'χουν πάρει φωτιά· ὅλα στά μάτια μου φεγγοβολᾶνε.
Δίχως ἄλλο κάποιος ἀπ' τούς θεούς στῶν οὐρανῶν πού κατοικοῦν
τά πλάτη εἶναι 'δῶ μέσα.»

Τοῦ ἀποκρίθηκε τότε ὁ πολύβουλος Ὀδυσσέας:
«Σιγά· φύλαξε ὅ,τι θωρεῖς μές στή ψυχή σου καί μή ρωτᾶς.
Μιά ἔκφανση εἶναι κι αὐτή τῶν θεῶν στόν Ὄλυμπο πού κατοικοῦνε.
Πήγαινε ὅμως σύ νά πλαγιάσεις, κι ἐγώ θά μείνω ἐδῶ,
τίς δοῦλες ἀκόμη γιά νά κεντρίσω καί τήν μάνα σου·
κι αὐτή ὀδυρόμενη γιά τά καθέκαστα θά μέ ρωτάει.»

Αὐτά 'πε, κι ὁ Τηλέμαχος διέσχισε τ' ἀρχονταρίκι, πηγαίνοντας
κάτω ἀπ' τό φῶς φεγγοβόλων λαμπάδων στήν κάμαρά του,
ἐκεῖ πού κοιμόταν καί πρῶτα, ὅταν γλυκός τόν ἔπιανε ὕπνος·
ἐκεῖ πλάγιασε νά κοιμηθεῖ, ἡ θεία Αὐγή ὥσπου νά φέξει.

Ὁ θεϊκός ὅμως Ὀδυσσέας ἀπόμεινε στ᾽ ἀρχονταρίκι,
πῶς θά σκοτώσει σκαρώνοντας μέ τήν Ἀθηνᾶ τούς μνηστῆρες.
Βγῆκε ἀπό τήν καμαρά της τότε ἡ φρόνιμη Πηνελόπη,
μέ τήν Ἀρτέμιδα ἀπαράλλαχτη καί τήν χρυσή Ἀφροδίτη.
Τῆς φέραν νά καθήσει πλάϊ στή φωτιά τ᾽ ἀνάκλιντρό της,
μέ φίλντισι ξομπλιασμένο καί μ᾽ ἀσήμι· τό εἶχε τεχνουργήσει
ὁ Ἰκμάλιος ὁ τεχνίτης, κι εἶχε προσκάμνι σέ τοῦτο
συναρμόσει γιά τά πόδια, μέ πλατειά προβειά στρωμένο.
Ἐκεῖ ἦρθε ἔπειτα καί κάθησε ἡ φρόνιμη Πηνελόπη.
Ἦρθαν μετά κι οἱ χιονοβράχιονες δοῦλες ἀπ᾽ τήν κάμαρά τους·
μάζεψαν τ᾽ ἀπομεινάρια τοῦ πλούσιου δείπνου,
σήκωσαν τίς κοῦπες οἱ ὑπερφίαλοι ὅπου ἔπιναν μνηστῆρες,
ἔρριξαν τήν θράκα ἀπό τούς πυροστάτες στήν στιά, καί σώριασαν
κι ἄλλα ξύλα σ᾽ αὐτούς πολλά, φῶς ν᾽ ἀναδίνουν καί ζεστασιά.

Η Μελανθώ ὅμως καί πάλι ρίχτηκε μέ βρισιές στόν Ὀδυσσέα:
«Ἐδῶ ᾽σαι ἀκόμη, ξένε; θά μᾶς γίνεις φόρτωμα τώρα κι ὅλη νύκτα
τριγυρνῶντας στό παλάτι καί κατασκοπεύοντας τίς γυναῖκες;
γέμισες τήν κοιλιά σου, κακομοίρη, ἄειντε πάρε δρόμο, μήν ἀρπάξω
κανένα δαυλί καί βρεθεῖς στό ἄψε - σβῆσε πεταμένος ἔξω.»

Τήν ταυροκοίταξε καί τῆς εἶπε ὁ πολύβουλος Ὀδυσσέας:
«Εὐλογημένη, γιατί μέ τόση μάνητα μέ κατατρέχεις;
εἶναι γιατί ᾽μαι ρυπαρός κι ἄθλια σκουτιά ντυμένος,
καί τριγυρνῶντας μές τήν χώρα ζητιανεύω; ἡ ἀνάγκη μέ σπρώχνει.
Τέτοιοι εἶναι ὅποιοι φτωχοί κι ἀνέστιοι παραδέρνουν.
Κι ὅμως ὅλβιος ἤμουν κάποτε κι ἐγώ στόν κόσμο καί σέ πλούσιο
κατοικοῦσα σπίτι, καί πολλές φορές ἔδωσα στόν ζητιάνο
σάν καί μένα, ὅποια χρεία κι ἄν εἶχε κι ὅποιος κι ἄν ἦταν·
καί χίλιους μύριους εἶχα δούλους, κι ἄλλα πολλά ἀγαθά
πού οἱ καλοζωϊσμένοι καί οἱ καλούμενοι ζάπλουτοι κατέχουν.
Ἀλλά μοῦ τά ξετίναξε ὅλα ὁ Δίας, ὁ γιός τοῦ Κρόνου·
αὐτό ἦταν, ὡς φαίνεται, τό θέλημά του.
Γι αὐτό πρόσεξε τώρα μή χάσεις κάποτε καί σύ, κυρά μου, ὅλα
αὐτά τά μεγαλεῖα, πού σύ ἡ ξιππασμένη ἔχεις τώρα μές στίς δοῦλες·
μή περιπέσεις στήν ὀργή καί στήν δυσμένεια τῆς κυρᾶς σου,
ἤ καί τοῦ Ὀδυσσέα ὅταν ἔλθει· ὑπάρχει μαθές ἀκόμη ἐλπίδα.
Κι ἄν πάει αὐτός ἔχει χαθεῖ καί πίσω πιά δέν θά γυρίσει,
ὑπάρχει ὅμως ὁ γιός του, παλληκάρι ἤδη μέ τή χάρη τοῦ Ἀπόλλωνα,

ὁ Τηλέμαχος· ἀπ’ αὐτόν δέν θά ξεφύγουν οἱ ἀτασθαλίες
καμμιᾶς δούλας στό παλάτι, ἀφοῦ ἄλλο πιά μικρός δέν εἶναι.»

Ἀπόσωσε τόν λόγο του, τόν ἄκουσε ὅμως ἡ φρόνιμη Πηνελόπη
καί ρίχτηκε μέ φοβέρες καί φωνές στήν παρακόρη της κράζοντας:
«Θρασίμι ἐσύ, σκύλλα ξεδιάντροπη, τό τερατούργημά σου
δέν πέρασε, νά ξέρεις, ἀπαρατήρητο· μέ τό κεφάλι σου θά τό πληρώσεις.
Κι ὅμως τό ξερες πολύ καλά, ἀφοῦ ἀπό μένα τ’ ἄκουσες τήν ἴδια,
πώς σκόπευα τόν ξένο νά ρωτήσω μές στ’ ἀρχοντικό μου
γιά τόν ἄντρα μου, γιατί ’ναι ὁ καημός κι ὁ πόνος μου μεγάλος.»

Αὐτά, καί γύρισε εὐθύς στήν Εὐρυνόμη, τήν οἰκονόμο, καί τῆς εἶπε:
«Γιά φέρε, Εὐρυνόμη, ἕνα σκαμνί μέ προβειά στρωμένο πάνωθέ του,
γιά νά καθήσει τό λόγο του νά μοῦ πεῖ ὁ ξένος καί ν’ ἀκούσει ἔπειτα
καί μένα· θέλω πολλά μαθές νά τόν ρωτήσω.»

Ὁλοπρόθυμη τότε κείνη πῆγε κι ἔφερε ἕνα περίτεχνα
σκαλιστό σκαμνί, κι ἔστρωσε μιά προβειά πάνωθέ του·
ἐκεῖ κάθησε ἔπειτα ὁ πολύπαθος ἥρωας Ὀδυσσέας.
Ἄρχισε τότε νά τοῦ λέει ἡ φρόνιμη Πηνελόπη:
«Τό πρῶτο πού θά σέ ρωτήσω ἐγώ, ξένε, εἶναι τοῦτο:
Ποιός εἶσαι κι ἀπό ποῦ; ἀπό ποιά πόλη; ποιό τό γένος σου;»

Ὑπεκφεύγοντας ὁ πολύβουλος Ὀδυσσέας τῆς ἀποκρίθηκε:
«Δέσποινά μου, δέν ὑπάρχει ἄνθρωπος πάνω στήν ἀπέραντη γῆ
πού θά μποροῦσε νά σοῦ βρεῖ ψεγάδι· ἡ δόξα σου στῶν οὐρανῶν
τά πλάτη ἀλήθεια φτάνει, ὡσάν κάποιου ἀνεπίληπτου βασιλιᾶ,
πού θεοσεβής καί δίκαιος κυβερνήτης σ’ ἕνα λαό μεγάλο
βασιλεύει ἄξιων καί γενναίων πολιτῶν.
Κάτω ἀπό τήν φωτισμένη ἡγεσία του, σιτάρια καί κριθάρια
ἡ μαύρη ἀποδίδει γῆ, καρπούς πλημμύρα δίνουν τά δέντρα,
γεννοβολοῦν τά πρόβατα, ἀφθονία ψαριῶν παρέχει ἡ θάλασσα,
κι ὅλοι στήν χώρα του εὐδοκιμοῦν καί προκόβουν.
Γι αὐτό τώρα ἐδῶ στό σπιτικό σου ρώτα με ὅ,τι ἄλλο θέλεις,
ἀλλά μή ρωτᾶς νά μάθεις τό γένος μου, μήτε τήν πατρική μου γῆ,
μή μοῦ ξυπνήσεις μέσα μου τίς μνῆμες καί πλημμυρήσει
πιό πολύ ὀδύνες ἡ καρδιά μου· χίλιους μύριους στεναγμούς
κρύβω ἐντός μου· κι οὔτε πρέπει σ’ ἕνα ξένο σπίτι καθισμένος
νά κλαίω ἐγώ καί νά μύρομαι.
Ἄκριτα κι ἀδιάκοπα νά πενθεῖ κανείς εἶναι ἄλλωστε ὀχληρό·

μπορεῖ ν’ ἀγανακτήσει μέ μένα κάποια ἀπ’ τίς δοῦλες
ἤ καί σύ ἡ ἴδια, καί νά πεῖ πώς μέ χτύπησε κατακέφαλα τό κρασί
καί πνίγομαι γι αὐτό στό δάκρυ.»

Τοῦ ἀποκρίθηκε τότε ἡ φρόνιμη καί γνωστική Πηνελόπη:
«Τήν ὁμορφιά μου, ξένε, καί τήν κορμοστασιά μου καί τίς χάρες μου
μοῦ τ’ ἀφανίσαν οἱ ἀθάνατοι, τή μέρα κείνη πού κινοῦσαν
γιά τήν Τροία οἱ Ἀργεῖοι, κι ἦταν ὁ Ὀδυσσέας ὁ ἄντρας μου μαζί τους.
Ἄν ὅμως κεῖνος γυρνῶντας φύλακας ἄγγελος γινόταν τῆς ζωῆς μου,
μπορεῖ πιό μεγάλη καί πιό λαμπρή ἡ δόξα μου τότε νά ἦταν.
Τώρα μέ πνίγει τό ἄγχος· γιατί σώριασε πάνω μου κακά πολλά ἡ μοῖρα.
Οἱ ἄρχοντες μαθές οἱ πιό τρανοί πού διαφεντεύουν στά νησιά,
στό Δουλίχι, στή Σάμη, στή δασωμένη Ζάκυνθο,
κι ὅσοι ἐδῶ στήν ξέφαντη αὐτή χώρα τῆς Ἰθάκης κατοικοῦνε,
μέ θέλουν κι ἄς μή θέλω ταίρι τους, καί ρημάζουν τό βιός μου.
Γι αὐτό οὔτε τούς ξένους νοιάζομαι οὔτε καί τούς ἱκέτες,
οὔτε κἄν τούς κήρυκες, πού λειτουργοί δημόσιοι εἶναι·
ἀλλά τόν Ὀδυσσέα ποθῶντας λυώνω ἡ ἔρμη ἀπ’ τόν καημό μου.
Αὐτοί τόν γάμο ἐπιζητοῦν καί βιάζουν κι ἐγώ δόλους ἀπεργάζομαι.
Πρῶτα μ’ ἐνέπνευσε κάποιος θεός μέγα πανί φαντό, περίμακρο,
λεπτοκλωσμένο, νά ὑφάνω· κι ἀφοῦ ἔστησα μέγαν ἀργαλειόν
στ’ ἀρχοντικό μου, κάλεσα παρευθύς τούς μνηστῆρες καί τούς εἶπα:
«Λεβέντες σεῖς, μνηστῆρες μου, μιά πού ὁ τρισεύγενος πέθανε Ὀδυσσέας,
καρτερηθεῖτε, μή βιάζετε τόν γάμο μου, ὥσπου τό φαντό πού ἄρχισα
νά τελειώσω, ἄχρηστα νά μή μοῦ πᾶν τά γνέματα, χαμένα.
Σάβανο εἶναι γιά τόν ἄρχοντα Λαέρτη, ὅταν ἡ μαύρη μοῖρα
θά ’ρθει νά τόν πάρει τοῦ ἀνήλεου ἀναπότρεπτου θανάτου·
μή βγεῖ κάποια ἀπό τίς Ἀχαιΐδες στή χώρα καί μέ ψέξει,
ἄν τόν ἀφήσω ἀσαβάνωτο νά κείτεται, πολλά κι ἄς ἔχει ἀποκτήσει.»

Περήφανη ἡ ψυχή τους, ὅμως συναίνεσαν στήν πρότασή μου.
Βάλθηκα τότε ὀλημερίς τό μέγα τό πανί νά ὑφαίνω,
καί τίς νύχτες, κάτω ἀπ’ τό φῶς τῶν λαμπάδων, τό ξήλωνα.
Τρία χρόνια κράτησε ὁ δόλος καί ξεγέλαγα τούς Ἀχαιούς·
ἀλλ’ ὅταν ὁ τέταρτος ἦρθε χρόνος καί κάναν οἱ ἐποχές τόν κύκλο τους,
καί σώθηκαν οἱ μῆνες, καί κύλησαν καί διάβηκαν μέρες καί μέρες,
τότε πιά μέ πρόδωσαν, σκύλλες ξεδιάντροπες, οἱ δοῦλες.
Κάναν ἔφοδο οἱ μνηστῆρες καί μέ πιάσανε, κι ἄρχισαν τίς φωνές
καί τίς φοβέρες· ἀναγκάστηκα ἔτσι θέλοντας καί μή νά τό τελειώσω.

Τώρα οὔτε τόν γάμο μπορῶ νά ξεφύγω, οὔτε κάποιο ἄλλο τέχνασμα
μπορεῖ νά βρεῖ ὁ νοῦς μου· ἐπίμονα οἱ γονεῖς μου μέ προτρέπουν
νά παντρευτῶ, καί δυσανασχετεῖ τό παιδί πού τοῦ κατατρῶνε τό βιός.
Ἔχει πιά νοήσει, εἶναι ἤδη ἄντρας, πολύ ἱκανός μάλιστα
νά φροντίσει τό σπιτικό του· τιμή καί δόξα τοῦ χαρίζει ὁ Δίας.
Ἀλλά παρ' ὅλα αὐτά, πές μου ποιό εἶναι τό γένος σου καί ποῦθε εἶσαι·
γιατί οὔτε ἡ μυθική ἀρχαία δρῦς οὔτε κάποιος βράχος σέ γέννησε.»

Τῆς ἀποκρίθηκε τότε ὁ πολύβουλος Ὀδυσσέας:
«Τοῦ Ὀδυσσέα, τοῦ γιοῦ τοῦ Λαέρτη, γυναῖκα σεβάσμια,
δέν θά σταματήσεις λοιπόν νά ρωτᾶς γιά τό γένος μου;
ἄς εἶναι, θά σοῦ πῶ· μά πιό πολλούς καημούς ἀπ' ὅσους ἔχω
θά μ' ἀνάψεις. Αὐτή 'ναι βέβαια ἡ μοῖρα κάποιου ὅταν λείπει
τόσο καιρό ἀπ' τήν πατρίδα του, ὅπως τώρα ἐγώ, περιπλανώμενος
ἀπό πόλη σέ πόλη ἀνά τόν κόσμο, πίκρες πίνοντας καί φαρμάκια.
Ἀλλά παρ' ὅλα αὐτά, θά σοῦ πῶ ὅ,τι μέ ρωτᾶς καί μοῦ γυρεύεις.

Καταμεσῆς στό κρασωπό τό πέλαγος εἶναι μιά χώρα πλούσια,
πανωραία καί περίβρεχτη, ἡ μεγαλόνησος Κρήτη.
Εἶναι πολλοί οἱ κατοικοί της, ἀναρίθμητοι, κι ἐννενήντα ἔχει πόλεις.
Εἶναι πολλές φυλές κι ἄλλες τόσες ἔχουν γλῶσσες· εἶναι Ἀχαιοί,
εἶναι αὐτόχθονες ψυχωμένοι Κρητικοί, εἶναι Κυδωνιάτες.
τρία φῦλα Δωριεῖς καί Πελασγοί, γένος ἡρώων.
Μιά τρανή πόλη ξεχωρίζει μές στίς ἄλλες, ἡ Κνωσός, ὅπου βασίλευε
ἀπ' τά ἐννιά του χρόνια ὁ Μίνωας, συνομιλητής τοῦ μεγάλου Δία,
πατέρας τοῦ πατέρα μου, τοῦ ἀντρειωμένου Δευκαλίωνα.
Δυό γιούς γέννησε ὁ Δευκαλίων, τόν πρίγκηπα Ἰδομενέα καί μένα·
ἀλλά ὁ πρωτότοκος καί πιό ἀντροδύναμος Ἰδομενέας ἔφυγε
μέ τά δρεπανόγυρτα καράβια γιά τό Ἴλιον, ἀντάμα μέ τούς Ἀτρεῖδες·
ἐγώ εἶμαι νεότερος κι εἶναι λαμπρό τό ὄνομά μου, Αἴθων.

Ἐκεῖ λοιπόν εἶδα ἐγώ καί φιλοξένησα τόν Ὀδυσσέα.
Τόν ἔρριξε στήν Κρήτη ἡ ὀργή τῶν ἀνέμων, καθώς εἶχε βάλει
πλώρη γιά τήν Τροία· παραπλέοντας τόν Καβομαλιά,
τόν σαρώσαν οἱ ἄνεμοι καί προσάραξε στήν Ἀμνισό,
τό ἄντρο ὅπου εἶναι τῆς Μαίας θεᾶς, σ' ἀφιλόξενους ὅρμους·
μόλις καί μετά βίας γλύτωσε ἀπό τίς θύελλες.
Ἀνέβηκε παρευθύς στό ἄστυ καί γύρευε νά δεῖ τόν Ἰδομενέα·
ἔλεγε πώς ἦταν ξένος του, φίλος του ἀκριβός κι ἀγαπημένος.
Ἀλλ' ἦταν ἤδη ἡ δέκατη ἤ ἐνδέκατη αὐγή πού εἶχε κεῖνος φύγει

νά πάει στό Ἴλιο μέ τά δρεπανόγυρτα καράβια του.
Τόν πῆρα λοιπόν ἐγώ καί τόν φιλοξένησα στ' ἀρχοντικό μας,
πλούσια φιλοξενία προσφέροντας ἀπ' τά πολλά ὑπάρχοντά μας.
Τοῦ ἔδωσα καί γιά τούς ἄλλους συντρόφους του στό ταξίδι,
ἀπ' τόν λαό συνάζοντας τῆς χώρας, σιτάρι καί ξανθό κρασί
καί βόδια νά 'χουν νά σφάζουν, τήν καρδιά τους γιά νά χορτάσουν.
Δώδεκα μέρες μεῖναν ἐκεῖ οἱ ἀντρειωμένοι Ἀχαιοί·
τούς εἶχε ἀποκλείσει θυελλώδης βοριάς,
πού κάποιος τρομερός θεός εἶχε σηκώσει· ἄνεμος σφοδρός
πού δέν ἄφηνε οὔτε στή στεριά νά σταθεῖ κανείς στά πόδια του.
Τήν δέκατη τρίτη μέρα ἔπεσε ὁ ἄνεμος, κι αὐτοί σαλπάραν.»

Ἔπλαθε κι ἀράδιαζε ψέματα πολλά πού μοιάζαν σάν ἀλήθειες·
κι ἔτρεχε τό δάκρυ της ἀκούγοντας κι ἔλυωνε τό πρόσωπό της.
Πῶς λυώνει τό χιόνι στά ψηλά ξάγναντα ὄρη,
πού ὁ Πουνέντες τό στοίβαξε κι ὁ Σιρόκος τό λυώνει,
καί λυώνοντας κατεβάζουν πλήθια νερά τά ποτάμια,
παρόμοια ἔλυωνε καί μαραινόταν δακρυρροοῦσα καί κείνη.
Ἔκλαιγε ἡ ὄμορφη ἀρχόντισσα τόν ἄντρα της πού ἦταν μπροστά της.
Ο Οδυσσέας ὅμως συμπονοῦσε μέν τήν γυναῖκα του πού θρηνοῦσε,
τά μάτια του ὅμως κέρατο ὡς νά 'ταν ἤ σίδερο μέναν ἀκίνητα,
κι ἀσάλευτα τά βλέφαρά του· ἔκρυβε ὁ πονηρός τά δάκρυά του.
Κι ὅταν πιά χόρτασε δάκρυα θρηνῶντας ἡ καρδιά της,
ξαναβρῆκε τότε τήν μιλιά της καί τοῦ εἶπε:
«Τώρα ἦρθε ἡ ὥρα θαρρῶ νά σέ δοκιμάσω, ξένε,
ἄν εἶναι ἀλήθεια αὐτά πού ἀγορεύεις,
πώς φιλοξένησες ἐκεῖ στ' ἀρχοντικό σου τόν ἄντρα μου
καί τούς ἰσόθεους συντρόφους του.
Πές μου λοιπόν τί λογῆς σκουτιά φοροῦσε, καί πῶς ἦταν
κι αὐτός ὁ ἴδιος καί οἱ σύντροφοι πού τόν ἀκολουθοῦσαν.»

Τῆς ἀποκρίθηκε διστακτικά δῆθεν ὁ πολύβουλος Ὀδυσσέας:
«Εἶναι δύσκολο, κυρά μου, νά σοῦ πῶ, τόσος καιρός πού ἔχει
περάσει· πᾶνε μαθές ἤδη εἴκοσι χρόνια ἀπό τότε, πού κεῖθε
κεῖνος διαβαίνοντας ἔχει φύγει ἀπ' τήν πατρίδα μου.
Παρά ταῦτα θά σοῦ πῶ καταπῶς φαντάζει μές στήν ψυχή μου.
Φοροῦσε κάπα πορφυρή βελούδινη ὁ ἄρχοντας Ὀδυσσέας,
διπλή· τήν συγκρατοῦσε μιά πόρπη χρυσή μέ περόνη
καί δίδυμους κρίκους· κόσμημα ἡ προσοψή της ξομπλιαστό:

σκύλος εἶχε γραπώσει στά μπροστινά του πόδια καί δάγκωνε
κατάστικτο ἐλαφάκι πού σπάραζε. Ὅλοι ὅσοι τό βλέπαν
ἀφήναν τό θαῦμα τους, σμιλεμένα καθώς ἦταν στό χρυσό,
αὐτός νά δαγκώνει γιά νά πνίξει τό θήραμα,
καί κεῖνο σπαρταρῶντας νά τινιάζει τά πόδια του γιά νά ξεφύγει.
Δέν μποροῦσα νά μή δῶ τόν χιτῶνα πού ἦταν ζωσμένος,
διάφωτος, ἀστραφτερός, σάν κατάξερου κρεμμυδιοῦ λεπτό φλούδι·
τόσο ἦταν ἁπαλός, τόσο λεῖος, ὡσάν ἥλιος λαμπρός·
Θαμπώθηκαν στ' ἀλήθεια πολλές γυναῖκες θωρῶντας τον.

Κάτι ἄλλο τώρα θά σοῦ πῶ καί σύ βάλ'το στόν νοῦ σου·
δέν ξέρω ἄν φοροῦσε ἀπ' τό σπίτι αὐτά τά σκουτιά, ὁ Ὀδυσσέας,
ἤ τοῦ τά δωσε σύντροφος κάποιος στό γοργόδρομο πάνω καράβι,
ἤ κάποιος ξένος φίλος, γιατί εἶχε φίλους πολλούς παντοῦ
ὁ Ὀδυσσέας· λίγοι μαθές ἀπ' τούς Ἀχαιούς εἶχαν τήν χάρη του.
Τοῦ λόγου μου ἐγώ χάλκινο τοῦ ἔδωσα σπαθί καί διπλή κάπα
ὄμορφη πορφυρή καί κροσσωτό ὡραῖο χιτῶνα,
καί μέ τιμές τόν ξεπροβόδισα στ' ἁρματωμένο του καράβι.
Τόν ἀκολουθοῦσε ἕνας κήρυκας πού ἦταν λίγο μεγαλύτερος του·
πῶς ἀκριβῶς ἦταν καί τοῦτος θά σοῦ περιγράψω:
Μέ ὤμους στρογγυλούς, μελαχροινός, σγουρομάλλης· Εὐρυβάτη
τόν κράζαν. Τόν τιμοῦσε πιό πολύ ἀπ' τούς ἄλλους συντρόφους του
ὁ Ὀδυσσέας, γιατί ταίριαζε ἡ γνώμη του μέ τήν δική του.»

Αὐτά'πε, καί θρήνου ἀκόμη σφοδρότερο πόθο ξεσηκώσαν τά λόγια του,
τ' ἀλάθευτα ὡς γνώρισε σημάδια πού τῆς φανέρωσε ὁ Ὀδυσσέας.
Κι ὅταν πιά χόρτασε δάκρυα θρηνῶντας ἡ καρδιά της, πῆρε τότε
πάλι τόν λόγο καί τοῦ εἶπε:
«Μοῦ ἤσουν συμπαθής καί πρῶτα, ξένε, μά τώρα πιά
φίλος θά εἶσαι ἀγαπητός καί τιμημένος μές στ' ἀρχοντικό μου.
Ἡ ἴδια ἐγώ, μαθές, τοῦ ἔδωσα τά σκουτιά αὐτά πού ἀγορεύεις·
μέ τά χέρια μου τά τύλιξα στήν κάμαρά μου, κι ἔβαλα καί μιά πόρπη
ἀπό πάνω ἀστραφτερή, στολίδι νά τήν ἔχει καί καμάρι του.
Μά ἐγώ δέν θά τόν ξαναδῶ πιά· πίσω στήν πατρική του γῆ
στό σπίτι του νά τόν ὑποδεχτῶ δέν θά γυρίσει. Προγραμμένος
ἀπό μοῖρα κακή ὁ Ὀδυσσέας ἔφυγε σέ βαθουλό πάνω καράβι,
τήν ἀκατανόμαστη νά πάει νά δεῖ τήν Κακοτροία.»

Συμπονῶντας την ὁ πολύβουλος Ὀδυσσέας τῆς ἀποκρίθηκε:
«Τοῦ Ὀδυσσέα, τοῦ γιοῦ τοῦ Λαέρτη, γυναῖκα σεβάσμια,

ἄλλο τώρα πιά τ’ ὄμορφο μήν ἀφανίζεις πρόσωπό σου,
μήτε τήν καρδιά σου νά στραγγίζεις θρηνῶντας τόν ἄντρα σου·
αὐτό ὅμως διόλου δέν σημαίνει πώς σέ μέμφομαι.
Κάθε γυναῖκα πράγματι ὀδύρεται ὅταν χάσει τόν σύντροφό της,
τόν ἄντρα πού παιδιά μαζί του ἐρωτοσμίγοντας ἔχει γεννήσει·
πόσο μᾶλλον σύ γιά τόν Ὀδυσσέα, πού θεόμορφος λένε πώς εἶναι.
Πάψε ὅμως τόν θρῆνο καί τά λόγια στοχάσου πού θά σοῦ πῶ·
τήν πᾶσα ἀλήθεια θ’ ἀκούσεις, τίποτε δέν θά σοῦ κρύψω.
Γιά τόν νόστο μάθε πώς ἄκουσα τοῦ Ὀδυσσέα, πώς εἶναι ζωντανός
κι ἔρχεται, εἶναι ἐδῶ κοντά στῶν Θεσπρωτῶν τήν πλούσια χώρα.
Φέρνει μάλιστα κειμήλια πολλά καί λαμπρά πού σύναξε
στόν κόσμο μέσα τριγυρνῶντας· ἔχασε ὅμως τούς λατρευτούς του
συντρόφους καί τό κοῖλο καράβι του στό κρασωπό μέσα τό πέλαγος,
ἀπ’ τό νησί ἀποπλέοντας τῆς Θρινακίας. Ὀργίσθηκαν μαθές μαζί του
ὁ Δίας κι ὁ Ἥλιος, γιατί σφάξαν οἱ σύντροφοι τά βόδια τοῦ Ἥλιου.

Ὅλοι ἐκεῖνοι χαθήκαν στό πολυκύμαντο μέσα τό πέλαγος·
κι αὐτόν πάνω στήν καρίνα τοῦ καραβιοῦ τόν ἔβγαλε τό κῦμα στή στεριά,
στή χώρα τῶν Φαιάκων, πού ἀπ’ τούς θεούς κρατάει τό γένος τους.
Μεγαλόψυχα τόν δέχτηκαν κεῖνοι καί σάν θεό τόν τιμήσαν
καί δῶρα τοῦ δῶσαν πολλά, κι ἤθελαν νά τόν ξεπροβοδίσουν οἱ ἴδιοι
ἀβλαβής νά φτάσει στήν γῆ του. Καί θά μποροῦσε νά εἶναι ἐδῶ
ἀπό καιρό ὁ Ὀδυσσέας, ἀλλά θεώρησε πώς ἦταν συμφερότερο,
σέ τόπους πολλούς τριγυρνῶντας νά ἐπιδιώξει τ’ ἀγαθά του ν’ αὐξήσει.
Γνωρίζει μαθές καλύτερα ἀπ’ τόν καθένα ὁ Ὀδυσσέας κέρδη πολλά
πῶς νά πετύχει· κανείς ἄλλος νά τοῦ παραβγεῖ δέν θά μποροῦσε.

Αὐτά ὅλα μοῦ τά εἶπε ὁ Φείδων, ὁ βασιλιάς τῶν Θεσπρωτῶν·
μέ βεβαίωνε μάλιστα μέ ὅρκο, κάνοντας σπονδή στό σπιτικό του,
πώς ἕτοιμο καράβι καί πλήρωμα τόν περίμεναν στό περιγιάλι,
στήν πατρική του γῆ γιά νά τόν φέρουν.
Ἀλλά ξεπροβόδισαν μένα πρῶτα· ἔτυχε μαθές νά πηγαίνει
ἕνα καράβι Θεσπρωτῶν ναυτῶν στό πολύσταρο Δουλίχι.
Εἶδα καί τά πλούτη πού εἶχε ὁ Ὀδυσσέας συνάξει· μοῦ τά ’δειξε
ὁ βασιλιάς στ’ ἀρχοντικό του μέσα πού κειτόνταν· βιός τόσο,
πού θά φτανε ὡς καί τήν δεκάτη γενιά κάποιου ἄλλου νά θρέψει.
Ὁ ἴδιος ὁ Ὀδυσσέας εἶχε, λέει, πάει στή Δωδώνη,
ἀπ’ τῆς ἱερῆς ὑφίκομης δρυός τό θρόϊσμα τήν βουλή νά μαντεύσει
τοῦ Δία, πῶς θά πρεπε νά γυρίσει στήν πατρική του γῆ,

μετά ἀπό τόσα χρόνια ἀπουσίας, στά φανερά τάχα ἤ στά κρυφά.

Ὥστε λοιπόν εἶναι τοῦ λόγου του σῶος κι ὅπου νά ’ναι φτάνει,
εἶναι πολύ κοντά, μακρυά ἀπ’ τήν πατρίδα καί τούς δικούς του
γιά πολύ ἀκόμη δέν θά λείπει· παίρνω ὅρκο ἄν δέν πιστεύεις.
Μάρτυράς μου ὁ Δίας πρῶτα, ὁ ὕπατος καί ἄριστος τῶν θεῶν,
καί ἡ ἑστία αὐτή ὅπου φτάνω τοῦ ἄμεμπτου Ὀδυσσέα,
πώς ὅλα τοῦτα στ’ ἀλήθεια θά γίνουν ὅπως σοῦ τά προλέγω.
Πρίν ὁ μήνας τοῦτος τελειώσει, θά καταφτάσει ἐδῶ ὁ Ὀδυσσέας,
στή χάση τοῦ παλιοῦ φεγγαριοῦ, στοῦ καινούριου τή φέξη.»

Τοῦ εἶπε τότε ἡ γνωστική καί φρόνιμη Πηνελόπη:
«Ἄμποτε, ξένε, νά βγεῖ ἀληθινός ὁ λόγος σου τοῦτος·
τότε θά δεῖς τί ἀγάπη καί τί δῶρα πολλά ἀπό μένα θά ἔχεις,
ὥστε ὅποιος σέ συναντᾶ νά σέ μακαρίζει.
Ἀλλ’ ὅπως προαισθάνεται ἡ καρδιά μου θαρρῶ πώς θά γίνει:
οὔτε ὁ Ὀδυσσέας θά γυρίσει πιά σπίτι, οὔτε σύ κατευόδιο
θά ἔχεις· δέν ὑπάρχουν τέτοιοι οἰκοδεσπότες μές στό παλάτι,
ὅπως ἦταν ὁ τρισεύγενος Ὀδυσσέας, ἄν ὑπῆρξε ποτέ,
νά δέχονται καί νά ξεπροβοδίζουν τούς σεβάσμιους ξένους.
Μά ἐλᾶτε πλύντε τον, βάγιες, καί κλίνη στρῶστε τοῦ ξένου
μέ φλοκάτες καί χράμια καί σεντόνια λιοφώτιστα,
μές στήν γλυκειά θαλπωρή ἡ χρυσόθρονη Αὐγή νά τόν εὕρει.
Καί τήν αὐγή μόλις χαράξει, λοῦστε τον καί μυρῶστε τον,
ὥστε στό ἀρχονταρίκι μέσα καθισμένος πλάϊ στόν Τηλέμαχο
νά πάρει τό πρόγευμά του· κι ἀλλοίμονο ἄν κάποιος ἀπό κείνους
κακόβουλος θελήσει νά τόν πειράξει!
Σέ κακό θά τοῦ βγεῖ, κι οὔτε καμμιά δουλειά θά ἔχει πιά ἐδῶ μέσα,
ὅσο τρομερά κι ἄν μανιάζει.

Πῶς πράγματι, ξένε, θά μάθαινες ἄν ὑπερέχω τοῦ λόγου μου
στήν νοημοσύνη, στήν σύνεση, ἀπό τίς ἄλλες γυναῖκες,
ἄν σ’ ἄφηνα νά γευματίζεις ἔτσι λερός, κακοντυμένος
κι ἀφρόντιστος στ’ ἀρχοντικό μου;
Ἡ ζωή εἶναι σύντομη· μιά στιγμή ζοῦν καί διαβαίνουν οἱ ἄνθρωποι.
Ὅποιος σκληρόκαρδος εἶναι καί σκληρά στούς γύρω του φέρεται,
τόν καταριοῦνται οἱ πάντες, βάσανα πικρά νά τόν βροῦν ὅσο ζεῖ,
κι ὅταν πεθάνει ἀπαξάπαντες χλευάζουν τήν μνήμη του.
Ὅποιος ὅμως ἀνεπίληπτος εἶναι κι ἀνεπίληπτα φέρεται,
τήν φήμη του ἀπλώνουν σ’ ὅλον τόν κόσμο οἱ ξένοι πού φίλεψε,

καί πολλοί ἄρχοντας πώς ἦταν λαμπρός ἔχουν νά λένε.»

Τῆς ἀποκρίθηκε τότε ὁ πολύβουλος Ὀδυσσέας:
«Τοῦ Ὀδυσσέα, τοῦ γιοῦ τοῦ Λαέρτη, γυναῖκα σεβάσμια,
φλοκάτες στ' ἀλήθεια καί σεντόνια λιοφώτιστα ἐγώ
τ' ἀποστρέφομαι, ἀφ' ὅτου σέ μακρόκουπο πάνω καράβι
σαλπάροντας, τό χιονόδοξα ὄρη τῆς Κρήτης ἄφησα πίσω.
Θά πλαγιάσω ὅπως καί τότε, πού ἄϋπνες νύχτες περνοῦσα·
πολλές πράγματι νύχτες σ' ἄθλιο πλάγιασα στρῶμα,
τήν θεσπέσια προσμένοντας νά φέξει αὐγή στά οὐράνια.
Οὔτε ποδόλουτρα μένα λαχταρᾶ ποσῶς ἡ καρδιά μου·
οὔτε κάποια γυναῖκα θ' ἀφήσω ν' ἀγγίξει τά πόδια μου,
ἀπό τίς θεραπαινίδες πού ἔχεις νά σοῦ συγυρίζουν τό σπίτι,
ἐκτός κι ἄν ἔχεις κάποια πολύπειρη γερόντισσα ἀπ' τά παληά,
κάποια πού τόσα ἔχει ἡ καρδιά της βαστάξει ὅσα τοῦ λόγου μου·
σ' αὐτήν δέν θ' ἀρνιόμουν ν' ἀγγίξει τά πόδια μου.»

Τοῦ εἶπε τότε ἡ γνωστική καί φρόνιμη Πηνελόπη:
«Φίλε ξένε, ἄνθρωπος ἔτσι γνωστικός ποτέ ὡς τώρα δέν ἔφτασε
στό σπιτικό μου, κανείς ἀπ' τούς ἀλαργινούς ξένους φίλους,
ὅπως ἐσύ πού μ' εὐφράδεια καί σοφία τό κάθε τί ἀγορεύεις.
Ἔχω πράγματι μιά γριά θεραπαινίδα, ἔξυπνη καί συνετή,
αὐτή πού μοσχανάθρεψε κι ἀνάστησε κεῖνον τόν δύστυχο,
παραμάνα του ἀπό τήν πρώτη στιγμή τῆς γέννησής του·
αὐτή θά σοῦ πλύνει τά πόδια, παρότι πολύ ἀδύναμη πιά.
Μά ἔλα τώρα, συνετή καλή μου Εὐρύκλεια, σηκώσου
νά πλύνεις ἕναν συνομήλικο τοῦ βασιλιᾶ σου. Τώρα πιά
τέτοιος θά 'ναι κι ὁ Ὀδυσσέας, τά πόδια, τά χέρια του·
καταβάλλουν μαθές τόν ἄνθρωπο τά βάσανα, τόν γερνᾶν
πρίν τήν ὥρα του.»

Σκέπασε τότε ἡ γερόντισσα μέ τά χέρια τό πρόσωπό της,
καί θερμά χύνοντας δάκρυα ἀνέκραξε ὀλοφυρόμενη:
«Ὤχ, πῶς πονῶ γιά σένα, παιδί μου, νά καταλάβω ἀνήμπορη·
περίσσια σ' ἐχθρεύτηκε στ' ἀλήθεια ὁ Δίας, θεοσεβής κι ἄς ἤσουν.
Κανείς θνητός δέν ἔκαψε τόσο μεριά στόν κεραυνόχαρο Δία,
πλούσιες καί διαλεχτές θυσίες προσφέροντας, ὅσα ἐσύ,
εὐχές ἀναπέμποντας ὄλβιος ὡς τά βαθειά γεράματά σου νά φτάσεις
καί λαμπρό γιό ν' ἀναστήσεις.
Τώρα πιά πάει σοῦ στέρησε, σένα μόνο, τήν γλυκειά μέρα τοῦ νόστου.

Τέτοιους μπορεῖ ὀνειδισμούς νά γνώρισε καί κεῖνος ἀπό τίς δοῦλες,
στ' ἀρχοντικό σάν θά' φτανε τοῦ ἀφέντη τους, στά μακρινά κεῖ τά ξένα.
Ὅπως καθυβρίζουν σένα οἱ σκύλλες αὐτές ἀπαξάπασες,
πού τήν ἀτιμία καί τήν μεγάλη ξεδιαντροπιά τους γιά ν' ἀποφύγεις
δέν ἀφήνεις καμμιά νά σέ πλύνει· καί μένα, πού πρόθυμη εἶμαι,
προτρέπει ἡ θυγατέρα τοῦ Ἰκάριου, ἡ συνετή Πηνελόπη.
Θά τό κάνω· θά σοῦ πλύνω τά πόδια καί γιά χάρη τῆς Πηνελόπης
καί γιά χάρη δική σου, γιατί φουντώσαν οἱ καημοί μές στήν καρδιά μου.
Ἀλλ' ἄκου τώρα, θέλω νά νοιώσεις τόν λόγο πού θά σοῦ πῶ·
πολλοί πράγματι ταλαίπωροι ξένοι ἔχουν φτάσει ἐδῶ,
ἀλλ' ὁμολογῶ πώς δέν εἶδα κανέναν ὡς τώρα ἔτσι νά μοιάζει
ὅπως ἐσύ μέ τόν Ὀδυσσέα, στό παράστημα, στή φωνή, στά ποδάρια.»

Τῆς ἀποκρίθηκε ἀδιάφορα τάχα ὁ πολύβουλος Ὀδυσσέας:
«Γερόντισσα, ἔτσι λένε ὅσοι μᾶς εἶδαν μέ τά μάτια τους
ἐμᾶς τούς δύο, πάρα πολύ πώς μοιάζουμε συναμεταξύ μας,
ὅπως ἀκριβῶς ἐσύ σωστά παρατηρῶντας ἀγορεύεις.»

Πῆγε τότε κι ἔφερε ἡ γερόντισσα ἕνα στραφταλιστό λεβέτι
ὑπέρλαμπρο, τά πόδια ὅπου ἔπλενε τῶν ξένων, ἔχυσε μέσα
ἄφθονο κρύο νερό καί πρόσθεσε ἔπειτα ζεστό νά χλιάνει.
Ο Οδυσσέας ἦταν καθισμένος κοντά στή φωτιά, ἀλλά ξάφνου
στράφηκε ὅλος πρός τό σκοτάδι· σάν ἀστραπή τοῦ πέρασε
μιά σκέψη ἀπό τόν νοῦ του, μή ψαύοντάς τον ἡ γερόντισσα
ἀναγνωρίσει τήν οὐλή καί βγοῦνε τότε πιά ὅλα στή φόρα.
Ἦλθε λοιπόν κείνη κοντά κι ἔπλενε τά πόδια τοῦ βασιλιᾶ της·
ἀμέσως ἀναγνώρισε τήν οὐλή ἀπό τήν λαβωματιά
πού τοῦ κατάφερε κάποτε μέ τόν λευκό χαυλιόδοντά του
στόν Παρνασσό ἕνας κάπρος.
Εἶχε πάει ἐκεῖ νά συναντήσει τόν Αὐτόλυκο καί τούς γιούς του,
τόν λαμπρό πατέρα τῆς μάνας του, ἀσυναγώνιστον στήν πονηριά
καί στούς ὅρκους, χάρισμα πού ὁ ἴδιος ὁ θεός Ἑρμῆς τοῦ εἶχε δώσει·
εὐχαριστήρια αὐτός τοῦ ἔκαιγε μεριά κριῶν καί τράγων,
κι ὁ θεός πρόθυμος τοῦ ἦταν καί πιστός συμπαραστάτης.
Μιά φορά ποῦ πῆγε στό πλούσιο νησί τῆς Ἰθάκης ὁ Αὐτόλυκος,
βρῆκε ἕνα νιογέννητο παιδί ἀπό τήν Ἀντίκλεια, τήν θυγατέρα του.
Δείπνησε κι ὅταν τέλειωσε τό δεῖπνο, ἔβαλε πάνω στά γόνατά του
τό παιδί ἡ Εὐρύκλεια, καί τοῦ μιλοῦσε καί τοῦ λεγε:
«Αὐτόλυκε, βρές τώρα ἐσύ τί ὄνομα θέλεις νά δώσεις στό παιδί

τοῦ παιδιοῦ σου, στόν τόσο πολυπόθητο ἐγγονό σου.»

Πῆρε τόν λόγο τότε ὁ Αὐτόλυκος κι ἀγορέυοντας εἶπε:
«Γαμπρέ μου καί θυγατέρα μου, βάλτε τ' ὄνομα πού θά σᾶς πῶ.
Μιά ζωή ἐδῶ πάνω στή γῆ, τήν μεγάλη τροφό καί μητέρα,
στήν δυσμένεια ἔχω περιπέσει πολλῶν, γυναικῶν καί ἀνδρῶν·
τοῦτο σημαίνοντας τ' ὀνομά του Ὀδυσσέας ἄς εἶναι.
Κι ἐγώ ἀπ' τήν μεριά μου, ὅταν μεγαλώσει τό παιδί κι ἔφηβος
στό μέγα πατρικό σπίτι ἔρθει τῆς μάνας του στόν Παρνασσό,
ὅπου ἔχω φυλαγμένα τ' ἀγαθά μου, δῶρα θά τοῦ χαρίσω
καί ὁλόχαρο στό σπίτι του θά τόν ξεπροβοδίσω.»

Γιά ὅσα τοῦ' τάξε τότε, πῆγε λοιπόν ἔφηβος πιά ὁ Ὀδυσσέας,
δῶρα λαμπρά ὁ παπποῦς του γιά νά τοῦ δώσει.
Τόν ὑποδέχτηκαν μέ ἀνοιχτές ἀγκαλιές, μέ καλωσορίσματα
καί φιλοφρονήσεις, ὁ Αὐτόλυκος καί οἱ γιοί τοῦ Αὐτόλυκου·
καί ἡ Ἀμφιθέα, ἡ μάνα τῆς μάνας του, σφιχταγκαλιάζοντας
τόν Ὀδυσσέα, τόν καταφιλοῦσε στά δυό ὡραῖα μάτια του,
στήν κεφαλή του.
Λαμπρά παλληκάρια οἱ γιοί τοῦ Αὐτόλυκου ἀνέλαβαν πρόθυμα
κατ' ἐντολήν τοῦ πατέρα τους νά ἑτοιμάσουν τό δεῖπνο.
Φέραν καί σφάξαν ἀμέσως ἕνα ἀρσενικό πενταχρονίτικο βόδι·
κι ἀφοῦ τό γδάραν καί τό ἑτοιμάσαν, τό κομματιάσαν
κι ἐπιδέξια τό λιανίσαν, τό περάσαν ἔπειτα στίς σοῦβλες,
τό ψῆσαν μέ περίσσια φροντίδα καί τό μοίρασαν νά δειπνήσουν.
Στρωμένοι τότε ὅλη κείνη τήν μέρα μέχρι τήν δύση τοῦ ἥλιου
τρῶγαν καί πίναν, καί δέν ἔλειπε τίποτε ἀπό τό πλούσιο δεῖπνο·
κι ὁ ἥλιος σάν βασίλεψε κι ἔπεσε τό σκοτάδι, πλάγιασαν τότε πιά
νά κοιμηθοῦν καί τό εὐπρόσδεκτο χαρῆκαν δῶρο τοῦ ὕπνου.

Κι ἡ ροδοδάχτυλη σάν φάνηκε λινοντυμένη Αὐγή,
κίνησαν νά πᾶνε γιά κυνήγι, ὁμάδι οἱ γιοί τοῦ Αὐτόλυκου
κι οἱ σκύλοι· μαζί τους κι ὁ θεϊκός πήγαινε Ὀδυσσέας.
Πῆραν ν' ἀνεβαίνουν τίς δασωμένες κι ἀπότομες πλαγιές
τοῦ Παρνασσοῦ, καί φτάσανε γοργά στ' ἀνεμοδαρμένα φαράγγια.
Ἠλιοκρουσμένα φέξανε ἔπειτα τ' ἀκροτόπια, καθώς ἀνέτειλε
ἀπό τόν ἀργοσάλευτο βαθύρροο Ὠκεανό ἡ ἥλιος,
κι αὐτοί ὅλο καί πιό βαθειά μπαίναν κυνηγῶντας στό ρουμάνι.
Μπροστά πηγαίναν φυσικά οἱ σκύλοι ψάχνοντας τ' ἀχνάρια,
καί πίσω τους οἱ γιοί τοῦ Αὐτόλυκου· ἀντάμα κι ὁ θεϊκός Ὀδυσσέας

καταπόδι τῶν σκύλων, μακροσύσκιο κραδαίνοντας δόρυ.
Ἐκεῖ λοιπόν σέ μιά λόχμη πυκνή ἔνας μέγας κειτόταν κάπρος·
τήν λόχμη οὔτε ἡ νοτερή πνοή τῶν μανιασμένων διαπερνοῦσε
ἀνέμων, οὔτε ὁ πάμφωτος Ἥλιος τήν χτυποῦσε μέ τίς ἀκτίνες του,
οὔτε ἡ μπόρα τήν περόνιαζε πέρα ὡς πέρα· τόσο πυκνή πράγματι
ἦταν, κι ἀπό μιά πλημμύρα πεσμένων φύλλων κατακλυσμένη.

Τῶν ἐπερχομένων κυνηγῶν, σκύλων κι ἀντρῶν, ἡ ποδοβολή
περίζωσε καί ξεσήκωσε τόν κάπρο·
ἀλαφιασμένος, μέ ὀρθωμένες τίς τρίχες τῆς ράχης του,
φωτιά ξεπετῶντας τά μάτια του, πρόβαλε ἀπ' τό ρουμάνι.
Στάθηκε κοντά τους· κι ὁ Ὀδυσσέας πρῶτος ἀπ' ὅλους ὅρμησε,
ψηλά στό στιβαρό του χέρι τό μακρύ κοντάρι σηκώνοντας,
ἀκάθεκτος νά τόν λαβώσει.
Πρόφτασε ὅμως, λοξά ὀρμῶντας ὁ κάπρος, καί τόν ἔπληξε
μέ τόν χαυλιόδοντά του πάνω ἀπ' τό γόνατο, ξεσκίζοντας
σέ μεγάλο μῆκος τήν σάρκα του, χωρίς τό κόκκαλο τ' ἀντρός νά φτάσει.
Τόν λάβωσε ὅμως κι ὁ Ὀδυσσέας· στή δεξιά τόν πέτυχε ὠμοπλάτη
καί πέρασε ἀντίκρυ ἡ λαμπρή αἰχμή τοῦ κονταριοῦ του·
μουγκρίζοντας σωριάστηκε στή σκόνη καί ξεψύχησε.
Περίλαβαν τότε τόν κάπρο οἱ ἀκριβογιοί τοῦ Αὐτολύκου,
περιδέσαν μετά ἐπιδέξια τήν λαβωματιά τοῦ ἄμεμπτου
θεόμορφου Ὀδυσσέα, σταμάτησαν τό μαυροπόρφυρο
αἷμα μέ ξόρκια, κι ἦρθαν γοργά στό πατρικό τους παλάτι.
Τήν ἴασή του ἐπιμελήθηκαν ὁ Αὐτόλυκος καί οἱ γιοί του,
καί λαμπρά ἀφοῦ τοῦ χάρισαν δῶρα, σπουδαχτικά
τόν ξεπροβόδισαν χαρούμενο στό πατρικό του σπίτι στήν Ἰθάκη.
Ὁ γυρισμός του γέμισε φυσικά χαρά τήν σεβάσμια μάνα του
καί τόν πατέρα, πού τόν ρωτοῦσαν ὅλα τά καθέκαστα,
πῶς καί ποῦ λαβώθη· κι αὐτός τούς ἀφηγήθηκε καταλεπτῶς
πώς τόν ἔπληξε μέ τόν λευκό χαυλιόδοντά του ὁ κάπρος
στόν Παρνασσό, ὅπου πῆγε γιά κυνήγι μέ τούς γιούς τοῦ Αὐτόλυκου.

Αὐτήν τήν οὐλή ἔπιασε χεροπάλαμα ἡ γερόντισσα,
κι ὡς τήν ψηλάφησε τήν γνώρισε, κι ἄφησε τό πόδι νά πέσει·
κι ἔπεσε μές στό λεβέτι, κι ἀχολογῶντας τό χάλκινο σκεῦος
ἔγειρε πρός τήν ἄλλη μεριά, καί χύθηκε καταγῆς τό νερό.
Χαρά μαζί καί πόνος κυριέψαν τήν καρδιά της, πλημμύρισαν
δάκρυα τά μάτια της, ἡ ζωηρή λιποθύμησε λαλιά της.

Ἀκράγγιξε τό γένι τοῦ Ὀδυσσέα, κι ἀχνομιλώντας τοῦ εἶπε:
«Εἶσαι, ἀλήθεια, ὁ Ὀδυσσέας, παιδί μου ἀγαπημένο!
Κι οὔτε σέ γνώρισα πρίν ἐγώ, τόν βασιλιά μου ὁλόκληρον
πρίν ψηλαφήσω.»

Γύρισε τότε τά μάτια της καί κοίταξε τήν Πηνελόπη,
θέλοντας νά τῆς φανερώσει πώς ὁ ἄντρας της εἶναι ἐδῶ μέσα.
Μά δέν μποροῦσε κείνη οὔτε νά πιάσει οὔτε νά καταλάβει
τήν ματιά της, γιατί ’χε στρέψει ἡ Ἀθηνᾶ ἀλλοῦ τόν νοῦ της.
Ο Οδυσσέας ὡστόσο μέ τό χέρι ψηλαφῶντας τό δεξί του
ἔπιασε ἀπ’ τόν λαιμό τήν γερόντισσα,
τήν τράβηξε μέ τ’ ἄλλο κοντά του καί τῆς ψιθύρισε:
«Κυρούλα, γιατί θέλεις νά μέ καταστρέψεις; ἡ ἴδια σύ
μέ βύζαξες στό στῆθος σου· τώρα βάσανα ἀφοῦ τράβηξα
πολλά γύρισα μετά ἀπό εἴκοσι τόσα χρόνια στήν πατρίδα.
Ἀλλ’ ἀφοῦ σοῦ φώτισε τόν νοῦ κάποιος θεός καί μέ γνώρισες,
μιλιά μή βγάλεις, μή τό μάθει καί κάποιος ἄλλος μές στό παλάτι.
Ἀλλοιῶς στό δηλώνω ξεκάθαρα, κι ὅ,τι πῶ θά γινεῖ, νά τό ξέρεις·
ἄν δώσει ὁ θεός καί καταβάλω τούς περήφανους μνηστῆρες,
δέν θά σοῦ χαριστῶ, τροφός μου κι ἄς εἶσαι, ὅποτε τίς ἄλλες
δοῦλες γυναῖκες στό παλάτι μου θέλει σκοτώσω.»

Τοῦ ἀποκρίθηκε τότε ἡ φρόνιμη καί γνωστική Εὐρύκλεια:
«Τέκνον μου, τί λόγος εἶναι τώρα τοῦτος πού ξεστόμισες;
Κατέχεις πόσο σταθερή πόσο ἀκλόνητη εἶν’ ἡ καρδιά μου·
ὡσάν τόν στέρεο βράχο καί τ’ ἀτσάλι θά βαστάξω.
Μά κάτι ἄλλο θά σοῦ πῶ, καί βαλ’ το σύ στό νοῦ σου·
ἄν δώσει ὁ θεός καί καταβάλεις τούς περήφανους μνηστῆρες,
θά σοῦ κατονομάσω τότε μία - μία τίς γυναῖκες στό παλάτι,
ποιές ἀπ’ αὐτές σέ ἀτιμάζουνε καί ποιές ἄμεμπτες εἶναι.»

Ἀνταπαντῶντας ὁ πολύβουλος Ὀδυσσέας τῆς εἶπε:
«Ποιός ὁ λόγος νά μοῦ τίς πεῖς ἐσύ, κυρούλα; δέν χρειάζεται.
Μπορῶ κι ἐγώ τήν καθεμιά παρατηρῶντας νά τίς μάθω·
μιλιά λοιπόν ἐσύ μή βγάλεις, κι ἄφησε στούς θεούς τά περαιτέρω.»

Πρόθυμα τότε ἡ γερόντισσα διέσχισε τ’ ἀρχονταρίκι,
νερό γιά τά ποδόλουτρα νά φέρει· εἶχε χυθεῖ μαθές ὅλο τό πρῶτο.
Καί σάν τοῦ ἔπλυνε καί τοῦ ἄλειψε μέ μῦρο λάδι τά ποδάρια,
τράβηξε πιό κοντά στή φωτιά τό σκαμνί πάλι ὁ Ὀδυσσέας

γιά νά ζεσταθεῖ, κι ἔκρυψε μέ τά κουρέλια πού φοροῦσε τήν οὐλή του.

Ἄρχισε τότε ἡ γνωστική καί φρόνιμη Πηνελόπη νά τοῦ λέει:
«Ξένε, ἔχω ἀκόμη κάτι τί μικρό τοῦ λόγου μου νά σέ ρωτήσω·
ἄλλωστε εἶναι ἐγγύς ἡ ὥρα τῆς ἀνάπαυσης στήν γλυκειά κοίτη,
ὅποιον ὁ γλυκός ὕπνος ἤθελε πάρει, μ' ὅσες ἔγνοιες κι ἄν ἔχει.
Πένθος ὅμως ἀμέτρητο εἶναι ὁ κλῆρος πού ὅρισε ὁ θεός σέ μένα·
τίς μέρες ἄλλη παρηγοριά δέν ἔχω παρά νά κλαίω καί νά ὀδύρομαι,
καί τίς δουλειές μου νά προσέχω καί τῶν θεραπαινίδων στό παλάτι·
ἡ νύχτα ὅμως ὅταν ἔρθει, καί πάρει ὁ ὕπνος ἀπαξάπαντες,
ἐγώ κείτομαι στήν κλίνη μου κι ὀδύρομαι,
κι ἕνα σωρό πικρές ἔγνοιες τήν κατακαημένη μου καρδιά σπαράζουν.

Πῶς γλυκοκελαηδεῖ μές στά χλωρά λαγκάδια ἡ ἀηδόνα,
ἡ κόρη τοῦ Πανδάρεου, ἡ ἄνοιξη ἡ καινούρια ὅταν φτάσει·
μές τά πυκνά φυλλώματα τῶν δένδρων καθισμένη,
σκοπό ὅλο ἀλλάζοντας, τήν πλάση μέ τήν μελωδική λαλιά της
πλημμυράει, τόν Ἴτυλο θρηνολογῶντας, τό παιδί της,
τοῦ Ζήθου τοῦ βασιλιᾶ τό παλληκάρι,
πού ἀπό ἀπερισκεψία σκότωσε μέ τόν χαλκό ἡ ἴδια –
παρόμοια καί μένα διχασμένη ἡ ψυχή μου ξεπετιέται
ἀπό τήν μιά βουλή ἀλλάζοντας στήν ἄλλη.
Τί νά κάνω, νά μείνω μέ τό παιδί καί νά φυλάξω σταθερά τά πάντα,
τό βιός μου καί τίς δοῦλες μου καί τό ψηλό μεγαλόπρεπο παλάτι,
τήν κλίνη σεβόμενη τοῦ ἄντρα μου καί τήν καταλαλιά
ἀποφεύγοντας τοῦ κόσμου,
ἤ νά πάω πιά μέ τόν πιό τρανό ἀπ' τούς Ἀχαιούς μνηστῆρες
στό παλάτι, δῶρα ἄπειρα πού μοῦ προσφέρει.
Κι ὁ γιός μου ὅσο ἦταν μικρό ἀνέμελο παιδί καί δέν νογοῦσε,
δέν μ' ἄφηνε νά παντρευτῶ τό σπίτι ἐγκαταλείποντας τ' ἀντρός μου·
μά τώρα πού μεγάλωσε κι ὁλόκληρο ἔχει γίνει παλληκάρι,
εὔχεται πιά νά φύγω, στό πατρικό μου σπίτι πάλι νά γυρίσω,
δυσανασχετῶντας πού τοῦ τρῶνε οἱ Ἀχαιοί τό βιός του.

Μά ἔλα τώρα καί τ' ὄνειρο αὐτό ἐξήγησέ μου· ἄκουσέ το.
Εἴκοσι χῆνες στήν αὐλή μου μουσκεμένο τρῶνε στάρι,
κι εὐφραίνεται ἡ καρδιά μου νά τίς βλέπω.
Ξάφνου μέγας ἀητός ἀγκυλομύτης κατέβηκε ἀπ' τό βουνό,
τούς τσάκισε τό λαιμό καί σκότωσε τίς χῆνες ὅλες·
σωρός κειτόνταν στήν αὐλή αὐτές νεκρές καί κεῖνος

στόν θεϊκό αἰθέρα πάλι ὑψώθη.
Αὐτά θωρῶντας ἔκλαιγα καί θρηνοῦσα ἐγώ μές στ’ ὄνειρό μου,
καί γύρω μου οἱ καλλιπλόκαμες συναζόνταν Ἀχαιΐδες,
οἰκτρά καθώς ὀλοφυρόμουν πού μοῦ σκότωσε ὁ ἀητός τίς χῆνες.
Ξαναγυρνῶντας τότε κεῖνος κάθησε στό γεῖσο τῆς στέγης τοῦ μεγάρου,
καί μ’ ἀνθρώπινη φωνή λαλῶντας μοῦ ἀντίσκοφτε τόν θρῆνο κράζοντας:
«Θάρρος, τοῦ Ἰκάριου τοῦ κοσμοξακουσμένου θυγατέρα,
δέν εἶναι ὄνειρο, ὅραμα εἶναι λαμπρό, πού πράξη σίγουρα θά γίνει.
Οἱ χῆνες εἶναι οἱ μνηστῆρες, κι ἐγώ, πετούμενος ἀητός
μές στ’ ὄνειρό σου, εἶμαι ὁ ἄντρας σου κι ἔχω τώρα γυρίσει
μαῦρο νά σκορπίσω χαλασμό, τούς μνηστῆρες ὅλους ν’ ἀφανίσω.»
Αὐτά ὡς εἶπε, ὁ μελόγλυκος μ’ ἄφηκε μένα ὕπνος·
γύρισα τότε νά κοιτάξω κι εἶδα τίς χῆνες στήν αὐλή
σιτάρι νά τσιμπολογοῦν πλάϊ στή σκάφη, σάν καί πρῶτα.»

Τῆς ἀποκρίθηκε πάραυτα ὁ πολύβουλος Ὀδυσσέας:
«Δέν ὑπάρχει τρόπος, δέσποινά μου, νά δοθεῖ ἄλλη ἐξήγηση
στ’ ὄνειρό σου, ἀφοῦ ὁ ἴδιος ὁ Ὀδυσσέας σοῦ φανέρωσε
πῶς πράγματι τοῦτο θά στρέξει.
Προμηνύεται χαλασμός ὅλων γενικά τῶν μνηστήρων,
κι οὔτ’ ἕνας τήν μαύρη μοῖρα θά ξεφύγει τοῦ θανάτου.»

Τοῦ εἶπε τότε ἡ γνωστική καί φρόνιμη Πηνελόπη:
«Ξένε, αἰνιγματικά καί δυσερμήνευτα εἶναι πράγματι τά ὄνειρα
τῶν ἀνθρώπων, κι οὔτε βγαίνουν ἀληθινά ὅλα στή ζωή τους.
Γιατί ’ναι δύο οἱ πύλες τῶν ἀνυπόστατων σάν τίς σκιές ὀνείρων·
ἡ μιά εἶναι ἀπό κέρατο κι ἡ ἄλλη ἀπό φίλντισι φκιαγμένη.
Ὅσα μέσα ἀπό τήν πύλη μέ τό στιλπνό φίλντισι περνᾶνε
εἶναι ἀπατηλά, λόγια μόνον κούφια φέρνουν ἀνεκπλήρωτα·
ὅσα ὅμως μέσα ἀπό τήν πύλη μέ τό λεῖο κέρατο διαβαίνουν
βγαίνουν ἀληθινά, ὅταν τά δεῖ κάποιος στόν ὕπνο του.
Ἀλλά δέν νομίζω ἀπό κεῖ τό τρομερό νά ἦρθε ὄνειρό μου,
πρᾶγμα πού θά χαροποιοῦσε καί τήν ἴδια μένα καί τόν γιό μου.

Κάτι ἄλλο τώρα θά σοῦ πῶ καί βάλ’το σύ στόν νοῦ σου·
Εἶναι ἤδη ἐγγύς ἡ καταραμένη αὐτή αὐγή, πού ἀπ’ τό σπίτι
θά μέ χωρίσει τοῦ Ὀδυσσέα.
Σκοπεύω λοιπόν τώρα νά βάλω ἄθλο, τά τσεκούρια,
αὐτά πού ἔστηνε ἐκεῖνος στή σειρά συχνά μές στό παλάτι του,
σάμπως παγίδια καραβιοῦ, δώδεκα ὅλα κι ὅλα·

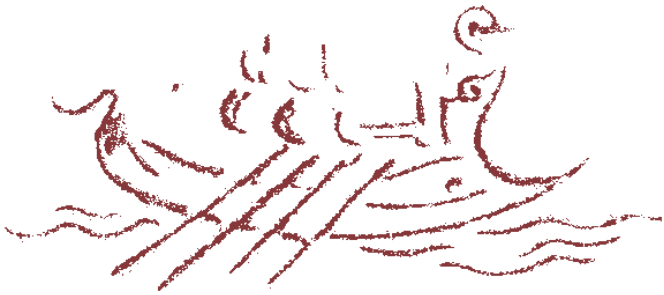
κι ἀπό μακριά πολύ τοξεύοντας περνοῦσε μέσα ἀπ’ ὅλα τήν σαΐτα.
Τώρα θά ἐπιβάλω αὐτόν τόν ἄθλο στούς μνηστῆρες·
ὅποιος θ’ ἀδράξει καί θά τεντώσει πιό εὔκολα ἀπ’ ὅλους τό δοξάρι,
καί τήν σαΐτα μέσα κι ἀπό τά δώδεκα τσεκούρια θά περάσει,
μ’ αὐτόν θά πάρω δρόμο καί θά πάω, ἀπό τό συζυγικό τοῦτο
ξεμακραίνοντας παλάτι, τό ζάπλουτο, τό πανωραῖο,
πού μές στά ὄνειρά μου κάποτε θαρρῶ πώς θά θυμᾶμαι.»

Τῆς ἀποκρίθηκε παρευθύς ὁ πολύβουλος Ὀδυσσέας:
«Τοῦ Ὀδυσσέα, τοῦ γιοῦ τοῦ Λαέρτη, γυναῖκα σεβάσμια,
ἄλλο τώρα πιά μήν ἀναβάλλεις τόν ἄθλο αὐτόν μές στό παλάτι·
γιατί πιό πρίν ὁ πολύβουλος θά ἔρθει ἐδῶ Ὀδυσσέας,
πρίν τήν χορδή τοῦτοι τεντώσουν καί τήν σαΐτα μέσα ἀπ’ τό σίδερο
περάσουν,τό καλοτορνεμένο τόξο παίρνοντας στά χέρια τους.»

Τοῦ εἶπε τότε ἡ γνωστική καί φρόνιμη Πηνελόπη:
«Ἄν θά θελες, ξένε, καθισμένος πλάϊ μου στ’ ἀρχονταρίκι
νά εὐχαριστεῖς τήν καρδιά μου, ὕπνος δέν θά βάρυνε τά βλέφαρά μου.
Ἀλλά δέν γίνεται ἄϋπνοι νά μένουνε οἱ ἄνθρωποι γιά πάντα.
Τό κάθε τί πάνω στή πλουτοδότρα γῆ ἔχει τήν ὥρα του
στή ζωή τῶν θνητῶν· οἱ ἀθάνατοι μαθές ἔτσι ὁρίσαν.
Ἀλλά στ’ ἀνώϊ θ’ ἀνεβῶ τώρα ἐγώ στήν ἔρμη νά πλαγιάσω
τήν κλίνη μου, τήν πολυστέναχτη πράγματι γιά μένα,
μουσκεμένη πάντα μέ τά δάκρυά μου, ἀπό τότε πού ἔφυγε
τήν ἀκατανόμαστη νά πάει νά ἰδεῖ τήν Κακοτροία ὁ Ὀδυσσέας.
Ἐκεῖ θά πέσω νά πλαγιάσω· καί σύ πλάγιασε σ’ αὐτό τό σπίτι,
εἴτε κατάχαμα στρώνοντας εἴτε σέ κλίνη πού γιά χάρη σου
θά ἑτοιμάσουν.»

Αὐτά ὡς εἶπε στό ἠλιόφωτο κίνησε ν’ ἀνεβεῖ τ’ ἀνώϊ,
ὄχι μονάχη, ἀλλά μέ τήν ἀκολουθία τῶν ἄλλων γυναικῶν.
Κι ὅταν ἀνέβηκε μέ τίς παρακόρες της στ’ ἀνώϊ, ἔκλαιγε
ἔπειτα τόν Ὀδυσσέα, τήν ἄντρα της, ὥσπου ὕπνος γλυκός
μέ τήν χάρη τῆς γλαυκομάτας Ἀθηνᾶς σφάλησε τά βλεφαρά της.

Ρ Α Ψ Ω Δ Ι Α υ

Προανάκρουσμα τῆς Μνηστηροφονίας

Ὁ ἀρχοντογεννημένος ὅμως Ὀδυσσέας ἔστρωσε κατάχαμα
στόν προθάλαμο νά κοιμηθεῖ· ἕνα βοϊδοτόμαρο ἀκατέργαστο
γιά στρῶμα, κι ἀπό πάνω προβειές πολλές ἀπ’ τά κριάρια
πού συχνοσφάζαν οἱ Ἀχαιοί.
Σάν πλάγιασε, τοῦ ’ρριξε καί μιά κάπα ἀπό πάνω ἡ Εὐρυνόμη.
Ἐκεῖ κειτόταν τόν χαλασμό βυσσοδομῶντας τῶν μνηστήρων
ξάγρυπνος ὁ Ὀδυσσέας. Πῆραν νά βγαίνουν τότε ἀπ’ τό παλάτι
οἱ γυναῖκες, πού ἐρωτοσμίγανε καί πρίν μέ τούς μνηστῆρες·
χαριεντίζονταν συναμεταξύ τους καί γελοῦσαν,
ἐνῶ θέριευε στά στήθη μέσα τοῦ Ὀδυσσέα ὁ θυμός του.
Σκέψεις πολλές καί παρορμήσεις ἀλωνίζαν τήν ψυχή του,
τί νά κάνει· νά χυμήξει ξοπίσω τους καί μία - μία νά τίς ξεκάνει
ἤ γιά στερνή φορά κι ὀλόστερνη νά τίς ἀφήσει
μέ τούς ὑπερφίαλους νά ἐρωτοσμίξουν τούς μνηστῆρες.
Μάνιαζε ἡ καρδιά ἐντός του, ἀλυχτοῦσε.
Πῶς γυροφέρνει γύρω ἀπ’ τ’ ἀμάλαγα κουτάβια ἡ σκύλλα
καί γαβγίζει κάποιον ἄγνωστο, ἕτοιμη νά χυμήξει μανιασμένη·

ἔτσι κι αὐτός ἐντός του ἀλυχτοῦσε, γιά τά κακά ἀγανακτῶντας ἔργα.
Χτύπησε τότε τά στήθη του κι ἄρχισε νά μαλώνει τήν καρδιά του:
«Βάστα, καρδιά μου, βάστα· καί πόνο ἄλλο βάσταξες κάποτε
φριχτότερο, τήν μέρα κείνη ὅταν θεριό ἀνήμερο ὁ Κύκλωπας
τούς ἀντρειωμένους μοῦ ’τρωγε συντρόφους· κι ὅμως ἄντεξες,
ὥσπου ἀπό τό ἄντρο ἐκεῖνο τοῦ θανάτου νά σέ βγάλει ἡ νόηση.»

Ἔτσι ὁρμήνευε ἐπιτιμῶντας μές στά στήθη τήν καρδιά του·
κι αὐτή πειθάρχησε καί πάσχιζε καρτερικά νά μή ξεσπάσει·
αὐτός ὅμως ἀπό τό ἕνα στό ἄλλο πλευρό στριφογυρνοῦσε.
Πῶς σέ φωτιά μεγάλη φουντωμένη γυρνοβολάει κάποιος,
ἀπ’ τήν μιά μεριά κι ἀπό τήν ἄλλη, κοιλιά γεμάτη αἵματα
καί ξύγκια, γρήγορα νά τήν δεῖ ψημένη λαχταρώντας·
ἔτσι κι αὐτός ἀπό τό ἕνα στ’ ἄλλο πλευρό στριφογυρνοῦσε,
μελετῶντας πῶς θά βάλει χέρι στούς ξεδιάντροπους μνηστῆρες,
ἐνάντια σέ πολλούς ὄντας μονάχος.
Κατέβηκε τότε ἀπ’ τόν οὐρανό κι ἦρθε κοντά του ἡ Ἀθηνᾶ,
τήν μορφή παίρνοντας γυναίκας· στάθηκε πάνω ἀπ’ τό κεφάλι του
καί τοῦ μιλοῦσε καί τοῦ ’λεγε:
«Τί ἔχεις πάλι καί ξαγρυπνᾶς, ἄνθρωπε σύ βαρειόμοιρε
ὅσο κανείς ἄλλος στόν κόσμο; Νά, τό σπίτι σου,
νά, μέσα στό σπίτι ἡ γυναῖκα σου καί τό παιδί σου,
τέτοιο ὡς θά ’θελε ὁ καθένας νά ’ναι ὁ γιός του.»

Τῆς ἀποκρίθηκε τότε ὁ πολύβουλος Ὀδυσσέας:
«Εἶναι πράγματι ὅλα αὐτά σωστά, θεά, ὅπως τά εἶπες·
ἀλλά τοῦτο παιδεύεται ὁ νοῦς ἐντός μου νά ’βρει,
πῶς δηλαδή θά βάλω χέρι στούς ξεδιάντροπους μνηστῆρες,
μόνος ὄντας· ἐνῶ αὐτοί μαζί ’ναι ὅλοι πάντα ἐδῶ μέσα.
Προσέτι μιά πιό μεγάλη ἔγνοια τριβελίζει τό μυαλό μου·
ἄν τελικά μέ βουλή τοῦ Δία καί δική σου τούς σκοτώσω,
ποῦ θά ’βρω καταφύγιο νά γλυτώσω; αὐτά νά σκεφτεῖς παρακαλῶ σε.»

Τοῦ εἶπε τότε ἡ θεά Ἀθηνᾶ, ἡ γλαυκομάτα:
«Ἀθεόφοβε, θά ἐμπιστευόταν κάποιος κι ἕνα σύντροφο κατώτερο,
ἕνα θνητό πού δέν εἶναι τόσο ἐπινοητικός ὁ νοῦς του.
Θεά ὅμως εἶμαι ἐγώ, φύλακας ἀγγελός σου νύχτα μέρα
σέ κάθε μόχθο σου· καθαρά καί ξάστερα λοιπόν θά σοῦ μιλήσω:
Κι ἄν ἀκόμη πενήντα λόχοι θνητῶν μᾶς περικύκλωναν
ἀνθρώπων, καί πολεμοῦσαν μανιασμένα νά μᾶς σκοτώσουν,

θά τούς ἅρπαζες καί τότε τά γελάδια καί τά τροφαντά τ' ἀρνιά τους.
Ἀλλ' ἄφησε νά σέ πάρει ὁ ὕπνος· εἶναι βάσανο νά φυλᾶς ξάγρυπνος
ὅλη τήν νύχτα· ἀπ' τό πέλαγος τῶν κακῶν ὅπου νά 'ναι θά 'βγεις.»

Αὐτά ὡς εἶπε, σφάλησε νά κοιμηθεῖ τά βλέφαρά του·
κι αὐτή ξαναγύρισε στόν Ὄλυμπο, ἡ τρισεύγενη θεά.
Ἔπεφτε αὐτός στόν ὕπνο, ἀπ' τίς ἔγνοιες πού λυτρώνει
καί τόν κάματο, καί ἡ γνωστική γυναῖκα του ξυπνῶντας
στή μαλακή ἀνακάθιζε στρωμνή της κι ἔκλαιγε.
Κι ὅταν πιά χόρτασε κλάματα καί δάκρυα ἡ ψυχή της,
στήν Ἄρτεμη καταπρωτῆς εὐχήθηκε ἡ τρισεύγενη γυναῖκα:
«Ἄρτεμη, σεβάσμια θεά, θυγατέρα τοῦ Δία, ἄμποτε πιά
σαϊτιά κατάστηθα νά μοῦ ρίξεις καί νά μοῦ πάρεις τήν ζωή
τώρα παρευθύς, εἴτ' ἔπειτα θύελλα ὁρμητική νά μ' ἀναρπάξει
καί μέσα ἀπό καταχνιαμένες στράτες φέρνοντάς με
στοῦ κυκλορεματάρη Ὠκεανοῦ τό στόμα νά μέ ρίξει.
Καταπῶς ἀνάρπαξαν τίς κόρες τοῦ Πανδάρεου οἱ θύελλες·
ἀφάνισαν τούς γονεῖς τους οἱ θεοί κι ἀπόμειναν ὀρφανές
στά μεγαρά τους, κι ἀνέλαβε ἡ τρισεύγενη νά τίς ἀναθρέψει
Ἀφροδίτη μ' ἀνθότυρο, γλυκό κρασί καί μέλι ὁλόγλυκο.
Κι ἡ Ἥρα φρόνηση τούς ἔδωσε καί ὁμορφιά ὅσο σέ γυναῖκα
ἄλλη καμμιά, κι ἀνάστημα κυπαρισσένιο ἡ Ἄρτεμη ἡ ἀγνή,
καί λαμπρά τούς δίδαξε νά φκιάχνουν ἔργα ἡ Ἀθηνᾶ.
Ἦρθε ὁ καιρός κι ἀνέβηκε στόν Ὄλυμπο ἡ τρισεύγενη Ἀφροδίτη,
στεφάνια δροσερά τοῦ γάμου νά ζητήσει γιά τίς κόρες
ἀπό τόν κεραυνόχαρο Δία – τά πάντα αὐτός μαθές καλά γνωρίζει,
τί γράφει ἡ μοῖρα στούς δόλιους τούς θνητούς καί τί δέν γράφει –
ἀλλά τόν ἴδιο καιρό ἀνάρπαξαν οἱ ἀνεμικές τίς κόρες,
καί τίς ἔδωσαν στίς στυγερές νά τίς φροντίζουν Ἐρινύες.

Ὡσαύτως ν' ἀφανίσουν καί μένα τῶν Ὀλύμπιων δωμάτων οἱ ἄρχοντες,
ἤ ἡ Ἄρτεμη ἄς μέ θερίσει ἡ καλλιπλόκαμη, στῆς μαύρης γῆς
τά τάρταρα νά κατεβῶ μέ τ' ὅραμα τοῦ Ὀδυσσέα στήν ψυχή μου,
παρά νά εὐφράνω τήν καρδιά κάποιου κατώτερου ἄντρα.
Ἀλλ' ἀκόμη καί τό κακό ὑποφέρεται, ὅταν κάποιος κλαίει
τίς μέρες, βαρειά γιατί πλακώνει θλίψη τήν καρδιά του,
μά τίς νύχτες ὕπνος τόν παίρνει – αὐτός μαθές βυθίζει στή λήθη
τά πάντα, τά καλά καί τά κακά, τά βλέφαρα κάποιου ὅταν σφαλήσει –
ἀλλά καί ὄνειρα μένα ὁ δαίμονας κακά μοῦ στέλνει.

Τούτη μαθές τήν νύχτα πάλι κοιμόταν πλάϊ μου κάποιος πού ’μοιαζε
μέ κεῖνον, ὅπως ἦταν τότε πού μαζί μέ τόν στρατό κινοῦσε·
χαιρόταν ὅμως ἡ καρδιά μου, γιατί θαρροῦσα πώς δέν ἦταν ὄνειρο,
ἀλλ’ ἀλήθεια ἤδη πώς ἦταν.»

Τέλειωσε, κι ἔφεξε παρευθύς· θάμπωσε τόν οὐρανό χρυσή Αὐγή.
Ὁ ἀχός ὅμως τοῦ θρήνου της ἔφτασε στ’ αὐτιά τοῦ θεϊκοῦ Ὀδυσσέα·
προσπαθώντας νά καταλάβει ὁ νοῦς του, φαντάστηκε πώς γνωρίζοντας
ἤδη ἡ Πηνελόπη ποιός ἦταν, στεκόταν πλάϊ στήν κεφαλή του.
Μάζεψε τά στρωσίδια ὅπου κοιμόταν, τήν κάπα, τίς προβειές,
καί τά ’βαλε πάνω σ’ ἕνα κάθισμα στ’ ἀρχονταρίκι, ἔβγαλε ἔξω
τό βοϊδοτόμαρο, καί ὑψώνοντας τά χέρια εὐχήθη στόν Δία:
«Πατέρα Δία, ἄν μέ τό θελημά σας μέ ὁδηγήσατε οἱ θεοί
στή γῆ μου, σέ θάλασσες ἀφοῦ μέ τυραννήσατε καί σέ στεριές,
ἄς βγάλει ἀπό μέσα μιά φωνή κάποιος ἀπ’ τούς ἀνθρώπους
πού ξυπνᾶνε, κι ἄς φανεῖ ἄλλο σημάδι Διόσταλτο ἀπ’ ἔξω.»

Αὐτά ’πε, κι ἄκουσε ὁ βαθύνοος Δίας τήν εὐχή του·
βρόντηξε παρευθύς ἀπ’ τόν ὑπέρλαμπρο Ὄλυμπο, ψηλά
ἀπ’ τά νέφη, κι ὁ τρισεύγενος καταχάρηκε Ὀδυσσέας.
Τήν ἴδια ὥρα ἔβγαλε μιά φωνή ἀπό τό σπίτι μέσα μιά γυναῖκα
πού ἄλεθε ἐκεῖ κοντά, ὅπου βρισκόνταν οἱ χειρόμυλοι τοῦ βασιλιᾶ·
δώδεκα γυναῖκες δούλευαν ὅλες μαζί σ’ αὐτούς σκληρά
σιτάρι καί κριθάρι ἀλέθοντας, μεδούλι γιά νά γίνει τῶν ἀνθρώπων.
Εἶχαν ἀλέσει καί ξαλέσει οἱ ἄλλες ὅλες καί κοιμόνταν, κι αὐτή μόνον
δέν εἶχε πάψει ἀκόμη, πάρα πολύ ἀδύνατη ὄντας πλασμένη.
Παύοντας τώρα, σημαδιακό γιά τόν βασιλιά ξεφώνησε λόγο:
«Πατέρα Δία, πού σέ θεούς κι ἀνθρώπους βασιλεύεις,
βαρειά στ’ ἀλήθεια βρόντηξες ἀπ’ τόν οὐρανό τόν πολύαστρο,
σύννεφο ἄς μήν εἶναι πουθενά· σημάδι σίγουρα σέ κάποιον στέλνεις.
Ἐκπλήρωσε τώρα τόν λόγο καί μένα τῆς δύστυχης, ὅ,τι θά πῶ:
Στερνή φορά κι ὀλόστερνη τή μέρα τούτη οἱ μνηστῆρες
νά χαροῦνε φαγοπότι στοῦ Ὀδυσσέα μέσα τό παλάτι.
Σκληρός ὁ μόχθος κεῖνοι πού μοῦ φόρτωσαν, λύθηκαν
ἀπ’ τήν βαρειά κούραση τά γόνατά μου, στάρι ἀλέθοντας·
τό ὕστατο τώρα δεῖπνο ἄς δειπνήσουν.»

Χάρηκε μέ τήν ἐπίκλησή της καί μέ τήν βροντή τοῦ Δία
ὁ γενναῖος Ὀδυσσέας· πίστεψε πώς θά συντρίψει τούς ἀχρείους.

Οἱ ἄλλες δοῦλες, στ’ ὄμορφο παλάτι μέσα τοῦ Ὀδυσσέα,
συνάζονταν καί φούντωναν πάλι στήν ἑστία τήν ἀκοίμητη φωτιά.
Ἄντρας ἰσόθεος, σηκώθηκε ἀπ’ τήν κλίνη κι ὁ Τηλέμαχος·
ντύθηκε τήν φορεσιά του, πέρασε τό κοφτερό σπαθί στόν ὦμο,
ἔδεσε τά ὡραῖα σάνδαλα στά στιβαρά λαμπρά του πόδια,
κι ἀδράχνοντας τό χαλκομύτικο ἀσύντριφτο κοντάρι κίνησε.
Κινῶντας στάθηκε στό κατώφλι κι εἶπε στήν Εὐρύκλεια:
«Καλή κυροῦλα, περιποιηθήκατε τόν ξένο μές στό σπίτι;
φροντίσατε νά φάει, νά κοιμηθεῖ, ἤ κεῖται ἔτσι ἀφρόντιστος;
τά κάνει κάτι τέτοια, κι ἄς εἶναι γνωστική, ἡ μάνα μου·
ἀστόχαστα τιμάει ἀπ’ τούς θνητούς ἀνθρώπους ἕνα κατώτερο,
κι ἕναν ἀνώτερο χωρίς τιμή καμμιά τόν ξαποστέλνει.»

Τοῦ εἶπε τότε ἡ φρόνιμη καί γνωστική Εὐρύκλεια:
«Μή θές, παιδί μου, φταίξιμο στήν ἄφταιγη τώρα νά ρίξεις.
Κρασί μαθές καθόταν κι ἔπινε ὅσό ’θελε ἡ ψυχή του, κι ὅσο
γιά φαγητό εἶπε πώς ἄλλο δέν πεινάει πιά, ὅταν τόν ρώτησε.
Ἀλλ’ ὅταν πιά νά πλαγιάσει ζήτησε καί νά κοιμηθεῖ,
νά τοῦ ἑτοιμάσουν κλίνη πρόσταξε κείνη τίς δοῦλες·
αὐτός ὅμως, σάν κάποιος παντελῶς συφοριασμένος κι ἄμοιρος,
δέν ἤθελε σέ κλίνη μέ φλοκάτες καί σεντόνια νά πλαγιάσει,
ἀλλά σ’ ἕνα βοϊδοτόμαρο ξάπλωσε ἀκατέργαστο καί σέ προβειές,
ἐκεῖ στόν προθάλαμο· καί μιά κάπα τοῦ ρίξαμε μεῖς ἀπό πάνω.»

Αὐτά ’πε, κι ὁ Τηλέμαχος διέσχισε τό μέγαρο καί βγῆκε,
κοντάρι κρατῶντας· μαζί του δυό γοργοί σκύλοι ἀκολουθοῦσαν.
Κίνησε νά πάει στήν ἀγορά μέ τούς ἀντρειωμένους νά σμίξει Ἀχαιούς.
Πῆρε τότε νά δίνει ἐντολές στίς δοῦλες ἡ τρισεύγενη γυναῖκα,
ἡ Εὐρύκλεια, τοῦ Ὦπα θυγατέρα κι ἐγγονή τοῦ Πεισήνορα:
«Κουνηθεῖτε, πάρτε τά χέρια σας, σαρῶστε, συγυρίστε
τό παλάτι, καί χράμια ἁλικοπόρφυρα στά σκαλιστά
στρῶστε καθίσματα· καί σεῖς σκουπίστε μέ τά σφουγγάρια
ὅλα τά τραπέζια, πλύντε, καθαρίστε τά κροντήρια
καί τίς ὄμορφες δίγουβες κοῦπες· ἐσεῖς ἐκεῖ πηγαίνετε
γιά νερό στή βρύση, γεμίστε καί γυρίστε γρήγορα στό σπίτι.
Δέν θ’ ἀργήσουν, λέω, νά καταφτάσουν στό παλάτι οἱ μνηστῆρες,
ἀλλά λίαν πρωΐ θά εἶναι ἐδῶ, γιατί ’ναι σήμερα γιορτή γιά ὅλους.»

Αὐτά ’πε, καί ὑπάκουσαν ὁλοπρόθυμα αὐτές στίς ἐντολές της.
Εἴκοσι γιά τό κεφαλόβρυσο τό μελάνυδρο κινήσαν·

ἄξιες νοικοκυρές οἱ ἄλλες συγυρίζαν ὅλο μέσα τό παλάτι.
Ἦρθαν γεροδεμένα παλληκάρια κι ἔπιασαν στήν αὐλή δουλειά·
σκίζανε ξύλα μέ γνώση καί μέ μαστοριά· ἦρθαν καί οἱ γυναῖκες
ἔπειτα ἀπ' τήν βρύση· καί ξοπίσω τους ἦρθε ὁ χοιροβοσκός
τρεῖς χοίρους φέρνοντας, τούς πιό καλοθρεμμένους σ' ὅλο τό κοπάδι.
Μές στόν καλοφραγμένο τούς ἄφησε αὐλόγυρο νά βόσκουν,
κι αὐτός μετά γύρισε κι εἶπε γλυκά στόν Ὀδυσσέα:
«Ἀλήθεια, ξένε, σοῦ φέρνονται καλύτερα τώρα οἱ Ἀχαιοί,
ἤ καταπῶς καί πρίν στό παλάτι μέσα σ' ἀτιμάζουν;»

Τοῦ ἀποκρίθηκε τότε ὁ πολύβουλος Ὀδυσσέας:
«Ἄμποτε, Εὔμαιε, οἱ θεοί νά τιμωρήσουν τήν ἀτιμία
τούτων καί τήν ὕβρη· ἀτάσθαλα μαθές ἀπεργάζονται ἔργα
μές στό ξένο σπίτι, χωρίς ντροπή νά 'χουν μιά στάλα.»

Αὐτά κι αὐτά συναμεταξύ τους τοῦτοι ἀγόρευαν.
Σίμωσε τότε καταφτάνοντας ὁ Μελάνθιος ὁ γιδοβοσκός,
γίδες φέρνοντας, τίς πιό διαλεχτές μέσα στήν στάνη του,
δεῖπνο γιά τούς μνηστῆρες· τόν συνοδεύαν δυό τσοπάνηδες.
Ἔδεσε πρῶτα κάτω ἀπ' τήν βουερή καμάρα τίς γίδες,
καί ρίχτηκε μετά μέ προσβλητικά λόγια στόν Ὀδυσσέα:
«Ἐδῶ 'σαι ἀκόμη, ξένε; τί, θά λημεριάζεις στό παλάτι
ζητιανεύοντας; δέν θά ξεκουμπιστεῖς νά σέ ξεφορτωθοῦμε πιά;
Νομίζω πάντως πώς δέν θά χωριστοῦμε ἐμεῖς οἱ δύο
γροθιές πρίν παίξουμε, γιατί 'ναι ξεδιάντροπος ὁ τρόπος
σύ πού ζητιανεύεις· ὑπάρχουν κι ἄλλα νά ἐπαιτεῖς τραπέζια.»
Αὐτά 'πε, ἀλλ' ὁ πολύβουλος Ὀδυσσέας δέν τ' ἀπάντησε·
κούνησε μόνο σιωπηλός τό κεφάλι του, κακά βυσσοδομῶντας.

Τρίτος κατά σειρά ἦρθε ὁ ἀρχιβουκόλος Φιλοίτιος,
στέρφα δαμάλα φέρνοντας καί γίδες παχειές στούς μνηστῆρες.
Ἀπ' τήν ἀπέναντι στεριά τούς φέραν περατάρηδες,
πού μεταφέρουν κι ὅποιον ἄλλον θέλει ἀντίκρυ νά περάσει.
Ἔδεσε καλά κάτω ἀπ' τήν βουερή καμάρα τά ζῶα,
κι αὐτός μετά πλησίασε τόν χοιροβοσκό καί τόν ρωτοῦσε:
«Ποιός εἶναι, χοιροβοσκέ, αὐτός ὁ νιόφερτος ξένος πού ἔχει ἔλθει
στό ἀρχοντικό μας; τίνων γόνος καυχιέται πώς εἶναι;
ποῦθε κρατεῖ ἡ γενιά του; ποῦ ἔχει γεννηθεῖ, σέ ποιά χώρα;
Ὁ δύστυχος, ἄρχοντας μοιάζει, βασιλιάς ἀπ' τό παράστημά του δείχνει·
ἀλλά ρημάζουν τούς πολυπλάνητους ἀνθρώπους οἱ θεοί,

ὅποτε, καί βασιλιάδες νά ’ναι, ριζικό μαῦρο τούς κλώσουν.»

Σίμωσε τότε τόν ξένο, τοῦ ’δωσε τό δεξί του χέρι,
κι εἶπε· πέταξαν σάν πουλιά κατά κεῖνον τά λόγια του:
«Χαῖρε, πατέρα ξένε· ἄμποτε ὄλβιος νά γενεῖς μιά μέρα,
πάντως τώρα σέ πέλαγος μέσα κακῶν παραδέρνεις.
Πατέρα Δία, τρομερότερος θεός ἀπό σένα ἄλλος κανείς·
γεννήτοράς εἶσαι σύ τῶν ἀνθρώπων, μά δέν τούς λυπᾶσαι
νά βουλιάζουν στήν συμφορά, φριχτά βάσανα νά ὑποφέρουν.
Ἰδρώτας μ’ ἔκοψε θωρῶντας τον, βουρκώσαν τά μάτια μου,
καθώς θυμήθηκα τόν Ὀδυσσέα· μέ τέτοια κουρέλια ντυμένος
καί κεῖνος θαρρῶ θά περιπλανιέται στόν κόσμο, ἄν κάπου
ἀκόμη ζεῖ καί τό φῶς βλέπει τοῦ ἥλιου.
Ἄν ὅμως ἔχει ἤδη πεθάνει καί στά δώματα εἶναι τοῦ Ἅδη
ὁ Ὀδυσσέας ὁ ἄμεμπτος, τότε ἀλλοίμονό μου! Ἤμουν ἀκόμη παιδί
καί ἐπιστάτη τῶν βοδιῶν αὐτός μ’ ἔβαλε στή γῆ τῶν Κεφαλλήνων.
Τώρα ἀμέτρητα σάν τά στάχυα ἔχουν γινεῖ, κι οὔτε πού ἀξιώθηκε
ἄλλος κανείς νά πληθύνονται ἔτσι τά φαρδειοκουτελάτα γελάδια του.
Τοῦτα ἄλλοι μέ προστάζουν νά τά φέρνω ἐδῶ, γιά νά τά τρῶνε
τοῦ λόγου τους· κι οὔτε πού λογαριάζουν τό παιδί του στό παλάτι,
οὔτε τήν ὀργή φοβοῦνται τῶν θεῶν· ἔχουν μαθές ἤδη βάλει βουλή
νά μοιραστοῦν τά κτήματα τοῦ χρόνια ξενητεμένου βασιλιᾶ μου.

Μιά σκέψη ὅμως ὅλο γυροφέρνει στό μυαλό μου:
Νά πάρω τά βόδια καί νά φύγω, σ’ ἄλλη χώρα σ’ ἀλλοδαπούς
νά πάω ἀνθρώπους, πρᾶγμα πολύ κακό ὅσο εἶναι ’δῶ τό παιδί του·
εἶναι ὅμως πολύ χειρότερο νά μένω ’δῶ καί νά τυραννιέμαι,
βόσκοντας γελάδια πού τά ὁρίζουν ἄλλοι καί τά τρῶνε.
Θά εἶχα φύγει πράγματι ἀπό καιρό σ’ ἕναν ἄλλο τρανοδύναμο
βασιλιά νά πάω, γιατί τοῦτα πιά ἐδῶ δέν ὑποφέρονται·
ἀλλά προσμένω ἀκόμη κεῖνο τόν βαρειόμοιρο, μήν ἀπό κάπου ἔλθει,
καί τούς μνηστῆρες στά δώματα τοῦτα μέσα ξετινιάξει.»

Τοῦ ἀποκρίθηκε τότε ὁ πολύβουλος Ὀδυσσέας:
«Βουκόλε, μ’ ἄνθρωπο οὔτε χωρίς αἰσθήματα οὔτε ἀνόητο μοιάζεις·
διαπιστώνω κι ὁ ἴδιος τήν φρονιμάδα πού ἔχει ὁ νοῦς σου.
Θά σοῦ ἐμπιστευτῶ λοιπόν κάτι καί θά ὀρκιστῶ, νά πειστεῖς, βαρύ ὅρκο:
Μάρτυς μου ὁ πρῶτος τῶν θεῶν ὁ Δίας καί τῆς ξενιᾶς τό τραπέζι,
καί ἡ ἑστία τοῦ ἄμεμπτου Ὀδυσσέα πού δέχτηκε μένα τόν ξένο,
πώς θά γυρίσει σπίτι του ὁ Ὀδυσσέας, ὅσο θά εἶσαι σύ ἐδῶ ἀκόμη,

καί μέ τά ἴδια τά μάτια σου θά δεῖς, ἄν τό θελήσεις, νά πέφτουν,
νά σκοτώνονται οἱ μνηστῆρες πού δυναστεύουν ἐδῶ μέσα.»

Τοῦ εἶπε τότε ὁ βουκόλος, τῶν βοδιῶν ὁ ἐπιστάτης:
«Εἴθε νά δώσει ὁ γιός τοῦ Κρόνου, ξένε, νά συντελεστεῖ τοῦτος ὁ λόγος·
θέλει μάθεις τότε ἡ δυναμή μου καί τῶν χεριῶν ἡ ρώμη πόση εἶναι.»

Ὡσαύτως εὐχήθηκε σ’ ὅλους τούς θεούς ὁ Εὔμαιος,
νά γυρίσει ὁ φρόνιμος καί γνωστικός Ὀδυσσέας στό σπιτικό του.

Αὐτά κι αὐτά συναμεταξύ τους τοῦτοι ἀγόρευαν.
Οἱ μνηστῆρες ὡστόσο ἀπεργαζόνταν τόν θάνατο, τήν ἐξόντωση
τοῦ Τηλεμάχου· ὄρνιο ὅμως δυσοίωνο φάνηκε ἀριστερά τους,
ὑψιπετής ἀετός, μέ μιά περίτρομη στά νύχια του περιστέρα.
Τόν λόγο παίρνοντας τότε ὁ Ἀμφίνομος τούς εἶπε:
«Φίλοι, δέν βλέπω νά εὐοδώνεται αὐτή ἡ βουλή μας,
ὁ φόνος τοῦ Τηλεμάχου· ἀλλά γιά τό φαγοπότι ἄς γνοιαστοῦμε.»

Αὐτά ’πε ὁ Ἀμφίνομος, κι ἐπιδοκίμασαν κεῖνοι τά λόγια του.
Κίνησαν γιά τοῦ θεϊκοῦ Ὀδυσσέα τό παλάτι, καί σάν φτάσαν
στ’ ἀνάκλιντρα πάνω καί στά καθίσματα ἀπιθώσαν τίς χλαῖνες,
καί πῆραν νά σφάζουν κριάρια τροφαντά κι ὀλόπαχες γίδες,
καί χοίρους σιτευτούς καί μιά ἀγελαία σφάξαν δαμάλα.
Κι ἀφοῦ ψῆσαν τά σπλάχνα, τά μοιραστήκαν καί συγκερνοῦσαν
κρασί μές τά κροντήρια· μοίρασε κοῦπες ὁ χοιροβοσκός,
καί ψωμί σ’ ὄμορφα μέσα πανέρια ὁ ἀρχιβουκόλος μοίρασε
Φιλοίτιος, καί οἰνοχόος ἦταν ὁ Μελάνθιος.
Κι αὐτοί στά ἕτοιμα μπροστά τους φαγητά τά χέρια ἁπλώναν.

Μέσα στό μεγαλόπρεπο ἀρχονταρίκι, δίπλα στό πέτρινο κατώφλι,
ἐγκατέστησε τόν Ὀδυσσέα, μέ πονηρό σκοπό, ὁ Τηλέμαχος,
ἕνα μισερό βάνοντας σκαμνί κι ἕνα τρεκλό τραπέζι κοντά του.
Τοῦ παρέθεσε μιά μερίδα ἀπό τά σπλάχνα, τοῦ γέμισε μιά χρυσή
κοῦπα κρασί, καί τοῦ λαλοῦσε καί τοῦ ’λεγε:
«Κάθησε τώρα ἐδῶ μέ τούς ἄντρες καί σιγόπινε τό κρασί σου·
ὁ ἴδιος ἐγώ θά σέ φυλάξω ἀπό τίς προσβολές καί τήν βία
ὅλων τῶν μνηστήρων, γιατί δέν εἶναι πανδοχεῖο ἐδῶ μέσα,
ἀλλά τό σπίτι εἶναι τοῦ Ὀδυσσέα, πού τ’ ἀπέκτησε κεῖνος γιά μένα.
Κι ἐσεῖς, μνηστῆρες, συγκρατηθεῖτε, ἀπό τήν βία ἀπέχοντας
καί τίς προκλήσεις, τίποτε καβγάδες κι ἀμάχες μή ξεσπάσουν.»

Αὐτά ’πε, κι ὅλοι τότε κεῖνοι σαστισμένοι δαγκωθήκαν·
μεῖναν κατάπληκτοι μέ τήν τόλμη πού ἀγόρευε ὁ Τηλέμαχος.
Μιλῶντας τότε ὁ Ἀντίνοος, ὁ γιός τοῦ Εὐπείθη, τούς εἶπε:
«Σκληρός ὅσο κι ἄν εἶναι ὁ λόγος τοῦ Τηλεμάχου, Ἀχαιοί,
ἄς τόν δεχτοῦμε· βαρειές ξεστόμισε ἀπειλές ἐναντίον μας.
Δέν μᾶς ἄφησε βλέπεις ὁ Δίας, ὁ γιός τοῦ Κρόνου·
εἰδεμή θά τοῦ εἴχαμε κλείσει ἤδη τό στόμα στά μέγαρα τοῦτα,
μεγαλόστομος ρήτορας ὅσο κι ἄν εἶναι.»
Αὐτά ’πε ὁ Ἀντίνοος, μά δέν λογάριασε ὁ Τηλέμαχος τά λόγια του.

Στούς δρόμους τῆς πόλης οἱ κήρυκες ὁδηγοῦσαν πλῆθος ζῶα,
σφάγια ἱερά στούς θεούς· κι ὁ λαός ὅλος, οἱ μακρυμάλληδες Ἀχαιοί
στό σκιερό συνάζονταν ἄλσος τοῦ μακροσαγιτάρη Ἀπόλλωνα.
Αὐτοί στό παλάτι, ἀφοῦ ψήσαν καί βγάλαν ἀπό τή φωτιά τά ψαχνά,
τά μοιραστήκαν καί στρωθήκαν τό πλούσιο ν’ ἀπολαύσουν φαγοπότι.
Στόν Ὀδυσσέα παρέθεσαν, αὐτοί πού ἀνέλαβαν τήν μοιρασιά,
μερίδα ἴση μέ τήν δική τους, ὅπως ἔδωσε ἐντολή ὁ Τηλέμαχος,
ὁ ἀκριβογιός τοῦ θεϊκοῦ Ὀδυσσέα.

Η Αθηνᾶ ὅμως δέν ἄφηνε τούς ὑπερόπτες μνηστῆρες μέ τίποτε
τίς προσβολές νά παρατήσουν τίς φαρμακερές, γιά νά περονιάζει
ἀκόμη πιό βαθειά ὁ πόνος τήν καρδιά τοῦ Λαερτιάδη Ὀδυσσέα.
Ἦταν κάποιος μέσα στούς μνηστῆρες πού οὔτε ἱερό εἶχε οὔτε ὅσιο·
ὀνομαζόταν Κτήσιππος καί κατοικοῦσε στή Σάμη.
Ὁ ἄντρας αὐτός ἀντλῶντας σιγουριά ἀπό τ’ ἀρίφνητα πλούτη του
ἤθελε τήν γυναῖκα τοῦ χρόνια ξενητεμένου Ὀδυσσέα δική του.
Αὐτός λοιπόν τώρα μιλῶντας στούς ὑπερφίαλους μνηστῆρες εἶπε :
«Ἀκοῦστε με, περήφανοι μνηστῆρες, ἔχω ἕνα λόγο νά σᾶς πῶ:
Μερίδα κανονική ἔχει πάρει ἤδη ὁ ξένος, ὅπως ταιριάζει·
δέν εἶναι κόσμιο μαθές οὔτε καί δίκαιο ν’ ἀποκλείονται
οἱ ξένοι τοῦ Τηλεμάχου, ὅποιος ἤθελε φτάσει στά δώματα τοῦτα.
Ἄειντε λοιπόν νά φιλέψω κι ἐγώ ἕνα δῶρο τόν ξένο,
νά ’χει κι αὐτός κάτι ἄξιο νά χαρίσει εἴτε στήν λουτροκόμο
εἴτε σέ κάποιον ἄλλον ἀπ’ τούς δούλους, στοῦ θεϊκοῦ Ὀδυσσέα
ἐδῶ μέσα τό παλάτι.»

Αὐτά ὡς εἶπε, πῆρε στό στιβαρό του χέρι καί ξαπόλυσε
ἕνα ποδάρι βοδιοῦ ἀπ’ τό πανέρι· ἀλλά τ’ ἀπέφυγε ὁ Ὀδυσσέας,
λίγο πρός τά πλάγια κλίνοντας τήν κεφαλή του·
κι ἀχνό μόνο μειδίαμα σαρδόνιο δήλωσε τόν θυμό του,

καθώς τόν στέρεο τοῖχο κεῖνο βρῆκε.
Ρίχτηκε τότε μέ φοβέρες ὁ Τηλέμαχος στόν Κτήσιππο κράζοντας:
«Κτήσιππε, σοῦ βγῆκε σίγουρα σέ καλό πού ξαστόχησες·
δέν πέτυχες τόν ξένο, ἀπέφυγε τήν βολή μαθές ὁ ἴδιος.
Εἰδεμή θά σοῦ εἶχα μπήξει τό μυτερό σπαθί κατάστηθα,
κι ἀντί γιά γάμο τότε ὁ πατέρας σου θά εἶχε τήν ταφή σου
νά φροντίσει ἐδῶ μέσα.
Ἀπαιτῶ, κανείς νά μή συμπεριφέρεται ἀνάρμοστα σ' αὐτό τό σπίτι·
ἔχω ἤδη νοήσει καί γνωρίζω ποιά 'ναι χρηστά καί ποιά 'ναι ἄτιμα·
μωρό παιδί δέν εἶμαι ἄλλο πιά.
Κι ὅμως ἔχουμε κι αὐτά βαστάξει νά θωροῦν τά μάτια μας,
νά σφάζονται τά πρόβατά μας, νά πίνεται τό κρασί, νά ξοδεύεται
τό σιτάρι· εἶναι δύσκολο πολύ ὁ ἕνας τούς πολλούς νά συγκρατήσει.
Ἀλλά παῦτε πιά τίς κακοπραγίες εἰς βάρος μου καί τίς κακεντρέχειες·
ἄν πάλι ἔχετε ἤδη βάλει σκοπό νά μέ περάσετε ἀπ' τόν χαλκό,
μπορεῖ καί νά τό προτιμῶ. Θά ἦταν πολύ καλύτερο θαρρῶ νά πεθάνω
παρά τ' ἀνάρμοστα τοῦτα ἔργα νά θωροῦν πάντα τά μάτια μου:
νά κακομεταχειρίζεστε τούς ξένους καί νά τραβολογᾶτε ἀναίσχυντα
τίς δοῦλες μέσα στ' ὄμορφο τοῦτο παλάτι.»

Αὐτά 'πε, κι ἀπόμειναν ὅλοι βουβοί, ἄχνα δέν βγάναν·
ὀψέ μόνον ὁ Ἀγέλαος, ὁ γιός τοῦ Δαμάστορα, τούς εἶπε:
«Φίλοι, δέν μπορεῖ κανείς στό δίκαιο πού ἀκούει λόγο
μέ ὀργή ν' ἀνταπαντᾶ καί μέ βρισιές παραφερόμενος·
μή λοιπόν, μή κακομεταχειρίζεστε μήτε τόν ξένο μήτε κάποιον
ἄλλον ἀπ' τούς δούλους, στοῦ θεϊκοῦ Ὀδυσσέα τό παλάτι.
Μά θά 'θελα στόν Τηλέμαχο καί στήν μητέρα του ἕνα λόγο
ἤπιο νά πῶ, πού ἴσως ἀρέσει στήν καρδιά τους καί τῶν δύο.
Ὅσο καιρό εἴχατε ἐλπίδα βαθειά μές στήν ψυχή σας,
πώς θά γυρίσει σπίτι του ὁ φρόνιμος καί γνωστικός Ὀδυσσέας,
δέν ἦταν διόλου μεμπτό νά τόν προσμένετε καί νά συγκρατεῖτε
στό παλάτι μέσα τούς μνηστῆρες. Ἦταν ἀσφαλῶς καλύτερο
ἄν θά παλιννοστοῦσε ὁ Ὀδυσσέας, ξαναγυρίζοντας στό σπιτικό του·
μά τώρα εἶναι ἤδη τοῦτο κατάδηλο πώς δέν πρόκειται νά γυρίσει πιά.
Ἄειντε λοιπόν, κάθησε πλάϊ στή μάνα σου καί πές της νά παντρευτεῖ
τόν ἄντρα τόν πιό ἄξιο, πού πιό πολλά ἀπ' ὅλους θά τῆς δώσει.
Ἔτσι κι ἐσύ, στά κτήματα ὅλα τά πατρῶα νοικοκύρης, νά τρῶς νά πίνεις
καί νά χαίρεσαι, κι αὐτή τό σπίτι κάποιου ἄλλου νά φροντίζει.»

Τοῦ ἀποκρίθηκε τότε ὁ συνετός Τηλέμαχος:
«Ὄχι, μά τόν Δία, Ἀγέλαε, μά τά πικρά τά πάθη τοῦ πατέρα μου,
πού κάπου μακριά ἀπ' τήν Ἰθάκη ἤ ἔχει πιά χαθεῖ ἤ παραδέρνει,
ὄχι δέν ἐμποδίζω ἐγώ τόν γάμο τῆς μάνας μου, ἀλλά τήν προτρέπω
νά παντρευτεῖ μ' ὅποιον θέλει, κι ἀρίφνητα τῆς δίνω δῶρα ἀπό πάνω.
Μά ν' ἀπαιτήσω νά φύγει θέλοντας καί μή ἀπ' τό παλάτι, ντρέπομαι·
μή δώσει ὁ θεός τοῦτο νά γίνει.»

Αὐτά ὡς εἶπε ὁ Τηλέμαχος, σήκωσε γέλιο ἡ Παλλάδα Ἀθηνᾶ
στούς μνηστῆρες ἀσυγκράτητο, καί θόλωσε τόν νοῦ τους.
Γελοῦσαν μά δέν ὁρίζαν πιά τά σαγόνια τους, ξένα σάν νά 'ταν·
κρέατα τρῶγαν πιά αἱμόφυρτα, τά μάτια τους πλημμυρίζαν δάκρυα,
ἕτοιμη ἦταν, λές, σέ θρῆνο νά ξεσπάσει ἡ ψυχή τους.

Μιλῶντας τότε ὁ θεόμορφος Θεοκλύμενος τούς εἶπε:
«Ἄ, δύστυχοι, τί κακό εἶναι τοῦτο πού σᾶς βρῆκε;
ἡ νύχτα ἔχει τυλίξει τά κεφάλια σας, τά πρόσωπά σας,
ὡς κάτω στά γόνατα ἔχει κατέβει· ὀδυρμός ἀντηχεῖ ἤδη
καί θρῆνος, μουσκέψαν ἀπ' τά δάκρυα τά μάγουλά σας,
αἱματορράντιστοι ὀλόγυρα οἱ τοῖχοι καί τά ὡραῖα μεσοδόκια.
Γεμάτος ὁ προθάλαμος, γεμάτη κι ἡ αὐλή φαντάσματα,
πού πῆραν τόν δρόμο γιά τό ἔρεβος, στά ζοφερά κάτω σκοτάδια·
ἐξαφανίστηκε ἀπό τόν οὐρανό ὁ ἥλιος, καί μιά μαύρη καταχνιά
ἔχει ἁπλωθεῖ παντοῦ δυσοίωνη.»

Μέ καγχασμούς ὑποδεχτήκαν οἱ μνηστῆρες ὅλοι τά λόγια του·
κι ἀγορεύοντας πρῶτος ὁ Εὐρύμαχος, ὁ γιός τοῦ Πόλυβου, τούς εἶπε:
«Ξεμωράθηκε ὁ ξένος, πού νιόφερτος ἀπ' ἀλλοῦ μᾶς ἔχει ἔρθει.
Μά ἐλᾶτε παρευθύς ἐσεῖς οἱ νέοι, ὁδηγεῖστε τον ἔξω ἀπ' τό παλάτι
στήν ἀγορά νά πάει, ἀφοῦ θαρρεῖ πώς εἶναι νύχτα ἐδῶ μέσα.»

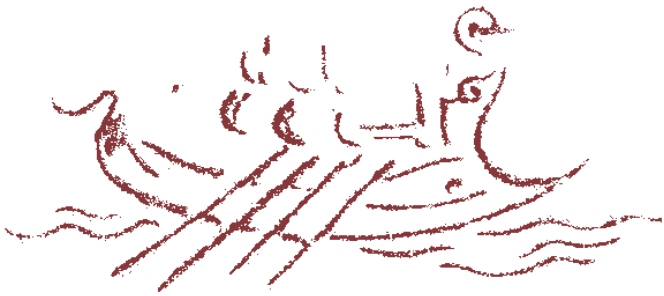
Κι ὁ θεόμορφος ἀνταπαντῶντας Θεοκλύμενος τούς εἶπε:
«Συνοδεία νά μέ ξεπροβοδίσετε δέν σοῦ ζήτησα, Εὐρύμαχε·
ἔχω τά μάτια καί τ' αὐτιά μου, ἔχω τά δυό μου πόδια,
καί στέρεο ἔχω ἐντός μου νοῦ ἀπαρασάλευτο.
Μ' αὐτά ἔξω ἀπό 'δῶ θά βγῶ, γιατί βλέπω νά 'ρχεται
κατά πάνω σας ἡ συμφορά, πού κανείς σας δέν θά ξεφύγει.
Κανείς δέν θά γλυτώσει, μνηστῆρες σεῖς, πού μέσα στό παλάτι
τοῦ ἰσόθεου Ὀδυσσέα, τούς ἀνθρώπους καθυβρίζοντας,
ἄνομα ἔργα ἀπεργαζόστε.»

Αὐτά ὡς εἶπε βγῆκε ἀπό τό μεγαλόπρεπο παλάτι, καί πῆγε
στοῦ Πείραιου,πού τόν ὑποδέχθηκε πρόθυμα στ᾽ ἀρχοντικό του.

Κοιτάχτηκαν τότε ἀναμεταξύ τους οἱ μνηστῆρες καί βαλθήκαν
νά ἐρεθίζουν τόν Τηλέμαχο, χλευάζοντάς τον γιά τούς ξένους του·
κι ἕνας κάποιος ἀπό τούς φαντασμένους νέους πῆρε νά λέει:
«Τηλέμαχε, πιό ἀχρείους ξένους δέν ξένισε ἄλλος ἀπό σένα κανείς·
ἀπαρόμοιαστος αὐτός ὁ τύπος, ὁ ἀλήτης αὐτός ὁ διακονιάρης
πού δέν χορταίνει νά τρώει καί νά πίνει, κι εἶναι ἀνάξιος
γιά ἔργο κάποιο εἴτε μόχθο, ἕνας ἄχρηστος, βάρος τῆς γῆς.
Κι ὁ ἄλλος πάλι πού σηκώθηκε νά μᾶς παραστήσει τόν προφήτη!
Ἀλλά μπορεῖ νά βγεῖς πιό κερδισμένος, ἄν θά μ᾽ ἀκούσεις·
σ᾽ ἕνα πολύκουπο καράβι, λέω, νά φορτώσουμε τούς ξένους
καί νά τούς ξαποστείλουμε στούς Σικελούς· μπορεῖ νά βγάλεις
κάτι ἄξιο ἀπ᾽ τήν πραμάτεια.»

Αὐτά λέγαν οἱ μνηστῆρες, μά κεῖνος δέν λογάριαζε τά λόγια τους·
ἀμίλητος ἦταν προσηλωμένος στόν πατέρα του, προσμένοντας
πάντα πότε θά βάλει χέρι στούς ξεδιάντροπους μνηστῆρες.

Καταντικρύ σέ κάθισμα θρονιασμένη πανωραῖο ἡ Πηνελόπη,
ἡ φρόνιμη καί γνωστική θυγατέρα τοῦ Ἰκάριου,
ἄκουε τοῦ καθενός ἀνδρός τά λόγια μές στό ἀρχονταρίκι.
Γεῦμα μαθές αὐτοί χασκογελῶντας ἑτοιμάζαν πλούσιο,
λαχταριστό, ἀπό τά τόσα σφάγια πού ’χαν σφάξει.
Δεῖπνο ὅμως πιό ἄχαρο δέν θά γινόταν ἄλλο ἀπό κεῖνο,
πού θά τούς ἔστρωνε σέ λίγο ἡ θεά κι ὁ κραταιός ἄντρας·
πιό πρίν μαθές αὐτοί ἀνάρμοστα ἀπεργαζόνταν ἔργα.

Τό Μέγα Τόξο

Φώτισε τότε ἡ Ἀθηνᾶ, ἡ γλαυκομάτα θεά, τήν Πηνελόπη,
τήν φρόνιμη θυγατέρα τοῦ Ἰκάριου,
ἄθλο νά βάλει στούς μνηστῆρες, στό παλάτι τοῦ Ὀδυσσέα,
τό τόξο καί τά σταχτόχρωμα σιδερένια τσεκούρια,
δοκίμι κι ἀρχή μαζί τοῦ φονικοῦ πού θά γινόταν.
Ἀνέβηκε λοιπόν τήν ἀψηλή σκάλα τ' ἀρχοντικοῦ της,
πῆρε τό λεπτοδουλεμένο κλειδί στό σφριγηλό της χέρι,
χάλκινο ὄμορφο κλειδί μέ τήν λαβή του φιλντισένια,
καί ἴσια γιά τήν πιό ἀκρινή κάμαρα κίνησε μέ τίς παρακόρες της
μαζί νά πάει· ἐκεῖ ἦταν φυλαγμένος ὁ θησαυρός τοῦ βασιλιᾶ,
χρυσάφι καί χαλκός καί καλοδουλεμένος σφυρήλατος σίδηρος.
Ἐκεῖ καί τό παλίντονο κειτόταν τόξο κι ἡ φαρέτρα γιά τά βέλη,
πολλές γεμάτη πολυστέναχτες σαΐτες· δῶρο πού τοῦ ἔδωσε
ἕνας ξένος πού συνάντησε στήν Λακεδαίμονα, ὁ Ἴφιτος,
ὁ γιός τοῦ Εὔρυτου, ἀπαράλλαχτος μέ τούς ἀθανάτους.

Οἱ δυό τους συναντηθήκαν στήν Μεσσήνη, στοῦ ἀντρειωμένου
Ὀρτίλοχου τό σπίτι. Εἶχε πάει ἐκεῖ γιά κάποιο χρέος ὁ Ὀδυσσέας,

πού ὄφειλε ὁ λαός ὅλος τῆς χώρας· Μεσσήνιοι ἄντρες
εἶχαν ἁρπάξει ἀπ' τήν Ἰθάκη καί φορτώσει στά πολύσκαρμα
καράβια τους τριακόσια πρόβατα μαζί καί τούς βοσκούς.
Ἐξ αἰτίας αὐτῶν ἦλθε ὁ Ὀδυσσέας, ἕνα τόσο μακρύ κάνοντας
ταξίδι ἔξω ἀπ' τό νησί του ἔφηβος ὄντας· ἦταν μιά ἀποστολή
πού τοῦ ἀνέθεσε ὁ πατέρας του καί οἱ ἄλλοι δημογέροντες.
Ὁ Ἶφιτος πάλι ζητοῦσε τίς φοράδες του πού εἶχε χάσει,
δώδεκα γεννημένες, μικρά πού βύζαιναν καματερά μουλάρια.
Εἶναι αὐτές πού θά γινόνταν μοιραῖες γιά τόν ἴδιο καί θάνατος,
ὅταν ἀντάμωσε ἔπειτα τόν λιονταρόψυχο γιό τοῦ Διός,
τόν Ἡρακλῆ, ἀθλοφόρο ἥρωα καί αὐτουργό φριχτῶν ἔργων.
Φιλοξενοῦσε τόν Ἶφιτο στό σπίτι του καί τόν σκότωσε ὁ ἄθλιος,
χωρίς οὔτε τήν θεία Δίκη νά σεβαστεῖ, οὔτε τό τραπέζι τῆς ξενιᾶς
πού τοῦ παρέθεσε· δείπνησαν κι ἔπειτα τόν σκότωσε,
καί κράτησε τίς ἀτσαλόνυχες φοράδες γιά τόν ἴδιο στά μέγαρά του.

Αὐτές γυρεύοντας συναντήθηκε μέ τόν Ὀδυσσέα καί τοῦ χάρισε
τό τόξο, πού κάτοχός του ἦταν πρίν ὁ μέγας Εὔρυτος,
ἀλλά στό ψηλό παλάτι του πεθαίνοντας τ' ἄφησε στό παιδί του.
Μέ τήν σειρά του ὁ Ὀδυσσέας ἕνα κοφτερό τοῦ χάρισε σπαθί
κι ἕνα γερό κοντάρι, ἀρχή μιᾶς τρυφερῆς φιλίας πού γεννιόταν.
Ἀλλά δέν γνωρίστηκαν σάν οἰκοδεσπότης καί ξένος μεταξύ τους·
πρόφτασε ὁ γιός τοῦ Διός καί σκότωσε τόν Ἶφιτο,
τό παλληκάρι τοῦ Εὔρυτου, ἀπαράλλαχτο μέ τούς ἀθανάτους,
πού χάρισε στόν Ὀδυσσέα τό τόξο.
Τοῦτο δέν τό παιρνε ποτέ μαζί του στά μελανόπλωρα καράβια,
πηγαίνοντας στό πόλεμο ὁ θεϊκός Ὀδυσσέας,
ἀλλά τό ἄφηνε νά κεῖται φυλαγμένο στό παλάτι του,
ἐνθύμιο τοῦ ξένου φίλου· τό χρησιμοποιοῦσε μόνον στή χώρα του.

Στήν κάμαρα λοιπόν αὐτήν ἔφθασε ἡ τρισεύγενη γυναῖκα·
πατοῦσε ἤδη τό δρύϊνο κατώφλι πού εἶχε κάποτε μαστορικά
πλανίσει καί σταθμίσει ὁ τεχνίτης, στήνοντας μετά τούς ὀρθοστάτες
καί στεριώνοντας τά πορτόφυλλα τ' ἀστραφτερά.
Παρευθύς τότε κείνη ἔλυσε γρήγορα τόν ἱμάντα ἀπ' τό χερούλι,
ἔβαλε σημαδεύοντας τό κλειδί νά ἐλευθερώσει τά πορτόφυλλα
ἀπό τούς σύρτες, κι ἔσπρωξε ν' ἀνοίξουν· ἀνοίγοντας βγάλαν
ἕνα βογγητό, μυκηθμός λές κι ἦταν ταύρου πού βόσκει στό λειβάδι.
Παρόμοια στέναξαν τά ὡραῖα πορτόφυλλα κι ἀνοίξανε,

ξεκλειδωμένα πιά, διάπλατα.
Πλησίασε τότε κείνη στά ράφια ὅπου ἦταν ἀραδιασμένες
οἱ κασέλες, εὐωδιαστά σκουτιά γεμάτες.
Περίκλειστο σέ μιά θήκη ἀστραφτερή κρεμόταν ἐκεῖ
ἀπό ἕνα καρφί καί τό δοξάρι· ἅπλωσε τό χέρι της καί τό πῆρε.
Καθισμένη ἔπειτα κατάχαμα, παίρνοντάς το στά γόνατά της,
ἔκλαιγε γοερά, κι ἔβγαλε τό τόξο τοῦ βασιλιᾶ ἀπό τήν θήκη.
Κι ἀφοῦ χόρτασε δάκρυα κι ἄλλα δάκρυα καί κλάματα ἡ ψυχή της,
κίνησε στό μέγαρο νά πάει μέ τούς περήφανους νά σμίξει μνηστῆρες·
κρατοῦσε στό χέρι της τό παλίντονο τόξο καί τήν φαρέτρα γιά τά βέλη,
πολλές γεμάτη πολυστέναχτες σαΐτες.
Τήν συνοδεύαν φυσικά οἱ παρακόρες κουβαλῶντας μιά κασέλα,
ὅπου κειτόταν σίδηρος καί χαλκός πολύς, ἔπαθλα τοῦ βασιλιᾶ τους.
Κι ὅταν πιά ἀντάμωσε τούς μνηστῆρες ἡ τρισεύγενη γυναῖκα,
στάθηκε πλάϊ σέ μιά κολώνα τῆς στέρεα τεχνουργημένης στέγης,
ἀφήνοντας τά λαμπρά μαγνάδια νά τῆς ἰσκιώνουν τά μάγουλα·
κι εἶχε γιά παραστάτιδα ἀπό κάθε πλευρά μιά πιστή παρακόρη.

Πῆρε τόν λόγο παρευθύς καί μιλῶντας εἶπε στούς μνηστῆρες:
«Ἀκοῦστε με, μνηστῆρες ἀγέρωχοι, πού ἔχετε κάνει
μόνιμο πανδοχεῖο, νά τρῶτε καί νά πίνετε ἀκατάπαυτα,
τό σπίτι τοῦτο ἑνός ἄντρα πολύ καιρό πού εἶναι φευγάτος·
κι οὔτε μπορέσατε κάποια ἄλλη πρόφαση νά βρεῖτε,
παρά τόν πόθο σας γιά μένα, γυναῖκα νά γινῶ καί ταίρι σας.
Ἐμπρός ἐλᾶτε, μνηστῆρες, τό ἔπαθλο εἶναι μπροστά σας·
ἄθλο θά βάλω τό μέγα τόξο τοῦ θεϊκοῦ Ὀδυσσέα·
ὅποιος ἀδράχνοντας τό τόξο μπορέσει πιό εὔκολα ἀπ' ὅλους
νά τό τεντώσει, καί νά περάσει μέσα κι ἀπ' τά δώδεκα τσεκούρια
τήν σαΐτα, μ' αὐτόν θά πάρω δρόμο καί θά πάω,
τό συζυγικό τοῦτο ἀφήνοντας παλάτι, τό ζάπλουτο, τό πανωραῖο,
πού καί στά ὄνειρά μου κάποτε θαρρῶ πώς θά θυμᾶμαι.»

Αὐτά ὡς εἶπε, κάλεσε τόν Εὔμαιο, τόν ἄξιο χοιροβοσκό, ν' ἀποθέσει
τό τόξο καί τά σταχτόχρωμα τσεκούρια μπροστά στούς μνηστῆρες.
Μέ δάκρυα στά μάτια τά πῆρε καί τά κατέθεσε ὁ Εὔμαιος,
κι ἔκλαιγε παράμερα κι ὁ βουκόλος, σάν εἶδε τό τόξο τοῦ βασιλιᾶ του.
Μέ φωνές καί φοβέρες τούς ρίχτηκε τότε ὁ Ἀντίνοος κράζοντας:
«Χωριάτες ἀνόητοι, πού πέρα ἀπό τό σήμερα ὁ νοῦς σας δέν βλέπει,
ἄ, κακομοίρηδες, γιατί μωρέ κλαψουρίζετε κι ἀναμοχλεύετε

τό ἄλγος στήν καρδιά τῆς γυναίκας; τῆς τρώει ἄλλωστε
τά στήθια ὁ καημός γιά τόν ἄντρα της πού ἔχει πιά χάσει.
Καθῆστε λοιπόν καί τρώγετε ἄχνα μήν βγάνοντας.
Ἀλλοιῶς βγεῖτε ἔξω καί κλαῦτε, ἀφήνοντας ἐπί τόπου τό τόξο,
ἄθλον ἀπροσμάχητον γιά τούς μνηστῆρες· γιατί θαρρῶ
πώς δέν θά τανυστεῖ εὔκολα τό καλοτορνεμένο τοῦτο δοξάρι.
Τέτοιος ἄντρας σάν τόν Ὀδυσσέα οὔτ’ ἕνας δέν βρίσκεται
ἀνάμεσα σ’ αὐτούς ὅλους· τόν ἔχω δεῖ ἐγώ μέ τά μάτια μου,
ὅταν ἤμουν παιδί ἀκόμη ἀνέμελο καί τόν θυμᾶμαι.»
Λόγια μονάχα, ἀφοῦ εἶχε ἐλπίδα ἡ ψυχή μές στά στήθη του,
πώς θά τεντώσει τήν χορδή καί θά διαπεράσει τά πελέκια.
Ἡ ἀλήθεια εἶναι πώς θά γευόταν πρῶτος αὐτός τήν σαϊτιά
ἀπό τά χέρια τοῦ ἄμεμπτου Ὀδυσσέα· αὐτόν πού τότε ἀτίμαζε
θρονιασμένος στ’ ἀρχοντικό του, καί ξεσήκωνε κι ὅλους τούς ἄλλους.

Πῆρε τόν λόγο τότε καί τούς εἶπε ὁ γεναῖος Τηλέμαχος:
«Ὤ συμφορά, πάει μέ ξεμώρανε ὀλότελα ὁ Ζεύς, ὁ γιός τοῦ Κρόνου!
Ἡ μάνα μου, ἡ φρόνιμη καί ἀκριβή μου μάνα, λέει πώς θά πάει
μ’ ἄλλον πιά νά ζήσει ἐγκαταλείποντας αὐτό τό σπίτι,
κι ἐγώ χασκογελάω ὁ μωρός καί χαίρομαι!
Ἀλλ’ ἐμπρός ἐλᾶτε, μνηστῆρες, τό ἔπαθλο εἶναι μπροστά σας.
Τέτοια γυναῖκα σάν κι αὐτήν δέν ὑπάρχει σ’ ὅλη τήν Ἀχαϊκή γῆ,
οὔτε στήν Πύλο τήν ἱερή, οὔτε στό Ἄργος, οὔτε στίς Μυκῆνες,
οὔτε ἐδῶ πέρα στήν Ἰθάκη, οὔτε στήν ἀπέναντι μελανή στεριά.
Τό ξέρετε ἄλλωστε κι οἱ ἴδιοι· χρεία ποιά νά παινεύω τήν μάνα μου;
Ἐλᾶτε λοιπόν ἀφῆστε τίς προφάσεις καί μή χρονοτριβεῖτε,
μήν ἀποφεύγετε ἄλλο πιά τήν τάνυση τοῦ τόξου, γιά νά ἰδοῦμε.
Καί θά ’θελα κι ὁ ἴδιος ἐγώ νά δοκιμάσω τό δοξάρι.
Ἂν ἴσως τό τεντώσω καί περάσω μέσα ἀπ’ τά πελέκια τήν σαΐτα,
μπορεῖ νά μήν εἶναι ἡ πίκρα μου τόσο μεγάλη πού ἀφήνει
ἡ σεβάσμια μάνα τά δώματα τοῦτα μ’ ἄλλον πηγαίνοντας·
ἀφοῦ θ’ ἀπόμενα πίσω ἐγώ, ἄξιος ἤδη ὡραῖα ἔπαθλα
σάν τόν πατέρα μου μέ τ’ ἅρματά του νά κατακτήσω.»

Αὐτά, κι ὄρθιος πετάχτηκε· πέταξε ἀπ’ τούς ὤμους του
τήν πορφυρή χλαμύδα καί ξεζώστηκε τό κοφτερό σπαθί του.
Βάλθηκε πρῶτα νά στήσει τά πελέκια· διάνοιξε ἕνα μακρύ
γιά ὅλα αὐλάκι, τά εὐθυγράμμισε, τά στοίχησε, πάτησε
γύρω τους τό χῶμα. Μεῖναν ἄναυδοι σάν εἶδαν μέ πόση τάξη

τά ’στησε, κι ἄς μήν εἶχε πρίν ἰδεῖ ποτέ του.
Πῆγε τότε καί στάθηκε στό κατώφλι καί δοκίμασε τό δοξάρι·
τρεῖς πάσχισε φορές παλεύοντας νά τό τεντώσει, καί τίς τρεῖς
δέν ἄρκεσε ἡ δύναμή του, κι ἄς ἔλπιζε ἡ ψυχή του νά τεντώσει
τό τόξο καί νά περάσει μέσα ἀπ’ τά πελέκια τήν σαΐτα.
Καί μά τήν ἀλήθεια μπορεῖ τήν τέταρτη φορά τραβῶντας
μέ ὅλη του τήν δύναμη νά τό εἶχε τεντώσει, ἀλλά τοῦ ἔγνεψε
νά σταματήσει ὁ Ὀδυσσέας, συγκρατῶντας τήν ὀρμή του.

Γύρισε τότε καί τούς εἶπε ὁ γενναῖος Τηλέμαχος:
«Ὤ συμφορά, ἄναντρος θά ’μαι πάντα ἐγώ καί ἀδύναμος,
ἤ εἶμαι πολύ νέος ἀκόμη καί δέν ἔχω ἐμπιστοσύνη στά χέρια μου
ν’ ἀντισταθῶ, ὅταν πρῶτος κάποιος τολμήσει νά μέ πειράξει.
Ἀλλ’ ἐμπρός ἐλᾶτε σεῖς πού εἶστε ἀνώτεροι στή δύναμη ἀπό μένα,
δοκιμάστε νά τανύσετε τό τόξο, νά φέρουμε εἰς πέρας τόν ἄθλο.»
Αὐτά ὡς εἶπε, ἀπόθεσε κατάχαμα τό δοξάρι,
στό καλομαστορεμένο πορτόφυλλο γέρνοντάς το,
καί τήν γοργή πρόσκλινε σαΐτα στό ὠραῖο τοῦ τόξου κοράκι·
πῆγε μετά καί κάθησε πάλι στήν θέση του.

Πῆρε τόν λόγο τότε καί τούς εἶπε ὁ Ἀντίνοος, ὁ γιός τοῦ Εὐπείθη:
«Ἐπί τῶ ἔργῳ, σύντροφοι, ὅλοι μέ τήν σειρά, ἀπ’ ἀριστερά
πρός τά δεξιά, ἀπό τήν θέση ἀρχίζοντας τοῦ οἰνοχόου.»
Αὐτά ’πε ὁ Ἀντίνοος κι ἀποδεχτήκαν ὅλοι τήν πρότασή του.
Πρῶτος σηκώθηκε ὁ Ληώδης, ὁ γιός τοῦ Οἴνοπα,
ἱερομάντης τους στίς θυσίες, πού καθόταν πάντα στό βάθος,
πλάϊ στό ὠραῖο κροντήρι· ἀπεχθανόταν μόνος αὐτός τίς ἀτασθαλίες
κι ἀγανακτοῦσε μέ τήν στάση ὅλων τῶν ἄλλων μνηστήρων.
Αὐτός λοιπόν πῆρε τότε πρῶτος τό δοξάρι καί μιά γοργή σαΐτα.
Πῆγε καί στάθηκε μετά στό κατώφλι καί δοκίμαζε τό τόξο,
μά στάθηκε ἀδύνατο νά τό τεντώσει·
ἁπαλά κι ἀδούλευτα τά χέρια του ἀπόκαμαν καθώς πάσχιζε
νά τό τανύσει· γύρισε τότε κι εἶπε στούς μνηστῆρες:
«Φίλοι, ἐγώ δέν μπορῶ νά τό τανύσω, ἄς τό πάρει κάποιος ἄλλος.
Πολλούς μαθές τρανούς θά ἐξουθενώσει καί θά ἐξοντώσει
αὐτό τό τόξο· κι εἶναι ἀλήθεια πολύ προτιμότερο νά πεθάνουμε
παρά νά ζοῦμε χωρίς νά πετυχαίνουμε τόν σκοπό,
γιά τόν ὁποῖον συναζόμαστε ὁλοένα ἐδῶ προσμένοντας πάντα.
Τώρα βέβαια κάποιοι ἐλπίζουν μέσα τους καί λαχταροῦνε

νά πάρουν γυναῖκα τους τήν Πηνελόπη, τό ταίρι τοῦ Ὀδυσσέα.
Ἀλλ' ὅταν δοκιμάσουν τό τόξο καί ἰδοῦνε, κάποια ἄλλη νύφη
τότε ἄς γυρέψουν ἀνάμεσα στίς πανωραῖες μές τά πέπλα τους
Ἀχαιϊάδες, δῶρα τάζοντας· κι αὐτή ἐδῶ μπορεῖ κάποιον ἄλλον
ἔπειτα νά παντρευτεῖ, πού πιό πολλά ἀπ' ὅλους θά προσφέρει
καί πού τῆς ἔχει ἡ μοῖρα γράψει.»

Αὐτά ὡς εἶπε, ἀπόθεσε στήν ἄκρη πέρα τό δοξάρι,
στό καλομαστορεμένο πορτόφυλλο γέρνοντάς το,
καί τήν γοργή πρόσκλινε σαΐτα στό ὡραῖο τοῦ τόξου κοράκι·
πῆγε μετά καί κάθησε πάλι στήν θέση του.
Μέ ὀνειδισμούς καί φωνές τοῦ ρίχτηκε τότε ὁ Ἀντίνοος κράζοντας:
«Ληώδη,τί λόγος εἶναι τοῦτος τώρα πού ξεστόμισες;
βαρύς λόγος κι ἀποτρόπαιος, κι ἐξοργίζομαι νά σ' ἀκούω νά λές
πώς πολλούς τάχα τρανούς θά ἐξουθενώσει καί θά ἐξοντώσει
αὐτό τό τόξο, ἐπειδή δέν μπόρεσες ἐσύ νά τό τεντώσεις.
Τέτοιον δέν σέ γέννησε βλέπεις ἡ σεβάσμια μάνα σου,
ἄξιος νά γινεῖς σαϊτευτής, ἄξιος τανυστής τοῦ τόξου·
ἀλλά δέν θ' ἀργήσουν ἄλλοι μνηστῆρες λαμπροί νά τό τεντώσουν.»

Αὐτά ὡς εἶπε, πρόσταξε τόν Μελάνθιο, τόν γιδοβοσκό:
«Ἔμπρός, Μελάνθιε, φούντωσε τήν φωτιά στ' ἀρχονταρίκι,
βάλε κοντά ἕνα σκαμνί μεγάλο καί μιά προβειά πάνωθέ του,
κι ἄειντε νά φέρεις ἀπό μέσα ἕνα μεγάλο κεφάλι ξύγκι,
κι ἀφοῦ τό ζεστάνουν νά μαλακώσει οἱ νέοι κι ἀλείψουν τήν κόρδα,
νά δοκιμάσουμε τότε τό τόξο καί νά φέρουμε εἰς πέρας τόν ἄθλο.»

Αὐτά, καί φούντωσε παρευθύς τήν ἀκάματη φωτιά ὁ Μελάνθιος,
ἔφερε κι ἔβαλε κοντά ἕνα σκαμνί καί μιά προβειά πάνωθέ του,
κι ἕνα μεγάλο κεφάλι ξύγκι πῆγε κι ἔφερε ἀπό μέσα.
Δοκιμάζαν τότε τό πασαλειμμένο τόξο οἱ νέοι,ἀλλά δέν μποροῦσαν
νά τό τεντώσουν· ὑπολειπόταν πολύ ἡ δύναμή τους.
Ἀπομέναν ἀκόμη ὁ Ἀντίνοος κι ὁ θεόμορφος Εὐρύμαχος,
ἀρχηγοί τῶν μνηστήρων, ἀσύγκριτα πιό ἄξιοι καί τρανοδύναμοι.

Βγῆκαν τότε ὁλομεμιᾶς ἀπ' τό παλάτι μαζί κι οἱ δυό,
ὁ χοιροβοσκός τοῦ θεϊκοῦ Ὀδυσσέα κι ὁ βουκόλος·
τούς ἀκολούθησε βγαίνοντας μετά κι ὁ ἀντρεῖος Ὀδυσσέας.
Ἀλλ' ὅταν πιά ἀπό τίς πύλες καί τήν αὐλή ἔξω βρισκόνταν,
τούς φώναξε, καί ἤπια, μαλακά, μιλῶντας τούς εἶπε:

«Ἔ, σύ χοιροβοσκέ καί σύ βουκόλε, θά ’θελα ἕνα λόγο νά σᾶς πῶ,
ἤ μέσα μου νά τόν κρύψω; μά μέ παρορμᾶ νά μιλήσω ἡ καρδιά μου.
Εἶστε τάχα πρόθυμοι νά πολεμήσετε γιά τόν Ὀδυσσέα,
ἄν ἀπό κάπου ξαφνικά ἔρθει ἐδῶ, θεός κάποιος ἄν τόν φέρει;
Τί; μέ τούς μνηστῆρες θά συμπαραταχθῆτε ἤ μέ τόν Ὀδυσσέα;
Μιλεῖστε, τίς παρορμήσεις τῆς καρδιᾶς καί τῆς ψυχῆς σας φανερῶστε.»

Κι ὁ βουκόλος, ὁ ἐπιστάτης τῶν βοδιῶν, ἀναφώνησε:
«Πατέρα Δία, ἄμποτε νά ἐκπληρώσεις αὐτήν μου τήν λαχτάρα!
ἄμποτε νά ’ρθει κεῖνος ὁ ἄντρας, θεός κάποιος ἄς τόν φέρει!
Θά μάθεις τότε ἡ δύναμή μου καί τῶν χεριῶν ἡ ρώμη πόση εἶναι.»

Ὡσαύτως εὐχόταν σ’ ὅλους τούς θεούς κι ὁ Εὔμαιος,
ὁ τετραπέρατος νά γυρίσει στό σπίτι του Ὀδυσσέας.

Ἀλλ’ ὅταν πιά βεβαιώθηκε γιά τ’ ἀληθινά τους φρονήματα,
πῆρε ξανά κεῖνος τόν λόγο καί τούς μιλοῦσε καί τούς ἔλεγε:
«Ἐδῶ μέσα εἶναι, κι εἶμαι ἐγώ αὐτός μπροστά σας· βάσανα πολλά
ἀφοῦ τράβηξα, γύρισα τό εἰκοστό ἔτος στήν πατρική μου γῆ.
Ξέρω πώς λαχταρούσατε τόν γυρισμό μου, οἱ μόνοι ἐσεῖς
ἀπό τούς δούλους· ἀπό κανέναν ἀπ’ τούς ἄλλους δέν ἄκουσα
νά εὐχηθεῖ γιά μένα νά γυρίσω πάλι πίσω στήν πατρίδα.
Τί σκοπεύω στ’ ἀλήθεια νά πράξω γιά σᾶς, ἀκοῦστε τώρα:
Ἄν δώσει ὁ θεός καί καταβάλω τούς περήφανους μνηστῆρες,
θά σᾶς βρῶ γυναῖκες νά σᾶς παντρέψω καί κτήματα θά σᾶς δώσω,
καί σπίτια στό παλάτι μου κοντά χτισμένα· καί θά εἶστε ἔπειτα
γιά μένα φίλοι κι ἀδελφοί τοῦ Τηλεμάχου.
Ἐλᾶτε καί δεῖτε, σημάδι καταφάνερο ἄλλο θά σᾶς δείξω,
γιά νά μέ γνωρίσετε καλά καί νά βεβαιωθεῖτε μέσα στήν ψυχή σας·
τήν οὐλή ἀπ’ τήν λαβωματιά πού μοῦ κατάφερε κάποτε
μέ τόν λευκό χαυλιόδοντά του ἕνας κάπρος στόν Παρνασσό,
ὅπου πῆγα μέ τούς γιούς μαζί τοῦ Αὐτόλυκου.»

Αὐτά ὡς εἶπε, ἀπ’ τήν μεγάλη ἀναμέριασε οὐλή τά ράκη.
Κι οἱ δυό αὐτοί σάν εἶδαν καί ξετάζοντας καλά πειστήκαν,
ἄπλωσαν τά χέρια κι ἀγκάλιασαν κλαίοντας τόν βασιλιά τους,
καί καταφιλοῦσαν μ’ ἀγάπη τήν κεφαλή του, τούς ὤμους του.
Ὡσαύτως κι ὁ Ὀδυσσέας τήν κεφαλή καί τά χέρια τούς φιλοῦσε.
Κι ἀλήθεια θά τούς εἶχε βρεῖ νά ὀδύρονται ἡ δύση τοῦ ἥλιου,
ἄν δέν τούς συγκρατοῦσε ὁ Ὀδυσσέας κράζοντάς τους:

«Τόν γοερό τόν θρῆνο σταματεῖστε, μή βγαίνοντας κάποιος
ἀπ' τό μέγαρο μᾶς δεῖ, καί μετά τό μαρτυρήσει καί στούς μέσα.
Ἀλλά περάστε ὁ ἕνας μετά τόν ἄλλον μέσα, ὄχι ὅλοι μαζί,
πρῶτος ἐγώ, καί σεῖς μετά. Καί τήν ἔνδειξη προσέχτε τούτη:
ὅλοι μαθές οἱ ἄλλοι, ὁ ὅμιλος τῶν περήφανων μνηστήρων,
δέν θ' ἀφήσουν δοξάρι νά δοθεῖ σέ μένα καί φαρέτρα·
ἀλλά σύ, ἄξιε Εὔμαιε, διάσχισε τό μέγαρο κουβαλῶντας
τό τόξο, καί βάλ'το στά χέρια μου. Νά πεῖς μετά στίς γυναῖκες
νά κλειδώσουν τίς καλοστεριωμένες πόρτες τοῦ μεγάρου·
κι ἄν κάποια ἀπό μέσα ἤ βογγητό ἀνδρῶν ἀκούσει ἤ καί κτύπο
ἀπ' τόν καλά κλεισμένο ἀντρωνίτη, καμμιά νά μήν προβάλει ἔξω,
ἀλλά προσηλωμένη στή δουλειά, χωρίς μιλιά, μέσα νά μείνει.
Σέ σένα ἀναθέτω, ἄξιε Φιλοίτιε, τίς πόρτες νά κλειδαμπαρώσεις
τῆς αὐλῆς καί γερά μ' ἕνα σκοινί νά τίς σφιχτοδέσεις.»

Αὐτά ὡς εἶπε, στό μεγαλόπρεπο μπῆκε παλάτι·
πῆγε μετά καί κάθησε στό σκαμνί ὅπου καί πρίν καθόταν.
Ἕνας - ἕνας μπῆκαν μετά καί τοῦ θεϊκοῦ Ὀδυσσέα οἱ δυό δοῦλοι.

Κρατοῦσε ἤδη τό τόξο στά χέρια του Εὐρύμαχος,
καί τό στρεφε ἀπό δῶ κι ἀπό κεῖ στή φλόγα τῆς φωτιᾶς
νά τό ζεστάνει· ἀλλά παρά ταῦτα δέν μποροῦσε νά τό τεντώσει,
καί ἡ περήφανη βαρειαναστέναζε καρδιά του.
Ξέσπασε τότε καί ἀνέκραξε βαρυγκομῶντας:
«Ὤ πόση μά πόση πίκρα νοιώθω γιά λόγου μου μά καί γιά ὅλους!
Δέν εἶναι γιά τόν γάμο τόσο πολύ πού ὀδύρομαι, παρότι πικραίνομαι·
ὑπάρχουν καί ἄλλες πολλές Ἀχαιΐδες καί στήν περίβρεχτη ἐδῶ
τήν Ἰθάκη καί σ' ἄλλες ὀλόγυρα πόλεις.
Ἀλλά μέ θλίβει πού τόσο πολύ ὑπολειπόμαστε στή δύναμη
ἀπό τόν ἰσόθεο Ὀδυσσέα, ἀφοῦ δέν μποροῦμε νά τανύσουμε
τό τόξο· τ' ὄνειδός μας θά τό μάθουν κι οἱ γενιές οἱ μελλούμενες.»

Τοῦ εἶπε τότε ὁ Ἀντίνοος, ὁ γιός τοῦ Εὐπείθη:
«Εὐρύμαχε, τό νοιώθεις κι ὁ ἴδιος πώς δέν πρόκειται ἔτσι νά γίνει.
Σήμερα εἶναι γιορτή ἱερή· ὁ λαός τιμᾶ τόν θεό του.
Ποιός θά θελε μέ τήν τάνυση ν' ἀσχολεῖτει τῶν τόξων;
ἥσυχοι λοιπόν καταθέστε τα· κι ὅσο γιά τά πελέκια μποροῦμε
νά τ' ἀφήσουμε ὅλα στημένα· δέν νομίζω πώς θά 'ρθει κάποιος
στό ἀρχοντικό τοῦ Λαερτιάδη Ὀδυσσέα νά τά σηκώσει.
Ἐμπρός ἐλᾶτε, ὁ οἰνοχόος ἄς βάλει λίγο κρασί στίς κοῦπες,

νά κάνουμε πρῶτα σπονδή καί μετά τά καμπύλα νά καταθέσουμε τόξα.
Χαράματα αὔριο φωνάξτε τόν Μελάνθιο, τόν γιδοβοσκό,
νά μᾶς φέρει τίς πιό ξεχωριστές γίδες μές στά κοπάδια του·
μεριά πρῶτα νά κάψουμε στόν τρανό ἀρχιτοξότη Ἀπόλλωνα,
καί μετά τό τόξο νά δοκιμάσουμε καί νά φέρομε εἰς πέρας τόν ἄθλο.»

Αὐτά ὁ Ἀντίνοος, κι ἐπιδοκίμασαν ὅλοι τά λόγια του.
Κήρυκες καί παραγιοί πιάσαν τότε ἀμέσως δουλειά·
οἱ πρῶτοι χύναν στά χέρια τῶν μνηστήρων νερό νά νιφτοῦν,
οἱ παραγιοί ξεχειλίσαν μέ ποτό τά κροντήρια,
καί μοιράζαν σ' ὅλες τίς κοῦπες κρασί πρῶτα γιά τήν σπονδή.
Κι ἀφοῦ στάξαν τοῦ λόγου τους κι ἤπιαν ὅσο ἡ ψυχή τους ποθοῦσε,
πῆρε τόν λόγο καί τούς εἶπε ὁ πολύβουλος Ὀδυσσέας,
στό δολερό του δίχτυ ὁ πανοῦργος γιά νά τούς πιάσει:
«Ἀκοῦστε με, μνηστῆρες σεῖς τῆς κοσμοξακουσμένης βασίλισσας,
τί μέ παρακινεῖ νά σᾶς πῶ ἡ ψυχή μές στά στήθη μου.
Τόν Εὐρύμαχο προπαντός καί τόν Ἀντίνοο τόν θεόμορφο παρακαλῶ.
Σωστός πράγματι καί φρόνιμος τοῦτος ὁ λόγος του, νά βάλετε
στήν ἄκρη τώρα τά τόξα, καί ν' ἀφήσετε τό πρᾶγμα στούς θεούς·
χαράζοντας αὔριο ὁ θεός θά δώσει τήν νίκη σ' ὅποιον κεῖνος θελήσει.
Ἀλλά γιά δῶστε καί σέ μένα τό καλοτορνεμένο δοξάρι,
τήν δύναμη τῶν χεριῶν μου ἐδῶ μπροστά σας νά δοκιμάσω·
μοῦ μένει ἄραγε ἀκόμη κάποια ἰσχύς ἀπό κείνην
πού εἶχαν προτύτερα τά εὐλύγιστα κάποτε μέλη μου,
ἤ οἱ παραδαρμοί κι ἡ κακοπέραση μοῦ τήν ἔχουν πιά ἀφανίσει.»

Αὐτά ἀκούγοντας κεῖνοι ἀπαξάπαντες ἐξοργιστήκαν, μανιάσαν·
φοβήθηκαν μήπως μπορέσει καί τανύσει κεῖνος τό τόξο.
Κι ὁ Ἀντίνοος μέ βρισιές καί φοβέρες τοῦ ρίχτηκε κράζοντας:
«Ἄ, ξένε τρισάθλιε, ἔχεις χάσει τελείως τά λογικά σου·
δέν σοῦ φτάνει πού ἤσυχος πίνεις καί τρῶς μέ μᾶς τούς περίτρανους
ἄρχοντες, καί δέν σοῦ λείπει μερτικό ἀπό τίποτε,
ἀκοῦς κι ἀπό πάνω τί λέμε τοῦ λόγου μας καί τί κουβεντιάζουμε·
ποιός ἄλλος ζητιᾶνος ἤ ξένος ἀκούει τί λέμε; κανείς.
Τό μελόγλυκο σ' ἔχει χτυπήσει κρασί κατακέφαλα, πού κι ἄλλους
βλάπτει, ὅποιος μέ τήν κούπα τό κατεβάζει καί δέν πίνει μέ μέτρο.
Τό κρασί καί τόν Κένταυρο, τόν περιβόητο Εὐρυτίωνα,
παραζάλισε στό ἀρχοντικό μέσα τοῦ ἀντρειωμένου Πειρίθοου,
στούς Λαπίθες σάν πῆγε· παραζαλισμένος ἀπ' τό κρασί,

ἀνόσια διέπραξε ἔργα μαινόμενος στοῦ Πειρίθοου μέσα τό σπίτι.
Ἀγανάκτηση κυρίεψε τούς οἰκοδεσπότες κι ὀργή, κι ἐφορμῶντας
τόν πέταξαν σούρνοντας κι ἀπ' τήν αὐλόπορτα ἔξω,
ἀφοῦ μύτη κι αὐτιά μέ τόν ἀνήλεο χαλκό τοῦ θερίσαν.
Μέ σκοτισμένα κεῖνος τά φρένα πῆρε δρόμο τρεκλίζοντας,
τήν συμφορά κουβαλῶντας, ὁ θολωμένος πού τοῦ φόρτωσε νοῦς του.
Ἀπό τότε ἄρχισε ἡ ἔρις ἀνάμεσα στούς Κενταύρους καί στούς ἀνθρώπους,
κι εἶναι αὐτόν πρῶτον πού βρῆκε τό κακό, στουπί στό μεθύσι.
Σέ προειδοποιῶ πώς παρόμοιο μέγα πάθημα περιμένει καί σένα,
ἄν ἴσως τό τόξο τεντώσεις· κι οὔτε πρόκειται συμπάθεια κάποια
νά βρεῖς στήν δική μας τήν χώρα, ἀλλά παρευθύς μέ μαῦρο καράβι
στόν Ἔχετο τόν βασιλιά, τόν μεγάλο ἐξολοθρευτή, θά σέ στείλουμε,
ἀπ' ὅπου κανείς δέν θά σέ σώσει· πίνε λοιπόν ἥσυχος τό κρασί σου
καί μή τά βάνεις μέ ἄντρες νεότερούς σου.»

Παρεμβαίνοντας ἡ φρόνιμη καί γνωστική Πηνελόπη τοῦ εἶπε:
«Ἀντίνοε, δέν εἶναι κόσμιο οὔτε καί δίκαιο νά προσβάλλεις
τούς ξένους τοῦ Τηλεμάχου, ὅποιος στά δώματα τοῦτα ἤθελε φτάσει.
Πιστεύεις πώς ἄν ἴσως ὁ ξένος, στήν δύναμη τῶν χεριῶν του
ἐμπιστευμένος, τό μέγα τόξο τοῦ Ὀδυσσέα τεντώσει,
στό σπίτι του θά μέ πάρει καί γυναῖκα δική του θά μ' ἔχει;
τέτοια ἐλπίδα στά στήθη του οὔτε ὁ ἴδιος δέν ἔχει.
Μή χαλᾶτε λοιπόν τήν ὄρεξή σας γιά τοῦτο καί μή χολοσκᾶτε,
ἀφοῦ τέτοιο ἀνάρμοστο πρᾶγμα δέν πρόκειται νά γίνει ποτέ.»

Ἀνταπαντῶντας ὁ Εὐρύμαχος, ὁ γιός τοῦ Πόλυβου, τῆς εἶπε:
«Θυγατέρα τοῦ Ἰκάριου, φρόνιμη καί γνωστική Πηνελόπη,
κι ἀνάρμοστο εἶναι, κι οὔτε πιστεύουμε τοῦτος πώς θά σέ πάρει·
ἀλλά τήν καταισχύνη φοβόμαστε ἀπ' τήν καταλαλιά τοῦ κόσμου,
μή κάποιος ἄλλος ἀχαμνότερος μές τούς Ἀχαιούς σχολιάσει καί πεῖ:
«Δεῖτε τί πολύ κατώτεροι ἄντρες τήν γυναῖκα ἄμεμπτου ἀντρός
γυρεύουν νά πάρουν, ἀνάξιοι τό καλοτορνεμένο τόξο νά τεντώσουν·
ἀλλά κάποιος ἄλλος ἦρθε, ἕνας περιπλανώμενος ζητιάνος,
καί μ' εὐκολία τέντωσε τό τόξο καί διαπέρασε ὡς πέρα τά πελέκια.»
Αὐτά ὁ κόσμος θά πεῖ καί καταγέλαστοι ἐμεῖς θά γινοῦμε.»

Τοῦ ἀποκρίθηκε τότε ἡ φρόνιμη καί γνωστική Πηνελόπη:
«Εὐρύμαχε, δέν μπορεῖ βέβαια νά εἶναι εὐκλεεῖς μέσα στή χώρα,
αὐτοί πού ἀτιμάζουν καί ρημάζουν τό σπίτι ἑνός γενναίου
κι ἄξιου ἄντρα. Μά γιατί θεωρεῖτε ὄνειδος τοῦτο πώς εἶναι;

αὐτός ὁ ξένος πολύ γεροδεμένος καί ψηλόκορμος φαίνεται,
κι εὐγενικοῦ πατέρα γιός καυχιέται πώς εἶναι.
Ἀλλά γιά δῶστε του τό καλοτορνεμένο δοξάρι, γιά νά ἰδοῦμε.
Δηλώνω πάντως ξεκάθαρα, καί θά συντελεστεῖ ἀσφαλῶς ὅ,τι πῶ:
Ἄν μπορέσει καί τανύσει τό τόξο, κι ὁ Ἀπόλλων τοῦ δώσει, ὅ,τι ποθεῖ,
μέ ὡραῖα σκουτιά, χλαμύδα καί χιτῶνα, θά τόν ντύσω,
καί δόρυ αἰχμηρό θά τοῦ δώσω, ὅπλο ἀποτροπῆς ἀνδρῶν καί σκύλων,
καί δίστομο σπαθί· καί πέδιλα θά τοῦ δώσω νά φορέσει
καί θά τόν ξεπροβοδίσω ὅπου ποθεῖ ἡ καρδιά του, ὅπου θέλει.»

Πῆρε τότε ὁ συνετός Τηλέμαχος τόν λόγο καί τῆς εἶπε:
«Μάνα μου, σέ ποιόν θά δώσω τό τόξο καί σέ ποιόν θά τ' ἀρνηθῶ,
τό κανονίζω ἐγώ ὡς θέλω κι ἄλλος κανείς ἀπό τούς Ἀχαιούς,
οὔτε ὅσοι στήν τραχειά διαφεντεύουν τήν Ἰθάκη,
οὔτε ὅσοι στά νησιά, τήν ἀλογόχαρη Ἤλιδα πού ξαγναντεύουν.
Κανείς ἀπ' αὐτούς δέν θά βιάσει τήν θελησή μου, ἀκόμη κι ἄν θέλω
νά δώσω τό τόξο τοῦτο στόν ξένο νά τό 'χει γιά πάντα.
Πήγαινε ὅμως στήν καμαρά σου καί γιά τά δικά σου ἔργα γνοιάσου,
τήν ρόκα καί τόν ἀργαλειό, καί στρῶσε καί τίς δοῦλες στή δουλειά.
Γιά τό τόξο οἱ ἄντρες ὅλοι θά γνοιαστοῦνε, κι ἐγώ προπάντων,
γιατί 'μαι ἐγώ στό σπίτι τοῦτο μέσα πού ὁρίζω.»

Ἐξεπλάγη ἡ Πηνελόπη καί κίνησε νά πάει πάλι στήν κάμαρά της·
ἔβαλε βαθειά στήν ψυχή της τά φρόνιμα λόγια τοῦ παιδιοῦ της.
Κι ὅταν ἀνέβηκε μαζί μέ τίς παρακόρες της στ' ἀνώϊ, ἔκλαιγε
ἔπειτα τόν Ὀδυσσέα, τόν ἄντρα της, ὥσπου γλυκός ὕπνος
μέ τήν χάρη τῆς γλαυκομάτας Ἀθηνᾶς βάρυνε τά βλέφαρά της.

Κουβαλοῦσε τώρα τά καμπύλα τόξα ὁ θεϊκός χοιροβοσκός,
καί βούηξε τό μέγαρο ἀπ' τίς φωνές ὅλων μαζί τῶν μνηστήρων.
Κι ἕνας κάποιος ἀπό τούς φαντασμένους νέους πῆρε νά λέει:
«Ποῦ μά ποῦ τά πᾶς τά καμπύλα τόξα, πανάθλιε χοιροβοσκέ,
χαμένε; μά δέν θ' ἀργήσουν νά σέ ξεσκίσουν τά γρήγορα σκυλιά
πού ταΐζεις, μόνον ἐκεῖ στήν ἐρημιά μέ τούς χοίρους σου·
φτάνει νά μᾶς παρασταθεῖ ὁ Ἀπόλλων κι οἱ ἄλλοι θεοί οἱ ἀθάνατοι.»

Φώναζαν κι ἀπειλοῦσαν πολλοί μαζί στ' ἀρχονταρίκι,
κι αὐτός τρόμαξε κι ἄφησε ἐπί τόπου καταγῆς τά τόξα.
Ἄστραψε καί βρόντηξε ἀπ' τήν μεριά του ὁ Τηλέμαχος:
«Προχώρα, γέροντα, φέρε τά τόξα· δέν εἶναι καλό ν' ἀκοῦς τόν καθένα.

Πρόσεχε, μή σέ στρώσω στό κυνήγι μέ τίς πέτρες, ὡς τά χωράφια
μή σέ φτάσω· μπορεῖ νά εἶμαι νεότερος ἀλλά εἶμαι δυνατότερος.
Μακάρι νά ἤμουν τόσο δυνατότερος καί πιό χεροδύναμος
κι ἀπ' ὅλους τούς μνηστῆρες, πού εἶναι μαζεμένοι ἐδῶ μέσα·
δέν θ' ἀργοῦσα τότ' ἐγώ κακήν κακῶς νά ξαποστείλω κάποιους
ἀπ' τό σπίτι τό δικό μου, ἀφοῦ ὅλο κακά βυσσοδομοῦνε.»

Μέ φαιδρό γέλιο ὑποδέχτηκαν ὅλοι οἱ μνηστῆρες τά λόγια του·
ξεθύμαναν ἔτσι, βαρειά χολωμένοι ὄντας μέ τόν Τηλέμαχο.
Κουβαλῶντας τώρα τό τόξο ὁ χοιροβοσκός ἦρθε καί στάθηκε
μπροστά στόν ἀτρόμητο Ὀδυσσέα, καί τ' ἀπόθεσε στά χέρια του.
Πῆγε ἔπειτα καί φώναξε τήν παραμάνα Εὐρύκλεια καί τῆς εἶπε:
«Ἄκουσε, συνετή Εὐρύκλεια, τίς ἐντολές τοῦ Τηλεμάχου·
προστάζει νά κλειδώσεις τίς καλοστεριωμένες πόρτες τοῦ μεγάρου,
κι ἄν κάποια ἀπό μέσα ἤ βογγητό ἀνδρῶν ἀκούσει ἤ καί κτύπο
ἀπ' τόν καλά κλεισμένο ἀντρωνίτη, καμμιά νά μή προβάλει ἔξω,
ἀλλά προσηλωμένη στή δουλειά, χωρίς μιλιά, μέσα νά μείνει.»

Αὐτά 'πε, καί δέν πῆγαν κατ' ἀνέμου τά λόγια του·
πρόθυμη, κλείδωσε τίς πόρτες τοῦ πολυδαίδαλου παλατιοῦ.
Σιγανά βγαίνοντας ἀπ' τό παλάτι κι ὁ Φιλοίτιος πῆγε
καί κλειδαμπάρωσε τίς πόρτες τῆς καλά περιτειχισμένης αὐλῆς.
Στήν καμάρα κειτόταν ἕνα λινό σκοινί ἀπ' τά δρεπανόγυρτα
καράβια· τό πῆρε καί σφιχτόδεσε μ' αὐτό τίς πόρτες.
Ξαναμπῆκε ἔπειτα μέσα κι ἦρθε καί κάθησε στό σκαμνί, ὅπου
καί πρίν λίγο καθόταν, μέ τά μάτια στραμμένα στόν βασιλιά του.

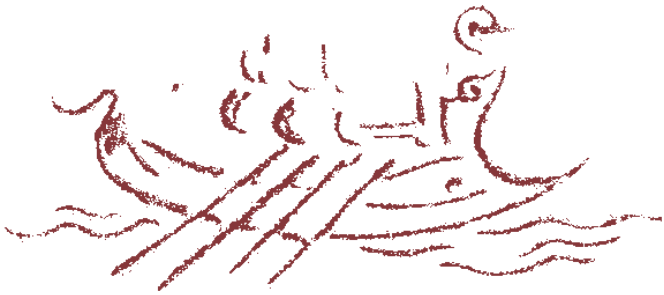
Κρατοῦσε ἤδη στά χέρια του τό τόξο ὁ Ὀδυσσέας,
καί τό γυρνοῦσε ἀπό δῶ καί τό γυρνοῦσε ἀπό κεῖ,
καί τό ἐξέταζε μήπως τοῦ εἶχε φάει τό σαράκι τά κέρατα,
τόσο καιρό πού ἔλειπε στά ξένα ὁ κύριός του.
Κι εἶπε τότε ἕνας κάποιος κοιτάζοντας μέ νόημα τόν διπλανό του:
«Κοίτα πῶς τό ἐπιθεωρεῖ ὁ κατεργάρης· δείχνει νά ξέρει ἀπό τόξα.
Μπορεῖ στ' ἀλήθεια νά κατέχει κι αὐτός τέτοια στό σπίτι του,
ἤ ἴσως προτίθεται ὁ ἴδιος νά φκιάξει· ὁ τρόπος πού τό γυρίζει
ἀπό δῶ κι ἀπό κεῖ ὁ κακόβουλος αὐτός ἀλήτης τό δείχνει.»
Κι ἕνας ἄλλος πάλι ἀπ' τούς φαντασμένους νέους πῆρε νά λέει:
«Τοῦ εὔχομαι τόσο καλό νά δεῖ καί τόση τύχη νά 'χει,
ὅσο καμπόσο θά μπορέσει τοῦτος τό τόξο τοῦτο νά τεντώσει.»

Ἔτσι χλευάζαν οἱ μνηστῆρες· ὁ πολύβουλος ὅμως Ὀδυσσέας
εὐθύς ὡς βάσταξε καί περιεργάστηκε καλά τό τόξο,
κιθαρωδός πῶς δεξιοτέχνης καί λαμπρός τραγουδιστής
τεντώνει μ' εὐκολία, γυρίζοντας τό στριφτοκλείδι, τήν χορδή·
- καλοστριμμένη κόρδα ἀρνιοῦ πού ἔχει τίς δυό ἄκρες της στεριώσει -
ἔτσι μέ τήν ἴδια εὐκολία χωρίς βιάση τέντωσε κι αὐτός τό μέγα τόξο.
Ἔπιασε μέ τό δεξί του χέρι καί δοκίμασε πρῶτα τήν χορδή,
κι αὐτή γλυκοκελάηδησε, λές κι ἦταν χελιδόνα πού λαλοῦσε.
Μεγάλη ἀγωνία κυρίεψε τούς μνηστῆρες, χάσαν ὅλοι τό χρῶμα τους.
Σήματα στέλνοντας φανερά βρόντηξε βαρειά κι ὁ Δίας,
κι ἀναγάλλιασε ὁ παλύπαθος ἥρωας Ὀδυσσέας γιά τό σημάδι,
πού τοῦ στειλε ὁ γιός τοῦ ἀδυσώπητου Κρόνου.
Ἔπιασε παρευθύς τήν γρήγορη σαΐτα πού κειτόταν στό τραπέζι
πλάϊ του, γυμνή· τίς ἄλλες, στήν κοίλη μέσα τήν φαρέτρα,
θά τίς δοκίμαζαν σέ λίγο στό κορμί τους οἱ Ἀχαιοί.
Τήν πῆρε λοιπόν καί τήν στήριξε στόν πῆχυ του, καί τράβηξε
τήν χορδή καί τήν ἐγκοπή μαζί τοῦ βέλους, ἀπ' τήν θέση του,
στό σκαμνί καθισμένος, κι ἴσια σημαδεύοντας ξαπόλυσε τήν σαΐτα.
Κι οὔτε ξαστόχησε νά πετύχει τόν στόχο, ἀλλά ἀπό τό πρῶτο
ὡς τό τελευταῖο, μέσα ἀπ' ὅλα τά πελέκια, πέρασε καί βγῆκε
ἀντίπερα τό χαλκόβαρο βέλος.

Γύρισε τότε ὁ Ὀδυσσέας κι εἶπε στόν Τηλέμαχο:
«Τηλέμαχε, δέν σέ ντροπιάζει ὁ ξένος πού φιλοξενεῖς
στ' ἀρχοντικό σου· οὔτε τόν στόχο ξαστόχησα νά πετύχω,
οὔτε καί δυσκολεύτηκα πολύ νά τεντώσω τό τόξο.
Δέν μ' ἔχουν ἐγκαταλείψει ἀκόμη οἱ δυνάμεις μου·
στό βρόντο πᾶνε οἱ χλευασμοί κι οἱ προσβολές τῶν μνηστήρων.
Τώρα εἶναι ὥρα νά ἑτοιμαστεῖ δεῖπνο στούς Ἀργείους,
ὅσο φέγγει· καί μετά θ' ἀκολουθήσουν ἄλλα ξεφαντώματα,
νά εὐφρανθοῦν μέ μουσική καί τραγούδι·
ἡ κορωνίδα στά συμπόσια εἶναι μαθές αὐτές οἱ τέρψεις.»

Αὐτά, κι ἔγνεψε μέ τά φρύδια στόν ἀκριβογιό του.
Ζώστηκε τότε ὁ Τηλέμαχος τό κοφτερό σπαθί του,
ἄδραξε κι ἔσφιξε στό στιβαρό του χέρι τό κοντάρι,
κι ἦρθε καί στάθηκε στό πλευρό τοῦ θεϊκοῦ Ὀδυσσέα,
πλάϊ στό κάθισμά του, ἀστράφτοντας μές στήν λαμπρή
χάλκινη ἁρματωσιά του.

Ρ Α Ψ Ω Δ Ι Α χ

Μνηστηροφονία

Γυμνώθηκε τότε ἀπ’ τά κουρέλια ὁ πολύβουλος Ὀδυσσέας,
καί τό τόξο κρατῶντας καί τήν φαρέτρα βέλη γεμάτη,
πήδηξε στό μέγα κατώφλι, ξέχυσε μπρός στά πόδια του
τίς φτερωτές σαΐτες, καί γυρνῶντας εἶπε στούς μνηστῆρες:
«Αὐτός ὁ ὑπέρτατος ἄθλος πάει πιά τέλειωσε! Καί τώρα
σ’ ἄλλον στόχο θά ρίξω, πού ἄντρας δέν στόχεψε ποτέ κανείς,
ἄν τόν πετύχω, ἄν μοῦ χαρίσει ὁ Ἀπόλλωνας αὐτή τήν δόξα.»

Αὐτά, κι ἴσια καταπάνω στόν Ἀντίνοο ξαπόλυσε πικρή σαΐτα,
τήν στιγμή πού ἔμελλε νά σηκώσει κούπα πανωραία, δίχερη,
χρυσή, καί στά χέρια του ἤδη τήν κρατοῦσε γιά νά πιεῖ κρασί·
κι οὔτε πού περνοῦσε σκέψη φονικοῦ ἀπό τόν νοῦ του.
Ποῦ νά τό φανταστεῖ πώς ἕνας ἄντρας μόνος μέσα σέ πλῆθος
συνδαιτυμόνες, ὅσο κι ἄν ἦταν τρανοδύναμος,
θάνατο τοῦ ἑτοίμαζε πικρό καί μαύρη μοῖρα;
Αὐτόν σημάδεψε καί τόν χτύπησε στό λαιμό ὁ Ὀδυσσέας,
καί πέρασε ἀντικρύ στόν ἀπαλό αὐχένα ἡ αἰχμή τοῦ βέλους.

Θανάσιμα χτυπημένος ἔγειρε πρός τή μιά μεριά,
καί τοῦ ’πεσε ἀπ’ τά χέρια ἡ κούπα,
κι ἕνας κρουνός ἀνάβρυσε παρευθύς ἀπ’ τά ρουθούνια ζεστό αἷμα.
Σπασμωδικά κλωτσῶντας μέ τό πόδι ἔσπρωξε πέρα τό τραπέζι,
καί χύθηκαν καταγῆς τά φαγητά πού ’ταν ἐπάνω·
ψωμιά καί κρέατα ψητά ἀνακατευτήκαν μέ τήν σκόνη.

Ἀνεβόησαν θορυβημένοι οἱ μνηστῆρες στή θέα τοῦ πεσμένου
ἄντρα στό παλάτι, καί πεταχτήκαν ὄρθιοι καί σκορπίστηκαν ὁλόγυρα,
τούς στέρεους τοίχους κοιτάζοντας γύρω τοῦ μεγάρου τρομαγμένοι·
μά οὔτ’ ἀσπίδα ἦταν πουθενά οὔτ’ ἄλκιμο κοντάρι γιά ν’ ἀδράξουν.
Ξέσπασαν τότε μέ λόγια μανιασμένα στόν Ὀδυσσέα τήν ὀργή τους:
«Ξένε, κακῶς στρέφεις τά τόξα κατ’ ἀνθρώπων· πᾶνε τελειώσαν
πιά γιά σένα οἱ ἄθλοι· φριχτός σέ προσμένει τώρα ὄλεθρος.
Γιατί ἕναν ἄντρα τώρα σκότωσες πού ’ναι τό πιό τρανό ἀρχοντόπουλο
μές στήν Ἰθάκη· γι αὐτό ἐδῶ καί τώρα οἱ γῦπες θά σέ φᾶνε.»
Θαρροῦσε ὁ καθένας μές στήν πλάνη του πώς δίχως νά τό θέλει
σκότωσε τόν ἄντρα· δέν καταλάβαν ὅμως τοῦτο οἱ ἀνόητοι,
πώς τό δίχτυ τούς εἶχε ζώσει ἤδη ὅλους τοῦ ὀλέθρου.

Τούς ταυροκοίταξε τότε ὁ πολύβουλος Ὀδυσσέας καί τούς εἶπε:
«Σκυλιά, οὔτε πού λογαριάζατε πώς θά γυρίσω πιά πίσω στήν πατρίδα
ἀπ’ τήν Τροία· κι ἔτσι θαρρῶντας κατατρώγατε τό βιός μου,
τραβολογῶντας συμπλαγιάζατε μέ τίς δοῦλες στό παλάτι,
κι ὄντας ζωντανός τήν γυναίκα μου ὕπουλα γυρεύατε νά πάρετε,
δίχως οὔτε τούς θεούς νά φοβηθεῖτε, στῶν οὐρανῶν πού κατοικοῦν
τά πλάτη, οὔτε τούς ἀνθρώπους, τήν νέμεση πού κάποτε θά ’ρχόταν.
Τώρα τό δίχτυ σᾶς ἔχει ζώσει ὅλους τοῦ ὀλέθρου.»

Αὐτά ’πε, καί χλώμιασαν κεῖνοι ὅλοι, πανικός τούς κυρίεψε·
κι ὁλόγυρα κοίταζε ὁ καθένας, τόν φριχτό πῶς νά ξεφύγει τόν ὄλεθρο.
Μόνον ὁ Εὐρύμαχος βρῆκε τό θάρρος καί τοῦ εἶπε:
«Ἄν εἶσαι πράγματι ὁ Ὀδυσσέας πού ἔχει φτάσει στήν Ἰθάκη,
δίκαια κατάγγειλες τίς τόσες καί τόσες ἀτασθαλίες,
πού συνήθιζαν νά διαπράττουν πράγματι οἱ Ἀχαιοί,
καί στό παλάτι ἐδῶ μέσα κι ἐκεῖ ἔξω στούς ἀγρούς.
Ἀλλά κείτεται ἤδη νεκρός αὐτός πού ἦταν αἴτιος τῶν πάντων,
ὁ Ἀντίνοος· αὐτός μαθές στά ἔργα αὐτά πρωτοστατοῦσε,
ὄχι τόσο ἀπό τήν χρεία τοῦ γάμου κινημένος ἤ ἀπό πόθο,
ἀλλ’ ἔχοντας ἄλλα στόν νοῦ του, πού δέν τοῦ τέλεψε ὁ γιός τοῦ Κρόνου.

Ἀπέβλεπε νά βασιλεύσει αὐτός στήν ὅμορφη πόλη καί στήν χώρα
τῆς Ἰθάκης, ἔχοντας βάλει βουλή νά ἐξοντώσει μ' ἐνέδρα τόν γιό σου.
Τώρα ἔχει ἐξοντωθεῖ αὐτός ὅπως τοῦ ἄξιζε, ἀλλά σύ φείδου
τοῦ λαοῦ σου· καί μεῖς κατόπιν συνάζοντας ἀπ' τόν λαό,
ὅσα ἔχουν σπαταληθεῖ στά φαγοπότια στ' ἀρχοντικό σου,
τίμημα συνεισφέροντας ἰσάξιο μέ εἴκοσι βόδια ὁ καθένας,
σέ χαλκό θά σέ πληρώσουμε καί χρυσάφι, ὡσότου μαλακώσει
ἡ καρδιά σου.
Ὡς τότε νά σέ κατακρίνει δέν μπορεῖ κανείς γιά τήν ὀργή σου.»

Τόν ταυροκοίταξε τότε ὁ πολύβουλος Ὀδυσσέας καί τοῦ εἶπε:
«Εὐρύμαχε, οὔτε κι ὅλο τό πατρικό μου βιός ἄν ἀποδώσετε,
κι ὅσα τώρα κατέχετε κι ἄλλα σέ τοῦτα ἄν προσθέσετε,
οὔτε κι ἔτσι δέν γίνεται πιά νά σταματήσω τά χέρια μου ἀπό τόν φόνο,
πρίν ξεπληρώσετε τίς ἀνομίες σας ὅλες οἱ μνηστῆρες.
Τώρα τοῦτο μόνον σᾶς ἀπομένει ἤ νά πολεμήσετε ἐνάντιά μου
ἤ νά φύγετε, ἀπ' τόν θάνατο καί τόν χάρο μήπως κάποιος γλυτώσει·
ἀλλά κανείς θαρρῶ τόν φριχτό δέν θά ξεφύγει τόν ὄλεθρο.»

Αὐτά σάν ἄκουσαν παγώσαν· τά γόνατα κι ἡ καρδιά τους παραλύσαν.
Ξαναπῆρε τότε τόν λόγο ἀναμεσά τους ὁ Εὐρύμαχος κράζοντας:
«Φίλοι, δέν πρόκειται νά συγκρατήσει τ' ἀνέγγιχτά του χέρια αὐτός
ὁ ἄντρας, ἀλλά τό τορνευτό δοξάρι μιά καί πῆρε καί τήν φαρέτρα,
ἀπό τό σκαλιστό θά σαϊτεύει κατώφλι ὥσπου νά μᾶς ἐξοντώσει ὅλους
ἄν μπορέσει. Ἀλλ' ἐμπρός ἄς ριχτοῦμε στή μάχη.
Τραβῆξτε τά σπαθιά ἀπ' τά θηκάρια, καί βάλτε ἀσπίδα
στίς φτερωτές θανάσιμες σαΐτες τά τραπέζια,
κι ὅλοι μαζί καταπάνω του ἄς πέσουμε, μήπως τόν ἀπωθήσουμε
ἀπ' τό κατώφλι καί τήν πόρτα, καί βγοῦμε καί συνεγείρουμε
παρευθύς τόν κόσμο, διατρέχοντας τήν πόλη. Θά εἶναι τότε
τούτη τώρα ἡ στερνή σαϊτιά πού ὁ ἄντρας τοῦτος θά 'χει ρίξει.»

Αὐτά ὡς ἔκραξε τράβηξε τό δίστομο, κοφτερό, χάλκινο σπαθί
ἀπ' τό θηκάρι, καί πήδηξε, τρομαχτική βγάνοντας ἰαχή,
καταπάνω του· τήν ἴδια ὅμως στιγμή φτερωτή ξαπολεῖ σαΐτα
ὁ γενναῖος Ὀδυσσέας, καί τόν χτύπησε στό στῆθος πλάϊ στό βυζί,
καί χώθηκε στό συκώτι του μ' ὁρμή τό βέλος.
Τοῦ 'πεσε ἀπ' τό χέρι τό σπαθί στή γῆ, κι αὐτός τρεκλίζοντας
διπλώθηκε σ' ἕνα τραπέζι πάνω καί σωριάστηκε,
ρίχνοντας καταγῆς τά φαγητά πού ἦταν πάνω καί τήν δίγουβη κούπα.

Ψυχομαχῶντας χτύπαγε μέ τό μέτωπο τήν γῆ, καί λακτίζοντας
μέ τά δυό του πόδια ἔκανε τό παρακείμενο κάθισμα νά χορεύει.
Τό φῶς του θάμπωσε καί σκέπασε τά μάτια του τό σκοτάδι.

Βγῆκε τότε ὁ Ἀμφίνομος μέ τόν περίλαμπρο ν' ἀναμετρηθεῖ
Ὀδυσσέα· τράβηξε τό κοφτερό σπαθί καί χύμηξε καταπάνω του,
νά τόν ξεκουνήσει θέλοντας ἀπό τήν πόρτα. Ἀλλά πρόφτασε
καί τόν κάρφωσε ἀπό πίσω, στίς ὠμοπλάτες ἀνάμεσα, ὁ Τηλέμαχος
μέ τό χαλκομύτικο δόρυ, καί τό 'μπηξε βαθειά ὡς στά σπλάχνα.
Σωριάστηκε μέ γδοῦπο χτυπώντας ὁλομέτωπα κεῖνος τήν γῆ,
κι ὁ Τηλέμαχος ἀποτραβήχτηκε παρευθύς, τό μακροσύσκιο
ἀφήνοντας κοντάρι στό σῶμα μπηγμένο τοῦ Ἀμφίνομου.
Φοβήθηκε μαθές μή κάποιος ἀπ' τούς Ἀχαιούς ὁρμήσει
καί τόν χτυπήσει μέ τό σπαθί ἤ τοῦ τό μπήξει,
καθώς σκυμμένος αὐτός θ' ἀνέσυρε τό μακροΐσκιωτο δόρυ.
Ἔφυγε τρέχοντας κι ἦρθε τάχιστα κοντά στόν πατέρα του,
καί τοῦ 'πε στά πεταχτά, ἀφοῦ στάθηκε πλάϊ του:
«Πατέρα, θά πάω νά σοῦ φέρω μιάν ἀσπίδα καί δύο κοντάρια
κι ἕνα χάλκινο κράνος πού ν' ἀρμόζει καλά στά μηνίγγια σου.
Γυρνῶντας θ' ἀρματωθῶ κι ὁ ἴδιος, κι ὅπλα καί στόν χοιροβοσκό
καί στόν βουκόλο θά δώσω· εἶναι καλύτερα ν' ἀρματωθοῦμε.»

Τοῦ ἀποκρίθηκε ὁ πολύβουλος Ὀδυσσέας, τοῦ εἶπε:
«Τρέξε καί φέρ'τα, ὅσο ἔχω ἀκόμη σαΐτες ν' ἀμύνομαι,
μή μέ ξεκουνήσουν ἀπ' τήν πόρτα, μόνος σάν μείνω.»

Ὑπακούοντας στήν προτροπή τοῦ πατέρα του ὁ Τηλέμαχος
τράβηξε ἴσια γιά τήν κάμαρα, τά λαμπρά ὅπου κείτονταν ὅπλα.
Ἐκεῖθε τέσσερες πῆρε ἀσπίδες κι ὀκτώ κοντάρια, καί τέσσερα
χάλκινα κράνη μέ μιά φούντα ἀλογότριχες γιά λοφίο·
κουβαλώντας τα ξαναγύρισε γρήγορα κοντά στόν πατέρα του.
Ζώστηκε τότε πρῶτος αὐτός τήν χάλκινη ἁρματωσιά του·
ὡσαύτως τά λαμπρά ζωστήκαν ἅρματα κι οἱ δυό δοῦλοι,
καί στό πλευρό σταθήκαν τοῦ ἀτρόμητου πολυμήχανου Ὀδυσσέα.

Τοῦ λόγου του ὅσο εἶχε σαΐτες νά πολεμάει, δέν ἔπαυε
νά σημαδεύει καί νά θερίζει τόν ἕνα μετά τόν ἄλλον
τούς μνηστῆρες, πού πέφταν σωρηδόν στ' ἀρχονταρίκι.
Ἀλλ' ὅταν δέν μέναν πιά ἄλλες σαΐτες στόν σαϊτευτή βασιλιά,
ἔγειρε τότε στόν πυλῶνα τοῦ ἀκλόνητου μεγάρου τό τόξο,

ἐκεῖ στόν παραστάτη τῆς πόρτας καί στούς πάμφωτους τοίχους.
Ὁ ἴδιος κάλυψε μέ μιά ἀσπίδα ἀπό τετράδιπλο δέρμα τούς ὤμους του,
φόρεσε στήν ἀγέρωχη κεφαλή του ἕνα στέρεο κράνος μέ λοφίο,
μιά φούντα ἀλογότριχες πού κυματίζαν στόν ἀγέρα ὅλο φοβέρα,
κι ἄδραξε δυό χαλκοστόλιστα στιβαρά κοντάρια.

Ψηλά, σ' ἕναν ἀπό τούς στέρεους τοίχους τοῦ ἀκλόνητου μεγάρου,
ὑπῆρχε ἕνα καλά τεχνουργημένο μέ σανίδες παραπόρτι·
ἔβγανε σ' ἕνα στενό διάδρομο πού εἶχε μιά ἔξοδο πρός τήν αὐλή,
μία καί μόνη, κοντά στῆς εἰσόδου τό ὑπερυψωμένο κατώφλι.
Αὐτήν ἀνέθεσε ὁ Ὀδυσσέας στόν χοιροβοσκό νά τήν φυλάει,
φρουρός κοντά της νά στέκει, μοναδική ὁδός διαφυγῆς καθώς ἦταν.
Γι αὐτήν μιλοῦσε τώρα ὁ Ἀγέλαος κράζοντας σ' ὅλους τούς μνηστῆρες:
«Φίλοι, δέν θά βρεθεῖ λοιπόν κάποιος ν' ἀνεβεῖ στό παραπόρτι,
νά περάσει ἔξω καί νά σκούξει, συνεγείροντας παρευθύς τόν κόσμο;
Θά 'ταν τότε τούτη ἡ στερνή σαϊτιά πού ὁ ἄντρας τοῦτος θά 'χει ρίξει.»

Τοῦ εἶπε τότε ὁ Μελάνθιος, ὁ γιδολάτης:
«Δέν μπορεῖ κάτι τέτοιο νά γίνει, ἀρχοντογεννημένε Ἀγέλαε.
Εἶναι τρομερά κοντά στήν μεγαλόπρεπη εἴσοδο τοῦ μεγάρου
κι εἶναι μιά παγίδα ἐπικίνδυνη τό στόμα τῆς στενῆς διόδου·
θά μποροῦσε νά μᾶς ἐμποδίσει ὅλους ἕνας ρωμαλέος ἄντρας.
Ἀλλά σταθεῖτε, θά σᾶς φέρω ὅπλα ἀπό τήν πίσω κάμαρα
ν' ἁρματωθεῖτε· ἐκεῖ μέσα, θαρρῶ, κι ἀλλοῦ πουθενά ἔχουν
καταθέσει τά ὅπλα ὁ Ὀδυσσέας κι ὁ περίλαμπρος γιός του.»

Αὐτά ὡς εἶπε ὁ Μελάνθιος, ὁ γιδολάτης, πῆρε ν' ἀνεβαίνει
πρός τήν πίσω κάμαρα μέσα ἀπό τίς διόδους τοῦ μεγάρου.
Ἐκεῖθε δώδεκα σήκωσε ἀσπίδες κι ἄλλα τόσα κοντάρια,
καί δώδεκα χάλκινα κράνη μέ μιά φούντα ἀλογότριχες γιά λοφίο,
καί βιαστικά γυρνώντας τά 'φερε καί τά 'δωσε στούς μνηστῆρες.
Καί τότε γόνατα καί καρδιά τοῦ Ὀδυσσέα παραλύσαν,
καθώς εἶδε νά ζώνονται τ' ἄρματα, τά μακριά νά πάλλουν κοντάρια
στά χέρια τους· μέγας τόν περίμενε τώρα ἀγώνας.
Γύρισε παρευθύς καί εἶπε στά πεταχτά στόν Τηλέμαχο:
«Τηλέμαχε, δίχως ἀμφιβολία κάποια ἀπό τίς δοῦλες στό παλάτι
πόλεμο μᾶς ἄναψε κακό ἤ μπορεῖ ὁ Μελάνθιος.»

Ἀνταπαντῶντας τότε ὁ φρόνιμος Τηλέμαχος τοῦ εἶπε:
«Πατέρα, τό σφᾶλμα εἶναι δικό μου, κι ἄλλος κανείς δέν φταίει·

ἐγώ πού ἄφησα τήν καλοστέριωτη πόρτα τῆς κάμαρας ἀνοιχτή,
καί δέν παρέλειψε κάποιος πιό ἐγρήγορος νά τό προσέξει.
Ἀλλά πήγαινε, τίμιε Εὔμαιε, τῆς κάμαρας σφάλησε τήν πόρτα,
καί μάθε τίς δουλειές αὐτές ποιός ἔχει κάνει· εἶναι ἀπ' τίς δοῦλες
κάποια ἤ ὁ γιός τοῦ Δόλιου, ὁ συνήθως ὕποπτος Μελάνθιος.»

Αὐτά κι αὐτά συναμεταξύ τους κεῖνοι ἀγόρευαν,
κι ὁ Μελάνθιος, ὁ γιδολάτης, κίνησε πάλι γιά τήν πίσω κάμαρα
λαμπρά ὅπλα νά κουβαλήσει· τό κατάλαβε ὁ ἄξιος χοιροβοσκός.
καί γύρισε καί εἶπε στόν Ὀδυσσέα πού ἦταν κοντά του:
«Ἀρχοντογεννημένε γιέ τοῦ Λαέρτη, πολύμηχανε Ὀδυσσέα
ἐκεῖνος ὁ ὕπουλος ἄντρας, αὐτός πού καί μεῖς ὑποπτευόμαστε,
τραβάει πάλι γιά τήν κάμαρα· ποιά εἶναι, πές μου, ἡ βουλή σου,
νά τόν σκοτώσω, ἄν βγῶ πιό δυνατός καί τόν δαμάσω,
ἤ νά σοῦ τόν φέρω ἐδῶ, γιά νά πληρώσει τίς τόσες κακοήθειες
πού ὁ πανοῦργος αὐτός ἄντρας ἔχει διαπράξει στό σπιτικό σου.»

Τοῦ ἀποκρίθηκε τότε ὁ πολύβουλος Ὀδυσσέας:
«Θά καταφέρουμε νά κρατήσουμε σίγουρα ἐγώ κι ὁ Τηλέμαχος
τούς ἀγέρωχους μνηστῆρες ἐντός τοῦ μεγάρου, ὅσο κι ἄν μανιάζουν.
Καί σεῖς οἱ δυό στρίψτε του χέρια καί πόδια καί δεμένον πισθάγκωνα
πετάξτε τον στήν κάμαρα μέσα, δέστε του μιά σανίδα στήν ράχη,
καί μέ μιά πλεχτή τριχιά βροχιασμένον συροτραβᾶτε τον
σέ ψηλή πάνω κολώνα στά μεσοδόκια τῆς σκεπῆς ὡς νά φτάσει,
ὥστε ζωντανός ὄντας βάσανα φριχτά ἐπί μακρόν νά ὑποφέρει.»

Ὀλοπρόθυμα κεῖνοι ὑπάκουσαν στά λόγια τοῦ βασιλιᾶ τους,
καί κινήσαν νά πᾶν· τόν βρῆκαν μέσα δίχως αὐτός νά τούς δεῖ.
Σκυμμένος στόν μυχό μέσα τῆς κάμαρας ξεδιάλεγε ὅπλα,
κι αὐτοί στημένοι στόν ἕνα καί στόν ἄλλο παραστάτη παραμονεύαν.
Κίνησε κάποτε νά βγεῖ ὁ Μελάνθιος, ὁ γιδολάτης,
μιά λαμπρή περικεφαλαία κρατῶντας στό ἕνα του χέρι
καί στ' ἄλλο μιά γέρικη φαρδειά ἀσπίδα κατασκονισμένη·
τήν κρατοῦσε κάποτε σάν ἦταν παλληκάρι ὁ ἀντρεῖος Λαέρτης,
μά τώρα κειτόταν ἄχρηστη πιά, κι εἶχαν οἱ ραφές ξηλωθεῖ τῶν ἰμάντων.
Τήν στιγμή λοιπόν πού διάβαινε τό κατώφλι τῆς πόρτας ὁ γιδολάτης,
ὁρμῶντας τόν ἀδράξαν οἱ δυό τους,
τόν ἔσυραν ἀπ' τά μαλλιά πάλι στήν κάμαρα μέσα,
τόν πέταξαν χάμου καταπτοημένον στό δάπεδο,
καί στρίβοντας του χέρια καί πόδια τόν δέσαν πισθάγκωνα

μ’ ἄγρια δεσμά, ξετρελλαμένον ἀπό τούς πόνους,
ὅπως πρόσταξε ὁ γιός τοῦ Λαέρτη, ὁ πολύπαθος ἥρωας Ὀδυσσέας.
Μέ μιά πλεχτή τριχιά μετά βροχιασμένον συροτραβῶντας
τόν ἀνεβάσαν σέ μιά ψηλή κολώνα, κι ὡς τά μεσοδόκια τόν φτάσαν.
Τοῦ εἶπες τότε, Εὔμαιε χοιροβοσκέ, χλευάζοντάς τον:
«Τώρα πιά μιά ὁλόκληρη νύχτα σκοπιά θά φυλάξεις
σέ κλίνη μαλακιά πλαγιασμένος, καταπῶς σοῦ ταιριάζει·
κι οὔτε θά σοῦ ξεφύγει ὁ ἐρχομός τῆς χρυσόθρονης αἰθερογέννητης,
ἀπό τοῦ Ὠκεανοῦ τά ρεῖθρα σάν προβάλει,
τήν ὥρα πού πηγαίνεις γίδες στούς μνηστῆρες, τό γεῦμα τους
νά ἑτοιμάσουν στό παλάτι.»

Ἔτσι σέ φριχτά μέσα δεσμά τόν ἀφήσαν κεῖνον κρεμάμενον,
κι αὐτοί ζωστήκαν τ’ ἄρματα, τήν ἀστραφτερή σφάλησαν πόρτα,
καί κινήσαν στόν ἀτρόμητο πολυμήχανο Ὀδυσσέα νά πᾶν.
Μένεα πνέοντας πήρανε θέσεις, ἀπό τήν μιά οἱ τέσσεροι στό κατώφλι,
κι ἀπό τήν ἄλλη οἱ μνηστῆρες στ’ ἀρχονταρίκι, πολλοί καί γενναῖοι.
Πρόβαλε τότε κι ἦρθε κοντά τους ἡ Ἀθηνᾶ, ἡ κόρη τοῦ Δία,
τήν μορφή τοῦ Μέντορα, τό παράστημα, τήν φωνή του, ἔχοντας πάρει.
Ἀναγάλλιασε σάν τήν εἶδε ὁ Ὀδυσσέας καί μιλῶντας τῆς εἶπε:
«Μέντορα, σύντρεξέ μας κινδυνεύουμε!
Θυμήσου τόν καλό σου φίλο καί συνομήλικο,
πού τόσα καλά σοῦ ἔχει κάνει.»

Τοῦτα λέγοντας πίστευε μέσα του πώς ἡ Ἀθηνᾶ εἶναι, ἡ δημεγέρτις.
Βάλανε ὅμως τίς φωνές κι οἱ μνηστῆρες ὅλοι στ’ ἀρχονταρίκι,
κι ἀπειλῶντας την ὁ Ἀγέλαος, ὁ γιός τοῦ Δαμάστορα, ἔκραξε πρῶτος:
«Μέντορα, πρόσεξε μή σέ παραπλανήσει μέ τά λόγια του ὁ Ὀδυσσέας,
νά συνταχτεῖς μέ τό μέρος του καί νά πολεμήσεις τούς μνηστῆρες.
Τί ἔχουμε κατά νοῦν καί τί σίγουρα σέ περιμένει, τώρα ἄκου:
Μόλις θά ἔχουμε τούτους ξεκάνει, τόν πατέρα μαζί καί τόν γιό,
μαζί μ’ αὐτούς καί σύ μετά θά πεθάνεις, δουλειές τέτοιες ἄν ἔχεις
κατά νοῦν νά πράξεις· μέ τό κεφάλι σου θά τό πληρώσεις.
Κι ὅταν πιά θά ἔχουμε βάλει τέλος στίς βιαιοπραγίες σας μέ τόν χαλκό,
τά ὑπάρχοντά σου, ὅσα ἔχεις καί δέν ἔχεις, κι αὐτά μέσα καί κεῖνα ἔξω,
μ’ αὐτά τοῦ Ὀδυσσέα θά τά σμίξουμε.
Κι οὔτε τούς γιούς σου νά ζοῦν στά μέγαρά σου θ’ ἀφήσουμε,
οὔτε τίς κόρες σου, οὔτε τήν ἀκριβή σου γυναῖκα, στήν πόλη
νά κυκλοφοροῦν τῆς Ἰθάκης.»

Χολώθηκε βαρειά πολύ ἡ Ἀθηνᾶ ἀκούγοντάς τον,
καί ξέσπασε μέ θυμωμένα λόγια στόν Ὀδυσσέα τήν ὀργή της:
«Ποῦ πῆγε, Ὀδυσσέα, ἡ ὁρμή σου καί ἡ ἀλκή σου ἐκείνη ἡ παληά;
τότε πού γιά τήν χιονοβράχιονη τήν καλλιπάτειρα τήν Ἑλένη,
ἐννιά ὁλόκληρα χρόνια πολεμοῦσες ἀκατάπαυτα τούς Τρῶες,
καί πολλούς θέρισες ἄντρες στίς φονικές μέσα τίς μάχες,
καί μέ δική σου κουρσεύτηκε βουλή ἡ πλατύδρομη πόλη τοῦ Πριάμου!
Πῶς λοιπόν τώρα, πού στό σπίτι σου καί στά κτήματά σου ἔχεις φτάσει,
θρηνολογεῖς πώς σοῦ λείπει τάχα ἡ ἀλκή ν’ἀντιπαλαίψεις τούς μνηστῆρες;
Ἔμπρός, ἔλα καί στάσου πλάϊ μου, καλέ μου, ἔργο γιά νά δεῖς,
νά δεῖς πῶς ξεπληρώνει τίς εὐεργεσίες ὁ Μέντορας, ὁ γιός τοῦ Ἄλκιμου,
σθεναρά τούς ἀντίμαχους ἄντρες πολεμῶντας.»

Παρά ταῦτα ὁριστική νίκη δέν τοῦ χάριζε ἀκόμη,
ἀλλά δοκίμαζε καί τώρα πάλι τήν ἀντρεία καί τήν ρώμη
καί τοῦ Ὀδυσσέα καί τοῦ περίλαμπρου γιοῦ του.
Κι αὐτή μετεστάθη· ψηλά στό μεσοδόκι πῆγε καί κάθησε
τῆς καπνισμένης σκέπης, ἴδια μέ χελιδόνι, καί ξαγνάντευε.

Στήν ἄλλη μεριά ξεσήκωνε τούς μνηστῆρες ὁ γιός τοῦ Δαμάστορα,
ὁ Ἀγέλαος, κι ὁ Εὐρύνομος κι ὁ Ἀμφιμέδων κι ὁ Δημοπτόλεμος,
κι ὁ Πείσανδρος, ὁ γιός τοῦ Πολύκτορα, κι ὁ ἀτρόμητος Πόλυβος.
Ὑπερεῖχαν στήν ἀντρεία, αὐτοί οἱ γενναῖοι, τῶν ἄλλων μνηστήρων,
ὅσων ζοῦσαν ἀκόμη καί δίνανε μάχη γιά τήν ζωή τους·
πολλοί ἦταν ἤδη νεκροί, ἀπό τό τόξο καί τίς πυκνές σαΐτες θερισμένοι.
Συντονίζοντας λοιπόν τόν ὅμιλο τῶν μνηστήρων ὁ Ἀγέλαος φώναξε:
«Φίλοι, τ’ ἀνέγγιχτά του χέρια θά συμμαζέψει τώρα πιά τοῦτος ὁ ἄντρας·
δεῖτε ὁ Μέντορας τοῦ ’φυγε, κούφια λόγια ἦταν οἱ κομπασμοί του,
κι αὐτοί ἀπομεῖναν στό κατώφλι τῆς πόρτας μονάχοι.
Ὡστόσο τά μακριά μή ρίξετε κοντάρια ὅλοι μεμιᾶς, ἀλλ’ ἐμπρός
σεῖς οἱ ἔξι ἀκοντίστε πρῶτα, κι ἄμποτε νά δώσει ὁ Δίας
νά πετύχει ἡ βολή σας τόν Ὀδυσσέα, μιά τέτοια νά κερδίσετε δόξα.
Οἱ ἄλλοι οὔτε μετρᾶνε, ἄπαξ κι αὐτός βέβαια πέσει.»

Ρίξαν λοιπόν μέ ὁρμή τά κοντάρια καί οἱ ἔξι ὅπως τούς πρόσταξε,
ἀλλά τά ’κανε ὅλα ἡ Ἀθηνᾶ νά ξαστοχήσουν.
Ἄλλου ἡ βολή, τοῦ ἀκλόνητου μεγάρου πέτυχε τόν παραστάτη,
κι ἄλλου τήν στέρεα καλά συναρμοσμένη πόρτα·
καί τό φράξινο χαλκόβαρο κοντάρι κάποιου ἄλλου ἔπεσε στόν τοῖχο.
Καί τώρα πού εἶχαν τά κοντάρια ἀποφύγει τῶν μνηστήρων,

πῆρε τόν λόγο ὁ πολύπαθος ἥρωας Ὀδυσσέας κι εἶπε:
«Φίλοι, τό σύνθημα μπορῶ τώρα κι ἐγώ νά δώσω νά ρίξουμε καί μεῖς
τά δόρατα στόν ὅμιλο καταπάνω τῶν μνηστήρων,
πού κοντά στά τόσα κακά πού διαπράξαν βαλθήκανε νά μᾶς ξεκάνουν.»

Ξαπόλυσαν λοιπόν τά μυτερά κοντάρια, ὅπως τούς πρόσταξε,
στοχεύοντας ἀντίκρυ τούς ἀντίμαχους.
Τόν Δημοπτόλεμο ἔπληξε ὁ Ὀδυσσέας, τόν Εὐρυάδη ὁ Τηλέμαχος,
τόν Ἔλατο ὁ χοιροβοσκός, κι ὁ βουκόλος σκότωσε τόν Πείσανδρο.
Τήν ἄμετρη ξεμέτρησαν τοῦτοι τήν γῆ, μαῦρο φάγαν ὅλοι τους χῶμα,
καί οἱ μνηστῆρες οἱ ἄλλοι ὑποχώρησαν πρός τόν μυχό τοῦ μεγάρου·
ἐφορμήσαν τότε κεῖνοι καί τραβήξαν ἀπ' τούς νεκρούς τά κοντάρια.

Μέ ὁρμή καί πάλι οἱ μνηστῆρες τά μυτερά ξακόντισαν δόρατα,
ἀλλά τά πιό πολλά τά 'κανε ἡ Ἀθηνᾶ νά ξαστοχήσουν.
Ἄλλου ἡ βολή, τοῦ ἀκλόνητου μεγάρου πέτυχε τόν παραστάτη,
κι ἄλλου, τήν στέρεα καλά συναρμοσμένη πόρτα·
καί τό φράξινο χαλκόβαρο κοντάρι κάποιου ἄλλου ἔπεσε στόν τοῖχο.
Μόνον ἡ βολή τοῦ Ἀμφιμέδοντα βρῆκε ξυστά στόν καρπό τοῦ χεριοῦ
τόν Τηλέμαχο, καί τοῦ γρατσούνισε λίγο ὁ χαλκός τό δέρμα·
καί τό μακρύ κοντάρι τοῦ Κτήσιππου ἔξυσε τόν ὦμο τοῦ Εὔμαιου,
πάνω ἀπ' τήν ἀσπίδα τοῦ χοιροβοσκοῦ πετῶντας, στήν γῆ πρίν πέσει.

Τά μυτερά κοντάρια πάλι τώρα ξακοντίσαν στόν ὅμιλο καταπάνω
τῶν μνηστήρων, τοῦ ἀτρόμητου πολυμήχανου Ὀδυσσέα οἱ συντρόφοι.
Εὔστοχος πάλι ὁ καστροπολεμίτης Ὀδυσσέας χτύπησε τόν Εὐρυδάμαντα,
ὁ Τηλέμαχος τόν Ἀμφιμέδοντα, κι ὁ χοιροβοσκός τόν Πόλυβο.
Κατάστηθα πέτυχε τόν Κτήσιππο ἡ βολή τοῦ βουκόλου Φιλοίτιου,
πού θριαμβολογῶντας ἀνέκραξε:
«Φαρμακόγλωσσσε γιέ τοῦ Πολυθέρση, ποτέ μά ποτέ πιά μή ξαναπεῖς
μέ ξεχαλίνωτο στόμα λόγια μεγάλα,
ἀλλ' ἄφησε νά μιλήσουν οἱ θεοί, πού εἶναι πράγματι πολύ κραταιότεροι.
Ἡ ἀνταμοιβή σου εἶναι αὐτή γιά τό ποδάρι πού φίλεψες κάποτε
τόν ἰσόθεο Ὀδυσσέα, τόν ξένο πού ζητιάνευε στό σπιτικό του.»

Αὐτά ὁ Φιλοίτιος, τῶν στριφτοκέρατων βοδιῶν ὁ βουκόλος.
Τόν γιό τοῦ Δαμάστορα ἔπληξε ἔπειτα σχεδόν ἐξ ἐπαφῆς
μέ τό μακρύ κοντάρι του ὁ Ὀδυσσέας,
κι ὁ Τηλέμαχος ἔπληξε στούς λαγόνες τόν Ληόκριτο,
τόν γιό τοῦ Εὐήνορα, κι εἰσχώρησε βαθειά τό δόρυ.

Πρηνής σωριάστηκε στή γῆ, καί χτύπησε ὀλομέτωπα τό χῶμα.

Ἦταν τότε πού ἀπό κεῖ ψηλά, ἀπ' τήν σκέπη, τήν φονική σήκωσε
ἀσπίδα της ἡ Ἀθηνᾶ· καί καταπτοήθηκαν οἱ μνηστῆρες.
Πανικόβλητοι σκορπίστηκαν στ' ἀρχονταρίκι σάν πῶς οἱστρηλατημένα
γελάδια, πού τρελή τά κεντάει βοϊδόμυγα καί τ' ἀλαλιάζει,
τόν καιρό τῆς ἄνοιξης πού ἡμέρες ἔρχονται μεγάλες.
Κι οἱ ἄλλοι ἀντικρύ, ὡσάν γαμψώνυχοι ἀγκυλομύτες γῦπες
πού κατεβαίνοντας ἀπό τά ὄρη σ' ἀγριοπούλια πάνω πέφτουν·
ἐκεῖνα ἀφήνοντας τά νέφη τρομαγμένα ρίχνονται στόν κάμπο,
μά ἐφορμῶντας τά ὄρνια τά σπαράζουν, κι οὔτε φυγή πιά οὔτε δύναμη
κάποια τά σώζει. Κι ἀπολαμβάνουν τό θέαμα οἱ ἀνθρῶποι.
Ὡσαύτως καί κεῖνοι στό δῶμα μέσα ἐφορμῶντας χτυποῦσαν
δῶθε κεῖθε κι ἀφανίζαν τούς μνηστῆρες· πέφταν κεφάλια
καί συντρίβονταν κι ἀνέβαινε φριχτή ἡ κραυγή τῶν χτυπημένων.
Τό δάπεδο ὅλο ἄχνιζε ἀπ' τό αἷμα.

Προβαίνοντας τότε ρίχτηκε στά πόδια τοῦ Ὀδυσσέα ὁ Ληώδης,
ἔπιασε τά γονατά του καί λόγια λαλῶντας πετούμενα
τόν θερμοπαρακαλοῦσε καί τοῦ 'λεγε:
«Ἱκέτης σου προσπέφτω, Ὀδυσσέα· σεβάσου με κι ἐλέησέ με.
Σ' ὁρκίζομαι πώς ποτέ δέν πείραξα ἐγώ γυναῖκα κάποια
στό παλάτι οὔτε μέ λόγο οὔτε μέ ἔργο· ἀπέτρεπα μάλιστα
συχνά ἀπό τέτοιες ἀτασθαλίες καί τούς ἄλλους μνηστῆρες.
Ἀλλά δέν μ' ἄκουγαν ἀπ' τά κακά ν' ἀπέχουν ἔργα·
γι αὐτό μέ θάνατο πληρώσανε φριχτό τίς ἀνομιές τους.
Ὅμως ἐγώ ἕνας ἀθῶος ὄντας ἱερομάντης τήν ἴδια μοῖρα θά 'χω
μ' αὐτούς, ἀφοῦ ἀνταμοιβή τά καλά ἔργα ἔπειτα δέν ἔχουν.»

Τόν ταυροκοίταξε ὁ πολύβουλος Ὀδυσσέας καί τοῦ εἶπε:
«Ἄν ὅπως λές ἕνας ἱερομάντης ἀνάμεσά τους πράγματι ἦσουν,
πόσες καί πόσες τάχα φορές θά εὐχήθηκες στά μέγαρα τοῦτα,
κάπου μακριά νά τελειώσει γιά μένα ὁ γλυκοπόθητος νόστος,
καί σένα ἡ γυναῖκα μου ν' ἀκολουθήσει καί παιδιά νά σοῦ γεννήσει!
Γι αὐτό τήν ἀδυσώπητη μοῖρα τοῦ θανάτου δέν θά ξεφύγεις.»

Τοῦτα κράζοντας ἄδραξε μέ τό στιβαρό του χέρι τό παρακείμενο
σπαθί, πού εἶχε ἀφήσει νά πέσει χάμου ὁ Ἀγέλαος πεθαίνοντας.
Μ' αὐτό χτυπώντας στόν αὐχένα τόν θέρισε· δέν εἶχε ἡ κραυγή του
ἀκόμη σβύσει κι ἡ κεφαλή του κυλίστηκε στή σκόνη.

Ἕνας ἄλλος ἄντρας γύρευε τώρα τήν μαύρη μοῖρα νά ξεφύγει
τοῦ θανάτου, ὁ Φήμιος ὁ γιός τοῦ Τέρπιου, ὁ ἀοιδός,
πού κατ' ἀνάγκην στόν ὅμιλο μέσα τραγουδοῦσε τῶν μνηστήρων.
Στεκόταν τήν λιγερόφωνη κρατῶντας κιθάρα στά χέρια του
πολύ κοντά στό παραπόρτι· ἡ ψυχή του ἦταν διχασμένη,
τί νά κάνει, νά βγεῖ ἀπ' τό παλάτι καί στόν πετρόχτιστο βωμό
τοῦ μεγάλου Δία τοῦ Προστάτη νά καθήσει, ὅπου πολλά μεριά βοδιῶν
εἶχαν προσφέρει θυσία στό θεό ὁ Ὀδυσσέας κι ὁ Λαέρτης,
ἤ νά τρέξει, ἱκέτης στά πόδια τοῦ Ὀδυσσέα νά προσπέσει.
Κι αὐτή ἡ βουλή πρόκρινε ὁ νοῦς του πώς ἦταν καλύτερη·
τά γόνατα ν' ἀγγίξει τοῦ Ὀδυσσέα τοῦ γιοῦ τοῦ Λαέρτη.
Ἀπόθεσε λοιπόν τήν βαθουλή κιθάρα του καταγῆς,
ἀνάμεσα στό κροντήρι καί στόν ἀσημοκάρφωτο θρόνο,
κι ἔτρεξε μετά νά ριχτεῖ στά πόδια τοῦ Ὀδυσσέα.
Ἔπιασε τά γόνατά του καί λόγια λαλῶντας πετούμενα
τόν θερμοπαρακαλοῦσε καί τοῦ 'λεγε:
«Ἱκέτης σου προσπέφτω Ὀδυσσέα· σεβάσου με κι ἐλέησέ με.
Πικρά τοῦ λόγου σου μετέπειτα θά μετανοιώσεις, τόν ἀοιδό
ἄν θά σκοτώσεις, πού σέ θεούς κι ἀνθρώπους τραγουδάω.
Αὐτοδίδακτος εἶμαι· μέ τήν ἐμπνοή κάποιου θεοῦ τραγούδια
κάθε λογῆς γεννιοῦνται μέσα μου. Φαντάζεις σάν θεός ἐσύ,
κι ἐγώ πλάϊ σου νά τραγουδῶ πλασμένος· γι αὐτό μή κόψεις,
στήν τόση σου μανία πάνω, τόν λαιμό μου.
Μπορεῖ κι ὁ ἀκριβογιός σου ὁ Τηλέμαχος νά μαρτυρήσει,
πώς ἐγώ οὔτε μέ τήν θέλησή μου οὔτε ἀπό εὐχαρίστηση ἐρχόμουν
στό παλάτι, στά συμπόσια νά τραγουδάω τῶν μνηστήρων,
ἀλλά πολύ περισσότεροι αὐτοί καί δυνατότεροι μέ ἀναγκάζαν.»

Αὐτά ὡς ἄκουσε, γενναῖο παλληκάρι, ὁ Τηλέμαχος,
γύρισε παρευθύς καί εἶπε στόν πατέρα του πού ἦταν κοντά του:
«Συγκρατήσου, μέ τόν χαλκό μή τόν χαλάσεις τοῦτον, εἶναι ἀθῶος.
Καί τόν Μέδοντα τόν κήρυκα νά σώσουμε, πού μέ νοιαζόταν
στό σπιτικό μας πάντα καί μέ φρόντιζε, παιδί σάν ἤμουν,
ἄν δέν τόν σκότωσε ἤδη ὁ Φιλοίτιος ἤ ὁ χοιροβοσκός, ἤ σύ
ἄν βρέθηκε μπροστά σου στό δῶμα μέσα τότε πού ὁρμοῦσες.»

Ἀναθάρρησε ἀκούγοντάς τον, γνωστικός ἄντρας, ὁ Μέδοντας·
εἶχε τυλιχτεῖ μ' ἕνα νωπό βοϊδοτόμαρο καί ζαρωμένος κειτόταν
κάτω ἀπό ἕνα κάθισμα, τήν μαύρη μοῖρα μήπως καί γλυτώσει.

Ξεπρόβαλε παρευθύς ἀπό τήν κρύπτη του, πέταξε τό βοϊδοτόμαρο
ἀπό πάνω του, κι ἔτρεξε καί ρίχτηκε στά πόδια τοῦ Τηλέμαχου·
ἔπιασε τά γονατά του καί λόγια λαλῶντας πετούμενα
τόν θερμοπαρακαλούσε καί τοῦ λεγε:
«Ἐδῶ ’μαι, φίλε, ἐγώ, μά σύ κρατήσου· μίλα καί στόν πατέρα σου
μέ τόν κοφτερό χαλκό μή μέ χαλάσει στήν τόση πάνω τήν ὀρμή του,
μέ τούς μνηστῆρες χολωμένος, πού τοῦ ρημάζαν τ’ ἀγαθά
στ’ ἀρχοντικό του, καί σένα οἱ ἀνόητοι καθόλου δέν τιμοῦσαν.»

Τοῦ ἀχνογέλασε ὁ πολύβουλος Ὀδυσσέας καί τοῦ εἶπε:
«Θάρρος, γιατί ’ναι τοῦτος πού σέ γλύτωσε καί σ’ ἔσωσε,
γιά νά ριζώσει μέσα σου ἡ γνώση, ἀλλά καί σ’ ἄλλον
νά τήν μεταδώσεις, πώς εἶναι πολύ προτιμότερο
γιά τό καλό παρά γιά τό κακό νά δουλεύεις.
Βγεῖτε ὅμως ἀπ’ τό παλάτι καί στήν αὐλή ἔξω καθῆστε
ἀπό τό φονικό ἀλάργα, καί σύ κι ὁ ἀοιδός ὁ ξακουσμένος,
τά δέοντα ἐγώ γιά νά τελέσω καταπῶς πρέπει ἐδῶ μέσα.»

Ἄφησαν λοιπόν τό μέγαρο καί βγῆκαν ἔξω, ὅπως τούς πρόσταξε,
καί ἱκέτες στό βωμό τοῦ μεγάλου Δία κάθησαν κι οἱ δύο,
ἔντρομοι ὀλόγυρα κοιτῶντας, προσμένοντας κάθε στιγμή τόν Χάρο.

Σάρωσε μέ τήν ματιά του κάθε γωνιά τ’ ἀρχοντικοῦ του ὁ Ὀδυσσέας,
νά δεῖ μήν ἦταν κάποιος ἀκόμη ζωντανός κάπου κρυμμένος,
τήν μαύρη μοῖρα νά γλυτώσει τοῦ θανάτου.
Τούς εἶδε ὅλους στό αἷμα σωριασμένους καί στήν σκόνη,
πλῆθος ἄντρες, σάν τά ψάρια πού ξέσυραν ψαράδες
ἀπό τήν ἀφροστολισμένη θάλασσα στό περιγιάλι μέ τό δίχτυ,
στά χίλια μύρια βρόχια του πιασμένα.
Καί κεῖνα ὅλα, τά κύματα λαχταρῶντας τῆς θάλασσας,
ἀνάκατα στήν ἀμμουδιά ριγμένα σπαρταρᾶνε,
ὥσπου νά σβύσει τήν πνοή τους ὁ λαμπρός πάμφωτος ἥλιος.
Γύρισε τότε κι εἶπε στόν Τηλέμαχο ὁ πολύβουλος Ὀδυσσέας:
«Τηλέμαχε, θέλω νά μοῦ φωνάξεις τήν Εὐρύκλεια, τήν παραμάνα,
γιά νά τῆς πῶ ἕνα λόγο πού ἔχω μές στόν νοῦ μου.»

Ξαπολύθηκε ὁλοπρόθυμα τότε ὁ Τηλέμαχος, χτύπησε
δυνατά τήν πόρτα καί φώναξε στήν παραμάνα Εὐρύκλεια:
«Σήκω, πολυχρονεμένη γερόντισσα, τῶν θεραπαινίδων
ἡ ἐπιστάτις σύ στά δώματά μας· βιάσου καί μήν ἀργεῖς·

σέ καλεῖ στό μέγαρο ὁ πατέρας μου, κάτι γιά νά σοῦ πεῖ.»

Αὐτά τῆς ἔκραξε καί δέν πῆγαν κατ' ἀνέμου τά λόγια του·
ἄνοιξε τίς πόρτες τοῦ πολυδαίδαλου παλατιοῦ καί βγῆκε,
ἀκολουθῶντας καταπόδι τόν Τηλέμαχο πού μπῆκε μπροστάρης.
Βρῆκε ἔπειτα τόν Ὀδυσσέα ἀνάμεσα στά κουφάρια τῶν σκοτωμένων,
στό αἷμα βουτηγμένον καί στό λύθρο ὡσάν τόν λιόντα,
πού ἀγροδίαιτο ἔχοντας κατασπαράξει δαμάλι προβαίνει,
φοβερός καί τρομερός, μέ τίς χαῖτες στό στῆθος του ὅλο
καί τά σαγόνια του κι ἀπό τήν μιά μεριά κι ἀπό τήν ἄλλη αἱμόφυρτα·
ἔτσι βουτηγμένος στό αἷμα ἀπό πάνω ὡς κάτω κι ὁ Ὀδυσσέας.
Μόλις εἶδε λοιπόν τούς νεκρούς ἡ Εὐρύκλεια καί τήν λίμνη τό αἷμα,
ἀλαλαγμό πῆγε νά βγάλει χαρᾶς, μ' ἕνα ἔργο ἀντιμέτωπη μέγα.
Ἀλλά τήν σταμάτησε, τῆς ἔκοψε τήν φόρα ὁ Ὀδυσσέας·
φώναξε, σάν πουλιά πετάξαν κατά κείνην τά λόγια του:
«Μέσα σου χαῖρε, γερόντισσα· συγκρατήσου καί μήν ἀλαλάζεις·
εἶναι ἀσέβεια νά θριαμβολογεῖς πάνω ἀπό σκοτωμένους ἀνθρώπους.
Θύματα εἶναι τῆς βουλῆς τῶν θεῶν καί τῶν δικῶν τους ἄθλιων ἔργων·
κανένα μαθές ἀπ' τούς ἀνθρώπους πάνω στή γῆ δέν λογαριάζαν,
οὔτ' ἄσημο οὔτε τρανό, ὅποιος κι ἄν βρισκόταν μπροστά τους·
γι αὐτό θάνατο βρῆκαν φρικτό, τίς δικές τους πληρώνοντας ἀτασθαλίες.
Ἀλλά κατονόμασέ μου τώρα ἐσύ τίς γυναῖκες στά δώματά μου,
ποιές ἀπ' αὐτές μ' ἀτιμάζαν καί ποιές ἄμεμπτες εἶναι.»

Τοῦ εἶπε τότε ἡ Εὐρύκλεια, ἡ πιστή παραμάνα:
«Τήν καθαρή ἀλήθεια, παιδί μου, ἐγώ θά σοῦ πῶ, ἀφοῦ μέ ρωτᾶς.
Ἔχεις πενήντα γυναῖκες, δοῦλες στά δώματά σου,
πού τίς δουλειές τοῦ σπιτιοῦ τίς ἔχουμε μάθει νά κάνουν,
νά συγυρᾶνε, νά ξαίνουν μαλλί, χρέος ὡς ἔχουν σάν δοῦλες.
Δώδεκα ἀπ' αὐτές ὅμως ξεστράτισαν, γίναν ἀναίσχυντες,
χωρίς οὔτε μένα οὔτε τήν ἴδια τήν Πηνελόπη νά λογαριάζουν.
Ο Τηλέμαχος μόλις τώρα ἔγινε ἄντρας, καί δέν ἄφηνε ἡ μάνα του
ἕνα παιδί νά διαφεντεύει τίς δοῦλες.
Ἀλλά στ' ἀνώϊ ἄς ἀνέβω τώρα ἐγώ, στήν ἡλιόλαμπρη κάμαρα,
τά νέα στή γυναῖκα σου νά φέρω,
πού μέ βουλή κάποιου θεοῦ εἶναι παραδομένη στόν ὕπνο.»

Τῆς ἀποκρίθηκε ὀρθά κοφτά ὁ πολύβουλος Ὀδυσσέας:
«Μή τήν ξυπνᾶς αὐτήν ἀκόμη· στίς γυναῖκες ἐσύ νά πεῖς ἐδῶ
νά ἔρθουν, αὐτές πού πρίν ἀνάρμοστα ἔργα ἀπεργαζόνταν.»

Ἄφησε τ' ἀρχονταρίκι λοιπόν ἡ γερόντισσα, ὅπως τήν πρόσταξε,
στίς γυναῖκες νά φέρει τό μήνυμα καί νά τίς παροτρύνει νά σπεύσουν.
Τοῦ λόγου του ὁ Ὀδυσσέας κάλεσε τόν Τηλέμαχο κοντά του
καί τόν χοιροβοσκό καί τόν βουκόλο, καί τούς μιλοῦσε καί τούς ἔλεγε:
«Ἀρχίστε τώρα νά κουβαλᾶτε τούς νεκρούς, στρῶστε στή δουλειά
τίς γυναῖκες· τά πανωραῖα καθίσματα ἔπειτα καί τά τραπέζια
μέ νερό καί μέ σφουγγάρια πολύτρητα ἀπ' τό αἷμα νά καθαρίσουν.
Κι ὅταν πιά θά ἔχετε βάλει μιά τάξη σ' ὅλο τό σπίτι, βγάλτε ἔξω
ἀπό τό μεγαλόπρεπο παλάτι τίς δοῦλες, ἐκεῖ ἀνάμεσα
στόν θολωτό πυργίσκο καί στόν στέρεο μαντρότοιχο τῆς αὐλῆς.
Ἀνασύρτε μετά τά μακριά σπαθιά σας καί χτυπᾶτε,
ὥσπου νά τούς πάρετε ὅλων τήν ζωή,
μιά γιά πάντα νά λησμονήσουν τίς γλυκές χάρες τῆς Ἀφροδίτης,
πού κρυφά ἐρωτοσμίγοντας μέ τούς μνηστῆρες ἀπολαμβάναν.»

Κατέφτασε τότε ὁ ὅμιλος ὅλος τῶν γυναικῶν πού εἶχε καλέσει,
πικρά οἱ δόλιες θρηνολογῶντας, χύνοντας βρύση τό δάκρυ.
Πιάσαν ἀμέσως δουλειά· τά πτώματα κουβαλοῦσαν τῶν σκοτωμένων,
καί κάτω ἀπό τήν καμάρα τ' ἀποθέταν τῆς καλοτειχισμένης αὐλῆς,
στηρίζοντας τό ἕνα στ' ἄλλο. Ἐπιστατοῦσε ὁ ἴδιος ὁ Ὀδυσσέας
προστάζοντας νά βιαστοῦνε· κι αὐτές κατ' ἀνάγκην ὑποτασσόνταν.
Πῆραν ἔπειτα νά καθαρίζουν μέ νερό καί μέ σφουγγάρια
πολύτρητα τά πανωραῖα καθίσματα καί τά τραπέζια.
Τοῦ λόγου του ὁ Τηλέμαχος κι ὁ χοιροβοσκός κι ὁ βουκόλος
ξύναν μέ ξύστρες τό δάπεδο τοῦ καλοδομημένου μεγάρου,
κι οἱ δοῦλες κουβαλοῦσαν κι ἀποθέταν ἔξω τά ξύσματα.
Κι ὅταν πιά εἶχαν βάλει μιά τάξη σ' ὅλο τό μέγαρο, βγάλαν ἔξω
ἀπό τό μεγαλόπρεπο παλάτι τίς δοῦλες, ἐκεῖ ἀνάμεσα
στόν θολωτό πυργίσκο καί στόν στέρεο μαντρότοιχο τῆς αὐλῆς,
σ' ἕνα χῶρο κλεισμένες στενό, ἀπ' ὅπου δέν γινόταν νά διαφύγουν.
Πῆρε τόν λόγο τότε ὁ γνωστικός Τηλέμαχος κι εἶπε:
«Δέν πρόκειται βέβαια μέ θάνατο κόσμιο τήν ζωή τούτων νά πάρω,
πού ὄνειδος πάνω στό ὄνειδος σωριάσαν στήν κεφαλή μου
καί στήν μητέρα μου, καί συμπλαγιάζανε τίς νύχτες μέ τούς μνηστῆρες.»

Αὐτά ὡς εἶπε, ἔδεσε ἕνα καραβόσκοινο μελανόπλωρου
πλεούμενου σέ μιά ψηλή κολώνα, περίζωσε τόν πυργίσκο,
καί ψηλά τό τέντωσε τόσο, νά μήν φτάνουν καμμιᾶς τά πόδια στό χῶμα.
Πῶς παγιδεύονται στά βρόχια πού 'ναι σέ θάμνο στημένα,
ἤ μακρυφτέρουγες τσίχλες ἤ περιστέρες πού ἔρχονταν νά κοιμηθοῦν

στήν φωλιά τους, κι ἄλλη φριχτή τίς ὑποδέχτηκε κοίτη·
ὡσαύτως κι αὐτές ὅλες στή σειρά βροχιασμένες κρεμόνταν,
μέ τήν θηλειά γύρω ἀπ' τόν λαιμό τους, τρισάθλια γιά νά πεθάνουν.
Σπαρταρῶντας τινιάζαν τά πόδια, γιά πολύ λίγο μόνον, διόλου πολύ.

Σούρνοντας ἔβγαλαν ἔξω στήν αὐλή μετά τόν Μελάνθιο.
Τούτου αὐτιά καί μύτες μέ τόν ἀνήλεο χαλκό τοῦ θερίσαν,
τοῦ ξερρίζωσαν τ' ἀχαμνά, ὠμά τά σκυλιά νά τά φᾶνε,
καί μ' ὀργή καί μέ μῖσος χτυπῶντας τοῦ κλαδέψαν χέρια καί πόδια.

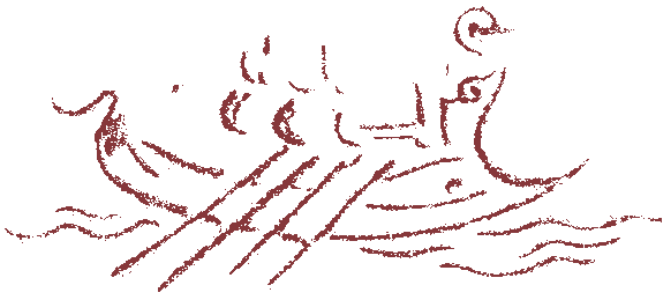
Ἀπονίψαν ἔπειτα οἱ τρεῖς αὐτοί χέρια καί πόδια, καί ξαναγύρισαν
στόν Ὀδυσσέα. Ἡ δουλειά εἶχε πιά τελειώσει.
Γύρισε τότε κεῖνος κι εἶπε στήν Εὐρύκλεια, τήν πιστή παραμάνα:
«Φέρε μου θειάφι, γερόντισσα, ξόρκι γιά τά κακά, φέρε φωτιά,
νά καταθυμιάσω τά μέγαρα· κάλεσε μετά τήν Πηνελόπη ἐδῶ
νά 'ρθει, μέ τήν συνοδεία της τίς παρακόρες·
κι ὅλες ξεσήκωσε τίς δοῦλες τοῦ παλατιοῦ νά προσέλθουν.»

Τοῦ εἶπε τότε ἡ Εὐρύκλεια, ἡ πιστή παραμάνα:
«Ὅλα καλά καί σωστά στήν ἐντέλεια ὅσα εἶπες, παιδί μου.
Ἀλλ' ἄσε χλαμύδα καί χιτῶνα νά σοῦ φέρω πρῶτα νά ντυθεῖς,
νά μήν στέκεις ἔτσι στά μέγαρά σου, μέ τ' ἄθλια τοῦτα κουρέλια
στίς φαρδειές σου τίς πλάτες· ἀνάρμοστο τοῦτο θά ἦταν.»

«Φωτιά!» τῆς φώναξε ἀνταπαντῶντας ὁ πολύβουλος Ὀδυσσέας,
«αὐτό πού πρώτιστα χρειάζομαι τώρα στό παλάτι εἶναι φωτιά!»

Πιστή καί ὑπάκουη στόν βασιλιά της ἡ παραμάνα Εὐρύκλεια
πῆγε κι ἔφερε φωτιά καί θειάφι· καί μ' ἐπιμέλεια ἔπειτα ὁ Ὀδυσσέας
καταθύμιασε τό μέγαρο καί τό σπίτι ὅλο καί τήν αὐλή του.

Διέσχισε τότε τό ὡραῖο παλάτι τοῦ Ὀδυσσέα ἡ γερόντισσα,
νά φέρει τό μήνυμα στίς γυναῖκες καί νά τίς παροτρύνει
νά σπεύσουν· κι αὐτές κινήσαν κι ἐρχόνταν δάδες κρατῶντας
ἀναμμένες στά χέρια τους.
Σμάριαζαν ἔπειτα ὁλόγυρά του καί τόν καλωσορίζαν,
καί τοῦ φιλοῦσαν μέ τρυφεράδα κι ἀγάπη τήν κεφαλή του,
τούς ὤμους, τά χέρια του στά χέρια τους μέσα κρατῶντας.
Ἵμερος θρήνου γλυκός συνεπῆρε τότε τόν Ὀδυσσέα· ἔκλαιγε
κι ἀναστέναζε καθώς ἀνασταινόνταν ὅλες, μία – μία, μές στήν ψυχή του.

Ὀδυσσέας καί Πηνελόπη

Γελῶντας, λάμποντας ἀπ’τήν χαρά της, ἡ γερόντισσα
ἀνέβηκε μέ δρασκελιές μεγάλες στ’ ἀνώϊ,
στή δέσποινά της ν’ ἀναγγείλει πώς ὁ ἄντρας της εἶναι στό παλάτι·
πετοῦσε, τά πόδια της τά γόνατά της εἶχαν ξανανιώσει.
Στάθηκε πάνω ἀπ’ τήν κεφαλή της καί τῆς μιλοῦσε καί τῆς ἔλεγε:
«Ξύπνα Πηνελόπη, ξύπνα κόρη μου, μέ τά ἴδια τά μάτια σου
νά δεῖς ὅσα νύχτα - μέρα πάντα λαχταροῦσες.
Ἦρθε ὁ Ὀδυσσέας, ἄργησε πολύ ἀλλά γύρισε στό σπιτικό του.
Τούς ὑπερόπτες σκότωσε μνηστῆρες, πού καί τό σπίτι του
λυμαίνονταν καί τό βιός του κατάτρωγαν κι ἀψηφοῦσαν τό παιδί του.»

Τῆς εἶπε τότε ἡ γνωστική καί φρόνιμη Πηνελόπη:
«Σέ ξεμωράναν οἱ θεοί, κυροῦλα μου· μποροῦν μαθές αὐτοί
ἄφρονα κι ἕνα πολύ φρόνιμο νά καταστήσουν,
καί μυαλό σ’ ἕναν ἐπιπόλαιο κι ἐλαφρόμυαλο νά βάλουν·
αὐτοί σαλέψαν τό μυαλό σου, φρόνιμη κι ἄς ἤσουν πρῶτα.
Γιατί μέ ἀναμπαίζεις, πολυπικραμένη πού ’ναι ἡ καρδιά μου,

παραμύθια ἀραδιάζοντας, κι ἀπ' τόν γλυκό μέ ξεσηκώνεις ὕπνο,
πού σφάλησε τά βλεφαρά μου καί μέ εἶχε ἀποναρκώσει;
ποτέ μαθές ὡς τώρα δέν βυθίστηκα σέ τέτοιον ὕπνο,
ἀπό τότε πού ἔφυγε ὁ Ὀδυσσέας τήν ἀκατανόμαστη νά πάει
νά δεῖ τήν Κακοτροία.
Ἀλλ' ἄειντε τώρα κατέβα καί ξαναγύρισε στήν κάμαρά σου.
Πάντως ἄν κάποια ἄλλη ἀπ' τίς γυναῖκες, πού 'χω παρακόρες,
τοῦτα ἐρχόταν ν' ἀναγγείλει καί μέ σήκωνε ἀπ' τόν ὕπνο,
κακήν κακῶς θά τήν ξαπόστελνα παρευθύς ἐγώ, στ' ἄδυτα
τοῦ παλατιοῦ πάλι νά πάει· αὐτό πού σέ σώζει σένα εἶναι τό γῆρας.»

Ἐπιμένοντας ἡ Εὐρύκλεια, ἡ πιστή παραμάνα, τῆς εἶπε:
«Διόλου δέν σέ ἀναμπαίζω, κόρη μου, ἀλλά τήν ἀλήθεια σοῦ λέω·
ἦρθε πράγματι ὁ Ὀδυσσέας, γύρισε στό σπιτικό του,
ὁ ξένος εἶναι, αὐτόν πού οἱ πάντες καταφρονοῦσαν στό παλάτι.
Τήν παρουσία του ἐδῶ γνώριζε ἀπό καιρό ὁ Τηλέμαχος,
ἀλλά φρόνιμος ὄντας ἔκρυβε τά σχέδια τοῦ πατέρα του,
ὥσπου τῶν ὑπερφίαλων ἀνδρῶν τίς ἀτασθαλίες νά τιμωρήσει.»

Χάρηκε μέ τά λόγια τῆς παραμάνας ἡ Πηνελόπη, καί πηδώντας
ἀπ' τήν κλίνη σφιχταγκαλιάστηκε μέ τήν γερόντισσα·
ἔτρεχε τό δάκρυ ἀπ' τά μάτια της, πέταξαν παρευθύς
σάν πουλιά κατά κείνην τά λόγια της:
«Ἔλα κάνε μου τήν χάρη, κυροῦλα μου, καί τήν ἀλήθεια πές μου·
ἄν πράγματι γύρισε, ὅπως λές, ὁ Ὀδυσσέας στό σπίτι του,
πῶς μά πῶς ἔβαλε χέρι στούς ξεδιάντροπους μνηστῆρες,
ὄντας μονάχος, ἐνῶ αὐτοί λημεριάζαν συρφετός ἐδῶ μέσα.»

Τῆς εἶπε τότε ἡ Εὐρύκλεια, ἡ πιστή παραμάνα:
«Δέν εἶδα, δέν ἔμαθα, ἀλλά τά βογγητά μόνον ἄκουσα αὐτῶν
πού σκοτώνονταν· καί μεῖς στίς στέρεες μέσα κάμαρες σκιαγμένες
καθόμαστε, πίσω ἀπό τίς κλειδαμπαρωμένες τίς πόρτες,
ὡσότου ἦρθε καί μέ κάλεσε ἀπ' τό μέγαρο ὁ γιός σου,
ὁ Τηλέμαχος· τόν ἔστειλε μαθές ὁ πατέρας του νά μέ καλέσει.
Βρῆκα ἔπειτα τόν Ὀδυσσέα νά στέκεται ἀνάμεσα στά κουφάρια
τῶν σκοτωμένων· στρωμένα τοῦτα στή γῆ στό σκληρό πάνω τό χῶμα,
κειτόνταν τό ἕνα πάνω στό ἄλλο ὁλόγυρά του. Θ' ἀνασταινόταν
ἡ ψυχή σου νά τόν δεῖς στό λύθρο μέσα καί στό αἷμα βουτηγμένον,
ὡσάν λιόντα!
Τώρα στήν αὐλόπορτα ἐκεῖ εἶναι ὅλοι τοῦτοι στοιβαγμένοι,

κι αὐτός, θειάφι καίγοντας στίς φλόγες μιᾶς τρανῆς φωτιᾶς,
τό πανωραῖο καθαρίζει παλάτι· αὐτός μ' ἔστειλε νά σέ καλέσω.
Ἔλα πᾶμε, νά συνεπάρει τήν καρδιά σας ἡ εὐφροσύνη,
τόσα βάσανα πού ἔχετε καί οἱ δυό σας τραβήξει.
Τώρα αὐτά πού λαχταρούσατε τόσα χρόνια ἔχουν πιά συντελεστεῖ·
γύρισε κεῖνος ζωντανός στήν ἑστία του, καί σένα καί τόν γιό του
βρῆκε στό παλάτι· καί τούς κακούργους πού τόν ἔβλαπταν μνηστῆρες,
τούς πλήρωσε ὅλους ὅπως τούς ἄξιζε στό μέγαρό του.»

Τῆς εἶπε τότε ἡ γνωστική καί φρόνιμη Πηνελόπη:
«Μή γελᾶς καί μή χαίρεσαι, μή θριαμβολογεῖς ἀκόμη, κυροῦλα μου.
Ξέρεις πόση χαρά θά ἔφερνε ὁ ἐρχομός του στό παλάτι,
σ' ὅλους, σέ μένα προπαντός καί στό μονάκριβο παιδί μας·
ἀλλά δέν εἶναι πέρα ὡς πέρα ἀληθινά ὅσ' ἀγορεύεις.
Κάποιος ἀπ' τούς ἀθάνατους σκότωσε τούς ἀγέρωχους μνηστῆρες,
μέ τήν προκλητική αὐθάδεια καί τά κακά τους ἔργα ἐξοργισμένος.
Κανένα μαθές ἀπ' τούς ἀνθρώπους πάνω στή γῆ δέν λογαριάζαν,
οὔτ' ἄσημο οὔτε τρανό, ὅποιος κι ἄν βρισκόταν μπροστά τους·
γιά τίς ἀτασθαλίες τους κεῖνοι κακόπαθαν τοῦτες.
Ο Οδυσσέας ὡστόσο ἔχασε γιά πάντα τόν νόστο κι ἀλάργα ἀπό τή γῆ
τῶν Ἀχαιῶν χάθηκε κι αὐτός ὁ ἴδιος.»

Τῆς ἀνταπάντησε παρευθύς ἡ Εὐρύκλεια, ἡ πιστή παραμάνα:
«Τέκνον μου, τί λόγος εἶναι τώρα τοῦτος πού ξεστόμισες;
εἶναι ὁ ἄντρας σου ἐδῶ μέσα πλάϊ στήν ἑστία καί σύ λές
πώς δέν θά γυρίσει σπίτι του ποτέ! Δύσπιστη εἶναι πάντα ἡ καρδιά σου.
Μά ἔλα κι ἔχω ἕνα ἄλλο ὁλοφάνερο σημάδι νά σοῦ πῶ, τήν οὐλή
πού τοῦ ἄνοιξε κάποτε μέ τόν χαυλιόδοντά του ἕνας κάπρος·
τήν ἀναγνώρισα καθώς ἔπλενα τά πόδια του κι ἤθελα καί στήν ἴδια
σένα νά τό πῶ, ἀλλά μοῦ σφάλησε κεῖνος μέ τά χέρια του τό στόμα
καί δέν μ' ἄφησε νά μιλήσω, ἄλλα κλώθοντας ὁ πολυμήχανος νοῦς του.
Ἔλα πᾶμε· τήν ἴδια μου τήν ζωή ἐγώ στοιχηματίζω· μέ οἰκτρότατο
θάνατο νά μέ ξεκάνεις, ἄν ἴσως σέ ξεγελάσω.»

Τῆς ἀποκρίθηκε τότε ἡ φρόνιμη καί γνωστική Πηνελόπη:
«Εἶναι δύσκολο, κυροῦλα μου, νά ἐξιχνιάσεις τίς βουλές
τῶν αἰώνιων θεῶν τῶν ἀθανάτων, πολύσοφη ὅσο κι ἄν εἶσαι.
Πᾶμε παρά ταῦτα ν' ἀνταμώσουμε τό γιό μου, τούς μνηστῆρες
ν' ἀντικρύσω σκοτωμένους,καί νά ἰδῶ ποιός τούς σκότωσε.»

Αὐτά ὡς εἶπε πῆρε νά κατεβαίνει κείνη ἀπ' τό ἀνώϊ·
παρορμήσεις πολλές ἀλωνίζαν τήν καρδιά της, τί νά κάνει,
νά σταθεῖ ἀπόμακρα καί νά ρωτᾶ καί νά ξετάζει τόν ἄντρα της,
ἤ σιμώνοντας, τήν κεφαλή καί τά χέρια του νά πιάσει καί νά φιλήσει.
Τελικά σάν μπῆκε καί τό πέτρινο διάβηκε κατώφλι,
πῆγε καί κάθησε ἀπέναντί του, στή φεγγοβολή τῆς φωτιᾶς
στόν ἄλλο τοῖχο· ὁ Ὀδυσσέας σέ μιά ψηλή κολώνα στηριγμένος,
καθόταν κάτω κοιτῶντας, προσμένοντας ἄν θά τοῦ πεῖ κάτι
ἡ τρισεύγενη σύντροφός του, τώρα πού τόν εἶδαν τά μάτια της.
Ἀλλ' αὐτή καθόταν ὥρα ἀμίλητη, τάφος καί ἡ καρδιά της·
μόνον τό βλέμμα της ἄλλοτε προσηλωνόταν ἐπίμονα στό πρόσωπό του,
κι ἄλλοτε πάλι ἕναν ἄγνωστο ἔβλεπε κακοντυμένο μπροστά της.

Τήν ἐπέπληξε ὁ Τηλέμαχος καί τῆς ἔλεγε κράζοντας:
«Μάνα μου, κακομάνα, ἀνήλεη εἶναι πράγματι ἡ καρδιά σου·
γιατί στέκεσαι ἔτσι ἀπόμακρα καί δέν κάθεσαι κοντά στόν πατέρα,
κι οὔτε μιλᾶς οὔτε ρωτᾶς κάτι νά πεῖς ἤ νά μάθεις;
δέν βρίσκεται στόν κόσμο ἄλλη γυναῖκα μέ ψυχή τόσο ἀλύγιστη
νά στέκει ἔτσι μακριά ἀπ' τόν ἄντρα της, πού πολλά ἀφοῦ τράβηξε
βάσανα, γύρισε τό εἰκοστό ἔτος στήν πατρική του γῆ.»

Τοῦ εἶπε τότε ἡ γνωστική καί φρόνιμη Πηνελόπη:
«Παιδί μου, μ' ἔχει ἡ κατάπληξη πράγματι ἀποσβολώσει,
κι οὔτε νά τοῦ πῶ ἕνα λόγο μπορῶ οὔτε νά τόν ρωτήσω,
οὔτε κατάματα νά τόν κοιτάξω. Ἄλλ' ἄν εἶναι πράγματι
ὁ Ὀδυσσέας καί γύρισε σπίτι του, σίγουρα θά γνωριστοῦμε
μεταξύ μας καλύτερα· ἔχουμε μυστικά σημάδια ἐμεῖς
πού μόνον οἱ δυό μας κρυφά ἀπ' τούς ἄλλους γνωρίζουμε.»

Χαμογέλασε τότε ὁ πολύπαθος ἥρωας Ὀδυσσέας,
κι εἶπε στά πεταχτά παρευθύς στόν τηλέμαχο:
«Τηλέμαχε, ἄφησε ἐδῶ μέσα τήν μάνα σου νά μέ δοκιμάζει
γιά νά πειστεῖ· δέν θ' ἀργήσει νά φωτιστεῖ καί καλύτερα.
Τώρα εἶναι πού εἶμαι ρυπαρός κι ἄθλια σκουτιά ντυμένος,
γι αὐτό μέ καταφρονεῖ καί δυσπιστεῖ καί ἀμφιβάλλει ποιός εἶμαι.
Ἀλλ' ἐμεῖς ἄς σκεφτοῦμε πῶς ἄριστη ἔκβαση θά 'χει τό πρᾶγμα.
Ἐξορίζεται, ξέρεις, ἀφήνοντας πίσω συγγενεῖς καί πατρίδα
ἀκόμη κι ἄν ἕναν ἁπλό ἄνθρωπο τοῦ λαοῦ κάποιος σκοτώσει,
ἕναν πού δέν ἔχει πολλούς νά πάρουν τό αἷμα του πίσω·
καί μεῖς τά πιό λαμπρά ἀρχοντόπουλα τῆς Ἰθάκης σκοτώσαμε,

τούς πύργους τῆς πόλης· αὐτά νά σκεφτεῖς θέλω ἀπό σένα.»

Τοῦ ἀνταπάντησε τότε ὁ συνετός Τηλέμαχος:
«Αὐτά ὁ ἴδιος σύ νά τά κοιτάξεις, πατέρα μου· ἄριστη εἶναι
ἡ βουλή σου ἔχουν νά λένε ὅλοι στόν κόσμο, κι οὔτε μπορεῖ
νά σοῦ παραβγεῖ ἄλλος κανείς ἀπ' τούς θνητούς ἀνθρώπους.
Ἐμεῖς ὁλοπρόθυμοι θά συνταχθοῦμε μαζί σου, κι οὔτε ἀντρεία
θαρρῶ θά μᾶς λείψει, ἡ δύναμή μας ὅση κι ἄν εἶναι.»

Τοῦ ἀποκρίθηκε τότε ὁ πολύβουλος Ὀδυσσέας:
«Λοιπόν θά σοῦ πῶ τί θεωρῶ ἄριστο ἐγώ νά γίνει.
Πρῶτα λουστεῖτε καί χιτῶνες καθαρούς ντυθεῖτε,
καί πεῖτε καί στίς δοῦλες τοῦ παλατιοῦ νά βάλουν τά καλά τους.
Ὁ θεῖος ἀοιδός μετά τήν λιγερόφωνη κιθάρα του κρατῶντας,
χαρούμενους σκοπούς, ν' ἀρχίσετε τό χορό, ἄς παίξει,
κάποιος ἀπέξω ἀκούγοντας νά πεῖ πώς γάμος γίνεται,
εἴτε περαστικός εἶναι εἴτε ἀπ' τούς γείτονες κάποιος.
Μή προφτάσει κι ἁπλωθεῖ πλατειά στήν πόλη ἡ φήμη
γιά τό σκοτωμό τῶν μνηστήρων, πρίν καταφύγουμε μεῖς
ἔξω στό πολύδεντρο χτῆμα μας.
Ἐκεῖ ἔπειτα ἐγρήγοροι θά προσμένουμε ὅποια εὐκαιρία
ἤ φώτιση θά μᾶς χαρίσει ὁ Ὀλύμπιος Δίας.»

Αὐτά 'πε, κι ὁλοπρόθυμοι κεῖνοι ὑπακούσαν στά λόγια του.
Λουστήκαν λοιπόν πρῶτα καί χιτῶνες καθαρούς ντυθῆκαν,
στολιστήκαν κι οἱ γυναῖκες· πῆρε τότε ὁ θεῖος ἀοιδός
τήν βαθύφωνη κιθάρα του κι ὅλους τούς ξεσήκωσε,
μεράκι γιά γλυκό τραγούδι κι ὅμορφο χορό ἀνάβοντας.
Κι ἀντηχοῦσε ὁλόγυρα ἀπ' τούς χτύπους τῶν ποδιῶν τό μέγα δῶμα,
ἀπ' τῶν ἀντρῶν καί τῶν καλλίζωνων γυναικῶν τό ξεφάντωμα.
Κι ἔτσι κάποιοι ἀπέξω ἀκούγοντας σχολιάζαν καί λέγαν:
«Μά ναί, κάποιος παντρεύτηκε τήν πολυπόθητη βασίλισσα·
ἡ ἄθλια, τοῦ ἄρχοντα τ' ἀντρός της δέν περίμενε τόν γυρισμό,
κι οὐδέ βάσταξε τ' ἀρχοντικό του σπίτι νά φυλάξει ὡς τό τέλος.»
Ἔτσι σχολιάζαν καί λέγαν, ἀγνοῶντας τί καί πῶς εἶχε γίνει.

Τήν ἴδια ὥρα ὁ ἀντρειωμένος Ὀδυσσέας δεχόταν τίς φροντίδες
στό σπίτι του τῆς κελάρισσας Εὐρυνόμης· τόν ἔλουσε,
τόν ἄλειψε μέ λάδι, κι ὅμορφη τοῦ φόρεσε χλαμύδα καί χιτῶνα.
Κι ἀπ' τήν κορυφή ὡς κάτω ἡ Ἀθηνᾶ περίσσια τοῦ 'χυνε ὁμορφιά,

πιό γεροδεμένος νά φαντάζει, πιό ψηλόκορμος· κι ἀπ' τήν κεφαλή του
σάν ζουμπουλιοῦ λουλούδια πέφταν τά σγουρά μαλλιά του.
Πῶς περιχύνει μέ χρυσό τ' ἀσήμι ἔμπειρος τεχνίτης,
πού ὁ Ἥφαιστος τόν δίδαξε κι ἡ Ἀθηνᾶ ἡ Παλλάδα τά μυστικά
ὅλα τῆς τέχνης του, καί βγαίνουν ἀπ' τά χέρια του ἔργα χαριτωμένα·
ἔτσι περίσσια χάρη κείνη τοῦ 'χυνε στήν κεφαλή, στούς ὤμους.
Βγῆκε ἀπ' τό λουτρό ὅμοιος στό δέμας μέ τούς θεούς τούς ἀθάνατους.
Πῆγε μετά καί ξανακάθησε ἐκεῖ πού καθόταν καί πρῶτα,
ἀντίκρυ στήν γυναῖκα του, καί τῆς μιλοῦσε καί τῆς ἔλεγε:
«Εὐλογημένη, μέσα σ' ὁλόκληρο τό γένος τῶν θαλερῶν γυναικῶν
ἀσύγκριτα πιό σκληρή καρδιά σέ σένα βάλαν οἱ Ὀλύμπιοι.
Δέν βρίσκεται στόν κόσμο ἄλλη γυναῖκα μέ ψυχή τόσο ἀλύγιστη,
νά στέκει ἔτσι μακριά ἀπ' τόν ἄντρα της, πού βάσανα πολλά
ἀφοῦ τράβηξε, γύρισε τό εἰκοστό ἔτος στήν πατρική του γῆ.
Μά ἔλα, κυροῦλα, στρῶσε τήν κλίνη, ἔστω καί μόνος νά πλαγιάσω·
εἶναι ἀπό σίδερο ἡ καρδιά πού 'χει μαθές αὐτή στά στήθια.»

Τοῦ εἶπε τότε ἡ γνωστική καί φρόνιμη Πηνελόπη:
«Εὐλογημένε, οὔτε τήν μεγάλη παριστάνω, οὔτε σέ καταφρονῶ,
οὔτε καί ἔκθαμβη μένω· ξέρω πολύ καλά πῶς ἤσουν
ὅταν σάλπαρες πάνω στό μακρόκουπο καράβι ἀπ' τήν Ἰθάκη.
Μά ἔλα ἑτοίμασέ του τήν στέρεη κλίνη, Εὐρύκλεια,
ἔξω ἀπό τήν καλόχτιστη κάμαρά μας, πού ἔφκιαξε αὐτός ὁ ἴδιος·
ἐκεῖ βγάλτε του τήν στέρεη κλίνη καί στρῶστε την,
φλοκάτες ρίχνοντας καί προβειές κι ἀστραφτερά σεντόνια ἡλιόφωτα.»

Αὐτά τά εἶπε βέβαια γιά νά δοκιμάσει τόν ἄντρα της.
Ἐξανέστη ὁ Ὀδυσσέας κι ἔκραξε στήν τρισεύγενη σύντροφό του:
«Γυναῖκα, μοῦ φαρμάκωσε τήν καρδιά ὁ λόγος αὐτός πού εἶπες.
Ποιός μοῦ μετακίνησε τήν κλίνη; θά ἦταν δύσκολο ἀκόμη
καί γιά ἕναν ἔμπειρο τεχνίτη· μόνον κάποιος θεός κατεβαίνοντας
θά μποροῦσε, ἄν ἤθελε, εὔκολα νά τήν μεταθέσει.
Ἀπ' τούς θνητούς ὅμως κανείς, οὐδέ καί στήν ἀκμή τῆς νιότης του,
δέν θά μποροῦσε θέση νά τῆς ἀλλάξει. Εἶναι μαθές σημαδεμένη
μέ τρανό σημάδι ἀπ' τήν κατασκευή της ἡ περίκαλλη αὐτή κλίνη,
πού ἐγώ ὁ ἴδιος τήν ἔφκιαξα κι ἄλλος κανείς.
Φύτρωνε ἕνα χαμόδεντρο, μιά στενόφυλλη ἐλιά στήν αὐλή μας,
ἀκμαῖο καί θαλερό, σάν μιά κολώνα χοντρό.
Ὁλόγυρά του ἔφκιαξα ἐγώ τήν κάμαρά μας· ἔχτισα συμπαγεῖς,

μέ πελεκητή πέτρα τούς τοίχους, στό γεῖσο τους στήριξα καλά τήν στέγη,
ἔβαλα καί τά στέρεα πορτόφυλλα, ἁρμοστά τό ἕνα μέ τ’ ἄλλο.
Σάν τέλειωσα, κλάδεψα τούς κλώνους τῆς στενόφυλλης ἐλιᾶς,
κι ἔκοψα τόν κορμό χαμηλά στή ρίζα· τόν ἔξυσα, τόν πελέκησα
καλά, μαστορικά μέ τό σκεπάρνι, τόν ἴσιωσα μέ τήν στάθμη,
στυλοπόδι νά γίνει καλοδουλεμένο τῆς κλίνης· κι ἄνοιξα τρύπες
παντοῦ μέ τό τρυπάνι.
Ἀπ’ τήν βάση αὐτή ξεκινῶντας κατασκεύασα τήν κλίνη,
κι ὅταν τέλειωσα, μέ χρυσάφι τήν πλούμισα κι ἀσήμι καί φίλντισι·
στόν πάτο της λαμπροπόρφυρους τάνυσα ἱμάντες ἀπό βόειο δέρας.
Σημάδια μυστικά σοῦ ξεφανέρωσα, πού ξέρω· αὐτό μόνον δέν ξέρω,
ἄν εἶναι ἀκόμη σταθερή στή θέση της, γυναῖκα, ἡ κλίνη,
ἤ ἤδη κάποιος ἄλλος ἄντρας τήν μετέθεσε, τόν κορμό τῆς ἐλιᾶς
κόβοντας σύρριζα.»

Αὐτά τοῦ λόγου του, κι αὐτῆς γόνατα καί καρδιά τότε λυθῆκαν·
τ’ ἀκλόνητα ὡς ἀναγνώρισε σημάδια, πού κεῖνος τῆς ξεφανέρωσε.
Μέ τά δάκρυά της νά τρέχουν ἔδραμε τότε πρός τό μέρος του,
ἔρριξε τά χέρια της γύρω ἀπό τόν λαιμό τοῦ Ὀδυσσέα,
φίλησε τήν κεφαλή του, καί τοῦ μιλοῦσε καί τοῦ ’λεγε:
«Μή μοῦ συγχύζεσαι, Ὀδυσσέα, ἕνας ἄνθρωπος ἐσύ
μέ τόσο βαθειά κατανόηση γενικῶς γιά τ’ ἀνθρώπινα.
Εἶναι οἱ θεοί πού μᾶς ρίξαν στήν συμφορά, μᾶς φθονήσαν,
δέν μᾶς ἀφήσαν μένοντας ὁ ἕνας πλάϊ στόν ἄλλον νά χαροῦμε
τήν νιότη μας, καί στό κατώφλι νά φτάσουμε τῶν γηρατειῶν.
Μά τώρα πιά μή μοῦ θυμώνεις, κακία μή μοῦ κρατᾶς,
πού δέν σοῦ ἔδειξα ἐξαρχῆς, μόλις σέ εἶδα, τόση ἀγάπη.
Ἔτρεμε πάντα ἡ καρδιά μές στά στήθη μου, ριγοῦσε,
μή κάποιος ἄνθρωπος ἔρθει καί μέ ψεύτικα λόγια μ’ ἐξαπατήσει·
εἶναι μαθές ἰδιοτελεῖς καί πονηρές πολλῶν οἱ βουλές.
Μά ναί, οὔτε ἡ ὡραία Ἑλένη, ἡ Ἀργείτισσα θυγατέρα τοῦ Δία,
θά ’πεφτε νά ἐρωτοσμίξει μ’ ἕναν ξένο ἄντρα,
ἄν ἤξερε πῶς οἱ ἀντρεῖοι γιοί τῶν Ἀχαιῶν πολεμῶντας
θά τήν ἔφερναν πάλι στήν πατρίδα της, πίσω στό σπιτικό της.
Δίχως ἄλλο, θεός τήν ξεσήκωσε ἀνάρμοστο ἔργο νά διαπράξει·
ὁ δαίμονας ὅμως δέν κατοικοῦσε ἀπό πρίν στήν ψυχή της,
ἡ ὀλέθρια πλάνη τοῦ νοῦ, πρώτη αἰτία καί γιά τά δικά μας τά βάσανα.
Μά τώρα κατακάθαρα ἤδη μοῦ φανέρωσες μυστικά σημάδια
τῆς κλίνης μας, πού ἄνθρωπος ἄλλος δέν τήν εἶδε ποτέ,

παρά ἐσύ μονάχα κι ἐγώ καί μιά μόνη θεραπαινίδα,
πού μοῦ ἔδωσε ἀπό τότε πού ἦρθα ἐδῶ ὁ πατέρας μου,
ἡ Ἀκτορίς, πιστή πυλωρός στήν περίκαλλη κάμαρά μας·
λοιπόν μέ πείθεις, ἡ ἀλύγιστη πράγματι ἐνδίδει ψυχή μου.»

Θρήνου ἀκόμη σφοδρότερο πόθο συνεγείραν ἐντός του τά λόγια της,
κι ἔκλαιε τήν λατρευτή γυναῖκα του κρατῶντας, τήν τρισεύγενη.
Πῶς ἀναγαλλιάζουν σάν φανεῖ στεριά καλυμπώντας οἱ ναυαγοί,
πού τό ἁρματωμένο σύντριψε καράβι τους ὁ Ποσειδώνας
μεσοπέλαγα, ἀπό τόν ἄνεμο καί τ’ ἄγριο κῦμα σαρωμένο·
μέ καταφαγωμένο ἀπ’ τήν ἁρμύρα τό κορμί τους,
λίγοι ξεφεύγουν κολυμπῶντας ἀπ’ τήν ἀφρισμένη θάλασσα
καί πατοῦν στεριά, ἀγαλλόμενοι πού ξέφυγαν τελικά τοῦ Χάρου·
παρόμοια ἀγαλλόταν καί κείνη θωρῶντας τόν ἄντρα της,
μέ τά λευκά της χέρια πάντα γύρω ἀπ’ τόν λαιμό του.
Κι ἀλήθεια θά τούς εἶχε βρεῖ ἡ ροδοδάχτυλη Αὐγή νά ὀδύρονται,
ἄν δέν ἔβανε ἄλλα στό νοῦ της ἡ θεά Ἀθηνᾶ, ἡ γλαυκομάτα.
Παρέτεινε ἀργοπορῶντας τήν νύχτα στά πέρατα τῆς Δύσης,
καί τήν χρυσόθρονη συγκράτησε Αὐγή στοῦ Ὠκεανοῦ τήν ἄκρη,
καί δέν τήν ἄφησε τά γοργόποδα ἄτια της στό ἅρμα της νά ζέψει,
τόν Λάμπο καί τόν Φαέθοντα, τό φῶς πού φέρνουν στούς ἀνθρώπους.

Μίλησε τέλος ὁ πολύβουλος Ὀδυσσέας κι εἶπε στή γυναῖκα του:
«Γυναῖκα, οἱ δοκιμασίες μας δέν ἔχουν πάρει ἀκόμη τέλος,
ἀλλά μᾶς περιμένει ἀκόμη ἀμέτρητος μόχθος, ἀγώνας πολύς
καί σκληρός, πού πρέπει ἐγώ νά φέρω εἰς πέρας.
Αὐτά μαθές μοῦ προφήτεψε ἡ ψυχή τοῦ Τειρεσία,
τήν μέρα κείνη πού κατέβηκα στά καταγώγια τοῦ Ἅδη,
τόν νόστο ἐπιζητῶντας τῶν συντρόφων καί μένα τοῦ ἴδιου.
Μά ἔλα, πᾶμε νά πλαγιάσουμε, γυναῖκα, ὕπνο γλυκό πιά
νά χαροῦμε, μέσα στήν ἀγκαλιά ὁ ἕνας τ’ ἄλλου.»

Τοῦ εἶπε τότε ἡ γνωστική καί φρόνιμη Πηνελόπη:
«Ἕτοιμη θά ’ναι ἡ κλίνη νά πλαγιάσεις ὅποτε θέλει καί ποθεῖ
ἡ ψυχή σου, τώρα πού σ’ ἀξιώσαν οἱ θεοί νά γυρίσεις
στήν πατρική σου γῆ, στό καλόχτιστο ἀρχοντικό σου.
Ἀλλά μιά καί τό σκέφτηκες μέ τήν ἐμπνοή κάποιου θεοῦ,
ἔλα πές μου τί μόχθος σέ περιμένει· ἀφοῦ κάποτε, θαρρῶ,
θά τό μάθω, δέν εἶναι χειρότερο ἀπό τώρα νά ξέρω.»

Τῆς ἀποκρίθηκε τότε ὁ πολύβουλος Ὀδυσσέας:
«Εὐλογημένη, γιατί μά γιατί ἐπίμονα μοῦ ζητᾶς νά σοῦ πῶ;
θά σοῦ τά ἱστορήσω λοιπόν, τίποτε δέν θά σοῦ κρύψω.
Πάντως δέν θά χαρεῖ ἡ ψυχή σου· οὔτε ὁ ἴδιος ἄλλωστε χαίρομαι.
Μέ συμβούλεψε λοιπόν ὁ Τειρεσίας πάρα πολλές πολιτεῖες
νά περιέλθω ἀνθρώπων, κρατῶντας ἕνα γλαφυρό κουπί στά χέρια,
ὥσπου νά φτάσω σ' ἀνθρώπους πού δέν ξέρουν ἀπό θάλασσα
οὔτε ἁλατισμένο τρῶνε τό φαΐ τους· οὔτε ἀπό καράβια
ἁλικομάγουλα τοῦτοι κατέχουν, οὔτε ἀπό γλαφυρά κουπιά,
φτερά τῶν καραβιῶν ὅπου γινόνται.
Κι ὁλοφάνερο σημάδι μοῦ εἶπε, πού δέν θά σοῦ κρύψω.
Ὅποτε συναπαντήσω ἄλλον ὁδοιπόρο στόν δρόμο μου
καί λυχνιστήρι μοῦ πεῖ στό στιβαρό ὦμο πώς ἔχω,
πρέπει τότε, μοῦ εἶπε, νά σταματήσω· νά μπήξω τό κουπί στή γῆ,
καί θυσίες στόν ρήγα Ποσειδώνα νά προσφέρω λαμπρές,
κριό καί ταῦρο καί ἐπιβήτορα τῶν θηλέων κάπρο.
Νά γυρίσω ἔπειτα σπίτι καί μέ ἱερές πράξεις λατρείας
τούς ἀθάνατους νά τιμήσω θεούς, στῶν οὐρανῶν πού κατοικοῦν
τά πλάτη, ὅλους ἁρμοστά μέ τή σειρά.
Κι ὁ θάνατος σάν πνοή ἀπό τό πέλαγος μακριά θά πνεύσει,
ἔτσι γλυκά ἀνεπαισθήτως νά μέ σβύσει,
ἀπ' τά βαθειά μεστά γεράματα τελειωμένον·
κι ὅλβιοι οἱ λαοί στό βασίλειό μου ὅλοι θά ζοῦνε.
Κι ὅλα τοῦτα ὅπως μοῦ μαντεύει, εἶπε, θά γίνουν.»

Τοῦ εἶπε τότε ἡ γνωστική καί φρόνιμη Πηνελόπη:
«Ἄν γεράματα καλύτερα οἱ θεοί ὄντως σοῦ γράφουν,
ὑπάρχει τότε ἐλπίδα νά γλυτώσουμε ἀπ' τά κακά μιά μέρα.»

Τέτοια συναμεταξύ τους οἱ δυό τοῦτοι ἀγόρευαν·
τήν ἴδια ὥρα ἡ Εὐρυνόμη καί μαζί της ἡ παραμάνα
μαλακή τούς ἑτοιμάζαν στρωμνή μέ φαντά καί μέ χράμια,
κάτω ἀπ' τό φῶς πού φεγγοβόλες χύναν λαμπάδες.
Κι ὅταν σπουδαχτικά τήν περίκαλλη στρώσανε κλίνη,
ἡ γερόντισσα γύρισε πάλι νά κοιμηθεῖ στήν κάμαρά της,
καί ἡ κελάρισσα Εὐρυνόμη μπῆκε μπροστά,
μέ τήν δάδα στά χέρια, καί τούς ἔφεγγε νά πᾶν νά πλαγιάσουν·
τούς ὁδήγησε στήν καμαρά τους κι ἀποτραβήχτηκε.
Ἀγαλλόμενοι τότε κεῖνοι βρῆκαν τήν παληά νόμιμη κλίνη

ἀσάλευτη νά τούς προσμένει.
Πάψαν τότε τά χοροπηδήματα οἱ ἄντρες, ὁ Τηλέμαχος
κι ὁ χοιροβοσκός καί ὁ βουκόλος, πάψαν καί τίς γυναῖκες,
καί πλάγιασαν κι αὐτοί νά κοιμηθοῦν στό σύσκιο μέσα παλάτι.

Τοῦ λόγου τους, Ὀδυσσέας καί Πηνελόπη, τίς γλυκές χάρες
σάν χαρήκαν τοῦ ἔρωτα, τραπήκαν στή χαρά τῆς κουβέντας,
ἱστορῶντας ὁ ἕνας στόν ἄλλον τά χίλια μύρια πού πέρασαν πάθη.
Αὐτή, ἡ τρισεύγενη τῶν γυναικῶν, ὅσα βάσταξε στό παλάτι
τήν ὀλέθρια συμμορία τῶν μνηστήρων θωρῶντας,
πού γι αὐτήν συναγμένοι πλῆθος παχειά πρόβατα σφάζαν
καί βόδια, κι ἄμετρο τραβοῦσαν κρασί ἀπ' τά πιθάρια.
Ἀπό τήν μεριά του ὁ ἀρχοντογεννημένος Ὀδυσσέας
τῆς ἱστοροῦσε τά πάντα, κι ὅσα δεινά προξένησε στούς ἀνθρώπους,
κι ὅσα ὁ ἴδιος ὑπέφερε, συμφορές σάν τόν βρῆκαν· κι αὐτή
χαιρόταν νά τόν ἀκούει, κι οὔτ' ἔπεφτε ὕπνος στά βλέφαρά της,
πρίν καταλεπτῶς τῆς ἱστορήσει τά πάντα.

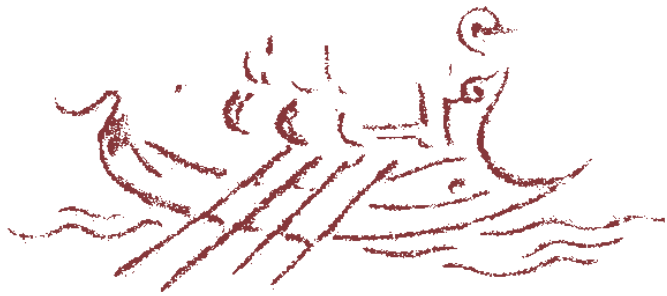
Ἄρχισε νά τῆς λέει πώς πρῶτα δάμασε τούς Κίκονες,
κι ἔπειτα στήν εὔφορη χώρα ἦλθε τῶν Λωτοφάγων·
κι ὅσα φοβερά ἔπραξε ὁ Κύκλωπας, καί πῶς τόν πλήρωσε
γιά τόν χαμό τῶν συντρόφων, πού ἔφαγε αὐτός ὁ ἀνεύσπλαχνος.
Καί στό νησί πώς ἔφτασε τοῦ Αἰόλου, πού σάν φίλος τόν δέχτηκε
καί τόν ξεπροβόδισε, μά δέν ἦταν ἀκόμη τῆς μοίρας του
στήν πατρίδα του νά γυρίσει, ἀλλ' ἄγρια τόν ἀνάρπαξε θύελλα
καί στό ἰχθυοφόρο πέλαγος, βαρειά στενάζοντας, τόν ἔρριξε πάλι·
καί πώς στό ἄστυ μέ τίς ψηλές καστρόπορτες ἔφτασε τῶν Λαιστρυγόνων,
πού τά καράβια καί τούς ἀντρείους συντρόφους ἀφάνισαν
ὅλους· ὁ Ὀδυσσέας μόνον γλύτωσε μέ τό μαῦρο καράβι του.
Καί τῆς Κίρκης τόν δόλο καί τίς γητειές καί τίς μαγγανεῖες ἱστόρησε,
καί πῶς στ' ἀραχνιασμένα καταγώγια τοῦ Ἅδη κατέβηκε
χρησμό γιά νά πάρει ἀπ' τήν ψυχή τοῦ Θηβαίου Τειρεσία,
μέ καράβι πολύσκαρμο, κι εἶδε τούς συντρόφους του ὅλους
καί τήν μάνα του, πού τόν γέννησε καί τόν ἀνάστησε ὄντας παιδάκι.
Καί τήν λαλιά τῶν λιγερόφωνων Σειρήνων πώς ἄκουσε,
καί πῶς στίς Συμπληγάδες ἔφτασε Πέτρες καί τήν Χάρυβδη
τήν τρομερή καί τήν Σκύλλα, πού κανείς ποτέ δέν τῆς γλύτωσε·
καί πῶς τοῦ Ἥλιου τά βόδια χαλάσαν οἱ σύντροφοι,
καί πῶς μέ πύρινο χτύπησε ἀστροπελέκι τό γοργόδρομο καράβι

ὁ βροντουράνιος Δίας, κι ὅλοι μεμιᾶς οἱ λαμπροί συντρόφοι
χαθήκαν, κι ὁ ἴδιος μόλις πού ξέφυγε τοῦ μαύρου τοῦ Χάρου.
Καί στό νησί πώς ἔφτασε τῆς Ὠγυγίας, στήν Καλυψώ τήν νεράϊδα,
πού τόν κρατοῦσε καί δέν τόν ἄφηνε καί τόν ἤθελε στίς γλαφυρές
μέσα σπηλιές ἄντρας της νά ’ναι, καί τόν ἔτρεφε κι ἀθάνατο
ὑποσχόταν νά τόν κάνει κι ἀγέραστο, αἰώνια νέο· ἀλλ’ αὐτός
βράχος, δέν πειθόταν μέ τίποτε ἡ ψυχή μές στή στήθη του.
Καί στή χώρα τῶν Φαιάκων πώς ἔφτασε, πολλά ἀφοῦ τράβηξε,
πού σάν θεό πράγματι ἀπό καρδιᾶς τόν τιμήσαν,
καί τόν ξεπροβόδισαν μέ τό καράβι στήν πατρική του γῆ,
χαλκό καί χρυσάφι ἁπλόχερα καί φορεσιές δίνοντάς του.
Αὐτά ἦταν καί τά τελευταῖα του λόγια, ἀφοῦ γλυκός τόν πῆρε ὕπνος,
τά μέλη του λύνοντας καί τίς ἔγνοιες μαζί τῆς ψυχῆς του.

Ἄλλα ἔβαλε τότε στό νοῦ της ἡ θεά Ἀθηνᾶ, ἡ γλαυκομάτα.
Παρευθύς μόλις ἔκρινε πώς χάρηκε βαθειά στήν ψυχή του
τήν ἀγκαλιά τῆς γυναίκας του καί τόν ὕπνο ὁ Ὀδυσσέας,
σήκωσε ἀπ’ τοῦ Ὠκεανοῦ τήν ἀγκάλη τήν χρυσόθρονη
Χαραυγή, τό φῶς γιά νά φέρει πιά στούς ἀνθρώπους.
Σηκώθηκε ἀπό τήν μαλακή στρωμνή κι ὁ Ὀδυσσέας,
κι ἔλεγε καί συμβούλευε τήν καλή του:
«Γυναῖκα, ἤδη πολλές δοκιμασίες ἔχουμε κι οἱ δυό μας χορτάσει,
ἐσύ ἐδῶ κλαίοντας γιά τόν δικό μου πολύμοχθο νόστο,
κι ἐγώ, βασανισμένος νοσταλγός τῆς πατρικῆς μου γῆς,
πού μακριά της ὁ Δίας καί οἱ ἄλλοι θεοί μέ κρατοῦσαν.
Τώρα πού σμίξαμε ἐπιτέλους στήν πολυπόθητη κλίνη,
τό βιός μου πού ἔχω ἐδῶ στό παλάτι ἐσύ νά γνοιαστεῖς,
κι ὅσο γιά τά κοπάδια πού οἱ ὑπερφίαλοι μοῦ ρημάξαν μνηστῆρες,
πολλά ζωντανά ἐγώ ὁ ἴδος θ’ ἁρπάξω, κι ἄλλα οἱ Ἀχαιοί
θά μοῦ δώσουν, ὥσπου οἱ μάντρες μου ὅλες ξανά νά γεμίσουν.
Ἀλλ’ ἐγώ τώρα φεύγω, στό πολύδενδρο πηγαίνω τό χτῆμα,
γιά νά ἰδῶ τόν γενναῖο πατέρα μου, πού λυώνει ἀπ’ τόν καημό μου.
Κι αὐτά θέλω ἀπό σένα, μιά γυναῖκα ἄλλωστε μέ κατανόηση:
Παρευθύς μόλις ἀνατείλει ὁ ἥλιος ἡ φήμη γιά τό φονικό θ’ ἁπλωθεῖ,
πώς σκότωσα τούς μνηστῆρες ἐγώ στό παλάτι·
ἀνέβα λοιπόν ἐσύ στ’ ἀνώϊ μαζί μέ τίς βάγιες καί κάθησε κεῖ,
κι οὔτε νά γυρέψεις νά δεῖς οὔτε νά ρωτήσεις κανέναν.»

Τοῦ λόγου του ὁ Ὀδυσσέας φόρεσε τήν λαμπρή πανοπλία του,

ξεσήκωσε τόν Τηλέμαχο καί τόν χοιροβοσκό καί τόν βουκόλο,
κι ὅλοι πρόσταξε νά πάρουν στά χέρια τά ὅπλα.
Κι αὐτοί δέν παράκουσαν, κι ἁρματωθήκαν, κι ἀνοίξαν τίς πύλες,
καί βγῆκαν· μπροστάρης τους μπῆκε ὁ Ὀδυσσέας. **370**
Ἁπλωνόταν ἤδη τό φῶς πάνω στή γῆ, ἀλλ’ αὐτούς τούς ἔκρυψε
ἡ Ἀθηνᾶ στό σκοτάδι κι ἔξω τούς ἔβγαλε γοργά ἀπ’ τήν πόλη.

Εἰρήνη

Γιά τόν Ἄδη τώρα καλοῦσε τίς ψυχές τῶν μνηστήρων
ὁ Ἑρμῆς ὁ Κυλλήνιος· χρυσό ραβδί πανωραῖο
κρατοῦσε στά χέρια του, τά μάτια τῶν θνητῶν γιά νά θέλγει,
ὑπνωτίζοντας ἤ συνεγείροντας ὅποιους θελήσει.
Μ' αὐτό τούς ἔγνεψε, κι αὐτές τσιρίζοντας ἀκολουθοῦσαν.
Πῶς στόν μυχό θεοτικῆς σπηλιᾶς πεταρίζουν τσιρίζοντας
οἱ νυχτερίδες, ὅταν ἀπ' τήν ἁρμαθιά κάποια πέσει,
ἀνάστροφα ὡς κρέμονται ἡ μιά ἀπ' τήν ἄλλη, ἀπ' τήν σκέπη
τοῦ ἄντρου· ἔτσι κι αὐτές κατεβαίναν τσοῦρμο τσιρίζοντας,
κι ἦταν ὁ ἄκακος Ἑρμῆς στίς μουχλιασμένες στράτες ὁδηγητής τους.
Πέρασαν τοῦ Ὠκεανοῦ τά ρεῖθρα καί τήν Λευκόπετρα,
διάβηκαν τίς πύλες τοῦ Ἥλιου καί τῶν ὀνείρων τήν γῆ,
καί γοργά στό ἀσφοδελό φτάσαν λειβάδι τοῦ Ἄδη,
ὅπου κατοικοῦν οἱ ψυχές, τά εἴδωλα τῶν πεθαμένων.

Ἐκεῖ συναπαντήσαν τήν ψυχή τοῦ Ἀχιλλέα, τοῦ γιοῦ τοῦ Πηλέα,
καί τοῦ Πάτροκλου τήν ψυχή καί τοῦ ἄμεμπτου Ἀντιλόχου,
καί τοῦ Αἴαντα, πού ἦταν τό πιό ὅμορφο, τό πιό γιγαντόσωμο
παλληκάρι μές στούς Δαναούς, μετά τόν ἀπαράμιλλο γιό τοῦ Πηλέα.

Στόν ὅμιλο αὐτῶν πού περιστοίχιζαν τόν Ἀχιλλέα, σίμωσε τότε
νά προστεθεῖ ἡ ψυχή τοῦ Ἀγαμέμνονα, τοῦ γιοῦ τοῦ Ἀτρέα,
περίλυπη· κι ὀλόγυρα της κι ἄλλες ἦταν συναγμένες ψυχές,
ὅσων τόν χαλασμό βρῆκαν καί τόν θάνατο στό σπίτι τοῦ Αἴγισθου.

Μιλῶντας πρώτη ἡ ψυχή τοῦ γιοῦ τοῦ Πηλέα τοῦ εἶπε:
«Γιέ τοῦ Ἀτρέα, πιστεύαμε πώς εἶσαι γιά πάντα μέσα στούς ἥρωες
ὁ πιό ἀγαπητός φίλος τοῦ κεραυνόχαρου Δία,
ἀρχιστράτηγος μαθές μιᾶς μεγάλης στρατιᾶς ἀντρειωμένων
στούς κάμπους τῆς Τροίας, ὅπου βάσανα ὑποφέραμε πικρά οἱ Ἀχαιοί.
Σοῦ ἦταν ὅμως γραφτό νά σέ συναπαντήσει πρώϊμα
ὀλέθρια μοῖρα, ἀναπόφευκτη βέβαια γιά ὅποιον γεννιέται.
Μακάρι νά εἶχες σκοτωθεῖ, νά εἶχες τήν ζωή σου τελειώσει,
στήν Τροία, μές στίς τιμές πού ἀπολάμβανες τοῦ ἀρχηγέτη.
Τύμβο θά σοῦ εἶχαν τότε σηκώσει σύμπαντες οἱ Ἀχαιοί,
καί μέγα κλέος θ' ἄφηνες κληρονομιά πίσω στόν γιό σου.
Μά τελικά σέ φριχτό ἦταν γραφτό νά πιαστεῖς δίχτυ θανάτου».

Τοῦ ἀποκρίθηκε τότε ἡ ψυχή τοῦ Ἀτρείδη:
«Καλότυχε σύ γιέ τοῦ Πηλέα, θεόμορφε Ἀχιλλέα,
πού στήν Τροία σκοτώθηκες μακριά ἀπό τ' Ἄργος,
καί γύρω σου ἄλλα ἀντρειωμένα παλληκάρια Ἀχαιῶν
καί Τρώων σκοτώνονταν, γιά χάρη σου πολεμῶντας.
Ἐσύ φαρδύς πλατύς στούς στρόβιλους μέσα τῆς σκόνης μέγας
κειτόσουν, τοῦ καβαλλάρη ἔχοντας πιά λησμονήσει τήν τέχνη,
καί μεῖς ὁλημερίς γιά σέ πολεμούσαμε, κι οὔτε θά παύαμε
μέ τίποτε τόν πόλεμο, ἄν καταιγίδα δέν τόν ἔπαυε τοῦ Δία.
Κι ὅταν πιά στά πλοῖα ἀπ' τό πεδίο τῆς μάχης πολεμῶντας
σέ φέραμε, στήν νεκρική σ' ἀποθέσαμε κλίνη,
μέ χλιαρό νερό ἀφοῦ λούσαμε καί μέ μῦρα τό ὡραῖο κορμί σου.
Ὀλόγυρά σου δάκρυα κι ἄλλα δάκρυα θερμά χύναν οἱ Δαναοί,
καί τίς χαῖτες τῶν μαλλιῶν τους κόβαν νά σοῦ προσφέρουν.

Κι ἡ μάνα σου τήν ἀγγελία ἀκούγοντας τήν θλιβερή,
βγῆκε μαζί μέ τίς ἀθάνατες θαλασσοκόρες ἀπ' τήν θάλασσα,
σηκώνοντας μιά βουή θεοτική μές στά πελάγη,
ἔτσι πού φόβος καί τρόμος κυρίεψε σύμπαντες τούς Ἀχαιούς.
Καί θά εἶχαν πηδήξει στ' ἀλήθεια μέσα στά κοῖλα καράβια νά φύγουν,
ἄν πολύπειρος καί πολυκάτεχος ἄντρας δέν τούς συγκρατοῦσε,
ὁ Νέστορας, γνωστός κι ἀπό πρῶτα γιά τήν ἄριστη βουλή του.

Καλόγνωμος αὐτός ἀγορεύοντας τούς εἶπε:
«Σταματεῖστε, Ἀργεῖοι, μή φεύγετε, παλληκάρια τῶν Ἀχαιῶν,
ἡ μάνα του δεῖτε μέ τίς ἀθάνατες θαλασσοκόρες
ἔρχεται ἀπ' τήν θάλασσα, τό πεθαμένο παιδί της ν' ἀνταμώσει.»
Αὐτά 'πε, κι ἐλέγξαν ἔτσι τόν φόβο τους οἱ ἀντρόκαρδοι Ἀχαιοί.
Πῆραν τότε θέση γύρω σου οἱ κόρες τοῦ θαλάσσιου γέροντα
ὁλοφυρόμενες οἰκτρά, καί μέ περίκαλλα ἄλυωτα σκουτιά σέ ντύσαν.
Κι ἐναλλασσόμενες ὅλες οἱ Μοῦσες, καί οἱ ἐννέα, ἀρχίσαν
λιγερόφωνες τόν θρῆνο.
Οὔτ' ἕναν τότε δέν θά γροίκαες ἀδάκρυτον ἀπ' τούς Ἀργείους·
τόσο πολύ μαθές συγκίνησε τίς καρδιές ἡ λιγερόφωνη Μοῦσα.

Δεκαεπτά μερόνυχτα σέ κλαίγαμε ἀσταμάτητα
ἀθάνατοι θεοί καί θνητοί μαζί ἀνθρῶποι.
Τήν δεκάτη ὀγδόη μέρα σέ παραδώσαμε στήν πυρά,
καί γύρω σου πλούσιες προσφέραμε θυσίες,
ὁλόπαχα πρόβατα σφάζοντας πολλά καί στριφτοκέρατα βόδια.
Καί σύ καιγόσουν στήν θεϊκή σου μέσα φορεσιά
μ' ἀρώματα πολλά κι ὁλόγλυκο μέλι· κι ὁλόγυρα
πολλοί ἀντρειωμένοι Ἀχαιοί, πεζοί καί καβαλλάρηδες
μέ τ' ἁρματά τους, δυνάμωναν τήν πυρά ὅπου καιγόσουν·
κι ὁρυμαγδός πολύς σηκωνόταν.
Ἀλλ' ὅταν πιά ἡ φλόγα σέ κατάλυσε τοῦ Ἡφαίστου, Ἀχιλλέα,
κατά τήν χαραυγή μαζέψαμε τ' ἄσπρα κόκκαλά σου,
σέ μῦρο λάδι κι ἄκρατο κρασί βαφτίζοντάς τα·
κι ἡ μάνα σου στάμνα μᾶς ἔδωσε δίχερη χρυσή, πού ἔλεγε
πώς εἶναι δῶρο τοῦ Διονύσου, ἔργο τοῦ περιώνυμου Ἡφαίστου.
Σ' αὐτή μέσα κεῖνται τ' ἄσπρα κόκκαλά σου, περίλαμπρε Ἀχιλλέα,
μέ τοῦ πεθαμένου Πατρόκλου, τοῦ γιοῦ τοῦ Μενοίτιου, σμιγμένα·
χώρια ὅμως ἀπ' τοῦ Ἀντίλοχου, πού πιό πάνω ἀπ' ὅλους τούς ἄλλους
συντρόφους τιμοῦσες, μετά τόν Πάτροκλο βέβαια τόν πεθαμένο.
Μέγα ἔπειτα καί περίλαμπρο τύμβο πάνω ἀπό τοῦτα σηκώσαμε,
ἐμεῖς ὁ φοβερός στρατός τῶν Ἀργείων πολεμιστῶν, σ' ἕνα ἀκρογιάλι
στήν πλατειά πού εἰσχωροῦσε θάλασσα τοῦ Ἑλλησπόντου,
γιά νά τόν βλέπουν κι ἀπ' τό πέλαγος πέρα μακριά οἱ ἄνθρωποι
καί τούτης τώρα τῆς γενιᾶς καί τῶν ἄλλων κατόπιν πού θά' ρθουν.

Πανωραῖα ἔπαθλα ζήτησε μετά ἀπ' τούς θεούς κι ἀθλοθέτησε
ἡ μάνα σου γιά τούς ἄριστους τῶν Ἀχαιῶν.

Στίς ἐπιτάφιες τελετές ἔχεις ἤδη παραβρεθεῖ πολλῶν ἡρώων,
ὅπου κάθε φορά ζώνονται οἱ νέοι κι ἑτοιμάζονται ν' ἀγωνιστοῦν,
τόν βασιλιά γιά νά τιμήσουν πού 'χει πεθάνει.
Ἀλλ' ἄν εἶχες κεῖνα δεῖ θ' ἄφηνε τό θαύμα της ἡ ψυχή σου,
ὁποῖα πανωραῖα ἔπαθλα κατέθεσε γιά χάρη σου ἡ θεά,
ἡ χιοναστράγαλη Θέτιδα· πολύ ἀγαπητός ἤσουν μαθές στούς θεούς.
Ἔτσι λοιπόν οὔτε ὁ θάνατος δέν ἀμαύρωσε τ' ὄνομα σου, Ἀχιλλέα,
ἀλλά περίλαμπρη θά' ναι γιά πάντα ἡ δόξα σου σ' ὅλο τόν κόσμο.
Ἀλλ' ἐγώ τί καλό εἶδα, τί χαρά, ἀφότου εἰς πέρας ἔφερα τόν πόλεμο;
φριχτό χαλασμό ἀπό τό χέρια τοῦ Αἴγισθου καί τῆς καταραμένης
γυναίκας μου, ἔκλωσε στό γυρισμό γιά μένα ὁ Δίας».

Αὐτά κι αὐτά συναμεταξύ τους οἱ δυό τοῦτοι ἀγόρευαν,
ὅταν κατέφτασε ὁ ψυχοπομπός Ἀργοφονιάς, ὁδηγῶντας
τίς ψυχές τῶν μνηστήρων πού εἶχε ὁ Ὀδυσσέας δαμάσει.
Κατάπληκτοι ἀμφότεροι μόλις τούς εἶδαν σπεύσαν σιμά τους,
καί ἡ ψυχή τοῦ Ἀτρείδη Ἀγαμέμνονα εὐθύς ἀναγνώρισε
τόν ἀκριβογιό τοῦ Μελανέα, τόν ξακουστό Ἀμφιμέδοντα·
εἶχε φιλοξενηθεῖ μαθές στό σπίτι του στήν Ἰθάκη.
Μιλῶντας πρώτη τοῦ 'λεγε τότε ἡ ψυχή τοῦ Ἀτρείδη:
«Ἀμφιμέδων, τί κακό σᾶς βρῆκε καί βουλιάξατε στῆς γῆς τά σκότη
ξεχωριστοί ὅλοι σεῖς καί συνομήλικοι; δέν θά μποροῦσε κανείς
νά ξεδιαλέξει στήν πόλη μέσα ἄντρες πιό ἄριστους.
Τί, τά καράβια σας σύντριψε καί σᾶς ἀφάνισε ὁ Ποσειδώνας,
λυσσαλέους ἀνέμους καί θεριά σηκώνοντας κύματα;
ἤ μήπως στή στεριά ἀνήμεροι σᾶς χάλασαν ἄντρες,
βόδια καί ὡραῖα κοπάδια προβάτων γυρεύοντας νά ξεκόψετε,
ἤ κάστρα νά πάρετε καί γυναῖκες ν' ἁρπάξετε πολεμῶντας;
πές μου, σάν φίλος σέ ρωτῶ· μ' ἔχεις στό σπίτι σου φιλοξενήσει.
Τί, δέν θυμᾶσαι τότε πού ἦλθα καί κατέλυσα στό σπιτικό σου
νά παρακινήσω, μαζί μέ τόν θεόμορφο Μενέλαο, τόν Ὀδυσσέα,
νά μᾶς ἀκολουθήσει στήν Τροία στ' ἁρματωμένα πάνω καράβια;
Μᾶς πῆρε τότε ἕνα ὁλόκληρο μῆνα ὅλο αὐτό τό ταξίδι
στήν πλατειά πάνω τήν θάλασσα, ἀφοῦ καταφέραμε μέ κόπο
νά πείσουμε τόν καστροπορθητή Ὀδυσσέα.»

Μίλησε τότε καί τοῦ 'λεγε ἡ ψυχή τοῦ Ἀμφιμέδοντα:
«Περίλαμπρε γιέ τοῦ Ἀτρέα, ἀρχιστράτηγε Ἀγαμέμνονα,
θυμᾶμαι ὅλα τοῦτα, ἀρχοντογεννημένε, ὅπως τά λές·
καταλεπτῶς λοιπόν κι ἐγώ θά σοῦ ἱστορήσω πῶς ἀκριβῶς γίναν

τά πάντα, γιά τόν θάνατό μας καί τό φριχτό πού εἴχαμε τέλος:
Γυναίκα μας τήν γυναῖκα γυρεύαμε τοῦ Ὀδυσσέα πού ἔλειπε χρόνια·
κι αὐτή τόν γάμο τοῦτον πού μισοῦσε οὔτ’ ἀρνιόταν οὔτε τελοῦσε,
μαύρη μοῖρα θανάτου μελετῶντας γιά μᾶς μές στόν νοῦ της·
αὐτός ὁ ἄλλος δόλος πού σοφίστηκε τό μυαλό της τό δείχνει.
Μέγαν ἔστησε ἀργαλειό στ’ ἀρχοντικό της, καί λεπτό πανί
ἄρχισε νά ὑφαίνει περίμακρο· μᾶς κάλεσε τότ’ εὐθύς καί μᾶς εἶπε:
«Ἄϊ σεῖς λεβέντες, μνηστῆρες μου, ἀφοῦ ὁ τρανός πέθανε Ὀδυσσέας,
καρτερηθεῖτε, μή βιάζετε τόν γάμο μου, ὥσπου τό φαντό πού ἄρχισα
νά τελειώσω, γιά νά μή μοῦ πᾶνε τά νήματα πού ἔχω χαμένα.
Σάβανο εἶναι γιά τόν ἄρχοντα Λαέρτη, ὅταν ἡ μαύρη μοῖρα
τόν καταβάλει τοῦ ἀνήλεου ἀναπότρεπτου θανάτου·
μή βγεῖ κάποια ἀπό τίς Ἀχαιΐδες στή χώρα καί μέ ψέξει,
ἄν δεῖ νά κεῖται ἀσαβάνωτος αὐτός μέ τόσα πλούτη».

Περήφανη ἡ ψυχή μας συναίνεσε τότε στήν πρότασή της.
Βάλθηκε τότε ὀλημερίς τό μέγα πανί νά ὑφαίνει,
καί τίς νύχτες, κάτω ἀπό τό φῶς τῶν λαμπάδων, τό ξήλωνε.
Τρία χρόνια κράτησε ὁ δόλος καί ξεγέλαγε τούς Ἀχαιούς·
ἀλλ’ ὅταν ὁ τέταρτος ἦρθε χρόνος κι οἱ ἐποχές κάναν τόν κύκλο τους,
καθώς σωνόνταν οἱ μῆνες καί μέρες κι ἄλλες μέρες διαβαίναν,
τότε πιά κάποια ἀπ’ τίς γυναῖκες πού τά ξερε ὅλα τήν πρόδωσε,
καί τήν πιάσαμε τό λαμπρό πού ὕφαινε πανί νά ξυφαίνει.
Ἀναγκάστηκε ἔτσι, παρά τήν θέλησή της, νά τό τελειώσει.
Κι ὅταν ὕφανε τό μέγα πανί καί πλένοντάς το ἔδειξε τό φαντό
στό φῶς, σάν ἥλιος ἀπαράλλαχτο καί σάν φεγγάρι,
τότε πιά κάποιος κακός δαίμονας ἔφερε ἀπό κάπου τόν Ὀδυσσέα,
σ’ ἕνα ἀπόμερο κτῆμα, ὅπου εἶχε ὁ χοιροβοσκός τήν κατοικιά του.
Ἐκεῖ ἔφτασε κι ὁ ἀκριβογιός τοῦ θεϊκοῦ Ὀδυσσέα,
ἀπό τίς ἀμμουδιές τῆς Πύλου σέ μαῦρο ταξιδεύοντας καράβι.
Οἱ δυό τους θάνατο ἀφοῦ κατέστρωσαν κακό γιά τούς μνηστῆρες,
φτάσαν στό περίλαμπρο ἄστυ· προηγήθηκε ὁ Τηλέμαχος,
κι ἀκολούθησε πιό ὕστερα ὁ Ὀδυσσέας.
Τόν ἔφερε ὁ χοιροβοσκός ἐλεεινά σκουτιά ντυμένον,
μ’ ἕνα τρισάθλιο γέροντα ζητιάνο ἀπαράλλαχτον,
στά κουρέλια τυλιγμένον, στηριγμένον στό ραβδί του.
Κι οὔτε μπόρεσε κάποιος ἀπό μᾶς νά καταλάβει ποιός ἦταν,
ἔτσι ξαφνικά πού πρόβαλε μπροστά μας, οὔτε οἱ πιό μεγάλοι,
ἀλλά τόν χλευάζαμε βολές καί προσβολές πετῶντας του.

Κι αὐτός καταπρωτῆς ὑπέμενε καρτερικά νά βάλλεται
καί νά προσβάλλεται, μέσα στό ἴδιο του τό παλάτι.

Ἀλλ' ὅταν πιά βουλή τόν συνέγειρε τοῦ κεραυνόχαρου Δία,
τά πανωραῖα ἀφοῦ σήκωσε ἅρματα μέ τήν βοήθεια τοῦ Τηλεμάχου,
στήν κάμαρα μέσα τ' ἀπόθεσε καί κλειδαμπάρωσε καλά τίς πόρτες.
Μέ πανουργία μετά ἐνεργῶντας μεγάλη παρακίνησε τήν Πηνελόπη
ἄθλο στούς μνηστῆρες νά βάλει τά σταχτόχρωμα πελέκια καί τό δοξάρι,
δοκίμι γιά μᾶς τούς βαρειόμοιρους καί ἀπαρχή τοῦ χαλασμοῦ μας.
Κι οὔτε πού μπόρεσε κανείς τοῦ τρανοδύναμου δοξαριοῦ τήν χορδή
νά τεντώσει· ὑπολειπόταν πολύ μαθές ἡ δύναμή μας.
Ἀλλ' ὅταν στά χέρια ἔφτασε τοῦ Ὀδυσσέα τό μέγα δοξάρι,
βάλαμε ὅλοι τότε μεῖς τίς φωνές ἀποτρέποντας νά δοθεῖ τό τόξο
σέ κεῖνον, μήτε κι ἄν ἀγορεύοντας πολλά εἶχε νά λέει·
πρόσταξε ὅμως νά τοῦ δοθεῖ ὁ Τηλέμαχος, πού τόν ἐνθάρρυνε.
Πῆρε λοιπόν τό τόξο ὁ πολύπαθος ἥρωας Ὀδυσσέας,
κι εὔκολα τάνυσε τήν χορδή, τά πελέκια πέρα ὡς πέρα περνῶντας.
Ἦρθε καί στάθηκε μετά στό κατώφλι, ξέχυσε τίς γρήγορες σαΐτες,
κι ἄγρια γύρω κοιτάζοντας, ρίχνει καί χτυπᾶ τόν βασιλιά Ἀντίνοο.
Καί στή συνέχεια βάνει σημάδι τούς ἄλλους καί ξαπολεῖ κατά πάνω τους
τά πολυστέναχτα βέλη· κι αὐτοί ὁ ἕνας πλάϊ στόν ἄλλον σωριάζονταν.
Ἦταν καταφάνερο πώς εἶχαν κάποιον θεόν συμπαραστάτη τους·
πῶς ἀλλοιῶς, ἀφοῦ χυμήξαν παρευθύς ἀσυγκράτητοι στά δώματα μέσα
καί θερίζαν τούς πάντες ὀλόγυρα· κι ἀπ' τούς κατακέφαλα χτυπημένους
βόγγος ἀνέβαινε φριχτός, κι ἄχνιζε τό δάπεδο ὅλο ἀπ' τό αἷμα.

Ἔτσι χαλαστήκαμε, Ἀγαμέμνων, καί τά κουφάρια μας κεῖνται
ἀκόμη καί τώρα ἀφρόντιστα στά μέγαρα μέσα τοῦ Ὀδυσσέα.
Δέν τό 'χουν μάθει ἀκόμη οἱ δικοί μας στό σπίτι τοῦ καθενός,
νά πλύνουν τό μαῦρο λύθρο ἀπ' τίς πληγές μας,
κι ἀφοῦ πλαγιάσουν τά σώματά μας γοερά νά μᾶς κλάψουν·
αὐτή 'ναι ἄλλωστε ἡ μόνη τιμή πού ἀπομένει στούς πεθαμένους».

Ἀναφώνησε τότε πικραμένη ἡ ψυχή τοῦ Ἀτρείδη:
«Καλότυχε γιέ τοῦ Λαέρτη, πολυμήχανε Ὀδυσσέα,
πῆρες γυναῖκα πάρα πολύ στ' ἀλήθεια ἐνάρετη.
Πόση πίστη, πόση ἀφοσίωση, ἔδειξε ἡ ἄμεμπτη Πηνελόπη,
ἡ θυγατέρα τοῦ Ἰκάριου! Μέ πόση ἀγάπη κράτησε στήν μνήμη της
τόν ἄντρα πού στεφανώθηκε, τόν Ὀδυσσέα!
Γι αὐτό δέν θά χαθεῖ ποτέ ἡ δόξα τῆς ἀρετῆς της,

καί πανωραῖο τραγούδι οἱ ἀθάνατοι στήν Οἰκουμένη
γιά τήν φρόνιμη Πηνελόπη θ’ ἁρμόσουν.
Ἡ κακοῦργα ὅμως κόρη τοῦ Τυνδάρεω αἰσχρά σκάρωσε ἔργα·
τόν ἄντρα σκότωσε πού στεφανώθηκε· καί ἡ φριχτή της πράξη
φριχτό θά γίνει τραγούδι μές στούς ἀνθρώπους,
ὅλο δυσφημῶντας τό θῆλυ γένος τῶν γυναικῶν,
ἀκόμη κι αὐτῶν πού ἐνάρετες θά ’ναι».

Αὐτά κι αὐτά συναμεταξύ τους οἱ δυό τοῦτοι ἀγόρευαν,
στῆς γῆς κάτω τά τάρταρα, στά δώματα μέσα τοῦ Ἅδη.
Κι ἐκεῖνοι, ὁ Ὀδυσσέας κι οἱ σύντροφοί του, ἀφήνοντας πίσω
τήν πόλη, στ’ ὡραῖο περιποιημένο κτῆμα καταφτάσαν τοῦ Λαέρτη,
πού σκληρά μοχθῶντας χρόνια τώρα τό εἶχε ὁ ἴδιος καλλουργήσει.
Εἶχε τήν κατοικιά του ἐκεῖ, ἀπό παράσπιτα περιζωσμένη,
ὅπου σιτιζόνταν καί καθόνταν καί κοιμόνταν οἱ δοῦλοι,
σκλάβοι τῆς ἀνάγκης, πού εἶχε στήν δούλεψή του.
Ζοῦσε καί μιά Σικελή γερόντισσα στήν κατοικιά, ἀφοσιωμένη
στήν φροντίδα τοῦ γέροντα ἐκεῖ στό κτῆμα, μακριά ἀπ’ τήν πόλη.

Ἐκεῖ σάν φτάσαν εἶπε στούς δούλους καί στό γιό του ὁ Ὀδυσσέας:
«Μπεῖτε μέσα στήν καλοχτισμένη κατοικιά τώρα ἐσεῖς,
καί τόν πιό καλοθρεμμένο χοῖρο σφάξτε ἀμέσως γιά τό δεῖπνο·
κι ἐγώ θά πάω νά δοκιμάσω τόν πατέρα μου,
νά ἰδῶ θά μ’ ἀναγνωρίσει τάχα σάν μέ δοῦν τά μάτια του,
ἤ δέν θά μέ γνωρίσει τόσο πολύ καιρό πού λείπω στά ξένα».

Αὐτά ὡς εἶπε ξεζώστηκε κι ἔδωσε στούς δούλους τ’ ἅρματά του.
Σπουδαχτικά τραβήξαν κεῖνοι γιά τό σπίτι, ἐνῶ ὁ Ὀδυσσέας
κίνησε νά πάει στό πολύκαρπο κτῆμα, τόν πατέρα του νά δοκιμάσει.
Στό μέγα μέσα προχωρῶντας περιβόλι, οὔτε τόν Δόλιο βρῆκε,
οὔτε ἀπ’ τούς δούλους καί τούς γιούς του κάποιον·
εἶχαν ὅλοι πάει, μέ τόν γέροντα μπροστάρη, νά μαζέψουν πετρολίθαρα,
νά περιφράξουν μέ ξερολιθιά τό κτῆμα.
Βρῆκε μονάχον τόν πατέρα του στ’ ὄμορφο μέσα περιβόλι,
νά σκαλίζει ἕνα δεντράκι.
Λερό φοροῦσε ρυπαρό χιτώνα, μπαλωμένον, ἄθλιο,
κι εἶχε περιδέσει μέ συρραμμένα βοδινά πετσιά τίς κνῆμες του,
νά μήν τόν γρατσουνᾶν τ’ ἀγκάθια.
Στά χέρια εἶχε χειρόκτια γιά τούς βάτους· κι εἶχε ἀπό πάνω
τράϊνο σκοῦφο στό κεφάλι του, κορυφώνοντας ἔτσι τό πένθος.

Ἔτσι λοιπόν ὡς τόν εἶδε ὁ πολύπαθος ἥρωας Ὀδυσσέας
νά κατατρύχεται ἀπ' τό γῆρας, βαρύ πένθος νά τόν πλακώνει,
βούρκωσε καί στάθηκε κάτω ἀπό μιά φουντωμένη ἀχλαδιά νά κλάψει.
Ταλαντεύτηκε ἔπειτα ὁ νοῦς κι ἡ καρδιά του, τί νά κάνει,
νά σφιχταγκαλιάσει καί νά φιλήσει τόν πατέρα του, καί νά τοῦ πεῖ
τά καθέκαστα, πώς ἦρθε καί ξαναγύρισε στήν πατρική του γῆ,
ἤ νά τόν δοκιμάσει πρῶτα, τό ἕνα καί τ' ἄλλο ρωτῶντας.
Κι αὐτή ἡ βουλή πρόκρινε ὁ νοῦς του πώς ἦταν καλύτερη·
νά τόν δοκιμάσει πρῶτα μέ λόγια ἀπατηλά κεντρίζοντας τον.
Μ' αὐτά κατά νοῦν τράβηξε πρός τό μέρος του ὁ Ὀδυσσέας·
ἐκεῖνος ἐκεῖ μέ σκυμμένο τό κεφάλι σκάλιζε τό δεντράκι.

Πλησιάζοντας ὁ περίλαμπρος γιός του τοῦ μιλοῦσε καί τοῦ 'λεγε:
«Γέροντα, ἡ γνώση νά περιποιέσαι τό περιβόλι δέν σοῦ λείπει,
καί καλά τό κάθε τι φροντίζεις· τίποτε μά τίποτε,
φυτό κανένα, οὔτε συκιά, οὔτ' ἀχλαδιά, οὔτε ἐλιά,
οὔτε κλῆμα, οὔτε πρασιά, δέν εἶναι ἀφρόντιστο στό κῆπο μέσα.
Μά κάτι ἄλλο θά σοῦ πῶ, καί σύ μή μοῦ θυμώσεις·
πολλή φροντίδα ὁ ἴδιος δέν ἔχεις· πικρό τό γῆρας σέ πλακώνει,
πολλή ἀπλυσιά σέ μαραίνει, καί τά σκουτιά σου ἄθλια εἶναι.
Ὀκνηρός δέν φαίνεται νά 'σαι νά μή σέ φροντίζει γι' αὐτό ὁ ἀφέντης σου·
οὔτ' ἔχει οὔτε καί δείχνει κάτι δουλικό ἡ ὅλη ἐμφάνισή σου,
τό παράστημα, ἡ μορφή σου· μέ βασιλιά θά 'λεγα μοιάζεις.
Μέ τέτοιον ἄρχοντα μοιάζεις, πού ἀφοῦ λουστεῖ καί δειπνήσει,
σέ κλίνη μαλακή πλαγιάζει, ὅπως μαθές ἁρμόζει στούς γέροντες.

Ἀλλά σέ τοῦτο τώρα καθαρά καί ξάστερα ἀπάντησέ μου:
τίνος δοῦλος εἶσαι; τίνος περιποιέσαι τό περιβόλι;
καί τοῦτο πές μου, φανέρωσέ μου τήν ἀλήθεια γιά νά ξέρω,
ἄν εἶναι πράγματι τά χώματα τοῦτα πού' χω φτάσει τῆς Ἰθάκης,
ὅπως μοῦ εἶπε τώρα κάποιος πού συνάντησα στόν δρόμο μου·
ὄχι καί πολύ γνωστικός, ἀφοῦ δέν ἐνοχλήθηκε νά μοῦ πεῖ
τά καθέκαστα κι ἀπάντηση νά δώσει στά λόγια μου.
Τόν ρώτησα γιά κάποιον ξένον φίλο μου, ἄν ζεῖ, ἄν ὑπάρχει,
ἤ ἔχει ἤδη πεθάνει καί στοῦ Ἅδη εἶναι μέσα τά δώματα.

Θά σοῦ ἐξηγήσω κι ἄκουσε μέ προσοχή ἐσύ τά λόγια μου:
Φιλοξένησα κάποτε στ' ἀρχοντικό μου κάποιον πού εἶχε ἔλθει
στήν πατρική μου γῆ, κι ὁμολογῶ πώς δέν πέρασε, ποτέ ὡς τώρα
ἀπ' τό σπίτι μου, ξενομερίτης ἄλλος πιό ἀγαπητός ἀπό κεῖνον.

Περηφανευόταν πώς κατάγεται ἀπ' τήν Ἰθάκη, κι ἔλεγε
πώς ὁ Λαέρτης, ὁ γιός τοῦ Ἀρκείσιου, ἦταν πατέρας του.
Αὐτόν ἐγώ τόν πῆρα καί τόν φιλοξένησα σπίτι μου,
μ' ἀγάπη προσφέροντας ἀπ' ὅσα εἶχα ἄφθονα στ' ἀρχοντικό μου·
καί δῶρα χάρισα στόν ξένο μου, ἔτσι ὅπως ἀρμόζει.
Ἑπτά τάλαντα τοῦ δωσα καλοδουλεμένο χρυσάφι,
κι ἀνθοπλουμισμένο τοῦ δωκα κροντήρι ἀπό ἀτόφιο ἀσήμι,
δώδεκα χλαΐνες φαντές μονοκόμματες κι ἄλλες τόσες φλοκάτες,
τόσα πέπλα λαμπρά κι ἄλλους τόσους χιτῶνες·
χώρια ἀπ' αὐτά τέσσερες γυναῖκες, κεντῆστρες κι ἀνυφάντρες
ἀψεγάδιαστες κι ὄμορφες, ὅποιες ἤθελε αὐτός νά διαλέξει».

Τοῦ ἀποκρίθηκε τότε μέ δάκρυα στά μάτια ὁ πατέρας του:
«Ξένε, στήν χώρα πού ρωτᾶς ἔχεις πράγματι φτάσει,
μά τήν καταδυναστεύουν ἄντρες ἄνομοι καί ἀλαζόνες.
Τά δῶρα πού τοῦ χάρισες πᾶνε χαμένα, μύρια κι ἄς τοῦ 'δωσες·
ἄν ὅμως τόν συναντοῦσες ζωντανό στήν πόλη τῆς Ἰθάκης,
πλούσια φιλοξενία καί δῶρα λαμπρά κι αὐτός θά σοῦ πρόσφερε,
καί θά σέ ξεπροβόδιζε ὅπως σοῦ πρέπει· στή χάρη ἀντίχαρη δίκαιη.
Ἀλλά σέ τοῦτο τώρα καθαρά καί ξάστερα ἀπάντησέ μου:
Πόσα χρόνια πᾶνε ἀπό τότε πού φιλοξένησες ἐκεῖνον
τόν δύσμοιρο ξένο σου, τόν γιό μου, γιό ἄν εἶχα ποτέ μου;
τόν δύστυχο, πού μακριά ἀπ' τούς δικούς του καί τήν πατρίδα του,
ἤ κάπου στά πέλαγα τόν κατασπαράξαν τά ψάρια,
ἤ στή στεριά βορά ἔχει γίνει στά θεριά καί στά ὄρνια.
Ἄκλαυτος κι ἀστόλιστος· οὔτε μεῖς πού τόν γεννήσαμε,
ἡ μάνα κι ὁ πατέρας του, τόν κλάψαμε, οὔτε ἡ πολυάκριβη
τόν θρήνησε γυναῖκα του, ἡ φρόνιμη Πηνελόπη.
Μήτε τούς θρήνους καί τούς ὀδυρμούς της ἀξιώθηκε
στήν κλίνη του, τήν ἔσχατη τούτη τιμή τῶν πεθαμένων,
μήτε τά μάτια νά τοῦ σφαλήσουν τά χέρια της.

Πές μου τώρα καί τοῦτο, φανέρωσέ μου τήν ἀλήθεια γιά νά ξέρω:
Ποιός εἶσαι κι ἀπό ποῦ; ἀπό ποιά πόλη; ποιό τό γένος σου;
ποῦ εἶναι ἀραγμένο τό γοργόδρομο καράβι πού σ' ἔφερε δῶ πέρα
μαζί μέ τούς ἰσόθεους συντρόφους σου; ἤ σέ ξένο ἐπιβαίνοντας
καράβι ἔχεις ἔλθει, κι αὐτοί σέ βγάλαν ἐδῶ πέρα καί σαλπάραν;»

Τοῦ ἀποκρίθηκε τότε ὁ πολύβουλος Ὀδυσσέας :
«Ὅλα θά σοῦ τά πῶ, καθαρά καί ξάστερα θά σοῦ μιλήσω.

Ἀπ’ τόν Ἀλύβαντα εἶμαι, καί ξακουστό ἔχω ἐκεῖ παλάτι,
τοῦ βασιληᾶ Ἀφείδα γιός, τοῦ Πολυπήμονα ἐγγόνι·
τό δικό μου ὄνομα εἶναι Ἐπήριτος. Ἀλλά μοῦ ἄλλαξε πορεία
κάποιος θεός, ἀπό τήν Σικανία νά ’ρθω ἐδῶ παρά τήν θελησή μου·
τό καράβι μου σ’ ἕνα γιαλό εἶναι ἀραγμένο μακριά ἀπ’ τήν πόλη.
Ο Οδυσσέας, πᾶνε τώρα πέντε χρόνια, ἀπό τότε πού κίνησε
ἀπό κεῖ, κι ἀπ’ τήν δική μου ἀποχώρησε πατρίδα, ὁ δύσμοιρος·
κι ἦταν στ’ ἀλήθεια λαμπροί οἱ οἰωνοί σάν ξεκινοῦσε, δεξιοί.
Κι ἔτσι ὅλο χαρά ἐγώ τόν ξεπροβόδιζα, κι ὅλο χαρά κι αὐτός
ἀναχωροῦσε· κι εἶχε ἀκόμη ἐλπίδα ἡ καρδιά μας νά ξανασμίξουμε
καί λαμπρά δῶρα στόν ξένο του ὁ ξενιστής νά δώσει.»

Αὐτά κεῖνος ἀκούγοντας, μαῦρο σύννεφο τόν σκέπασε λύπης·
κι ἀπ’ τήν γῆ μέ τίς δυό του χοῦφτες τήν μαυρισμένη παίρνοντας σκόνη
πάνω στήν ἀσπρισμένη τήν ἔρριχνε κεφαλή του, βαρειά στενάζοντας.
Σπάραζε μέσα του ἡ καρδιά τοῦ Ὀδυσσέα, καί μερμιδίζαν ἤδη
ἀπ’ τό δριμύ μένος τά ρουθούνια του, τόν πατέρα του θωρῶντας.
Μή βαστῶντας ἄλλο πιά ρίχτηκε καί τόν ἔσφιξε στήν ἀγκαλιά του,
καί τόν φιλοῦσε καί τοῦ μιλοῦσε καί τοῦ λεγε:
«Ἐκεῖνος πού γυρεύεις σύ, πατέρα, εἶμαι ἐγώ αὐτός μπροστά σου·
εἴκοσι χρόνια στά ξένα, μά γύρισα τώρα στήν πατρική γῆ.
Ἀλλά τόν γοερό συγκράτησε πολυδάκρυτο θρῆνο.
Ἔχω πράγματα νά σοῦ πῶ, παρότι εἶναι μεγάλη ἀνάγκη νά βιαστοῦμε·
ἐξολόθρεψα στ’ ἀρχοντικό μας μέσα τούς μνηστῆρες,
τίς φαρμακερές προσβολές καί τά κακά τους ἔργα τιμωρῶντας».

Παίρνοντας τόν λόγο τότε ὁ Λαέρτης εἶπε:
«Ἄν εἶσαι πράγματι ὁ Ὀδυσσέας, ὁ γιός μου, ἐδῶ πού φτάνεις,
κάποιο σημάδι πές μου τώρα ὁλοφάνερο, γιά νά πιστέψω.»

Τοῦ ἀποκρίθηκε τότε ὁ πολύβουλος Ὀδυσσέας:
«Τήν παληά λαβωματιά πρῶτα τούτην κοίτα μέ τά μάτια σου,
πού μοῦ ἄνοιξε μέ τό λευκό του δόντι ὁ κάπρος σάν ἀνέβηκα
στόν Παρνασσό· σύ καί ἡ σεβάσμια μάνα μέ εἴχατε στείλει
στόν λατρευτό πατέρα τῆς μάνας, τόν Αὐτόλυκο, τά δῶρα
γιά νά πάρω, αὐτά πού ὑποσχέθηκε καί μοῦ ταξε ἐδῶ σάν ἦλθε.
Μά ἔχω νά σοῦ πῶ καί γιά τά δέντρα στό πανωραῖο μέσα περιβόλι,
αὐτά πού κάποτε μοῦ ’δωσες, σάν ἤμουν παιδάκι.
Περπατούσαμε μαζί ἀνάμεσα στά δέντρα τοῦ κήπου,
κι ἐγώ ξοπίσω σου ἀκολουθώντας γύρευα τό ἕνα καί τ’ ἄλλο·

καί σύ μοῦ τά ὀνόμαζες ἕνα – ἕνα καί μοῦ τά χάριζες.
Δεκατρεῖς ἀχλαδιές καί δέκα μηλιές καί σαράντα μοῦ ’δωκες
συκιές· καί πενήντα ἀράδες κλήματα ξεχώρισες νά μοῦ δώσεις,
πού ὁ τρύγος κάθε μιᾶς δέν συνέπιπτε μέ τῆς ἄλλης.
Εἶχε πράγματι κάθε λογῆς σταφύλια μέσα ὁ ἀμπελώνας,
ὅποτε δίναν πλούσια σοδειά οἱ καιροί, πού ρυθμίζει ὁ ὕψιστος Δίας.»

Αὐτά ’πε, καί κείνου γόνατα καί καρδιά τότε λυθήκαν,
τ’ ἀκλόνητα ὡς ἀναγνώρισε σημάδια πού πρόφερε ὁ Ὀδυσσέας,
κι ἅπλωσε τά χέρια ν’ ἀγκαλιάσει τό παιδί του·
λιποθυμισμένον τόν ἔσφιξε πάνω του ὁ πολύπαθος ἥρωας.

Κι ὅταν πιά πνοή γεμίσαν πάλι τά στήθια του καί στάθηκε ἡ καρδιά του,
πῆρε πάλι τόν λόγο κι ἀναφωνῶντας εἶπε στόν γιό του:
«Πατέρα Δία, ὑπάρχετε, ζεῖτ’ ἀκόμη θεοί στόν μέγα Ὄλυμπο,
ἄν πράγματι πληρώσαν οἱ ἄνομοι μνηστῆρες τήν ὕβρη τους.
Μά συνέχει φόβος καί τρόμος τώρα τήν ψυχή μου, μήν ἀκάθεκτοι
πλακώσουν σύσσωμοι ἐδῶ οἱ Ἰθακήσιοι, καί μηνύματα στέλνοντας
παντοῦ τίς πόλεις τῶν Κεφαλλήνων ξεσηκώσουν».

Τόν καθησύχασε τότε ὁ πολύβουλος Ὀδυσσέας:
«Θάρρος, μή σοῦ παιδεύουν σένα τόν νοῦ τοῦτες οἱ ἔγνοιες.
Ἀλλ’ ἄς τραβήξουμε γιά τό σπίτι, πού ’ναι ἐδῶ κοντά στό περιβόλι·
ἔχω στείλει ἤδη ἐκεῖ τόν Τηλέμαχο καί τόν χοιροβοσκό
καί τόν βουκόλο, γιά νά ἑτοιμάσουν τάχιστα πλούσιο δεῖπνο».

Κίνησαν λοιπόν, πατέρας καί γιός, γιά τήν ὄμορφη ἀγροικία·
κι ἐκεῖ, στήν καλοχτισμένη κατοικιά, ὅταν πιά φτάσαν,
βρῆκαν τόν Τηλέμαχο καί τόν χοιροβοσκό καί τόν βουκόλο
πλήθια νά κόβουν κρέατα κι ἀστραφτερό νά συγκερνᾶν κρασί.
Τόν ἀντρειωμένο Λαέρτη ἀνέλαβε τώρα στήν κατοικιά του
ἡ Σικελή θεραπαινίδα· τόν ἔλουσε, τόν ἄλειψε μέ μῦρο λάδι,
καί μ’ ὄμορφη τόν ἔντυσε χλαμύδα· κοντά του ἦρθε καί στάθηκε
καί ἡ Ἀθηνᾶ κι ἐνδυνάμωσε τά μέλη του ἀρχηγέτη,
κάνοντάς τον νά δείχνει πιό ψηλόκορμος ἀπό πρίν, πιό γεμάτος.
Βγῆκε ἀπ’ τό λουτρό καί τόν καμάρωνε ὁ γιός του, ὅμοιον
μέ τούς ἀθάνατους θεούς καθώς τόν ἀντίκρυσε νά προβαίνει.
Φώναξε, σάν πουλιά πετάξαν κατά κεῖνον τά λόγια του:
«Πατέρα, κάποιος στ’ ἀλήθεια ἀπ’ τούς ἀθάνατους θεούς
σ’ ἔκανε πιό ὄμορφος καί πιό ψηλόκορμος νά φαντάζεις.»

Τοῦ ἀποκρίθηκε ὁ γνωστικός Λαέρτης ἀναφωνῶντας:
«Ἄμποτε νά ’μουν, πατέρα Δία καί Ἀθηνᾶ καί Ἀπόλλωνα,
ὅπως ἤμουν τότε πού κούρσεψα τό Νήρικο, τό πανωραῖο κάστρο,
στήν ἀκτή τῆς ἀπέναντι στεριᾶς, ἐπί κεφαλῆς τῶν Κεφαλλήνων.
Τέτοιος ἄμποτε νά ’μουν καί χθές στ’ ἀρχοντικό μας, ζωσμένος
τ’ ἄρματα, ὀρθόστητος νά πολεμάω στό πλευρό σου τούς μνηστῆρες·
τά γόνατα πολλῶν θά ’λυνα τότε ἀπό δαύτους στό παλάτι,
καί θ’ ἀναγάλλιαζε στά στήθια ἡ καρδιά σου.»

Αὐτά κι αὐτά συναμεταξύ τους οἱ δυό τοῦτοι ἀγόρευαν·
οἱ ἄλλοι ὡστόσο τελείωναν ἤδη τίς ἑτοιμασίες γιά τό δεῖπνο.
Πῆραν λοιπόν ὅλοι θέσεις σέ θρονιά καί σκαμνιά νά δειπνήσουν.
Πάνω στήν ὥρα πού ἀπλώναν νά φᾶνε, καταφτάσαν κατάκοποι
ἀπ’ τήν δουλειά ὁ γέρο Δολίος μαζί μέ τούς γιούς του·
εἶχε βγεῖ νά τούς καλέσει ἡ μάνα τους, ἡ Σικελή γερόντισσα,
πού ἦταν τροφός τους καί πιστά ἀφοσιωμένη στήν φροντίδα
τοῦ γέροντα, πού βαρειά ἤδη τά γερατειά τόν πλακώναν.
Αὐτοί λοιπόν σάν ἀντικρύσαν τόν Ὀδυσσέα καί καταλάβαν ποιός ἦταν
σαστίσαν· κι ὡς στέκονταν ἀποσβολωμένοι μές στήν κατοικιά,
γλυκά μιλῶντας καί πειραχτικά ὁ Ὀδυσσέας τούς εἶπε:
«Κάθισε, γέροντα, νά δειπνήσεις· ἀπαλλαγεῖτε ἀπό τό θάμβος·
τόση ὥρα συγκρατοῦμε τήν ὄρεξή μας ψωμί ἐδῶ στήν κατοικιά
νά γευτοῦμε, πότε θά ’ρθεῖτε τοῦ λόγου σας καρτερῶντας».

Ξεχύθηκε τότε ἀπλώνοντας τά δυό του χέρια ὁ Δολίος,
ἔπιασε καί φίλησε στόν καρπό τά χέρια τοῦ Ὀδυσσέα,
καί λόγια πετούμενα κράζοντας τοῦ λαλοῦσε καί τοῦ ’λεγε:
«Γύρισες ἀγαπημένε; λαχταρούσαμε τόσο πολύ τόν γυρισμό σου,
ἀλλ’ εἴχαμε χάσει πιά κάθε ἐλπίδα· οἱ ἴδιοι οἱ θεοί τώρα σέ φέραν.
Γειά σου λοιπόν καί χαρά σου, καί εἴθε οἱ θεοί εὐτυχία νά σοῦ χαρίσουν.
Καί τοῦτο πές μου, τήν ἀλήθεια φανερωσέ μου, καλά γιά νά ξέρω·
ἔχει μάθει ἤδη ἡ φρόνιμη Πηνελόπη τόν γυρισμό σου, ἐδῶ πώς εἶσαι,
ἤ νά στείλουμε κάποιον τά καλά μαντᾶτα νά φέρει».

Τοῦ ἀποκρίθηκε τότε ὁ πολύβουλος Ὀδυσσέας:
«Τό ξέρει ἤδη, γέροντα· χρεία ποιά γιά τοῦτα σύ νά κοπιάζεις;»

Αὐτά, καί σέ σκαλιστό σκαμνί πῆγε κεῖνος μετά νά καθήσει.
Ὡσαύτως τά παιδιά τοῦ Δολίου, γύρω ἀπό τόν ξακουστό Ὀδυσσέα,
μέ λόγια τόν καλωσορίζαν ἐγκάρδια καί τοῦ σφίγγαν τά χέρια·

πλάϊ στόν Δολίο μετά, τόν πατέρα τους, στή σειρά πῆραν θέσεις.

Τήν ἴδια ὥρα πού αὐτοί στήν κατοικιά μέσα δειπνοῦσαν,
γοργόδρομη μαντατοφόρος ἡ Φήμη ἔτρεχε παντοῦ μές στήν πόλη,
τήν μαύρη μοῖρα διαλαλῶντας τῶν μνηστήρων, τόν φριχτό θάνατό τους.
Κι αὐτοί τοῦτ’ ἀκούγοντας, ὅλοι μεμιᾶς ἄλλος ἀπό δῶ κι ἄλλος ἀπό κεῖ
μπροστά στό παλάτι συνάζονταν τοῦ Ὀδυσσέα, στενάζοντας καί θρηνῶντας.
Τούς δικούς τους νεκρούς πρῶτα ἐκφέραν καί φροντίζαν γιά τήν ταφή τους·
κι ὅσους ἀπό ἄλλες ἦσαν πόλεις στά γρήγορα τούς ἀποθέταν καράβια,
κι ἀναθέταν στούς ψαράδες νά μεταφέρουν τόν καθένα στήν γῆ του.
Ἄρχισαν ἔπειτα νά συναθροίζονται στήν ἀγορά βαρειοθλιμμένοι·
κι ὅταν συγκεντρώθηκε τῶν πολιτῶν ὅλο τό πλῆθος,
σηκώθηκε πρῶτος ἀναμεσά τους ν’ ἀγορεύσει ὁ Εὐπείθης.
Βαρύ πένθος πλάκωνε στά στήθια τήν καρδιά του γιά τόν γιό του,
τόν Ἀντίνοο, πού τόν εἶχε πρῶτον σκοτώσει ὁ γενναῖος Ὀδυσσέας.
Τρέχαν γιά κεῖνον τά δάκρυά του κι ἀγορεύοντας ἔκραξε:
«Φίλοι, τερατώδες ἔργο σκάρωσε στούς Ἀχαιούς τοῦτος ὁ ἄντρας·
σάλπαρε τότε παίρνοντας πολλά καί λαμπρά παλληκάρια στά κοῖλα
πλεούμενα, κι ἀφάνισε καί τά καράβια μαζί καί τά πληρώματα·
καί τώρα γυρνῶντας τούς ἄριστους τῶν νησιῶν ὅλων ἔχει σκοτώσει.
Ἀλλ’ ἐμπρός πρίν μᾶς ξεφύγει, πρίν γρήγορα φτάσει ἤ στήν Πύλο
ἤ στήν ἱερή Ἤλιδα, οἱ Ἐπειοί ὅπου ὁρίζουν, ἄς ἐφορμήσουμε·
εἰδάλλως ἡ καταφρόνια θά μᾶς βαραίνει γιά πάντα τοῦ κόσμου.
Ἄν δέν ἐκδικηθοῦμε τούς φονιάδες τῶν παιδιῶν μας, τῶν ἀδελφῶν μας,
ἐπονείδιστοι θά γινοῦμε καί στίς γενιές μετά τίς μελλούμενες.
Ἡδύ πάντως ἐμένα δέν θά μοῦ ἦταν νά συνεχίσω ἔτσι νά ζῶ,
ἀλλά θά ἤθελα καλύτερα νά πεθάνω, νεκρός νά κατοικῶ μέ τούς νεκρούς.
Ἐμπρός πᾶμε, μή προφτάσουν καί περάσουν κεῖνοι ἀντίπερα.»

Τρέχαν ὡς μιλοῦσε τά δάκρυά του, τόν οἶκτο κινῶντας ὅλων τῶν Ἀχαιῶν.
Καταφτάσαν τότε στή σύναξη ὁ Μέδοντας κι ὁ θεϊκός ἀοιδός·
ἀπ’ τό παλάτι ἐρχόνταν τοῦ Ὀδυσσέα, ἀπ’ τόν ὕπνο ὡς βγῆκαν,
καί στή μέση τώρα σταθήκαν· κατάπληκτοι ὅλοι βουβάθηκαν.
Πῆρε τότε τόν λόγο καί τούς εἶπε, ἄνθρωπος γνωστικός ὁ Μέδοντας:
«Ἀκοῦτε τώρα καί μένα, Ἰθακήσιοι· δέν γίναν χωρίς τό θέλημα
τῶν ἀθάνατων θεῶν τά ἔργα τοῦτα πού σκάρωσε ὁ Ὀδυσσέας·
θεόν ἀθάνατον εἶδα ὁ ἴδιος ἐγώ μέ τά μάτια μου, στό πλευρό
νά στέκει τοῦ Ὀδυσσέα, καθ’ ὅλα ὅμοιος μέ τόν Μέντορα.
Θεός ἀθάνατος, πού ἄλλοτε πρόβαινε μπροστά ἀπ’ τόν Ὀδυσσέα

καί τόν ἐμψύχωνε, ἄλλοτε πάλι ἐφορμῶντας ἀλάλιαζε στό μέγαρο
μέσα τούς μνηστῆρες· κι αὐτοί ὁ ἕνας πλάϊ στόν ἄλλον σωριαζόνταν».

Τρόμος κυρίεψε, ἀκούγοντας τον, τούς πάντες· χλωμιάσαν.
Πῆρε τόν λόγο τότε καί τούς μίλησε ὁ γέροντας Ἀλιθέρσης,
παλαίμαχος ἥρωας, γιός τοῦ Μαστόρου·
μόνος αὐτός εἶχε ἐποπτεία στά περασμένα καί στά μελλούμενα.
Καλόγνωμος ἀγορεύοντας στή σύναξη τούς εἶπε:
«Ἀκοῦστε τώρα καί μένα τί ἔχω νά σᾶς πῶ, Ἰθακήσιοι:
Ἀπό δική σας ἀπρονοησία γίναν, φίλοι, τοῦτα τά ἔργα·
γιατί οὔτε μένα ἀκούσατε, οὔτε τόν ἀρχηγέτη τόν Μέντορα,
νά σταματήσετε τίς ἀπερισκεψίες τῶν γιῶν σας,
πού μεγάλη διέπραξαν μέ τίς ἀτασθαλίες τους ἀδικία,
τό βιός ρημάζοντας καί τήν γυναῖκα προσβάλλοντας
ὑπερέξοχου ἄντρα· λογάριαζαν πώς πίσω πιά δέν θά γυρίσει.
Καί τώρα ἀκοῦστε τί συμβουλεύω νά γίνει, πειστεῖτε·
μή πᾶμε· τό κακό μή πᾶνε γυρεύοντας κάποιοι νά βροῦνε».

Αὐτά ’πε, κι αὐτοί δυνατά ἀλαλάζοντας ξεσηκωθήκαν
περισσότεροι ἀπ’ τούς μισούς· οἱ ἄλλοι ἀθρόοι δέν σάλεψαν.
Δέν ἄρεσε μαθές στούς πολλούς τοῦτος ὁ λόγος, ἀλλά συντάχθηκαν
μέ τόν Εὐπείθη· κι ἀμέσως μετά ξεχύθηκαν ν’ ἁρματωθοῦνε.
Κι ὅταν μέ ἀστραφτερό ντύσαν χαλκό τά κορμιά τους,
συγκεντρώθηκαν ὅλο τό πλῆθος μπροστά ἀπ’τό εὐρύχωρο ἄστυ.
Μπροστάρης μπῆκε σ’ αὐτούς τούς ἀνόητους ὁ Εὐπείθης·
πίστευε τοῦ λόγου του πώς θά ἐκδικηθεῖ τόν φόνο τοῦ γιοῦ του.
Δέν ἔμελλε ὅμως νά ξαναγυρίσει πίσω, ἀλλά νά συναντήσει
ἐκεῖ πέρα τόν θάνατο.

Ποιά ἦταν ὅμως ἡ βουλή τοῦ Δία, τοῦ γιοῦ τοῦ Κρόνου;
αὐτό ρωτοῦσε τώρα νά μάθει μιλῶντας του ἡ Ἀθηνᾶ:
«Γιέ τοῦ Κρόνου καί πατέρα μας, ὑπέρτατε τῶν βασιλέων,
πές μου πού σέ ρωτῶ, τί τάχα κρύβει μές στά βάθη ὁ νοῦς σου;
Τί; κακό θ’ ἀνάψεις πόλεμο καί τρομερή μεταξύ τους ἀμάχη,
ἤ τόν δρόμο ὁρίζεις νά πάρουν ἀμφότεροι τῆς συμφιλίωσης;»

Παίρνοντας τόν λόγο ὁ Δίας, ὁ συνεγέρτης τῶν νεφῶν, τῆς εἶπε:
«Τί μέ ρωτᾶς γιά τοῦτα, τέκνον μου, καί τί ξετάζεις;
βουλή δική σου μή δέν ἦταν τούτη, σχέδιο μή δέν ἦταν δικό σου,
νά τούς ἐκδικηθεῖ ὁ Ὀδυσσέας κείνους σάν γυρίσει;

ὅπως θέλεις πράξε· θά σοῦ πῶ ὅμως νά γινεῖ πῶς πρέπει.
Τώρα πιά πού τιμώρησε τούς μνηστῆρες ὁ θεϊκός Ὀδυσσέας,
ὅρκους πίστης νά δώσουν, αὐτός βασιλιάς τους νά ’ναι γιά πάντα·
καί μεῖς τήν μνήμη τοῦ φονικοῦ παιδιῶν κι ἀδελφῶν ἄς σβήσουμε
ἀπ’ τήν ψυχή τους· μονοιασμένοι μεταξύ τους νά ’ναι σάν πρῶτα,
κι εἰρήνη, μ’ ὅλο τό πλοῦτος πού αὐτή φέρνει, νά βασιλέψει».

Μέ τήν βουλή της τώρα ἐνισχυμένη ἀπό τόν προτροπή τοῦ Διός
ἡ Ἀθηνᾶ, κατέβαινε ὀρμητική ἀπ’ τίς κορυφές τοῦ Ὀλύμπου.

Σάν χόρτασαν γλυκό ψωμί κι εὐφρανθήκαν αὐτοί στήν κατοικιά,
πῆρε τόν λόγο καί τούς εἶπε ὁ πολύπαθος ἥρωας Ὀδυσσέας:
«Κάποιος νά βγεῖ νά δεῖ μήν ἔρχονται, μή καταφτάνουν».
Κι ὑπάκουος στό πρόσταγμά του ὁ γιός τοῦ Δολίου βγῆκε,
κι ὡς στάθηκε στό κατώφλι, εἶδε ὅλο τό πλῆθος νά καταφτάνει.
Στράφηκε παρευθύς κι εἶπε στά πεταχτά στόν Ὀδυσσέα:
«Νά’τοι, εἶναι κοντά, καταφτάνουν· γρήγορα ν’ ἁρματωθοῦμε.»
Ξεσηκώθηκαν ἐκεῖνοι ἀκούγοντάς τον καί ζωστήκανε τ’ ἄρματα,
τέσσεροι γύρω ἀπ’ τόν Ὀδυσσέα, κι ἕξι γιοί τοῦ Δολίου.
Μαζί τους κι ὁ Λαέρτης κι ὁ Δολίος, παρότι ἀσπρομάλληδες,
ἁρματώθηκαν νά πολεμήσουν, ἡ ἀνάγκη ἀφοῦ τό καλοῦσε.
Καί σάν ἔντυσαν μέ τόν ἀστραφτερό χαλκό τά κορμιά τους,
ἄνοιξαν τότε τίς πόρτες καί βγῆκαν, κι ἦταν ὁ Ὀδυσσέας μπροστάρης.

Ἦλθε τότε καί στάθηκε πλάϊ τους ἡ Ἀθηνᾶ, ἡ κόρη τοῦ Δία,
τήν μορφή τοῦ Μέντορα, τό παράστημα, τήν φωνή του ἔχοντας πάρει.
Ἀναγάλλιασε σάν τήν εἶδε ὁ πολύπαθος ἥρωας Ὀδυσσέας·
στράφηκε κι εἶπε παρευθύς στόν ἀκριβογιό του τόν Τηλέμαχο:
«Τηλέμαχε, τώρα πού θά ὁρμήσεις κι ὁ ἴδιος στό πεδίο τῆς μάχης,
τά γενναῖα ὅπου ἀναδείχνονται παλληκάρια,
κοίταξε νά μήν ντροπιάσεις τό γένος τῶν πατέρων σου·
ξακουσμένοι εἴμαστε μαθές ἀπό παληά γιά τό θάρρος μας
καί τήν ἀντρεία μας σ’ ὅλο τόν κόσμο.»

Τοῦ ἀποκρίθηκε μέ καμάρι τότε ὁ γνωστικός Τηλέμαχος:
«Θά μέ δεῖς, ἄν τό θέλεις, πατέρα μου, μέ τήν ὁρμή τούτη πού ἔχω,
νά μή ντροπιάζω, ὅπως μέ προτρέπεις, τό γένος σου».

Χάρηκε, ἀκούγοντάς τον, ὁ Λαέρτης κι ἀναφώνησε:
«Τί μά τί μέρα κι αὐτή, φίλοι θεοί! τί χαρά μεγάλη γιά μένα·

γιός κι ἐγγονός γιά τήν παλληκαριά μεταξύ τους νά συνερίζουν».

Στάθηκε πλάϊ του τότε ἡ γλαυκομάτα Ἀθηνᾶ καί τοῦ εἶπε:
«Φίλτατε γιέ τοῦ Ἀρκείσιου, ἀπ' ὅλους ἀκριβότερε τούς συντρόφους,
εὐχήσου πρῶτα στήν γλαυκομάτα κόρη καί στόν πατέρα Δία,
κι εὐθύς κραδαίνοντας ρίξε μ' ὁρμή τό μακροσύσκιο κοντάρι».

Μένος μέγα συνεγείραν ἐντός του τό λόγια τῆς Ἀθηνᾶς
τῆς Παλλάδας· εὐχήθηκε πρῶτα στήν κόρη τοῦ μεγάλου Δία,
κι εὐθύς κραδαίνοντας ρίχνει μ' ὁρμή τό μακροσύσκιο κοντάρι.
Χτύπησε τόν Εὐπείθη, τήν χαλκομάγουλη διαπερνῶντας
περικεφαλαία, πού δέν συγκράτησε τό χαλκομύτικο δόρυ·
ὁρμητικό πέρα ὡς πέρα τήν πέρασε τό χάλκινο βέλος του.
Ἔπεσε μέ γδοῦπο κεῖνος στή γῆ καί βροντήξαν τ' ἅρματα πάνωθέ του.

Μές στούς προμάχους τότε πέφτοντας ὁ Ὀδυσσέας κι ὁ ἔξοχος γιός του,
χτυπάγαν μέ τά σπαθιά καί μέ τά δίμυτα χτυπάγαν κοντάρια.
Καί θά τούς ἀφάνιζαν ὅλους στ' ἀλήθεια κι οὔτ' ἕνας δέν θά γύριζε πίσω,
ἄν τρανή φωνή δέν ἔβανε ἡ Ἀθηνᾶ, ἡ κόρη τοῦ κεραυνόχαρου Δία,
καί δέν ἀναχαίτιζε τό πλῆθος ὅλο τῶν πολεμίων:
«Τήν μάνητα τοῦ ἄγριου πολέμου σταματεῖστε, Ἰθακήσιοι,
κι ἀναίμακτα πιά κι ὅσο πιό γρήγορα μπορεῖτε χωριστεῖτε.»

Αὐτά 'πε ἡ Ἀθηνᾶ, κι ἐκεῖνοι ἀπ' τήν τρομάρα τους χλωμιάσαν·
πανικόβλητοι ὡς ἦταν, τούς φεύγαν ἀπ' τά χέρια τ' ἁρματά τους,
στό χῶμα κάτω ὅλα πέφταν, ἡ τρανή ὡς ἀντήχησε φωνή τῆς θεᾶς·
στρέφαν τά νῶτα καί φεύγαν πρός τήν πόλη νά γλυτώσουν.
Φριχτά χουγιάζοντας τότε ὁ πολύπαθος ἥρωας Ὀδυσσέας,
χύμηξε, σάν πῶς ὑψιπετής ἀετός βουτηχτής, καταπάνω τους.
Μά στή στιγμή πύρινο ξαπολεῖ ἀστροπελέκι ὁ γιός τοῦ Κρόνου,
πού μπροστά στήν γλαυκομάτα κόρη τοῦ κραταιοῦ κατέπεσε πατέρα.
Γύρισε τότε κι εἶπε ἡ γλαυκομάτα Ἀθηνᾶ στόν Ὀδυσσέα:
«Ἀρχοντογεννημένε γιέ τοῦ Λαέρτη, πολυμήχανε Ὀδυσσέα,
συγκρατήσου, τήν μάνητα τῆς ἐμφύλιας σύρραξης σταμάτα,
μή χολωθεῖ μαζί σου ὁ γιός τοῦ Κρόνου, ὁ βαρύβροντος Δίας».

Καταχάρηκε ὁ Ὀδυσσέας κι ὑπάκουσε πρόθυμα στό καλεσμά της.
Ὅρκους εἰρήνης ἔβαλε ἔπειτα νά δώσουν τά δύο ἀντίπαλα μέρη
ἡ Παλλάδα Ἀθηνᾶ, ἡ κόρη τοῦ κεραυνόχαρου Δία,
τήν μορφή τοῦ Μέντορα, τό παράστημα, τήν φωνή του ἔχοντας πάρει.

Ἐ π ί λ ο γ ο ς

«Ἐδῶ τελειώνουν τά ἔργα τῆς θάλασσας, τά ἔργα τῆς ἀγάπης.
Ἐκεῖνοι πού κάποτε θά ζήσουν ἐδῶ πού τελειώνουμε
ἄν τύχει καί μαυρίσει στή μνήμη τους τό αἷμα καί ξεχειλίσει
ἄς μή μᾶς ξεχάσουν, τίς ἀδύναμες ψυχές μέσα στ' ἀσφοδίλια,
ἄς γυρίσουν πρός τό ἔρεβος τά κεφάλια τῶν θυμάτων:

Ἐμεῖς πού τίποτε δέν εἴχαμε θά τούς διδάξουμε τή γαλήνη.»

Γιῶργος Σεφέρης
(Μυθιστόρημα - ΚΔ΄)

“Γυναῖκα, ἤδη πολλές δοκιμασίες ἔχουμε κι οἱ δυό μας χορτάσει,
ἐσύ ἐδῶ κλαίοντας γιά τόν δικό μου πολύμοχθο νόστο,
κι ἐγώ, βασανισμένος νοσταλγός τῆς πατρικῆς μου γῆς,
πού μακριά της ὁ Δίας καί οἱ ἄλλοι θεοί μέ κρατοῦσαν.”

(ραψωδία ψ 350-353)

ΤΕΧΝΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ ΕΛΛΑΔΑΣ

ΟΜΗΡΟΥ ΟΔΥΣΣΕΙΑ

«Ὀδυσσέα, στό πρόσωπό σου ἐμεῖς διόλου δέν βλέπουμε
κάποιον ἀπατεῶνα ψευτολόγο,
σάν τόσους καί τόσους ἡ μαύρη γῆ πού τρέφει,
πανσπερμία ἀνθρώπων πού σκαρώνουν τέτοια ψέματα,
πού δέν μπορεῖ νά βρεῖ κανένας ἄκρη.
Μά σένα ἔχει χάρη ὁ λόγος σου, τά νοήματά σου εἶναι λαμπρά,
καί ἀφηγήθηκες μέ τόση τέχνη, σάν νά 'σουν ἀοιδός,
τά δικά σου καί τῶν Ἀργείων ὅλων τά πάθη τά πικρά.»

(ραψωδία λ 363-69)

ISBN: 978-960-8369-67-2